

Suomalais-venäläisen koulun lukion opetussuunnitelma 2021

Nimi	Suomalais-venäläisen koulun lukion opetussuunnitelma 2021
Kunta	Helsinki
Koulu	Suomalais-venäläinen koulu
Hyväksymispäivämäärä	2.6.2021
Julkaistu	29.6.2026

SISÄLTÖ

1. Opetussuunnitelman laatiminen ja sisältö.	1
1.1. Opetussuunnitelman laatiminen.	2
1.2. Opetussuunnitelman sisältö.	3
2. Lukiokoulutuksen tehtävä ja arvoperusta.	6
2.1. Lukiokoulutuksen tehtävä.	6
2.2. Arvoperusta.	6
3. Opetuksen toteuttaminen.	8
3.1. Opintojen rakenne.	8
3.2. Oppimiskäsitys.	8
3.3. Opiskeluympäristöt ja -menetelmät.	9
3.4. Toimintakulttuuri.	11
3.5. Kodin ja oppilaitoksen yhteistyö.	13
3.6. Korkeakoulut, työelämä ja kansainvälisyys.	14
4. Opiskelijan ohjaus ja tukeminen.	18
4.1. Ohjaus.	18
4.1.1. Ohjaus Suomalais-venäläisen koulun lukiossa.	20
4.1.2. Ohjauksen toimijat ja työnjako.	22
4.1.3. Kodin ja oppilaitoksen yhteistyö.	24
4.2. Oppimisen tuki ja erityisopetus.	25
4.2.1. Oppimisen tuki.	27
4.2.2. Erityisopetus.	28
4.2.3. Opiskelun poikkeava järjestäminen ja avustajapalvelut.	29
4.2.4. Paikallisesti päätettävät asiat.	30
4.3. Opiskeluhoito.	34
4.3.1. Koulutuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelma ja paikallisesti päätettävät asiat.	34
4.4. Kurinpito.	38
4.4.1. Kurinpitokeinojen käyttämistä ja menettelyjä koskevan suunnitelman sisältö.	40
4.5. Kieleen ja kulttuuriin liittyviä kysymyksiä.	40
5. Opiskelijan oppimisen ja osaamisen arviointi.	44
5.1. Arvioinnin tavoitteet ja tehtävät lukiokoulutuksessa.	44
5.2. Opintojakson arviointi.	45
5.2.1. Numeroarvosanat ja suoritusmerkinnät.	45
5.2.2. Itsenäisesti suoritettavat opinnot.	46
5.2.3. Suullisen kielitaidon arviointi.	47

5.2.4. Opinnoissa edistymisen seuranta yhteistyössä huoltajien kanssa.	47
5.2.5. Osaamisen tunnustaminen ja opintojen hyväksilukeminen.	48
5.2.6. Laaja-alaisen osaamisen arviointi.	49
5.3. Oppiaineen oppimäärän arviointi.	49
5.4. Lukion oppimäärän suoritus.	50
5.5. Muutoksenhaku arviointia koskevaan päätökseen ja oppimäärän suorittamiseen liittyvä oikaisuvaatimus.	51
5.6. Todistukset ja niihin merkittävät tiedot.	52
5.7. Arviointiin liittyvät paikallisesti päätettävät asiat.	54
6. Oppimistavoitteet ja opetuksen keskeiset sisällöt.	56
6.1. Opetuksen yleiset tavoitteet.	56
6.2. Laaja-alainen osaaminen.	57
7. Oppiaineet.	61
7.1. Äidinkieli ja kirjallisuus (AI).	61
7.1.1. Suomen kieli ja kirjallisuus (AI1).	62
Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen, 2 op (ÄI1).	64
Kieli, tekstit ja viestintä, 2 op (ÄI2ÄI3).	66
Kirjallisuuden tulkinta, 2 op (ÄI4).	67
Media ja vaikuttaminen, 2 op (ÄI5).	69
Kirjoittaminen ja vuorovaikutus, 2 op (ÄI6ÄI7).	70
Kirjallisuus ja kontekstit, 2 op (ÄI8).	71
Vuorovaikutustaitojen syventäminen, 2 op (ÄI9).	73
Kirjoitustaidon syventäminen, 2 op (ÄI10).	74
Lukutaidon syventäminen, 2 op (ÄI11).	75
Suomen kielen tukijakso, 2 op (ÄI12).	76
7.1.2. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus (AI6).	77
Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen, 2 op (S21).	80
Kieli, tekstit ja viestintä, 2 op (S22S23).	81
Kirjallisuuden tulkinta, 2 op (S24).	83
Media ja vaikuttaminen, 2 op (S25).	84
Kirjoittaminen ja vuorovaikutus, 2 op (S26S27).	85
Kirjallisuuden kontekstit, 2 op (S28).	87
Vuorovaikutustaitojen syventäminen, 2 op (S29).	88
Kirjoitustaidon syventäminen, 2 op (S210).	89
Lukutaidon syventäminen, 2 op (S211).	91
Tukea suomi toisena kielenä -opiskeluun, 2 op (S212).	92
7.2. Biologia (BI).	92

Elämä ja evoluutio, 2 op (BI1).	95
Solu ja perinnöllisyys, 2 op (BI4).	96
Ihmisen biologia, 2 op (BI5).	98
Bioteknikka ja sen sovellukset, 2 op (BI6).	99
Ekologian perusteet ja ihmisen vaikutukset ekosysteemeihin, 2 op (BI2BI3).	101
7.3. Elämänkatsomustieto (ET).	103
Minä ja hyvä elämä, 2 op (ET1).	105
Minä ja yhteiskunta, 2 op (ET2).	107
Kulttuurit, 2 op (ET3).	108
Katsomukset, 2 op (ET4).	110
Uskonnot ja uskonottomuus, 2 op (ET5).	111
Tulevaisuus, 2 op (ET6).	113
7.4. Filosofia (FI).	114
Johdatus filosofiseen ajatteluun, 2 op (FI1).	116
Etiikka, 2 op (FI2).	117
Yhteiskuntafilosofia, 2 op (FI3).	119
Totuus, 2 op (FI4).	120
7.5. Fysiikka (FY).	122
Fysiikka luonnontieteenä sekä osana yhteiskuntaa ja ympäristöä, 2 op (FY1FY2).	124
Energia ja lämpö, 2 op (FY3).	126
Voima ja liike, 2 op (FY4).	127
Jaksollinen liike ja aallot, 2 op (FY5).	128
Sähkö, 2 op (FY6).	129
Sähkömagnetismi ja valo, 2 op (FY7).	130
Aine, säteily ja kvantittuminen, 2 op (FY8).	132
Fysiikan kokonaiskuva, 2 op (FY9).	133
7.6. Maantiede (GE).	134
Maailma muutoksessa, 2 op (GE1).	136
Sininen planeetta, 2 op (GE2).	138
Yhteinen maailma, 2 op (GE3).	140
Geomedia - tutki, osallistu ja vaikuta, 2 op (GE4).	142
7.7. Historia (HI).	144
Ihminen, ympäristö ja historia, 2 op (HI1).	146
Kansainväliset suhteet, 2 op (HI2).	148
Itsenäisen Suomen historia, 2 op (HI3).	150
Eurooppalainen ihminen, 2 op (HI4).	151
Ruotsin itämaasta Suomeksi, 2 op (HI5).	153

Maailman kulttuurit kohtaavat, 2 op (HI6).	154
Venäjän ja Neuvostoliiton historia, 2 op (HI7).	156
7.8. Kemia (KE).	157
Kemia, minä ja kestävä tulevaisuus, 2 op (KE1KE2).	160
Molekyylit ja mallit, 2 op (KE3).	162
Kemiallinen reaktio, 2 op (KE4).	163
Kemiallinen energia ja kiertotalous, 2 op (KE5).	164
Kemiallinen tasapaino, 2 op (KE6).	165
Kemian laboratoriotyöt, 2 op (KE7).	166
7.9. Uskonto (KT).	168
7.9.1. Evankelisluterilainen uskonto (KT1).	170
Uskonto ilmiönä - juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä, 2 op (UE1).	170
Maailmanlaajuinen kristinusko, 2 op (UE2).	171
Kaukoidän uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä, 2 op (UE3).	173
Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa, 2 op (UE4).	174
Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa, 2 op (UE5).	176
Uskonto, tiede ja media, 2 op (UE6).	177
7.9.2. Ortodoksinen uskonto (KT2).	178
Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä, 2 op (UO1).	178
Ortodoksisuus maailmassa, 2 op (UO2).	180
Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä, 2 op (UO3).	181
Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa, 2 op (UO4).	182
Ortodoksisuuden ja taiteen vuorovaikutus, 2 op (UO5).	184
Ortodoksisuus, tiede ja media, 2 op (UO6).	185
7.10. Kuvataide (KU).	186
Omat kuvat, jaetut kulttuurit, 2 op (KU1).	189
Ympäristön tilat, paikat ja ilmiöt, 2 op (KU2).	191
Kuva viestii ja vaikuttaa, 2 op (KU3).	193
Taiteen monet maailmat, 2 op (KU4).	194
Syventävä kuvataide, 2 op (KU5).	196
Venäjän kuvataide, 2 op (KU6).	197
7.11. Lukiodiplomit (LD).	198
Kotitalouden lukiodiplomi, 2 op (KOLD1).	199
Kuvataiteen lukiodiplomi, 2 op (KULD2).	200
Musiikin lukiodiplomi, 2 op (MULD6).	201
Liikunnan lukiodiplomi, 2 op (LILD4).	201
7.12. Liikunta (LI).	202

Hyvinvoiva lukiolainen, 4 op (LI1TE1).	204
Aktiivinen elämä, 2 op (LI2).	204
Uudet mahdollisuudet, 2 op (LI3).	206
Yhdessä liikkuen, 2 op (LI4).	207
Virkistystä liikunnasta, 2 op (LI5).	208
Vanhojen tanssit, 2 op (VATA).	209
7.13. Matematiikka (MA).	210
7.13.1. Matematiikan pitkä oppimäärä (MAA).	212
Funktiot ja yhtälöt 1, 3 op (MAA2).	212
Geometria, 2 op (MAA3).	213
Analyttinen geometria ja vektorit, 3 op (MAA4).	214
Funktiot ja yhtälöt 2, 2 op (MAA5).	216
Derivaatta, 3 op (MAA6).	217
Integraalilaskenta, 2 op (MAA7).	218
Tilastot, 2 op (MAA8).	219
3D-geometria, 2 op (MAA10).	220
Algoritmit ja lukuteoria, 2 op (MAA11).	221
Analyysi ja jatkuva jakauma, 2 op (MAA12).	222
Abikertaus, 2 op (MAA13).	223
Taloustaidot A, 3 op (MAA9YH2).	224
7.13.2. Matematiikan lyhyt oppimäärä (MAB).	224
Lausekkeet ja yhtälöt, 2 op (MAB2).	224
Geometria, 2 op (MAB3).	225
Matemaattisia malleja, 2 op (MAB4).	226
Tilastot, 2 op (MAB5).	227
Taloustaidot B, 4 op (MAB6MAB7YH2).	228
Matemaattinen analyysi, 2 op (MAB8).	228
Tilastolliset ja todennäköisyysjakaumat, 2 op (MAB9).	229
Digimatematiikka, 2 op (MAB10).	230
Abikertaus, 2 op (MAB11).	231
7.13.3. Matematiikan yhteinen opintokokonaisuus (MAY).	232
Luvut ja yhtälöt, 2 op (MAY1).	232
7.14. Musiikki (MU).	233
Intro - kaikki soimaan, 2 op (MU1).	236
Syke - soiva ilmaisu, 2 op (MU2).	237
Genre - globaali uteliaisuus, 2 op (MU3).	238
Demo - luovasti yhdessä, 2 op (MU4).	239
Groove - yhtyesoitto, 2 op (MU5).	241

Sointi - yhtyelaulu, 2 op (MU6).	241
7.15. Opinto-ohjaus (OP).	243
Minä opiskelijana, 2 op (OP01).	244
Jatko-opinnot, työelämä ja tulevaisuus, 2 op (OP02).	245
Tutorina toimiminen lukiossa, 2 op (OP03).	247
7.16. Psykologia (PS).	248
Toimiva ja oppiva ihminen, 2 op (PS1).	250
Kehittyvä ihminen, 2 op (PS2).	252
Tietoa käsittelevä ihminen, 2 op (PS3).	254
Tunteet ja mielenterveys, 2 op (PS4).	256
Yksilöllinen ja yhteisöllinen ihminen, 2 op (PS5).	258
7.17. Terveystieto (TE).	261
Hyvinvoiva lukiolainen, 4 op (LI1TE1).	263
Terveys ja ympäristö, 2 op (TE2).	263
Terveys ja yhteiskunta, 2 op (TE3).	265
7.18. Ruotsi (TKRU).	267
7.18.1. Ruotsi, B1-oppimäärä (TKRUB1).	271
Opiskelutaidot, kieli-identiteetti ja ruotsin kieli arjessani, 4 op (RUB11RUB12).	271
Kulttuuri ja mediat, 2 op (RUB13).	272
Ympäristömme, 2 op (RUB14).	273
Opiskelu- ja työelämä, 2 op (RUB15).	274
Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (RUB16).	276
Kestävä elämäntapa, 2 op (RUB17).	277
Ruotsin kielen abikertaus, 2 op (RUB18).	278
7.19. Temaattiset opinnot (TO).	278
Yhdessä kohti kansainvälisyyttä, 2 op (TO1).	279
Venäjän kieli maailmalla, 2 op (TO2).	280
7.20. Vieraat kielet (VK).	281
7.20.1. Saksan kieli, B3-oppimäärä (SAB3).	286
Perustason alkeet 1, 2 op (SAB31).	287
Perustason alkeet 2, 2 op (SA32).	288
Perustason alkeet 3, 2 op (SAB33).	289
Perustaso 1, 2 op (SAB34).	290
Perustaso 2, 2 op (SAB35).	291
Perustaso 3, 2 op (SAB36).	292
Perustaso 4, 2 op (SAB37).	293
Perustaso 5, 2 op (SA38).	294

7.20.2. Venäjän kieli, B3-oppimäärä (VEB3).	295
Perustason alkeet 1. A:sta Я:han, 2 op (VEB31).	295
Perustason alkeet 2. Kohtaamisia, 2 op (VEB32).	297
Perustason alkeet 3. Jokapäiväistä elämää, 2 op (VEB33).	298
Perustaso 1. Maassa maan tavalla, 2 op (VEB34).	299
Perustaso 2. Voi hyvin, 2 op (VEB35).	300
Perustaso 3. Kulttuuri-ilmiöt, 2 op (VEB36).	301
Perustaso 4. Opiskelu, työ ja tulevaisuus, 2 op (VEB37).	302
Perustaso 5. Päivän puheenaiheet, 2 op (VEB38).	303
10 näkökulmaa Venäjään, 2 op (VEB39).	304
Venäläisen kulttuurin rikkaudet, 2 op (VEB310).	305
Venäläisen median monet kasvot, 2 op (VEB311).	306
Venäjän kielen abikertaus, 2 op (VEB312).	307
Liikevenäjä, 2 op (VEB313).	308
7.20.3. Vieraat kielet, englanti, A-oppimäärä (VKENA1).	309
Opiskelutaidot, kieli-identiteetti ja globaali maailma, 4 op (ENA1ENA2).	309
Englannin kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op (ENA3).	311
Englannin kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (ENA4).	312
Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (ENA5).	313
Englannin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (ENA6).	315
Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (ENA7).	316
Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (ENA8).	317
Englannin kielen abikertaus, 2 op (ENA9).	318
7.20.4. Ranskan kieli, B3-oppimäärä (RAB3).	319
Perustason alkeet 1, 2 op (RAB31).	320
Perustason alkeet 2, 2 op (RAB32).	321
Perustason alkeet 3, 2 op (RAB33).	322
Perustaso 1, 2 op (RAB34).	323
Perustaso 2, 2 op (RAB35).	324
Perustaso 3, 2 op (RAB36).	325
Perustaso 4, 2 op (RAB37).	326
Perustaso 5, 2 op (RAB38).	327
7.20.5. Englannin kieli, B1-oppimäärä (ENB1).	329
Opiskelutaidot, kieli-identiteetti ja englannin kieli arjessani, 4 op (ENB1ENB2).	329
Kulttuuri ja mediat, 2 op (ENB3).	330
Ympäristömme, 2 op (ENB4).	331
Opiskelu- ja työelämä, 2 op (ENB5).	332

Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (ENB6).	333
Kestävä elämäntapa, 2 op (ENB7).	334
7.20.6. Japanin kieli, B3-oppimäärä (JPB3).	335
Tutustutaan Japaniin, 2 op (JPB31).	336
Arkielämää, 2 op (JPB32).	337
7.20.7. Venäjän kieli ja kulttuuri (VEA).	339
Opiskelutaidot, kieli-identiteetti ja vuorovaikutus globaalissa maailmassa, 4 op (VEA01VEA02).	339
Venäjän kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op (VEA03).	340
Venäjän kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (VEA04).	342
Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (VEA05).	343
Venäjän kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (VEA06).	344
Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (VEA07).	345
Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (VEA08).	346
Venäläisen kirjallisuuden helmet, 2 op (VEA09).	347
10 näkökulmaa Venäjään, 2 op (VEA10).	348
Venäläisen median monet kasvot, 2 op (VEA11).	349
Venäjän kielen abikertaus, 2 op (VEA12).	350
Liikevenäjä, 2 op (VEA13).	351
7.21. Venäjän kieli ja kulttuuri (VEA).	352
Opiskelutaidot, kieli-identiteetti ja vuorovaikutus globaalissa maailmassa, 4 op (VEA01VEA02).	352
Venäjän kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op (VEA03).	354
Venäjän kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (VEA04).	355
Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (VEA05).	357
Venäjän kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (VEA06).	358
Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (VEA07).	359
Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (VEA08).	360
Venäläisen kirjallisuuden helmet, 2 op (VEA09).	361
10 näkökulmaa Venäjään, 2 op (VEA10).	362
Venäläisen median monet kasvot, 2 op (VEA11).	363
Venäjän kielen abikertaus, 2 op (VEA12).	364
Liikevenäjä, 2 op (VEA13).	365
7.22. Yhteiskuntaoppi (YH).	366
Suomalainen yhteiskunta, 2 op (YH1).	368
Taloustaidot A, 3 op (MAA9YH2).	371
Taloustaidot B, 4 op (MAB6MAB7YH2).	371
Suomi, Eurooppa ja muuttuva maailma, 2 op (YH3).	371
Lakitieto, 2 op (YH4).	372

7.23. Reaaliaineiden abikertaus (REA).	374
Reaaliaineiden abikertaus, 2 op (REA).	374
7.24. Kotitalous (KOT).	375
Opiskelijaelämää omassa kodissa, 2 op (KOT1).	375
7.25. UNESCO-koulutoiminta (UNE).	377
UNESCO-koulutoiminta, 2 op (UNE1).	377
7.26. Tietotekniikka (TVT).	378
Lukiolaisen TVT-taidot, 1 op (TVT1).	378
7.27. Integraatio-opintojaksot.	379
Hyvinvoiva lukiolainen, 4 op (LI1TE1).	379
Taloustaidot A, 3 op (MAA9YH2).	381
Taloustaidot B, 4 op (MAB6MAB7YH2).	384
8. Liitteet.	388
8.1. Valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta.	388
8.2. Kehittyvän kielitaidon tasojen kuvausasteikko.	388
8.3. Ohje: Lukiokoulutusta täydentävän saamen kielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi.	395
8.3.1. Lukiokoulutusta täydentävän saamen kielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi.	395
8.4. Ohje: Lukiokoulutusta täydentävän romanikielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi.	401
8.4.1. Lukiokoulutusta täydentävän romanikielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi.	401
8.5. Ohje: Lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi.	406
8.5.1. Lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi. . .	407
8.6. Suunnitelma opiskelijan suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä.	412
9. Suomalais-venäläisen koulun lukion kieliohjelma.	416
10. Suomalais-venäläisen koulun lukion tuntijako.	417

1. Opetussuunnitelman laatiminen ja sisältö

Lukiokoulutuksen laaja uudistushanke käynnistettiin vuonna 2017. Se sisältää lukiolain uusimisen ja lukion toiminnallisen uudistamisen, kuten myös lukiokoulutusta koskevan valtioneuvoston asetuksen ja ylioppilastutkinnon säädösten muuttamisen. Nämä lukion opetussuunnitelman perusteet perustuvat lukiolakiin (714/2018) ja valtioneuvoston asetukseen lukiokoulutuksesta (810/2018).

Näiden lukion opetussuunnitelman perusteiden mukaiset opetussuunnitelmat otetaan paikallisesti käyttöön 1.8.2021. Uusi lukiolaki astui voimaan 1.8.2019, mutta kaikki paikallisessa opetussuunnitelmassa tarkemmin kuvattavat eli opetukseen, oppimisen tukeen, ohjaukseen sekä yhteistyöhön liittyvät asiat velvoittavat koulutuksen järjestäjiä elokuusta 2021 alkaen.

Lukiuudistuksen tavoitteena on nostaa kansakunnan koulutustasoa, jotta Suomi menestyisi mahdollisimman hyvin tulevana vuosikymmeninä. Korkeakoulutettujen osuus 25–34-vuotiaiden ikäluokasta halutaan nostaa vuoteen 2030 mennessä 50 prosenttiin lain laatimishetken 41 prosentista. Tulevaisuudessa tarvitaan vahvaa asiantuntijaosaamista ja nykyistä enemmän korkeakoulutettua työvoimaa varsinkin kasvualoilla. Siksi uudistuksella halutaan lisätä lukiokoulutuksen vetovoimaa yleissivistävänä, korkeakouluihin jatko-opintokelpoisuuden antavana koulutusmuotona, vahvistaa koulutuksen laatua ja oppimistuloksia sekä sujuvoittaa siirtymistä toisen asteen opinnoista korkea-asteelle. Yksilöllisemmät ja joustavammat opintopolut, niiden vaatima ohjaus ja tuki, oppiainerajat ylittävät opinnot sekä korkeakoulu yhteistyö ovat keskeisiä keinoja tavoitteiden saavuttamiseksi.

Lukiokoulutus on edelleen kolmivuotinen koulutus, jota järjestetään erikseen nuorille ja aikuisille tarkoitettuina oppimäärinä. Oppimäärien ja niihin kuuluvien opintojen mitoituksen perusteena käytetään kurssien sijaan opintopisteitä: yksi entinen kurssi (esimerkiksi 38 x 45 minuutin tai 22,8 x 75 minuutin oppituntia) on laajuudeltaan kaksi opintopistettä, eli yhden opintopisteen laajuus on 19 x 45 minuutin oppituntia tai 11,4 x 75 minuutin oppituntia. Lukion oppimäärän laajuus on nuorille tarkoitetussa lukiokoulutuksessa vähintään 150 opintopistettä ja aikuisille tarkoitetussa lukiokoulutuksessa vähintään 88 opintopistettä. Nuorten lukiokoulutuksessa lukion oppimäärän tulee sisältää vähintään 20 opintopistettä valtakunnallisia valinnaisia opintoja.

Lukiokoulutuksessa paitsi edistetään oppiaineiden tavoitteiden ja keskeisten sisältöjen hallintaa myös kehitetään laaja-alaista osaamista. Lukiokoulutuksen eheyttämiseksi lukion opetussuunnitelman perusteisiin on muotoiltu laaja-alaisen osaamisen osa-alueet, jotka muodostavat kaikkien oppiaineiden yhteiset tavoitteet: 1) hyvinvointiosaaminen, 2) vuorovaikutusosaaminen, 3) monitieteinen ja luova osaaminen, 4) yhteiskunnallinen osaaminen, 5) eettisyys ja ympäristöosaaminen sekä 6) globaali- ja kulttuuriosaaminen. Laaja-alainen osaaminen auttaa suuntaamaan oppiaineissa opittuja tietoja ja taitoja käytännön elämään. Laaja-alainen osaaminen viittaa oppimisen ja osaamisen perustana oleviin kognitiivisiin taitoihin, metataitoihin sekä ominaisuuksiin, joita tarvitaan opiskelussa, työssä, harrastuksissa ja arjessa. Se luo myös edellytykset tiedoille ja taidoille, joiden avulla voidaan hallita muutosta digitalisoituvassa ja monimutkaistuvassa maailmassa.

Eheyttämistä edistää myös opintojen uudenlainen rakenne. Pakolliset ja valtakunnalliset valinnaiset opinnot on jäsennelty lukion opetussuunnitelman perusteisiin 1–3 opintopisteen moduuleiksi, joista paikallisesti rakennetaan joko oppiaineiden omia tai yhteisiä opintojaksoja. Nämä entisten kurssien sijaan laadittavat opintojaksot voivat olla laajuudeltaan ja muodoltaan erilaisia. Opinnot arvioidaan opintojaksoittain. Mikäli opintojakso koostuu useasta oppiaineesta, arvosanat annetaan oppiaineittain.

Tavoitteena on edistää opiskelijoiden hyvinvointia ja tukea heitä opinnoissaan yhä paremmin. Lukioden toimintakulttuurissa painotetaan vahvemmin opiskelijoiden osallisuutta, yhteistyötä, yhteisöllisyyttä ja monimuotoisuutta yksilölliset tarpeet samalla huomioon ottaen. Lisäksi

lukio-opintojen opiskelijalähtöisyys ja opintojen henkilökohtaistaminen vahvistuvat, jolloin opiskelumotivaatio ja opintojen mielekkyys kasvavat.

Opiskelijalla on oikeus saada säännöllisesti tarpeidensa mukaista henkilökohtaista ja muuta opintoihin ja jatko-opintoihin hakeutumiseen liittyvää ohjausta. Oppilaitoksesta pois siirtyvällä opiskelijalla on oikeus myös jatko-ohjaukseen. Sitä annetaan opiskelijoille, joiden opiskeluoikeus on päättymässä tai jotka ovat eroamassa oppilaitoksesta, sekä henkilöille, jotka lukiokoulutuksen oppimäärän suorittamisen jälkeen eivät ole saaneet jatko-opiskelupaikkaa. Opiskelijalla on oikeus jatko-ohjaukseen oppimäärän suorittamisvuotta seuraavan vuoden aikana. Opiskelijalla, jolla on oppimisvaikeuksien vuoksi vaikeuksia suoriutua opinnoistaan, on oikeus saada erityisopetusta ja muuta oppimisen tukea.

Lukiokoulutuksen järjestäjien yhteistyövelvoitteita vahvistetaan erityisesti lukiodien ja korkeakoulujen välisen yhteistyön osalta. Osa lukiokoulutuksen oppimäärän opinnoista on järjestettävä yhteistyössä yhden tai useamman korkeakoulun kanssa siten, että jokainen lukiolainen saa halutessaan mahdollisuuden saada kokemusta korkeakouluopiskelusta. Opetus on lisäksi järjestettävä niin, että opiskelijalla on mahdollisuus kehittää kansainvälistä osaamistaan sekä työelämä- ja yrittäjäyysosaamistaan.

Laadukas koulutus, monipuoliset yhteydet ympäröivään maailmaan, yhteisöllinen ja osallistava toimintakulttuuri sekä hyvinvointia ja itsetuntemusta tukevat elämänhallinnan taidot vahvistavat lukiolaisen sydämen sivistystä. Tavoitteena on lukiolain mukaisesti tukea lukiolaisen kasvua hyväksi, tasapainoiseksi ja sivistyneeksi ihmiseksi sekä aktiiviseksi yhteiskunnan jäseneksi. Yksilön ja yhteiskunnan kannalta tärkeänä yhteisenä tavoitteena on klassisten sivistyshanteiden toteuttaminen eli pyrkimys totuuteen, hyvyteen ja kauneuteen.

1.1. Opetussuunnitelman laatiminen

Lukiokoulutuksen opetussuunnitelmajärjestelmän osia ovat

- lukiolaki (714/2018)
- valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta (810/2018)
- Opetushallituksen määräys lukion opetussuunnitelman perusteista
- koulutuksen järjestäjän hyväksymä opetussuunnitelma

Lisäksi voidaan paikallisesti päätettävällä tavalla laatia suunnitelma opetussuunnitelman toimeenpanosta kutakin lukuvuotta varten.

Kaikki nuorten lukiokoulutuksen järjestäjät laativat paikallisen opetussuunnitelman näiden lukion opetussuunnitelman perusteiden mukaan, jollei opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämästä järjestämisluvasta muuta johdu. Jos lukiokoulutuksen järjestämislupaani liittyy erityinen koulutustehtävä, siihen liittyvät määräykset otetaan huomioon opetussuunnitelmaa laadittaessa. Lukiokoulutus on kokonaisuus, jossa eri toimintojen tavoitteet ja sisällöt liittyvät yhteen ja muodostavat opetuksen ja toimintakulttuurin perustan. Tämän vuoksi lukion opetussuunnitelman perusteet sisältävät tavoitteita, keskeisiä sisältöjä ja opiskelijan oppimisen arviointia koskevien määräysten lisäksi niiden ymmärtämistä avaavaa tekstiä. Tekstin muodosta ilmenee, onko kyseessä velvoittava määräys vai sitä tarkentava tai selittävä teksti.

Paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetään lukion opetus- ja kasvatustyöstä. Koulutuksen järjestäjä voi laatia lukuvuosittain opetussuunnitelmaan perustuvan suunnitelman opetuksen käytännön järjestämisestä. Opiskelija laatii oppilaitoksen opetus- ja ohjaushenkilöstön tuella henkilökohtaisen opintosuunnitelman, joka sisältää opiskelusuunnitelman, ylioppilastutkintosuunnitelman sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelman.

Paikallista opetussuunnitelmaa laadittaessa tulee ottaa huomioon muiden oppilaitosten opetustarjonta sekä lukion toimintaympäristö, paikalliset osaamisvahvuudet ja erityisresurssit. Lukiopaikkakunnan tai -alueen luonto ja ympäristö, historia, kieliolosuhteet sekä elinkeino- ja kulttuurielämä tuovat opetussuunnitelmaan paikallisuutta. Käytännön yhteistyö eri alojen

asiantuntijoiden kanssa lisää opiskelun elämänläheisyyttä ja syvällisyyttä. Opetussuunnitelmaa laadittaessa myös ajankohtaistetaan lukion opetussuunnitelman perusteissa määrättyjä asioita.

Koulutuksen järjestäjä hyväksyy paikallisen opetussuunnitelman ennen sen käyttöönottoa erikseen suomenkielistä, ruotsinkielistä, saamenkielistä ja tarvittaessa muulla kielellä annettavaa opetusta varten.

Lukiolain (714/2018) 13 §:n mukaan opiskelijan mahdollisuus suorittaa lukiokoulutuksen oppimäärään sisältyvät opinnot kolmessa vuodessa on turvattava järjestämällä opintojen eteneminen joustavasti ja tarjoamalla tarvittava oppimisen ja opiskelun tuki. Paikallinen opetussuunnitelma tulee laatia siten, että se antaa opiskelijalle mahdollisuuden yksilöllisiin opintoihin valintoihin omassa oppilaitoksessaan sekä halutessaan myös muissa oppilaitoksissa ja korkeakouluissa.

Koulutuksen järjestäjä päättää, miten paikallinen opetussuunnitelma laaditaan lukion opetussuunnitelman perusteiden pohjalta. Paikallinen opetussuunnitelma laaditaan yhteistyössä lukion henkilöstön, opiskelijoiden, opiskelijoiden huoltajien sekä säännösten edellyttämiltä osin lisäksi hyvinvointialueen sosiaali- ja terveystieteiden tehtäviä hoitavien viranomaisten kanssa. Yhteistyötä opetussuunnitelman laatimisessa voidaan tehdä myös muiden koulutuksen järjestäjien ja eri sidosryhmien kanssa. Kaikilla opiskelijoiden huoltajilla tulee olla mahdollisuus tutustua opetussuunnitelmaan. Ennen opetussuunnitelman hyväksymistä koulutuksen järjestäjän tulee kuulla lukion opiskelijakuntaa ja henkilöstöä sekä varata lukion kaikille opiskelijoille mahdollisuus ilmaista mielipiteensä siitä. Yhteistyöllä eri tahojen kanssa pyritään varmistamaan lukiokoulutuksen korkeatasoisuus, yhteiskunnallinen merkittävyys sekä koko yhteisön sitoutuminen yhdessä määriteltyihin tavoitteisiin ja toimintatapoihin.

Paikallista opetussuunnitelmaa laadittaessa pyritään ratkaisuihin, jotka kehittävät lukion toimintakulttuuria, tukevat opiskelijoiden hyvinvointia, jaksamista ja osallisuutta sekä monipuolistavat vuorovaikutusta lukion sisällä ja ympäröivän yhteiskunnan kanssa.

Suomalais-venäläisen koulun lukion opetussuunnitelman laadinta

Lukuvuonna 2019-2020 aloitettiin opetussuunnitelman alustava suunnittelutyö, ja LOPS-työryhmä aloitti kevätlukukaudella. Se on suunnitellut ja ohjannut lukion opetussuunnitelman uudistamista LOPS 2019 -perusteiden mukaisesti. Opettajille tarjottiin mahdollisuus osallistua erilaisiin LOPS-koulutuksiin. Opetushallituksen LOPS-tuunaamoihin osallistuttiin aineryhmittäin. Kieltenopettajat aloittivat myös yhteistyön Lukion kielten opetuksen kehittämisverkoston kanssa (LUKKI-verkosto). Suomalais-venäläisen koulun erityistehtävän eli venäjän kielen ja kulttuurin opetuksen osuutta käsiteltiin yhteistyössä Itä-Suomen koulun kanssa. ASPnet-verkostoon kuulumisen edellyttää Unescon tavoitteiden huomioimista, mikä otettiin huomioon opetussuunnitelman uudistamisessa.

LOPS-työryhmä valmisti yleisen osan paikalliset lisäykset koko työyhteisölle keskustelua varten. Opettajien varsinainen opetussuunnitelmatyö alkoi tutustumalla itsenäisesti uusiin perusteisiin, minkä jälkeen työstettiin keskeisiä muutoksia kuten toimintakulttuuria, laaja-alaisuutta, moduleita, opintojaksoja sekä arviointia. Yleistä osaa käsiteltiin vielä lukion opettajien kokouksessa. Aineenopettajat kirjoittivat oppiainekohtaiset osuudet kevätlukukaudella 2021. Opiskelijan tukeen ja ohjaukseen liittyvät luvut kirjoitettiin yhteistyössä opiskeluhuoltohenkilöstön kanssa.

Opiskelijat ja huoltajat ovat saaneet ilmaista ajatuksensa Forms-kyselyissä muun muassa lukiokoulutuksen tehtävästä, kodin ja koulun yhteistyöstä sekä muista koulun toimintaan ja opiskeluun liittyvistä kysymyksistä.

Uusi opetussuunnitelma otetaan käyttöön lukion ensimmäisellä vuosiluokalla elokuussa 2021.

1.2. Opetussuunnitelman sisältö

Paikallinen opetussuunnitelma sisältää seuraavat osat:

- lukion toiminta-ajatus ja arvopainotukset
- oppimiskäsitys, opiskeluympäristöt ja -menetelmät
- lukion toimintakulttuurin pääpiirteet
- koulutuksen järjestäjän hyväksymä lukion tuntijako
- lukion kieliohjelma
- itsenäisen opiskelun periaatteet
- laaja-alaisen osaamisen osa-alueet
- oppiaineen tehtävä, oppiaineen opetuksen yleiset tavoitteet ja arviointi
- opintojaksojen tavoitteet ja keskeiset sisällöt sekä laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden toteutuminen ja arviointi opintojaksoittain
- kodin ja oppilaitoksen yhteistyön toteuttaminen
- ohjaussuunnitelma
- oppimisen ja opiskelun tukea tarvitsevien opiskelijoiden opetus
- kieli- ja kulttuuriryhmien opetus
- yhteistyö muiden lukioden ja ammatillisten oppilaitosten kanssa
- yhteistyö yliopistojen, ammattikorkeakoulujen ja muiden oppilaitosten sekä muiden tahojen kanssa
- kansainvälinen yhteistyö
- työelämäyhteistyö
- opiskeluhuolto
- opiskelijan oppimisen ja osaamisen arviointi
- toiminnan jatkuva kehittäminen ja arviointi.

Mikäli lukio järjestää vieraskielistä opetusta tai mahdollisuuden suorittaa lukiodiplomeita, se tulee määritellä opetussuunnitelmassa.

Lukiolain (714/2018) 33 §:ssä säädetään opiskelijoiden vaikutusmahdollisuuksien turvaamisesta ja opiskelijakunnasta. Pykälässä tarkoitettu toiminta tulee suunnitella paikallisen opetussuunnitelman ja muiden siihen perustuvien suunnitelmien osana tai yhteydessä.

Koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että opiskeluhuollon toteuttamista, arviointia ja kehittämistä varten laaditaan koulutuksen järjestäjän opiskeluhuoltosuunnitelma (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 13 § [muutettu lailla 377/2022]).

Oppilas- ja opiskelijahuoltolain 13 §:n mukaan suunnitelma opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä on kirjattava koulutuksen järjestäjän opiskeluhuoltosuunnitelmaan.

Lukiolain (714/2018) 40 §:n 3 momentin mukaan koulutuksen järjestäjän tulee laatia ja ohjeistaa paikallisen opetussuunnitelman yhteydessä suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista.

Sukupuolten välisestä tasa-arvosta annetun lain (609/1986, muutettu lailla 1329/2014) 5 a §:n mukaan koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että vuosittain laaditaan oppilaitoskohtaisesti tasa-arvosuunnitelma yhteistyössä henkilöstön ja opiskelijoiden kanssa. Vuosittaisen tarkastelun sijasta suunnitelma voidaan laatia enintään kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Tasa-arvosuunnitelma voidaan sisällyttää osaksi paikallista opetussuunnitelmaa tai muuta lukion suunnitelmaa.

Yhdenvertaisuuslain (1325/2014) 6 §:n 2 momentin mukaan koulutuksen järjestäjän on huolehdittava siitä, että oppilaitoksella on suunnitelma tarvittavista toimenpiteistä yhdenvertaisuuden edistämiseksi. Yhdenvertaisuussuunnitelma voi sisältyä paikalliseen opetussuunnitelmaan.

Opetussuunnitelmaa ja lukio-opetusta kehitetään Suomalais-venäläisessä koulussa jatkuvasti. Suomalais-venäläisessä koulussa lukiokoulutuksen tavoitteena on, että jokainen opiskelija suoriutuu mahdollisimman hyvin lukiokoulutuksen päättötodistukseen ja ylioppilastutkintoon saakka ja että opiskelijaa tuetaan löytämään itselleen sopiva jatko-opiskelupaikka. Lukio-opetusta kehitetään siten, että opiskelijoiden moninaisuus huomioidaan ja yhdenvertaisuutta vahvistetaan tukemaan jokaisen nuoren identiteetin kasvua ja jatkuvan oppimisen taitoja. Tämä

vaatii opetushenkilöstöltä osaamisen kehittämistä. Jatkuva oman osaamisen kehittäminen on osa jokaisen opettajan ja oppivan yhteisön työtä. Tätä työtä johtavat rehtori ja lukion apulaisrehtori.

Opetussuunnitelman toteutumista lukiossa seurataan vuosittain osana koulutuksen järjestäjän arviointi- ja kehitystyötä. Lukion toimintakulttuurin ja pedagogisen kehittämisen työtä kuvataan koulun lukuvuosisuunnitelmassa.

Suomalais-venäläisen koulun lukion opiskelijakuntaa edustaa opiskelijakunnan hallitus, joka koostuu tasaisesti kaikkien vuosikurssien opiskelijoista. Opiskelijakunnan hallituksen jäsenet valitaan kerran lukuvuodessa. Jokaisen vuosiluokan opiskelijat valitsevat keskuudestaan kaksi varsinaista jäsentä ja kaksi varajäsentä.

Opiskelijakuntatoiminnan tehtävänä on edistää opiskelijoiden vaikuttamismahdollisuuksia sekä omassa koulussa että opiskelijatoiminnassa laajemminkin. Näin opiskelijakunta auttaa opiskelijoita kasvamaan aktiivisiksi ja kriittisiksi kansalaisiksi.

Opiskelijakunta toimii yhteistyössä opettajien, rehtoreiden, koulun muiden aikuisten ja perusopetuksen oppilaskuntien kanssa. Opiskelijakunta järjestää erilaisia tapahtumia opiskelijoille ja mahdollisesti koko yhtenäiskoulun oppilaskunnalle. Erilaisten tapahtumien tarkoituksena on piristää lukuvuotta ja pitää yllä opiskelijoiden yhteishenkeä.

Opiskelijakunnalla on edustaja sekä hänellä varajäsenensä koulun johtokunnassa. Opiskelijakunnan edustajalla on puhe- mutta ei äänioikeutta johtokunnan kokouksissa. Edustaja varajäsenineen valitaan kerran lukuvuodessa.

Opiskelijakunta on tiiviisti mukana koulun kehittämisessä osallistumalla erilaisiin työryhmiin. Opiskelijakunnan edustaja voi tarvittaessa osallistua myös opettajainkokouksiin.

Suomalais-venäläisellä koulussa ja Helsingin ranskalais-suomalaisella koululla on yhteinen opiskeluhuollon ohjausryhmä. Opiskeluhoitosuunnitelman toteutumista seuraa koulun opiskeluhooltoryhmä. Suunnitelma laaditaan yhteistyössä koulun henkilöstön, opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa kanssa.

2. Lukiokoulutuksen tehtävä ja arvoperusta

2.1. Lukiokoulutuksen tehtävä

Lukiokoulutuksen tehtävänä on laaja-alaisen yleissivistyksen vahvistaminen. Lukiokoulutuksessa yleissivistys koostuu arvoista, tiedoista, taidoista, asenteista ja tahdosta, joiden avulla kriittiseen ja itsenäiseen ajatteluun pystyvät yksilöt osaavat toimia vastuullisesti, myötätuntoisesti, yhteisöllisesti ja itseään kehittäen.

Lukioaikana opiskelija kartuttaa ihmistä, kulttuureja, ympäristöä ja yhteiskuntaa koskevaa olennaista tietoa, osaamista ja toimijuutta. Lukio-opetus valmistaa opiskelijaa ymmärtämään elämässä ja maailmassa vallitsevia monitahoisia keskinäisriippuvuuksia sekä jäsentämään laaja-alaisia ilmiöitä.

Lukiokoulutuksella on opetus- ja kasvatustehtävä. Lukiokoulutuksessa otetaan huomioon alle 18-vuotiaita opiskelijoita koskien lapsen edun ensisijaisuus opetusta ja koulutusta suunniteltaessa, järjestettäessä ja siitä päätettäessä (lukiolaki 714/2018, 2 § 2 mom, muutettu lailla 165/2022). Lukiokoulutuksen aikana opiskelija rakentaa identiteettiään, ihmiskäsitystään, maailmankuvaansa ja -katsomustaan sekä paikkaansa maailmassa. Samalla opiskelija kehittää suhdettaan menneisyyteen ja suuntautuu tulevaisuuteen. Lukiokoulutus syventää opiskelijan kiinnostusta tieteiden ja taiteiden maailmaan sekä kehittää valmiuksia elämänhallintaan ja työelämään.

Lukiokoulutus rakentuu perusopetuksen oppimäärälle. Se antaa yleiset ja monipuoliset jatko-opintovalmiudet yliopistoihin, ammattikorkeakouluihin ja lukion oppimäärään perustuvaan ammatilliseen koulutukseen. Lukiossa hankittuja tietoja ja taitoja osoitetaan lukion päättötodistuksella, ylioppilastutkintotodistuksella, lukiodiplomeilla ja muilla näytöillä.

Lukiokoulutus ohjaa opiskelijaa tulevaisuuden suunnitelmien laadintaan, maailmankansalaisuuteen kasvamiseen ja jatkuvaan oppimiseen.

Suomalais-venäläisen koulun lukiolla on opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämänä erityistehtävänä venäjän kielen ja kulttuurin opetus (A- ja B3-oppimäärät). Venäjän kielen ja kulttuurin opetuksen osalta lukion tuntijako poikkeaa valtakunnallisesta lukion tuntijaosta. Suomalais-venäläisen koulun lukion päättäneellä opiskelijalla on valtakunnallisten opetussuunnitelman perusteiden mukaiset tiedot ja taidot sekä hyvä venäjän kielen taito ja kulttuurintuntemus.

2.2. Arvoperusta

Lukion opetussuunnitelman perusteiden arvoperusta rakentuu demokratialle ja suomalaiselle sivistysihanteelle, jonka mukaan opiskelu ja oppiminen uudistavat yhteiskuntaa ja kulttuuria. Sivistys on yksilöiden ja yhteisöjen taitoa tehdä ratkaisuja eettisen pohdinnan, toisen asemaan asettumisen ja tietoon perustuvan harkinnan avulla. Sivistykseen kuuluu taito ja tahto käsitellä inhimillisten pyrkimysten ja vallitsevan todellisuuden välisiä ristiriitoja eettisesti, myötätuntoisesti ja ratkaisuja etsien. Sivistys ilmenee huolenpitona, avarakatseisuutena, laaja-alaisena todellisuuden hahmottamisena ja sitoutumisena toimintaan myönteisten muutosten puolesta. Lukion sivistysihanteena on pyrkimys totuuteen, hyvyyteen, kauneuteen, oikeudenmukaisuuteen ja rauhaan.

Lukio-opetuksen perustana on elämän ja ihmisoikeuksien kunnioittaminen sekä ihmisarvon loukkaamattomuus. Lukio-opetus pohjautuu keskeisiin ihmisoikeussopimuksiin. Opiskelija muodostaa lukioaikanaan jäsentyneen käsityksen perus- ja ihmisoikeuksien taustalla olevista

arvoista, keskeisistä perus- ja ihmisoikeusnormeista sekä näitä oikeuksia edistävistä toimintatavoista. Lukio-opetus kehittää arvo-osaamista kannustamalla omien arvojen syvälliseen pohdintaan sekä käsittelemällä julkilausuttujen arvojen ja todellisuuden välisiä jännitteitä.

Lukio-opetus edistää yhdenvertaisuutta ja sukupuolten tasa-arvoa sekä demokratiaa ja hyvinvointia. Lukio-opetus on opiskelijaa uskonnollisesti, katsomuksellisesti ja puoluepoliittisesti sitouttamatonta, eikä sitä saa käyttää kaupallisen vaikuttamisen välineenä. Lukio-opetus kannustaa pohtimaan suomalaisen yhteiskunnan ja kansainvälisen kehityksen mahdollisuuksia, vaihtoehtoja ja epäkohtia. Osallisuus, toimijuus ja yhteisöllisyys korostuvat kaikessa lukion toiminnassa.

Lukio-opetuksessa ymmärretään kestävän elämäntavan välttämättömyys sekä rakennetaan osaamisperustaa ympäristön ja kansalaisten hyvinvointia edistävälle taloudelle. Opiskelija ymmärtää oman toimintansa ja globaalin vastuun merkityksen luonnonvarojen kestävässä käytössä, ilmastonmuutoksen hillinnässä ja luonnon monimuotoisuuden säilyttämisessä. Lukio-opetus kannustaa vastuulliseen toimijuuteen sekä kansainväliseen yhteistyöhön ja maailmankansalaisuuteen YK:n kestävän kehityksen toimintaohjelma Agenda 2030:n mukaisesti.

Jokainen lukio on yhteisö, jossa erilaisista taustoista tulevilla ihmisillä on mahdollisuus tunnistaa ja pohtia yhteisiä hyvän elämän arvoja ja periaatteita sekä oppia yhteistyöhön. Lukiossa kannustetaan keskinäiseen välittämiseen ja huolenpitoon. Luovuutta, aloitteellisuutta, rehellisyyttä ja sisua arvostetaan. Inhimillinen ja kulttuurinen moninaisuus nähdään rikkautena ja luovuuden lähteenä. Kulttuuriperintöjä vahvistetaan välittämällä, arvioimalla ja uudistamalla niihin liittyvää tietoa ja osaamista.

Paikallisessa opetussuunnitelmassa arvoperustaa tarkennetaan oman lukion kannalta olennaisissa asioissa. Arvoperusta toteutuu lukion toimintakulttuurissa, kaikkien oppiaineiden opetuksessa ja työskentelyn organisoinnissa. Lukion arvoperustaa konkretisoi näissä lukion opetussuunnitelman perusteissa kuvattu laaja-alainen osaaminen.

Suomalais-venäläisen koulun lukiossa rakennetaan ja arvostetaan suomalaista ja venäläistä kulttuuria sekä edistetään kulttuurien välistä vuorovaikutusta. Jokaisella on oikeus hyvään oppimiseen ja oppijana kehittymiseen sekä ihmisenä kasvamiseen ja sivistymiseen. Lukion opiskelija rakentaa identiteettiään, ihmiskäsitystään, maailmankuvaansa ja -katsomustaan sekä paikkaansa maailmassa. Erilaiset kulttuuri- ja kielitaustat tarjoavat erinomaisen lähtökohdan kulttuurisen moninaisuuden ja tasa-arvoisuuden ymmärtämisen syventämiseen sekä kasvuun maailmankansalaisuuteen. Venäjälle ja muualle Eurooppaan suuntautuvat opintomatkat, opiskelijavaihdot ja kansainvälisyystapahtumat edistävät myös osaltaan erilaisten kulttuurien aitoa kohtaamista.

Suomalais-venäläinen koulu on osa maailmanlaajuista Unesco-kouluverkostoa, jonka toiminnan tavoitteena kestävän tulevaisuuden rakentaminen sekä elämän ja ihmisoikeuksien kunnioitus. Suomalais-venäläisen koulun lukiossa pidetään yhdessä huolta ystävällisestä ilmapiiiristä, turvallisuudesta ja hyvinvoinnista eikä sallita minkäänlaista väkivaltaa, syrjintää tai rasismia.

3. Opetuksen toteuttaminen

3.1. Opintojen rakenne

Nuorille tarkoitetun lukiokoulutuksen oppimäärän laajuus on 150 opintopistettä. Lukio-opinnot muodostuvat lukiokoulutuksesta annetun valtioneuvoston asetuksen (810/2018) liitteen 1 mukaisista pakollisista ja valtakunnallisista valinnaisista opinnoista, joita koulutuksen järjestäjän tulee tarjota opiskelijalle. Valtioneuvoston asetuksen mukaisia valtakunnallisia valinnaisia opintoja nuorille tarkoitetun lukiokoulutuksen oppimäärään tulee sisältyä vähintään 20 opintopistettä. Oppimäärään voi lisäksi sisältyä lukiodiplomeita ja muita valinnaisia opintoja koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla.

Opetushallitus on laatinut lukion opetussuunnitelman perusteet lukiokoulutuksesta annetun valtioneuvoston asetuksen liitteessä 1 tarkoitettuihin pakollisiin ja valtakunnallisiin valinnaisiin opintoihin lukuun ottamatta temaattisia opintoja. Lisäksi Opetushallitus on laatinut opetussuunnitelman perusteet lukiodiplomeihin. Lukiodiplomien laajuus on kaksi opintopistettä.

Koulutuksen järjestäjä päättää, minkä laajuisina opintojaksoina opinnot tarjotaan opiskelijalle. Koulutuksen järjestäjän tulee kuitenkin tarjota opiskelijalle mahdollisuus suorittaa lukiokoulutuksesta annetun valtioneuvoston asetuksen liitteen 1 mukaisia valtakunnallisia valinnaisia opintoja kahden opintopisteen laajuisina opintojaksoina.

Paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetään, missä järjestyksessä oppiaineen opinnot suoritetaan ja miten ne jaetaan opintojaksoihin.

Opetus- ja kulttuuriministeriö on myöntänyt Suomalais-venäläiselle koululle erityisen koulutustehtävän lukiokoulutuksen järjestämisluvassa. Erityinen koulutustehtävä on venäjän kieleen ja kulttuuriin painottunut opetus. Opiskelijat, jotka suorittavat vähintään 24 opintopisteen laajuisesti tässä opetussuunnitelmassa kuvattuja erityistehtävän mukaisia venäjän kielen opintoja, ovat oikeutettuja vähentämään valtioneuvoston asetuksen (810/2018) liitteen 1 mukaisten pakollisten opintojen määrästä 16 opintopisteen laajuiset opinnot. Opiskelijan tulee kuitenkin suorittaa vähintään puolet lukion jokaisen pakollisen oppiaineen pakollisista opinnoista. Oppiaineissa, joissa pakolliset opinnot on säädetty kahden opintopisteen laajuisiksi, opinnot tulee suorittaa kahden opintopisteen laajuisina.

3.2. Oppimiskäsitys

Lukion opetussuunnitelman perusteet pohjautuvat oppimiskäsitykseen, jonka mukaan oppiminen on seurausta opiskelijan aktiivisesta ja tavoitteellisesta toiminnasta. Oppimisprosessin aikana opiskelija tulkitsee, analysoi ja arvioi eri muodoissa esitettyä dataa, informaatiota tai tietoa aikaisempien kokemusten ja tietojen pohjalta. Hän kehittää ratkaisuja ja luo uudenlaisia kokonaisuuksia yhdistäen tietoja ja taitoja uudella tavalla. Ohjaus ja rakentava palaute vahvistavat itseluottamusta ja auttavat opiskelijaa asettamaan omia tavoitteita, kehittämään ajatteluaan ja työskentelemään tarkoituksenmukaisella tavalla tavoitteiden suuntaisesti.

Oppiminen tapahtuu vuorovaikutuksessa muiden opiskelijoiden, opettajien, asiantuntijoiden ja yhteisöjen kanssa erilaisissa ympäristöissä. Se on monimuotoista ja sidoksissa siihen toimintaan, tilanteeseen ja kulttuuriin, jossa se tapahtuu. Myös kieli, kehollisuus ja eri aistien käyttö ovat oppimisen kannalta olennaisia. Lukio-opinnoissa opiskelijaa ohjataan havaitsemaan käsitteiden, tiedonalojen ja osaamisen välisiä yhteyksiä sekä soveltamaan aiemmin oppimaansa muuttuvissa tilanteissa. Näin kehittyvät myös jatkuvan oppimisen edellyttämät taidot. Oppimisprosessistaan tietoinen opiskelija osaa arvioida ja kehittää opiskelu- ja ajattelutaitojaan sekä toimia opinnoissaan vähitellen yhä itseohjautuvammin. Opintoihin liittyvät onnistumisen kokemukset ja rohkaiseva ohjaus vahvistavat uskoa omiin mahdollisuuksiin ja innostavat opiskeluun.

Suomalais-venäläisen koulun lukiossa oppimisen lähtökohtana on turvallinen ja kannustava oppimistilanne.

Opettaja luo oppimistilanteisiin turvallisen ja kannustavan tunnelman, jossa ohjataan huomaamaan toisissa hyvä ja sallitaan virheiden tekeminen. Opettajan tehtävä on huolehtia, että vuorovaikutus opettajan ja opiskelijan välillä on rakentavaa ja arvostavaa.

Opettaja huomioi opetuksessaan opiskelijoiden erilaiset tavat oppia. Opiskelijoita kannustetaan ja ohjataan kokeilemaan ja ottamaan uusia oppimisen ja opiskelun tapoja haltuun. Opetuksessa käytetään vaativuustasoltaan sopivan haasteellisia oppimistehtäviä, jotka herättävät opiskelijoiden mielenkiintoa, kehittävät oppimisen taitoja ja auttavat kehittymään laaja-alaisen osaamisen taidoissa.

Kaikki lukion aineenopettajat opettavat oppimisen taitoja. Opettaja ohjaa opiskelijoita oman oppiaineensa tiedonalan kielen ymmärtämisessä.

Opettaja ohjaa, kannustaa ja antaa rakentavaa palautetta, joka auttaa opiskelijoita onnistumaan suorituksissaan ja vahvistaa opiskelijoiden pystyvyyden tunnetta. Oppimisprosessiin kuuluvaa epäonnistumisen sietokykyä harjoitellaan. Opettaja tukee opiskelijaa epäonnistumisen kokemusten yli siten, että opiskelija oppii luottamaan taitoihinsa ja toimimaan sinnikkäästi sen sijaan että luovuttaisi vaikeuksien edessä. Opiskelijoita kannustetaan käyttämään ja kehittämään kielitaitoaan.

Ohjaavalla arvioinnilla tuetaan jokaisen suoriutumista parhaalla mahdollisella tavalla. Palaute ja onnistumisen kokemukset opiskelussa auttavat opiskelijoita saavuttamaan omat tavoitteensa opiskelussa parhaalla mahdollisella tavalla.

3.3. Opiskeluympäristöt ja -menetelmät

Lukion opiskeluympäristöjä ja -menetelmiä koskevien ratkaisujen lähtökohtana ovat oppimiskäsitys sekä opetukselle asetetut tavoitteet. Opiskeluympäristöjen kehittämisessä ja menetelmien valinnassa otetaan huomioon myös opiskelijoiden erilaiset lähtökohdat ja edellytykset, kiinnostuksen kohteet, näkemykset ja yksilölliset tarpeet sekä tulevaisuuden ja työelämän asettamat tarpeet.

Opiskeluympäristöt

Lukion monipuoliset, turvalliset ja viihtyisät opiskeluympäristöt edistävät opiskelumotivaatiota, rikastuttavat opiskeluun liittyviä kokemuksia ja kannustavat kestävän kehityksen mukaiseen toimintaan. Hyvä opiskeluympäristö tukee sekä vuorovaikutusta ja yhdessä työskentelyä että itsenäistä opiskelua. Opiskeluympäristöjen suunnittelussa kiinnitetään huomiota saavutettavuuteen ja esteettömyyteen. Opiskelijoita aktivoidaan kehittämään opiskeluympäristöjään.

Rakennettuja tiloja ja luontoa hyödynnetään opiskelussa siten, että luova ajattelu ja tutkimiseen perustuva opiskelu on mahdollista. Yliopistojen, ammattikorkeakoulujen ja muiden oppilaitosten, kirjastojen, liikunta- ja luontokeskusten, kansalaisjärjestöjen sekä taide- ja kulttuurilaitosten tiloja, materiaaleja ja asiantuntemusta hyödynnetään niin kansallisesti kuin kansainvälisesti. Oppimiseen tarjotaan tilaisuuksia myös autenttisissa työympäristöissä, kuten yrityksissä, muissa työelämän organisaatioissa tai omassa harjoitusyhteisössä. Opiskeluympäristöä laajennetaan oppilaitoksen ulkopuolelle myös tieto- ja viestintäteknologian avulla.

Opiskelijaa ohjataan hyödyntämään digitaalisia opiskeluympäristöjä, oppimateriaaleja ja työvälineitä tiedon hankintaan, käsittelyyn ja arviointiin sekä tuottamiseen ja jakamiseen. Yksilöllistä etenemistä, henkilökohtaisia oppimispolkuja ja osaamisen kehittymistä voidaan tukea tarjoamalla opiskelijalle mahdollisuuksia suorittaa opintoja myös verkko-opiskeluna.

Itsenäistä opiskelua järjestettäessä otetaan huomioon opiskelijan edellytykset suorittaa opintoja opetukseen osallistumatta sekä hänen ohjauksen ja tuen tarpeensa.

Opiskelumenetelmät

Lukiossa käytetään monipuolisia opetus-, ohjaus- ja opiskelumenetelmiä, joilla on yhteys oppiaineissa edellytettyyn tiedonalan käsitteelliseen ja menetelmälliseen osaamiseen. Opetusta koskevilla ratkaisuilla rakennetaan myös kokonaisuuksien hallintaa ja oppiainerajat ylittävää osaamista. Tutkimiseen, kokeilemiseen ja ongelmanratkaisuun perustuvat opiskelumenetelmät edistävät oppimaan oppimista ja kehittävät kriittistä ja luovaa ajattelua.

Merkitykselliset oppimiskokemukset sitouttavat ja innostavat opiskeluun. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuuksia työskentelyyn, joka kytkee opiskeltavat tiedot ja taidot sekä hänen kokemuksiinsa että ympäristössä ja yhteiskunnassa esiintyviin ilmiöihin. Opiskelijaa rohkaistaan ja ohjataan ratkomaan avoimia ja riittävän haastavia tehtäviä, havaitsemaan ongelmia sekä esittämään kysymyksiä ja etsimään vastauksia.

Lukion opetuksen ja opiskelumenetelmien tarkoituksena on edistää opiskelijan aktiivista työskentelyä ja yhteistyötaitojen kehittymistä. Opiskelijaa ohjataan suunnittelemaan opiskeluaan, arvioimaan toiminta- ja työskentelytaitojaan sekä ottamaan vastuuta omasta oppimisestaan. Opiskelija käyttää monipuolisesti tieto- ja viestintäteknologiaa sekä itsenäisessä että yhteisöllisessä työskentelyssä.

Opiskelumenetelmien valinnassa ja työskentelyn ohjauksessa kiinnitetään huomiota yhdenvertaisiin opiskelumahdollisuuksiin sekä sukupuolittuneiden asenteiden ja käytänteiden tunnistamiseen ja muuttamiseen.

Suomalais-venäläisen koulun lukio toimii vuonna 2021 valmistuneessa modernissa koulurakennuksessa. Uudisrakennuksen joustava ja monimuotoinen oppimisympäristö tarjoaa mahdollisuuksia käyttää erilaisia toiminta- ja opiskelutapoja ja valmistautua muutuviin työelämän tarpeisiin. Tilat, kalusteet ja värimaailma on suunniteltu lisäämään viihtyisyyttä ja harmoniaa sekä tukemaan oppimaan oppimista. Koulun tilat tarjoavat opiskeluun joustoa ja vuorottelua. Fyysiset tilat mahdollistavat niin hiljaisen ja yksilöllisen työskentelyn kuin myös työskentelyn isommissa ryhmissä oppiaineita ja ikäluokkia integroivassa opiskelussa.

Lukiossa voi suorittaa venäjän opintoja laajasti niin pitkänä vieraana kielenä, äidinkielenä kuin alkavana vieraana kielenä. Koulun opiskelijat hyötyvät kaksikielisestä vuorovaikutuksesta, jota pyritään toteuttamaan kielitietoisesti venäjän ja suomen kieltä rinnastaen. Koulurakennuksen joustavat tilat luovat mahdollisuuksia myös kielten eriyttävään opiskeluun. Opiskelijat tutustuvat syvemmin myös venäläiseen kulttuuriin niin koulussa kuin erilaisten Venäjälle suuntautuvien opinto- ja kulttuurimatkojen yhteydessä. Opiskelijoille järjestetään lisäksi eri alojen asiantuntijavierailuita.

Lukio-opinnot Suomalais-venäläisessä koulussa toteutetaan lähtökohtaisesti lähiopetuksena. Lukiossa harjoitellaan itsenäisen opiskelun taitoja. Opintojen alkuvaiheessa harjoitellaan itsenäistä työskentelyä pienten tehtävien avulla. Opintojakson suorittaminen kokonaan itsenäisesti on aina harkinnanvaraista ja edellyttää rehtorin ja aineenopettajan hyväksynnän. Opetussuunnitelmassa on mainittu, mikäli opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti. Perustelluja syitä opintojakson itsenäiselle suorittamiselle ovat hyvä menestys oppiaineen aikaisemmissa opintojaksoissa tai opiskelijan opintojen etenemisen kannalta välttämättömät syyt.

Itsenäistä opiskelua järjestettäessä otetaan huomioon opiskelijan edellytykset suorittaa opintoja opetukseen osallistumatta sekä hänen ohjauksen ja tuen tarpeensa. Itsenäisen opintojakson suoritusohjeista, tehtävistä ja arvioinnista vastaa kyseisen opintojakson opettaja.

3.4. Toimintakulttuuri

Toimintakulttuuri on käytännön tulkinta lukion opetus- ja kasvatustehtävästä. Se tulee näkyväksi yhteisön kaikessa toiminnassa ja sen jäsenten tavassa kohdata toinen toisensa. Lukio on oma koulutusmuotonsa, ja jokaisella lukiolla on omanlaisensa toimintakulttuuri. Paikallisen opetussuunnitelman eri osat konkretisoituvat lukion toimintakulttuurissa. Toimintakulttuuri sisältää sekä tiedostettuja että tiedostamattomia tekijöitä, jotka heijastuvat oppilaitoksen toimintaan.

Toimintakulttuurin tulee tukea opiskelijan omaa aktiivisuutta ja yhteisöllistä toimintaa. Sen tulee edistää jokaisen opiskelijan mahdollisuuksia osallistua lukion opiskelu ympäristön ja yhteisöllisen toimintakulttuurin kehittämiseen. Lukion opetussuunnitelman perusteissa korostetaan toimintakulttuuria, joka luo myönteistä asennetta, innostaa oppimiseen ja edistää kestävästä tulevaisuudesta. Toimintakulttuuria kehitetään yhdessä opiskelijoiden, huoltajien, lukion koko henkilöstön ja yhteistyökumppaneiden kanssa. Toimintakulttuurin kehittämisen ja arvioinnin periaatteet, erityiset koulutustehtävät sekä mahdolliset paikalliset painotukset kuvataan paikallisessa opetussuunnitelmassa.

Toimintakulttuurin kehittämisen lähtökohtana ovat seuraavat teemat.

Oppiva yhteisö

Lukio on oppiva yhteisö, joka edistää kaikkien jäsentensä oppimista ja haastaa tavoitteelliseen työskentelyyn. Yhteisön rakentuminen edellyttää, että jokainen osallistuu välittämisen ilmapiiriin luomiseen. Yhteisöllistä ja yksilöllistä oppimista vahvistavia käytäntöjä kehitetään suunnitelmallisesti. Toiminta on opiskelijalähtöistä, ja se vahvistaa opiskelijan omaa kehitystä ja hyvinvointia sekä oppimista ja jaksamista. Myönteinen asenne oppimiseen luo perustaa tulevaisuuden taidoille ja myöhemmälle oppimiselle.

Oppiva yhteisö luo toimintatapoja vuorovaikutukselle niin oppilaitoksen sisällä kuin ympäröivän yhteiskunnan kanssa. Tämä edellyttää yhteistyötä huoltajien, muiden oppilaitosten ja koulutusasteiden, kulttuuri- ja tutkimuslaitosten, kansalaisjärjestöjen sekä työ- ja elinkeinoelämän toimijoiden kanssa. Digitalisaatio tuo mahdollisuuksia yhteisölliseen oppimiseen ja tiedon luomiseen sekä erilaisten opiskelu- ja tietoympäristöjen hyödyntämiseen. Opiskelijaa ohjataan toimimaan verkostoituneessa ja globalisoituneessa maailmassa.

Osallisuus ja yhteisöllisyys

Osallisuus ja demokraattinen toiminta luovat perustaa opiskelijan kasvulle aktiiviseen kansalaisuuteen. Lukiossa edistetään jokaisen opiskelijan osallisuutta ja luodaan monipuolisia mahdollisuuksia osallistua opiskelu ympäristön ja toimintakulttuurin kehittämiseen sekä opiskelijaan itseensä vaikuttavien päätösten valmisteluun. Opiskelijan osallisuudesta yhteisön toiminnan ja hyvinvoinnin rakentamisessa huolehditaan. Opiskelijaa rohkaistaan ilmaisemaan mielipiteensä, osallistumaan yhteisistä asioista päättämiseen sekä toimimaan vastuullisesti yhteisöissä ja yhteiskunnassa. Häntä kannustetaan aktiivisuuteen ja osallistumiseen muun muassa opiskelijakunnan ja tutortoiminnan avulla.

Osallisuutta ja yhteisöllisyyttä rakentavia menettelytapoja kehitetään suunnitelmallisesti yhteisön ja yhteistyökumppaneiden välisessä vuorovaikutuksessa. Opetuksessa hyödynnetään yhteistoiminnallisuutta ja tuetaan ryhmän sosiaalisten suhteiden muotoutumista. Yhteisöllisiin toimintatapoihin harjaannuttaminen esimerkiksi ryhmänohjauksen avulla korostuu lukio-opintojen alkuvaiheessa.

Hyvinvointi ja kestävä tulevaisuus

Lukiokoulutus vahvistaa opiskelijan fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista hyvinvointia sekä antaa valmiuksia niiden ylläpitämiselle elämän eri vaiheissa. Vaikutukset opiskelijan hyvinvointiin otetaan huomioon kaikessa lukion suunnittelu- ja kehittämistyössä, johon osallistetaan myös opiskelijat. Hyvinvoinnin näkökulmat ohjaavat kaikkea lukion toimintaa ja jokaisen työtä niin arkisissa kohtaamisissa kuin osana opetusta.

Liikunnallinen toimintakulttuuri lisää motivaatiota elämänmittaiseen liikunnallisuuteen ja luo rakenteita liikkumiseen lukion arjessa. Samalla se vähentää paikallaan oloa ja stressin kokemuksia sekä edistää oppimista. Riittävästä levosta huolehtiminen ja opiskelupäivän aikaiset tauot tukevat jaksamista ja palautumista. Ruokailu on osa opiskelijoiden hyvinvointia edistävää toimintakulttuuria. Yhteisöllisyyttä, turvallista ilmapiiriä ja mielen hyvinvointia edistävät toimintatavat ovat osa jokaista koulupäivää. Opiskelijaa ohjataan tunnistamaan oma ainutlaatuisuutensa, luomaan ja ylläpitämään ihmissuhteita sekä arvostamaan itseään ja muita.

Opiskelijaa rohkaistaan toimimaan oikeudenmukaisen ja kestävänsä tulevaisuuden puolesta. Vastuullinen suhtautuminen ympäristöön heijastuu oppilaitoksen arjen valintoihin ja toimintatapoihin. Toimintatavat ja käytännöt tukevat opiskelijan ja yhteisön hyvinvointia sekä ilmapiirin kiireettömyyttä ja turvallisuutta. Yhteisön vuorovaikutuksessa korostuvat avoimuus, välittäminen ja keskinäinen arvostus. Nämä näkökulmat ulottuvat kaikkeen oppilaitoksen toimintaan ja ohjaavat jokaisen työskentelyä. Ohjaus ja opiskeluhuolto ovat oppilaitoksessa yhteinen tehtävä. Opiskelijalla on oikeus saada säännösten mukaista ohjausta ja tukea hänen yksilöllisyytensä ja erityistarpeensa huomioon ottaen.

Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus

Lukio edistää kaikessa toiminnassaan yhdenvertaisuutta ja sukupuolten tasa-arvoa. Yhteisön jäsenet tulevat kuulluiksi, kohdatuiksi ja kohdelluiksi samanarvoisina. Oikeudenmukaisuuden, turvallisuuden ja hyväksytyksi tulemisen kokemukset luovat luottamusta ja edistävät työrauhaa. Kiusaamista, häirintää, väkivaltaa, rasismia tai syrjintää ei hyväksytä, vaan niitä ennaltaehkäistään ja niihin puututaan.

Yhdenvertainen kohtelu edellyttää sekä perusoikeuksien ja osallistumisen mahdollisuuksien turvaamista kaikille että yksilöllisten tarpeiden huomioon ottamista ja arvostamista. Opetus on sukupuolitietoista ja jokaisen yksilöllisyyttä kunnioittavaa. Oppiva yhteisö rohkaisee opiskelijaa tunnistamaan omat arvonsa, asenteensa ja voimavaransa. Opiskelijaa ohjataan suhtautumaan eri oppiaineisiin ja valintoihin ilman sukupuoleen sidottuja roolimalleja sekä suuntautumaan tulevaisuuteensa ja omiin päämääriinsä avoimin mielin.

Kulttuurinen moninaisuus ja kielitietoisuus

Lukiossa arvostetaan kulttuurista ja kielellistä moninaisuutta. Eri kielet, uskonnot ja katsomukset elävät rinnakkain ja vuorovaikutuksessa keskenään. Oppiva yhteisö hyödyntää maan kulttuuriperintöä, kansallis- ja vähemmistökieliä sekä omaa ja ympäristön kulttuurista, kielellistä, uskonnollista ja katsomuksellista moninaisuutta. Yhteisössä ymmärretään kielten keskeinen merkitys oppimisessa ja vuorovaikutuksessa sekä identiteettien rakentumisessa ja yhteiskuntaan sosiaalistumisessa. Jokaisella oppiaineella on tapansa käyttää kieltä, oma käsitteistönsä ja omat tekstikäytäntönsä, jotka avaavat käsiteltäviin ilmiöihin eri näkökulmia. Kielitietoisessa lukiossa kehitetään opiskelijan monikielistä osaamista, joka koostuu tieteenalojen kielten, äidinkielen, niiden murteiden ja rekistereiden sekä muiden kielten eritasoisesta hallinnasta. Lukiossa jokainen opettaja on myös oppiaineensa tiedonalan kielen ja monilukutaidon opettaja.

Suomalais-venäläisen koulun lukiossa on luontevaa rakentaa monikielistä ja kansainvälistä oppivaa yhteisöä, jossa tietoa ja osaamista jaetaan. Yhteisö luo toimintatapoja vuorovaikutukselle niin lukion sisällä kuin ympäröivän yhteiskunnan kanssa. Erityistehtävän mukaisesti näitä asioita opitaan myös venäläiseen kulttuuriin liittyen.

Opiskelijoiden osallisuutta rakennetaan vahvalle yhteisöllisyydelle hyödyntämällä opetuksessa yhteistoiminnallisuutta ja tukemalla sosiaalisten suhteiden muotoutumista. Opiskelijan on mahdollista osallistua ja vaikuttaa lukion toimintaan muun muassa opiskelijakunnan ja tutortoiminnan kautta.

Suomalais-venäläisen lukion yhteisö pitää huolen kaikista jäsenistään. Lukio pyrkii antamaan opiskelijoille valmiuksia huolehtia omasta psyykkisestä ja fyysisestä hyvinvoinnistaan. Opiskelijahuollon palvelut ovat hyvin saavutettavissa. Tukea ja ohjausta on tarvittaessa saatavilla molemmilla kielillä.

Kestävästä tulevaisuudesta huolehtiminen on kaikkien oppiaineiden sisällöissä esillä. Sekä koulun aikuisten että opiskelijoiden tehtävä on toimia kestävän tulevaisuuden periaatteiden ja tavoitteiden mukaisesti. Suomalais-venäläinen koulu on Unesco-koulu, minkä johdosta kestävän tulevaisuuden teemat ovat säännöllisesti esillä koulun toiminnassa.

Yhdenvertaisuutta ja sukupuolten tasa-arvoa edistetään luomalla hyväksyvä, erilaisuutta tukeva ilmapiiri. Kaikkia kulttuureja ja kulttuurista moninaisuutta arvostetaan yhdenvertaisesti. Kiusaamista ja syrjintää pyritään ennaltaehkäisemään ja tunnistamaan. Mahdollisiin tapauksiin puututaan nopeasti. Opettajat ja henkilökunta edistävät yhdenvertaisuutta omalla esimerkillään ja toiminnallaan.

Suomalais-venäläisen koulun lukiossa kielten merkitys on keskeinen kaikessa oppimisessa ja vuorovaikutuksessa. Niiden avulla lukiolainen rakentaa identiteettiään ja pystyy osallistumaan yhteiskunnan toimintaan. Kulttuurista moninaisuutta pidetään rikkautena ja kaikkien opiskelijoiden kieli- ja kulttuuritausta huomioidaan. Suomen ja venäjän kielten kehittymistä tuetaan niin arjen kohtaamisissa kuin oppitunneillakin. Arkitilanteissa molempia kieliä pyritään käyttämään tietoisesti limittäin niin, että merkityksiä rakennetaan ja välitetään hyödyntäen toimintaa ja tilannetta. Opiskelijoiden kielitietoisuutta ja monilukutaitoa kehitetään paitsi itse kohdekielten eli suomen ja venäjän tunneilla, myös kaikissa muissa oppiaineissa tiedonalakohtaisen kielen ja siihen liittyvien erityispiirteiden mukaisesti. Suomalaisuus ja venäläisyys yhdistyvät luontevasti koulun juhlissa pitäen yllä ja rikastaen kumpaankin kulttuuriin liittyviä perinteitä. Venäjälle ja muihin Euroopan maihin suuntautuvat kulttuuri- ja opintomatkat tukevat kielenopiskelumotivaatiota.

Lukion toimintakulttuuria kehitetään kaikkien yllä mainittujen viiden teeman näkökulmasta. Jatkuva kehittäminen edellyttää oppivan yhteisön yhteistä keskustelua, ymmärryksen rakentamista sekä osaamisen jakamista ja kehittämistä.

3.5. Kodin ja oppilaitoksen yhteistyö

Lukiolain (714/2018) 31 § edellyttää, että nuorten lukiokoulutuksessa tehdään yhteistyötä kotien kanssa. Yhteistyön lähtökohtana on avoin ja yhdenvertainen vuorovaikutus sekä keskinäinen kunnioitus. Aktiivinen yhteistyö tukee opiskelijan oppimisen edellytyksiä, tervettä kehitystä ja hyvinvointia. Yhteistyö vahvistaa opiskelijoiden ja huoltajien osallisuutta sekä oppilaitosyhteisön hyvinvointia, turvallisuutta ja yhteisöllisyyttä. Yhteistyö huoltajien ja kotien kanssa kuuluu lukion toimintakulttuuriin, ja se jatkuu säännöllisenä opiskelijan koko lukio-opiskelun ajan.

Yhteistyö on monipuolista, ja sen toteuttamisen tapoja kehitetään suunnitelmallisesti. Lukiosta koulutusmuotona ja sen käytänteistä tiedotetaan huoltajia ja heitä kannustetaan tukemaan opiskelijan opintoja sekä osallistumaan oppilaitoksen toiminnan kehittämiseen ja yhteistyöhön. Opiskelijan työskentelyä ja opintojen edistymistä seurataan yhdessä opiskelijan kanssa, ja niistä annetaan riittävän usein tietoa hänen huoltajilleen. Lisäksi opiskelijoille ja huoltajille annetaan tietoa ohjauksesta, yhteisöllisestä opiskeluhuollosta sekä erityisopetuksesta ja muusta oppimisen tuesta.

Opiskelijan yksilölliset edellytykset ja tarpeet ohjaavat yhteistyön toteutusta. Kodin ja oppilaitoksen yhteistyössä ja erityisesti yksilökohtaisessa opiskeluhuollossa otetaan huomioon aikuistuvan nuoren ja täysi-ikäisen opiskelijan kehittyvä itsenäisyys ja oma vastuullisuus. Yhteistyössä huomioidaan myös perheiden moninaisuus ja yksilöllisyys. Huoltajien osaamisen hyödyntäminen oppilaitoksessa vahvistaa toimintakulttuuria. Yhteistyö korostuu koulutuksen

nivelvaiheissa, opintojen suunnittelussa ja mahdollista tukea tarvitsevan opiskelijan ohjaamisessa ja tukemisessa.

Vastuu yhteistyön kehittämisestä sekä sen edellytysten ja toimintatapojen luomisesta on koulutuksen järjestäjällä. Koulutuksen järjestäjä päättää paikallisessa opetussuunnitelmassa kodin ja oppilaitoksen yhteistyön toteuttamisesta.

Suomalais-venäläisen koulun lukion toimintakulttuurissa on tärkeää vuorovaikutus oppilaitoksen, opiskelijoiden ja kotien välillä. Tämän ohella opiskelijoita kannustetaan ottamaan vastuuta omasta oppimisesta ja opinnoistaan. Opiskelijan yksilölliset tarpeet ja edellytykset ohjaavat kodin ja koulun yhteistyön toteutusta.

Ryhmänohjaajat seuraavat säännöllisesti opiskelijoiden opintojen etenemistä ja pitävät säännöllisesti yhteyttä huoltajiin. Opiskelijat käyvät vuosittain kehityskeskustelun ryhmänohjaajan kanssa. Ensimmäisen vuosikurssin opiskelijoiden huoltajat kutsutaan mukaan keskusteluun. Tarvittaessa huoltaja voi pyytää tapaamista koululla tai hänet voidaan kutsua mukaan opiskelijan asioihin liittyvään tapaamiseen. Ensimmäisen vuosikurssin opiskelijoiden huoltajille järjestetään vanhempainilta, jossa tiedotetaan lukio-opiskelun erityispiirteistä ja saatavilla olevista tukimuodoista. Opintojen aikana järjestetään myös muita huoltajille suunnattuja tiedotus- tai keskustelutilaisuuksia, esimerkiksi ylioppilastutkinnon rakenteeseen ja ilmoittautumiseen liittyvistä asioista. Tarvittaessa huoltajien on mahdollista saada tietoa myös venäjän kielellä.

Lukion toiminnasta ja ylioppilastutkinnosta tiedotetaan vuosittain ilmestyvässä opinto-oppaassa ja koulun kotisivuilla. Wilma-järjestelmän kautta huoltajat voivat seurata opiskelijan opintosuorituksia, tarkastella ja selvittää poissaoloja, pitää yhteyttä lukion henkilökuntaan sekä seurata lukion tiedotteita. Wilma-järjestelmän huoltajaliittymä on voimassa, kunnes opiskelija täyttää 18 vuotta. Tämän jälkeen huoltaja voi käyttää Wilmaa, mikäli opiskelija antaa siihen luvan.

Suomalais-venäläisen koulun lukio selvittää määrääjain opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa näkemyksiä oppilaitoksen ja koulutuksen järjestäjän toiminnasta (lukiolaki 714/2018) 31 § esimerkiksi vanhempainilloissa ja yhteistyössä vanhempainyhdistyksen kanssa. Huoltajilla on edustus koulun johtokunnassa.

3.6. Korkeakoulut, työelämä ja kansainvälisyys

Nuorten lukiokoulutuksessa opiskelijalla tulee olla mahdollisuus kehittää jatko-opintovalmiuksiaan, kansainvälistä osaamistaan sekä työelämä- ja yrittäjyysosaamistaan (lukiolaki 714/2018, 15 §). Opiskelijan lukio-opintojen etenemisen sekä jatko-opintoihin ja työelämään siirtymisen tueksi opiskelija laatii itselleen henkilökohtaisen opintosuunnitelman.

Opiskelijalle järjestetään mahdollisuuksia yksilöllisiin opintoihin koskeviin valintoihin niin, että hän voi hyödyntää korkeakoulujen ja muiden oppilaitosten opetustarjontaa kotimaassa ja kansainvälisesti.

Lukio-opinnoissa hyödynnetään monipuolisesti opiskeluympäristöjä, jotka lisäävät jatko-opintojen sekä yritys- ja työelämän tuntemusta myös kansainvälisesti, tukevat opiskelijan opiskelumotivaatiota sekä auttavat häntä löytämään omat vahvuutensa (valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta 810/2018, 4 §). Lisäksi opiskelijalle avataan näkymiä tulevaisuusajatteluun ja ennakkointiin.

Koulutuksen järjestäjän on tunnustettava myös muualla hankittu opetussuunnitelman tavoitteita ja sisältöjä vastaava osaaminen (lukiolaki 714/2018, 27 §).

Lukion opintotarjontaa suunniteltaessa voidaan opintojaksoihin yhdistää kansainvälisyys- ja työelämäosaamisen osioita sekä korkeakouluopintoihin tutustumista. Paikallisessa opetussuunnitelmassa konkretisoidaan yhteistyön tavoitteet ja muodot sekä päätetään

yhteistyötahoista. Jatko-opinto-, työelämä- ja kansainvälisyysvalmiuksia vahvistetaan lukion toimintakulttuurissa, laaja-alaisen osaamisen toteutuksissa ja kaikkien oppiaineiden opinnoissa.

Korkeakouluyhteistyö

Lukiokoulutus antaa opiskelijalle valmiudet aloittaa korkeakoulututkintoon johtavat opinnot yliopistossa tai ammattikorkeakoulussa. (Lukiolaki 714/2018, 2 § 1 mom.)

Osa lukiokoulutuksen oppimäärän opinnoista on järjestettävä yhteistyössä yhden tai useamman korkeakoulun kanssa. (Lukiolaki 714/2018, 13 § 3 mom.)

Lukion opetus ja muu toiminta järjestetään siten, että opiskelijoilla on monipuoliset mahdollisuudet saada tietoa ja kokemuksia korkeakouluopiskelusta. Keskeisenä tavoitteena on sujuvoittaa opiskelijan siirtymistä lukiosta korkea-asteen opintoihin ja edelleen työelämään.

Korkeakouluopintoja ja niihin liittyviä valmiuksia kytketään sekä laaja-alaiseen osaamiseen että eri oppiaineiden tavoitteisiin ja sisältöihin. Lukion ohjaustoiminta yhteistyössä eri oppiaineiden opetuksen kanssa motivoi opiskelijaa tutustumaan korkeakoulujen ja muiden oppilaitosten opintotarjontaan sekä niiden kautta avautuviin elämänvalintoihin ja työ- ja uramahdollisuuksiin. Ohjaustoiminta tukee myös konkreettisesti opiskelijan jatko-opintosuunnitelman laatimista. Korkeakouluopintoihin tutustumiseen tähtäävät ja korkeakouluissa suoritettavat opinnot sisällytetään osaksi opiskelijan henkilökohtaista opintosuunnitelmaa.

Opiskelijaa ohjataan tutustumaan korkeakoulujen tarjontaan ennakkoluulottomasti, ilman sukupuolittuneita tai muita ennakoasenteita. Opiskelijaa ohjataan valmistautumaan jatkuvaan oppimiseen ja hankkimaan monipuolisia valmiuksia, joita tarvitaan erilaisissa korkeakouluopinnoissa ja työelämän eri aloilla. Lukiossa tutustutaan kansainvälisiin jatko-opintoihin ja uranäkymiin. Yleissivistyksen, kulttuurien tuntemuksen ja kielitaidon merkitystä tuodaan esille edellytyksinä korkeakouluopinnoissa ja työelämässä menestymiselle. Korkeakouluopintoihin valmistautumisessa korostuvat laaja-alaisen osaamisen alueista monitieteinen ja luova osaaminen, vuorovaikutusosaaminen sekä globaali- ja kulttuuriosaaminen. Korkeakouluopintoihin tutustumisen konkreettiset muodot päätetään paikallisessa opetussuunnitelmassa.

Työelämävalmiudet

Oppimäärän mukainen opetus on järjestettävä siten, että opiskelijalla on mahdollisuus kehittää kansainvälistä osaamistaan sekä työelämä- ja yrittäjyysosaamistaan. (Lukiolaki 714/2018, 13 § 3 mom.)

Lukion opetus ja muu toiminta järjestetään siten, että opiskelijoilla on yhtäläiset ja monipuoliset mahdollisuudet saada tietoa työelämän tarjoamista mahdollisuuksista ja kehityssuunnista oman tulevaisuutensa ja jatko-opintojensa hahmottamiseen. Opiskelijaa rohkaistaan myös tutustumaan työelämän tarjoamiin kansainvälisiin ja globaaleihin näkymiin. Opiskelija tutustuu uusiin työn, yrittäjyyden ja taloudellisen toimeliaisuuden muotoihin muodostaakseen käsityksen siitä, millaista osaamista nyt ja tulevaisuudessa tarvitaan. Opiskelijalle tarjotaan oppimiskokemuksia, jotka kannustavat ennakkoluulottomuuteen, aloitteellisuuteen, yrittäjämäiseen toimintaan, yhteistyöhön, vastuullisuuteen sekä rakentavaan ongelmanratkaisuun kestävän tulevaisuuden periaatteiden mukaisesti.

Opiskelijaa kannustetaan toimimaan luovasti, eettisesti kestävästi ja rohkeasti nopeasti muuttuvissa toimintaympäristöissä, työelämässä ja muissa elämäntilanteissa sekä tarttumaan erilaisiin mahdollisuuksiin. Häntä ohjataan tiedostamaan ja dokumentoimaan opintoihin ja työhön liittyviä kiinnostuksen kohteitaan, vahvuuksiaan ja osaamistaan. Lukio luo edellytykset sille, että opiskelijat jakavat ja reflektovat työelämään ja yrittäjyyteen liittyviä teemoja ja osaamistaan aktiivisesti, ennakkoluulottomasti ja järjestelmällisesti.

Opiskelijan yrittäjyys- ja työelämävalmiuksia syvennetään eri oppiaineissa osana opintojaksoja ja opiskelujen ohjausta sekä muissa lukion toiminnoissa kehittämällä erityisesti monipuolisia lukion ja työelämän sekä lukion, yritysten ja kolmannen sektorin välisiä yhteistyömuotoja. Oppiaineet ja laaja-alainen osaaminen sekä opintoihin hyväksi luettava lukion ulkopuolinen toiminta avaavat näkymiä merkitykselliseen elämään, jossa työ on yhtenä keskeisenä osana.

Työelämään valmentautumisessa korostuvat laaja-alaisen osaamisen alueista vuorovaikutusosaaminen, monitieteinen ja luova osaaminen, yhteiskunnallinen osaaminen sekä eettisyys ja ympäristöosaaminen. Näiden osana tai lisäksi painottuvat elämänhallinnan taidot, yhteistyö- ja tiimitaidot, kieli- ja kulttuuritaidot, motivoituminen uuden oppimiseen, joustavuus, kyky arvioida ja kehittää omaa osaamistaan sekä ymmärrys työelämään vaikuttavien muutosten vaikutuksesta oman osaamisen kehittämiseen.

Lukio linjaa paikallisessa opetussuunnitelmassa yhteistyöstään työelämän, kuten yritysmaailman, julkisen sektorin ja kolmannen sektorin edustajien kanssa.

Kansainvälinen osaaminen

Oppimäärän mukainen opetus on järjestettävä siten, että opiskelijalla on mahdollisuus kehittää kansainvälistä osaamistaan sekä työelämä- ja yrittäjyysosaamistaan. (Lukiolaki 714/2018, 13 § 3 mom.)

Lukiokoulutuksen kansainvälisyys monipuolistaa opiskelijan kokemusmaailmaa, avartaa maailmankuvaa sekä vahvistaa valmiuksia eettisesti kestävään toimintaan globalisoituneessa haasteiden ja mahdollisuuksien maailmassa. Osaamisen kehittämisessä otetaan huomioon YK:n kestävä kehityksen ohjelma Agenda 2030 ja erityisesti sen tavoite 4.7, jossa kuvataan globaalikansalaisuuden piirteitä.

Opiskelijan kansainvälistä osaamista kartutetaan eri oppiaineiden, niiden välisen yhteistyön sekä laaja-alaisen osaamisen kautta. Huomiota kiinnitetään lukion ja koulutuksen järjestäjän monipuoliseen kieliohjelmaan ja sen ratkaisuihin sekä kulttuurien tuntemuksen syventämiseen.

Opiskelijaa ohjataan aktiiviseen ja suunnitelmalliseen kansainväliseen toimintaan hyödyntämällä kotikansainvälisyyttä ja kansainvälistä liikkuvuutta. Kotikansainvälisyys käsittää esimerkiksi kansainvälisiä vierailuja tai projekteja, jotka toteutetaan lukiossa, sen lähiympäristössä tai virtuaalitekniikan avulla. Opiskelijaa kannustetaan myös osallistumaan omaehtoisesti tai lukion tarjonnan mukaisesti tutustumis- ja opintojaksoihin tai vaihto-opiskeluun ulkomailla.

Kansainvälistä osaamista vahvistavat laaja-alaisen osaamisen alueista erityisesti vuorovaikutusosaaminen, yhteiskunnallinen osaaminen sekä globaali- ja kulttuuriosaaminen. Näiden osana tai lisäksi painottuvat globaalikansalaisen asenne, kulttuuriset ja kielitaidot, yhteistyö- ja tiimitaidot sekä avoin kiinnostus uusien ulottuvuuksien ja mahdollisuuksien kohtaamiseen ja elinikäiseen oppimiseen.

Kansainvälisen osaamisen painotukset ja lukion kansainvälisen toiminnan muodot päätetään paikallisessa opetussuunnitelmassa.

Suomalais-venäläisen koulun lukiossa luodaan erityisesti suhteita Suomen korkeakouluihin ja yliopistoihin, joiden opintosuuntaus liittyy venäjän kieleen ja kulttuuriin sekä Venäjä-tutkimukseen. Opiskelijoille järjestetään mahdollisuuksia vieraillla Helsingin yliopiston venäjän kielen laitoksen (Venäjän kieli ja kirjallisuus) järjestämällä kursseilla ja mahdollisuuksien mukaan suorittaa myös opintoja yliopistossa. Lukiossa tehdään yhteistyötä myös Aleksanteri-instituutin kanssa ja laajennetaan Venäjä-tuntemusta. Opiskelijoille tarjotaan tietoa ammattikorkeakoulujen venäjään liittyvistä opintolinjoista verkostoitumalla näiden oppilaitosten kanssa.

Suomen lisäksi korkeakouluysteistyötä tehdään venäläisten yliopistojen ja korkeakoulujen kanssa, esimerkiksi Moskovan Pushkin-Instituutin ja Moskovan valtiollisen yliopiston kanssa. Yhteistyö konkretisoituu esimerkiksi opiskelijavaihdon, kieliharjoittelujen ja opintomatkojen muodossa. Suomalais-venäläisen koulun lukiolla on useita ystävyyskouluja ja ystävyysoppilaitoksia Venäjällä, erityisesti Moskovassa ja Pietarissa. Kieli- ja kulttuurivaihto toteutuu Venäjälle suuntautuvien opintomatkojen yhteydessä, jolloin esimerkiksi osallistutaan venäjän kielen ja kulttuurin opetukseen, tutustutaan opiskelija-arkkeen, toteutetaan jokin yhteisprojekti venäläisten opiskelijoiden kanssa ja käydään tutustumassa erilaisiin yrityksiin. Venäjän kielen taitoa voidaan hyödyntää esimerkiksi tekemällä etäyhteistyötä myös sellaisten maiden kanssa, joissa käytetään venäjää. Lisäksi pyritään järjestämään muuta kansainvälisyyttä edistäviä ja eri oppiaineita yhdistäviä opintokokonaisuuksia, joiden yhteydessä harjoitellaan kansainvälistä yhteistyötä autenttisissa olosuhteissa niin Venäjällä, Euroopassa kuin muuallakin maailmassa.

Suomalais-venäläisen koulun lukiossa luodaan kontakteja ja pyritään tekemään yhteistyötä yritysmaailman ja esimerkiksi eri kulttuurilaitosten kanssa. Tämä toteutetaan työelämälähtöisten opintojaksojen muodossa. Opintojaksojen sisältöihin kuuluvat tutustuminen Suomen ja Venäjän yrityksiin, liikeviestinnän harjoittelu, työpaikkavierailujen järjestäminen ja yrittäjyyskasvatus.

4. Opiskelijan ohjaus ja tukeminen

4.1. Ohjaus

Lukiokoulutuksen oppimäärää suorittavalla opiskelijalla on oikeus saada tarpeidensa mukaista henkilökohtaista ja muuta opintojen ohjausta sekä jatko-opintoihin hakeutumiseen liittyvää ohjausta (lukiolaki 714/2018, 25 § 2 mom.). Ohjaus on lukion toiminnassa kokonaisuus, jonka tulee syventää perusopetuksessa annettua ohjausta jatkumona lukion jälkeisiin opintoihin. Ohjauksen avulla opiskelija parantaa valmiuksiaan selviytyä muuttuvissa elämäntilanteissa sekä oppii arvioimaan lukio-opintoja ja jatko-opiskelua koskevia valintojaan tulevaisuuden osaamistarpeiden näkökulmasta. Lukion laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden mukaisesti lukio-opiskelu konkretisoituu elinikäisinä työelämävalmiuksina ja -taitoina sekä laajempaan yhteiskunnallisena osaamisena.

Ohjaustoiminta tukee opiskelijan hyvinvointia, kasvua ja kehitystä, tarjoaa aineksia itsetuntemuksen ja itseohjautuvuuden lisääntymiseen sekä kannustaa aktiiviseen kansalaisuuteen. Opiskelijoiden yhteisöllisyyttä, osallisuutta, toimijuutta sekä luottamusta omaan osaamiseen kehitetään ja pidetään yllä lukio-opintojen ajan. Ohjauksen avulla edistetään koulutuksen yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa sekä ehkäistään syrjäytymistä. Sukupuolitietoisella ohjauksella luodaan tasavertaisia edellytyksiä eri sukupuolten sijoittumiselle jatko-opintoihin ja työelämään. Opiskelun ja hyvinvoinnin seuraamisesta ja tukemisesta huolehditaan yhteistyössä huoltajien sekä lukiokoulutuksen ja opiskelijahuoltohenkilöstön kanssa.

Ohjaus on lukiokoulutuksen henkilöstön tavoitteellisesti johdettua yhteistä työtä, johon kuuluu yhteistyö korkeakoulujen ja työelämän kanssa. Ohjausta voidaan järjestää opintojaksomuotoisena opetuksena, henkilökohtaisena ja pienryhmäohjauksena, vertaisohjauksena sekä näiden yhdistelmänä. Opiskelija on ohjauksessa aktiivinen ja osallistuva toimija, ja hänellä tulee olla mahdollisuus osallistua opintojensa aikana korkeakoulujen ja työelämän kanssa toteutettaviin opintokokonaisuuksiin. Opinto-ohjaaja vastaa oppilaitoksen opinto-ohjauksen koordinoinnista ja käytännön toteutuksesta. Ryhmäohjaaja toimii opiskelijaryhmänsä lähiohjaajana. Aineenopettaja ohjaa opiskelijaa opettamansa aineen opiskelutaidoissa ja auttaa häntä kehittämään oppimaan oppimisen taitojaan. Lisäksi aineenopettaja tukee opiskelijan jatko-opintovalmiuksia ja työelämäntuntemusta oman oppiaineensa osalta korkeakoulujen ja työelämän kanssa tehtävässä yhteistyössä. Aineenopettaja sisällyttää opetukseensa kokonaisuuksia, jotka sitovat opiskeltavan aineen jatko-opintoihin ja työelämään.

Ohjausta tulee eriyttää ottamalla huomioon jokaisen opiskelijan yksilölliset lähtökohdat, tarpeet, tavoitteet, harrastukset, kiinnostusten kohteet, osaamisalueet sekä elämäntilanteeseen vaikuttavat tekijät. Opiskelijan yksilöllisten tarpeiden huomioonottamista voidaan tehostaa eri asiantuntijoiden yhteistyöllä. Opiskelijan tulee saada tietoa siitä, mitkä ovat eri toimijoiden tehtävät ohjauksen kokonaisuudessa sekä missä asioissa ja miten opiskelija voi saada heiltä tukea.

Paikalliseen opetussuunnitelmaan tulee sisältyä kuvaus siitä, miten siirtymävaiheen yhteistyötä toteutetaan perusopetuksen, ammatillisen koulutuksen, korkea-asteen koulutuksen sekä muiden koulutusta järjestävien tahojen kanssa. Korkea-asteen oppilaitosten kanssa tulee erikseen kehittää tapoja, jotka mahdollistavat opiskelijoille orientoivat opinnot korkea-asteella sekä vaihtoehtoiset väylät hakeutua jatko-opintoihin. Lisäksi tulee kuvata, miten alueellista monialaista yhteistyötä toteutetaan työelämän, paikallisten työ- ja elinkeinopalvelujen, sosiaali- ja terveystoimen, nuorisotoimen sekä muiden toimijoiden kanssa. Paikallisessa opetussuunnitelmassa kuvataan, miten ohjauksella varmistetaan opiskelijan mahdollisuus kehittää kansainvälisyys-, työelämä- ja yrittäjyysosaamistaan.

Osaksi paikallista opetussuunnitelmaa laaditaan ohjaussuunnitelma, jossa kuvataan ohjauksen järjestäminen oppilaitoksessa. Se toimii ohjaustyön arvioinnin ja kehittämisen välineenä.

Lukion ohjaussuunnitelman tulee sisältää lukion opetussuunnitelman perusteiden pohjalta seuraavat:

- ohjauksen keskeiset käsitteet
- ohjauksen tehtävät ja tavoitteet
- ohjauksen järjestäminen
- ohjauksen toimijat ja työnjako
- ohjaus siirtymävaiheissa: yhteistyö perusopetuksen, korkea-asteen, toisen asteen ammatillisten oppilaitosten ja muiden koulutuksen järjestäjien kanssa sekä jatko-ohjauksen järjestäminen
- ohjauksen sisällöt, menetelmät ja työtavat
- ohjauksen yhteistyö työelämän ja muiden oppilaitoksen ulkopuolisten tahojen kanssa
- ohjaustoiminnan arviointi.

Ohjaussuunnitelmassa tarkastellaan myös esteettömyyttä siirtymävaiheissa. Suunnitelmassa kuvataan toimintamalleja, joiden avulla turvataan yhdenvertaisuus hakeutumisvaiheessa lukioon ja sieltä jatko-opintoihin. Lisäksi suunnitelmaan sisällytetään kuvaus toimenpiteistä, joiden avulla varmistetaan esteetön opintopolku ja oppimisympäristö.

Lukiolain (714/2018) 26 §:n 1 momentin mukaan lukiokoulutuksen oppimäärää suorittava opiskelija laatii itselleen henkilökohtaisen opintosuunnitelman, joka sisältää opiskelusuunnitelman, ylioppilastutkintosuunnitelman sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelman lukio-opintojen etenemisen sekä jatko-opintoihin ja työelämään siirtymisen tueksi. Lukiolain 26 §:n 2 momentin mukaan henkilökohtainen opintosuunnitelma laaditaan opintojen alussa oppilaitoksen opetus- ja ohjaushenkilöstön tuella ja sitä päivitetään säännöllisesti opintojen edetessä.

Henkilökohtainen opintosuunnitelma koostuu seuraavista osista:

1) opiskelusuunnitelma

- aikaisempi koulutus ja muu osaaminen
- suomen/ruotsin kielen taito ja muu kielitaito sekä kielenopiskeluvalmiudet
- hyväksi luettavat opinnot ja/tai oppimäärät sekä muu hyväksi luettava osaaminen
- suoritettavat opinnot; lukio-opinnoissa eteneminen, opintojaksovalinnat
- opiskeluolosuhteet, opintojen suorittamistavat ja mahdolliset erityiset opetusjärjestelyt
 - opiskeluvalmiudet ja mahdollinen tuen tarve
- korkeakouluissa ja mahdollisesti muissa oppilaitoksissa toteutettavat opiskelu- ja/tai tutustumisjaksot
- työelämän tutustumisjaksot
- arvioitu opiskelu-aika

2) ylioppilastutkintosuunnitelma

3) jatko-opinto- ja urasuunnitelma.

Lukiolain (714/2018) 27 §:n 1 momentissa määrätään, että koulutuksen järjestäjän tehtävänä on opiskelijan henkilökohtaisen opintosuunnitelman laatimisen yhteydessä selvittää ja tunnistaa opiskelijan aiemmin hankkima osaaminen tämän esittämän selvityksen perusteella. Lukiolain 27 §:n 2 momentin mukaan koulutuksen järjestäjän on tunnustettava myös muualla hankittu paikallisen opetussuunnitelman tavoitteita ja sisältöjä vastaava osaaminen. Lukiolain 27 §:n 3 momentin mukaan opiskelijan on tarvittaessa osoitettava osaamisensa koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla.

Ohjauksen merkitys korostuu koulutuksen nivel- ja siirtymävaiheissa. Oppilaitos antaa tietoa lukiokoulutuksesta perusopetuksen oppilaille, heidän huoltajilleen, opinto-ohjaajille ja opettajille sekä tarjoaa heille mahdollisuuksia tutustua opetukseen lukiossa. Lukio-opintonsa aloittava opiskelija perehtyy oppilaitoksen toimintaan sekä opiskelun käytänteisiin. Ohjausprosessin aikana opiskelija suunnittelee opinto-ohjelmaansa siten, että hän tunnistaa ja huomioi jatko-opintojen ja

työelämän tarjoamia mahdollisuuksia. Näitä asioita käsitellään ohjauksessa koko lukio-opintojen ajan.

Opiskelijalla on oikeus saada ohjausta muihin opintoihin hakeutumisessa, jos hänen opiskeluoikeutensa lukiokoulutuksen oppimäärän suorittamiseen on päättymässä tai hän on ilmoittanut eroamisestaan (lukiolaki 714/2018, 25 § 3 mom.). Lukiokoulutuksen oppimäärän suorittaneella opiskelijalla, joka ei ole saanut jatko-opiskelupaikkaa tutkintoon johtavassa koulutuksessa, on oikeus saada opintoihin hakeutumiseen ja urasuunnitelmiin ohjausta oppimäärän suorittamisvuotta seuraavan vuoden aikana. Ohjauksesta vastaa koulutuksen järjestäjä, jonka oppilaitoksessa opiskelija on suorittanut oppimäärän. (Lukiolaki 714/2018, 25 § 4 mom.)

4.1.1. Ohjaus Suomalais-venäläisen koulun lukiossa

Lukion ohjauksen tehtävät ja tavoitteet

Ohjaustoiminta muodostaa lukion toiminnassa kokonaisuuden, joka tukee opiskelijaa lukio-opintojen eri vaiheissa sekä kehittää hänen valmiuksiaan tehdä koulutusta ja tulevaisuutta koskevia valintoja ja ratkaisuja. Ohjaustoiminta tukee opiskelijoiden hyvinvointia, kasvua ja kehitystä, tarjoaa aineksia itsetuntemuksen ja -ohjautuvuuden lisääntymiseen sekä kannustaa aktiiviseen kansalaisuuteen.

Opiskelijoiden yhteisöllisyyttä, osallisuutta ja toimijuutta kehitetään ja pidetään yllä lukio-opintojen ajan. Ohjauksen avulla edistetään koulutuksen yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa sekä ehkäistään syrjäytymistä. Opiskelijoiden opintojen sujumista seurataan ja heidän opintojensa etenemistä tuetaan. Opiskelijoiden opiskelun ja hyvinvoinnin seuraamisesta ja tukemisesta huolehditaan yhteistyössä huoltajien ja opiskeluhuoltohenkilöstön kanssa.

Opiskelijan tulee saada lukio-opintojensa aikana ohjausta opiskelunsa ja valintojensa tueksi. Ohjauksen avulla opiskelija ymmärtää erilaisten lukioaikaisten valintojen vaikutuksen ura- ja jatko-opintomahdollisuuksiinsa. Opiskelijan opiskelutaidot sekä kyky arvioida taitojaan kehittyvät. Häntä tuetaan tunnistamaan vahvuutensa ja kehittymistarpeensa oppijana sekä käyttämään hänelle soveltuvia opiskelumenetelmiä. Opiskelijaa harjaannutetaan omien valintojen suunnitteluun ja tekemiseen sekä vastuuseen valinnoistaan. Tavoitteena on, että opiskelija sisäistää elinikäisen oppimisen merkityksen.

Ohjauksessa käsitellään erilaisia jatko-opintoihin ja urasuunnitteluun liittyviä vaihtoehtoja opiskelijan omien suunnitelmien ja valintojen tueksi sekä ohjataan opiskelijaa näihin liittyvässä tiedonhaussa. Opiskelijan lukio-opintojen etenemisen sekä jatko-opintoihin ja työelämään siirtymisen tueksi opiskelija laatii itselleen henkilökohtaisen suunnitelman, joka pitää sisällään opiskelusuunnitelman, ylioppilastutkintosuunnitelman sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelman. Opiskelija päivittää suunnitelmiaan oppilaitoksen ohjaushenkilöstön tuella.

Ohjauksen järjestäminen lukiossa

Lukion opinto-ohjauksen tavoitteena on tukea opiskelijaa opinnoissa koko lukiopolun ajan ja varmistaa, että opiskelijalla on tarpeelliset tiedot ja taidot hänen siirtyessään jatko-opintoihin ja työelämään. Ohjauksen lähtökohtana ovat opiskelijan yksilölliset ohjaustarpeet. Opiskelijaa pyritään ohjaamaan vastuullisuuteen siten, että hän pystyy suunnittelemaan ja noudattamaan omaa henkilökohtaista opiskelusuunnitelmaansa, tunnistamaan opiskeluunsa liittyviä ongelmia ja etsimään apua näihin haasteisiin.

Opinto-ohjausta on saatavilla henkilökohtaisena ohjauksena, pienryhmäohjauksena sekä opinto-ohjauksen opintojaksoilla. Opinto-ohjauksen opintojaksot OP01 ja OP02 jakautuvat kaikille kolmelle lukiovuodelle. Opiskelija laatii lukio-opintojen alussa yhdessä opinto-ohjaajan kanssa henkilökohtaisen opintosuunnitelman, jota päivitetään lukio-opintojen edetessä. Henkilökohtainen opintosuunnitelma koostuu opiskelusuunnitelmasta, ylioppilastutkintosuunnitelmasta sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelmasta.

Ohjauksen sisällöt, menetelmät ja työtavat

Ohjaus on lukiokoulutuksen henkilöstön tavoitteellisesti johdettua yhteistä työtä. Opinto-ohjaajalla on päävastuu opinto-ohjauksen käytännön järjestämisestä sekä ohjauksen kokonaisuuden suunnittelusta ja toteutuksesta. Ryhmänohjaaja toimii opiskelijaryhmänsä lähiohjaajana. Aineenopettaja ohjaa opiskelijaa opettamansa aineen opiskelutaidoissa, auttaa häntä kehittämään oppimaan oppimisen taitojaan ja tukee opiskelijoiden jatko-opintovalmiutta ja työelämäntuntemusta oman oppiaineensa osalta. Opiskelija on ohjauksessa aktiivinen ja osallistuva toimija. Jokaista opiskelijaa kunnioitetaan yksilönä, jolla on oikeus ohjaukseen.

Opinto-ohjauksen keskeiset sisällöt:

- henkilökohtaisen opintosuunnitelman laatiminen ja päivittäminen (opiskelu-, ylioppilastutkinto- sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelma)
- itsetuntemus ja omat vahvuudet sekä oman osaamisen tunnistaminen ja kehittäminen
- toimijuus, arjen- ja elämäntaitotaidot, minäpystyvyys sekä toimintakyky
- hyvinvointi, opiskelukyky, tasapainoinen elämä
- opiskelu- ja tiedonhankintataidot, oppimaan oppiminen
- jatko-opintojen ja tulevaisuuden suunnittelu ja niihin liittyvät tietolähteet ja hakujärjestelmät
- jatko-opintoihin hakeutuminen Suomessa ja ulkomailla
- työelämäntietous ja -taidot, yrittäjäyys muuttuvassa ja monimuotoisessa maailmassa
- oman talouden hallinta, opintotuki ja asuminen
- oman hyvinvoinnin edistäminen
- tulevaisuuden ennakointiosaaminen sekä kyky tunnistaa oppimistarpeensa suhteessa tulevaisuuden osaamistarpeisiin
- työelämään sekä toisen ja korkea-asteen koulutuspaikkoihin tutustuminen
- lukio-opintojen kannalta kulloinkin ajankohtaiset asiat

Luvussa Ohjauksen toimijat ja työnjako kuvataan tarkemmin ohjauksen järjestämistä ja työnjakoa Suomalais-venäläisen koulun lukiossa.

Ohjaus koulutuksen siirtymä- ja nivelvaiheissa

Ohjauksen merkitys korostuu koulutuksen nivel- ja siirtymävaiheissa. Suomalais-venäläisen koulun lukio antaa tietoa lukiokoulutuksesta perusopetuksen oppilaille, heidän huoltajilleen, opinto-ohjaajille ja opettajille sekä tarjoaa heille mahdollisuuksia tutustua opetukseen lukiossa. Lukio-opintonsa aloittavat opiskelijat perehdytetään koulun toimintaan sekä opiskelun käytänteisiin.

Lukion aloitusvaiheessa ohjauksen pääpaino on uuteen opiskeluympäristöön ja sen työskentelymuotoihin tutustumisessa. Tavoitteena on koko lukioajan jatkuva opiskelijoiden ryhmäytyminen ja yhteisöllisyyden kehittyminen. Ohjauksen tueksi jokaiselle opiskelijalle annetaan lukion opinto-opas ja tietoa opintojaksojen kuvauksista. Opinto-opas sisältää koulun käytänteet ja ohjeet lukio-opiskeluun. Lukiolaisia auttavat myös tutoropiskelijat lukio-opintojen aloitusvaiheessa.

Lukio-opintojen alkuvaiheessa käynnistetään koko lukioajan kestävä kodin ja koulun välinen yhteistyö. Yhteistyön tavoitteena on opiskelijoiden opiskelun ja hyvinvoinnin seuraaminen ja tukeminen. Ryhmänohjaajat ja opinto-ohjaaja seuraavat opiskelijoiden opintojen etenemistä säännöllisesti lukio-opintojen aikana. Opiskelijoiden erilaisten elämäntilanteiden tai opinto-ohjaajan antaman uraohjauksen perusteella tarkennetaan opintosuunnitelmia ja tarvittaessa jatketaan opiskeluaikataulua. Jatko-opintoihin siirtymiseen kiinnitetään huomiota lukio-opintojen loppuvaiheessa. Jokainen opiskelija pääsee keskustelemaan omista jatko-opintosuunnitelmistaan opinto-ohjaajan kanssa.

Opiskelun esteettömyys

Opintopolun aikainen fyysinen, sosiaalinen ja psyykinen esteettömyys turvataan mahdollisuuksien mukaan lukion toiminnassa. Tavoitteena on, että jokainen opiskelija voi

ominaisuuksistaan riippumatta opiskella yhdenvertaisesti ja tasa-arvoisesti muiden kanssa. Kaikessa ohjaustoiminnassa pyritään yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon edistämiseen.

Esteettömyys huomioidaan erityisesti koulutuksen siirtymävaiheissa ja ammatinvalinta- ja uraohjauksessa. Siirtymävaiheissa opiskelijoille tarjotaan yhdenvertainen mahdollisuus haun tekemiseen. Jatko-opinto-ohjauksessa opiskelijoita tiedotetaan esimerkiksi hakemiseen liittyvien erityisjärjestelyjen mahdollisuuksista. Yhteistyötä tehdään tarvittaessa lukion oppilashuollon kanssa.

Yhteistyö korkea-asteen oppilaitosten kanssa sekä työelämän ja muiden oppilaitoksen ulkopuolisten tahojen kanssa

Opiskelijoille järjestetään lukioaikana mahdollisuuksia tutustua korkeakouluopiskeluun ja erilaisiin opiskelumahdollisuuksiin. Lukiossa järjestetään korkeakouluesittelyjä ja oppilaitosvierailuja opinto-ohjauksen ja aineenopetuksen opintojaksoilla. Opiskelijalla on mahdollisuus osallistua opinto-ohjauksen kautta erilaisiin korkeakoulujen järjestämiin tapahtumiin ja tutustumispäiviin. Lukiossa on mahdollista seurata korkeakouluopiskelun arkea myös osallistumalla vapaaehtoiseen opiskelijavarjostukseen sekä suorittaa avoimessa yliopistossa tai ammattikorkeakoulussa lukiolaisille suunnattuja kursseja.

Opiskelijalla on mahdollisuus kehittää lukiossa kansainvälisyys-, työelämä- ja yrittäjyysosaamistaan. Kansainvälisiä opiskelumahdollisuuksia ja työelämäntuntemusta käsitellään opinto-ohjauksen ja aineenopetuksen opintojaksoilla lukiossa. Opiskelijoilla on mahdollisuus tutustua työelämää lukion toisena opiskeluvuotena myös työelämäkurkistuksen kautta. Työelämäkurkistuksessa opiskelija tutustuu itseä kiinnostavaan työpaikkaan/ammattiin yhden päivän ajan.

Ohjaustoiminnan arviointi

Ohjaustoimintaa arvioidaan säännöllisesti. Ohjaustoiminnan arvioinnissa voidaan ottaa huomioon eri näkökulmia (esimerkiksi opiskelijalähtöisyys, saavutettavuus, esteettömyys, tasa-arvo, yhdenvertaisuus, osallistaminen). Arvioinnissa hyödynnetään tarpeen mukaan itse- ja vertaisarviointeja, palautteita, ohjausalan tutkimuksia ja kyselyitä. Myös koulukohtaista ohjaussuunnitelmaa arvioidaan ja päivitetään tarvittaessa.

4.1.2. Ohjauksen toimijat ja työnjako

OPISKELIJA

- Kehittää opintojen aikana oppimaan oppimisen taitojaan, oppii hankkimaan tietoa jatkokoulutuksesta ja työelämästä
- On ohjausprosessin aikana aktiivinen ja osallistuva toimija
- Suunnittelee omien opintojensa sisällöt ja ylioppilaskirjoitustensa ajankohdat
- Saa tarvittaessa ohjausta ja tukea opintoihinsa liittyvissä kysymyksissä ja tehdessään tulevaisuuttaan koskevia valintoja ja päätöksiä

OPINTO-OHJAAJA

- Antaa henkilökohtaista ohjausta, pienryhmäohjausta sekä luokkamuotoista ohjausta opiskelijoille
- On ohjauksen asiantuntija, jolla on päävastuu opinto-ohjauksen käytännön järjestämisestä sekä ohjauksen kokonaisuuden suunnittelusta ja toteutuksesta
- Tekee yhteistyötä rehtoreiden, ryhmänohjaajien ja aineenopettajien kanssa
- Antaa opiskelijoille ohjausta lukio-opintojen suunnitteluun, opintojaksovalintoihin, ylioppilaskirjoituksiin, jatko-opiskelupaikan valintaan ja jatko-opintoihin hakeutumiseen liittyen
- Laatii yhdessä opiskelijan kanssa henkilökohtaisen opintosuunnitelman
- Järjestää infotilaisuuksia ja tiedottaa opiskelijoita ohjauksellisista asioista

- Koordinoi ylioppilaskirjoituksiin ilmoittautumista ja niihin liittyviä lausuntoja yhdessä erityisopettajan kanssa

REHTORI

- Tukee ohjauksessa tehtävää yhteistyötä ja suunnittelua
- Huolehtii, että koko henkilöstö on tietoinen ohjauksen toteuttamisen periaatteista ja tavoitteista
- Tiedottaa opiskelijoita ja huoltajia lukio-opintoihin ja ylioppilaskirjoituksiin liittyvistä säännöistä ja määräyksistä
- Päättää itsenäisten suoritusten myöntämisestä ja muualla suoritettujen kurssien hyväksymisestä sekä myöntää vapautuksen oppiaineen opiskelusta

LUKION APULAISREHTORI

- Käsittelee koulun arkeen ja opintojen etenemiseen liittyviä kysymyksiä, kuten poissaoloasioita tai erityisjärjestelyjä kurssien suorittamiseksi
- Osallistuu tarvittaessa kehitys- ja ohjauskeskusteluihin
- Huolehtii lukion tiedotuksesta

RYHMÄNOHJAAJA(T)

- On oman ryhmänsä opiskelijoiden lähiohjaaja
- Tiedottaa opiskelijoita opintoihin liittyvistä ajankohtaisista asioista
- Huolehtii ryhmänsä opiskelijoiden opintojen sujumisesta ja opiskeluun osallistumisesta
- Seuraa oman ryhmänsä opiskelijoiden opintokertymisiä ja opintomenestystä sekä reagoi tarvittaessa mahdollisimman nopeasti ottamalla yhteyttä opiskelijaan ja tarvittaessa huoltajaan
- Ohjaa oikean henkilön luo tarvittaessa (esim. opinto-ohjaaja, terveydenhoitaja, kuraattori, psykologi).
- Perehdyttää ryhmänsä opiskelijoita lukion toimintakulttuuriin ja sääntöihin ja tukee ryhmäytymistä yhdessä tutoropiskelijoiden kanssa
- Pitää viikoittain ryhmänohjaustuokiot opiskelijoiden kanssa
- Järjestää lukuvuosittain kehityskeskustelut ryhmänsä opiskelijoiden kanssa
- Jakaa jakson päätteeksi opiskelijoille jaksotodistukset, joihin tulee merkitä erikseen hylätyt arvosanat tai muut ongelmakohdat ja käy mahdolliset puutteet opinnoissa opiskelijan kanssa läpi.

AINEENOPETTAJA

- Ohjaa opiskelijaa opettamassaan aineessa koko opintojen ajan
- Seuraa poissaoloja ja on tarvittaessa yhteydessä opiskelijaan, huoltajiin ja ryhmänohjaajaan
- Ohjaa opiskelijaa opettamansa aineen ylioppilaskirjoituksiin valmistautumisessa
- Sisällyttää opetukseensa kokonaisuuksia, jotka sitovat opiskeltavan aineen jatko-opintoihin ja työelämään
- Ohjaa työelämätuntemusta omassa oppiaineessaan ja syventää opiskelijan yrittäjäys- ja työelämävalmiuksia osana opintojaksoja

TUTOROPISKELIJAT

- Toimivat lukiota aloittavien opiskelijoiden vertaisohjaajina
- Auttavat uusia opiskelijoita lukio-opintojen aloittamiseen liittyvissä käytännön asioissa
- Auttavat uusien opiskelijoiden ryhmäytymistä ja sopeutumista uuteen kouluyhteisöön

ERITYISOPETTAJA

- Toteuttaa syyslukukauden alussa aloittaville opiskelijoille lukiseulan ja kirjoittaa tarvittaessa lukilausunnot
- Antaa yksilöohjausta
- Ohjaa tarvittaessa oppimiseen ja opiskeluun liittyvissä asioissa
- Huolehtii kokeiden erityisjärjestelyistä
- Koordinoi ylioppilaskirjoituksiin liittyvien lausuntojen lähettämistä yhdessä opinto-ohjaajan kanssa
- On tarvittaessa mukana opiskelijan yksilöllisen tuen suunnittelussa ja arvioinnissa pedagogisissa palaverissa sekä opiskeluhuoltoryhmässä

KURAATTORI

- Tarjoaa tukitoimia opiskelijoille tarvittaessa
- Avustaa opiskelijoita toimeentulotukeen, opintotukeen ja asumiseen liittyvissä asioissa
- Toimii yhteistyössä opiskelijan, huoltajien, koulun ja mahdollisten koulun ulkopuolisten tahojen kanssa

KOULUPSYKOLOGI

- Tarjoaa tukitoimia opiskelijoille tarvittaessa
- Tukee opiskelijan kasvua ja kehitystä

4.1.3. Kodin ja oppilaitoksen yhteistyö

Kodin ja oppilaitoksen yhteistyö

Nuorten lukiokoulutuksessa tulee olla yhteistyössä kotien kanssa (lukiolaki 714/2018, 31 §). Yhteistyön lähtökohtana on avoin ja yhdenvertainen vuorovaikutus sekä keskinäinen kunnioitus. Yhteistyö tukee opiskelijan oppimisen edellytyksiä, tervettä kehitystä ja hyvinvointia. Sen tarkoituksena on edistää myös opiskelijoiden, huoltajien ja kotien osallisuutta sekä oppilaitosyhteisön yhteisöllisyyttä, hyvinvointia ja turvallisuutta. Yhteistyö huoltajien ja kotien kanssa kuuluu lukion toimintakulttuuriin, ja se jatkuu opiskelijan koko lukio-opiskelun ajan. Yhteistyö on monipuolista, ja sen toteuttamisen tapoja kehitetään suunnitelmallisesti.

Lukiosta koulutusmuotona ja sen käytänteistä tiedotetaan huoltajia ja heitä kannustetaan osallistumaan toiminnan kehittämiseen ja yhteistyöhön. Opiskelijan työskentelyä ja opintojen edistymistä seurataan yhdessä opiskelijan kanssa ja niistä annetaan tietoa hänen huoltajilleen. Lisäksi opiskelijoille ja huoltajille annetaan tietoa ohjauksesta, opiskeluhuollosta sekä oppimisen ja opiskelun tuesta. Opiskelijan yksilölliset edellytykset ja tarpeet ohjaavat yhteistyön toteutusta. Yhteistyössä otetaan huomioon aikuistuvan nuoren ja täysi-ikäisen opiskelijan itsenäisyys ja oma vastuullisuus. Yhteistyössä huomioidaan myös perheiden moninaisuus ja yksilöllisyys. Huoltajien osaamisen hyödyntäminen yhteistyössä vahvistaa toimintakulttuuria. Yhteistyö korostuu koulutuksen nivelvaiheissa, opintojen suunnittelussa ja huolenpidossa mahdollista tukea tarvitsevasta opiskelijasta.

Suomalais-venäläisen koulun lukiossa opiskelijat käyvät vuosittain kehityskeskustelun ryhmäohjaajan kanssa. Ensimmäisen vuosikurssin opiskelijoiden huoltajat kutsutaan mukaan keskusteluun. Tarpeen vaatiessa huoltaja voidaan kutsua mukaan myös muihin kehityskeskusteluihin. Ensimmäisen vuosikurssin opiskelijoiden huoltajille järjestetään vanhempainilta, jossa tiedotetaan lukio-opiskelusta ja sen erityispiirteistä. Tarvittaessa voidaan järjestää myös muita huoltajille suunnattuja tiedotus- tai keskustelutilaisuuksia. Suomalais-venäläisen koulun lukio selvittää määräajoin opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa näkemyksiä oppilaitoksen ja koulutuksen järjestäjän toiminnasta (lukiolaki 714/2018 31 §) esimerkiksi vanhempainilloissa ja yhteistyössä vanhempainyhdistyksen kanssa.

4.2. Oppimisen tuki ja erityisopetus

Suomalais-venäläisen koulun lukiossa oppimisen tuen perustana on opiskelijan oikeus yksilölliseen tukeen ja ohjaukseen riippumatta siitä, mistä syistä oppimisvaikeudet johtuvat. Oleellista on tuen tarpeen varhainen tunnistaminen, tukitoimien käynnistäminen ja niiden seuranta. Tuen tarkoituksena on lisätä opiskelijan hyvinvointia ja jaksamista sekä mahdollistaa lukio-opinnoista suoriutuminen.

Tukitoimista tiedotetaan opiskelijoille ja huoltajille heti lukio-opintojen alkaessa ja aina tarpeen mukaan Suomalais-venäläisen koulun verkkosivujen, Wilman ja lukiossa toteutettavien tapahtumien ja tilaisuuksien välityksellä. Tukitoimista ja oppimisen tuen mahdollisuuksista kerrotaan opiskelijoille ja huoltajille myös opiskelijan opintojen edetessä. Opiskelijoita tuetaan tunnistamaan tuen tarve omassa oppimisessaan ohjauksen kautta ja kannustetaan ottamaan vastuuta omasta oppimisestaan.

Tuen tarpeen arvioinnin tärkeys korostuu jo heti opintojen alussa. Tuen tarvetta voidaan arvioida lisäksi perusopetuksesta saadun tiedon perusteella. Tukitoimien tarve arvioidaan ja tarvittavat tukitoimet suunnitellaan opiskelijaa opettavien opettajien yhteistyönä, jossa ovat mukana opiskelija sekä esimerkiksi ryhmänohjaaja, aineenopettaja, erityisopettaja ja opinto-ohjaaja. Tarpeen mukaan tuen suunnittelu voidaan tehdä myös moniammatillisessa yhteistyössä opiskeluhuollon henkilöstön kanssa.

Opiskelijan oma rooli ja sitoutuminen tukitoimien tarpeen arvioinnissa ja suunnittelussa on oleellista. Oppiminen tuki suunnitellaan kokonaisuutena opiskelijan näkökulmasta. Opiskelijaa opettavat opettajat tekevät yhteistyötä oppimisen tuen suunnittelussa ja toteutuksessa. Erityisopettaja auttaa tuen tarpeen arvioinnissa ja suunnittelussa.

Opiskelijoiden tuen tarpeen huomioiminen opetuksessa on tärkeää. Aineenopettaja suunnittelee ja toteuttaa opetusta siten, että opetuksen järjestelyt, esimerkiksi ohjaaminen, havainnollistaminen, monipuoliset työtavat, oppimisympäristö ja arviointi tukevat opiskelijoiden oppimista ja huomioi tuen tarpeita. Aineenopettaja seuraa toiminnan vaikuttavuutta ja konsultoi tarvittaessa erityisopettajaa. Havaitessaan oppimisen vaikeuksia aineenopettaja ohjaa opiskelijaa saamaan muuta tukea. Mahdollisia tukitoimia ovat mm. aineenopettajan toteuttama opetuksen eriyttäminen, tukiopetus, lukio-opintojen joustavat järjestelyt, erityisopettajan ja opinto-ohjaajan antama ohjaus ja tuki sekä lukioaikaiset erityisjärjestelyt. Tukitoimia voidaan toteuttaa tarpeen mukaan yksilöllisesti, muutamalle opiskelijalle tai ryhmässä. Yhteistyö opettajien ja erityisopettajan välillä tuen suunnittelussa, koordinoinnissa, toteutuksessa ja seurannassa on tärkeää.

Lukion erityisopetus on opiskelutaitojen opettamista, opiskelijan henkilökohtaisten vahvuuksien tunnistamista ja niiden hyödyntämistä oppimisessa ja opiskelussa mahdollisuuksien mukaan. Tavoitteena on tukea opiskelijan hyvinvointia ja itsetuntemusta suhteessa hänen omaan oppimiseensa ja lukio-opintoihin. Pyrkimyksenä on tukea opiskelijaa hänen yksilöllisten opintotavoitteidensa saavuttamisessa. Lisäksi lukion erityisopettaja voi antaa erityisopetusta yksilö-, ryhmä- tai samanaikaisopetuksena. Erityisopettajan antama opetus suunnitellaan osana oppilaan tuen kokonaisuutta.

Suunnitellut ja toteutetut tukitoimet dokumentoidaan. Tukitoimien dokumentoinnilla varmistetaan tuen suunnitelmallisuus ja tuen toteutumisen seuranta ja arviointi. Tukitoimet voidaan kirjata opiskelijan pyynnöstä myös opiskelijan henkilökohtaiseen opiskelusuunnitelmaan. Tuen kirjaaminen henkilökohtaiseen opiskelusuunnitelmaan sovitaan siinä moniammatillisessa yhteistyössä, jossa tuki suunnitellaan.

Erityisjärjestelyjen toimivuutta seurataan ja arvioidaan lukio-opintojen aikana ja niitä muokataan tarvittaessa opiskelijan tuen tarpeita paremmin vastaaviksi. Tukitoimien toteutumista seurataan oppiaineittain aineenopettajan ja jaksoittain ryhmänohjaajan toimesta. Ryhmänohjaaja seuraa tuen toteutumista yhteistyössä opiskelijan ja muiden opettajien kanssa. Tukitoimien toteutumista ja vaikuttavuutta arvioidaan yksilöllisesti tuen tarpeen mukaisesti, jossa ovat mukana opiskelija ja ryhmänohjaaja sekä esimerkiksi aineenopettaja, erityisopettaja, opinto-ohjaaja ja

tarpeen mukaan opiskeluhoollon henkilöstöä. Henkilökohtaiseen opiskelusuunnitelmaan kirjatut oppimisen tukitoimet päivitetään lukuvuosittain tai tarpeen mukaan.

Suomalais-venäläisen koulun lukiolaiset osallistuvat lukemisen ja kirjoittamisen seulontaan ensimmäinen lukivuoden syksyllä. Seulontan tulosten pohjalta opiskelija voidaan kutsua yksilölliseen lukitestaukseen. Lukitestauksen ja opiskelijan tuen tarpeen perusteella opiskelijalla on mahdollisuus saada erityisjärjestelyjä lukio-opintoihinsa. Erityisjärjestelyiden hakeminen myöhemmin ylioppilaskokeisiin edellyttää oppiainekohtaista seuranta tukitoimien toimivuudesta mm. lisääjasta tai muista erityisjärjestelyistä oppitunneilla ja koetilanteissa. Lukio-opintojen ja ylioppilaskirjoitusten erityisjärjestelyitä voidaan myöntää opiskelijalle myös muilla perusteilla kuin erityisopettajan tekemällä lukilausunnolla. Perusteena voi tällöin olla esimerkiksi lääkärintodistus tai opiskelijan S2-tausta.

Tukitoimet toteutetaan opetushenkilöstön yhteistyönä. Suomalais-venäläisen koulun vastuut ja työnjako tukitoimien toteutuksessa ja seurannassa ovat seuraavat:

Rehtori/apulaisrehtori

- vastaa koulun tukijärjestelyjen organisoinnista
- toimii lukiokohtaisen opiskeluhoolloryhmän puheenjohtajana ja jäsenenä sekä tekee yhteistyötä opiskeluhoollon henkilöstön kanssa
- huolehtii lausuntojen ja hakemusten lähettämisestä Ylioppilastutkintolautakuntaan sekä erityisjärjestelyjen toteutumisesta ylioppilaskokeissa.

Ryhmänohjaaja

- toimii ryhmänsä opiskelijoiden lähiohjaajana, joka on yhteydessä muihin opettajiin omien opiskelijoidensa tuen tarpeesta
- seuraa opintojen etenemistä ja tuen toteuttamista
- on tarvittaessa yhteydessä opiskeluhoollonhenkilöstöön ja huoltajiin.

Aineenopettaja

- huomioi opetuksessaan ja arvioinnissaan opiskelijoiden erilaiset tuen tarpeet ja antaa tarvittaessa tukiopetusta
- ohjaa ja tukee opiskelijaa oman oppiaineensa käytänteissä ja oppimaan oppimisessa
- tekee tarvittaessa opiskelijan pedagogiseen tukeen liittyvää yhteistyötä ryhmänohjaajien, opinto-ohjaajien, erityisopettajan ja opiskeluhoollon henkilöstön kanssa.

Opinto-ohjaaja

- seuraa opiskelijan opintojen toteutumista ja mahdollista tuen tarvetta yhdessä ryhmänohjaajan kanssa
- toimii lukiokohtaisen opiskeluhoolloryhmän jäsenenä ja tekee yhteistyötä opiskeluhoollon henkilöstön kanssa
- on tärkeä nivelpaikka erityisjärjestelyihin liittyvässä tiedottamisessa.

Erityisopettaja

- toteuttaa syyslukukauden alussa yhteistyössä opinto-ohjaajan kanssa lukiseulan sekä sen tuloksiin ja yksilötestauksiin liittyvän tiedottamisen opiskelijoille ja huoltajille
- kartoittaa tarvittaessa uusien opiskelijoiden mahdollisen aiemman tuen toteutuksen
- osallistuu tarvittaessa opiskelijan yksilökohtaiseen opiskeluhooltoon. Lisäksi hän osallistuu lukion yhteisölliseen opiskeluhoolloryhmään.
- huolehtii pedagogisten asiakirjojen ylläpidosta ja kirjauksista

- huolehtii lukioissa opiskelijoiden tarvitsemien yksilöllisten lukitestausten toteutuksesta sekä pedagogisen tuen suunnittelusta ja seurannasta yhdessä aineenopettajien kanssa. Lisäksi hän valmistelee mahdollisia lukemisen ja kirjoittamisen haasteisiin liittyviä YTL:n erityisjärjestelyhakemuksia.
- ohjaa tukea tarvitsevaa opiskelijaa opiskelutaidoissa ja opiskeluissa

Terveystoimijat, koulupsykologi ja kuraattori muodostavat lukiokoulutuksen opiskeluhoiton moniammatillisen henkilöstön. He tukevat tarvittaessa opetushenkilöstöä opiskelijoiden yksilöllisen tuen tarpeen tunnistamisessa ja tuen toteuttamisessa.

4.2.1. Oppimisen tuki

Oppimisen tuki merkitsee opiskelijan yksilöllisiin tuen tarpeisiin vastaamista sekä yhteisöllisiä ja opiskeluympäristöön liittyviä tukiratkaisuja. Oppimisen tukea järjestetään opiskelijoille monipuolisesti, joustavasti ja vaihtoehtoisia menetelmiä hyödyntäen. Oppimisen tukea voidaan toteuttaa opiskelijoiden tarpeiden mukaisesti sekä yksilö- että ryhmämuotoisesti.

Oppimisen tuen pääpaino on helposti saavutettavassa tuessa, jota annetaan opiskelijalle heti tuen tarpeiden ilmetessä ja jolla voidaan ennaltaehkäistä vaikeuksien kasautumista. Oppimisen tuki on tarkoitettu aineenopetuksen tueksi niille opiskelijoille, joilla on vaikeuksia suoriutua opinnoistaan. Tukitoimet toteutetaan opetushenkilöstön yhteistyönä. Tukitoimia ovat aineenopettajan antama tukiopetus, aineenopettajan ja erityisopettajan antama opetus sekä erityisopettajan, opinto-ohjaajan ja muun henkilöstön antama tuki ja ohjaus. Tukitoimia on annettava riittävästi, oikea-aikaisesti ja siten, että ne edistävät opiskelijoiden oppimista, osaamisen osoittamista, jatko-opintoihin siirtymistä ja hyvinvointia.

Aineenopettaja ottaa huomioon opiskelijan tuen tarpeet oppituntien suunnittelussa ja opetusjärjestelyissä, esimerkiksi valitsemalla monipuolisia opetusmenetelmiä ja eriyttämällä opetusta.

Opiskelijalla on oikeus saada tukiopetusta eli aineenopettajien antamaa opetusta ja ohjausta opiskelijan oppimiseen liittyviin tuen tarpeisiin vastaamiseksi. Tukiopetusta voidaan antaa opiskelijalle, joka on jäänyt tilapäisesti jälkeen opinnoissaan tai joka tarvitsee muusta syystä tukea tai ohjausta lukio-opintojen suorittamiseksi. Tukiopetusta voidaan antaa myös opiskelutaitojen, kuten kielellisten, matemaattisten tai tietoteknisten valmiuksien, vahvistamiseksi taikka opiskelutekniikkaan liittyvien taitojen tukemiseksi. Tukiopetukseen voi sisältyä kielitaidon vahvistamista silloin, kun opiskelijalla on puutteellinen osaaminen opetuskielen sanastossa tai kielen käytön tavoissa.

Osana oppimisen tukea tarjotaan erityisopettajan antamaa opetusta, tukea ja ohjausta. Tällaisesta erityisopettajan antamasta oppimisen tuesta ei tehdä lukiolain (714/2018) 28 b §:n mukaista erityisopetuksen hallintopäätöstä.

Erityisopettajan antama tuki voi olla esimerkiksi keskustelua opiskelijan tuen tarpeista ja opiskelua tukevista keinoista tai lukemisen ja kirjoittamisen vaikeuksien testaamista. Lisäksi erityisopettaja voi yhdessä opiskelijan kanssa etsiä tälle sopivia opiskelustrategioita sekä antaa tukea ja ohjausta opiskelutaitojen kehittämiseen, kokonaisuuksien jäsentämiseen, tehtävien aikatauluttamiseen ja valmiiksi saamiseen sekä itsenäiseen ja tavoitteelliseen opiskeluun. Erityisopettaja voi tukea opiskelijaa konsultoimalla muita opettajia ottamaan huomioon opiskelijoiden tuen tarpeita. Tällainen erityisopettajan tuki on useimmiten riittävää niille opiskelijoille, joilla on esimerkiksi kapea-alaisia oppimisen vaikeuksia tai lukemisen ja kirjoittamisen tai matemaattisen hahmottamisen vaikeuksia.

Erityisopettajan antama oppimisen tuki voi olla myös ylioppilastutkinnon erityisjärjestelyjen tarpeen arviointia sekä lukioaikaisten oppimisen ja osaamisen osoittamisen tapojen ja erityisjärjestelyjen suunnittelua yhteistyössä aineenopettajien kanssa. Opiskelijalle tulee antaa mahdollisuus kokeilla erityisjärjestelyjä lukio-opintojen aikana, jotta niiden tarvetta ja toimivuutta voidaan arvioida. Tarvittaessa erityisopettaja ohjaa tarvittavien lausuntojen hankkimisessa ja erityisjärjestelyjen hakemisessa ylioppilastutkinnon kokeita varten.

Lukiolain 28 §:n mukaan opiskelijan tuen tarvetta tulee arvioida opintojen alussa sekä säännöllisesti opintojen edetessä. Opettajat arvioivat tuen tarvetta yhdessä opiskelijan ja tarvittaessa huoltajan kanssa. Arvioinnissa voivat opiskelijan suostumuksella olla mukana myös muut tuen järjestämisen kannalta tarpeelliset asiantuntijat. Tuen tarpeen tunnistaminen voi perustua myös perusopetuslain (628/1998, muutettu lailla 1288/2013) 40 §:n ja oppivelvollisuuslain (1214/2020) 23 §:n perusteella siirrettävään koulutuksen järjestämisen kannalta välttämättömään tietoon tai opettajien ja muun henkilöstön havaintoihin. Lisäksi tuen tarpeen arvioinnissa voidaan käyttää erilaisia menetelmiä, kuten alkuseulontoja tai haastatteluja. Opiskelijaa on hyvä rohkaista myös itse kertomaan aineenopettajille, erityisopettajille tai opinto-ohjaajille sellaisista oppimisen vaikeuksistaan, jotka eivät välttämättä tule muutoin esille.

Opiskelija voi hakeutua itsenäisesti tai hänet voidaan ohjata tukitoimien pariin. Opiskelijalla ei kuitenkaan ole velvollisuutta ottaa vastaan oppimisen tukea. Lukiokoulutuksen suorittaminen perustuu opiskelijan aktiivisuuteen ja oma-aloitteisuuteen opintojen edistämiseksi. Oppimisen tukea ei ole suunnattu tilanteisiin, jossa opiskelija omavalintaisten tai luvattomien poissaolojen vuoksi jää jälkeä opinnoissaan. Tällöinkin tärkeää on ottaa huomioon oppimisen tuen tarpeen arvioinnissa opiskelijan elämäntilanne kokonaisuudessaan.

Opiskelijaa opettavat aineenopettajat, erityisopettajat ja opinto-ohjaajat suunnittelevat tukitoimet yhdessä opiskelijan kanssa. Tukitoimet voidaan tarvittaessa ja opiskelijan suostumuksella suunnitella yhteistyössä muiden asiantuntijoiden kanssa. Tukitoimet ja niiden mahdolliset muutokset kirjataan opiskelijan pyynnöstä hänen henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaansa (lukiolaki 28 § 2 mom.). Tukitoimista vastaava opettaja tai opinto-ohjaaja huolehtii siitä, että opiskelijalla on tieto mahdollisuudesta saada tukitoimet kirjattua. Hän voi samalla selvittää opiskelijan tahdonilmaisun kirjaamiseen. Tukitoimien toteutumista ja vaikuttavuutta seurataan ja arvioidaan säännöllisesti.

Opiskelijan oppimista ja hyvinvointia tuetaan tarvittaessa monialaisena yhteistyönä. Opiskelija voi saada tarpeen mukaan oppimisen tukea ja ohjausta aineen- ja erityisopettajien ja opinto-ohjaajien lisäksi muulta henkilöstöltä, kuten opiskeluhuollon henkilöstöltä.

Osana oppimisen tukea opiskelijan oppimista voidaan edistää myös tarjoamalla oppimista ja hyvinvointia lisääviä lukion oppimäärään sisältyviä opintoja, jotka antavat tukea esimerkiksi opiskelutaitoihin, elämäntilanteeseen tai eri oppiaineiden opiskeluun.

4.2.2. Erityisopetus

Opiskelijalla on oikeus erityisopetukseen, jos edellä kuvattu oppimisen tuki ei ole riittävää opiskelijan tuen tarpeeseen nähden ja hän tarvitsee todennettujen oppimisvaikeuksien tai muun niihin rinnastettavan syyn vuoksi erityisopetusta lukion oppimäärän suorittamiseksi.

Todennetuilla oppimisvaikeuksilla tarkoitetaan sellaisia opiskelijan oppimista vaikeuttavia tekijöitä, jotka on tunnistettu joko perusopetuksen tai lukio-opintojen aikana. Nämä tekijät voivat johtua pitkäkestoisesta oppimisvaikeudesta, neuropsykiatrisesta vaikeudesta tai muusta oppimista haittaavasta vammasta tai sairaudesta. Muulla rinnastettavalla syyllä tarkoitetaan tilanteita, joissa opiskelija tarvitsisi erityispedagogista tukea jonkin muun syyn kuin oppimisvaikeuksien, vamman tai sairauksien takia. Muu syy voi olla esimerkiksi vaikeaan elämäntilanteeseen liittyvä syy, joka vaikeuttaa merkittävästi ja pitkäkestoisesti opiskelua ja oppimista.

Mikäli opiskelija on perusopetuksen aikana saanut oppilaskohtaista tai erityistä tukea, hänen saamansa tukitoimet on kirjattu koulutuksen järjestäjän käytettävissä oleviin opiskelijan tukea koskeviin asiakirjoihin. Nämä asiakirjat siirtyvät lukiokoulutuksen järjestäjälle oppivelvollisuuslain 23 §:n ja lukiolain 28 b §:n perusteella: perusopetuksen järjestäjän on toimitettava

lukiokoulutuksen järjestäjälle perusopetuslain mukainen perusopetuksen päättyessä voimassa oleva oppimisen tukea tai erityisopetusta koskeva hallintopäätös. Lukiokoulutuksen järjestäjän on tällöin selvítettävä ja arvioitava opiskelijan erityisopetuksen tarve perusopetuksen aikana tehdyn päätöksen pohjalta.

Lukion aikana oppimisvaikeudet voidaan todentaa esimerkiksi seulojen ja testien perusteella. Osana arviointia voidaan tarvittaessa haastatella opiskelijaa ja häntä opettavia opettajia, jotta voidaan arvioida opiskelijan oppimisvaikeuksien vaikutukset opiskeluun sekä tarvittavat tukitoimet. Tarvittaessa oppimisvaikeuksien todentaminen tehdään yhteistyössä opiskeluhuoltopalvelujen ammattilaisten kanssa. Oppimisen tuen riittävyttä voidaan arvioida esimerkiksi opiskelijan ensimmäisen lukuvuoden kevätlukukaudella. Jos luvussa 4.2.1 kuvatut oppimisen tuen keinot arvioidaan heti lukio-opintojen alussa riittämättömiksi, erityisopetusta voidaan tarjota ja erityisopetuksen päätös tehdä tuen tarpeen perusteella jo lukion alkuvaiheessa. Silloinkin rinnalla voidaan käyttää muita oppimisen tuen keinoja, kuten tukiovetusta ja eriyttämistä.

Erytisopetusta antaa erityisopettaja, jonka kelpoisuudesta säädetään asetuksessa opetustoimen henkilöstön kelpoisuudesta. Erytisopettaja vastaa erityispedagogisten tukitoimien tarpeen arvioinnista ja opiskeluun sekä osaamisen osoittamiseen liittyvien tukitoimien suunnittelusta. Erona luvussa 4.2.1 esiteltyyn erityisopettajan antamaan oppimisen tukeen on se, että hallintopäätökseen perustuva erityisopetus kohdentuu syvällisemmin todennettuihin oppimisvaikeuksiin tai muihin niihin rinnastettaviin syihin, eli se on systemaattisempaa ja tarkemmin tavoitteellistettua kuin oppimisen tuki. Tällainen erityisopetus voi olla esimerkiksi oppimisen tukeen nähden perusteellisempaa opiskelutaitojen ja -strategioiden opettamista, toiminnanohjausta tai tukea ajanhallintaan sekä itsenäiseen opiskelun tavoitteiden asettamiseen ja niiden saavuttamiseen. Pääsääntöisesti olennaista on, että tukitoimia arvioitaessa luvussa 4.2.1 esiteltyä oppimisen tukea on kokeiltu monipuolisesti ja se on todettu riittämättömäksi opiskelijan tuen tarpeiden kannalta.

Erytisopettaja suunnittelee tukitoimet yhdessä opiskelijan kanssa. Niiden toteutuksessa ovat tarvittaessa mukana myös aineenopettajat ja opinto-ohjaajat. Erytisopetuksessa otetaan huomioon myös opiskelijan tarvitsemat erityisjärjestelyt osaamisen osoittamiseen liittyvissä tilanteissa lukiokoulutuksen aikana sekä ylioppilaskokeissa. Erytisopetus kirjataan opiskelijan pyynnöstä opiskelijan henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaan. Keskustellessaan erityisopetuksen tukitoimista erityisopettaja voi selvittää opiskelijan tahdonilmaisun kirjaamiseen.

Lukioon hyväksyttävillä tulee olla riittävät edellytykset suoriutua lukion oppimäärän opinnoista. Lukiokoulutuksessa ei ole mahdollista poiketa oppimäärän mukaisista tavoitteista. Erytisopetuksessa tehdään tarpeen mukaan yhteistyötä opiskeluhuollon sekä opiskelijan hoito- ja kuntoutusverkoston kanssa. Vammaisten opiskelijoiden tuen tarpeisiin vastaamiseksi tehdään tarvittaessa yhteistyötä hyvinvointialueen kanssa. Opiskelun poikkeavaa järjestämistä kuvataan luvussa 4.2.3.

Koulutuksen järjestäjä tekee hallintopäätöksen opiskelijalle annettavasta erityisopetuksesta. Hallintopäätös tehdään erityisopetuksen tarpeen ilmetessä tai opiskelijan tai alaikäisen opiskelijan huoltajan tai laillisen edustajan tuen tarvetta koskevan pyynnön tai tahdonilmaisun perusteella. Päätös voi olla myönteinen tai kielteinen sen mukaan, kuinka koulutuksen järjestäjä arvioi erityisopetuksen antamisen kriteerien täyttyvän. Opiskelijaa ja alaikäisen opiskelijan huoltajaa tai laillista edustajaa tulee kuulla ennen päätöksen tekemistä. Päätöksenteossa noudatetaan yleisiä päätöksentekoa koskevia säännöksiä, lähinnä hallintolakia (434/2003) ja kunnissa myös kuntalakia (365/1995).

Tukitoimien vaikuttavuutta arvioidaan opintojen kuluessa ja tarvittaessa tukea vahvistetaan tai vähennetään. Erytisopetuksesta on myös mahdollista luopua ja tuki lakkauttaa, mikäli tuen tarvetta ei enää ole. Tällöin lakkauttamisesta tehdään hallintopäätös.

4.2.3. Opiskelun poikkeava järjestäminen ja avustajapalvelut

Lukiolain 29 §:n mukainen opiskelun poikkeava järjestäminen voi koskea myös oppimisen tukea tai erityisopetusta tarvitsevaa opiskelijaa. Opiskelun poikkeava järjestäminen

ei tarkoita poikkeamista lukiokoulutuksen oppimäärän tavoitteista, vaan sitä, että opiskelijan opiskelu oppimäärän tavoitteiden saavuttamiseksi voidaan järjestää osittain toisin kuin lukiolaissa ja valtioneuvoston asetuksessa lukiokoulutuksesta säädetään sekä paikallisessa opetussuunnitelmassa määrätään. Poikkeavat järjestelyt voidaan tehdä opiskelijan hakemuksesta tai hänen suostumuksellaan. Poikkeavat järjestelyt tehdään vain niiltä osin kuin ne ovat välttämättömiä. Ne kirjataan opiskelijan henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaan.

Opiskelijan työskentelyä, oppimista ja osaamisen kehittymistä arvioidaan monipuolisesti. Tukea tarvitsevalle opiskelijalle turvataan mahdollisuus osoittaa osaamistaan eri tavoin esimerkiksi tilanteissa, joissa kirjallinen tuottaminen on haastavaa. Osaamisen osoittamisen tavat ja tilanteet suunnitellaan opiskelijan tarpeiden mukaisesti. Osaamisen osoittamisessa käytettäviä yksilöllisiä järjestelyjä ovat esimerkiksi lisääjän antaminen, pienryhmätilan käyttäminen, materiaalin kirjasinkoon suurentaminen tai mahdollisuus käyttää erillistä näyttöä. Opiskelijan tarpeiden mukaan voidaan käyttää myös muita tarkoituksenmukaisia erityisjärjestelyjä. Ylioppilaskokeiden mahdollisia erityisjärjestelyjä varten opiskelijaa ohjataan tarvittavien lausuntojen hankkimisessa ja erityisjärjestelyjen hakemisessa ylioppilastutkintolautakunnalta.

Opiskelijaa ohjataan tarvittaessa hakemaan vammaispalvelulain tai muun lain mukaisia avustajapalveluita, erityisiä apuvälineitä ja muita palveluita. Opiskelijan jaksamisen ja hyvinvoinnin tukemisessa voidaan tehdä yhteistyötä opiskeluhuoltopalvelujen ammattilaisten tai tarvittaessa muiden toimijoiden kanssa. Erityisopetuksen ja muun oppimisen tuen rinnalla opiskelijalla on oikeus saada myös yksilökohtaista opiskeluhuoltoa oppilas- ja opiskelijahuoltolain (1287/2013) 15 §:n ja 16 §:n mukaisesti.

4.2.4. Paikallisesti päätettävät asiat

Paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetään ja kuvataan oppimisen tuen ja erityisopetuksen järjestäminen käytännössä seuraavissa asioissa:

- tukitoimista, erityisopetuksesta ja niitä koskevista oikeuksista tiedottaminen opiskelijoille ja huoltajille
- tukitoimien ja erityisopetuksen tarpeen arviointi
- tukitoimien ja erityisopetuksen kirjaaminen henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaan
- oppimisen tuen ja erityisopetuksen toteuttaminen
- tuen ja erityisopetuksen toteutumisen seuranta ja arviointi
- erityisopetuksen päätös
- opiskelijan ja huoltajan kuuleminen erityisopetuksen päätöksessä
- yhteistyö, vastuut ja työnjako edellä mainituissa asioissa.

Suomalais-venäläisen koulun lukiossa oppimisen tuen perustana on opiskelijan oikeus yksilölliseen tukeen ja ohjaukseen riippumatta siitä, mistä syistä oppimisvaikeudet johtuvat. Oleellista on tuen tarpeen varhainen tunnistaminen, tukitoimien käynnistäminen ja niiden seuranta. Tuen tarkoituksena on lisätä opiskelijan hyvinvointia ja jaksamista sekä mahdollistaa lukio-opinnoista suoriutuminen. Oppimisen tukea voidaan toteuttaa opiskelijoiden tarpeiden mukaisesti sekä yksilö- että ryhmämuotoisesti. Pedagogisen tuen toteuttamisesta vastaavat pääasiassa opiskelijan opettajat. Erityisopettaja tukee opiskelijan oppimista yhteistyössä ryhmänohjaajien, aineenopettajien, opinto-ohjaajan ja tarvittaessa opiskeluhuoltohenkilöstön ja huoltajien kanssa.

Tukitoimista, erityisopetuksesta ja niitä koskevista oikeuksista tiedottaminen opiskelijoille ja huoltajille

Tukitoimista tiedotetaan opiskelijoille ja huoltajille heti lukio-opintojen alkaessa ja aina tarpeen mukaan lukion opinto-oppaassa, ryhmänohjaajan tuokioissa, opinto-ohjauksen oppitunneilla, abi-infoissa, Suomalais-venäläisen koulun kotisivuilla, vanhempainilloissa ja Wilmassa.

Erityisopettaja esittäytyy opiskelijoille ja kertoo omasta roolistaan oppimisen tukemisessa heti opintojen alussa. Ryhmänohjaaja, opinto-ohjaaja, aineenopettaja tai opiskeluhuoltohenkilöstön

jäsen voi ohjata opiskelijan erityisopettajan tuen piiriin. Opiskelija voi pyytää erityisopettajan tukea myös itse tai huoltajien aloitteesta.

Tukitoimista ja oppimisen tuen mahdollisuuksista kerrotaan opiskelijoille ja huoltajille myös opiskelijan opintojen edetessä. Opiskelijoita tuetaan tunnistamaan tuen tarve omassa oppimisessaan ohjauksen kautta ja kannustetaan ottamaan vastuuta omasta oppimisestaan.

Tukitoimien ja erityisopetuksen tarpeen arviointi

Tuen tarpeen arvioinnissa hyödynnetään ensimmäisen vuoden opiskelijoiden kohdalla perusopetuksesta siirtyvää tietoa. Tarvittaessa järjestetään nivelvaihteen tapaaminen. Lisäksi tuen tarvetta arvioivat ryhmänohjaajat, aineenopettajat, erityisopettaja ja opiskeluhuoltohenkilöstö koko lukio-opintojen ajan.

Suomalais-venäläisen koulun lukiolaiset osallistuvat lukemisen ja kirjoittamisen seulontaan ensimmäinen lukiovuoden syksyllä. Seulonnan tulosten pohjalta opiskelija voidaan kutsua yksilölliseen lukitestaukseen. Lukitestauksen ja opiskelijan tuen tarpeen perusteella opiskelijalla

on mahdollisuus saada erityisjärjestelyjä lukio-opintoihinsa. Opiskelijan tarvetta erityisjärjestelyihin ylioppilastutkinnon kokeissa arvioidaan hänen lukioaikana tarvitsemansa ja saamansa tuen pohjalta. Lukio-opintojen ja ylioppilaskirjoitusten erityisjärjestelyitä voidaan myöntää opiskelijalle myös muilla perusteilla kuin erityisopettajan tekemällä lukilausunnolla. Perusteena voi tällöin olla esimerkiksi lääkärintodistus tai opiskelijan vieraskielisyys.

Tukitoimien tarve arvioidaan ja tarvittavat tukitoimet suunnitellaan opiskelijaa opettavien opettajien yhteistyönä, jossa ovat mukana opiskelija sekä esimerkiksi ryhmänohjaaja, aineenopettaja, erityisopettaja ja opinto-ohjaaja. Tarpeen mukaan tuen suunnittelu voidaan tehdä myös moniammatillisessa yhteistyössä opiskeluhuollon henkilöstön kanssa.

Tukitoimien ja erityisopetuksen kirjaaminen henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaan

Tukea saavalta opiskelijalta varmistetaan suostumus tukitoimien kirjaamisesta hänen henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaansa. Opiskelijalle tiedotetaan kirjaamisen hyödyt. Kirjaamisesta vastaavat opiskelijaa opettavat aineenopettajat, erityisopettaja sekä opinto-ohjaaja.

Oppimisen tuen ja erityisopetuksen toteuttaminen

Opiskelijoiden tuen tarpeen huomioiminen opetuksessa on tärkeää. Aineenopettaja suunnittelee ja toteuttaa opetusta siten, että opetuksen järjestelyt, esimerkiksi ohjaaminen, havainnollistaminen, monipuoliset työtavat, oppimisympäristö ja arviointi tukevat opiskelijoiden oppimista ja huomioi tuen tarpeita. Aineenopettaja seuraa toiminnan vaikuttavuutta ja konsultoi tarvittaessa erityisopettajaa. Havaitessaan oppimisen vaikeuksia aineenopettaja ohjaa opiskelijaa saamaan muuta tukea. Mahdollisia tukitoimia ovat muun muassa aineenopettajan toteuttama opetuksen eriyttäminen, tukiopetus, lukio-opintojen joustavat järjestelyt, erityisopettajan ja opinto-ohjaajan antama ohjaus ja tuki sekä lukioaikaiset erityisjärjestelyt. Tukitoimia voidaan toteuttaa tarpeen mukaan yksilöllisesti, muutamalle opiskelijalle tai ryhmässä. Yhteistyö opettajien ja erityisopettajan välillä tuen suunnittelussa, koordinoinnissa, toteutuksessa ja seurannassa on tärkeää.

Kaikki lukion opettajat järjestävät tukiopetusta tarvittaessa. Tukiopetus voi kohdistua oppiaineen taitoihin ja sisältöihin, oppimisvalmiuksiin tai muihin opiskelun vaatimiin taitoihin. Tukiopetuksen antamisesta ja vastuista sovitaan opiskelijan tarpeen mukaisesti. Oppimista oppitunnin aikana tukee kielitietoinen opetus: käsitteisiin ja tekstitaitoihin kiinnitetään huomiota osana opetusta. Jokainen opettaja on oman oppiaineensa kielenopettaja ja perehdyttää opiskelijat oppitunneilla käsiteltävän tieteen- tai taiteenalan käsitteistöön. Mikäli opiskelijan opetuskielen taito on vasta kehittymässä, tuetaan sitä eriytetyillä tehtävillä sekä kielituella, jota voi antaa erityisopettaja tai suomi toisena kielenä -opettaja. Opetuskielessä tukea tarvitsevat opiskelijat ohjataan osallistumaan suomi toisena kielenä -oppiaineen tukiopintojaksolle (S212).

Erityisopettajan antama tuki on muun muassa keskustelua opiskelijan tuen tarpeista ja opiskelua tukevista keinoista sekä lukemisen ja kirjoittamisen vaikeuksien testaamista. Yksilöohjauksessa otetaan huomioon opiskelijan yksilölliset tuen tarpeet. Erityisopettajan antama tuki voi olla esimerkiksi yksilöohjausta opiskelutaitojen kehittämiseen kuten kokonaisuuksien jäsentämiseen,

tehtävien aikatauluttamiseen ja valmiiksi saamiseen sekä itsenäiseen ja tavoitteelliseen opiskeluun. Erityisopettaja voi tukea opiskelijaa konsultoimalla muita opettajia ottamaan huomioon opiskelijoiden tuen tarpeita. Lisäksi erityisopetus voi toteutua samanaikaisopetuksena ja pienryhmäopetuksena sekä erityisopetuksena, josta tehdään erillinen hallintopäätös. Hallintopäätös tehdään tilanteessa, jossa opiskelijalla on todennettavissa olevia pitkäkestoisia oppimisvaikeuksia tai muu niihin rinnastettavissa oleva syy. Erityisopettajan antama opetus suunnitellaan osana oppilaan tuen kokonaisuutta.

Suunnitellut ja toteutetut tukitoimet dokumentoidaan. Tukitoimien dokumentoinnilla varmistetaan tuen suunnitelmallisuus ja tuen toteutumisen seuranta ja arviointi. Tukitoimet voidaan kirjata opiskelijan pyynnöstä myös opiskelijan henkilökohtaiseen opiskelusuunnitelmaan. Tuen kirjaaminen henkilökohtaiseen opiskelusuunnitelmaan sovitaan siinä moniammatillisessa yhteistyössä, jossa tuki suunnitellaan.

Tuen ja erityisopetuksen toteutumisen seuranta ja arviointi

Erityisjärjestelyjen toimivuutta seurataan ja arvioidaan lukio-opintojen aikana ja niitä muokataan tarvittaessa opiskelijan tuen tarpeita paremmin vastaaviksi. Tukitoimien toteutumista seurataan oppiaineittain aineenopettajan ja jaksoittain ryhmänohjaajan toimesta. Ryhmänohjaaja seuraa tuen toteutumista yhteistyössä opiskelijan ja muiden opettajien kanssa. Tukitoimien toteutumista ja vaikuttavuutta arvioidaan yksittäisesti tuen tarpeen mukaisesti, jossa ovat mukana opiskelija ja ryhmänohjaaja sekä esimerkiksi aineenopettajia, erityisopettajia, opinto-ohjaaja ja tarpeen mukaan opiskeluhuollon henkilöstöä. Henkilökohtaiseen opiskelusuunnitelmaan kirjatut oppimisen tukitoimet päivitetään lukuvuosittain tai tarpeen mukaan.

Erityisopetuksen päätös

Erityisopetuspäätös tehdään silloin, kun opiskelijan saama oppimisen tuki osoittautuu riittämättömäksi tilanteessa, jossa opiskelijalla on todennettavissa olevia oppimisvaikeuksia tai muu niihin rinnastettavissa oleva syy oppimisen haasteiden taustalla, eikä aiempi oppimisen tuki ole ollut riittävää. Todennettavia oppimisvaikeuksia ovat esimerkiksi pitkäkestoinen oppimisvaikeus, neuropsykiatriset vaikeudet tai muu oppimista haittaava vamma tai sairaus. Päätöksen perusteena voi olla myös vaikeaan elämäntilanteeseen liittyvä syy, joka merkittävästi ja pitkäkestoisesti vaikeuttaa oppimista ja opiskelua. Päätös tehdään tarpeen ilmetessä. Opiskelija tai alaikäisen opiskelijan huoltaja voi myös ilmaista tarpeen erityisopetuksesta.

Päätöksen valmistelu alkaa tuen tarpeen ja jo toteutuneen tuen arvioinnista. Arvioinnin tekevät yhdessä opiskelijaa opettavat opettajat, erityisopettaja, opinto-ohjaaja ja tarvittaessa opiskeluhuollon henkilöstö tai muu ulkopuolinen asiantuntijataho. Oleellista on, että oppimisen tukea on kokeiltu monipuolisesti ja se on osoittautunut riittämättömäksi tukemaan opintoja.

Päätöstä varten laaditaan suunnitelma, josta käy ilmi tarvittavat tuen toimenpiteet ja niiden toteuttaminen osana oppiaineen opetusta sekä erityisopetusta. Suunnitelmassa kuvataan erityisopetuksen määrän tarve viikoittain, oppiaineittain tai jaksoittain. Suunnitelma laaditaan yhteistyössä opettajien, erityisopettajan, opinto-ohjaajan sekä opiskelijan ja huoltajan kanssa.

Erityisopetuksesta on myös mahdollista luopua ja tuki lakkauttaa, mikäli tuen tarvetta ei enää ole. Tuen lakkauttamisesta tehdään hallintopäätös.

Päätöksen erityisopetuksesta tai sen purkamisesta tekee koulun rehtori.

Opiskelijan ja huoltajan kuuleminen erityisopetuksen päätöksessä

Opiskelija ja huoltaja osallistuvat päätöksen valmisteluun. Ennen hallintopäätöksen tekemistä kuullaan opiskelijaa ja alaikäisen opiskelijan huoltajaa. Heidän näkemyksensä tuen tarpeesta ja tukitoimista kuullaan ja kirjataan yhdessä tehtävään tuen suunnitelmaan.

Päätös valmistellaan aina yhteistyössä. Päätös voi olla myönteinen tai kielteinen sen mukaan, kuinka koulutuksen järjestäjä arvioi erityisopetuksen antamisen kriteerien täyttyvän. Hallintopäätös on valituskelpoinen ja ohjeet valituksen tekoa varten liitetään päätökseen.

Yhteistyö, vastuut ja työnjako edellä mainituissa asioissa.

Tukitoimet toteutetaan opetushenkilöstön yhteistyönä. Suomalais-venäläisen koulun lukiossa vastuut ja työnjako tukitoimien toteutuksessa ja seurannassa ovat seuraavat:

Rehtori/apulaisrehtori

- vastaa koulun tukijärjestelyjen organisoinnista
- toimii lukiokohtaisen opiskeluhoitoryhmän puheenjohtajana ja jäsenenä sekä tekee yhteistyötä opiskeluhoollon henkilöstön kanssa
- huolehtii lausuntojen ja hakemusten lähettämisestä Ylioppilastutkintolautakuntaan sekä erityisjärjestelyjen toteutumisesta ylioppilaskokeissa.

Ryhmänohjaaja

- toimii ryhmänsä opiskelijoiden lähiohjaajana, joka on yhteydessä muihin opettajiin omien opiskelijoidensa tuen tarpeesta
- seuraa opintojen etenemistä ja tuen toteuttamista
- kirjaa yhteistyössä erityisopettajan kanssa opiskelijan tukitoimet
- on tarvittaessa yhteydessä opiskeluhooltohenkilöstöön ja huoltajiin.

Aineenopettaja

- huomioi opetuksessaan ja arvioinnissaan opiskelijoiden erilaiset tuen tarpeet ja antaa tarvittaessa tukiopetusta
- ohjaa ja tukee opiskelijaa oman oppiaineensa käytänteissä ja oppimaan oppimisessa
- tekee tarvittaessa opiskelijan pedagogiseen tukeen liittyvää yhteistyötä ryhmänohjaajien, opinto-ohjaajien, erityisopettajan ja opiskeluhoollon henkilöstön kanssa.

Opinto-ohjaaja

- seuraa opiskelijan opintojen toteutumista ja mahdollista tuen tarvetta yhdessä ryhmänohjaajan kanssa
- toimii lukiokohtaisen opiskeluhoitoryhmän jäsenenä ja tekee yhteistyötä opiskeluhoollon henkilöstön kanssa
- on tärkeä nivelpaiheeseen ja erityisjärjestelyihin liittyvässä tiedottamisessa.

Erityisopettaja

- toteuttaa syyslukukauden alussa yhteistyössä opinto-ohjaajan kanssa lukiseulan sekä sen tuloksiin ja yksilötestauksiin liittyvän tiedottamisen opiskelijoille ja huoltajille
- kartoittaa tarvittaessa uusien opiskelijoiden mahdollisen aiemman tuen toteutuksen
- osallistuu tarvittaessa opiskelijan yksilökohtaiseen opiskeluhooltoon. Lisäksi hän osallistuu lukion yhteisölliseen opiskeluhoitoryhmään.
- huolehtii pedagogisten asiakirjojen ylläpidosta ja kirjauksista
- huolehtii lukiossa opiskelijoiden tarvitsemien yksilöllisten lukitestauksien toteutuksesta sekä pedagogisen tuen suunnittelusta ja seurannasta yhdessä aineenopettajien kanssa. Lisäksi hän valmistelee mahdollisia lukemisen ja kirjoittamisen haasteisiin liittyviä YTL:n

erityisjärjestelyhakemuksia.

- ohjaa tukea tarvitsevaa opiskelijaa opiskelutaidoissa ja opiskeluissa
- vastaa erityisopetuspäätöksen perusteella annettavasta erityisopetuksesta

Opiskelija

- on aktiivinen toimija tuen suunnittelussa ja toteutuksessa
- ottaa vastuuta omasta oppimisestaan

Terveystenhoitaja, koulupsykologi ja kuraattori muodostavat lukiokoulutuksen opiskeluhoollon moniammatillisen henkilöstön. He tukevat tarvittaessa opetushenkilöstöä opiskelijoiden yksilöllisen tuen tarpeen tunnistamisessa ja tuen toteuttamisessa.

4.3. Opiskeluhoolto

Lukion opetussuunnitelman perusteissa käytetään lukiolain (714/2018) mukaisen käsitteen opiskelijahuolto sijasta oppilas- ja opiskelijahuoltolain (1287/2013) käsitettä opiskeluhoolto. Oppilaitoksesta käytetään soveltuvissa kohdissa myös ilmaisua lukio. Mitä jäljempänä todetaan hyvinvointialueesta, koskee myös Helsingin kaupunkia (oppilas- ja opiskeluhooltolaki 1287/2013 1 §, muutettu lailla 377/2022).

Tässä luvussa määrätään opiskeluhoollon keskeisistä periaatteista ja opetustoimeen kuuluvan opiskeluhoollon tavoitteista sekä oppilas- ja opiskelijahuoltolaissa määrätyn koulutuksen järjestäjän opiskeluhooltosuunnitelman laatimisesta (lukiolaki 714/2018 12 § ja 32 § sekä oppilas- ja opiskeluhooltolaki 1287/2013 13 §, muutettu lailla 377/2022).

Opiskeluhoollolla tarkoitetaan opiskelijan hyvän oppimisen, hyvän psyykkisen ja fyysisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä sekä niiden edellytyksiä lisäävää toimintaa oppilaitosyhteisössä (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 3 §). Opiskelijalla on oikeus saada maksutta sellainen opiskeluhoolto, jota koulutukseen osallistuminen edellyttää lukuun ottamatta yli 18-vuotiaiden opiskelijoiden sairaanhoitopalveluja (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 9§). Opiskeluhooltotyössä otetaan huomioon lapsen edun ensisijaisuus. (YK:n Yleissopimus lapsen oikeuksista ja lukiolaki 714/2018 2 §, muutettu lailla 165/2022).

Opiskeluhooltoja toteutetaan opetustoimen ja hyvinvointialueen suunnitelmallisena yhteistyönä opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa sekä tarvittaessa muiden yhteistyötahojen kanssa (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 3 §, muutettu lailla 377/2022). Opiskeluhoolto on ensisijaisesti ennaltaehkäisevää yhteisöllistä työtä. Yhteisöllinen opiskeluhoolto on kaikkien oppilaitosyhteisössä työskentelevien ammattilaisten yhteinen tehtävä. Lisäksi opiskelijoilla on oikeus opiskeluhooltopalveluihin, joita ovat opiskeluterveydenhuolto sekä kuraattori- ja psykologipalvelut. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 4 § ja 3 §.) Opiskeluhooltopalvelut järjestetään ensisijaisesti lähipalveluna, jolle koulutuksen järjestäjän tulee tarjota asianmukaiset tilat. Toisen asteen opiskeluterveydenhuollon palveluja voidaan järjestää myös keskitetysti opiskeluterveydenhuollon toimipisteessä. Tällöinkin palvelun on oltava helposti opiskelijoiden saavutettavissa. (Terveystenhooltolaki 378/2022 15 a § ja oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 9 §, muutettu lailla 377/2022).

4.3.1. Koulutuksen järjestäjän opiskeluhooltosuunnitelma ja paikallisesti päätettävät asiat

Koulutuksen järjestäjän on laadittava opiskeluhoollon kokonaisuuden toteuttamiseksi koulutuksen järjestäjän opiskeluhooltosuunnitelma (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 13 §, muutettu lailla 377/2022). Järjestäjäkohtaisen opiskeluhoollon yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista vastaa monialainen opiskeluhoollon ohjausryhmä (oppilas- ja

opiskelijahuoltolaki 1287/2013 14 §). Opiskeluhooltosuunnitelma laaditaan yhteistyössä oppilaitosten ja opiskeluhoaltopalvelujen henkilöstön, opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa kanssa (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 13 §, muutettu lailla 377/2022). Hyvinvointialueella on terveydenhuoltolain mukainen yhteistyövelvoite koulutuksen järjestäjän opiskeluhooltosuunnitelman valmistelussa (terveydenhuoltolaki 378/2022 15 a §).

Koulutuksen järjestäjän opiskeluhooltosuunnitelma korvaa opiskeluhoollon osalta paikallisen opetussuunnitelman. Se sisältää koulutuksen järjestäjäkohtaisesti määritellyt opiskeluhooltotyön tavoitteet ja keskeiset periaatteet sekä toimenpiteet opiskeluhoollon toteuttamiseksi ja seuraamiseksi (omavalvonta) sekä oppilaitoskohtaisesti tarkennetut tiedot asiakokonaisuuksista 1-5. Koulutuksen järjestäjän tulee kuvata opiskeluhooltosuunnitelmassa, miten suunnitelman toteutumista oppilaitoksissa seurataan ja sitä tarkistetaan tarvittaessa. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 13 §, muutettu lailla 377/2022).

Koulutuksen järjestäjän tulee valmistella kutakin koulutusmuotoa koskevan määräyksen mukainen opiskeluhooltosuunnitelma. Koulutuksen järjestäjä päättää paikallisesti, miten tarvittavat tiedot asiakokonaisuuksista kootaan ja miten oppilaitosten toimintaa niiden avulla ohjataan. Opiskeluhoaltopalvelujen osalta tämä tehdään yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa. Suunnitelma liitetään kunnan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 13 §, muutettu lailla 377/2022).

Koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että opiskeluhoollon toteuttamista, arviointia ja kehittämistä varten suunnitelmassa on oppilaitoskohtaisesti seuraavat tiedot (asiakokonaisuudet 1-5) (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 13 §, muutettu lailla 377/2022).

1) Arvio opiskeluhoollon kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista opiskeluhoaltopalveluista

Arvioon opiskeluhoollon kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista opiskeluhoaltopalveluista (opiskeluterveydenhuolto sekä kuraattori- ja psykologipalvelut) kootaan tiedot kultakin oppilaitoksesta. Tiedot ilmoitetaan koulutuksen järjestäjän opiskeluhooltosuunnitelmassa opiskeluhoaltopalvelujen ammattilaisten henkilötyövuosina. Arvioilla varmistetaan opiskeluhoaltopalvelujen riittävyys huomioiden opiskelijoiden ja lukioyhteisön tarpeet, terveystarkastusten ja henkilöstömitoitusten toteutuminen sekä palvelujen järjestäminen määräajassa. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 15 § ja 17 § ja terveydenhuoltolaki 1326/2010 17 §).

Arvio opiskeluhoollon kokonaistarpeesta

Arvioon opiskeluhoollon kokonaistarpeesta sisältyvät yksilökohtaisessa ja yhteisöllisessä opiskeluhooltotyössä sekä opiskeluhoollon yhteistyössä tarvittavat resurssit. Kokonaistarpeen arvioissa huomioidaan esimerkiksi oppilaitosyksiköiden määrä ja oppilaitosten opiskelijamäärä sekä toimintaympäristön erityispiirteet. Arviossa hyödynnetään monipuolisesti paikallista lasten ja nuorten terveyttä, hyvinvointia ja elinoloja koskevaa seurantatietoa, jota on koottu myös opiskelijoilta ja huoltajilta, opetushenkilöstöltä ja opiskeluhoaltopalveluiden ammattilaisilta.

Arvio käytettävissä olevista opiskeluhoaltopalveluista

Koulutuksen järjestäjän arviossa käytettävissä olevista opiskeluhoaltopalveluista ilmoitetaan kaikkien opiskeluhoaltopalvelujen ammattilaisten (opiskeluterveydenhuolto sekä psykologi- ja kuraattoripalvelut) henkilötyövuodet.

2) Lukioyhteisön toimenpiteet yhteisöllisen opiskeluhoollon edistämiseksi

Yhteisöllinen opiskeluhoolto on tärkeä osa lukiokoulutuksen toimintakulttuuria ja sen kehittäminen edellyttää johtamista. Opiskelijoiden terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen oppilas- ja opiskelijahuoltolain 6 §:n (opetussuunnitelman mukainen ja koulutuksen järjestäjän opiskeluhoolto) mukaisesti kuuluu yhteisöllisen työn kokonaisuuteen. Tällä tarkoitetaan toimintaa, jonka avulla seurataan ja kehitetään yhteisöllistä ja yksilöllistä hyvinvointia sekä terveellisen, turvallisen ja esteettömän oppimisympäristön syntymistä, edistetään mielenterveyttä ja oppimista sekä ehkäistään syrjäytymistä. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 6 §.)

Oppilaitoksen henkilökunnalla on ensisijainen vastuu lukioyhteisön hyvinvoinnista (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 4 §).

Koulutuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelmassa kuvataan

- opiskelijoiden ja lukioyhteisön hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden seuraamisen käytännöt ja keskeiset tulokset
- oppilaitoskohtaisten opiskeluhoitoryhmien johtaminen, kokoonpano ja toimintatavat (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 14§ (1501/2016)
- koulutukseen osallistumisen seuranta, poissaolojen ehkäiseminen ja niihin puuttuminen
- tupakkatuotteiden ja muiden päihteiden käytön ehkäisemisen ja käyttöön puuttuminen
- yhteistyö ja käytänteet oppilaitosympäristön terveellisuuden ja turvallisuuden sekä oppilaitosyhteisön hyvinvoinnin tarkastuksissa (terveydenhuoltolaki 1326/2010 17 § ja valtioneuvoston asetus yhteistyö ja käytänteet oppilaitosympäristön terveellisuuden ja turvallisuuden sekä oppilaitosyhteisön hyvinvoinnin tarkastuksissa (terveydenhuoltolaki 1326/2010 17 § ja valtioneuvoston asetus neuvolapalveluista sekä koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta 93/2026 5 §).

3) Toimenpiteet tarvittavien tukitoimien järjestämiseksi (yksilökohtainen opiskeluhoito)

Yksilökohtaisella opiskeluhoollolla tarkoitetaan opiskeluterveydenhuollon palveluja, opiskeluhoollon kuraattori- ja psykologipalveluja sekä yksittäistä opiskelijaa koskevaa monialaista yksilökohtaista opiskeluhoitoa, jota toteutetaan monialaisessa asiantuntijaryhmässä (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 5 §). Yksilökohtaisessa opiskeluhoollossa seurataan ja edistetään opiskelijan kokonaisvaltaista terveyttä, hyvinvointia, osallisuutta ja oppimista, ehkäistään ongelmia ja tarjotaan varhaista tukea.

Yksilökohtainen opiskeluhoito perustuu aina opiskelijan suostumukseen (lukiolaki 714/2018 58 § ja Eduskunnan sivistysvaliokunnan mietintö 14/2013 vp.) Opiskelijan osallisuus ja mielipiteet otetaan huomioon toimenpiteissä ja ratkaisuissa hänen ikänsä ja kehitystasonsa mukaisesti (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 18 §). Yksilökohtaisessa työssä noudatetaan tietojen luovuttamista, saamista ja salassapitoa koskevia säännöksiä (EU:n tietosuoja-asetus (679/2016), tietosuojalaki (1050/2018), laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta (621/1999), lukiolaki 714/2018 58 §, laki potilaan asemasta ja oikeuksista (1992/785), laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista (2000/812) ja oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 22 §, muutettu lailla 377/2022, ja 23 §.)

Koulutuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelmassa kuvataan

- opiskelijan ohjaaminen opiskeluhoitopalveluihin (opiskeluterveydenhuolto, kuraattori- ja psykologipalvelut) (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 16 §, muutettu lailla 377/2022).
- yksittäisen opiskelijan tueksi koottavan monialaisen asiantuntijaryhmän kokoaminen, suostumuksen hankkiminen ja työskentelyyn osallistuminen (oppilas- ja opiskeluhoitolaki 1287/2013 19 §)
- opiskeluhoitokertomusten laatiminen, säilytys ja vastuuhenkilön nimeäminen koulutuksen järjestäjän opiskeluhoitokisterille (oppilas- ja opiskeluhoitolaki 1287/2013 20 §, muutettu lailla 377/2022 ja 21 §)
- tarvittavan opiskeluhoollon järjestäminen kurinpitotoimen tai opiskelijan opetukseen osallistumisen epäämisen yhteydessä (lukiolaki 714/2018 41 §, muutettu lailla 165/2022)
- opiskelijan koulupäivän aikaisen erityisruokavalion tai lääkityksen ilmoittamisen käytänteet oppilaitoksessa.
- opiskeluterveydenhuollon sairaanhoitopalvelujen järjestämistapa ja ohjaus niihin hakeutumiseksi

4) Yhteistyön järjestäminen opiskelijoiden ja heidän perheidensä sekä oppilaitoksessa työskentelevien ja muiden opiskelijoiden hyvinvointia tukevien tahojen kanssa

Opiskeluhoolto on kaikkien oppilaitosyhteisössä työskentelevien ja opiskeluhoitopalvelujen ammattilaisten yhteinen tehtävä (oppilas- ja opiskeluhoitolaki 1287/2013 4 §). Opiskelijoiden, huoltajien, opetustoimen henkilöstön ja opiskeluhoitopalvelujen työntekijöiden sekä yhteistyötahojen osallisuus opiskeluhoollon toimintatapojen suunnittelussa, toteuttamisessa ja arvioinnissa on opiskeluhoollon keskeistä. Tämä edellyttää yhteisiä toimintatapoja ja erityisesti koulutuksen järjestäjän ja hyvinvointialueen yhteistyötä.

Koulutuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelmassa kuvataan

- opiskelijoiden, huoltajien, opetustoimen henkilöstön ja opiskeluhoitopalvelujen osallisuus koulutuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelman laatimiseen ja yhteisöllisen opiskeluhoollon toteuttamiseen (oppilas- ja opiskeluhoitolaki 1287/2013 13 §, muutettu lailla 377/2022)
- lukion opetus- ja muun henkilöstön perehdytys ja osaamisen varmistaminen yhteisöllisessä työssä
- yhteistyö koulun ulkopuolisten yhteistyötahojen kanssa kuten nuorisotoimi, lastensuojelu, erikoissairaanhoido ja poliisi
- yhteisöllisen ja yksilökohtaisen opiskeluhoollon periaatteista ja toiminnasta tiedottaminen opiskelijoille, huoltajille, henkilöstölle ja yhteistyötahoille (oppilas- ja opiskeluhoitolaki 1287/2013 11 §)

5) Suunnitelmat opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä sekä kriisisuunnitelma

Opiskelijalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön, johon kuuluu fyysinen, psyykkinen, sosiaalinen ja pedagoginen turvallisuus (lukiolaki 714/2018 40 §). Turvallisuuden varmistaminen edellyttää koulutuksen järjestäjältä suunnitelmallista toimintakulttuurin kehittämistä, yhteistä valmistelua ja yhteisten toimintatapojen luomista oppilaitosten kanssa. Koulutuksen järjestäjä perehdyttää henkilöstönsä ja opiskeluhoitopalvelujen ammattilaiset toimintatapoihin erilaisissa ongelmatilanteissa sekä huolehtii tiedottamisesta ja suunnitelmien päivityksestä.

Suunnitelmat opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä

Koulutuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelmassa kuvataan erikseen toimenpiteet väkivallan, kiusaamisen ja häirinnän ehkäisemiseksi, niiden esiintyvyyden seuraamiseksi ja ongelmatilanteisiin puuttumiseksi sekä jälkiseurannan edellyttämät käytänteet. Suunnitelmassa kuvataan opettajan tai rehtorin velvoite ilmoittaa tietoonsa tulleesta oppimisympäristössä tai koulumatkalla tapahtuneesta häirinnästä, kiusaamisesta, syrjinnästä tai väkivallasta niistä epäillyn ja niiden kohteena olevan opiskelijan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle (lukiolaki 714/2018 40 §, muutettu lailla 165/2022). Lisäksi kuvataan toimintatavat tukea tarvitsevan opiskelijan (teon kohde ja tekijä) ohjaamiseksi opiskeluhoitopalveluihin. Kuvaus yhteistyöstä huoltajien kanssa sekä viranomaisyhteistyö ml. toimintatavat koskien ilmoitusvelvollisuutta sosiaalitoimeen ja/tai poliisille ovat osa suunnitelmia (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 23 §, lastensuojelulaki 471/2007 25 § ja sosiaalihuoltolaki 1301/2014 35 §).

Kriisisuunnitelma (suunnitelma kriisi-, uhka- ja vaaratilanteiden varalle)

Koulutuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelmaan sisältyy kriisisuunnitelma, jossa kuvataan toiminta äkillisissä kriiseissä, uhka- ja vaaratilanteissa. Suunnitelmassa kuvataan kriisitilanteiden ehkäisy, niihin varautuminen ja toimintatavat kriisitilanteissa sekä toimintavalmiuksien harjoittelu. Lisäksi suunnitelmassa kuvataan tämän kokonaisuuden johtamisen periaatteet, yhteistyö sekä työn- ja vastuunjako. Suunnitelmassa kuvataan sisäisen ja ulkoisen viestinnän sekä koulutuksen järjestäjän ja oppilaitoksen välisen tiedottamisen periaatteet. Suunnitelma valmistellaan yhteistyössä hyvinvointialueen ja muiden tarvittavien viranomaisten kanssa ottaen huomioon muut uhka-, vaara ja kriisitilanteita koskevat ohjeistukset sekä psykososiaalisen tuen järjestämisen periaatteet.

4.4. Kurinpito

Lukiolain (714/2018) 40 §:n 1 momentin mukaan opiskelijalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön. Koulutuksen järjestäjän tulee suojata opiskelijaa kiusaamiselta, väkivallalta ja häirinnältä. Lukiolain 30 §:n 2 momentin mukaan opiskelijan on käyttyädyttävä muita kiusaamatta ja syrjimättä sekä toimittava siten, ettei hän vaaranna muiden opiskelijoiden, oppilaitosyhteisön tai opiskeluympäristön turvallisuutta tai terveyttä (lukiolaki 714/2018, 30 § 2 mom., muutettu lailla 165/2022). Lukioyhteisön yhteistyö ja erilaiset pedagogiset ratkaisut luovat edellytyksiä hyvän työrauhan rakentumiselle. Lukiokoulutuksen järjestäjällä on oikeus käyttää myös lukiolain mukaisia kurinpitokeinoja (lukiolaki 714/2018, 41 § muutettu lailla 165/2022).

Lukiolain 40 §:n 3 momentin mukaan koulutuksen järjestäjän tulee paikallisen opetussuunnitelman yhteydessä laatia ja ohjeistaa suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista. Opetushallitus antaa määräykset suunnitelman laatimisesta lukion opetussuunnitelman perusteissa. Suunnitelman tarkoituksena on varmistaa toimintatapojen laillisuus ja yhdenmukaisuus sekä opiskelijoiden yhdenvertainen kohtelu. Suunnittelu tukee myös lukion järjestyssääntöjen toteutumista.

Suunnitelman laadinnassa on otettava huomioon, että kurinpidossa ja työrauhan turvaamisessa voidaan käyttää vain lainmukaisia keinoja ja että näitä keinoja käytettäessä noudatetaan hallinnon yleisiä oikeusturvaperiaatteita.

Laissa säädetty kurinpitotoimet:

- Opiskelijalle, joka häiritsee opetusta tai muuten rikkoo järjestystä taikka menettelee vilpillisesti, voidaan antaa kirjallinen varoitus.
- Jos rikkomus on vakava tai jos opiskelija jatkaa edellä tarkoitettua epäasiallista käyttäytymistä kirjallisen varoituksen saatuaan, hänet voidaan erottaa oppilaitoksesta määräajaksi, enintään yhdeksi vuodeksi, sekä erottaa asuntolasta määräajaksi tai opintojen jäljellä olevaksi ajaksi. Oppivelvollinen voidaan erottaa oppilaitoksesta enintään kolmeksi kuukaudeksi.

Kurinpitotoimien käytön tulee perustua asiallisiin, yleisesti hyväksyttäviin ja objektiivisiin syihin. Samanlaisista teoista tulee tekijästä riippumatta määrätä samanlainen seuraamus, kuitenkin siten, että tekojen toistuminen voidaan ottaa huomioon raskauttavana tekijänä. Kurinpitoseuraamusten tulee olla oikeassa suhteessa tekoon, eikä niitä saa käyttää asiaan kuulumattomassa tarkoituksessa, kuten kostamis- tai loukkaamistarkoituksessa. Koulutuksen järjestäjän tulee kurinpitotoimea harkitessaan ottaa huomioon myös teon laatu sekä opiskelijan ikä ja kehitystaso. Opiskelijaa ja huoltajaa on kuultava ennen kurinpitotoimesta päättämistä. Kurinpitotoimesta tulee antaa päätös. (lukiolaki 714/2018, 42 § 1 mom., muutettu lailla 165/2022)

Laissa säädetty kurinpitokeinot

- Opetusta häiritsevä opiskelija voidaan määrätä poistumaan jäljellä olevan oppitunnin ajaksi luokahuoneesta tai muusta tilasta, jossa opetusta annetaan, taikka oppilaitoksen järjestämästä tilaisuudesta.
- Opiskelijan osallistuminen opetukseen voidaan evätä enintään kolmen työpäivän ajaksi, jos on olemassa vaara, että toisen opiskelijan tai oppilaitoksessa tai muussa opetustilassa työskentelevän henkilön turvallisuus kärsii opiskelijan väkivaltaisen tai uhkaavan käyttäytymisen vuoksi taikka opetus tai siihen liittyvä toiminta vaikeutuu kohtuuttomasti opiskelijan häiritsevän käyttäytymisen vuoksi. Opetuksen epäämisen aikana opiskelijalle on järjestettävä mahdollisuus keskustella henkilökohtaisesti opiskelijahuollon psykologin tai kuraattorin kanssa.

Kurinpitokeinoista on ilmoitettava opiskelijan huoltajalle ja opetuksen epäämisestä tarvittaessa lisäksi sen hyvinvointialueen, jonka alueella oppilaitos sijaitsee, sosiaalihuollon toimeenpanoon kuuluvia tehtäviä hoitavalle viranomaiselle. Kurinpitokeinot tulee kirjata. (lukiolaki 714/2018, 42 § 1 mom., muutettu lailla 165/2022)

Lukiolain 41 §:n mukaan opiskelijalle, joka häiritsee opetusta tai muuten rikkoo järjestystä taikka menettelee vilpillisesti, voidaan antaa kirjallinen varoitus. Jos rikkomus on vakava tai jos opiskelija jatkaa edellä tarkoitettua epäasiallista käyttäytymistä kirjallisen varoituksen saatuaan, hänet voidaan erottaa oppilaitoksesta määräajaksi, enintään yhdeksi vuodeksi. Nämä toimenpiteet ovat kurinpitorangeaistuksia. Oppivelvollinen voidaan kuitenkin erottaa oppilaitoksesta enintään kolmeksi kuukaudeksi.

Opetusta häiritsevä opiskelija voidaan määrätä poistumaan jäljellä olevan oppitunnin ajaksi luokkahuoneesta tai muusta tilasta, jossa opetusta annetaan, tai oppilaitoksen järjestämästä tilaisuudesta.

Opiskelijan osallistuminen opetukseen voidaan evätä enintään kolmen työpäivän ajaksi, jos on olemassa vaara, että toisen opiskelijan tai oppilaitoksessa tai muussa opetustilassa työskentelevän henkilön turvallisuus kärsii opiskelijan väkivaltaisen tai uhkaavan käyttäytymisen vuoksi tai opetus tai siihen liittyvä toiminta vaikeutuu kohtuuttomasti opiskelijan häiritsevän käyttäytymisen vuoksi.

Jos opiskelija on tutkimuksen alaisena rikoksesta, häneltä voidaan tutkimuksen ajaksi pidättää oikeus opiskeluun, jos se opiskelijan tekemäksi epäiltyyn rikokseen tai siihen liittyviin seikkoihin nähden on perusteltua.

Näiden keinojen käyttö Suomalais-venäläisen koulun lukiossa perustuu asiallisiin ja objektiivisiin syihin. Samanlaisesta teosta tulee tekijästä riippumatta samanlainen seuraamus, mutta tekojen toistuminen voidaan ottaa huomioon raskauttavana tekijänä.

Kurinpitoseuraamus suhteutetaan tekoon sen vakavuuden mukaan. Kurinpitoseuraamusta ei koskaan saa käyttää asiaan kuulumattomassa tarkoituksessa, kuten esimerkiksi häpäisemistarkoituksessa.

Rikkeen tapahduttua ensimmäisellä sen havainneella tai tietoonsa saaneella opettajalla on velvollisuus puuttua siihen. Jos hän havaitsee rikkeen olevan sen kaltainen, että hänen toimivaltuutensa ja käytettävissä olevat keinot sen hoitamiseen riittävät, hänen tulee puuttua asiaan. Opettajalla käytössä olevat keinot ovat opiskelijan ohjaaminen neuvoin, kehotuksin, käskyin ja kielloin. Lisäksi opettaja voi poistaa häiritsevän opiskelijan luokasta tai koulun muusta tilaisuudesta oppitunnin tai tilaisuuden päättymiseen asti.

Rikkeen ollessa vakava opettajalla on velvollisuus ilmoittaa rikkeestä rehtorille. Rehtorin on velvollisuus ottaa asiaa hoidettavakseen toimivaltansa puitteissa. Opiskelijaa kuullaan ennen kurinpidollisten keinojen käyttöä.

Alaikäisen opiskelijan huoltajaa kuullaan ennen päätöksen antamista. Kuulemisesta tehdään aina kirjallinen muistio, joka toimitetaan asianosaisille. Kuulemisten jälkeen rehtori tai johtokunta tekee päätöksen kurinpidollisista seuraamuksista.

Ylioppilastutkintoon liittyvistä seuraamuksista säädetään laissa ylioppilastutkinnosta ja ylioppilastutkintoasetuksessa.

Kirjallisesta varoituksesta ja kiireellisestä lyhytaikaisesta erottamisesta päätöksen tekee rehtori. Määräajaksi erottamisesta tai opiskeluoikeuden epäamisestä päätöksen tekee oppilaitoksen johtokunta rehtorin esityksestä. Jos opiskelija on määrätty poistumaan oppitunnilta tai koulun alueelta, tästä tulee ilmoittaa opiskelijan huoltajalle ja opetuksen epäamisestä tarvittaessa Helsingin sosiaaliviranomaisille.

Kaikki kurinpitotapahtumat kirjataan.

Kurinpidollisten keinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelyistä sekä järjestyssäännöistä tiedotetaan opiskelijoille ja huoltajille lukiolaisen opinto-oppaassa, joka on luettavissa myös koulun kotisivuilla. Lisäksi huoltajat saavat tietoa näistä asioista vanhempainilloissa. Koulu tekee tiivistä yhteistyötä hoitotahon, sosiaaliviranomaisen ja poliisin kanssa koulun turvallisuuteen, työrauhaan ja opiskelijoiden hyvinvointiin liittyvissä kysymyksissä.

4.4.1. Kurinpitokeinojen käyttämistä ja menettelyjä koskevan suunnitelman sisältö

Koulutuksen järjestäjä laatii suunnitelman kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista yhteistyössä lukion henkilöstön ja opiskelijoiden kanssa. Ennen suunnitelman hyväksymistä tai sen päivittämistä koulutuksen järjestäjän tulee kuulla opiskelijakuntaa ja lukion henkilöstöä sekä varata lukion kaikille opiskelijoille mahdollisuus ilmaista mielipiteensä siitä. Yhteistyö opiskelijoiden huoltajien sekä hyvinvointialueen sosiaali- ja terveystieteiden kanssa vastaavien ja muiden tarvittavien viranomaistahojen kanssa tukee suunnitelman laatimista ja toteuttamista.

Suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista tulee sisältää seuraavat asiakokonaisuudet:

- menettelytavat rike- ja häiriötilanteissa, asioiden selvittämismenettelyt, työnjako sekä kuulemis- ja kirjaamismenettelyt
- suunnitelman tekeminen opiskelijan tuesta opetuksen epäämistilanteissa epäämisen aikana ja opetukseen palatessa (lukiolaki 714/2018, 41 § 3 mom., muutettu lailla 165/2022)
- periaatteet hallinnon yleisten oikeusturvaperiaatteiden noudattamiseen kurinpitokeinoja käytettäessä
- henkilökunnan perehdyttäminen ja osaamisen varmistaminen kurinpidollisten toimivaltuuksien käyttämisessä
- suunnitelmasta, järjestyssäännöistä ja laissa säädetyistä kurinpitokeinoista tiedottaminen eri tahoille
- yhteistyö eri viranomaistahojen ja huoltajien kanssa
- menettelytavat suunnitelman seurantaan sekä sen toteutumisen ja vaikuttavuuden arviointia varten.

Suunnitelma voi sisältyä paikalliseen opetussuunnitelmaan, tai se voi olla erillinen.

4.5. Kieleen ja kulttuuriin liittyviä kysymyksiä

Kaikkien opiskelijoiden opetuksessa noudatetaan yhteisiä, lukion opetussuunnitelman perusteiden mukaisia tavoitteita ja periaatteita. Opiskelijan kielelliset valmiudet sekä kulttuuritausta otetaan lukio-opetuksessa huomioon. Jokaisen opiskelijan kieli- ja kulttuuri-identiteettejä tuetaan monipuolisesti. Opiskelijaa ohjataan ymmärtämään ja kunnioittamaan perustuslain mukaista oikeutta jokaisen omaan kieleen ja kulttuuriin. Opiskelijaa ohjataan tiedostamaan omat kielelliset ja kulttuuriset oikeutensa eri tilanteissa.

Tavoitteena on ohjata kaikkia opiskelijoita arvostamaan kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta sekä edistää kaksi- ja monikielisyyttä ja siten vahvistaa jokaisen opiskelijan kielellistä tietoisuutta ja metakielellisiä taitoja. Lukio-opetukseen voi sisältyä monikielisiä opetustilanteita.

Lukiokoulutuksessa oppilaitoksen opetuskieli on joko suomi tai ruotsi. Opetuskielenä voi olla myös saame, romani tai viittomakieli. Lisäksi osa opetuksesta voidaan lukiolain (714/2018) 14 §:n 1 momentin mukaisesti antaa muulla kuin edellä mainitulla opiskelijan omalla kielellä. Paikalliseen opetussuunnitelmaan tulee tällöin kirjata, missä oppiaineissa, minkä verran ja millä tavoin edellä mainittuja kieliä käytetään opetuksessa tai opiskelussa.

Saamelaiset ja saamenkieliset

Saamelaisopiskelijoiden opetuksessa otetaan huomioon, että saamelaiset ovat alkuperäiskansa, jolla on oma kieli ja kulttuuri. Saamelaisopiskelijoiden lukio-opetuksen erityisenä tavoitteena on, että nuoret voivat kasvaa omaan kieleensä, kulttuuriinsa ja yhteisöönsä sekä rakentaa omaa identiteettiään. Lukio-opetus voi tukea myös menetetyn alkuperäiskielen uudelleen oppimista ja kielen elvyttämistä. Lukio-opetus edistää oman historian, kulttuurin ja usean

valtion alueelle ulottuvan saamelaisyhteisön tuntemusta sekä tietoisuutta saamelaisista yhtenä maailman alkuperäiskansoista ja antaa mahdollisuuksia perinteisen tiedon oppimiseen. Lukio-opetus edistää opiskelijoiden mahdollisuuksia saamen kielen ja saamenkielisiin korkea-asteen opintoihin Suomessa ja naapurimaissa.

Suomessa puhuttuja saamen kieliä – inarinsaamea, koltansaamea ja pohjoissaamea – voidaan opettaa lukiossa lukiolain (714/2018) 15 §:n mukaan äidinkielen ja kirjallisuuden oppimääränä. Saamen kieltä voidaan opettaa myös vieraan kielen eripituisina oppimäärinä tai lukiokoulutusta täydentävänä opetuksena. Saamen kieltä voidaan opettaa äidinkielen ja kirjallisuuden oppimääränä, vaikka lukio ei antaisikaan opetusta saamen kielellä. Saamea äidinkielenä opiskeleville opiskelijoille opetetaan suomen kieltä tai ruotsin kieltä joko erillisen saamenkielisen tarkoitettuna oppimäärän tai suomen kieli ja kirjallisuus- tai ruotsin kieli ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan. Saamelaisille opiskelijoille, joilla ei ole ollut mahdollisuutta oppia saamea omassa ympäristössään, voidaan tarjota saame vieraana kielenä -opetusta. Opetusta voidaan järjestää myös yhteistyössä muiden oppilaitosten kanssa ja etäopetuksena.

Saamen kieli voi olla lukio-opetuksen opetuskieli, ja perusopetuksessa saamenkielistä opetusta saaneille opiskelijoille pyritään turvaamaan saamenkielisen opetuksen jatkuminen myös lukiossa. Saamenkielisen opetuksen erityisenä tavoitteena on opiskelijoiden tukeminen heidän kasvamisessaan kaksikielisyteen. Opetus tukee myös saamelaisten yhdenvertaisia opiskelu- ja toimintamahdollisuuksia sekä saamen- että suomenkielisessä yhteisössä. Saamenkielisessä opetuksessa eri oppiaineiden opetus ja opiskelu tukevat saamen kielen taitojen kehittymistä. Saamenkielisessä opetuksessa noudatetaan lukion opetussuunnitelman perusteita ottaen huomioon saamelaisen kulttuurin erityispiirteitä. Opetuksessa painotetaan saamelaisten oman historian sekä saamelaisyhteisön perinteisten elinkeinojen, perinteisen tiedon, saamelaisalueen luonnon sekä saamelaisen musiikki-, kertoma- ja käsityöperinteen tuntemusta. Opetuksen resursseina käytetään lähiympäristöä, sukuyhteisöä, saamenkielistä mediaa ja aktiivisia yhteyksiä muille saamelaisalueille.

Saamen opiskelijoita on tiedotettava heidän oikeuksistaan ylioppilastutkinnossa.

Romanit

Romaniopiskelijoiden opetuksessa tulee ottaa huomioon Suomen romanien asema etnisenä ja kulttuurisena vähemmistönä. Lukio-opiskelun erityisenä tavoitteena on, että nuoret voivat kasvaa omaan kieleensä, kulttuuriinsa ja yhteisöönsä sekä rakentaa yhteiskunnallista osallisuuttaan ja omaa identiteettiään. Tavoitteena on lisäksi edistää romaniopiskelijoiden siirtymistä jatko-opintoihin.

Romanikieltä voidaan opettaa lukiossa lukiolain (714/2018) 15 §:n mukaisesti äidinkielen ja kirjallisuuden oppimääränä. Romanikieltä voidaan opettaa myös lukiokoulutusta täydentävänä opetuksena. Romanikielen lukio-opetus edistää opiskelijoiden mahdollisuuksia sekä kielen elvyttämiseen että romanikielen korkea-asteen opintoihin. Romanikielen opetus lukiossa vahvistaa romaniopiskelijoiden identiteettiä ja antaa heille mahdollisuuksia käyttää kieltään ja ilmaista itseään siten, että huomioidaan heidän kotoaan, yhteisöstään ja perusopetuksesta saamansa taidot ja tiedot sekä heidän oma halunsa ilmaista identiteettiään. Opetus edistää romaniopiskelijoiden oman historian ja kielen tuntemusta sekä tietoisuutta romaneista Suomessa ja muissa maissa. Romanikielen opetusta voidaan järjestää myös yhteistyössä muiden oppilaitosten kanssa ja etäopetuksena. Opiskelussa voidaan hyödyntää lähiympäristöä, romaniyhteisöä ja romanikielistä mediaa.

Viittomakieliset

Viittomakielisten lukiokoulutuksen erityisenä tavoitteena on vahvistaa opiskelijoiden viittomakielistä identiteettiä sekä opettaa heitä arvostamaan omaa kieltään ja kulttuuriaan tasa-

arvoisena enemmistökielen ja #kulttuurin rinnalla. Viittomakieltä käyttävät opiskelijat voivat olla kuuroja, huonokuuloisia tai kuulevia.

Viittomakielisten opetuksessa ja opiskelussa noudatetaan lukion yleisiä kasvatus- ja oppimistavoitteita soveltaen niitä viittomakieliseen kulttuuriin ja viestintään. Opetuskielenä voi olla suomalainen tai suomenruotsalainen viittomakieli, jolloin suomea tai ruotsia käytetään luku- ja kirjoituskielenä. Viittomakieliä tai niistä johdettuja kommunikaatiomenetelmiä voidaan käyttää myös suomen- tai ruotsinkielisen opetuksen rinnalla. Opiskelijoita ohjataan hyödyntämään viittomakielisiä tulkki- ja yhteiskuntapalveluja. Tavoitteena on myös viittomakielisestä kulttuurista ja toimintatavoista poikkeavan äänimaailman sekä kuulevien kulttuurin ja toimintatapojen tiedostaminen ja oppiminen niin, että joustava toimiminen kahden tai useamman kulttuurin piirissä on mahdollista. Viittomakieltä voidaan opettaa äidinkielen ja kirjallisuuden oppimääränä, vaikka lukio ei antaisikaan opetusta viittomakielellä. Viittomakieltä äidinkielenä opiskeleville opiskelijoille opetetaan suomen tai ruotsin kieltä joko erillisen viittomakielisille tarkoitetun oppimäärän mukaan tai suomen kieli ja kirjallisuus- tai ruotsin kieli ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan.

Koska suomalainen viittomakieli ja suomenruotsalainen viittomakieli ovat vähemmistökieliä, opetuksessa tulee kiinnittää erityistä huomiota mahdollisimman rikkaan viittomakielisen opiskeluympäristön luomiseen. Viittomakielestä ei ole olemassa yleisesti käytössä olevaa kirjoitusjärjestelmää, joten henkilökohtaisen kielellisen vuorovaikutuksen merkitys korostuu. Opetuksessa hyödynnetään tieto- ja viestintäteknologian mahdollisuuksia viittomakieliseen viestintään ja tiedonsaantiin. Opetusta voidaan järjestää myös yhteistyössä muiden oppilaitosten kanssa ja etäopetuksena.

Viittomakielisiä opiskelijoita on tiedotettava heidän oikeuksistaan ylioppilastutkinnossa.

Muut monikieliset opiskelijat

Muiden monikielisten opiskelijoiden opetuksessa ja opiskelussa noudatetaan yhteisiä, lukion opetussuunnitelman perusteiden ja paikallisen opetussuunnitelman mukaisia tavoitteita ja periaatteita huomioiden opiskelijoiden taustat ja lähtökohdat, kuten suomen/ruotsin kielen taito, äidinkieli, suomalaisen lukiokoulutuksen ja opiskelukulttuurin tuntemus sekä aikaisempi koulunkäynti. Opetus ja opiskelu lukiossa tukevat opiskelijan opetuskielen hallintaa, monikielistä identiteettiä, oman kieli- ja kulttuuritaustan arvostusta sekä kasvua kulttuurisesti monimuotoisen yhteiskunnan aktiiviseksi ja tasapainoiseksi jäseneksi.

Opiskelijalle, jonka äidinkieli ei ole suomi, ruotsi tai saame, voidaan opettaa äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaine suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan. Suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus #oppimäärä on opiskelijalle tarkoituksenmukainen, mikäli hänen suomen tai ruotsin kielen peruskielitaidossaan on puutteita jollakin kielitaidon osa-alueella, jolloin opiskelijan suomen/ruotsin kielen taito ei anna riittäviä edellytyksiä suomen/ruotsin kieli ja kirjallisuus -oppimäärän opiskeluun. Opiskelijan omaa äidinkieltä voidaan opettaa lukiokoulutusta täydentävänä opetuksena. Opiskelijan omaa äidinkieltä voidaan myös opettaa äidinkieli ja kirjallisuus -oppimääränä lukiolain (714/2018) 15 §:n mukaan. Koulutuksen järjestäjä päättää, miten suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus #opetus, omakielinen opetus ja opiskelijan oman äidinkielen opetus järjestetään ja milloin sitä on tarkoituksenmukaista toteuttaa useiden oppilaitosten yhteistyönä.

Opiskelijoita on informoitava heidän opiskelumahdollisuuksistaan ja tukijärjestelyistä lukiossa sekä heidän oikeuksistaan ylioppilastutkinnossa.

Jos opiskelija on suorittanut lukiokoulutuksen opintoja maahanmuuttajille ja vieraskielisille järjestettävässä lukiokoulutukseen valmistavassa koulutuksessa, ne voidaan lukea hyväksi lukio-opintoihin.

Suomalais-venäläisen koulun lukiossa tarkoituksena on ohjata opiskelijoita kasvamaan kulttuurisesti monimuotoisen yhteiskunnan jäseniksi. Lukiossa on mahdollista opiskella sekä venäjää vieraana kielenä että äidinkielenomaista venäjää ja syventyä venäläiseen kulttuuriin. Tämä osaltaan tukee oman kieli-identiteetin vahvistamista ja edesauttaa erilaisten kieli- ja kulttuuritaustojen ymmärtämistä.

Lukio-opintojen tavoitteena on saavuttaa vähintään hyvä osaaminen suomen kielessä, mikä mahdollistaa opiskelijalle lukiotutkinnon suorittamisen kautta riittävät valmiudet jatko-opintoihin ja työelämään. Opetuksessa huomioidaan paitsi oppiaineen kielelliset erityispiirteet, myös eri kielitaustasta tulevien opiskelijoiden mahdollisesti tarvitsema tuki. Kaikkia lukion opiskelijoita tiedotetaan jo opintojen alussa heille tarjottavista tukimuodoista lukio-opintojen aikana sekä heidän oikeuksistaan ylioppilastutkinnon suorittamisessa.

Suomalais-venäläisen koulun lukiossa osa valinnaisten opintojen opetuksesta voidaan tarjota myös muulla kuin suomen kielellä. Opetuskielinä voivat silloin olla venäjä tai englanti. Opintojaksojen opetus järjestetään kuitenkin niin, että niille voivat halutessaan osallistua kaikki lukion opiskelijat kielitaidostaan riippumatta. Nämä opinnot on tarkemmin kirjattu oppiainekohtaisiin oppimistavoitteisiin ja opintojaksojen keskeisiin sisältöihin.

5. Opiskelijan oppimisen ja osaamisen arviointi

5.1. Arvioinnin tavoitteet ja tehtävät lukiokoulutuksessa

Opiskelijan työskentelyä, oppimista ja osaamisen kehittymistä tulee arvioida monipuolisesti. Opiskelijan arvioinnilla pyritään ohjaamaan ja kannustamaan opiskelua sekä kehittämään opiskelijan edellytyksiä itsearviointiin. Opiskelijalla on oikeus saada tieto arvioinnissa käytettävistä arviointiperusteista ja niiden soveltamisesta häneen. Opiskelijalle on lukio-opintojen aikana annettava mahdollisuus itsearviointiin. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 1 mom.)

Arviointi on aina sidoksissa tavoitteisiin ja kulloiseenkin tilanteeseen. Lukiokoulutuksessa arvioinnilla on kaksi keskeistä tehtävää:

1. *Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen. Tätä tehtävää toteuttaa opintojakson aikana annettava palaute, formatiivinen arviointi. Palautteella kuvataan opiskelijan edistymistä suhteessa asetettuihin tavoitteisiin. Se on tärkeä osa opiskelijan ja opettajan vuorovaikutusta. Opintojakson aikainen palaute sekä lukio-opintojen aikainen, opettajan tuella tehty itsearviointi ja vertaisarviointi auttavat opiskelijaa ymmärtämään omaa oppimistaan, tunnistamaan vahvuuksiaan, korjaamaan virheitään ja kehittämään työskentelyään niin, että oppimiselle asetetut tavoitteet voivat toteutua.*
2. *Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen. Tätä tehtävää toteuttaa osaamisen ja opitun arviointi, summatiivinen arviointi. Osaamisen arviointi perustuu todennettuun näyttöön siitä, kuinka hyvin ja missä määrin opiskelija on saavuttanut opintojaksolle asetetut tavoitteet. Opintojakson arvosana määräytyy oppiaineen tavoitteiden, keskeisten sisältöjen, oppiaineessa määriteltujen laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden sekä arviointiperusteiden mukaan.*

Sekä formatiiviseen että summatiiviseen arviointiin kuuluu opiskelijan työskentelyn arviointi, joka perustuu oppiaineissa määriteltuihin työskentelyn tavoitteisiin ja niiden saavuttamiseen.

Arvioinnin tulee olla monipuolista ja tarkoituksenmukaisin menetelmin toteutettua. Opiskelijalla on oltava opintojakson aikana erilaisia mahdollisuuksia, tilaisuuksia ja tapoja osoittaa oppimistaan ja osaamistaan. Arvioinnilla saatu tieto auttaa opettajia suuntaamaan opetustaan opiskelijoiden tarpeiden mukaisesti.

Yleisten arviointiperusteiden lisäksi kunkin opintojakson tavoitteet ja arviointiperusteet on selvitettävä opiskelijalle opintojakson alussa, jolloin niistä keskustellaan opiskelijoiden kanssa ja tuetaan heidän opintojensa suunnittelua. Opiskelijan tulee saada tietää, mitä hänen on tarkoitus oppia ja miten hänen edistymistään arvioidaan. Arviointiperusteilla parannetaan arvioinnin läpinäkyvyyttä.

Arvioinnin tavoitteet ja tehtävät kiteytyvät lukion arviointikulttuurissa, joka on osa oppilaitoksen toimintakulttuuria. Arviointikulttuurilla tarkoitetaan niitä arvoja, normeja ja käytänteitä, joita sovelletaan yhteisessä arviointityöskentelyssä. Arviointikulttuurin näkyväksi tekeminen ja kehittäminen edellyttävät, että lukiossa on kirjattu yhtenäisiä arviointiin liittyviä periaatteita ja käytänteitä, joiden toteutumista seurataan.

5.2. Opintojakson arviointi

Opiskelijan työskentelyä, oppimista ja osaamisen kehittymistä tulee arvioida opetussuunnitelman mukaisen opintojakson suorittamisen aikana suhteessa opintojaksolle asetettuihin tavoitteisiin. Opiskelijan tulee saada palautetta oppimisensa kehittymisestä. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 2 mom.)

Opetussuunnitelman mukainen opintojakso arvioidaan sen suorittamisen päätteeksi. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 3 mom.)

Opiskelijan oppimista arvioidaan opintojakson aikana antamalla hänelle arviointipalautetta opintojakson tavoitteiden saavuttamisesta. Oppimista tukevaa palautetta tulee antaa riittävän aikaisessa vaiheessa opintojaksoa, jotta opiskelijalla on mahdollisuus kehittää sen perusteella opiskeluaan ja työskentelyään.

Opiskelijan opintosuorituksista annetaan arvosana tai suorituserkintä opintojakson päätyttyä. Jos opintojakso koostuu useammasta saman oppimäärän moduulista, annetaan siitä yksi arvosana. Jos kyse on usean oppiaineen yhteisestä opintojaksosta, arvosanat annetaan oppiaineittain. Arvosanojen tulee perustua monipuoliseen oppimisen, osaamisen ja opitun näyttöön opintojakson tavoitteiden saavuttamisesta. Arvioinnin kohteina ovat opiskelijan tiedot, taidot ja työskentely. Arviointi ei kohdistu opiskelijan arvoihin, asenteisiin tai henkilökohtaisiin ominaisuuksiin. Arvioinnin toteuttamisesta päätetään tarkemmin paikallisessa opetussuunnitelmassa.

Oppimisen tuen tarpeet, kuten sairaudesta tai vammasta johtuvat haasteet, lukemisen tai kirjoittamisen erityisvaikeus, maahanmuuttajien kielelliset vaikeudet sekä muut syyt, jotka vaikeuttavat osaamisen osoittamista, tulee ottaa arvioinnissa huomioon siten, että opiskelijalla on mahdollisuus erityisjärjestelyihin ja vaihtoehtoihin tapoihin osoittaa osaamisensa.

5.2.1. Numeroarvosanat ja suorituserkinnät

Numeroin annettavassa arvostelussa käytetään asteikkoa 4–10. Arvosana 5 osoittaa välttäviä, 6 kohtalaisia, 7 tyydyttäviä, 8 hyviä, 9 kiitettäviä ja 10 erinomaisia tietoja ja taitoja. Hylätty suoritus merkitään arvosanalla 4. Opintojakso tai oppiaine, jota ei arvostella numeroin, arvioidaan suoritetuksi tai hylätyksi. (Valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta 810/2018, 17 §.)

Opiskelija saa arvosanan opintojaksoihin sisältyvistä opinnoista. Opintojaksoihin sisältyvistä pakollisista opinnoista ja valtakunnallisista valinnaisista opinnoista annetaan numeroarvosanat lukuun ottamatta opinto-ohjauksen opintojaksoja, joista annetaan suorituserkintä (S = suoritettu, H = hylätty). Muista valinnaisista opinnoista voidaan antaa arvosanaksi paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla numeroarvosana tai suorituserkintä.

Arvosanaa voidaan täydentää ja täsmentää kirjallisesti annetulla sanallisella arvioinnilla tai arviointikeskustelussa annetulla palautteella. Kesken olevan opintojakson merkintätavasta ja suorituksen täydentämiskäytännöistä päätetään paikallisessa opetussuunnitelmassa.

Lukiolain (714/2018) 37 §:n 3 momentin mukaan opiskelijalle tulee varata mahdollisuus osoittaa saavuttaneensa opintojaksolla edellytetyt tiedot ja taidot, mikäli hän ei ole suorittanut opintojaksoa hyväksytysti.

Opiskelijalla on oikeus korottaa sekä hyväksyttyä että hylättyä arvosanaa siten, että hän voi osoittaa osaamistaan opintojakson keskeisissä tiedoissa ja taidoissa. Uusimisen käytännöistä määritellään tarkemmin paikallisessa opetussuunnitelmassa. Arvioinnin tulee tällöinkin olla monipuolista. Lopulliseksi arvosanaksi tulee eri uusimiskertojen arvosanoista paras.

Suomalais-venäläisen koulun lukiossa arviointi on tasapuolista ja läpinäkyvää. Kaikkien opintojaksojen alussa opiskelijalle tulee selvittää, mitkä ovat opintojakson tavoitteet ja miten opintojakso arvioidaan. Arvioitavista töistä ja kokeista sekä opintojakson kriteereistä annetaan selkeä kuvaus opiskelijalle. Arviointi on sekä formatiivista että summatiivista. Diagnostista arviointia käytetään opintojaksojen alussa tarpeen mukaan. Arviointia tehdään opiskelijaa varten. Arviointi on tarkoituksenmukaista ja opiskelijan kehittymistä tukevaa.

Suomalais-venäläisen koulun lukiossa arviointiperiaatteita ja käytänteitä seurataan lukion opettajien kanssa lukuvuoden alussa ja lopussa käytävällä yhteisellä keskustelulla.

Opintojaksoihin sisältyvistä valtakunnallisista pakollisista ja valtakunnallisista valinnaisista opinnoista sekä erityistehtävään kuuluvista venäjän kielen opinnoista annetaan numeroarvosanat lukuun ottamatta opinto-ohjauksen opintojaksoja ja temaattisia opintoja. Näistä annetaan suorituserkintä (S = suoritettu, H = hylätty). Koulukohtaisista valinnaisista opinnoista annetaan suorituserkintä (S=suoritettu, H=hylätty).

Opiskelija voi yrittää uusia opintojakson hylättyä arvosanaa kaksi kertaa. Hyväksytysti suoritettua opintojakson arvosanaa voi uusia kahdesti. Hylättyjä arvosanoja voi uusia jokaisen jakson (periodin) jälkeen, vähintään viisi kertaa lukuvuodessa. Hyväksyttyjä arvosanoja voi uusia kerran lukukaudessa: kerran syyslukukaudella ja kerran kevätlukukaudella.

Opiskelijan on mahdollista suorittaa hylätty opintojakso osallistumalla uusintaan, opiskelemalla opintojakso uudelleen tai suorittamalla opintojakson puuttuvat osuudet. Uusintanäyttö voi sisältää tentin tai muita tehtäviä. Opiskelijan opintojakson aikana osoittama osaaminen, näytöt ja tehdyt työt voidaan ottaa huomioon myös uusintanäytön jälkeen annettavassa arvosanassa. Opintojaksosta saatua hylättyä arvosanaa voi korottaa myös uusimalla muita arvosteltuja töitä kuin kokeita. Yksittäisen opintojakson suorituksen uusintaan liittyvästä ohjauksesta vastaa kulloinkin kyseessä olevan aineen opettaja. Lopulliseksi arvosanaksi tulee eri uusimiskertojen arvosanoista paras.

Kesken oleva opintojakso merkitään opiskelijan todistukseen O-kirjaimella. Opintojakson suoritus tulee täydentää loppuun kuluvan lukuvuoden aikana.

Kaksi peräkkäistä suorittamatonta tai kesken olevaa opintojaksoa (O-merkintä) muodostavat etenemisesteen. Opiskelija ei voi jatkaa oppiaineen opiskelua ennen kuin etenemiseste on poistunut.

5.2.2. Itsenäisesti suoritettavat opinnot

Osa lukiokoulutuksen oppimäärään sisältyvistä opinnoista voidaan edellyttää opiskeltavaksi itsenäisesti, jos se ei vaaranna koulutukselle asetettujen tavoitteiden toteutumista ja opiskelijan edellytyksiä oppimäärän ja ylioppilastutkinnon suorittamiseen. Opiskelijalle voidaan vastaavin edellytyksin myös hakemuksesta myöntää lupa suorittaa opintoja itsenäisesti. (Lukiolaki 714/2018, 25 §.)

Paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetään opinnoista, jotka voidaan edellyttää itsenäisesti opiskeltaviksi tai joita toisaalta ei voi itsenäisesti suorittaa. Itsenäisesti opiskellun opintojakson opinnoista edellytetään hyväksytty arvosana.

Jos opiskelija opiskelee opintojakson kokonaan tai osittain itsenäisesti, noudatetaan soveltuvien osin edellä mainittuja arviointiperiaatteita. Tavoitteiden saavuttamista ja niiden suuntaista edistymistä on myös tällöin arvioitava riittävän laajasti ja monipuolisesti.

Opintojakson suorittaminen itsenäisesti on aina harkinnanvaraista ja edellyttää rehtorin ja aineenopettajan hyväksynnän. Opetussuunnitelmassa on mainittu, mikäli opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti. Perusteltuja syitä opintojakson itsenäiselle suorittamiselle ovat hyvä menestys oppiaineen aikaisemmissa opintojaksoissa tai opiskelijan opintojen etenemisen

kannalta välttämättömät syyt. Lupaa opintojakson itsenäiseen suorittamiseen haetaan kirjallisesti erillisellä lomakkeella, jonka voi täyttää myös sähköisesti.

Itsenäistä opiskelua järjestettäessä otetaan huomioon opiskelijan edellytykset suorittaa opintoja opetukseen osallistumatta sekä hänen ohjauksen ja tuen tarpeensa. Itsenäisen opintojakson suoritusohjeista, tehtävistä ja arvioinnista vastaa kyseisen opintojakson opettaja.

5.2.3. Suullisen kielitaidon arviointi

Kielten opetuksessa opiskelijalta arvioidaan kielitaidon muiden osa-alueiden lisäksi suullinen kielitaito. Suullista kielitaitoa voidaan arvioida erillisellä kokeella. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 4 mom.)

Toisen kotimaisen kielen ja vieraiden kielten pakollisten ja valtakunnallisten valinnaisten opintojen aikana arvioidaan myös opiskelijan suullista kielitaitoa.

Opetushallituksen tuottaman suullisen kielitaidon kokeen käytöstä tai Opetushallituksen tuottaman erillisen ohjeistuksen mukaisista näytöistä määrätään erikseen kyseisiä oppiaineita koskevissa luvuissa lukion opetussuunnitelman perusteissa. Todistus valinnaisiin opintoihin kuuluvasta suullisen kielitaidon kokeesta annetaan päättötodistuksen liitteenä.

5.2.4. Opinnoissa edistymisen seuranta yhteistyössä huoltajien kanssa

Nuorille tarkoitettuun lukiokoulutuksen oppimäärään kuuluvia opintoja järjestettäessä koulutuksen järjestäjän tulee olla yhteistyössä opiskelijoiden huoltajien kanssa. Huoltajille on annettava riittävän usein tietoa opiskelijan työskentelystä ja opintojen edistymisestä. Koulutuksen järjestäjän tulee määräjain selvittää opiskelijoiden huoltajien näkemyksiä oppilaitoksen ja koulutuksen järjestäjän toiminnasta. (Lukiolaki 714/2018, 31 § 1 mom.)

Opetus- ja ohjaushenkilöstön tulee seurata opiskelijan opintojen etenemistä. Opintojen etenemiseen liittyvistä käytännöistä päätetään paikallisessa opetussuunnitelmassa. Opintojen etenemisen määrittelyllä ei voida kuitenkaan tiukentaa näissä lukion opetussuunnitelman perusteissa määrättyä oppiaineen oppimäärän suoritusvaatimusta.

Sen varmistamiseksi, että huoltajat saavat tiedon opiskelijan työskentelystä ja opintojen edistymisestä, lukio voi edellyttää huoltajan allekirjoitusta tai vastaavaa sähköistä kuittausta todistuksiin tai tiedotteisiin, jos opiskelija ei ole täysi-ikäinen.

Alle 18-vuotiaan opiskelijan huoltaja seuraa opiskelijan opinnoissa etenemistä sähköisen Wilma-järjestelmän kautta. Opiskelijan opintosuoritukset ovat huoltajan näkyvissä Wilmassa. Opinnoissa etenemistä seurataan myös ensimmäisen lukiovuoden kehityskeskustelussa yhdessä ryhmänohjaajan kanssa. Huoltajat voidaan tarvittaessa kutsua mukaan myös muihin opiskelijan kehityskeskusteluihin.

Opiskelijan ensimmäisen jakson (periodin) todistus tulostetaan ja lähetetään opiskelijan mukana huoltajan allekirjoitettavaksi.

Jos opiskelijalla on useita poissaoloja opintojakson oppitunneilta, opintojakson opettaja lähettää huoltajille kopion Wilma-viestistä, jossa pyydetään selvitystä poissaoloista.

5.2.5. Osaamisen tunnustaminen ja opintojen hyväksilukeminen

Koulutuksen järjestäjän tehtävänä on opiskelijan henkilökohtaisen opintosuunnitelman laatimisen yhteydessä selvittää ja tunnistaa opiskelijan aiemmin hankkima osaaminen tämän esittämän selvityksen perusteella. Koulutuksen järjestäjän on tunnustettava toisessa [lukio]lain mukaista koulutusta antavassa oppilaitoksessa suoritettut 11 §:ssä tarkoitetut opinnot hyväksi lukemalla ne osaksi lukiokoulutuksen oppimäärää. Koulutuksen järjestäjän on tunnustettava myös muualla hankittu opetussuunnitelman tavoitteita ja sisältöjä vastaava osaaminen. Opiskelijan osaamisen tunnustamisessa noudatetaan, mitä 37 ja 38 §:ssä säädetään opiskelijan arvioinnista ja siitä päättämisestä. Tarvittaessa osaaminen on osoitettava koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla. Päätös osaamisen tunnustamisesta tehdään sitä erikseen pyydettyä ennen opintojen tai hyväksi luettavaa osaamista koskevan opintokokonaisuuden alkamista. Opetushallitus antaa tarkempia määräyksiä osaamisen tunnustamisesta ja sitä koskevasta menettelystä. (Lukiolaki 714/2018, 27 §.)

Sen lisäksi, mitä lukiolaissa säädetään, tulee opintojen hyväksilukemisella ja muutoin hankitun osaamisen tunnustamisella välttää opintojen päällekkäisyyttä ja lyhentää opiskelu-aikaa.

Opiskelija osoittaa lukion rehtorille hakemuksen muualla suorittamiensa opintojen tai muutoin hankkimansa osaamisen tunnustamiseksi. Opiskelijan tulee esittää luotettava selvitys opinnoistaan tai osaamisestaan. Tunnustamista varten lukio voi pyytää opiskelijaa täydentämään näyttöään suhteessa lukiokoulutuksen tavoitteisiin. Lukion rehtorin tulee varmistaa, että muualla suoritettujen opintojen sisällöt ja laajuus tai muutoin hankittu osaaminen vastaavat lukio-opetuksen tavoitteita. Opiskelijalle annetaan tietoa osaamisen tunnustamisen käytännöistä.

Muualla suoritettuja opintoja tai muutoin hankittua osaamista voidaan lukea hyväksi vahvistamalla ne osaksi lukion oppimäärää. Mikäli opinnot tai muutoin hankittu osaaminen luetaan hyväksi lukion opetussuunnitelman perusteiden mukaan numerolla arvioitaviin opintoihin, tulee opinnoista antaa numeroarvosana. Arvosanan määrittelyn tueksi voidaan edellyttää opiskelijalta lisänäyttöä. Muualla hankitun osaamisen arvioinnissa menetellään, kuten lukion opetussuunnitelman perusteissa ja paikallisessa opetussuunnitelmassa opintojaksojen ja oppimäärän arvioinnista määrätään.

Luettaessa opiskelijalle hyväksi opintoja muista oppilaitoksista pitäydytään suoritusoppilaitoksen antamassa arvioinnissa. Jos kyseessä ovat paikallisessa opetussuunnitelmassa numeroin arvioitavat opinnot, arvosanat muutetaan lukion arvosana-asteikolle seuraavan vastaavuusasteikon mukaisesti:

asteikko 1–5	lukioasteikko	asteikko 1–3
1 (tydyttävä)	5 (välttävä)	1
2 (tydyttävä)	6 (kohtalainen)	1
3 (hyvä)	7 (tydyttävä)	2
4 (hyvä)	8 (hyvä)	2
5 (kiitettävä)	9 (kiitettävä), 10 (erinomainen)	3

Tapauksissa, joissa lukio ei voi päätellä, kumpaa lukion arvosanaa toisessa oppilaitoksessa suoritettut opinnot vastaavat, ylempää vai alemmaa, on vastaavuus määriteltävä opiskelijan eduksi. Ulkomailla suoritettujen opintojen hyväksilukemisessa ja osaamisen tunnustamisessa noudatetaan samoja periaatteita kuin kotimaassa suoritetuissa opinnoissa.

Opiskelijalla voi olla päättötodistuksessaan oppiaineesta vain yhden laajuinen oppimäärä. Opiskelijan siirtyessä oppiaineen pitkästä oppimäärästä lyhyempään hänen suorittamansa pitkän oppimäärän opinnot luetaan hyväksi lyhyemmässä oppimäärässä siinä määrin kuin niiden tavoitteet ja keskeiset sisällöt vastaavat toisiaan. Pitkän oppimäärän opintojen arvosanat siirtyvät suoraan lyhyen oppimäärän opintojen arvosanoiksi, jollei opiskelija anna korkeampaan arvosanaan oikeuttavaa lisänäyttöä. Jos opiskelija pyytää, tulee hänelle järjestää mahdollisuus lisänäyttöihin osaamistason toteamiseksi. Muut pitkän oppimäärän mukaiset hyväksytysti suoritettut opinnot tai opintojen osat voivat olla lyhyen oppimäärän valinnaisia opintoja paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla. Opiskelijan siirtyessä kesken oppimäärän lyhyemmästä pidempään oppimäärään menetellään edellä olevien periaatteiden mukaisesti. Tällöin voidaan edellyttää täydentäviä opintoja, ja tässä yhteydessä myös jo suoritettujen opintojen arvosanat harkitaan uudelleen.

Jos opiskelijan äidinkieli ja kirjallisuus #oppiaineen oppimääränä on suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus (jäljempänä S2/SV2-oppimäärä), häntä arvioidaan tämän oppimäärän mukaan huolimatta siitä, onko hänelle järjestetty erillistä S2/SV2#oppi määrän mukaista opetusta tai onko lukio voinut tarjota vain osan S2/SV2#oppi määrän opintojaksoista. Suomen/ruotsin kieli ja kirjallisuus -oppi määrän mukaisesti suoritettut opinnot luetaan hyväksi täysimääräisesti S2/SV2#oppi määrän opintoihin, ja niistä saatu arvosana siirtyy S2/SV2#opintojen arvosanaksi. S2/SV2-opinnot korvaavat suomen/ruotsin kieli ja kirjallisuus #oppi määrän opinnot siinä määrin kuin niiden tavoitteet ja keskeiset sisällöt vastaavat toisiaan. Opiskelijalla voi olla todistuksessaan arvosana vain joko suomen/ruotsin kielen ja kirjallisuuden oppimäärästä tai suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus #oppi määrästä, mutta ei molemmista.

Suomalais-venäläisen koulun lukiossa opiskelijoiden muualla suoritetuista opinnoista voidaan hyväksyä osaksi lukio-opintoja sellaisia opintoja, jotka vastaavat lukiokoulutuksen tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä. Opintojen hyväksilukemista haetaan kirjallisesti rehtorilta.

5.2.6. Laaja-alaisen osaamisen arviointi

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet muodostavat oppiaineiden yhteiset tavoitteet. Osa-alueet ovat 1) hyvinvointiosaaminen, 2) vuorovaikutusosaaminen, 3) monitieteinen ja luova osaaminen, 4) yhteiskunnallinen osaaminen, 5) eettisyys ja ympäristöosaaminen sekä 6) globaali- ja kulttuuriosaaminen.

Lukion opetussuunnitelman perusteissa on kuvattu kaikissa oppiaineissa, miten laaja-alaisen osaamisen osa-alueet sisältyvät oppiaineen opintoihin. Ne on otettu huomioon myös oppiaineiden tavoitteissa. Paikallisessa opetussuunnitelmassa määritellään, miten laaja-alaisen osaamisen tavoitteita ja osa-alueita toteutetaan eri opintojaksoissa. Laaja-alainen osaaminen arvioidaan osana kunkin opintojakson formatiivista ja summatiivista arviointia.

5.3. Oppiaineen oppimäärän arviointi

Kun lukiokoulutuksen oppimäärään kuuluvat opinnot tulevat suoritetuiksi, annetaan jokaisen oppiaineen oppimäärästä päättöarviointina arvosana. Opiskelijalle, joka ei ole tullut hyväksytyksi jossakin oppiaineessa tai joka haluaa korottaa saamaansa arvosanaa, on järjestettävä mahdollisuus suorittaa oppiaineen oppimäärä hyväksytysti tai korottaa arvosanaansa. [Lukiolain] 28 §:ssä tarkoitetut tukitoimet ja 29 §:ssä tarkoitetut opiskelun poikkeavat järjestämistavat voidaan ottaa huomioon opintojakson arvioinnissa ja päättöarvioinnissa. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 3 mom.)

Kunkin opintojakson arvioinnista päättää opiskelijan opettaja tai, jos opettajia on useita, opettajat yhdessä. Oppiaineen päättöarvioinnista päättävät rehtori ja opiskelijan opettajat yhdessä. (Lukiolaki 714/2018, 38 §.)

Oppiaineen oppimäärä muodostuu opiskelijan henkilökohtaisen opintosuunnitelman mukaisesti opiskelemista opinnoista. Opiskelijan opintosuunnitelma tarkentuu lukio-opintojen aikana. Sen laatiminen ja seuranta ohjaavat opiskelijaa tarkoituksenmukaisiin ja tavoitteellisiin opintojaksojen valintoihin. Samassa oppiaineessa eri opiskelijoilla voi olla erilaiset oppimäärät.

Eri oppiaineiden pakolliset ja valtakunnalliset valinnaiset opinnot on kuvattu lukion opetussuunnitelman perusteissa. Matematiikan yhteinen moduuli luetaan opiskelijan valitsemaan matematiikan oppimäärään. Jälkikäteen ei voi poistaa opiskelijan opiskelemia pakollisia opintoja eikä hyväksytysti suoritettuja valtakunnallisia valinnaisia opintoja. Muiden valinnaisten opintojen ja temaattisten opintojen mahdollisesta kuulumisesta jonkin oppiaineen oppimäärään määrätään paikallisessa opetussuunnitelmassa. Niistä luetaan oppiaineen oppimäärään vain opiskelijan hyväksytysti suorittamat opinnot.

Saadakseen oppiaineen oppimäärän hyväksytysti suoritetuksi opiskelijan on suoritettava pääosa oppiaineen opinnoista hyväksytysti. Hylättyjä arvosanoja saa olla pakollisissa ja valtakunnallisissa valinnaisissa opinnoissa enintään seuraavasti:

Opiskelijan opiskelemia pakollisia ja valtakunnallisia valinnaisia opintoja,	joista voi olla hylättyjä opintoja enintään
2–5 opintopistettä	0 opintopistettä
6–11 opintopistettä	2 opintopistettä
12–17 opintopistettä	4 opintopistettä
18 opintopistettä tai enemmän	6 opintopistettä

Oppiaineen oppimäärän arvosana määräytyy opiskelijan opiskelemien pakollisten ja valtakunnallisten valinnaisten opintojen arvosanojen opintopisteiden mukaan painotettuna aritmeettisena keskiarvona.

Mikäli opiskelija osoittaa erillisessä kuulustelussa suurempaa kypsyttää ja parempaa oppiaineen hallintaa kuin opintojaksojen arvosanoista määräytyvä oppiaineen arvosana edellyttää, tulee arvosanaa korottaa. Lisäksi arvosanaa voidaan korottaa, jos opiskelijan arvioinnista vastaavat päättävät, että opiskelijan tiedot ja taidot ovat hänen antamiensa näyttöjen perusteella oppiaineen päättövaiheessa opintojaksojen arvosanojen perusteella määräytyvää arvosanaa paremmat.

Pakollisten oppiaineiden ja valinnaisten vieraiden kielten oppimäärästä annetaan lukiokoulutusta koskevan valtioneuvoston asetuksen (810/2018) mukainen numeroarvosana. Opinto-ohjauksesta annetaan suorituserkintä. Mikäli opiskelija pyytää, hän on oikeutettu saamaan suorituserkinnän liikunnasta ja sellaisista oppiaineista, joissa opiskelijan suorittama oppimäärä käsittää vain kaksi opintopistettä, sekä valinnaisista vieraista kielistä, mikäli opiskelijan suorittama oppimäärä niissä käsittää korkeintaan neljä opintopistettä.

Paikallisessa opetussuunnitelmassa määritellyt muut lukion tehtävään soveltuvat opinnot arvioidaan siten kuin opetussuunnitelmassa määrätään.

5.4. Lukion oppimäärän suoritus

Nuorille tarkoitetun lukiokoulutuksen oppimäärän laajuus on 150 opintopistettä – . (Lukiolaki 714/2018, 10 § 3 mom.)

Lukiokoulutuksen oppimäärä sisältää äidinkielen ja kirjallisuuden, toisen kotimaisen kielen ja vieraiden kielten opintoja, matemaattis-luonnontieteellisiä opintoja, humanistis-yhteiskunnallisia ja uskonnon tai elämänkatsomustiedon opintoja ja taito- ja taideaineiden opintoja (oppiaineryhmät) sekä opinto-ohjausta. – – Lukiokoulutuksen oppimäärä voi sisältää laaja-alaista osaamista kehittäviä temaattisia opintoja. Lukiokoulutuksen oppimäärä voi sisältää myös eri oppiaineryhmissä tai oppiaineissa suoritettavia erityistä osaamista ja harrastuneisuutta osoittavan näytön sisältäviä opintokokonaisuuksia (lukiodiplomi). (Lukiolaki 714/2018, 11 § 1 ja 2 mom.)

Lukiokoulutuksen ja lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimääriin sisältyy [valtioneuvoston] asetuksen liitteen 1–3 mukaisesti pakollisia ja valtakunnallisia valinnaisia opintoja, joita koulutuksen järjestäjän tulee tarjota opiskelijoille. Oppimääriin voi lisäksi sisältyä lukiodiplomeita ja muita valinnaisia opintoja koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla. (Valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta 810/2018, 12 §.)

Lukiokoulutuksen oppimäärä tai lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimäärä tulee suoritetuksi, kun oppimäärään kuuluvat opinnot on suoritettu siten kuin 11 §:n 4 momentissa tarkoitetussa valtioneuvoston asetuksessa säädetään ottaen lisäksi huomioon mahdollinen 6 §:ssä tarkoitettu erityinen koulutustehtävä tai 18 §:ssä tarkoitettu kokeilulupa. (Lukiolaki 714/2018, 36 § 1 mom.)

Opiskelija on suorittanut lukion oppimäärän silloin, kun hän on suorittanut oppiaineiden oppimäärät hyväksytysti ja lukio-opintojen vähimmäismäärä 150 opintopistettä täyttyy. Lukion oppimäärän tulee sisältää vähintään 20 opintopistettä valtakunnallisia valinnaisia opintoja. Muista kuin pakollisista ja valtakunnallisista valinnaisista opinnoista voidaan lukea mukaan lukion oppimäärään vain opiskelijan hyväksytysti suorittamat opinnot.

Opiskelijan opiskelu voidaan opiskelijan hakemuksesta tai suostumuksella järjestää osittain toisin kuin [lukio]laissa ja sen nojalla säädetään ja määrätään, jos:

1. opiskelijalla katsotaan joltakin osin ennestään olevan lukiokoulutuksen oppimäärää vastaavat tiedot ja taidot;
2. lukiokoulutuksen oppimäärän suorittaminen olisi opiskelijalle olosuhteet ja aikaisemmat opinnot huomioon ottaen joltakin osin kohtuutonta;
3. se on perusteltua opiskelijan sairauteen, vammaan tai muuhun terveydentilaan liittyvistä syistä. (Lukiolaki 714/2018, 29 §.)

Jos opiskelijan opiskelu järjestetään toisin kuin lainsäädännön nojalla määrätään, säädetyn opintopisteiden vähimmäismäärän 150 on joka tapauksessa täyttyttävä.

5.5. Muutoksenhaku arviointia koskevaan päätökseen ja oppimäärän suorittamiseen liittyvä oikaisuvaatimus

Opiskelijan arviointia koskevaan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla. Opiskelija voi pyytää rehtorilta opinnoissa etenemistä koskevan päätöksen tai päättöarvioinnin uusimista kahden kuukauden kuluessa tiedon saamisesta. Uudesta arvioinnista päättävät koulun rehtori ja opiskelijan opettajat yhdessä. Opiskelija saa vaatia oikaisua pyynnöstä tehtyyn uuteen arviointiin tai ratkaisuun, jolla pyyntö on hylätty, Lupa- ja valvontavirastolta 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista siten kuin hallintolaissa säädetään. Otettuaan oikaisuvaatimuksen tutkittavakseen Lupa- ja valvontavirasto voi muuttaa hallintopäätöstä, kumota päätöksen, hylätä oikaisuvaatimuksen tai palauttaa asian rehtorille uudelleen käsiteltäväksi. (Lukiolaki 714/2018, 53 §.)

Lukiokoulutuksen järjestäjän tulee tiedottaa opiskelijoille arvioinnin uusimis- ja oikaisu mahdollisuudesta.

[Lukio]laissa tarkoitettuun päätökseen saa vaatia oikaisua Lupa- ja valvontavirastolta siten kuin hallintolaissa säädetään, jos päätös koskee:

1. opiskelijaksi ottamista
2. 23 §:n 2 momentissa tarkoitettua lisääjän myöntämistä tai 24 §:ssä tarkoitettua opiskeluoikeuden päättymistä
3. suoritettujen opintojen hyväksi lukemista
4. opiskelun poikkeavaa järjestämistä
5. oikeutta saada uskonnon tai elämäncatsomustiedon opetusta
6. oikeutta saada erityisopetusta. (Lukiolaki 714/2018, 49 §, muutettu lailla 801/2024)

[Lukiolain] 49 §:ssä tarkoitettuun oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallintotuomioistuimeen siten kuin laissa oikeudenkäynnistä hallintoasioissa säädetään, jollei muualla laissa toisin säädetä. (Lukiolaki 714/2018, 50 §, muutettu lailla 165/2022)

Hallinto-oikeuden päätökseen, jolla on ratkaistu 49 §:ssä tarkoitettua asiaa koskeva valitus, ja Lupa- ja valvontaviraston päätökseen, jolla on ratkaistu 53 §:ssä tarkoitettua asiaa koskeva oikaisuvaatimus, ei saa hakea muutosta valittamalla. (Lukiolaki 714/2018, 54 § 2 mom.)

Kun opetusta järjestetään ulkomailla, toimivaltainen hallinto-oikeus on Helsingin hallinto-oikeus. (Lukiolaki 714/2018, 55 §.)

5.6. Todistukset ja niihin merkittävät tiedot

Lukiokoulutuksen oppimäärän suorittaneelle opiskelijalle annetaan päättötodistus. Lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimäärän suorittamisesta annetaan todistus. Opiskelijalle, jonka opiskeluoikeus on päättynyt kesken lukiokoulutuksen tai lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimäärän suorittamisen, annetaan todistus suoritetuista opinnoista. Aineopiskelijalle ja lukion oppimäärän erityisessä tutkinnossa osittain suorittaneelle annetaan todistus suoritetuista oppiaineiden oppimääristä ja muista opinnoista. [Lukiolain 39 §:n] 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen todistusten liitteenä annetaan lisäksi erillinen todistus lukiodiplomin ja suullisen kielitaidon kokeen suorittamisesta. Opetushallitus määrää opetussuunnitelman perusteissa todistuksiin merkittävistä tiedoista ja muista kuin 3 momentissa mainituista todistusten liitteistä. (Lukiolaki 714/2018, 39 §.)

Lukiossa käytetään seuraavia todistuksia:

1. Lukion päättötodistus annetaan opiskelijalle, joka on suorittanut lukion koko oppimäärän. Lisäksi päättötodistuksen liitteenä annetaan erillinen todistus lukiodiplomin ja suullisen kielitaidon kokeen suorittamisesta.
2. Todistus oppimäärän suorittamisesta annetaan, kun opiskelija on suorittanut yhden tai useamman lukion oppiaineen oppimäärän.
3. Todistus lukiosta eroamisesta (erotodistus) annetaan opiskelijalle, joka eroaa lukiosta ennen lukion koko oppimäärän suorittamista.

Lukion todistusten tulee sisältää seuraavat tiedot:

- todistuksen nimi
- koulutuksen järjestäjän nimi
- opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämän lukiokoulutuksen järjestämisluvan päivämäärä
- oppilaitoksen nimi
- opiskelijan nimi ja henkilötunnus
- suoritettut opinnot
- paikkakunta, todistuksen antamispäivämäärä ja rehtorin allekirjoitus
- arvosana-asteikko
- selvitys kielten oppimääristä

S2/SV2 = äidinkieli ja kirjallisuus #oppiaineen suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus #oppimäärä

A = perusopetuksen vuosiluokilla 1–6 alkaneen A-kielen oppimäärä

B1 = perusopetuksessa alkaneen B1-kielen oppimäärä

B2 = perusopetuksessa alkaneen valinnaisen B2-kielen oppimäärä

B3 = lukiossa alkaneen valinnaisen B3-kielen oppimäärä

ÄO/M = äidinkielenomainen oppimäärä toisessa kotimaisessa kielessä (ruotsi/suomi)

- merkintä, että todistus on Opetushallituksen päättämien lukion opetussuunnitelman perusteiden 2019 mukainen.

Lukion päättötodistukseen merkitään: "Lukion oppimäärä sijoittuu tasolle neljä kansallisessa tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehyksessä ja eurooppalaisessa tutkintojen viitekehyksessä."

Uskonnon ja elämäkatsomustiedon arvosana merkitään todistuksissa merkinnällä "uskonto/elämäkatsomustieto" erittelemättä, mihin opetukseen opiskelija on osallistunut.

Suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus merkitään todistuksessa Äidinkieli ja kirjallisuus #kohtaan.

Lukion päättötodistukseen ja todistukseen oppimäärän suorittamisesta merkitään opiskelijan opiskelemaat oppiaineet, niissä suoritettujen opintopisteiden määrä sekä kunkin oppiaineen arvosana sanallisesti ja numeroin (esimerkiksi kiitettävä 9) tai merkintä oppiaineen hyväksytystä suorittamisesta (suoritettu S).

Temaattiset opinnot merkitään suoritusmerkinnällä. Temaattisten opintojen opintojaksojen nimet eritellään liitteeseen.

Päättötodistukseen ja todistukseen oppimäärän suorittamisesta kuuluu myös kohta Lisätietoja. Tähän kohtaan merkitään päättötodistuksen liitteenä annettavat ja sitä täydentävät todistukset lukio-opintoihin liittyvistä näytöistä, kuten suoritettut lukiodiplomit, suullisen kielitaidon kokeet sekä erittely temaattisista opinnoista ja sellaisista muista lukion oppimäärään kuuluneista opinnoista, jotka eivät sisälly oppiaineiden oppimääriin.

Mikäli opiskelija on opiskellut yli puolet oppiaineen oppimäärän opinnoista muulla kuin koulun varsinaisella opetuskielellä, tulee siitä tehdä merkintä todistuksen lisätietoihin.

Lukion erotodistukseen merkitään oppiaineet, niissä suoritettut opinnot ja opintopistemäärät sekä muut opiskelijan suorittamat lukio-opinnot ja niistä saadut arvosanat joko numeroina tai suoritusmerkintänä (S = suoritettu, H = hylätty).

Lukiossa pidetään opiskelijan opinnoista rekisteriä, josta ilmenevät suoritettut opinnot ja niiden arvosanat.

Lukion koko oppimäärän suorittamisesta ei anneta yhteistä arvosanaa oppiaineiden arvosanojen keskiarvona eikä muullakaan tavalla.

Todistukseen merkitään opiskelijan suorittamien opintojen määrä opintopisteinä. Kokonaismäärään lasketaan hylättyjä opintoja vain pakollisissa ja valtakunnallisissa valinnaisissa opinnoissa.

Lukiokoulutuksen järjestäjä päättää todistusten ulkoasusta.

Todistus suullisen kielitaidon kokeesta ja lukiodiplomitodistus annetaan lukion päättötodistuksen liitteinä.

Suullisen kielitaidon kokeen suorittamisesta annettavaan todistukseen merkitään seuraavat tiedot:

- todistuksen nimi
- koulutuksen järjestäjän nimi
- opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämän lukiokoulutuksen järjestämisluvan päivämäärä
- oppilaitoksen nimi
- opiskelijan nimi ja henkilötunnus
- kokeessa suoritettu kieli ja sen oppimäärä sekä kokeesta saatu arvosana
- paikkakunta, todistuksen antamispäivämäärä (lukion päättötodistuksen päivämäärä) ja rehtorin allekirjoitus
- arvosana-asteikko.

Lukiodiplomitodistus on lukion päättötodistuksen liite, ja se merkitään Lisätietoja#kohtaan. Lukiodiplomitodistukseen merkitään seuraavat tiedot:

- todistuksen nimi
- koulutuksen järjestäjän nimi
- opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämän lukiokoulutuksen järjestämisluvan päivämäärä
- oppilaitoksen nimi
- opiskelijan nimi ja henkilötunnus
- oppiaine tai vastaava, jonka lukiodiplomitodistuksesta on kyse
- arvosana
- lukiodiplomiaineessa suoritettujen opintojen opintopisteiden määrä mukaan lukien lukiodiplomiopintojakso
- paikkakunta, todistuksen päivämäärä (lukion päättötodistuksen päivämäärä) ja rehtorin allekirjoitus
- arvosana-asteikko.

5.7. Arviointiin liittyvät paikallisesti päätettävät asiat

Lukion opetussuunnitelman perusteiden arviointiluvun perusteella keskeiset paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävät asiat ovat seuraavat:

- opintojaksoittain päätettävät asiat: opintojakson tavoitteet, keskeiset sisällöt, laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden ja osa-alueiden toteutuminen opintojaksossa ja opintojakson arviointi
- oppilaitoksen arviointikulttuurin periaatteet ja yhteiset arviointiin liittyvät käytänteet
- arvioinnin toteuttaminen ja siihen kuuluvat erilaiset arviointipalautteen antamisen käytänteet
- arviointiin liittyvien yhteisten periaatteiden ja käytänteiden toteutumisen seuraaminen
- kesken olevan opintojakson merkintätapa ja suorituksen täydentämiskäytännöt
- hyväksytyjen ja hylättyjen arvosanojen uusimisen periaatteet ja uusimiskertojen määrä
- opinnot, jotka on mahdollista edellyttää opiskeltavaksi itsenäisesti
- opintojen mahdollisten etenemistapojen määrittely
- todistusten ulkoasu.

Suomalais-venäläisen koulun lukiossa arviointi on tasapuolista ja läpinäkyvää. Kaikkien opintojaksojen alussa opiskelijalle selvitetään, mitkä ovat opintojakson tavoitteet ja miten opintojakso arvioidaan. Arvioitavista töistä ja kokeista sekä opintojakson kriteereistä annetaan selkeä kuvaus opiskelijalle. Arviointi on sekä formatiivista että summatiivista. Diagnostista arviointia käytetään opintojaksojen alussa tarpeen mukaan. Arviointia tehdään opiskelijaa varten. Arviointi on tarkoituksenmukaista ja opiskelijan kehittymistä tukevaa.

Suomalais-venäläisen koulun lukiossa arviointiperiaatteita ja käytänteitä seurataan lukion opettajien kanssa lukuvuoden alussa ja lopussa käytävällä yhteisellä keskustelulla.

Opiskelija voi yrittää uusia opintojakson hylättyä arvosanaa kaksi kertaa. Hyväksytysti suoritettua opintojakson arvosanaa voi yrittää korottaa kahdesti. Hylättyjä arvosanoja voi uusia jokaisen jakson (periodin) jälkeen. Hyväksyttyjä arvosanoja voi uusia kerran lukukaudessa: kerran syyslukukaudella ja kerran kevätlukukaudella. Opintojaksosta saatua hylättyä arvosanaa voi korottaa myös uusimalla muita arvosteltuja töitä kuin kokeita.

Kesken oleva opintojakso merkitään opiskelijan todistukseen O-kirjaimella. Opintojakson suoritus tulee täydentää loppuun kuluvaan lukuvuoden aikana.

Kaksi peräkkäistä suorittamatonta, hylättyä tai kesken olevaa opintojaksoa (O-merkintä) muodostavat etenemisesteen. Opiskelija ei voi jatkaa oppiaineen opiskelua ennen kuin etenemiseste on poistunut.

Opiskelija voi rehtorin luvalla suorittaa opintojaksoja itsenäisesti.

Suomalais-venäläisen koulun lukion todistuksissa (myös erotodistus ja päättötodistus) keskeinen sisältö on sekä suomen että venäjän kielillä.

6. Oppimistavoitteet ja opetuksen keskeiset sisällöt

6.1. Opetuksen yleiset tavoitteet

Lukion opetus ja muu toiminta järjestetään lukiokoulutusta koskevassa valtioneuvoston asetuksessa (810/2018) määriteltyjen lukiokoulutuksen yleisten valtakunnallisten tavoitteiden mukaan siten, että opiskelijalla on mahdollisuus kasvaa sivistyneeksi yhteiskunnan jäseneksi, hankkia muuttuvan toimintaympäristön edellyttämiä tietoja ja taitoja sekä kartuttaa jatkuvan oppimisen taitoja. Tavoitteet korostavat laaja-alaisen yleissivistyksen ja kokonaisuuksien ymmärtämisen merkitystä sekä kannustavat eettisesti vastuulliseen ja aktiiviseen toimijuuteen osana paikallista, kansallista, eurooppalaista ja globaalia yhteisöä.

Lukio-opetus lujittaa opiskelijan identiteettiä ja ohjaa oman ainutlaatuisuuden ymmärtämiseen ja arvostamiseen. Sukupuolen ja seksuaalisen suuntautumisen moninaisuuden ymmärtäminen luo edellytyksiä sukupuolitietoiselle opetukselle.

Lukio-opetus vahvistaa opiskelijan ymmärrystä ihmisen toiminnan vaikutuksista ympäristön tilaan ja ohjaa häntä toimimaan kestävän elämäntavan hyväksi tavoitteellisesti, tietoperustaisesti ja monipuolisessa yhteistyössä. Opetus kannustaa opiskelijaa tunnistamaan ja käsittelemään eettisiä kysymyksiä, ristiriitoja ja jännitteitä monista näkökulmista. Se rohkaisee opiskelijaa vaikuttamaan ja toimimaan nykyistä oikeudenmukaisemman, kestävämmän ja ihmisoikeuksia paremmin kunnioittavan yhteiskunnan ja maailman puolesta.

Lukioaikana opiskelija saa monipuolisia kokemuksia uuden tiedon ja osaamisen rakentamisesta laaja-alaisesti ja oppiainerajat ylittäen. Opiskelija kehittää tiedonhankinta- ja soveltamistaitojaan sekä ongelmanratkaisutaitojaan. Hän saa kokemuksia tutkivasta oppimisesta sekä osallisuudesta tieteen ja tutkimuksen tekoon. Opetus vahvistaa opiskelijan monilukutaitoa niin, että hän ymmärtää tieteen- ja taiteenaloille ominaista kieltä sekä motivoituu erilaisten tekstien tutkimisesta, tulkitsemisesta ja tuottamisesta. Opiskelija tottuu arvioimaan tekstien ja tiedon luotettavuutta. Lukio-opetuksessa arvostetaan ja tuodaan näkyväksi kieliä monipuolisesti. Opiskelija oppii toimimaan sekä molemmilla kotimaisilla kielillä että koko kielivarantoaan käyttäen. Opetus ohjaa opiskelijaa syventämään ymmärrystään tieto- ja viestintäteknologiasta sekä käyttämään sitä tarkoituksenmukaisesti, vastuullisesti ja turvallisesti niin itsenäisessä kuin yhteisöllisessä työskentelyssä.

Lukio-opetus rakentaa yhteisöllisyyttä, osallisuutta ja hyvinvointia vahvistamalla vuorovaikutus-, yhteistyö- ja ilmaisutaitoja. Opiskelussa saadaan kokemuksia tavoitteellisesta toiminnasta ja vertaisoppimisesta tiimeissä ja projekteissa. Lukio-opetus kannustaa opiskelijoita eri taiteenaloille ominaiseen ilmaisuun ja toimintaan sekä taide- ja kulttuurielämään osallistumiseen. Fyysinen aktiivisuus ja terveelliset elämäntavat ymmärretään terveyden ja hyvinvoinnin perusedellytyksiksi.

Lukioaikana opiskelijan oppimaan oppimisen taidot kehittyvät ja monipuolistuvat. Opiskelija oppii tuntemaan vahvuuksiaan ja kehittymistarpeitaan oppijana sekä luottamaan mahdollisuuksiinsa oppia. Opiskelija ymmärtää sitoutumisen merkityksen oppimiselleen, mikä vahvistaa hänen itseohjautuvuuttaan. Lukio-opetus auttaa opiskelijaa tunnistamaan hänelle sopivia opiskelustrategioita ja kehittymään niissä taitavaksi. Lukioaikana opiskelijalle muodostuu vankka jatkuvan ja uudistuvan oppimisen taito ja tahto.

Opetus antaa opiskelijalle koulutusmahdollisuuksista, yhteiskunnasta ja työelämästä tietoja ja kokemuksia, joiden avulla hän osaa suunnitella omaa tulevaisuuttaan, jatkokoulutustaan ja tulevaa työelämää kotimaassa ja kansainvälisesti. Opetus vahvistaa opiskelijoiden yhdenvertaisia ja tasa-arvoisia mahdollisuuksia kehittää osaamistaan sekä tehdä opiskeluaikaisia ja tulevaisuutta koskevia valintoja.

6.2. Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisella osaamisella on lukiokoulutusta eheyttävä tehtävä. Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet muodostavat lukion oppiaineiden yhteiset tavoitteet. Laaja-alaisen osaamisen kokonaisuus on kuvattu alla olevassa kuviossa.

Laaja-alainen osaaminen lukiossa

Tavoitteina

- hyvä yleissivistys
- kestävän tulevaisuuden rakentaminen
- vahvat jatko-opinto-, työelämä- ja kansainvälisyysvalmiudet

Lukion opetussuunnitelman perusteissa kuvatut oppiaineiden oppimäärät muodostavat lukiokoulutuksessa saavutettavan osaamisen perustan. Lukiokoulutuksen tehtävän mukainen yleissivistys rakentuu oppiaineissa määritellystä tiedonalaakohtaisesta osaamisesta, jota laaja-alainen osaaminen tukee ja syventää.

Laaja-alainen osaaminen käsittää opiskelijan hyvään yleissivistykseen ja hyväksi ihmiseksi kasvamiseen, kestävän tulevaisuuden rakentamiseen sekä jatko-opinto-, työelämä- ja kansainvälisyysvalmiuksiin tarvittavien tietojen, taitojen, arvojen, asenteiden ja tahdon muodostaman kokonaisuuden.

Lukiokoulutuksen arvoperusta, oppimiskäsitys ja toimintakulttuuri luovat perustan laaja-alaisen osaamisen kehittymiselle. Laaja-alaisen osaamisen osa-alueiden tavoitteisiin pyritään kaikissa lukio-opinnoissa. Kukin oppiaine lähestyy laaja-alaista osaamista oman tiedon- ja tieteenalansa lähtökohdista. Laaja-alainen osaaminen on keskeinen osa sekä oppiainekohtaisia että oppiaineita yhdistäviä opintoja.

Laaja-alaista osaamista kehittämissä opinnoissa opiskelija syventää osaamistaan tarkastelemalla monitahoisia kulttuurisia ja yhteiskunnallisia ilmiöitä sekä niiden yhteyksiä ja keskinäisriippuvuuksia. Opiskelija oppii soveltamaan aiemmin oppimaansa sekä hakemaan, tulkitsemaan, arvottamaan, jakamaan ja tuottamaan tietoa eri muodoissa, ympäristöissä ja erilaisissa yhteisöissä sekä erilaisten välineiden avulla. Kehittyvä laaja-alainen osaaminen tukee opiskelijoiden kriittisen ajattelun, yhteistyötaitojen, luovan ongelmanratkaisun, oppimaan oppimisen ja elinikäisen oppimisen taitojen kehittymistä.

Edellä esitetyn kuvion mukaisesti kaikille lukioille yhteisiä laaja-alaisen osaamisen osa-alueita on kuusi. Ne muodostavat toisiaan täydentävän ja yhdistävän kokonaisuuden. Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet ovat

- hyvinvointiosaaminen
- vuorovaikutusosaaminen

- monitieteinen ja luova osaaminen
- yhteiskunnallinen osaaminen
- eettisyys ja ympäristöosaaminen
- globaali- ja kulttuuriosaaminen.

Kaikkia osa-alueita opiskeltaessa on tarkoitus, että opiskelija

- havainnoi ja analysoi nykyajan ilmiöitä ja toimintaympäristöjä sekä oppii etsimään hyvän tulevaisuuden rakentamisen elementtejä
- osaa esittää perusteltuja käsityksiä toivottavista muutoksista ja rohkaistuu toimimaan eettisesti kestävien ratkaisujen puolesta sekä oman arjen että yhteiskunnan tasolla
- saa mahdollisuuksia oman mukavuusalueen haastamiseen, osaamisen jakamiseen ja vertaisoppimiseen sekä ratkaisujen yhdessä ideointiin ja tuottamiseen.

Laaja-alaista osaamista täydennetään ja konkretisoidaan paikallisessa opetussuunnitelmassa kunkin oppiaineen kohdalla sekä jokaisen opintojakson kuvauksessa. Laaja-alainen osaaminen otetaan huomioon lukion toimintakulttuurissa. Sen toteutusta täydennetään opetussuunnitelmaan sisällytettävissä korkeakouluopintoihin ja työelämään tutustumisen sekä kansainvälisen osaamisen järjestelyjen kuvauksissa. Temaattisten opintojen sisältöjä voidaan valita laaja-alaisen osaamisen osa-alueista.

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueiden yksityiskohtaisemmat tavoitteet ovat seuraavat. Osa-alueet ja niiden tavoitteet etenevät yksilöllisestä näkökulmasta laajempiin yhteyksiin.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija rakentaa identiteettiään tunnistamalla vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan sekä syventämällä osaamistaan lisääntyvän itsetuntemuksen pohjalta. Lukio-opinnot kehittävät opiskelijan epävarmuuden sietokykyä, sinnikkyyttä ja luottamusta tulevaisuuteen.

Opiskelija ymmärtää terveyden ja terveellisten elämäntapojen merkityksen sekä vaalii fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista toimintakykyään ja hyvinvointiaan. Opiskelija omaksuu hyvinvointiaan tukevia ja iloa tuottavia toimintatapoja sekä tunnistaa niitä edistäviä yhteisöjä. Riittävä fyysinen aktiivisuus, uni, opiskelupäivän aikaiset tauot ja terveellinen ravinto tukevat oppimista sekä opiskelijan jaksamista ja palautumista. Opiskelija vahvistaa myös elämäntapoja, joissa korostuvat itselle merkityksellinen kulttuuri, teknologian vastuullinen käyttö ja eettisyys.

Opiskelija toimii aktiivisesti oman ja toisten hyvinvoinnin ja turvallisuuden hyväksi. Lukio-opinnot kehittävät opiskelijan valmiuksia tunnistaa myös hyvinvointia ja turvallisuutta heikentäviä tekijöitä, kuten uupumusta, kiusaamista ja häirintää, ja osallistua niiden ehkäisemiseen. Opiskelija saa valmiuksia hakeutua itse tai ohjata muita hakeutumaan palvelujärjestelmien piiriin ongelma- ja poikkeustilanteissa.

Lukio-opinnoissa tutustutaan yhteiskunnallisiin, kulttuurisiin ja globaaleihin keinoihin, joiden avulla edistetään yhteisöjen ja ekosysteemien hyvinvointia. Opiskelijoille tarjotaan mahdollisuus toimia ja oppia yhdessä sekä löytää tapoja kohdata muuttuvan maailman epävarmuutta.

Vuorovaikutusosaaminen

Hyvän vuorovaikutuksen lähtökohta on myötätunto, joka mahdollistaa merkityksellisyyden kokemisen. Opiskelija saa kokea kuuluvansa lukioyhteisöön, ja hän tulee kuulluksi omana itsenään. Opiskelija kehittää vuorovaikutusosaamistaan tunnistamalla, käsittelemällä ja säätelemällä tunteitaan. Hän oppii myös kuuntelemaan, kunnioittamaan ja ennakoimaan toisten tunteita ja näkemyksiä sekä niiden ilmaisuja. Hän oppii käyttämään tunteita voimavarana vuorovaikutuksessa.

Vuorovaikutusta opitaan yhdessä ja yhteistyössä sekä erilaisissa ympäristöissä. Samalla opiskelijat kehittävät kielitietoisuuttaan ja monilukutaitoaan. He ymmärtävät niiden keskeisen merkityksen tiedon tuottamisessa ja tulkinnassa sekä ratkaisujen etsimisessä. Vuorovaikutusosaaminen tukee opiskelijoita heidän asettaessaan tavoitteita opiskelulle ja muulle toiminnalleen.

Lukio-opinnot antavat opiskelijalle valmiuksia rakentavaan vuorovaikutukseen. Hän syventää kykyään käsitellä ristiriitoja ja konflikteja rakentavasti ja myös sovittelun keinoin. Opiskelija saa kokemuksia toiminnasta viestien ja merkitysten välittäjänä myös kieli- ja kulttuurirajoja ylittävässä vuorovaikutuksessa.

Vuorovaikutusosaamisen kehittämisessä pohditaan sananvapauden merkitystä, sen vastuullista käyttöä sekä tiedonkäsityksen ja tiedonvälityksen muuttumista eri näkökulmista. Opiskelija hahmottaa rakentavan vuorovaikutuksen ja kulttuurienvälisen ymmärryksen merkityksen kestäväälle tulevaisuudelle, demokratialle ja rauhalle.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteinen osaaminen tukee opiskelijan ajattelun, näkemysten ja toiminnan eettisten, esteettisten ja ekologisten arvolähtökohtien pohdintaa. Hän tutustuu erilaisiin tiedonhankinnan ja -esittämisen tapoihin ja harjaantuu käyttämään niitä. Samalla hän vahvistaa kykyään arvioida tiedon luotettavuutta. Opiskelija tottuu arvioimaan erilaisen tiedon tarpeellisuutta ja merkittävyyttä elämänhallinnan, opiskelun ja työ- ja jatko-opintosuunnitelmiansa sekä eri yhteisöjensä kannalta. Tätä konkretisoidaan tutustumalla korkeakouluopiskelun ja työssä oppimisen tapoihin rakentaa tietoa ja hyödyntää osaamista. Samalla opiskelija vahvistaa oppimaan oppimisen taitojaan sekä valmiuksiaan jatko-opintoihin ja muita elämänvaiheita varten.

Opiskelijan monilukutaitoa syvennetään tavoitteellisesti. Monilukutaito perustuu laaja-alaiseen käsitykseen tekstistä. Lukio-opinnot vahvistavat opiskelijan uteliaisuutta ja taitoa löytää, tulkita ja tuottaa monenlaisia tekstejä vaativuusastetta, näkökulmia ja konteksteja vaihdellen. Lukio-opinnoissa pohditaan, miten teknologia ja digitalisaatio tukevat yksilöiden ja yhteisöjen kyvykkyyksiä. Opiskelija tutkii mahdollisuuksia ratkaista monimutkaisia ongelmia.

Opiskelija pohtii tulevaisuuden kannalta kestäviä ratkaisuja, joissa otetaan huomioon ympäristön, talouden, teknologian ja politiikan yhteyksiä, ja oppii tekemään ja arvioimaan vaihtoehtoisia tulevaisuusskenaarioita yksilön, yhteisöjen ja ekosysteemien näkökulmasta.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelijan monimuotoiset osallistumis-, vaikuttamis- ja työkokemukset sekä niiden reflektointi ovat yhteiskunnallisen osaamisen lähtökohtana. Opinnot syventävät opiskelijan ymmärrystä omasta roolistaan, vastuustaan ja mahdollisuuksistaan tukea demokratian monimuotoista toteutumista ympäröivässä yhteiskunnassa ja yhteistyössä muiden kanssa.

Yhteiskunnallinen osaaminen tukee opiskelijaa hänen suuntautuessaan jatko-opintoihin, työelämään ja kansalaistoimintaan. Yhteiskunnallisen osaamisen myötä opiskelija sisäistää yritteliään ja uudistumishenkisen asenteen eri elämänalueilla. Hän harjaantuu suunnittelemaan tulevaisuuttaan avarakatseisesti sekä rohkaistuu ottamaan perusteltuja riskejä ja sietämään epävarmuutta, turhautumista ja epäonnistumisia.

Opiskelija oppii ymmärtämään ja arvostamaan demokraattisen, oikeudenmukaisen sekä tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen perustuvan yhteiskunnan toimintaperiaatteita ja rakenteita. Hän ymmärtää, miten yhteinen sosiaalinen pääoma muodostuu ja miten sitä voi kartuttaa. Opiskelija omaksuu aktiivisen kansalaisuuden ja toimijuuden taitoja. Hän motivoituu ottamaan kantaa yhteiskunnallisiin kysymyksiin ja tekemään aloitteita sekä viemään niitä eteenpäin yhteistyössä

paikallisesti ja kansainvälisesti. Opiskelijan oman työn merkitystä hyvän tulevaisuuden rakentamisessa tehdään näkyväksi.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija arvioi ja suunnittelee toimintaansa eettisyyden ja vastuullisuuden lähtökohdista. Hän oppii perusasioita kestävän elämäntavan ekologisesta, taloudellisesta, sosiaalisesta ja kulttuurisesta ulottuvuudesta sekä näiden keskinäisriippuvuuksista. Opiskelija ymmärtää, miksi ihmisen toiminta on sovitettava luonnonympäristöjen kantokykyyn sekä rajallisiin luonnonvaroihin ja niiden kestäväan käyttöön. Kokemukset ihmisiin ja luontoon kohdistuvasta huolenpidosta vahvistavat luottamusta siihen, että arkisilla hyvillä teoilla on vaikutusta.

Opiskelija tutustuu tutkimustietoon ja käytäntöihin, jotka liittyvät ilmastonmuutoksen hillitsemiseen ja luonnon monimuotoisuuden turvaamiseen. Hän saa mahdollisuuksia havainnoida, suunnitella, tutkia ja arvioida toimintaa, jolla näitä ilmiöitä voidaan muuttaa kestäväan suuntaan. Opiskelija reflektoi havaintojaan yhteiskunnallisen vaikuttamisen näkökulmasta pyrkien tunnistamaan rakenteita, jotka mahdollistavat eri yhteisöjen kestäväan toiminnan tai ovat sen esteenä.

Opiskelija ymmärtää perusasiat globalisaatiosta ja siitä, miten se vaikuttaa erilaisissa olosuhteissa elävien ihmisten mahdollisuuksiin noudattaa kestäväa elämäntapaa. Hän tuntee YK:n kestäväan kehityksen toimintaohjelma Agenda 2030:n tavoitteita ja arvioi niissä edistymistä. Opiskelija pohtii ja vahvistaa omaa panostaan ja tarvittavia kumppanuuksia kestäväan tulevaisuuden hyväksi.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija syventää tietojaan ja ymmärrystään omasta identiteetistään sekä lukioyhteisön ja yhteiskunnan moninaisuudesta, jossa erilaiset identiteetit, kielet, uskonnot ja katsomukset elävät rinnakkain ja vuorovaikutuksessa keskenään. Opiskelija vahvistaa kansainvälistä osaamistaan ja monilukutaitoaan hyödyntämällä kulttuurisesti ja kielellisesti monimuotoisia verkostoja, medioita ja lähteaineistoja. Hän saa kokemuksia opiskelusta, yhteistyöstä ja eettisestä toimijuudesta erilaisia kansainvälisyyden toimintamuotoja ja teknologiaympäristöjä hyödyntäen.

Opiskelija oppii tunnistamaan ja reflektamaan kulttuuriperintöjä, arvoja, ihmisten erilaisia toimintaympäristöjä ja muita seikkoja, joiden pohjalle kulttuuri-identiteetit ja elämäntavat rakentuvat omassa arjessa sekä suomalaisessa yhteiskunnassa, Euroopassa ja globaalisti. Samalla hän harjaantuu arvostamaan ihmisten ja yhteisöjen oikeutta kulttuuriseen identiteettiin sekä toimimaan kulttuurisen moninaisuuden puolesta.

Opiskelija saa monenlaisia tilaisuuksia tutkia, harjoitella ja kartuttaa maailmankansalaisen taitoja ja etiikkaa YK:n kestäväan kehityksen toimintaohjelma Agenda 2030:n mukaisesti. Samalla hän oppii erittelemään kansainvälistymistä ja globalisaatiota ilmiöinä. Opiskelija vahvistaa ihmisoikeuksien tuntemustaan ja toimijuuttaan ihmisoikeuksien, yhdenvertaisuuden, oikeudenmukaisuuden ja eettisesti vastuullisten elintapojen edistämiseksi. Hän tunnistaa ja oppii hyödyntämään mahdollisuuksia monenkeskiseen, luovaan yhteistyöhön hyvän tulevaisuuden rakentamiseksi.

7. Oppiaineet

7.1. Äidinkieli ja kirjallisuus (AI)

Oppiaine ja tehtävä

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen tehtävänä on kehittää opiskelijoiden kielitaitoa, vuorovaikutustaitoa ja monilukutaitoa. Opiskelu syventää kiinnostusta kieleen, kirjallisuuteen ja muuhun kulttuuriin sekä lisää tietoisuutta omista taidoista viestijänä ja kielenkäyttäjänä. Opiskelu tukee kielitietoisuuden kehittymistä, kulttuurista yleissivistystä sekä oppimista kaikissa oppiaineissa. Tavoitteena on, että opiskelijat oppivat sellaisia tietoja ja taitoja, jotka tukevat jatko-opintoja ja aktiivista kansalaisuutta.

Oppiaineena äidinkieli ja kirjallisuus on monitieteinen tieto-, taito- ja kulttuuriaine. Oppiaineessa yhdistyvät kieli-, kirjallisuus- ja viestintätieteiden sekä kulttuurintutkimuksen tarkastelemat ilmiöt. Äidinkielen ja kirjallisuuden opiskelu tutustuttaa kulttuuriperintöön ja sen eri muotoihin, sanataiteeseen sekä media- ja viestintäkulttuuriin.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetus ohjaa monipuoliseen itsensä ilmaisemiseen, vuorovaikutustaitojen kehittämiseen, tekstien tulkintaan, aktiiviseen tiedonhankintaan sekä tiedon kriittiseen käsittelyyn ja eettiseen pohdintaan. Opiskelu kehittää ajattelemisen ja oppimaan oppimisen taitoja, metakielellisiä taitoja ja luovuutta. Tavoitteena on tukea ja kehittää kielitietoisuutta ja monimuotoisten tekstien tulkinnan ja tuottamisen taitoja.

Kielitieto integroidaan oppiaineen muihin sisältöihin, ja sen opiskelu kehittää tekstien tulkinnan ja tuottamisen taitoja. Kirjallisuuden opiskelun tavoitteena on sekä kauno- että tietokirjallisuuden ymmärtäminen, elämyksellinen lukeminen sekä tekstien analysoinnin ja tulkinnan taitojen kehittyminen. Kirjallisuuden opiskelu tukee esteettisen ja eettisen pohdinnan kehittymistä ja antaa aineksia luovuuden, vuorovaikutustaitojen ja oman ilmaisun kehittämiseen. Medialukutaidon opiskelu syventää mediatekstien ja -sisältöjen kriittisen lukemisen, tuottamisen ja tulkitsemisen taitoja sekä mediakulttuurin ymmärtämistä ja auttaa omaksumaan aktiivisen ja vastuullisen kansalaisen taitoja.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksessa perehdytään oppiaineen taustalla olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Opetus perustuu laajaan tekstikäsitteeseen, jonka mukaan tekstit ovat monimuotoisia, esimerkiksi kirjoitettuja, puhuttuja, visuaalisia, audiovisuaalisia tai näiden ilmaisumuotojen yhdistelmiä. Oppiaineelle tyypillisiä tekstejä ovat fiktiiviset ja asiatekstit, mediatekstit sekä institutionaaliset ja arkikeskustelut.

Äidinkieli ja kirjallisuus on osa lukion kielikasvatusta, joka pyrkii tunnistamaan ja tekemään näkyväksi kielten roolia oppimisessa. Kielten opiskelu kehittää opiskelijan monikielistä kompetenssia, joka koostuu äidinkielen ja muiden kielten sekä niiden murteiden ja rekistereiden eritasoisesta hallinnasta. Kielikasvatus vahvistaa opiskelijan kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä, monilukutaidon kehittymistä sekä sosiaalistumista kieliyhteisöön. Kielikasvatus auttaa opiskelijaa rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiään. Tavoitteena on oppia tunnistamaan ja arvostamaan kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta sekä kielellisiä oikeuksia omassa arjessa ja laajemmin yhteiskunnassa. Opetuksessa otetaan huomioon Suomen kielellinen moninaisuus, suomen ja ruotsin kielen asema kansalliskielinä sekä saamen kielet maan alkuperäiskansan kielinä.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opiskelussa tehdään yhteistyötä kirjastojen kanssa. Lisäksi hyödynnetään muita vaihtelevia opiskeluympäristöjä, kuten teattereita, museoita ja arkistoja sekä muita kulttuurilaitoksia. Opiskelija hyödyntää opiskelussa myös omia kielenkäyttö- ja tekstiympäristöjään sekä kouluyhteisön ja muiden yhteisöjen kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta. Opiskelussa käytetään opiskelijalle riittävän haastavia, merkityksellisiä, kokemuksellisia sekä luovuutta kehittäviä aineistoja ja menetelmiä. Tekstejä tuotetaan ja tulkitaan sekä itsenäisesti että vuorovaikutuksessa muiden kanssa.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opiskelussa toteutetaan oppiaineen tavoitealueiden integraatiota. Eri oppimäärät tekevät yhteistyötä sekä toistensa että muiden oppiaineiden kanssa.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alainen osaaminen karttuu äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa oppiaineen sisäisinä ja oppiainerajat ylittävinä teemoina ja osaamisalueina. Oppiaine on osa lukion kulttuuri-, media- sekä kansalais- ja demokratiakasvatusta.

Laaja-alaisista osaamisen alueista korostuvat äidinkielessä ja kirjallisuudessa **monitieteinen ja luova osaaminen, vuorovaikutusosaaminen** sekä **yhteiskunnallinen osaaminen**. Opiskelussa opitaan kielen, ilmaisun, tekstien ja vuorovaikutuksen keinoja rakentaa merkityksiä ja yhteyksiä ihmisten välille. Vaikuttamisen, argumentoinnin, omien tekstien tuottamisen sekä vuorovaikutustaitojen kehittyminen tukee aktiivisen kansalaisen ja työelämätaitoja. Kriittisen ja kulttuurisen lukutaidon, tekstien tuottamisen taitojen, monilukutaidon sekä kielitietoisuuden ja vuorovaikutustaitojen kehittäminen tukee opiskelua ja oppimista kaikissa oppiaineissa sekä oppiaineiden yhteistyössä. Taitojen kehittyminen edellyttää pitkäjänteistä, luovaa, tutkivaa, toiminnallista ja prosessimaista työskentelyä.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opiskelu vahvistaa **eettisyyttä, ympäristöosaamista** sekä **globaali- ja kulttuuriosaamista**, jotka otetaan huomioon opiskelun sisältöjen valinnassa. Opiskelu lisää ymmärrystä aikamme ajankohtaisista ympäristöhaasteista sekä antaa valmiuksia kestävän tulevaisuuden rakentamiseen. Mediataitojen sekä tiedonhankinta- ja tiedonhallintataitojen opiskelu kytkeytyy kriittiseen ja kulttuuriseen lukutaitoon ja eettisyyteen. Opiskelussa ohjataan kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämiseen sekä identiteettien pohdintaan ja tunnistamiseen. Tavoitteena on ymmärtää omaa identiteettiä suhteessa suomalaiseen, eurooppalaiseen ja globaaliin kulttuuriin.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opiskelussa saavutettava osaaminen tukee monin eri tavoin opiskelijan **hyvinvointiosaamisen** kehittymistä. Kielitietoisuuden, vuorovaikutusosaamisen ja monilukutaidon kehittyminen tukee ja vahvistaa opiskelijan identiteettien kehittymistä. Opiskelussa harjaannutaan oman ja toisten osaamisen rakentavaan arviointiin ja reflektointiin. Kulttuurin ja erityisesti kirjallisuuden opiskelun avulla syvennetään käsitystä elämästä, ihmisistä ja maailmasta. Oppiaine antaa välineitä omien ajatusten, tunteiden ja kokemusten kielentämiseen sekä oman elämäntarinan ja vahvuuksien hahmottamiseen. Oppiaine tukee keskeisiä elämänhallinnan taitoja: vuorovaikutus- ja tekstitaitoja sekä taitoa toimia vastuullisesti, eettisesti ja rakentavasti eri tilanteissa.

7.1.1. Suomen kieli ja kirjallisuus (AI1)

Oppiaine ja tehtävä

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän erityisenä tehtävänä on syventää opiskelijan suomen kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin tuntemusta sekä monilukutaitoa, vuorovaikutustaitoja ja mediataitoja. Opiskelu syventää opiskelijan käsitystä kieli- ja kulttuuritietoisuuden, kielitaidon ja vuorovaikutusosaamisen merkityksestä yksilöiden identiteettien ja yhteisöjen rakentumisessa. Suomen kieli on sekä oppimisen kohde että väline muiden oppiaineiden opiskelussa. Opiskelu kartuttaa monipuolisesti jatko-opinnoissa ja työelämässä tarvittavia teksti- ja vuorovaikutustaitoja. Opiskelussa tutustutaan mahdollisuuksiin jatkaa suomen kielen ja kirjallisuuden opintoja korkeasteella.

Suomen kielen ja kirjallisuuden oppimäärän opiskeluun kuuluu kokonaisteosten lukeminen ja laajojen tekstien kirjoittaminen. Pakollisten opintojen aikana luetaan vähintään kahdeksan kokonaisteosta, joista vähintään yksi on tietokirja.

Laaja-alainen osaaminen

Tavoitteet

Suomen kielen ja kirjallisuuden opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät opiskelijan vuorovaikutusosaamiseen, tekstien tulkitsemisen taitoihin, tekstien tuottamisen taitoihin sekä kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittymiseen.

Vuorovaikutusosaaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy tavoitteelliseen, tarkoituksenmukaiseen ja eettiseen vuorovaikutukseen niin esiintymis- kuin ryhmäviestintätilanteissakin sekä osaa analysoida, arvioida ja kehittää omaa vuorovaikutusosaamistaan*
- osaa analysoida ja arvioida erilaisia vuorovaikutustilanteita ja -suhteita, niihin liittyviä vuorovaikutusilmiöitä ja -taitoja sekä niihin liittyvää etiikkaa.*

Tekstien tulkitseminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa analysoida ja arvioida monimuotoisia tekstejä, kuten asia- ja mediatekstejä, kirjallisuutta ja puhuttuja tekstejä, tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista sekä hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä tekstien analyysissä*
- kehittää kauno- ja tietokirjallisuuden tulkitsevan ja elämyksellisen lukemisen taitojaan, syventää ymmärrystään kirjallisuuden keinoista sekä hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä kirjallisuuden analyysissä*
- osaa kriittisesti arvioida erilaisia tiedonlähteitä sekä niiden tarkoitusperiä, luotettavuutta ja käytettävyyttä.*

Tekstien tuottaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa hyödyntää ja tuottaa monimuotoisia tekstejä tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista sekä osaa ilmaista ja perustella ajatuksiaan sekä käyttää tilanteeseen sopivaa kieltä ja ilmaisutapoja*
- hallitsee tekstien tuottamisen prosessin eri vaiheet, osaa reflektoida omia tekstin tuottamisen prosessejaan ja antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä hyödyntää sitä tekstien tuottamisessa*
- vahvistaa yleiskielen ja sen normien sekä kirjoitetun ja puhutun kielen konventioiden hallintaa, käyttää lähteitä tarkoituksenmukaisella tavalla sekä ymmärtää ja noudattaa tekijänoikeuksia.*

Kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittyminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää kielen ja tiedonalojen kielen merkityksen oppimiselle ja ajattelulle sekä kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden merkityksen identiteeteille*
- syventää tietojään kielen rakenteista, eri rekistereistä, ilmaisun keinoista ja sävyistä, niiden luomista merkityksistä sekä kirjallisuudesta ja muista kulttuurituotteista.*

Osaamisen arviointi

Arvioinnin tehtävänä on edistää ja tukea oppimista sekä tehdä näkyväksi osaamisen eri ulottuvuuksia ja opiskelijan taitojen karttumista. Suomen kielen ja kirjallisuuden opinnoissa palautteen antaminen ja arviointi kytkeytyvät oppimäärän yleisistä tavoitteista johdettuihin moduulikohtaisiin tavoitteisiin. Moduulikohtaiset tavoitteet muodostavat paikallisten opintojaksojen tavoitteet tai yhdistyvät sellaisiksi. Arvioinnin tulee olla monipuolista, avointa, oikeudenmukaista, osallistavaa, kannustavaa ja itsearviointiin ohjaavaa. Oppimisen ja osaamisen arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä, kuten havainnointia ja erilaisia näyttöjä.

Opintojakson aikainen arviointi voi koostua esimerkiksi palautteen antamisesta, itsearvioinnista ja vertaisarvioinnista, jotka tukevat opiskelijaa osaamisen kehittämisessä oppimisprosessin aikana. Arviointivuorovaikutuksen ja -palautteen sekä itsearviointitaitojen avulla opiskelija kehittää käsitystä itsestään puhujana, kuuntelijana sekä tekstien tuottajana ja tulkitsijana.

Opintojakson lopussa tehtävä arviointi perustuu sen sisältämien moduulien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakson tavoitteisiin voi sisältyä moduulien tavoitteiden lisäksi myös paikallisesti määriteltäviä laaja-alaisen osaamisen tavoitteita. Opintojakson alussa tavoitteet kerrotaan opiskelijoille, jotta sekä opettaja että opiskelijat voivat seurata opinnoissa edistymistä. Opintojakson arviointiin vaikuttavat monipuoliset näytöt, esimerkiksi kirjalliset, suulliset ja mahdolliset muut tuotokset, sekä aktiivinen työskentely opintojakson aikana. Jos opintojakso koostuu useammasta saman oppimäärän moduulista, annetaan siitä yksi arvosana.

Oppimäärän arvioinnissa voi opintojaksojen arvosanojen keskiarvon lisäksi tai korottamiseksi käyttää päättöarvioinnin tukena oppiaineen yleisistä tavoitteita johdettuja arvioinnin kohteita, jotka ovat tavoitealueittain seuraavat.

Vuorovaikutusosaaminen

- vuorovaikutustaitojen hallinta ryhmä- ja esiintymistilanteissa
- vuorovaikutustilanteiden ja -ilmiöiden ymmärtäminen

Tekstien tulkitseminen

- monimuotoisten tekstien, erityisesti mediatekstien analysoiminen ja tulkitseminen
- kauno- ja tietokirjallisuuden ymmärtäminen ja tulkitseminen
- tiedon ja tekstien arvioinnin taidot

Tekstien tuottaminen

- tekstilajien tuottaminen, erilaisten ilmaisukeinojen hallinta ja itsensä ilmaiseminen
- tekstien tuottamisen prosessien hallinta
- yleiskielen hallinta
- tiedonhankinnan taidot, lähteiden ja aineistojen arviointi ja käyttäminen

Kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittyminen

- kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden ymmärtäminen
- oppiaineeseen kytkeytyvien tiedonalojen kielten ymmärtäminen
- kielitiedon ja oppiaineen käsitteiden hallinta

Opintojen päättövaiheessa voidaan puhe- ja vuorovaikutustaitojen arvioinnissa käyttää toisen asteen puheviestintätaitojen koetta (PUHVI-koetta).

Opintojaksot

Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen, 2 op (ÄI1)

Opintojakson moduulit

- Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen, 2 op (ÄI1), Pakollinen

Tavoitteet

Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa tuottaa, tulkita ja arvioida erilaisia, monimuotoisia tekstejä ja niiden rakenteita ja ilmaisutapoja
- rohkaistuu kirjoittajana ja hallitsee kirjoittamisprosessin eri vaiheet
- osaa käyttää muita tekstejä oman kirjoittamisen pohjana
- syventää käsitystä itsestään tekstien tulkitsijana ja tuottajana sekä palautteen antajana ja vastaanottajana.

Paikallinen lisäys

- oppii hahmottamaan laajan tekstikäsityksen mukaisesti tekstien moninaisuutta
- luottaa itseensä kirjallisuuden lukijana ja taiteen tulkitsijana

Keskeiset sisällöt

Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen

- keskeiset tekstilajit: kertovat, kuvaavat, ohjaavat, kantaa ottavat ja pohtivat tekstit sekä niiden yhdistelmät
- tekstikokonaisuuden rakentuminen; tekstin tavoitteen, kohderyhmän, kontekstien, sisällön, rakenteen, ilmaisutapojen ja näkökulmien analyysi
- erilajisten tekstien tuottamisen prosessi yksin ja yhdessä sekä tekstien pohjalta kirjoittaminen, referointi ja kommentointi
- tekstien moniäänisyys ja intertekstuaalisuus
- kielen- ja tekstinhuoltoa

Paikallinen lisäys

- kokonaisteoksen lukeminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija oppii näkemään roolinsa lukijana ja tulkitsijana aktiivisena osana vuorovaikutusta. Opiskelija aktivoituu pohtimaan erilaisissa tilanteissa kohtaamiaan tekstejä keskustelun avauksina, haasteina ajattelemaan.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arvioinnissa korostetaan tekstien tuottamista ja tulkitsemista sekä avoimuutta vuorovaikutustaitojen harjoitteluun. Arvioinnissa huomioidaan painoarvoltaan yhtäläisinä sekä kurssin aikana että arviointiviikolla tuotetut tekstit.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa kehitetään käsitystä monimuotoisista teksteistä. Monilukutaitoa sekä ymmärrystä laajasta tekstikäsityksestä syvennetään. Opitaan huomaamaan meitä ympäröivät tekstit ja kehittämään itseä näitä tekstejä pohtimalla ja tulkitsemalla. Lisäksi opitaan tarkastelemaan omia taitoja kriittisesti mutta positiivisesti - ja sitä kautta syventämään oppimistaitoja.

Opintojaksossa myös harjaannutaan ottamaan vastaan erilaista palautetta sekä antamaan palautetta.

Kieli, tekstit ja viestintä, 2 op (ÄI2ÄI3)

Opintojakson moduulit

- Kieli- ja tekstitietoisuus, 1 op (ÄI2), Pakollinen
- Vuorovaikutus 1, 1 op (ÄI3), Pakollinen

Tavoitteet

Kieli- ja tekstitietoisuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kieli- ja tekstitietoisuuttaan*
- *syventää ymmärrystään kielestä ja teksteistä merkityksiä rakentavina kokonaisuuksina*
- *ymmärtää kielen sosiaalisen luonteen ja merkityksen niin yksilön kuin yhteisöjen kannalta.*

Vuorovaikutus 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää viestintärohkeuttaan, syventää viestijäkuvaansa sekä käsitystään kielestä ja identiteetistä*
- *syventää ryhmäviestintätaitojaan sekä oppii analysoimaan ja arvioimaan ryhmäviestinnän ilmiöitä*
- *oppii tarkastelemaan kielen ja nonverbaalisten keinojen merkitystä ja tilanteista vaihtelua eri vuorovaikutustilanteissa.*

Paikallinen lisäys

- *ymmärtää kielen merkityksen osana omaa identiteettiä sekä yhteisöä*
- *rohkaistuu käyttämään jo oppimiaan vuorovaikutustaitojaan*

Keskeiset sisällöt

Kieli- ja tekstitietoisuus

- *erilaiset käsitykset kielestä: kieli rakenteena, merkitysten muodostajana, sosiaalisena ja yhteisöllisenä ilmiönä sekä vallan välineenä*
- *monilukutaidon käsite, laaja tekstikäsite, tekstilajin käsite*
- *kielipolitiikka, yksi- ja monikielisyys, kieli-ideologiat, kielenohjailun periaatteet*

Vuorovaikutus 1

- *oman vuorovaikutusosaamisen reflektointi, palautteen antaminen ja vastaanottaminen, kuuntelutaidot sekä tavoitteellinen ja rakentava osallistuminen ryhmän vuorovaikutukseen*
- *vuorovaikutustilanteiden analyysi, keskustelun rakentuminen, merkitysneuvottelu, kieli ja nonverbaalinen viestintä sekä ryhmäviestinnän ilmiöt, kuten roolit, jännitteet ja koheesio*
- *kieli ja identiteetti sekä kielen tilanteinen vaihtelu*

Paikallinen lisäys

- *oma äidinkieli tai omat äidinkielet osana omaa oppimista*
- *kokonaisteoksen lukeminen*
- *opintojakso toteutetaan osin (Vuorovaikutus 1 -moduuli) suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -opiskelijoiden kanssa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija vahvistaa omaa vuorovaikutusosaamistaan konkreettisilla harjoituksilla omassa turvallisessa ryhmässä.

Hyvinvointiosaaminen

Oppimalla palautteesta opiskelija voi vahvistaa käsitystään itsestään oppijana ja saada uusia työkaluja esimerkiksi erilaisiin vuorovaikutustilanteisiin.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Oppimalla kielten moninaisuudesta opiskelijalla on mahdollisuus saada perspektiiviä omaan kieliympäristöönsä ja tapoihin käyttää kieltä. Kielen, kulttuurin ja vallan yhteyden havaitseminen kehittää kriittistä ajattelua kaikilla elämän osa-alueilla.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arvioinnissa korostuu vuorovaikutustaitojen sekä palautteen antamisen ja vastaanottamisen kehittyminen. Arvioinnissa huomioidaan painoarvoltaan yhtäläisinä sekä kurssin aikana että arviointiviikolla tuotetut tekstit.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa vahvistetaan opiskelijan käsitystä kielten globaalista moninaisuudesta. Syvennetään oman äidinkielen ja suomen kielen vaihtelun ymmärrystä. Kielen monenlaisen vaihtelun havaitseminen auttaa arvostamaan monipuolista suomen kielen taitoa.

Lisäksi oppitaan havaitsemaan ja erittelemään kielen vaikutusta omaan identiteettiin, erilaisiin yhteisöihin sekä yhteiskuntaan. Kyky nähdä kielen yhteys valtaan ja vaikuttamiseen vahvistuu.

Opintojaksossa päästään harjoittelemaan vuorovaikutustaitoja. Opiskelijalla on mahdollisuus kehittyä palautteen antajana ja saajana sekä kokea palautteen vaikutus oppimiseen.

Kirjallisuuden tulkinta, 2 op (ÄI4)

Opintojakson moduulit

- Kirjallisuus 1, 2 op (ÄI4), Pakollinen

Tavoitteet

Kirjallisuus 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää ja monipuolistaa lukemisen tapojaan*
- *tuntee kauno- ja tietokirjallisuuden lajeja ja ilmaisukeinoja*
- *monipuolistaa taitoaan lukea, analysoida ja tulkita monimuotoista kirjallisuutta tarkoituksenmukaista lähestymistapaa ja käsitteistöä hyödyntäen*
- *ymmärtää kirjallisuuden monitulkintaisuutta.*

Paikallinen lisäys

- rohkaistuu lukemaan monenlaista kirjallisuutta
- kokee kirjallisuuden sekä nautittavana taiteena että analysoitavana tekstinä
- oppii luottamaan itseensä kokijana ja tulkitsijana

Keskeiset sisällöt

Kirjallisuus 1

- *kirjallisuuden tehtäviä ja lukemisen tapoja, erityisesti elämyksellinen ja kokemuksellinen lukeminen ja kirjoittaminen*
- *kirjallisuuden keskeisiä lajeja, ilmaisukeinoja ja analyysin käsitteitä*
- *kertomus ja kertomuksellisuus kauno- ja tietokirjallisuudessa sekä muissa teksteissä, esimerkiksi teatteriesityksissä, elokuvissa, peleissä tai muissa mediateksteissä*
- *kirjallisuuden tulkinnan erilaisia lähestymistapoja*

Paikallinen lisäys

- kokonaisteoksen lukeminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Kaunokirjallisuuden lukeminen ja tulkinta vahvistaa opiskelijan mielikuvitusta.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Kauno- ja tietokirjallisuuteen perehtyminen antaa mahdollisuuden syventyä erilaisiin yhteiskuntiin ja yhteiskunnan osiin.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Kaunokirjallisuuden lukeminen tutkitusti parantaa opiskelijan empatiakykyä.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioinnissa korostuvat etenkin kaunokirjallisten tekstien tulkinta kirjallisuusanalyysin käsittein sekä mediatekstien kertomuksellisuuden ymmärtäminen. Opintojaksossa kirjoitetaan sekä tekstianalyyseja että pohtivia tekstejä.

Arvioinnissa huomioidaan painoarvoltaan yhtäläisinä sekä kurssin aikana että arviointiviikolla tuotetut tekstit.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa käsitys kaunokirjallisuudesta monipuolistuu ja syvenee. Harjaannutaan tulkitsemaan kaunokirjallisia tekstejä ja nauttimaan kaunokirjallisuudesta sen eri muodoissa. Opitaan näkemään kaunokirjallisuudesta tutun kertomuksellisuuden leviäminen muihin tekstilajeihin sekä huomaamaan, mikä vaikutus kertomuksellisuudella on erilaisten tekstien tulkintaan.

Media ja vaikuttaminen, 2 op (ÄI5)

Opintojakson moduulit

- Tekstien tulkinta 1, 2 op (ÄI5), Pakollinen

Tavoitteet

Tekstien tulkinta 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää kriittistä lukutaitoaan, erityisesti medialukutaitoaan
- ymmärtää median toimintatapoja, median merkityksen identiteettien rakentumisessa ja median roolin yhteiskunnallisena vaikuttajana
- oppii tulkitsemaan monimuotoisia tekstejä, erityisesti mediatekstejä, sekä analysoimaan niiden ilmaisutapoja ja vuorovaikutusta
- perehtyy vaikuttamisen ja argumentoinnin keinoihin sekä syventää niihin liittyviä tietoja ja taitoja.

Paikallinen lisäys

- innostuu omaehtoisesta median seuraamisesta

Keskeiset sisällöt

Tekstien tulkinta 1

- sananvapaus, mediakritiikki, mediaetiikka
- tekstien ideologisuuden tunnistaminen, mielipiteen ja tutkimustiedon erot
- vaikuttamisen kielelliset ja audiovisuaaliset keinot sekä argumentoinnin tavat ja retoriset keinot
- lähdekritiikki, tiedonhankinta ja -hallinta, tekijänoikeudet
- puhuttujen ja kirjoitettujen kantaa ottavien ja vaikuttavien tekstien analysointia ja tuottamista

Paikallinen lisäys

- suomalaiseen mediakenttään tutustuminen
- kokonaisteoksen lukeminen

Paikallinen lisäys

Laaaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Aktiivisesti mediaa seuraava opiskelija vahvistaa paikkaansa yhteiskunnassa ja yhteiskunnan jäsenenä. Erilaisiin mediateksteihin tutustumalla opiskelija hahmottaa oman mahdollisuutensa vaikuttaa kielen avulla.

Hyvinvointiosaaminen

Syy- ja seuraussuhteiden ja perustelemisen taidon oppiminen vahvistaa opiskelijan asemaa yhteisössä ja sitouttaa häntä yhteiskuntaan.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Monipuoliset mediataidot, myös mediakriittisyys, antavat opiskelijalle mahdollisuuden nähdä sävyjä maailman mediatulvassa. Mediakritiikin avulla opiskelijalle muodostuu taito nähdä

asioita vaihtoehtoista perspektiiveistä. Oma paikka yhteisössä, yhteiskunnassa, Euroopassa ja maailmassa selkiytyy.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioinnissa painottuvat opiskelijan aktiivisuus median seuraajana, mediatekstien kriittisen lukemisen taito sekä vaikuttavien tekstien tuottaminen - sekä kirjoitettuna että puhuttuna.

Arvioinnissa huomioidaan painoarvoltaan yhtäläisinä sekä kurssin aikana että arviointiviikolla tuotetut tekstit.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa tutustutaan suomalaiseen mediakenttään. Opetellaan tulkitsemaan monimuotoisia mediatekstejä ja vaikuttamaan omilla teksteillä. Opitaan lukemaan mediaa kriittisesti ja sitä kautta toimimaan ja osallistumaan mediatekstejä pullistelevassa yhteiskunnassa. Havaitaan eri tilanteissa oma asema vaikuttavan tekstin tuottajana tai vastaanottajana.

Opiskelija syventää vaikuttamiseen ja argumentointiin liittyviä tietojaan ja taitojaan sekä harjoittelee vaikuttamista kielen avulla.

Kirjoittaminen ja vuorovaikutus, 2 op (ÄI6ÄI7)

Opintojakson moduulit

- Kirjoittaminen 1, 1 op (ÄI6), Pakollinen
- Vuorovaikutus 2, 1 op (ÄI7), Pakollinen

Tavoitteet

Kirjoittaminen 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *rohkaistuu kirjoittajana ja syventää kirjoitusprosessin hallinnan taitojaan*
- *syventää käsitystään tekstin rakenteen, kielen ja ilmaisutapojen vaikutuksesta tekstin merkityksiin*
- *syventää taitoaan käyttää muita tekstejä oman kirjoittamisen pohjana ja arvioida tekstien luotettavuutta.*

Vuorovaikutus 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää esiintymisrohkeuttaan ja ymmärrystään esiintymisjännityksestä*
- *kehittää esiintymistaitojaan sekä kykyään tuottaa erilaisia puhuttuja tekstejä myös digitaalisissa ympäristöissä*
- *syventää kykyään analysoida ja arvioida puhuttuja tekstejä ja audiovisuaalista viestintää.*

Paikallinen lisäys

- havaitsee suunnittelun merkityksen oman tekstin tuottamisessa sekä palautteen merkityksen oman tekstin ja kirjoitustaidon kehittämisessä
- vahvistaa omaa tapaansa esiintyä

Keskeiset sisällöt

Kirjoittaminen 1

- kirjoittaminen prosessina: ideointi, aiheen rajaaminen sekä näkökulman valinta; jäsentely, muokkaaminen ja viimeistely; palautteen antaminen ja vastaanottaminen
- tekstien pohjalta kirjoittaminen, kielen- ja tekstinhuolto
- tekstin omaaäänisyyttä tukevia sanataideharjoituksia

Vuorovaikutus 2

- esiintymisjännitys ja vireystila, esiintymisen vuorovaikutteisuus ja yleisön vastuu
- puheenvuoron rakentaminen ja esittäminen yksin, ryhmässä tai audiovisuaalisena tekstinä; kohdentamisen, kontaktin, havainnollistamisen ja ilmaisun taidot
- vuorovaikutustaidot ja -etiikka eri viestintäkanavissa, esimerkiksi sosiaalisessa mediassa
- puhuttujen ja audiovisuaalisten tekstien analysointi ja arviointi

Paikallinen lisäys

- kokonaisteoksen lukeminen
- vuorovaikutus 2 -moduuli toteutetaan yhdessä suomi toisena kielenä ja kirjallisuus - opiskelijoiden kanssa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Erilaisten esillä olo - ja esiintymisharjoitusten tekeminen vahvistaa opiskelijan mahdollisuuksia pärjätä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arvioinnissa korostuu erityisesti pohtivien tekstien tuottamisen taito. Lisäksi erilaisia tekstejä analysoidaan.

Vuorovaikutuksen puolella arvioidaan kykyä esiintyä yksin ja toimia ryhmässä - sekä kasvokkain että erilaista viestintätekniikkaa tai kanavia käyttäen.

Arvioinnissa huomioidaan painoarvoltaan yhtäläisinä sekä kurssin aikana että arviointiviikolla tuotetut tekstit.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kurssilla keskitytään laajan tekstin kirjoittamiseen sekä vuorovaikutukseen. Opiskelija pääsee tarkastelemaan itseään kirjoittajana kirjoitusprosessin eri vaiheissa. Palautteen merkitys työskentelyn kehittämisessä korostuu.

Lisäksi kurssilla harjoitellaan vuorovaikutustaitoja, valmistellaan ja pidetään puheenvuoro. Erittelemällä puhuttuja ja audiovisuaalisia tekstejä pohditaan vuorovaikutuksen etiikkaa eri viestintävälineissä.

Kirjallisuus ja kontekstit, 2 op (ÄI8)

Opintojakson moduulit

- Kirjallisuus 2, 2 op (ÄI8), Pakollinen

Tavoitteet

Kirjallisuus 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- lisää kirjallisuuden tuntemustaan ja oppii tarkastelemaan kaunokirjallisuutta myös osana muuttuvaa yhteiskuntaa
- ymmärtää eri kontekstien merkityksen kirjallisuuden tulkinnassa
- tuntee Suomen kirjallisuuden ja maailmankirjallisuuden keskeisiä teoksia ja teemoja sekä osaa analysoida niitä osana kulttuurikontekstia.

Paikallinen lisäys

- nauttii kirjallisuuden lukemisesta

Keskeiset sisällöt

Kirjallisuus 2

- Suomen kirjallisuus monimuotoisena, moniäänisenä ja monikielisenä ilmiönä osana maailmankirjallisuutta
- kirjallisuuden tutkimista eri konteksteissaan: tekijän ja lajin konteksti, historiallinen ja kulttuurinen konteksti, poliittinen ja yhteiskunnallinen konteksti
- tekstien tarkastelua eri näkökulmista, kuten ihmiskuvan, identiteettien, maailmankuvan sekä arvo- ja aatemaailman muutosten näkökulmasta

Paikallinen lisäys

- kokonaisteoksen lukeminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Kaunokirjallisuuden lukeminen kehittää empatiakykyä, mikä puolestaan tukee opiskelijaa erilaisissa tilanteissa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Maailman kirjallisuuteen tutustuminen mahdollistaa uusiin ja useampiin kulttuureihin tutustumisen.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioinnissa korostuu kaunokirjallisuuden analysoimisen taito sekä kriittisen ja kulttuurisen lukutaidon hallinta.

Opintojaksossa kirjoitetaan erilaajuisia analyttisiä ja pohtivia tekstejä.

Arvioinnissa huomioidaan painoarvoltaan yhtäläisinä sekä kurssin aikana että arviointiviikolla tuotetut tekstit.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa tutustutaan sekä Suomen että maailman kirjallisuuteen. Opitaan tarkastelemaan kaunokirjallisia tekstejä ja sijoittamaan ne erilaisiin konteksteihinsa. Opitaan ymmärtämään yhteiskunnallisen muutoksen ja kirjallisuuden välisiä yhteyksiä. Opiskelija harjaantuu erittelemään, tulkitsemaan ja tuottamaan erityyppisiä sekä erilaisia tekstejä.

Vuorovaikutustaitojen syventäminen, 2 op (ÄI9)

Opintojakson moduulit

- Vuorovaikutus 3, 2 op (ÄI9), Valinnainen

Tavoitteet

Vuorovaikutus 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *monipuolistaa erityisesti jatko-opinnoissa ja työelämässä tarvittavia vuorovaikutustaitojaan*
- *kehittää valmiuksiaan ymmärtää ja ratkoa vuorovaikutuksen ongelmia sekä toimia rakentavasti ja eettisesti erilaisissa, haastavissakin vuorovaikutustilanteissa sekä ymmärtää vuorovaikutuksen kulttuurisia piirteitä ja kontekstisidonnaisuutta*
- *syventää kykyään analysoida vuorovaikutusta erilaisista näkökulmista.*

Paikallinen lisäys

- oppii havainnoimaan monikielisen ympäristön erityispiirteitä ja eri kulttuurien vaikutusta vuorovaikutukseen omassa elinympäristössään

Keskeiset sisällöt

Vuorovaikutus 3

- *opiskelussa ja työelämässä tarvittavat vuorovaikutustaidot, esimerkiksi kokouksiin, neuvotteluihin ja työhaastatteluihin liittyvät vuorovaikutustaidot*
- *oman idean tai näkemyksen vakuuttava esittäminen, argumentoinnin tavat ja retoriset keinot*
- *erilaisten vuorovaikutustilanteiden ja -suhteiden sekä niihin vaikuttavien tekijöiden analysointia sekä konfliktit ja ongelmanratkaisu ryhmässä*
- *dialoginen ja rakentava vuorovaikutus, vuorovaikutukseen liittyvä etiikka*
- *mahdollisesti osallistuminen toisen asteen puheviestintätaitojen päättökokeeseen eli PUHVI-kokeeseen*

Paikallinen lisäys

- Opintojakso toteutetaan yhdessä suomen kieli ja kirjallisuus -opiskelijoiden kanssa.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija kehittää rakentavan vuorovaikutuksen ja ongelmanratkaisun taitojaan. Opiskelija oppii havainnoimaan erilaisia vuorovaikutustilanteita ja niihin vaikuttavia tekijöitä sekä vuorovaikutuksen kulttuurisia piirteitä.

Hyvinvointiosaaminen

Vuorovaikutustaitojen ja viestintärohkeuden kehittäminen tukee opiskelijan hyvinvointia ja osallisuutta eri yhteisöissä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Vuorovaikutustaitojen kehittäminen tukee opiskelua ja oppimista kaikissa oppiaineissa.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksossa opitaan vuorovaikutustaitoja, joita opiskelija tarvitsee työelämässä ja yhteiskunnallisessa vaikuttamisessa.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksossa arvioidaan opiskelijan kykyä toimia erilaisissa vuorovaikutustilanteissa ja havainnoida niitä.

Arvioinnissa huomioidaan painoarvoltaan yhtäläisinä sekä kurssin aikana että arviointiviikolla tuotetut tekstit.

Opiskelijan on mahdollista osallistua toisen asteen puheviestintätaitojen päättökokeeseen eli PUHVI-kokeeseen.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa syvennetään vuorovaikutustaitoja, erityisesti kykyä toimia rakentavasti erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Havainnoidaan erilaisia vuorovaikutustilanteita ja niihin vaikuttavia tekijöitä sekä vuorovaikutuksen kulttuurisia piirteitä.

Opintojaksossa kehitetään jatko-opintojen ja työelämän vaativia vuorovaikutustaitoja sekä taitoja, jotka tukevat aktiivista osallistumista yhteiskunnan toimintaan.

Kirjoitustaidon syventäminen, 2 op (ÄI10)

Opintojakson moduulit

- Kirjoittaminen 2, 2 op (ÄI10), Valinnainen

Tavoitteet

Kirjoittaminen 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kirjallista ilmaisukykyään ja taitoaan tuottaa asiatyylinen, laajahko teksti aineistoja hyödyntäen*
- *kehittää kirjoittamisen prosessin hallintaansa ja taitoaan muokata tekstiään.*

Paikallinen lisäys

- oppii luottamaan itseensä kirjoittajana

Keskeiset sisällöt

Kirjoittaminen 2

- *kantaa ottavien ja pohtivien tekstien suunnittelu ja tuottaminen*
- *tiedonhallinnan taidot, lähteiden arviointi, lähdekritiikki, tekijänoikeudet*
- *kirjoittamisen eri vaiheiden ja ajankäytön hallinnan harjoittelu*

- aiheen rajaaminen, näkökulman ja aineistojen valinta, aineistojen käyttötavat tekstissä
- tekstin muokkaaminen ja viimeistely, tekstin omaäänisyys, kielen- ja tekstinhuoltoa

Paikallinen lisäys

- kokonaisteoksen lukeminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Kirjoitustaito ja laajan tekstin luominen on tärkeä taito työelämässä sekä yhteiskunnan aktiivisena jäsenenä. Eri aloja koskevien tekstien tarkastelu ja erittely laajentaa opiskelijan näkökulmaa.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksossa kirjoitetaan kirjoitustaidon vastauksia, jotka arvioidaan ylioppilastutkintolautakunnan antamien määräysten mukaisesti.

Arvioinnissa huomioidaan painoarvoltaan yhtäläisinä sekä kurssin aikana että arviointiviikolla tuotetut tekstit.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso on tarkoitettu abiturienteille. Opintojaksossa valmistaudutaan kirjoitustaidon ylioppilaskokeeseen.

Lukutaidon syventäminen, 2 op (ÄI11)

Opintojakson moduulit

- Tekstien tulkinta 2, 2 op (ÄI11), Valinnainen

Tavoitteet

Tekstien tulkinta 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää kriittistä ja kulttuurista lukutaitoaan
- osaa analysoida, tulkita ja arvioida erilaisia, monimuotoisia tekstejä
- ymmärtää tekstin tavoitteiden ja kontekstin merkityksen tekstien tulkinnassa
- osaa esittää ja perustella tulkintansa teksteistä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen.

Paikallinen lisäys

- luottaa itseensä lukijana, erilaisten tekstien erittelijänä ja tulkitsijana sekä kirjoittajana

Keskeiset sisällöt

Tekstien tulkinta 2

- monimuotoisten asia- ja mediatekstien ja fiktiivisten tekstien analyysi ja tulkinnan rakentaminen sekä käsitteiden käyttö
- erilaisia tapoja tulkita tekstejä
- tekstin sijoittaminen tilanne- ja kulttuurikontekstiinsa

- *monimuotoisten tekstien tavat rakentaa merkityksiä, esimerkiksi ilmaisutavat ja -muodot sekä rakenteet*

Paikallinen lisäys

- kokonaisteoksen lukeminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Eri elämän osa-alueita käsittelevien tekstien erittelemine ja tulkitseminen auttavat opiskelijaa kasvamaan aktiiviseksi kansalaiseksi.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksossa kirjoitetaan lukutaidon vastauksia, jotka arvioidaan ylioppilastutkintolautakunnan antamien määräysten mukaisesti.

Arvioinnissa huomioidaan painoarvoltaan yhtäläisinä sekä kurssin aikana että arviointiviikolla tuotetut tekstit.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso on tarkoitettu abiturienteille. Opintojaksossa valmistaudutaan lukutaidon ylioppilaskokeeseen.

Suomen kielen tukijakso, 2 op (Ä12)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija vahvistaa luku- ja kirjoitustaitoaan.
- Opiskelija pystyy valitsemaan itselleen ja tilanteeseen sopivimman lukustrategian.
- Opiskelija kehitty kirjoittajana. Lukiossa vaadittavien tekstilajien kirjoittaminen helpottuu.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Kerrataan kielioppia ja erityisesti kielenhuoltoa. Tarkastellaan kirjoittamisen ongelmakohtia.
- Tutustutaan erilaisiin lukustrategioihin.
- Harjoitellaan lukio-opinnoissa tarvittavien tekstilajien kirjoittamista.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Tukikurssilla hankittuja taitoja voi hyödyntää myös muiden oppiaineiden kuin äidinkielen ja kirjallisuuden opiskelussa.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Luku- ja kirjoitustaidon vahvistuminen avaa mahdollisuuden osallistua aktiivisena vaikuttajana yhteiskuntaan..

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan S-merkinnällä (hyväksytty).

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa vahvistetaan kirjoitus- ja lukutaitoa. Tämän pohjaksi kerrataan kielioppia ja erityisesti kielenhuoltoa. Käydään läpi yleisiä kirjoittamisen ongelmakohtia. Opetellaan rakentamaan tekstiä askel kerrallaan. Opintojaksossa luetaan erilaisia tekstejä, joita voidaan käyttää myös kirjoittamisen pohjana. Tutkitaan yhdessä, miten teksteistä voi löytää olennaisimmat asiat.

7.1.2. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus (AI6)

Oppiaine ja tehtävä

Opiskelijalle, jonka äidinkieli ei ole suomi, ruotsi tai saame, voidaan opettaa äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaine suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärä on opiskelijalle tarkoituksenmukainen, mikäli hänen suomen kielen peruskielitaidossaan on puutteita jollakin kielitaidon osa-alueella, jolloin opiskelijan suomen kielen taito ei anna riittäviä edellytyksiä suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän opiskeluun. Oppimäärän lähtökohtana on toisen kielen oppijan oppimistilanne: opiskelija oppii suomea suomenkielisessä ympäristössä, ja hänelle kehittyy vähitellen monipuolinen suomen kielen taito aiemmin oppimiensa kielten rinnalle. Oppimäärän tavoitteet ja sisällöt perustuvat perusopetuksessa tai muualla hankittuun suomen kielen perusteiden hallintaan. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -opetuksen keskeinen tavoite on saavuttaa sellainen suomen kielen taito ja suomalaisen kulttuurin tuntemus, jolla opiskelija selviää jatko-opinnoissa ja työelämässä.

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän erityisenä tehtävänä on syventää opiskelijan monikielisyyden kehittymistä, suomen kielen moniluku- ja vuorovaikutustaitoja sekä kirjallisuuden ja kulttuurin tuntemusta. Yhteistyössä opiskelijan oman äidinkielen opetuksen sekä muiden oppiaineiden opetuksen kanssa suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -opetus tukee opiskelijan kielellisen ja kulttuurisen identiteetin rakentumista kulttuurisesti moninaisessa ja monimediaisessa yhteiskunnassa. Opetus syventää opiskelijan käsitystä kielitaidon, kielitietoisuuden sekä omien kielten ja kulttuurien merkityksestä yksilön identiteetille ja yhteisöille.

Suomen kieli on sekä oppimisen kohde että väline muiden oppiaineiden opiskelussa. Opetus edistää kielenoppimista kaikissa vuorovaikutustilanteissa. Kielen ja vuorovaikutustaitojen hyvä hallinta on merkityksellistä jatko-opintojen, työelämän ja arjessa selviytymisen kannalta.

Kaikissa moduuleissa kehitetään kirjoitetun kielen hallintaa, monilukutaitoa sekä puhe- ja vuorovaikutustaitoja sekä opitaan analysoimaan ja arvioimaan tekstejä ja vuorovaikutustilanteita

kriittisesti osin jo aiemmin hankitun käsitteellisen osaamisen ja analysointitaitojen avulla. Näitä taitoja syvennetään ja laajennetaan kullakin opintojaksolla lukemalla erityisesti pitkiä kaunokirjallisia ja tietotekstejä sekä analysoimalla niitä itsenäisesti ja yhdessä. Pakollisten opintojen aikana luetaan vähintään neljä kokonaisteosta. Opetuksessa ohjataan pohtimaan kieli- ja vuorovaikutustaitojen merkitystä jatko-opintojen kannalta sekä tutustutaan mahdollisuuksiin jatkaa suomen kielen opintoja korkea-asteella.

Laaja-alainen osaaminen

Tavoitteet

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät opiskelijan vuorovaikutusosaamiseen, tekstien tulkitsemisen taitoihin, tekstien tuottamisen taitoihin sekä kielitietoisuuden kehittymiseen. Tavoitealueittain yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Vuorovaikutusosaaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy tavoitteelliseen, tarkoituksenmukaiseen ja eettiseen vuorovaikutukseen esiintymis- ja ryhmäviestintätilanteissa
- osaa arvioida, eritellä ja kehittää omaa vuorovaikutusosaamistaan
- ymmärtää yhä käsitteellisempää opetuspuhetta ja muodollisia puhetilanteita, osaa toimia niissä ja hallitsee niihin sopivia viestintä- ja vuorovaikutusstrategioita
- on tietoinen vuorovaikutustilanteiden kulttuurisidonnaisuudesta ja osaa tarkastella ja tulkita erilaisia vuorovaikutustilanteita ja niiden etiikkaa

Tekstien tulkitseminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää käsitteellisen kielen taitoaan sekä kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että ymmärtää monimuotoisia tekstejä, kuten asia- ja mediatekstejä, kirjallisuutta ja puhuttuja tekstejä, ja hyödyntää sopivia strategioita niiden lukemisessa ja tulkitsemisessa
- kehittää lukemalla sana-, fraasi- ja käsitevarantoaan sekä käsitystään kirjoitetun kielen rakenteista ja osaa arvioida tekstejä tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista
- kehittää kauno- ja tietokirjallisuuden tulkitsevan ja elämyksellisen lukemisen taitojaan, monipuolistaa lukemistoaan ja syventää ymmärrystään kirjallisuuden keinoista sekä oppii lukemaan ja tulkitsemaan myös pitkiä tietotekstejä, kokonaisia kaunokirjallisia teoksia ja tietokirjoja
- osaa kriittisesti arvioida erilaisia tiedonlähteitä sekä niiden tarkoituksperiä, luotettavuutta ja käytettävyyttä

Tekstien tuottaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää käsitteellisen kielen taitoaan sekä kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa hyödyntää ja tuottaa monimuotoisia tekstejä tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista, ilmaista ja perustella ajatuksiaan, valita tilanteeseen ja tarkoitukseen sopivan kielimuodon sekä käyttää aiheeseen sopivia kielen rakenteita, sanastoa, fraaseja ja käsitteitä
- hallitsee tekstien tuottamisen prosessin eri vaiheet, osaa reflektoida omia tekstin tuottamisen prosessejaan ja antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä hyödyntää sitä tekstien tuottamisessa

- vahvistaa yleiskielen ja sen normien sekä kirjoitetun ja puhutun kielen konventioiden hallintaa, käyttää lähteitä tarkoituksenmukaisesti sekä ymmärtää ja noudattaa tekijänoikeuksia

Kielitietoisuuden kehittyminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää kielen merkityksen oppimiselle ja ajattelulle sekä kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden merkityksen identiteetille sekä oppii kehittämään kielitaitoaan erilaisissa kielenkäyttöympäristöissä ja -tilanteissa ja käyttämään oppimisessaan koko kielivarojaan
- syventää tietoaan kielen rakenteista, eri rekistereistä, tyylipiirteistä ja sävyistä sekä niiden luomista merkityksistä sekä kirjallisuudesta ja muista kulttuurituotteista
- ymmärtää kielen oppimisen prosessia sekä oppii tuntemaan ja hyödyntämään itselleen sopivimpia keinoja ja välineitä kielitaitonsa kehittämiseksi

Osaamisen arviointi

Jos opiskelijan oppimääräksi on valittu suomi toisena kielenä ja kirjallisuus, häntä arvioidaan tämän oppimäärän mukaan huolimatta siitä, onko hänelle järjestetty erillistä suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän mukaista opetusta tai onko lukio voinut tarjota vain osan suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -moduuleista. Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän mukaisesti suoritettujen moduulit luetaan hyväksi täysimääräisesti suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -moduuleihin, ja niistä saatu arvosana siirtyy suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -moduulin arvosanaksi. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -moduulit korvaavat suomen kielen ja kirjallisuuden moduulit siinä määrin kuin niiden tavoitteet ja keskeiset sisällöt vastaavat toisiaan. Tällöin pakollisten moduulien osalta voidaan edellyttää lisänäyttöjä ja arvosana harkitaan uudelleen niiden yhteydessä.

Arvioinnin tehtävänä on edistää ja tukea oppimista sekä tehdä näkyväksi osaamisen eri ulottuvuuksia ja opiskelijoiden taitojen karttumista. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -opinnoissa palautteen antaminen ja arviointi kytkeytyvät oppimäärän yleisistä tavoitteista johdettuihin moduulikohtaisiin tavoitteisiin. Moduulikohtaiset tavoitteet muodostavat paikallisten opintojaksojen tavoitteet tai yhdistyvät sellaisiksi. Arvioinnin tulee olla monipuolista, avointa, oikeudenmukaista, osallistavaa, kannustavaa ja itsearviointiin ohjaavaa. Oppimisen ja osaamisen arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä, kuten havainnointia ja erilaisia näyttöjä.

Opintojakson aikainen arviointi voi koostua esimerkiksi palautteen antamisesta, itsearvioinnista ja vertaisarvioinnista, jotka tukevat opiskelijaa osaamisensa kehittämisessä oppimisprosessin aikana. Arviointivuorovaikutuksen ja -palautteen sekä itsearviointitaitojen avulla opiskelija kehittää käsitystä itsestään puhujana, kuuntelijana sekä tekstien tuottajana ja tulkitsijana.

Opintojakson lopussa tehtävä arviointi perustuu sen sisältämien moduulien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakson tavoitteisiin voi sisältyä moduulien tavoitteiden lisäksi myös paikallisesti määriteltyjä laaja-alaisen osaamisen tavoitteita. Opintojakson alussa tavoitteet kerrotaan opiskelijoille, jotta sekä opettaja että opiskelijat voivat seurata opinnoissa edistymistä. Opintojakson arviointiin vaikuttavat monipuoliset näytöt, esimerkiksi kirjalliset, suulliset ja mahdolliset muut tuotokset, sekä aktiivinen työskentely opintojakson aikana. Jos opintojakso koostuu useammasta saman oppimäärän moduulista, annetaan siitä yksi arvosana.

Kielitaidon arvioinnin tukena, opettajan työvälineenä sekä opiskelijan itse- ja vertaisarvioinnin välineenä voidaan soveltuvin osin käyttää eurooppalaiseen viitekehykseen perustuvaa kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa.

Oppimäärän arvioinnissa voi opintojaksojen arvosanojen keskiarvon lisäksi tai korottamiseksi käyttää päättöarvioinnin tukena oppiaineen yleisistä tavoitteista johdettuja arvioinnin kohteita, jotka ovat tavoitealueittain seuraavat.

Vuorovaikutusosaaminen

- kuullun ymmärtämisen ja puhumisen taitojen kehittyminen
- vuorovaikutustaitojen hallinta ryhmä- ja esiintymistilanteissa
- vuorovaikutustilanteiden ja -ilmiöiden ymmärtäminen

Tekstien tulkitseminen

- monimuotoisten tekstien ymmärtäminen ja tulkitseminen
- kauno- ja tietokirjallisuuden ymmärtäminen ja tulkitseminen
- tiedon ja tekstien arvioinnin taidot

Tekstien tuottaminen

- tekstilajien tuottaminen, erilaisten ilmaisukeinojen hallinta ja itsensä ilmaiseminen
- tekstien tuottamisen prosessien hallinta
- lähteiden ja aineistojen arviointi ja käyttäminen
- kielen abstraktiotason kehittyminen ja yleiskielen hallinta

Kielitietoisuuden kehittyminen

- tiedonalojen kielten ja kielellisen moninaisuuden ymmärtäminen
- kielitiedon ja oppimäärän käsitteiden hallinta sekä kielen havainnointi ja käyttö tilanteen, tarkoituksen ja tekstilajin mukaisesti

Opintojen päättövaiheessa voidaan puhe- ja vuorovaikutustaitojen arvioinnissa käyttää toisen asteen puheviestintätaitojen koetta (PUHVI-koetta).

Opintojaksot

Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen, 2 op (S21)

Opintojakson moduulit

- Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen, 2 op (S21), Pakollinen

Tavoitteet

Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa tuottaa, tulkita ja arvioida erilaisia, monimuotoisia tekstejä ja niiden rakenteita ja ilmaisutapoja
- oppii havainnoimaan kielen rakenteiden ja ilmausten käyttöä erilaisissa teksteissä ja hyödyntämään sitä omassa kirjoittamisessaan
- oppii käyttämään erilaisia tekstejä oman kirjoittamisen pohjana
- syventää kirjoitusprosessin eri vaiheisiin liittyviä taitojaan.

Paikallinen lisäys

- vahvistaa kielen perurakenteiden hallintaa
- oppii käyttämään tekstin ymmärtämisen strategioita ja hyödyntämään niitä opiskelussa

Keskeiset sisällöt

Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen

- *pitkien tekstien lukeminen, mahdollisesti myös muilla opiskelijan osaamilla kielillä: tekstin tavoitteen ja sisällön ymmärtäminen*
- *keskeiset tekstilajit: kertovat, kuvaavat, ohjaavat, kantaa ottavat ja pohtivat tekstit sekä niiden yhdistelmät*
- *luettavien tekstien ymmärtämisessä tarvittavat strategiat, abstraktin kielen taito, sana-, fraasi- ja käsitevaranto*
- *kielen- ja tekstinhuoltoa*
- *erilaisten tekstien tuottamisen prosessi yksin ja yhdessä sekä tekstien pohjalta kirjoittaminen, referointi ja kommentointi*
- *kokonainen kaunokirjallinen teos tai tietokirja*

Paikallinen lisäys

- kielen perusrakenteiden, kuten verbien ja nominien taivutuksen, vahvistaminen

Paikallinen lisäys

Laaaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa harjoitellaan tekstin ymmärtämisen strategioita, joita opiskelija tarvitsee eri oppiaineiden opiskelussa. Opiskelija voi valita luettavakseen kaunokirjallisuutta tai tietokirjallisuutta häntä kiinnostavalta alalta.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arvioinnissa painottuvat tekstin ymmärtämisen taidot, kirjoitusprosessin hallinta ja kielen perusrakenteiden osaaminen.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa harjoitellaan tekstin ymmärtämisen strategioita ja kirjoittamisen taitoja. Tutustutaan tekstilajeihin ja vahvistetaan kielen perusrakenteiden osaamista.

Kieli, tekstit ja viestintä, 2 op (S22S23)

Opintojakson moduulit

- Kieli- ja tekstitietoisuus, 1 op (S22), Pakollinen
- Vuorovaikutus 1, 1 op (S23), Pakollinen

Tavoitteet

Kieli- ja tekstitietoisuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kielitietoisuuttaan ja monilukutaitoaan*
- *ymmärtää kielen merkityksen oppimiselle ja ajattelulle*
- *oppii hyödyntämään erilaisia kielenkäyttötilanteita ja -ympäristöjä kielitaitonsa kehittämisessä sekä käyttämään koko kielivarantoaan oppimisessa*
- *oppii arvioimaan omaa kielitaitoaan.*

Vuorovaikutus 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää lukiokoulutuksen edellyttämiä viestintätaitojaan kuuntelijana, puhujana, lukijana ja kirjoittajana
- lisää viestintärohkeuttaan ja syventää viestijäkuvaansa sekä käsitystään kielestä ja identiteetistä
- oppii tarkastelemaan vuorovaikutusta ja vuorovaikutustaitoja erilaisten kontekstien, vuorovaikutussuhteiden ja puhekuulttuurien näkökulmasta
- oppii havainnoimaan ja ymmärtämään ryhmäviestinnän ilmiöitä.

Paikallinen lisäys

- tiedostaa eri kielten merkityksen oman identiteettinsä osana.
- oppii havainnoimaan kaksikielisen ympäristön erityispiirteitä ja tiedostaa ja kehittää taitoja, joita tarvitaan siinä toimimisessa.

Keskeiset sisällöt

Kieli- ja tekstitietoisuus

- suomen kielen ominaispiirteet, vertailu opiskelijan aiemmin oppimiin ja koulussa opiskeltaviin kieliin, Suomen kielellinen ja kulttuurinen moninaisuus, monikielisyys, kielellinen repertuaari, monilukutaidon käsite, erilaiset tekstit ja niissä vakiintuneet ilmaisukeinot, esimerkiksi kirjoitetun kielen rakenteet
- eri kielimuodot: puhekielen ja yleiskielen sekä epävirallisen ja virallisen viestinnän erot, abstraktin ja konkreettisen kielenkäytön erot
- opetuspuheen, muodollisen puheen ja luetun ymmärtämisessä tarvittavat strategiat

Vuorovaikutus 1

- oman vuorovaikutusosaamisen reflektointi, viestintärohkeus sekä harjaantuminen kuuntelemaan, tavoitteelliseen ja monipuoliseen vuorovaikutukseen
- kuullun ymmärtämisen ja keskusteluun osallistumisen strategiat ja institutionaalisen vuorovaikutuksen kielelliset keinot
- tekstien kirjoittaminen osana suullisia vuorovaikutustilanteita: esimerkiksi yhteisten projektien suunnitelmat, muistiinpanot monimediaisista teksteistä
- verbaalinen ja nonverbaalinen viestintä
- ryhmäviestinnän ilmiöt, kuten roolit, jännitteet ja koheesio

Paikallinen lisäys

- Luetaan kaunokirjallinen teos, jonka teemana on kieli, kulttuuri ja identiteetti.
- Vuorovaikutus 1 -moduuli toteutetaan yhdessä suomen kieli ja kirjallisuus -opiskelijoiden kanssa.

Paikallinen lisäys

Laaaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija kehittää erityisesti ryhmäviestintätaitojaan ja rohkaistuu toimimaan aktiivisesti erilaisissa ryhmäviestintätilanteissa opiskelussa ja vapaa-ajalla.

Hyvinvointiosaaminen

Oman identiteetin tutkiminen ja ymmärtäminen sekä vuorovaikutustaitojen vahvistaminen tukevat opiskelijan hyvinvointia.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksossa opitaan ymmärtämään omaa identiteettiä suhteessa ympäröiviin kulttuureihin.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arvioinnissa painottuvat puhuminen, kuunteleminen ja vuorovaikutustaidot. Kielitietoisuuden kehittymistä arvioidaan pohtivien tekstien avulla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa kehitetään kielellistä tietoisuutta ja pohditaan omaa kielellistä identiteettiä. Harjoitellaan vuorovaikutustaitoja ryhmässä. Tutustutaan eri kielimuotoihin ja harjoitellaan mukauttamaan omaa kielenkäyttöä viestintätilanteen mukaan. Luetaan kaunokirjallinen teos, jonka teemana on kieli, kulttuuri ja identiteetti.

Kirjallisuuden tulkinta, 2 op (S24)

Opintojakson moduulit

- Kirjallisuus 1, 2 op (S24), Pakollinen

Tavoitteet

Kirjallisuus 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu lukemaan, ymmärtämään ja tulkitsemaan kaunokirjallisia tekstejä
- kehittää ymmärrystään kirjallisuuden lajeista ja niiden ominaispiirteistä ja ilmaisukeinoista
- kiinnostuu ja oppii nauttimaan kirjallisuudesta
- oppii perustelemaan tulkintaansa teksteistä sekä suullisesti että kirjallisesti
- kehittää kielellisten rakenteiden ja sanaston hallintaa lukemalla suomenkielistä kaunokirjallisuutta.

Paikallinen lisäys

- etsii aktiivisesti suomenkielistä kiinnostavaa luettavaa

Keskeiset sisällöt

Kirjallisuus 1

- kirjallisuuden keskeisiä lajeja, ilmaisukeinoja ja analyysin käsitteitä
- eläytyvää ja analyttistä kirjoittamista ja keskustelua kirjallisuuden pohjalta
- kielen kuvallisuus ja kulttuurisidonnaisuus, monitulkintaisuus ja kielellä leikittely
- kertomus ja kertomuksellisuus kauno- ja tietokirjallisuudessa sekä muissa teksteissä, esimerkiksi teatteriesityksissä, elokuvissa, peleissä tai muissa mediateksteissä
- kokonainen kaunokirjallinen teos tai tietokirja itsenäisesti tai yhdessä luettuna

Paikallinen lisäys

- Opintojaksossa tehdään mahdollisuuksien mukaan teatterikäynti.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Kaunokirjallisten tekstien teemojen kautta voidaan käsitellä yhteiskunnallisia kysymyksiä, kuten tasa-arvo- ja ympäristökysymyksiä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa painottuu elämyksellinen lukeminen ja analyyttisen kirjoittamisen lisäksi myös eläytyvä kirjoittaminen kaunokirjallisuuden pohjalta.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Kaunokirjallisten tekstien avulla tutustutaan suomalaiseen kulttuuriin ja muihin kulttuureihin.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Kaunokirjallisten tekstien teemojen kautta voidaan käsitellä eettisiä ja ympäristökysymyksiä ja lisätä oppilaiden ymmärrystä niistä.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arvioinnissa painotetaan kaunokirjallisten tekstien tulkitsemista ja kirjoittamista ja keskustelua kaunokirjallisten tekstien pohjalta.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa luetaan ja tulkitaan kaunokirjallisia tekstejä ja kirjoitetaan ja keskustellaan kirjallisuuden pohjalta. Kehitetään kielen rakenteiden ja sanaston hallintaa lukemalla suomenkielistä kaunokirjallisuutta.

Media ja vaikuttaminen, 2 op (S25)

Opintojakson moduulit

- Tekstien tulkinta 1, 2 op (S25), Pakollinen

Tavoitteet

Tekstien tulkinta 1

Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen

- *syventää kriittistä lukutaitoaan, erityisesti medialukutaitoaan*
- *ymmärtää median toimintatapoja, median merkityksen identiteettien rakentumisessa ja median roolin yhteiskunnallisena vaikuttajana*
- *oppii tarkastelemaan erilaisissa teksteissä käytettäviä vaikuttamisen ja argumentoinnin keinoja*
- *osaa tarkastella myös kaunokirjallisuutta mielipiteiden ja maailmankuvan muokkaajana*
- *oppii perustelemaan omia mielipiteitään yhä monipuolisemmin kirjoittajana ja puhujana.*

Paikallinen lisäys

- *kiinnostuu ja harjaantuu seuraamaan suomenkielistä mediaa.*

Keskeiset sisällöt

Tekstien tulkinta 1

- vaikuttamisen kielelliset ja audiovisuaaliset keinot, argumentoinnin tavat sekä retoriset keinot
- perustelemisen harjoittaminen suullisesti ja kirjallisesti, lähdekritiikki, tiedonhankinta ja tiedonhallinta, tekijänoikeudet
- argumentoivan kielenkäytön sanastoon ja rakenteisiin perehtyminen: geneeriset ilmaukset, modaalisuuden ja affektisuuden ilmaisukeinot
- kielellisten keinojen valinta, tekstilaji ja tyyli
- yhteiskunnallisesti merkittävä tai ajankohtainen kokonaisteos

Paikallinen lisäys

- väittelyn ja vaikuttavan puheen harjoittelu

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija oppii taitoja, joilla hän voi vaikuttaa lähiyhteisöön ja yhteiskuntaan. Hän oppii esittämään ja perustelemaan oman mielipiteensä ja havaitsemaan vaikuttamisen keinoja teksteissä.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksossa käsiteltävät tekstit käsittelevät mm. eettisiä kysymyksiä ja ympäristöasioita, ja opiskelijat harjoittelevat argumentoimaan suullisesti ja kirjallisesti näistä aiheista.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksossa arvioidaan opiskelijan taitoja perustella mielipiteitään suullisesti ja kirjallisesti ja kykyä analysoida ja tulkita mediatekstejä ja vaikuttavia tekstejä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa tutkitaan mediatekstejä ja vaikuttavia tekstejä ja opetellaan löytämään niistä vaikuttamisen keinoja. Harjoitellaan perustelemaan omia mielipiteitä suullisesti ja kirjallisesti. Luetaan ajankohtainen tai vaikuttava kaunokirjallinen teos.

Kirjoittaminen ja vuorovaikutus, 2 op (S26S27)

Opintojakson moduulit

- Kirjoittaminen 1, 1 op (S26), Pakollinen
- Vuorovaikutus 2, 1 op (S27), Pakollinen

Tavoitteet

Kirjoittaminen 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- rohkaistuu kirjoittajana ja syventää kirjoitusprosessin hallinnan taitojaan

- syventää käsitystään tekstin rakenteen, kielen ja ilmaisutapojen vaikutuksesta tekstin merkityksiin sekä oppii laatimaan ja muokkaamaan laajahkoja asiatekstejä
- oppii kirjoittamaan tekstejä myös yhdessä muiden kanssa.

Vuorovaikutus 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kuullun ymmärtämisen, kuuntelemisen, vuorovaikutuksen sekä suullisen viestinnän strategioita ja taitoja
- lisää viestintärohkeuttaan ja kehittää esiintymistaitojaan niin, että pystyy hyödyntämään omia vahvuuksiaan erilaisissa kielenkäyttötilanteissa
- hahmottaa puheen toimintana, jossa jokainen vuoro sekä tulkitsee että rakentaa tilannetta
- oppii tarkastelemaan kielen merkitystä ja vaihtelua vuorovaikutustilanteissa.

Paikallinen lisäys

- Opiskelija kehittää kirjallisen ja suullisen viestinnän taitoja, joita hän tarvitsee opiskelussa.

Keskeiset sisällöt

Kirjoittaminen 1

- kirjoittaminen prosessina: aiheen ja aineiston valinta ja ideointi, aiheen rajaaminen ja näkökulman valinta; jäsentely, muokkaaminen ja viimeistely; palautteen antaminen ja vastaanottaminen
- tekstien jakaminen ja vertaisarvioinnin taidot
- sidosteisuus tekstin eri tasoilla, esimerkiksi tekstin kokonaisrakenne, kappaleet, virke, sanajärjestys
- asiatyylille ominaisten kielellisten rakenteiden hallinta, esimerkiksi infiniittiset rakenteet, yhdyslauseet, viittaussuhteet

Vuorovaikutus 2

- kuullunymmärtämis- ja kuuntelustrategiat ja -taidot, vuorovaikutustilanteiden havainnoiminen
- yksilön kielellinen repertuaari, kielenkäyttötilanteiden ja kielen vaihtelu sekä puheen kielellisiä keinoja ja retoriikkaa
- esiintymistaidot: puheenvuoron rakentaminen, kohdentaminen, havainnollinen esittäminen

Paikallinen lisäys

- kaunokirjallinen teos tai tietokirja
- Vuorovaikutus 2 -moduuli voidaan toteuttaa yhdessä suomen kieli ja kirjallisuus -opiskelijoiden kanssa.

Paikallinen lisäys

Laaaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija kehittää erityisesti viestintärohkeuttaan ja esiintymistaitojaan sekä oppii havainnoimaan vuorovaikutustilanteita.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Kirjallisissa ja suullisissa tehtävissä opiskelija voi hyödyntää luovuuttaan ja osaamistaan eri aloilta.

Hyvinvointiosaaminen

Vuorovaikutustaitojen kehittäminen tukee opiskelijan itsetuntoa ja hyvinvointia.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arvioinnissa painottuvat kirjoitusprosessin hallinta, kirjoittamisen ja kuuntelun taidot sekä vuorovaikutus- ja esiintymistaidot.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa syvennetään kirjoittamisen taitoja ja harjoitellaan kirjoitusprosessia yksin ja yhdessä. Kehitetään vuorovaikutustaitoja, harjoitellaan kuullun ymmärtämisen taitoja ja puheenvuoron rakentamista ja lisätään viestintätarhkeutta.

Kirjallisuuden kontekstit, 2 op (S28)

Opintojakson moduulit

- Kirjallisuus 2, 2 op (S28), Pakollinen

Tavoitteet

Kirjallisuus 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- lisää kaunokirjallisuuden tuntemustaan
- kehittää kykyään tarkastella kirjallisuutta sen kulttuurisessa ja historiallisessa syntykontekstissa
- ymmärtää eri kontekstien merkityksen kirjallisuuden tulkinnassa
- tutustuu suomalaisen kirjallisuuden keskeisiin teoksiin ja teemoihin sekä osaa arvioida niiden merkitystä.

Paikallinen lisäys

- tarkastelee suomalaista kirjallisuutta osana maailmankirjallisuutta ja suhteessa esimerkiksi venäläiseen kirjallisuuteen

Keskeiset sisällöt

Kirjallisuus 2

- Suomen kirjallisuuden vaiheet osana maailmankirjallisuutta
- eri aikakausien kaunokirjallisuutta ihmiskuvan, identiteettien, maailmankuvan sekä arvo- ja aatemaailman näkökulmasta
- kirjallisuuden tutkimista eri konteksteissaan: tekijän ja lajin konteksti, historiallinen ja kulttuurinen konteksti, poliittinen ja yhteiskunnallinen konteksti
- merkittävä tai ajankohtainen kaunokirjallinen kokonaisteos

Paikallinen lisäys

- Opiskelija voi hyödyntää tietojään eri aikakausien venäläisestä kirjallisuudesta, ja suomalaista kirjallisuutta voidaan tarkastella suhteessa siihen.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija oppii ymmärtämään kaunokirjallisuutta osana kulttuuria ja yhteiskuntaa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija hyödyntää tietojaan ja taitojaan eri oppiaineista ja koulun ulkopuolelta tarkastellessaan kaunokirjallisuutta.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arvioinnissa painottuu kyky tulkita kaunokirjallisuutta ja taito keskustella ja kirjoittaa siitä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa tutustutaan Suomen kirjallisuuden vaiheisiin osana maailmankirjallisuutta. Kirjallisuutta tarkastellaan suhteessa aikakautensa kulttuuriin ja yhteiskuntaan. Luetaan kaunokirjallisuutta ja keskustellaan ja kirjoitetaan siitä.

Vuorovaikutustaitojen syventäminen, 2 op (S29)

Opintojakson moduulit

- Vuorovaikutus 3, 2 op (S29), Valinnainen

Tavoitteet

Vuorovaikutus 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää vuorovaikutustaitojaan ja oppii arvioimaan vuorovaikutusta ja vuorovaikutusosaamisen merkitystä ihmissuhteissa, opiskelussa, työelämässä ja yhteiskunnassa*
- *kehittää valmiuksiaan ymmärtää ja ratkoa vuorovaikutuksen ongelmia sekä toimia rakentavasti ja eettisesti erilaisissa, haastavissakin vuorovaikutustilanteissa sekä ymmärtää vuorovaikutuksen kulttuurisia piirteitä ja kontekstisidonnaisuutta*
- *syventää kykyään tarkastella ja analysoida vuorovaikutusta erilaisista näkökulmista*
- *syventää ymmärrystään kielen tilanteisesta vaihtelusta.*

Paikallinen lisäys

- oppii havainnoimaan monikielisen ympäristön erityispiirteitä ja eri kulttuurien vaikutusta vuorovaikutukseen omassa elinympäristössään

Keskeiset sisällöt

Vuorovaikutus 3

- *kuuntelun ja kuullun ymmärtämisen taitojen sekä puhumisen ja esiintymisen taitojen monipuolistaminen, kielen rekisterit ja tilanteen edellyttämä kielenkäyttö*
- *vuorovaikutuksen ja vuorovaikutusosaamisen merkitys jatko-opinnoissa, työelämässä ja yhteiskunnassa, esimerkiksi erilaisissa järjestöissä sekä muissa muodollisissa ja epämuodollisissa yhteisöissä toimiminen*

- dialoginen ja rakentava vuorovaikutus, vuorovaikutukseen liittyvä etiikka sekä konfliktit ja ongelmanratkaisu ryhmässä
- vuorovaikutuksen kulttuuristen piirteiden ja erilaisten vuorovaikutustilanteiden ja -suhteiden sekä niihin vaikuttavien tekijöiden analysointi
- mahdollisesti osallistuminen toisen asteen puheviestintätaitojen päättökokeeseen eli PUHVI-kokeeseen

Paikallinen lisäys

- Opintojakso toteutetaan yhdessä suomen kieli ja kirjallisuus -opiskelijoiden kanssa.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija kehittää rakentavan vuorovaikutuksen ja ongelmanratkaisun taitojaan. Opiskelija oppii havainnoimaan erilaisia vuorovaikutustilanteita ja niihin vaikuttavia tekijöitä sekä vuorovaikutuksen kulttuurisia piirteitä.

Hyvinvointiosaaminen

Vuorovaikutustaitojen ja viestintärohkeuden kehittäminen tukee opiskelijan hyvinvointia ja osallisuutta eri yhteisöissä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Vuorovaikutustaitojen kehittäminen tukee opiskelua ja oppimista kaikissa oppiaineissa.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksossa opitaan vuorovaikutustaitoja, joita opiskelija tarvitsee työelämässä ja yhteiskunnallisessa vaikuttamisessa.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksossa arvioidaan opiskelijan kykyä toimia erilaisissa vuorovaikutustilanteissa ja havainnoida niitä. Opiskelijan on mahdollista osallistua toisen asteen puheviestintätaitojen päättökokeeseen eli PUHVI-kokeeseen.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa syvennetään vuorovaikutustaitoja, erityisesti kykyä toimia rakentavasti erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Havainnoidaan erilaisia vuorovaikutustilanteita ja niihin vaikuttavia tekijöitä sekä vuorovaikutuksen kulttuurisia piirteitä.

Kirjoitustaidon syventäminen, 2 op (S210)

Opintojakson moduulit

- Kirjoittaminen 2, 2 op (S210), Valinnainen

Tavoitteet

Kirjoittaminen 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää edelleen taitoaan ilmaista ja perustella ajatuksiaan kirjoittamalla hyödyntäen muita tekstejä
- kehittää omaäänistä kirjoittamista
- kehittää kirjoittamisen prosessin hallintaansa ja taitoaan muokata tekstiä
- syventää kirjoitetun kielen rakenteiden ja konventioiden tuntemusta
- osaa valita tilanteeseen ja tarkoitukseen sopivan kielimuodon.

Paikallinen lisäys

- osaa hyödyntää kielenhuollon ohjeita omissa teksteissään ja viimeistellä tekstinsä

Keskeiset sisällöt

Kirjoittaminen 2

- aineistopohjaisten laajojen tekstien tuottaminen ja lähteiden arviointi
- omaäänisten tekstien tuottaminen
- tekstin- ja kielenhuollon käytänteiden soveltaminen tekstien muokkaamisessa
- luettaville ja kirjoitettaville teksteille tyypillisten kielen rakenteiden, sanaston, fraasien ja käsitteiden käyttöön harjaantuminen
- ajankohtainen kaunokirjallinen teos tai tietokirja

Paikallinen lisäys

- ylioppilaskokeen kirjoitustaidon tehtävien harjoittelua

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija hioo kirjoittamistaitojaan, joita hän voi hyödyntää kaikissa oppiaineissa. Opiskelija voi lukea tietokirjan alalta, josta hän on kiinnostunut.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Kirjoittamistaitoa tarvitaan työelämässä ja aktiivisena kansalaisena toimimisessa.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksossa arvioidaan opiskelijan kirjallisia tuotoksia ja kirjoitusprosessin hallintaa.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa syvennetään kirjoitusprosessin hallintaa ja taitoa ideoida, suunnitella, muokata ja viimeistellä teksti. Kerrataan ja syvennetään kirjoitetun kielen rakenteiden ja kielenhuollon tuntemusta ja hyödyntämistä omissa teksteissä. Harjoitellaan ylioppilaskokeen kirjoitustaidon tehtäviä.

Lukutaidon syventäminen, 2 op (S211)

Opintojakson moduulit

- Tekstien tulkinta 2, 2 op (S211), Valinnainen

Tavoitteet

Tekstien tulkinta 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää kriittistä ja kulttuurista lukutaitoaan*
- *osaa tulkita erilaisia monimuotoisia tekstejä*
- *ymmärtää tekstin tavoitteiden ja kontekstin merkityksen tekstien tulkinassa.*

Paikallinen lisäys

- harjaannuttaa tekstin ymmärtämisen strategioitaan
- kehittää lukemalla kielitaitoaan, erityisesti sanavarastoa ja kirjoitetun kielen rakenteiden tuntemusta

Keskeiset sisällöt

Tekstien tulkinta 2

- *monimuotoisten asia- ja mediatekstien ja fiktiivisten tekstien tulkinta*
- *analyysin ja tulkinnan rakentaminen sekä käsitteiden käyttö*
- *runokokoelma tai näytelmäteksti*

Paikallinen lisäys

- ylioppilaskokeen lukutaidon tehtävien harjoittelua
- suomalaisen median seuraamista

Paikallinen lisäys

Laaaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa luettavat tekstit voivat olla eri aloilta opiskelijoiden kiinnostuksen mukaan. Hyvää lukutaitoa tarvitaan kaikissa oppiaineissa ja jatko-opinnoissa.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Lukutaito on keskeinen aktiivisen kansalaisen taito. Mediassa käytävän keskustelun seuraaminen tukee opiskelijan osallisuutta suomalaisessa yhteiskunnassa.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksossa arvioidaan opiskelijan luetun ymmärtämisen ja tulkinnan taitoja. Näitä taitoja voidaan osoittaa kirjoittamalla ja puhumalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa syvennetään tekstin ymmärtämisen strategioita sekä kriittistä ja kulttuurista lukutaitoa. Luetaan monipuolisesti mediatekstejä ja kaunokirjallisia tekstejä ja keskustellaan ja kirjoitetaan niistä. Harjoitellaan ylioppilaskokeen lukutaidon tehtäviä.

Tukea suomi toisena kielenä -opiskeluun, 2 op (S212)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija vahvistaa kielitaidon eri osa-alueita, erityisesti lukemista ja kirjoittamista sekä kielen rakenteiden ja sanaston tuntemusta ja käyttöä.
- Opiskelija oppii käyttämään tarkoituksenmukaisia luetun ymmärtämisen strategioita lukiessaan eri oppiaineiden tekstejä.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Kerrataan ja harjoitellaan suomen kielen perusrakenteita, kuten verbien ja nominien taivutusta.
- Opiskellaan luetun ymmärtämisen strategioita ja harjoitellaan niiden käyttämistä. Luetun ymmärtämisen harjoittelussa käytetään eri oppiaineiden tekstejä.
- Kartutetaan sanavarastoa ja vahvistetaan käsitteiden hallintaa eri tiedonalojen tekstien avulla.
- Harjoitellaan lukio-opiskelussa tarvittavien tekstilajien kirjoittamista.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa käytetään eri oppiaineiden tekstejä luetun ymmärtämisen harjoittelussa. Kasvatetaan sanavarastoa ja vahvistetaan käsitteiden hallintaa eri tiedonaloilla. Opiskelija voi hyödyntää opintojaksossa opittuja taitoja eri oppiaineissa.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan S-merkinnällä (hyväksytty).

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa kerrataan ja vahvistetaan kielitaidon eri osa-alueita, erityisesti lukemista, kirjoittamista ja kielen rakenteiden ja sanaston tuntemusta. Kerrataan ja harjoitellaan suomen kielen perusrakenteita, kuten verbien ja nominien taivutusta. Harjoitellaan luetun ymmärtämistä eri oppiaineiden tekstien avulla.

7.2. Biologia (BI)

Oppiaine ja tehtävä

Biologia on luonnontiede, joka tutkii elämään liittyviä ilmiöitä molekyyli- ja solutasolta biosfääriin. Biologian opetuksen tarkoituksena on herättää kiinnostusta bio- ja ympäristötieteisiin ja tukea opiskelijan luonnontieteellisen ajattelun kehittymistä. Opetus vahvistaa opiskelijan

käsitystä biologian merkityksestä osana luonnontieteellisen maailmankuvan rakentumista. Luonnontieteellinen maailmankuva perustuu tieteelliseen tutkimukseen ja auttaa siten opiskelijaa tarkastelemaan maailmaa tietoperustaisesti. Biologian opetus ohjaa opiskelijaa ymmärtämään elollisen luonnon rakennetta, toimintaa ja vuorovaikutussuhteita sekä evoluution merkityksen eliökunnan kehittämisessä.

Biologian oppiaine antaa opiskelijalle valmiuksia arkielämään, työelämään ja jatko-opintoihin. Biologian opetuksessa opiskelijalle välittyy kuva siitä, että biotieteet ovat nopeasti kehittyviä tieteenaloja, joiden sovelluksia hyödynnetään monin tavoin esimerkiksi lääketieteissä, teollisuudessa sekä maa- ja metsätaloudessa. Biologian opetus auttaa opiskelijaa ymmärtämään biotieteiden tarjoamia mahdollisuuksia edistää ihmiskunnan, muun eliökunnan ja elinympäristöjen hyvinvointia.

Biologian opetukselle on ominaista havainnointiin ja kokeellisuuteen perustuva tiedonhankinta, tutkimuksellisuus sekä aktivoivat ja vuorovaikutteiset työ- ja toimintatavat. Biologian opetuksessa tehdään laborointeja ja työskennellään myös digitaalisissa ja koulun ulkopuolisissa opiskeluympäristöissä. Opiskelun edetessä kokeellisen työskentelyn taidot monipuolistuvat ja syvenyvät. Opetuksessa tehdään monipuolisesti yhteistyötä muiden oppiaineiden kanssa. Biologian opetukseen sisältyviä ilmiöitä tarkastellaan erityisesti maantieteessä, kemiassa, fysiikassa, psykologiassa ja terveystiedossa kullekin oppiaineelle ominaisella tavalla.

Laaja-alainen osaaminen

Biologian opetuksen perustana on luonnon monimuotoisuuden ja sen kehittymisen ymmärtäminen. Opetuksessa keskeinen teema on kestävä tulevaisuuden rakentaminen. Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet toteutuvat yhdessä biologian tavoitteiden saavuttamisen kanssa.

Biologian opetus vahvistaa luontevasti opiskelijan **hyvinvointiosaamista**. Opetus lisää opiskelijan ymmärrystä monimuotoisen, puhtaan ja terveellisen ympäristön merkityksestä ihmisen kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille. Biologiassa korostuvat yksilöiden erilaisuus ja monimuotoisuus sekä niiden biologinen tausta, mikä antaa opiskelijalle työkaluja moninaisuuden ymmärtämiseen. Opiskelija saa ohjausta omien tavoitteidensa asettamisessa sekä tukea ja kannustusta oppimisprosessin eri vaiheissa, mikä vahvistaa opiskelijan itsetuntemusta ja pitkäjänteisyyttä.

Vuorovaikutusosaamisen osalta opiskelija oppii biologian oppiaineessa argumentoimaan ja arvioimaan omia ja muiden näkökulmia biologisen tiedon avulla. Opetusta annetaan erilaisissa oppimisympäristöissä ja monipuolisilla työmenetelmillä, mikä kehittää opiskelijan sosiaalisia ja vuorovaikutuksellisia valmiuksia.

Biologian opetus ohjaa opiskelijaa luonnontieteelliseen ajatteluun, tiedonhankintaan ja tietojen kriittiseen analyysiin tukien näin **monitieteistä ja luovaa osaamista**. Opetuksessa perehdytään biologian ja sitä lähellä olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Biologian opetus harjaannuttaa opiskelijaa tutkimuksellisuuteen sekä monitieteiseen ja luovaan työskentelyyn vaihtelevissa oppimisympäristöissä.

Yhteiskunnallisen osaamisen osalta biologian opetuksessa annetaan opiskelijalle valmiuksia työskennellä yhteiskunnan kannalta tärkeillä aloilla, kuten terveydenhuollossa, ympäristöalalla sekä maa- ja metsätaloudessa. Biotieteet ovat nopeasti kehittyvä kansainvälinen ala, jonka sovelluksia hyödynnetään yhteiskunnassa paikallisella, kansallisella ja kansainvälisellä tasolla. Biologian opetus antaa tietopohjan, jonka avulla opiskelija voi ottaa kantaa moniin ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin kysymyksiin ja kykenee kriittisyyteen seurattessaan mediaa. Opetus ohjaa opiskelijaa kestävään elämäntapaan ja globaalin vastuun ottamiseen aktiivisena yhteiskunnan jäsenenä vahvistaen näin opiskelijan **globaali- ja kulttuuriosaamista**.

Biologian opetus kehittää opiskelijan **ympäristöosaamista** ja halua vaalia luonnon monimuotoisuutta. Siinä korostuu ymmärrys luonnon ainutlaatuisuudesta ja itseisarvosta.

Opetuksessa käsitellään biologisten sovellusten ja ekosysteemipalveluiden mahdollisuuksia kestäväen tulevaisuuden kannalta. Opetus auttaa opiskelijaa tekemään kestäviä valintoja arkielämässä sekä soveltamaan biologista tietoa **eettisyyttä** vaativissa pohdinnoissa.

Tavoitteet

Biologian opetuksessa edistetään opiskelijan kykyä tarkastella ilmiöitä biotieteiden näkökulmasta sekä vahvistetaan ja syvennetään biologian tietoja, taitoja ja osaamista monipuolisesti. Tavoitteet liittyvät biologiseen tarkastelutapaan, biologian ilmiöihin ja prosesseihin sekä biologisiin taitoihin ja niiden soveltamiseen. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Biologinen tarkastelutapa

Tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää biologian keskeisiä käsitteitä täsmällisesti ja oikeissa yhteyksissä
- osaa havainnollistaa biologialle ominaisia ilmiöitä lajiesimerkkien avulla
- ymmärtää, että biologinen tieto perustuu tutkimukseen ja että Suomessa tehdään merkittävää alan tutkimusta
- ymmärtää biologisen tiedon ja siihen perustuvien sovellusten merkityksen innovaatioissa sekä erilaisten ongelmien ratkaisussa
- saa kokemuksia, jotka syventävät kiinnostusta biologiaa ja sen opiskelua kohtaan.

Biologiset ilmiöt ja prosessit

Tavoitteena on, että opiskelija

- osaa eliöiden perusrakenteita ja toimintoja
- ymmärtää biologisia syy-seuraussuhteita molekyylitasolta biosfääriin
- ymmärtää evoluution merkityksen
- tuntee biologiseen tietoon perustuvia sovelluksia.

Biologiset taidot ja niiden soveltaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- suunnittelee ja toteuttaa yksin tai ryhmässä kokeellista työskentelyä monipuolisissa oppimisympäristöissä, kuten maastossa, laboratoriossa ja virtuaalisissa ympäristöissä
- saa mahdollisuuden perehtyä biologian sovelluksiin vierailun, korkeakouluyhteistyön tai työelämäyhteistyön kautta paikallisella tai kansainvälisellä tasolla
- käyttää ja arvioi kriittisesti biologisia tietolähteitä sekä ilmaisee ja perustelee erilaisia näkemyksiä biologialle ominaisella tavalla
- ymmärtää elökunnan monimuotoisuuden säilyttämisen merkityksen, tiedostaa kestäväen kehityksen välttämättömyyden sekä rohkaistuu toimimaan myönteisten ratkaisujen puolesta.

Osaamisen arviointi

Biologiassa arvioidaan oppiaineen tavoitteiden saavuttamista moduulikohtaisia tavoitteita ja sisältöjä painottaen. Oppimisprosessin aikana annettu arviointi ja palaute ohjaavat opiskelijaa tulemaan tietoiseksi omista työskentelytavoistaan ja kehittämään omaa osaamistaan. Arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen näyttöön sekä opiskelijan käsitteellisen ja menetelmällisen osaamisen havainnointiin.

Arvioinnissa keskeisiä kohteita ovat opiskelijan tiedot ja taidot, kuten biologian peruskäsitteiden hallinta sekä ajattelu-, argumentointi- ja tutkimustaidot. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan kyky ymmärtää, soveltaa, analysoida, arvioida ja esittää biologista tietoa erilaisissa tilanteissa. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota luonnontieteellisten lainalaisuuksien sekä syy- ja seuraussuhteiden ymmärtämiseen, vuorovaikutussuhteiden merkityksen oivaltamiseen sekä kokonaisuuksien hahmottamiseen. Arvioinnissa otetaan huomioon myös opiskelijan taito arvioida tietoa kriittisesti.

Opiskelija voi osoittaa arvioitavaa osaamista myös kokeellisilla työskentelyillä maastossa tai laboratorioissa sekä esitelmillä, tutkielmilla ja muilla tuotoksilla.

Opintojaksot

Elämä ja evoluutio, 2 op (BI1)

Opintojakson moduulit

- Elämä ja evoluutio, 2 op (BI1), Pakollinen

Tavoitteet

Elämä ja evoluutio

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa selittää elämän tunnusmerkit ja perusedellytykset sekä tunnistaa niitä esimerkeistä
- osaa solun perusrakennetta ja toimintaa tasolla, joka mahdollistaa evoluution ja ekosysteemin toiminnan ymmärtämisen
- osaa selittää perinnölliseen muunteluun, luonnonvalintaan ja lajiutumiseen liittyviä mekanismeja ja osaa selittää näiden merkityksen evoluutiolle
- osaa jäsentää nykyisen eliökunnan rakenteen
- ymmärtää ja osaa selittää, miten biologinen tieto tuotetaan.

Paikallinen lisäys

- ymmärtää perusteet eliöiden luokittelulle ja siinä tapahtuneet muutokset nykyisessä eliökunnan rakenteessa

Keskeiset sisällöt

Elämä ja evoluutio

Biologia tieteenä

- elämän tunnuspiirteet ja organisaatiotasot
- biologiset tieteenalat ja tutkimusmenetelmät
- biologiset havainnot, tutkimuskysymykset ja hypoteesien muodostaminen

Evoluutio

- solujen synty ja kehittyminen
- suvullinen ja suvuton lisääntyminen
- muuntelu ja sen perinnölliset perusteet
- luonnonvalinta
- lajiutuminen
- kasvien ja eläinten evoluutio ja avainsopeumat
- ihmisen evoluutio
- evoluution tutkiminen

Eliökunta

- luokittelun periaatteet
- eliökunnan sukupuu ja keskeisimmät taksonit

Paikallinen lisäys

- eri eliöryhmien solurakenteen erojen ja yhtäläisyyksien käsittely soveltuvin osin

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson aikana opiskelija tutustuu biologian eri tieteenaloihin ja eri ammattiryhmiin, joissa tarvitaan biologista osaamista huomioiden paikalliset ja kansainväliset tutkimukset sekä eri biologian organisaatiotasot molekyyleistä biosfääriin.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakso vahvistaa opiskelijan luonnontieteellistä lukutaitoa esimerkiksi erilaisilla teemaan liittyvillä uutisilla, jotka havainnollistavat luonnontieteellistä tutkimusta. Lisäksi opintojakso kehittää opiskelijan monitieteellistä ja luovaa osaamista esim. tarkastelemalla tutkimusartikkeleita ja tutustumalla biologisiin sovelluksiin. Näin opintojakso havainnollistaa opiskelijalle biologian eri tieteenalojen merkitystä.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arvioinnissa korostuu nykyisen eliökunnan rakenteen sekä solun perusrakenteen ja toiminnan osaaminen, perinnöllisen muuntelun, luonnonvalintaan ja lajiutumiseen liittyvien mekanismien ymmärtäminen sekä niiden merkitys evoluutiolle.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa tutustutaan biologiaan tieteenä ja keskeisiin biologian tutkimusmenetelmiin. Lisäksi käsitellään evoluution keskeisimmät sisällöt, tutustutaan solurakenteeseen, eliöiden lisääntymismuotoihin ja eliökunnan luokitteluun.

Solu ja perinnöllisyys, 2 op (BI4)

Opintojakson moduulit

- Solu ja perinnöllisyys, 2 op (BI4), Valinnainen

Tavoitteet

Solu ja perinnöllisyys

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa nimetä solun perusrakenteet
- osaa selittää solujen keskeisiä toimintoja
- hallitsee periytymisen perusmekanismit ja osaa soveltaa niitä esimerkkien avulla
- osaa mikroskopoida erilaisia soluja ja tulkita solujen mikroskooppisia rakenteita
- osaa toteuttaa pienen kokeellisen työn.

Paikallinen lisäys

- osaa eroavuudet eri solutyypin solurakenteissa (solun hienorakenne)
- osaa käyttää oikeita merkintätapoja/risteytyskaavioita erilaisissa risteystehtävissä

Keskeiset sisällöt

Solu ja perinnöllisyys

Tumallisen solun rakenne ja toiminta

- solu tutkimuskohteena
- biomolekyylit
- eläin-, kasvi- ja sienisol
- geenien ilmeneminen ja sen säätely
- fotosynteesi
- soluhengitys, käymisreaktiot

Solujen lisääntyminen

- mitoosi ja solun jakautuminen
- meioosi ja sukusolujen synty

Periytymisen perusteet

- geenimutaatioiden tuottamat uudet alleelit
- mendelistinen periytyminen
- kodominantti periytyminen, polygeeninen periytyminen, sukupuoleen sitoutunut periytyminen, periytymistavan päättelyminen sukupuusta

Paikallinen lisäys

- solun energiatalouden eri muodot erityyppisissä soluissa, energian sitoutuminen ja vapautuminen solussa
- eri periytymismuodot ja niiden merkitys esimerkiksi joidenkin perinnöllisten sairauksien ilmenemisessä

Paikallinen lisäys

Laaaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakso havainnollistaa opiskelijalle biologisia ilmiöitä soluesimerkkien avulla hyödyntäen esimerkiksi kuvia, videoita tai solupreparaatteja. Opintojakso vahvistaa opiskelijan luonnontieteellistä lukutaitoa esimerkiksi erilaisilla teemaan liittyvillä uutisilla ja tutkimusartikkeleilla.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakso vahvistaa biologisten ilmiöiden ymmärrystä solutasolta biosfääriin. Opintojakso kannustaa opiskelijaa toimimaan kestävästä tulevaisuudesta edistämiseksi, ja periytymisen perusteiden ymmärtäminen luo pohjan moninaisuuden ymmärtämiselle ja eettisille kysymyksille.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arvioinnissa painottuu solun perusrakenteiden tuntemus ja hahmottaminen, sekä solun keskeiset toiminnot. Opiskelija tuntee periytymisen perusmekanismit eri esimerkkien avulla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa perehdytään tumallisen solun rakenteeseen, toiminnan ohjaamiseen, solujen lisääntymiseen ja periytymisen perusteisiin.

Ihmisen biologia, 2 op (BI5)

Opintojakson moduulit

- Ihmisen biologia, 2 op (BI5), Valinnainen

Tavoitteet

Ihmisen biologia

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa nimetä ja tunnistaa tärkeimpien elinten ja elimistöjen rakenteet ja selittää niiden toimintaperiaatteita
- ymmärtää, mitä homeostasia on, ja osaa kertoa esimerkkejä siihen vaikuttavista tekijöistä
- osaa kuvata elimistön viestintäjärjestelmiä ja selittää, kuinka eri osat viestivät keskenään
- osaa selittää elimistön kykyä aistia ympäristöä ja reagoida muutoksiin
- osaa selittää ja vertailla elimistön eri puolustusmekanismeja mikrobeja vastaan
- osaa kertoa ja perustella lisääntymisen keskeisimmät vaiheet hedelmöityksestä syntymään
- osaa toteuttaa pienimuotoisen, ihmisen elimistön toimintaa mittaavan kokeellisen työn ja esittää sen tulokset.

Paikallinen lisäys

- ymmärtää elintapojen merkityksen ihmisen kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille ja tiettyjen riskitekijöiden vaikutuksen esim. kansantautien ilmenemiseen

Keskeiset sisällöt

Ihmisen biologia

Solu, kudosa, elin

- solujen erilaistuminen kantasoluista ja syöpäsolut
- elinten muodostuminen eri kudostyypeistä

Elimistön säätely

- hermoston rakenne ja toiminta
- umpirauhaset ja hormonit

Aineenvaihdunta

- ruoansulatuselimistö
- verenkiertoelimistö
- hengityselimistö
- kuona-aineiden erityys

Liikkuminen

- tuki- ja liikuntaelimistö

Elimistön sopeutuminen ympäristöön

- iho ja lämmönsäätely
- aistit
- puolustusjärjestelmä

Lisääntyminen

- *sukuelimet ja sukupuolen kehitys*
- *hedelmöitys, raskaus ja synnytys*

Paikallinen lisäys

- elämäntavat ja niihin liittyvät riskitekijät monien sairauksien ilmenemisessä

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Yksilöiden erilaisuus ja monimuotoisuus luo pohjan moninaisuuden ymmärtämiseen. Opintojakso lisää opiskelijan ymmärrystä ihmisen anatomiasta ja fysiologiasta sekä näiden merkityksestä ihmisen kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakso vahvistaa opiskelijan vuorovaikutusosaamista, mikä tapahtuu opettajan ohjauksessa. Tuotosten (esimerkiksi tulos, johtopäätös, esitelmä) esittäminen koko ryhmälle tukee niin ajattelutaitojen kuin esiintymis- ja vuorovaikutustaitojen kehittymistä.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arvioinnissa korostuvat tärkeimpien elinten ja elimistöjen rakenteiden nimeäminen ja tunnistaminen ja niiden toimintaperiaatteiden ymmärtäminen. Lisäksi opiskelijan tulee hallita elimistön viestintäjärjestelmät, aistien toiminta, eri puolustusmekanismit mikrobeja vastaan ja lisääntymisen keskeisimmät vaiheet hedelmöityksestä syntymään.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa perehdytään ihmisen anatomiaan ja fysiologiaan, tarkastellaan eri kudoksia, elimiä ja elimistöjä. Lisäksi opintojaksossa perehdytään ihmisen erilaisiin elintoimintoihin ja lisääntymiseen sekä tarkastellaan ihmiselimistön kykyä sopeutua muutoksiin ja puolustautua ulkoisia uhkia vastaan.

Bioteekniikka ja sen sovellukset, 2 op (BI6)

Opintojakson moduulit

- Bioteekniikka ja sen sovellukset, 2 op (BI6), Valinnainen

Tavoitteet

Bioteekniikka ja sen sovellukset

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee eri mikrobien rakenteet ja ymmärtää niiden perustoiminnot*
- *osaa kertoa esimerkkejä siitä, miten mikrobeja voidaan hyödyntää bioteekniikassa*
- *syventää tietoja nukleiinihapoista ja niiden ominaisuuksista sekä tietää, miten niitä voidaan hyödyntää geeniteekniikassa*

- osaa selittää esimerkkien avulla biotekniikan keskeisimpiä sovelluksia ja innovaatioita sekä perustella niiden merkityksen jalostuksessa, lääketieteissä, teollisuudessa sekä ympäristönsuojelussa
- osaa tunnistaa ja arvioida biotekniikan mahdollisuuksia ja riskejä sekä esittää niistä perusteltuja eettisiä mielipiteitä
- osaa suunnitella ja toteuttaa biologian soveltamiseen liittyvän kokeellisen työn.

Keskeiset sisällöt

Bioteknikka ja sen sovellukset

Mikrobit

- mikrobien luokittelu
- bakteerien rakenne, muuntelu, antibioottiresistenssi
- virusten rakenne ja lisääntyminen
- mikrobien hyödyntäminen biotekniikassa

DNA:n muokkaus ja tutkiminen geeniteknikalla

- tumallisen ja tumattoman solun perimän ja geenien toiminnan erot
- DNA:n monistaminen, pilkkominen ja palojen erottelu
- DNA:n sisältämän informaation selvittäminen
- geenien siirto- ja muokkausmenetelmät

Bioteknikan keskeiset sovellukset ja merkitys

- perinteinen ja geeniteknikkaan perustuva kasvi- ja eläinjalostus
- lääketieteet
- genomitieto ja sen hyödyntäminen
- DNA-tietoon perustuva yksilön ja lajien tunnistus
- ympäristönsuojelu
- teollisuus

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakso auttaa opiskelijaa tunnistamaan ja arvioimaan biotekniikan mahdollisuuksia ja riskejä sekä esittämään niistä perusteltuja eettisiä mielipiteitä. Lisäksi opintojakso kannustaa opiskelijaa tekemään kestäviä valintoja myös jokapäiväisessä elämässään.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Bioteknikka ja sen sovellukset on kansainvälinen ala, jota hyödynnetään yhteiskunnassa mm. lääketieteessä, ympäristöalalla, maa- ja metsäteollisuudessa. Opintojakso tutustuttaa opiskelijan moniin ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin kysymyksiin ja vahvistaa opiskelijan valmiuksia kannanottoihin perusteluineen.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakso perehdyttää opiskelijan biotekniikkaan ja geeniteknikkaan liittyviin käsitteisiin ja tieteelliseen kieleen sekä tutustuttaa erilaisiin biokemiallisiin tutkimusmenetelmiin. Lisäksi opintojakso vahvistaa luonnontieteellistä lukutaitoa erilaisilla teemaan liittyvillä uutisilla, tutkimusartikkeleilla ja muilla tekstilajeilla, jotka havainnollistavat luonnontieteellistä tutkimusta. Opiskelija oppii käyttämään ja arvioimaan kriittisesti erilaisia biologisia tietolähteitä.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arvioinnissa korostuvat opiskelijan kyky hahmottaa eri mikrobien merkitys ja hyödyntäminen biotekniikassa sekä mikrobien rakenteiden ja niiden perustoimintojen ymmärtäminen. Lisäksi opiskelijan tulee hallita nukleiinihappojen ominaisuudet ja niiden hyödyntäminen geeniteknikassa, biotekniikan keskeisimmät sovellukset ja niiden merkitys jalostuksessa, lääketieteessä, teollisuudessa ja ympäristönsuojelussa.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa tutustutaan biologian eri sovelluksiin niin lääketieteessä, teollisuudessa, elintarviketuotannossa kuin myös luonnonvarojen kestävä kehityksen mukaisessa käytössä. Keskeisiä tarkastelun kohteita ovat geeniteknikan ja mikrobiologian erilaiset sovellukset, esimerkiksi kasvien ja eläinten jalostus, yksilön ja lajien tunnistus sekä ympäristönsuojelu.

Ekologian perusteet ja ihmisen vaikutukset ekosysteemeihin, 2 op (BI2BI3)

Opintojakson moduulit

- Ekologian perusteet, 1 op (BI2), Pakollinen
- Ihmisen vaikutukset ekosysteemeihin, 1 op (BI3), Pakollinen

Tavoitteet

Ekologian perusteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa selittää ja arvioida abioottisten ja bioottisten ympäristötekijöiden vaikutuksen eliöiden sopeutumiseen ja levinneisyyteen
- osaa selittää populaatioiden, eliöyhteisöjen ja ekosysteemien rakennetta ja toimintaa sekä kuvata niitä esimerkkien avulla
- osaa kuvata luonnon monimuotoisuutta ja perustella sen merkityksen.

Ihmisen vaikutukset ekosysteemeihin

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee menetelmiä, joilla voidaan tutkia ja seurata ympäristön tilaa sekä tunnistaa ympäristöongelmia
- osaa vertailla, analysoida ja arvioida ihmisen toiminnan vaikutuksia ekosysteemeissä
- osaa esittää perustellen ympäristöongelmien ratkaisukeinoja ja tunnistaa ympäristön tilassa tapahtuvia positiivisia kehityssuuntia
- osaa arvioida ja perustella omaa toimintaansa ekologisen kestävyysnäkemyksen kannalta
- osaa hankkia, analysoida, tulkita ja esittää ekologista tutkimusaineistoa.

Paikallinen lisäys

- ymmärtää keskeisten ympäristöongelmien vaikutukset erilaisiin ekosysteemeihin ja tiedostaa miten niiden haittoja voi konkreettisesti vähentää
- ymmärtää biodiversiteetin eli luonnon monimuotoisuuden merkityksen sen eri tasoilla

Keskeiset sisällöt

Ekologian perusteet

Ekologian perusteet

- ekosysteemien rakenne ja dynaamisuus
- hiilen, typen ja fosforin kierto ja energian virtaus ekosysteemeissä
- populaatioiden ominaisuudet
- sopeutuminen, ekolokerot ja levinneisyys
- lajien väliset suhteet

Luonnon monimuotoisuus

- lajin sisäinen monimuotoisuus, lajien monimuotoisuus, ekosysteemien monimuotoisuus
- monimuotoisuuden merkitys

Ihmisen vaikutukset ekosysteemeihin

Ihmisen aiheuttamat ekosysteemien muutokset ja ympäristöongelmien ratkaisukeinoja

- ilmastomuutoksen vaikutukset ekosysteemeihin
- happamoituminen
- rehevöityminen
- vierasaineiden vaikutukset ravintoketjuissa
- ihmisen vaikutus luonnon monimuotoisuuteen

Kestävää tulevaisuutta kohti

- ekosysteemipalveluiden merkitys ja ekologisesti kestävä kehitys
- toiminta kestävästä elämäntavan edistämiseksi ja ympäristön tilaan vaikuttaminen

Paikallinen lisäys

Laaaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakso kehittää opiskelijan ympäristöosaamista ja halua vaalia luonnon monimuotoisuutta. Ymmärrys luonnon ainutlaatuisuudesta korostuu. Opintojakso vahvistaa opiskelijan ymmärrystä biologisten sovellusten ja ekosysteemipalveluiden mahdollisuuksista kestävästä tulevaisuudesta kannalta ja auttaa opiskelijaa tekemään kestäviä valintoja arkielämässä.

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakso perehdyttää opiskelijan uhanalaisiin lajeihin tai harvinaisiin ekosysteemeihin sekä paikallisiin ja perinnebiotooppeihin. Opiskelija oppii ymmärtämään monimuotoisen, puhtaan ja terveellisen ympäristön merkityksen ihmisen kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakso lisää opiskelijan tietämystä ekologiasta ja ihmisen vaikutuksista ekosysteemeihin. Tähän pohjautuen opintojakso vahvistaa opiskelijan valmiuksia vaikuttaa ja ottaa kantaa yhteiskunnallisiin kysymyksiin.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakso vahvistaa opiskelijan ymmärrystä ekosysteemien muutoksista ja ympäristöongelmien ratkaisukeinoista eri alueilla hyödyntäen eri tietolähteitä. Lisäksi opintojakso antaa valmiuksia arvioida esimerkiksi oman toiminnan kestävyyttä (hiilijalanjälkilaskurit) ja tutustua mahdollisuuksiin kestävästä kehityksestä edistämiseksi.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arvioinnissa korostuvat populaatioiden, eliöyhteisöjen ja ekosysteemien rakenteen ja toiminnan osaaminen sekä luonnon monimuotoisuuden merkityksen ymmärtäminen sen eri tasoilla. Lisäksi opiskelijan tulisi tuntea keskeiset menetelmät, joilla voidaan tutkia ympäristön tilaa sekä tunnistaa ympäristöongelmia ja ihmisen toiminnan vaikutuksia ekosysteemeihin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa tutustutaan ekosysteemien rakenteeseen ja toimintaan, aineiden kiertoon ja energian virtaukseen ekosysteemeissä, populaatioiden ominaisuuksiin, ekolokeroihin ja lajien levinneisyyteen sekä lajien välisiin suhteisiin. Lisäksi opintojaksossa perehdytään luonnon monimuotoisuuden eli biodiversiteetin merkitykseen sen eri tasoilla, ihmisen aiheuttamiin ekosysteemien muutoksiin sekä ympäristöongelmien ratkaisukeinoihin ja toimintaan kestävän elämäntavan edistämiseksi.

7.3. Elämäkatsomustieto (ET)

Oppiaine ja tehtävä

Elämäkatsomustieto on oppiaine, joka tukee opiskelijan elämäkatsomuksen ja identiteetin muodostumista sekä hyvän elämän tavoittelua. Elämäkatsomus tarkoittaa yksilön käsitystä maailmasta ja omasta paikastaan siinä.

Elämäkatsomustiedon lähtökohtana ovat valmiiden oppijärjestelmien sijaan opiskelijan elämismaailma ja sen ilmiöt. Oppiaine kannustaa opiskelijaa jäsentämään aktiivisesti omaa elämäkatsomustaan, refleктоimaan sen perusteita ja erittelemään siihen vaikuttavia tekijöitä. Samalla tarkastellaan erilaisia yleisiä maailmankatsomuksia, jotka voivat olla esimerkiksi poliittisia, tieteellisiä, elämänfilosofisia, aatteellisia, populaarikulttuurista nousevia tai uskonnollisia.

Oppiaine on taustaltaan monitieteinen. Elämäkatsomustiedon opetuksessa sovellettavista tieteistä tärkeimmät ovat antropologia, filosofia, kulttuurin, taiteen ja uskonnon tutkimus, kasvatustiede sekä yhteiskuntatieteet, kuten mediatutkimus, politiikantutkimus, sosiologia ja sukupuolentutkimus. Opetus integroi ja hyödyntää muissa oppiaineissa, kuten historiassa, psykologiassa, biologiassa ja maantieteessä, hankittuja tietoja elämäkatsomuksellisissa pohdintoissa. Elämäkatsomustiedon opiskelu kehittää näkemyksellisyyttä, laaja-alaista kriittistä ajattelua sekä kykyä hahmottaa kokonaisuuksia ja ilmiöiden välisiä yhteyksiä.

Elämäkatsomustieto kartuttaa kulttuurista ja katsomuksellista yleissivistystä, arvostelukykyä, toisten kunnioittamista sekä keskustelun, kuuntelun ja itseilmaisun taitoja. Oppiaine ankkuroituu ihmisoikeusetiikkaan ja kestävän tulevaisuuden rakentamiseen. Se pohjautuu ihmiskäsitykseen, jossa ihminen nähdään sosiaalisena olentona ja korostetaan ihmisten mahdollisuutta tutkia kriittisesti ympäröivää todellisuutta ja elää vapaina ja keskenään tasavertaisina, aktiivisina ja eettisinä yhteiskunnan jäseninä.

Oppiaineen luonne edellyttää vuorovaikutteisia ja keskustelevia työtapoja.

Laaja-alainen osaaminen

Elämäkatsomustieto tukee opiskelijan oman identiteetin kehittymistä, hyvän elämän tavoittelua sekä kasvua sivistyneeksi ja avarakatseiseksi ihmiseksi ja eettisesti toimivaksi yhteiskunnan jäseneksi.

Elämänkatsomustiedossa käytetään ymmärrettävää yleiskieltä, jotta vuorovaikutus on helppoa ja katsomukselliset pohdinnat avautuvat mahdollisimman hyvin eri taustoista tuleville opiskelijoille. Tarpeen mukaan oppiaine hyödyntää erikoisalojen termistöä, mikä helpottaa asioiden käsitteellistä tarkastelua.

Elämänkatsomustieto kehittää eettistä ajattelua, myötätuntoa ja valmiuksia ottaa muut ihmiset sekä heidän katsomuksensa ja tarpeensa huomioon. Oppiaine tukee oman identiteetin etsintää, auttaa jäsentämään minäkuvaa ja vahvistaa itsetuntemusta. Se vahvistaa näin osaltaan opiskelijan **hyvinvointiosaamisen** kehittymistä.

Elämänkatsomustieto tukee **vuorovaikutusosaamisen** tavoitteiden saavuttamista. Elämänkatsomustiedolle ominaiset työtavat ovat keskustelevia, opiskelijalähtöisiä ja vuorovaikutteisia. Opinnoissa on olennaista oppia kohtaamaan, ymmärtämään ja hyväksymään erilaisia ajattelutapoja. Toisten kuunteleminen ja ymmärtäminen sekä toisten näkemyksiä arvostava argumentaatio edistävät keskeisiä sosiaalisia taitoja.

Elämänkatsomustieto hyödyntää laajasti eri tietolähteitä ja kasvattaa kykyä arvioida niiden luotettavuutta. Kriittisen, rakentavan ja eettisen ajattelun oppiminen on keskeinen osa elämänkatsomustiedon tavoitteistoa. Oppiaine on **monitieteinen**, ja siinä yhdistellään ja sovelletaan **luovasti** eri lukioaineista sekä tieteistä ja taiteista omaksuttua tietoa ja osaamista.

Elämänkatsomustiedon opetuksen perustana ovat ihmisoikeuksien, demokratian ja kestävän tulevaisuuden periaatteet. Niiden edistämiseksi opetus rohkaisee yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen. Opetus kannustaa itsetutkiskeluun, omien eettisten arvojen punnitsemiseen sekä identiteetin ja omien vakaumusten rakentamiseen. Näin elämänkatsomustieto tukee **yhteiskunnallisen osaamisen** tavoitteita, kuten aktiivista kansalaisuutta, elämän valintojen tekemistä, suuntautumista jatko-opintoihin ja mielekkäälle elämänuralle sekä hakeutumista työelämän eri aloille.

Elämänkatsomustiedon opetuksessa opiskelija saa tilaisuuden pohtia globaalin ja ekologisen oikeudenmukaisuuden merkitystä ajankohtaisissa ja arkielämään liittyvissä kysymyksissä. Oppiaine harjaannuttaa monipuolisesti **eettisyyden** taitoja. Siinä opetetaan erottamaan perustellut väitteet perustelemattomista ja kannustetaan etsimään tieteellistä näyttöä uskomusten tueksi. Elämänkatsomustieto auttaa opiskelijaa ymmärtämään **ympäristöosaamisen** tavoitteiden mukaisesti luonnon monimuotoisuuden arvon ja opettaa pohtimaan keinoja, joilla yksilö ja yhteiskunta voivat toimia ekologisesti kestävällä tavalla. Oppiaineessa sekä aktivoidaan toimintaa ilmastomuutoksen torjumiseksi että pohditaan ilmastomuutoksen kohtaamisen kannalta olennaisia asenteita ja tunnetaitoja.

Elämänkatsomustieto perustuu ajatukseen erilaisten kulttuurien ja katsomusten kohtaamisen ja vuoropuhelun tärkeydestä. Se tutustuttaa historiallisesti ja nykyajassa merkittäviin maailmankatsomuksiin, kulttuureihin ja kulttuuriperintökohteisiin. Oppiaine avartaa maailmankatsomusta ja opettaa ymmärtämään kulttuurisen moninaisuuden arvon. Se ohjaa toimimaan eettisesti ja kunnioittavasti niin oman kuin muidenkin kulttuurien ja yhteisöjen piirissä. Oppiaineessa pohditaan ihmiskunnan tulevaisuutta ja maailmaa muuttavia kehityskulkuja, kuten uutta mediaympäristöä, teknologian kehitystä ja ilmastomuutosta. Näin elämänkatsomustieto vahvistaa opiskelijan **globaali- ja kulttuuriosaamista**.

Tavoitteet

Elämänkatsomustiedon opetuksen tavoitteena on, että

opiskelija

- saa tukea ja perusteita identiteettinsä ja elämänkatsomuksensa rakentamiseen

- osaa hyödyntää, yhdistellä ja soveltaa eri tieteissä ja lukion oppiaineissa omaksuttuja tietoja oman elämäkatsomuksensa rakentamisessa
- osaa arvioida kriittisesti maailmankatsomuksiin ja omaan elämäkatsomukseen vaikuttavia yhteiskunnallisia ja kulttuurisia tekijöitä
- osaa toimia rakentavasti erilaisissa ja erimielisissäkin vuorovaikutustilanteissa
- laajentaa ja syventää katsomuksellista ja kulttuurista yleissivistystään
- kehittää kykyään reflektoida omaa ja muiden ajattelua ja toimintaa
- kunnioittaa ja osaa perustella periaatteita ja käytäntöjä, jotka edistävät ihmisoikeuksia, kulttuurien välistä myönteistä kohtaamista, yhteiskunnallista ja globaalia oikeudenmukaisuutta sekä kestäväen tulevaisuuden rakentamista ja ilmastovastuuta.

Osaamisen arviointi

Elämäkatsomustiedossa arvioidaan sitä, kuinka laaja-alaisesti, monipuolisesti, johdonmukaisesti ja oivaltavasti opiskelija osaa pohtia katsomuksellisia kysymyksiä ja ilmaista ajatuksiaan. Arviointi tukee ja kehittää opiskelijan kykyä reflektoida oman elämäkatsomuksensa ja identiteettinsä rakentumista sekä kykyä perustella katsomuksellisia valintojaan. Arvioinnissa otetaan huomioon taito perustella katsomuksellisia käsityksiä kirjallisesti, suullisesti ja vuorovaikutteisesti.

Elämäkatsomukselliset kysymykset ovat henkilökohtaisia ja nousevat opiskelijan omasta elämästä. Niiden pohdiskelun arviointi perustuu ajattelun taitoihin, kuten johdonmukaisuuteen, kriittisyyteen, ristiriidattomuuteen ja systemaattisuuteen. Opiskelijan suorituksissa arvioidaan taitoa tarkastella ja eritellä monipuolisesti erilaisia katsomuksellisia kantoja sekä taitoa esittää niistä perusteltuja arvioita.

Elämäkatsomustiedossa arvioidaan myös katsomuksellista ja kulttuurista yleissivistystä, joka sisältää sekä tiedollisen ulottuvuuden että ajattelu- ja vuorovaikutustaitoja. Nämä otetaan huomioon opintojaksojen arvioinnissa. Arviointi rohkaisee opiskelijaa oman opiskelunsa suunnitteluun, arviointiin ja kehittämiseen.

Opintojaksot

Minä ja hyvä elämä, 2 op (ET1)

Opintojakson moduulit

- Minä ja hyvä elämä, 2 op (ET1), Pakollinen

Tavoitteet

Minä ja hyvä elämä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää hyvän elämän pohtimiseen liittyvät keskeiset käsitteet ja osaa käyttää niitä oman elämäkatsomuksensa jäsentämisessä
- tutustuu erilaisiin käsityksiin hyvästä elämästä, osaa arvioida niitä sekä tarkastella niitä suhteessa omiin elämäntavoitteisiin
- osaa arvioida erilaisia hyvän elämän edellytyksiä ja identiteettivalintoja yhdenvertaisuutta kunnioittaen
- tuntee erilaisia ihmiskäsityksiä ja osaa eritellä, miten ne johtavat erilaisiin hyvän elämän ihanteisiin
- ymmärtää oman identiteettinsä osa-alueita ja osaa eritellä siihen vaikuttavia yksilöllisiä ja yhteisöllisiä tekijöitä
- kehittää kykyään elämäkatsomukselliseen keskusteluun, vuorovaikutukseen ja näkemystensä ilmaisemiseen vastuullisesti, johdonmukaisesti ja luovasti.

Paikallinen lisäys

- osaa tarkastella itseään monikulttuurisen yhteisön aktiivisena jäsenenä
- tutustuu venäläiseen katsomusperinteeseen

Keskeiset sisällöt

Minä ja hyvä elämä

- *minuus, elämänkatsomus, maailmankatsomus ja maailmankuva*
- *hyvän elämän tekijöitä ja ulottuvuuksia: tarpeet, onnellisuus, elämän merkityksellisyys, hyvinvointi ja toimintavalmiudet, erilaisia hyvän elämän malleja*
- *luonnon- ja ihmistieteellisiä, filosofisia, taiteessa ja populaarikulttuurissa ilmeneviä sekä sekulaareja ja uskonnollisia ihmiskäsityksiä ja -ihanteita*
- *yksilöllisyys, elämänvalinnat ja elämänhallinnan keinot: yksilön mahdollisuudet vaikuttaa omaan elämäänsä, perimän ja ympäristön merkitys*
- *ihmisen identiteetti ja sosiaalisuus: yksilöt yhteisöissä, yksityinen ja julkinen, sosiaaliset suhteet, roolit ja normit, ihmisen yhteisöllisen aseman intersektionaalisuus*
- *ihmisen olemassaolon peruskysymyksiä: ihmissuhteet, sukupuolen ja seksuaalisen suuntautumisen moninaisuus, opiskelu ja työ, vanheneminen ja kuolema*

Paikallinen lisäys

- hyvän elämän rakentuminen suomalaisuuden ja venäläisyyden kontekstissa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija pohtii omaa elämänkatsomustaan ja identiteettiään peilaten niitä erilaisiin hyvän elämän malleihin ja identiteetin osa-alueisiin. Itsetuntemuksen vahvistuminen lisää opiskelijan hyvinvointia.

Vuorovaikutusosaaminen

Moduulin sisällöt tarjoavat opiskelijalle eväitä elämänkatsomukselliseen keskusteluun, mikä puolestaan vahvistaa vuorovaikutusosaamista.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelija ymmärtää hyvän elämän pohtimiseen liittyvät keskeiset käsitteet ja osaa käyttää niitä elämänkatsomuksensa jäsentämisessä. Lisäksi arvioinnin kohteena on opiskelijan kyky reflektoida oman identiteettinsä ja elämänkatsomuksensa rakentumista sekä kyky perustella omia valintoja.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa keskitytään omaan hyvään elämään ja tutkitaan identiteettejä ja niiden rakentumista. Lähtökohtana on jokaisen oma elämä, ja kantavana teemana on yhdenvertaisuus. Tutustutaan erilaisiin ihmiskäsityksiin ja keskeisiin käsitteisiin, jotka liittyvät elämänkatsomuksen jäsentämiseen.

Minä ja yhteiskunta, 2 op (ET2)

Opintojakson moduulit

- Minä ja yhteiskunta, 2 op (ET2), Pakollinen

Tavoitteet

Minä ja yhteiskunta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa yhteisöllisyyden merkityksen ihmisyydelle ja omalle identiteetille
- ymmärtää, että sosiaalisia ilmiöitä ja yhteiskunnallisia rakenteita voidaan tarkastella tieteellisesti ja niillä on suuri merkitys yksilön elämäkatsomukselle ja elämänvalinnoille
- osaa arvioida kriittisesti niin omia kuin muiden yhteiskunnallisia väitteitä ja katsomuksia
- osaa tulkita ja arvioida erilaisten medioiden ja muiden yhteiskunnallisten instituutioiden tarjoamaa informaatiota
- osaa tarkastella kriittisesti yhteiskuntaa ja sen osa-alueita, yhteiskunnallisia rakenteita, ideologioita piirteitä sekä vallitsevia yhteiskunnallisia arvoja
- ymmärtää ja osaa perustella ihmisoikeuksien, uskonnon- ja omantunnonvapauden, yhdenvertaisuuden, demokratian, rauhan, yhteiskunnallisen ja globaalin oikeudenmukaisuuden sekä kestäväns tulevaisuuden rakentamisen periaatteita
- osaa jäsentää omaa asemaansa yksilönä yhteisöissä, kansalaisena valtiossa ja toimijana talousjärjestelmässä
- osaa arvioida yksilön vaikutusmahdollisuuksia sekä kasvattaa valmiuttaan rakentavaan ja vastuulliseen yhteiskunnalliseen osallistumiseen.

Paikallinen lisäys

- tuntee maailmanlaajuisen Unesco-kouluverkoston tavoitteita

Keskeiset sisällöt

Minä ja yhteiskunta

- kriittinen ajattelu ja väitteiden järkiperäinen perustelu: ympäröivän todellisuuden jäsentäminen ja sen erilaiset vääristymät
- median ja muiden informaationlähteiden toimintalogiikka; koulun, politiikan, tieteen, taiteen, viihdeteollisuuden sekä kulttuuristen, mukaan lukien uskonnollisten yhteisöjen, vaikutus maailmankuviin ja -katsomuksiin sekä omaan elämäkatsomukseen
- aikalauskritiikki: yhteiskunnan ja eri alakulttuurien aatteita ja arvoja
- yhteiskunnassa toimimisen ja aktiivisen kansalaisuuden tiedollisia perusteita: yhteiskunnalliset rakenteet, sosiaaliset tosiasiat, modernin länsimaisen yhteiskunnan erityispiirteet, kuten individualismi ja yhteisön ja yhteiskunnan ero, sekä näiden vaikutus yksilön elämään
- taloudellinen ja poliittinen valta Suomessa ja globaalissa markkinataloudessa, yksilön kuluttajana ja kansalaisena tekemien valintojen vaikutukset
- ihmisarvo, ihmisen arvokkuus ja ihmisoikeudet; ihmisoikeusasiakirjat, kuten YK:n yleismaailmallisen ihmisoikeuksien julistus, Lapsen oikeuksien sopimus sekä Euroopan ihmisoikeussopimus; ihmisoikeusloukkaukset, kuten holokausti
- globaali oikeudenmukaisuus, kestävä tulevaisuus, ilmastonmuutoksen torjunta sekä YK:n kestäväns kehityksen tavoitteet ja Agenda 2030

Paikallinen lisäys

- tutustutaan Suomalais-venäläisen koulun Unesco-toimintaan

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakso vahvistaa yhteiskunnassa toimimisen ja aktiivisen kansalaisuuden tiedollisia perusteita sekä kannustaa eettiseen pohdintaan ja ajankohtaiseen yhteiskunnalliseen keskusteluun.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson sisällöt auttavat tiedostamaan yhteiskunnallisia rakenteita ja omia vaikutusmahdollisuuksia niin lähiympäristössä kuin globaalillakin tasolla.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson sisällöt tukevat lukion oppiaineiden tietopohjaa sekä haastavat soveltamaan myös tieteistä ja taiteista omaksuttua tietoa ja osaamista.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksossa katsomuskeskustelu laajenee ympäröivään yhteiskuntaan. Opiskelija hahmottaa yhteisöllisyyden merkityksen ihmisyydelle ja omalle identiteetille ja ymmärtää sosiaalisia ilmiöitä ja yhteiskunnallisia rakenteita ja arvoja sekä osaa tulkita ja arvioida median ja eri instituutioiden tarjoamaa informaatiota.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa tarkastellaan yhteisöllisyyden merkitystä ihmisyydelle ja omalle identiteetille. Opintojakson sisällöt auttavat opiskelijaa tiedostamaan sosiaalisia ja yhteiskunnallisia rakenteita sekä omia vaikuttamisen ja osallistumisen mahdollisuuksia.

Kulttuurit, 2 op (ET3)

Opintojakson moduulit

- Kulttuurit, 2 op (ET3), Valinnainen

Tavoitteet

Kulttuurit

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää kulttuurin merkityksen ihmisyydelle ja omalle elämäntähtämykselle sekä saa välineitä myönteisen kulttuurisen identiteetin rakentamisessa
- osaa käyttää kulttuuria koskevan tutkimuksen käsitteistöä ja muodostaa kulttuureja koskeviin kysymyksiin oman perustellun kantansa
- osaa käyttää kulttuuria koskevan tutkimuksen käsitteistöä ja muodostaa kulttuureja koskeviin kysymyksiin oman perustellun kantansa
- hahmottaa suomalaisuuden historiallisesti rakentuvana ja muuttuvana jatkumona, johon kuuluvat niin ulkoiset vaikutteet kuin sisäinen moninaisuus ja vähemmistökulttuurit
- osaa hahmottaa erilaiset elämäntähtämykselliset ratkaisut ja identiteettivalinnat sekä maailman kulttuurisen moninaisuuden rikkautena ja perustella niiden yhdenvertaisen kohtelun
- tunnistaa vihapuheen ja osaa erottaa sen sananvapauden vastuullisesta käytöstä.

Paikallinen lisäys

- kielen merkitys katsomuksen tarkastelussa sekä monikielisyys identiteetin rakentajana

Keskeiset sisällöt

Kulttuurit

- *kulttuurin käsite ja merkitys sekä sen erilaiset luokittelut ja käyttötavat, kulttuuri merkityksiin perustavana inhimillisenä toimintana, erilaisia teorioita kulttuurien kehityksestä ja suhteesta toisiinsa, etnosentrismi ja kulttuurielativismi*
- *kulttuuria koskevan tutkimuksen perusteita: tutkittavan ja tutkijan näkökulmat, kenttätyö, etnografia, kysely, haastattelu*
- *kulttuuriperintö: tapakulttuurin monet muodot, kulttuurinen itseilmaisu, kulttuurin vaikutus yksilön maailmankuvaan ja elämänkatsomukseen, Unescon maailmanperintöohjelma*
- *suomalaisen kulttuurin ja identiteettipolitiikan historiallinen rakentuminen, suomalaisuuden monimuotoisuus ja suomalaiset vähemmistökulttuurit*
- *kulttuurien ja sivilisaatioiden vuorovaikutus sekä monokulttuurisuuden mahdottomuus: monikulttuurisuus ja globaali kulttuuri sekä niiden erilaiset katsomukselliset ja yhteiskunnalliset tulkinnat ja vaikutukset*
- *etnisyyden, rasismien ja muun syrjinnän sekä keskinäisen kunnioituksen ja yhdenvertaisuuden historiaa ja nykypäivää eri kulttuureissa*

Paikallinen lisäys

- idän ja lännen kulttuurien erityispiirteitä

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Tutustutaan kulttuurien tutkimuksen käsitteistöön, kulttuurien vuorovaikutukseen ja hahmotetaan kulttuurit historiallisesti rakentuvina ja muuttuvina jatkumoina.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksossa tarkastellaan etnisyyden, rasismien ja muun syrjinnän sekä keskinäisen kunnioituksen ja yhdenvertaisuuden historiaa ja nykypäivää.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Kulttuurisia ilmiöitä asetetaan historialliseen ja yhteiskunnalliseen kontekstiinsa. Tämä auttaa ymmärtämään eri kulttuureita edustavia ihmisiä ja kannustaa vuorovaikutukseen heidän kanssaan.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelija tuntee kulttuurin merkityksen ihmisyydelle, kulttuurien vuorovaikutuksen ja kulttuurin tutkimuksen käsitteistöä sekä osaa muodostaa kulttuureja koskeviin kysymyksiin oman kantansa. Lisäksi opiskelija osaa hahmottaa kulttuurisen moniaisuuden rikkautena ja perustella ihmisten yhdenvertaisen kohtelun.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa käsitellään kulttuurin merkitystä ihmisyydelle ja omalle elämäntarkastomukselle, kulttuurintutkimuksen käsitteitä sekä suomalaisuutta historiallisesti rakentuvana ja muuttuvana jatkumona. Moninaisuus ja yhdenvertaisuus ovat kantavia teemoja.

Katsomukset, 2 op (ET4)

Opintojakson moduulit

- Katsomukset, 2 op (ET4), Valinnainen

Tavoitteet

Katsomukset

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa eritellä maailman- ja elämäntarkastomuksen sekä maailmankuvan käsitteitä, arvioida niihin liittyviä perusteita sekä erottaa katsomukselliset ja arvokysymykset mielipidekysymyksistä
- ymmärtää katsomusten, kulttuurien ja yhteiskuntamuotojen jatkuvaa historiallista muuttumista sekä osaa sen perusteella eritellä erilaisten maailmankatsomusten piirteitä ja lähtökohtia
- osaa eritellä ja arvioida evoluution, universaalien eettisten järjestelmien, Euroopan uuden ajan murroksen, valistuksen, tieteen sekä modernin markkinatalouden merkitystä maailmankuviin ja omaan elämäntarkastomukseensa
- osaa arvioida erilaisten arvojen, maailmankuvien ja tietämisen tapojen sekä yksilöllisten, yhteisöllisten, poliittisten ja uskonnollisten ulottuvuuksien painoarvoa erilaisissa elämän- ja maailmankatsomuksissa
- osaa eritellä oman elämäntarkastomuksensa ja siihen liittyvien uskomusten perusteita ja muotoutumista sekä ymmärtää, että elämäntarkastomuksen lähtökohdat olisivat voineet poiketa nykyisistä.

Keskeiset sisällöt

Katsomukset

- katsomuksellinen käsitteistö; katsomukset perustavina tapoina käsittää maailma ja katsomuksellisten kysymysten luonne
- ihmiskunnan katsomuksellisuuden muotoutuminen: evoluution, kielen ja joustavan yhteistyön merkitys ihmislajin kehityksessä; animismi, teismi, ateismi
- katsomusten historiaa: universaalien katsomusten ja moraalijärjestelmien synty, modernin subjektin ja tieteellisen maailmankuvan synty, edistysusko ja yhteiskunnan osa-alueiden eriytyminen uudenlaisten katsomusten taustana
- poliittisia maailmankatsomuksia, kuten liberalismi, sosialismi ja nationalismi; katsomusten ilmeneminen elämäntavassa, taiteessa, urheilussa sekä suhteessa luontoon ja ympäristöön
- elämäntarkastomuksen jäsentäminen katsomushistorian näkökulmasta; oman elämäntarkastomuksen taustalla olevat satunnaiset historialliset seikat

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksossa tutustutaan ihmiskunnan katsomuksellisuuden ja katsomusten historiaan.

Hyvinvointiosaaminen

Käsiteltävät asiat auttavat opiskelijaa arvioimaan oman katsomuksensa perusteita ja rakentamaan omaa identiteettiä, mikä tukee opiskelijan hyvinvointia.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksossa opitaan arvioimaan erilaisten arvojen, maailmankuvien ja tietämisen tapojen sekä yksilöllisten, yhteisöllisten, poliittisten ja uskonnollisten ulottuvuuksien painoarvoa elämän- ja maailmankatsomuksissa.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelija osaa eritellä katsomuskeskusteluja ja erotella katsomukselliset ja arvokysymykset mielipiteistä. Opiskelija ymmärtää katsomusten, kulttuurien ja yhteiskuntamuotojen historiallista muuttumista ja osaa arvioida erilaisten arvojen, maailmankuvien, tietämisen tapojen ja sisältöjen painoarvoa erilaisissa elämän ja maailmankatsomuksissa.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa tutustutaan kulttuuriin ja yhteiskunnallisiin tekijöihin, jotka ovat vaikuttaneet ja vaikuttavat katsomusten muotoutumiseen niin yhteiskunnan kuin yksilönkin tasolla.

Uskonnot ja uskonnottomuus, 2 op (ET5)

Opintojakson moduulit

- Uskonnot ja uskonnottomuus, 2 op (ET5), Valinnainen

Tavoitteet

Uskonnot ja uskonnottomuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kykyä lukea, tulkita ja ymmärtää erilaisia uskonnollisia ja uskonottomia maailmankatsomuksia sekä kykyä verrata niiden lähtökohtia ja elämäntapaa omaan elämänskatsomukseensa*
- *tutustuu uskontojen, uskonnollisuuden ja uskonottomuuden tieteelliseen tutkimukseen, määrittelyyn ja selittämiseen sekä uskontokritiikkiin*
- *hallitsee käsitteitä, tietoa ja taitoja, joiden avulla hän osaa pohtia ja analysoida maailmankatsomuksellisiin järjestelmiin, kuten sekulaariin humanismiin ja uskontoihin, liittyviä kysymyksiä sekä muodostaa niihin oman perustellun kantansa*
- *perehtyy suuriin maailmanuskontoihin ja hahmottaa niiden keskeisiä piirteitä, sisäistä monimuotoisuutta sekä vaikutusta kulttuuriin ja yhteiskuntaan*
- *perehtyy ateismin, agnostismin ja humanismin historiaan*
- *ymmärtää, että uskonnottomuus ja uskonnollisuus ovat historiallisesti rakentuneita, monimuotoisia ja muuttuvia ilmiöitä, joilla on vahva kulttuurinen ja yhteiskunnallinen merkitys.*

Paikallinen lisäys

- perehtyy uskonnottomuuden ja uskonnollisuuden ilmenemiseen entisessä Neuvostoliitossa

Keskeiset sisällöt

Uskonnot ja uskonottomuus

- uskonnon sekä uskonnollisuuden ja uskonottomuuden tutkiminen, määrittelemine ja selittäminen; käsityksiä uskontojen alkuperästä; uskontokritiikki
- keskeisiä uskonnollisten ilmiöiden ymmärtämiseen liittyviä käsitteitä, kuten myytti, pyhä, riitti, symboli ja jumala
- kristinuskon ja islamin sekä buddhalaisuuden ja hindulaisuuden historiallinen ja maantieteellinen levinneisyys, jakautuminen ja peruspiirteet; Itä-Aasian katsomusperinteiden yleiset piirteet
- ateismi, agnostismi, uskonottomuus ja sekulaarin humanismin maailmankatsomukselliset perusteet
- uskonnon ja uskonottomuuden näkyminen ja vaikutus arkielämässä, politiikassa ja oikeudenkäytössä: liberaali ja fundamentalistinen uskonnollisuus, tapauskonnollisuus, uudet uskonnolliset liikkeet, sekularisaatio ja julkisen vallan tunnustuksettomuuden periaate

Paikallinen lisäys

- uskontojen asema ja ateismi entisessä Neuvostoliitossa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksossa perehdytään sekä suuriin maailmanuskontoihin että uskonnotomiin katsomuksiin ja hahmotetaan niiden keskeisiä piirteitä, sisäistä monimuotoisuutta sekä vaikutusta kulttuuriin ja yhteiskuntaan.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson sisällöt kehittävät opiskelijan kykyä verrata uskonnollisia ja uskonottomia katsomuksia omaan elämäkatsomukseensa ja kykyä muodostaa niihin perusteltu kantansa. Opintojakso tukee elämän valintojen tekemistä ja aktiivista kansalaisuutta.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelija tuntee ja ymmärtää uskonnollisia ja uskonottomia maailmankatsomuksia, niiden monimuotoisuutta sekä vaikutusta yhteiskuntaan ja kulttuuriin. Opiskelija osaa myös analysoida niiden piirteitä suhteessa omaan elämäkatsomukseensa. Opiskelija hallitsee alan tieteellisiä käsitteitä ja tuntee uskontokritiikin keskeisiä argumentteja perusteluineen.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa perehdytään sekä suuriin maailmanuskontoihin että uskonnotomiin katsomuksiin ja hahmotellaan niiden keskeisiä piirteitä ja sisäistä monimuotoisuutta. Lisäksi tarkastellaan uskonnon ja uskonottomuuden näkymistä ja vaikutusta arkielämässä, politiikassa ja oikeudenkäytössä.

Tulevaisuus, 2 op (ET6)

Opintojakson moduulit

- Tulevaisuus, 2 op (ET6), Valinnainen

Tavoitteet

Tulevaisuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu tulevaisuuden tutkimisen keinoihin ja tehtäviin sekä ymmärtää, että vaikka tulevaisuutta on vaikea ennustaa, siihen voidaan vaikuttaa arvoilla, teoilla ja valinnoilla
- hahmottaa erilaisia suhtautumistapoja teknologian kehitykseen ja osaa arvioida, miten tekninen muutos vaikuttaa yhteiskuntaan, kulttuuriin ja ympäristöön
- omaksuu valmiuksia, niin asenteita, tietoja kuin tunnetaitojakin, kestävän tulevaisuuden rakentamiseen ja ymmärtää ilmastonmuutoksen vaikutuksia sekä sen torjumisen keinoja ja niiden esteitä
- osaa arvioida tieteellis-teknologisen vallankumouksen vaikutusta nykyaikaisiin yhteiskuntiin, maailmankatsomuksiin ja omaan elämäntätönsä
- ymmärtää utopioiden ja dystopioiden merkityksen historiallisten, ajankohtaisten ja tulevaisuuden kysymysten heijastajina.

Paikallinen lisäys

- tuntee erilaisten YK:n järjestöjen toimintaa, jonka tavoitteena on kestävä kehitys

Keskeiset sisällöt

Tulevaisuus

- tulevaisuuden tutkimus, heikot ja vahvat signaalit, tulevaisuustyö; mahdollisia, todennäköisiä ja toivottavia tulevaisuuden skenaarioita
- tieteellis-teknologinen vallankumous ja teknologian kehittyminen, erityisesti digitalisaatio, koneoppiminen, tekoäly ja robotiikka, sekä niiden vaikutus yhteiskuntaan ja kulttuuriin
- tieteellis-teknologinen vallankumous ja teknologian kehittyminen, erityisesti digitalisaatio, koneoppiminen, tekoäly ja robotiikka, sekä niiden vaikutus yhteiskuntaan ja kulttuuriin
- yhteiskunnan, talouden rakenteiden ja työn muutos: esimerkiksi robotiikka, eriarvoistuminen, muutokset työn ja varallisuuden jaossa
- globaalisti vaikuttavat ekologiset muutokset: ilmastonmuutos, massasukupuutot, diversiteetin heikkeneminen, kansainvaellukset
- yksilön valinnat ja yhteistyö paremman tulevaisuuden puolesta; tekninen kehitys hyvän elämän mahdollistajana
- erilaisia fiktiivisiä tulevaisuuden kertomuksia ja niiden kritiikkejä, dystopiat ja utopiat

Paikallinen lisäys

- Unesco järjestönä ja koulutuksen merkitys kestävän tulevaisuuden rakentamisessa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakso auttaa opiskelijaa tunnistamaan, erittelemään ja arvioimaan erilaisia vastauksia tulevaisuuden hyvinvointiin, yhteiskunnalliseen oikeudenmukaisuuteen, moraaliin, ympäristöön ja kulttuuriin liittyviin kysymyksiin.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksossa tarkastellaan ihmiskunnan tulevaisuutta ja maailmaa muuttavia kehityskulkuja, kuten uutta mediaympäristöä, teknologiaa ja ilmastomuutosta.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelija tuntee tulevaisuuden tutkimuksen keinoja sekä omaksuu valmiuksia kestävästä tulevaisuuden rakentamiseen. Lisäksi opiskelija osaa arvioida tieteen ja teknologian vaikutuksia yhteiskuntiin, maailmankatsomuksiin ja omaan elämäntarkastukseensa sekä hahmottaa utopioiden ja dystopioiden merkitystä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa tutustutaan tulevaisuudentutkimuksen menetelmiin sekä tarkastellaan hyvää elämää, yhteiskuntaa, kulttuureja, katsomuksia ja ympäristöä tulevaisuuden näkökulmasta. Samalla edistetään valmiuksia ja taitoja kestävästä tulevaisuuden rakentamiseen.

7.4. Filosofia (FI)

Oppiaine ja tehtävä

Filosofia tarkastelee koko todellisuutta ja eri tapoja hahmottaa sitä. Sen kysymyksenasettelujen tunteminen luo pohjan maailmaa, yhteiskuntaa ja ihmistä koskevien käsitysten ymmärtämiselle ja niiden järkipäiselle arvioinnille. Filosofisen ajattelun opiskeleminen harjaannuttaa punnitsemaan kriittisesti erilaisten käsitysten perusteluja.

Kriittisen ja perusteita etsivän luonteensa ansiosta filosofia auttaa jäsentämään nykypäivän informaatiotulvaa sekä erottamaan tosiasiaväitteet mielipiteistä. Näin filosofian opiskelu edistää opiskelijan yleisiä oppimisen ja ajattelun valmiuksia. Argumentaation ja pätevän päättelyn opiskelu kehittävät kykyä ymmärtää ja ilmaista mutkikkaitakin ajatuskulkuja.

Perinteisesti filosofiaa on kutsuttu kaikkien tieteiden äidiksi. Siksi sen luonteeseen kuuluu jo lähtökohtaisesti eri tiedonalojen integraatio, joka tukee laajojen käsitteellisten kokonaisuuksien ja yhteyksien hahmottamista. Filosofian opiskelu auttaa näkemään, miten eri tieteenalojen ja ajatteluperinteiden käsitykset rakentuvat ja eroavat toisistaan. Tämä tukee eri tieteiden omaksumista, mikä helpottaa lukiolaisen siirtymistä jatko-opintoihin. Filosofian tuntemus vahvistaa opiskelijan yleissivistystä.

Filosofian opiskelu vahvistaa opiskelijan käsitystä omasta identiteetistään. Se harjaannuttaa eettiseen pohdintaan ja auttaa ymmärtämään, mitä merkitystä erilaisilla tiedoilla ja taidoilla on yksilölle ja yhteiskunnalle. Filosofia kehittää arvostelukykä sekä edistää luovan ja itsenäisen ajattelun kehitystä. Tämä tukee opiskelijan yksilöllisten näkemysten muodostamista ja kykyä osallistua järkipäiseen keskusteluun. Koska filosofisiin kysymyksiin on harvoin yksinkertaisia vastauksia, opiskelija oppii muodostamaan ja perustelemaan omia käsityksiään sekä samalla kunnioittamaan toisenlaisia perusteltuja näkemyksiä. Monimutkaisten kysymysten pohdiskelu ryhmässä kasvattaa opiskelijan luottamusta omiin ajattelutaitoihinsa. Oppiaineen luonteeseen sopivat keskustelevat ja dialogiset työtavat.

Laaja-alainen osaaminen

*Filosofian opiskelu tukee monipuolisesti opiskelijan **vuorovaikutusosaamista** sekä kasvua sivistyneeksi, vastuulliseksi ja yhdenvertaisuutta kunnioittavaksi kansalaiseksi. Oppiaine korostaa dialogisuutta ja hyvää argumentaatiota, mikä edistää opiskelijan sitoutumista kestäviin ajattelu-*

ja elämäntapoihin sekä oikeudenmukaisiin yhteiskunnallisiin käytäntöihin. Filosofia yhdistelee tiedonaloja sekä tukee eri tieteiden omaksumista ja elinikäistä oppimista. Sen opiskelu kehittää kielellistä ilmaisua, analyttistä ajattelua ja loogista päättelykykyä.

Filosofiassa ongelmia jäsennetään käsitteellisesti ja dialogisesti. Siksi siinä korostuvat täsmällinen ja käsitteiden merkityksiä avaava kielenkäyttö sekä kielitietoisuus. Vaikka filosofia hyödyntää oman traditionsa ja muiden tieteenalojen termistöä, sen tavoitteena on selkeä ja ymmärrettävä kieli. Filosofian argumentatiivinen luonne kehittää ilmaisua, jossa painottuvat johdonmukaiset perustelut ja eri näkökulmien huomioiminen.

Hyvää elämää ja yhteiskuntaa koskevat pohdinnat kuuluvat perinteisesti filosofian ytimeen. Filosofian opiskelu tukee hyvinvointiosaamista kehittämällä opiskelijan ymmärrystä itsestään, ajattelustaan ja suhteestaan muihin. Ymmärryksen kasvu liittyy ihmisen kasvuun kokonaisuutena ja ohjaa hyveisiin ja hyvinvointiin. Filosofian keskusteleva ja hyvää argumentaatiota korostava opiskelutapa tukee opiskelijoiden yhteisöllisyyttä ja vuorovaikutustaitoja sekä opettaa erilaisten näkemysten arvostamista. Samalla kannustetaan opiskelijaa sitoutumaan kestäviin ajattelu- ja elämäntapoihin sekä oikeudenmukaisiin yhteiskunnallisiin käytäntöihin. Filosofia kehittää epävarmuuden sietokykyä ja valmiutta toimia myös tilanteissa, joissa käytettävissä oleva informaatio on rajallista.

Filosofiaan kuuluu perinteisesti **monitieteistä ja luovaa osaamista** vahvistava, eri tiedonaloja integroiva lähestymistapa. Sen opiskelu rakentaa luontevasti siltoja eri tieteenalojen välille. Filosofia auttaa omaksumaan erilaisia tiedonhankintatapoja sekä yhdistämään eri tieteiden tuloksia, mikä helpottaa laajojen kokonaisuuksien hahmottamista. Filosofisen ajattelun vahva johdonmukaisuuden vaatimus kehittää kykyä ymmärtää erilaisten argumenttien perusteita ja erottaa tosiasiaväitteet mielipiteistä. Kyseenalaistavana ja perusteita etsivänä oppiaineena filosofia rohkaisee luovaan ja itsenäiseen ajatteluun.

Yhteiskunnallisen osaamisen osalta filosofian opetuksessa sitoudutaan järkiperäiseen eettiseen ajatteluun, joka perustuu demokratian, ihmisoikeuksien ja kestävä tulevaisuuden kunnioittamiseen. Oikeudenmukaisen yhteiskunnan ja aktiivisen kansalaisuuden ihanteet ovat paitsi tarkastelun kohteita myös tavoitteita, joihin opetus pyrkii kasvattamaan. Filosofia kehittää luovan, kriittisen ja itsenäisen ajattelun kykyä, joka vahvistaa valmiuksia jatko-opintoihin, mielekkääseen urasuunnitteluun ja tulevaisuuden työelämän muutoksiin.

Etiikka on filosofian perinteinen osa-alue ja siksi keskeinen osa filosofian opiskelua. Filosofia opettaa arvojen, normien ja merkitysten käsitteellistä jäsentämistä. **Eettinen** pohdinta kattaa niin yksilöä, yhteiskuntaa kuin ympäristöä koskevat kysymykset. Oppiaineen kriittinen perinne ohjaa opiskelijaa itsenäiseen ajatteluun ja kannustaa sitoutumaan moraalisesti kestävään toimintaan. Filosofian opiskelu auttaa hahmottamaan moniulotteisia ongelmia ja luomaan niistä kokonaisjäsennyttä. Ymmärrys sosiaalisten ja ekologisten globaalien ongelmien luonteesta rohkaisee toimimaan niiden korjaamiseksi ja toteuttaa **ympäristöosaamisen** tavoitteita.

Gloobaali- ja kulttuuriosaamisen näkökulmasta filosofian opiskelu avartaa ajattelua ja auttaa ymmärtämään, että on olemassa erilaisia tapoja hahmottaa todellisuutta. Se kehittää herkkyyttä havaita yhtäläisyyksiä ja eroja maailman ilmiöissä. Filosofian osa-alueista erityisesti etiikka ja yhteiskuntafilosofia tarkastelevat ihmisten ja kulttuurien monimuotoisuutta sekä kannustavat ennakkoluulottomaan suhtautumiseen erilaisiin elämänilmiöihin. Filosofiset ajatuskokeet johdattavat hahmottelemaan mahdollisia tulevaisuuden kehityskulkuja.

Tavoitteet

Filosofian opetuksen tavoitteena on, että

opiskelija

- osaa hahmottaa filosofisia ongelmia sekä niiden erilaisia mahdollisia ratkaisuja filosofian perinteessä ja ajankohtaisiin kysymyksiin sovellettuina
- osaa käsitteellisesti eritellä, jäsentää ja arvioida informaatiota, erityisesti erilaisia väitteitä, niiden merkityksiä ja perusteluja
- hallitsee johdonmukaisen argumentaation perustaidot, mikä auttaa kehittämään omaa ajattelua, arvioimaan sitä kriittisesti sekä pohtimaan sen rajoja eri tieteenaloilla ja arkielämässä
- kykenee arvioimaan moraalisia ongelmia ja niiden mahdollisia ratkaisuja sekä sitoutumaan eettisiin periaatteisiin
- oppii pohtimaan ja jäsentämään käsitteellisesti laajoja kokonaisuuksia sekä ajattelemaan ja toimimaan arvostelukykyisesti niin eettisissä kysymyksissä kuin muillakin elämänalueilla myös informaation ollessa epävarmaa tai ristiriitaista
- kehittää kykyään ilmaista näkemyksiään järkipäisesti perustellen.

Osaamisen arviointi

Arviointi kohdistuu keskeisten filosofisten kysymysten ymmärtämiseen, ajattelun taitojen ja käsitteiden hallintaan sekä kykyyn ilmaista ja arvioida filosofista ajattelua. Tämä tarkoittaa kykyä hahmottaa ja täsmentää informaatiota käsitteellisesti sekä eritellä ja pohtia sitä kriittisesti. Lisäksi arvioidaan taitoa tunnistaa arkielämässä ja tieteessä filosofisia ongelmia ja muotoilla niitä käsitteellisesti.

Arvioinnissa otetaan huomioon filosofisiin kysymyksiin esitettyjen ratkaisujen tuntemus sekä taito esittää johdonmukaisia argumentteja kirjallisesti, suullisesti ja vuorovaikutteisesti.

Arviointi tukee ja kehittää opiskelijan kykyä reflektoida omaa ajatteluaan ja rohkaisee häntä oman opiskelunsa suunnitteluun, arviointiin ja kehittämiseen. Opintojaksojen arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä, ja filosofian yleisten tavoitteiden saavuttamista arvioidaan moduulikohtaisten tavoitteiden ja keskeisten sisältöjen kautta.

Opintojaksot

Johdatus filosofiseen ajatteluun, 2 op (FI1)

Opintojakson moduulit

- Johdatus filosofiseen ajatteluun, 2 op (FI1), Pakollinen

Tavoitteet

Johdatus filosofiseen ajatteluun

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- muodostaa käsityksen filosofian luonteesta ja menetelmistä tutustumalla filosofisiin ongelmiin ja niiden mahdollisiin ratkaisuihin
- oppii arvioimaan väitteiden totuutta sekä harjaantuu esittämään ja vaatimaan erilaisille väitteille perusteluja, hahmottamaan perustelujen rakennetta sekä arvioimaan niiden pätevyyttä
- tuntee ja oppii erilaisten vuorovaikutteisten harjoitusten ja keskustelujen kautta soveltamaan filosofian työtapoja, kuten oletusten kyseenalaistamista, käsitteiden luokittelua ja määrittelemistä sekä ajatuskokeiden ja vastaesimerkkien käyttöä
- perehtyy joihinkin keskeisiin filosofisiin kysymyksiin ja niihin liittyviin käsitteellisiin erotteluihin
- osaa eritellä ja arvioida kriittisesti erilaisia tiedollisia uskomuksia ja tutustuu tietämiseen joissain lukion oppiaineissa.

Paikallinen lisäys

- oppii hahmottamaan länsimaista filosofiaa aatehistoriallisessa kontekstissa

Keskeiset sisällöt

Johdatus filosofiseen ajatteluun

- mitä filosofia on, filosofinen kysymyksenasettelu sekä ajattelu filosofian perinteessä ja ajankohtaisissa aiheissa
- johdonmukaisen argumentaation ja pätevän päättelyn perusteet sekä niiden harjoittaminen suullisesti ja kirjallisesti, muun muassa ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin ongelmiin sovellettuna
- keskeisiä filosofisia peruskysymyksiä ja -erotteluja: henki ja aine, vapaus ja välttämättömyys, käsitteellinen ja empiirinen, objektiivinen ja subjektiivinen
- tiedon ja informaation, arkitiedon ja tieteellisen tiedon sekä tieteen ja pseudotieteen ero
- tiedon ja argumentaation luonne eri tiedonaloilla: miten väitteitä muodostetaan, koetellaan ja perustellaan joissain lukion oppiaineissa

Paikallinen lisäys

- tutustutaan filosofian ja uskonnon rajankäyntiin

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakso harjaannuttaa perustelemaan ja arvioimaan erilaisia väitteitä sekä käymään dialogia keskustelukumppaneiden kanssa. Väitteisiin suhtaudutaan arvostavasti ja harjoitetaan suopeuden periaatetta.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakso luo edellytyksiä monitieteisen lähestymistavan omaksumiseen ja edesauttaa eri oppiaineiden integraatiota. Opitaan arvostamaan omaa ajattelua.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelija hahmottaa filosofian luonteen kysyvänä ja ratkaisuja hakevana tieteenalana. Hän tuntee joitakin filosofian perinteen ongelmia sekä vastauksia niihin ja hahmottaa käsitteiden analysoinnin merkityksen vuorovaikutuksessa. Opiskelija tuntee myös argumentaation perusteita.

Opintojakson vapaa kuvaus

Ensimmäisessä opintojaksossa tutustutaan filosofian luonteeseen, peruskysymyksiin ja argumentaation perusteisiin. Jakso haastaa opiskelijan kysymään ja pohtimaan oman tietämisensä rajoja.

Etiikka, 2 op (FI2)

Opintojakson moduulit

- Etiikka, 2 op (FI2), Pakollinen

Tavoitteet

Etiikka

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- perehtyy filosofisen etiikan keskeisiin käsitteisiin, kysymyksiin ja teorioihin
- osaa perustella käsityksiä hyvästä ja oikeasta sekä hahmottaa normatiivisten ja kuvailevien väitteiden eron
- osaa esittää suullisesti ja kirjallisesti johdonmukaisia eettisiä argumentteja sekä perustella moraalin velvoittavuutta
- oppii jäsentämään oman elämänsä merkityksellisyyttä ja elämänvalintojaan filosofisen käsitteistön avulla
- osaa eritellä ja arvioida toimintaa eettisesti sekä kykenee jäsentämään omia moraalisia ratkaisujaan ja arvioimaan filosofisen etiikan välinein
- osaa soveltaa etiikkaa yhteiskuntaa ja ympäristöä koskeviin kysymyksiin.

Paikallinen lisäys

- ymmärtää kulttuurien ja kieliryhmien dialogin merkityksen eettisessä ajattelussa

Keskeiset sisällöt

Etiikka

- moraalin luonne normijärjestelmänä; moraalien, lakien ja tapojen ero; moraalinen objektivismi, relativismi, subjektivismi
- moraalitarkasteleva normatiivinen ja soveltava etiikka; hyveet, seuraukset, oikeudet ja velvollisuudet
- filosofisia teorioita elämän hyvydestä ja merkityksellisyydestä sekä hyvästä elämäntavasta
- etiikka ja yksilön moraaliset ratkaisut: ihmissuhteet ja elämänvalinnat
- ympäristöä ja luontoa koskevia eettisiä kysymyksiä, kuten ilmastonmuutos ja eläinten oikeudet
- etiikka ja yhteiskunta: ihmis- ja perusoikeudet

Paikallinen lisäys

- kirjallisuus ja etiikka

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Etiikan opiskelu avartaa ajattelua ja auttaa ymmärtämään erilaisia ajattelutapoja, ja että eri kulttuureissa on erilaisia käsityksiä oikeasta ja väärästä. Ymmärrys sosiaalisten ja ekologisten globaalien ongelmien luonteesta rohkaisee toimimaan niiden korjaamiseksi. Opetuksessa kannustetaan tavoittelevaan ekologisesti kestävä ja vastuullista elämäntapaa ja tarkastelemaan sen filosofisia perusteita.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksossa jäsennetään käsitteellisesti arvoja, normeja ja merkityksiä. Opiskelu rohkaisee itsenäiseen ajatteluun ja kannustaa sitoutumaan moraalisesti kestävänsä toimintaan ja vastuulliseen elämäntapaan. Järkiperäinen eettinen ajattelu perustuu demokratian, ihmisoikeuksien ja kestävänsä tulevaisuuden kunnioittamiseen, jota voi pitää kaiken yhteiskunnallisen ajattelun lähtökohtana.

Hyvinvointiosaaminen

Tutustuminen etiikkaan edistää kykyä pitää huolta itsestä ja muista. Eettiset pohdinnat auttavat jäsentämään omaa käsitystä hyvästä elämästä ja moraalista sekä vahvistavat itsetuntemusta ja oman identiteetin rakentamista. Tämä tukee hyvinvointia. Etiikan opiskelussa pohditaan myös laajalti muihin elämänalueisiin liittyviä kysymyksiä, kuten fysiikan, kemian ja lääketieteen kehityksen mukanaan tuomaa eettistä problematiikkaa.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi kohdistuu keskeisten eettisten kysymysten ymmärtämiseen ja käsitteiden hallintaan sekä kykyyn ilmaista ja arvioida filosofista ajattelua johdonmukaisesti. Opiskelija osaa esittää eettisiä argumentteja ja perustella moraalien voimaantumista. Hän kykenee myös käsittelemään omia eettisiä valintoja ja elämän merkityksellisyyttä filosofian käsitteistön avulla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa perehdytään filosofiseen etiikkaan, opiskellaan eettisten väitteiden perustelemista, jäsennetään omia elämänvalintoja etiikan käsitteistön avulla ja sovelletaan käsitteistöä ajankohtaisiin yhteiskuntaa ja ympäristöä koskeviin kysymyksiin.

Yhteiskuntafilosofia, 2 op (FI3)

Opintojakson moduulit

- Yhteiskuntafilosofia, 2 op (FI3), Valinnainen

Tavoitteet

Yhteiskuntafilosofia

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *perehtyy joihinkin yhteiskuntafilosofian keskeisiin käsitteisiin ja suuntauksiin*
- *oppii erittelemään oikeudenmukaisuutta, vapautta, tasa-arvoa ja vallankäyttöä yksilöiden, yhteisöjen ja instituutioiden toiminnassa*
- *pystyy arvioimaan filosofisesti yhteiskunnan rakennetta ja sen oikeutusta*
- *osaa soveltaa oppimaansa ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin kysymyksiin*
- *ymmärtää oikeuksien merkityksen yhteiskunnan perustana.*

Paikallinen lisäys

- *pystyy arvioimaan monikulttuurisen yhteiskunnan eettisiä kysymyksiä*

Keskeiset sisällöt

Yhteiskuntafilosofia

- *yhteiskuntajärjestyksen oikeuttaminen, yhteiskuntasopimusteoria*
- *vallan, vapauden, tasa-arvon ja oikeudenmukaisuuden eri muodot*
- *ihmisoikeudet, kansalaisoikeudet ja oikeusvaltio; demokratia ja yhteisöllisyys yhteiskunnallisina arvoina*
- *poliittiset ihanteet: liberalismi, sosialismi, anarkismi, konservatismi, nationalismi; yhteiskunnalliset utopiat ja dystopiat*
- *hyvinvoinnin ja talouden suhde; tulo-, varallisuus- ja hyvinvointierojen oikeuttaminen; hyvinvointivaltio*

- *ajankohtaisia yhteiskuntafilosofisia kysymyksiä: ympäristöongelmat, kulttuurien kohtaaminen, teknologian ja tekoälyn vaikutukset, sukupuoli ja valta, eriarvoistavien rakenteiden tunnistaminen ja kritiikki*

Paikallinen lisäys

- maailmankansalaisen etiikka

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakso haastaa opiskelijan kohtaamaan yhteiskunnallisen todellisuuden ja näkemään yhteiskuntafilosofisten käsitteiden yhteyden arkielämään. Jaksossa käsitellään yhteiskuntajärjestystä, valtaa, vapauksia, tasa-arvoa, oikeudenmukaisuutta, oikeuksia, poliittisia ihanteita, hyvinvointia ja taloutta. Tämä kaikki haastaa opiskelijan eettiseen pohdintaan.

Hyvinvointiosaaminen

Hyvinvointi edellyttää osallisuutta ja aktiivisuutta omassa elämässä. Opintojaksossa annetaan käsitteellisiä välineitä analysoida ja puolustaa demokratiaa, vapautta ja tasa-arvoa. Ympäristökysymykset ovat opintojaksossa tärkeällä paikalla.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelija tuntee joitakin yhteiskuntafilosofian keskeisiä suuntauksia ja osaa tarkastella oikeudenmukaisuutta, vapautta, tasa-arvoa ja vallankäyttöä yksilöiden, yhteisöjen ja instituutioiden toiminnassa. Hän osaa perustella filosofisesti yhteiskunnan rakennetta ja oikeutusta sekä osaa soveltaa oppimaansa yhteiskunnallisiin kysymyksiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa tutustutaan yhteiskuntafilosofian keskeisiin käsitteisiin, opitaan erittelemään yhteisöjen ja instituutioiden perustana olevia käsityksiä oikeudenmukaisuudesta, vapaudesta, tasa-arvosta ja vallasta. Opintojaksossa opitaan myös arvioimaan filosofisesti yhteiskunnan rakennetta, oikeuksia ja ajankohtaisia yhteiskunnallisia keskusteluja.

Totuus, 2 op (FI4)

Opintojakson moduulit

- Totuus, 2 op (FI4), Valinnainen

Tavoitteet

Totuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa erottaa mielipiteet tosiasiaväittämistä ja ymmärtää tarpeen perustella tosiasiaväittämät*
- *ymmärtää kielen ja merkitysten roolin todellisuuden hahmottamisessa*
- *osaa eritellä ja arvioida filosofisia teorioita totuudesta, tiedosta, todellisuuden luonteesta ja tieteestä*

- osaa jäsentää ja eritellä tieteellisen tutkimuksen, päättelyn ja selittämisen luonnetta
- osaa arvioida havainnon ja tiedon sekä tieteellisten teorioiden suhdetta totuuteen
- oppii arvioimaan tilanteita, joissa eri tutkimukset antavat erilaisia tuloksia ja toimintavaihtoehtoja.

Paikallinen lisäys

- ymmärtää tekoälyn perusteita

Keskeiset sisällöt

Totuus

- kieli, merkitys ja totuus
- totuuden luonne ja totuusteorioiden lähestyminen; välttämätön ja kontingentti totuus
- todellisuuden ja tietoisuuden luonne; realismi ja antirealismi
- tiedon lähteet, tiedon mahdollisuus ja rajat, tiedon oikeuttaminen, tiedon suhde varmuuteen
- tieteellisen tutkimuksen luonne ja menetelmiä sekä tieteellinen päättely; tieteen etiikka
- tieteen menetelmien ja teorioiden luotettavuus ja suhde todellisuuteen
- selittäminen, ennustaminen, ymmärtäminen ja tulkinta erilaisissa tieteissä

Paikallinen lisäys

- tekoälyn filosofiaa

Paikallinen lisäys

Laaaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Filosofiassa ongelmia jäsennetään käsitteellisesti ja dialogisesti. Siksi siinä korostuvat täsmällinen ja käsitteiden merkityksiä avaava kielenkäyttö sekä kielitietoisuus. Opiskelijaa ohjataan havaitsemaan käsitteiden, tiedonalojen ja osaamisen välisiä yhteyksiä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Filosofiassa väitteiden esittäminen ja perustelemisen vaatimus kehittävät opiskelijan ilmaisua, jossa painottuvat johdonmukaiset perustelut ja eri näkökulmien huomioiminen. Tämä auttaa opiskelijaa ymmärtämään erilaisia ajattelutapoja erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Näitä ovat esimerkiksi kahdenväliset vuorovaikutustilanteet ja eri tieteenalojen tai kulttuurien osa-alueiden dialogi.

Vuorovaikutusosaaminen

Filosofian luonteva osa on aina kyseenalaistaminen, ja perusteiden etsiminen ja opiskelu rohkaisevat luovaan ja itsenäiseen ajatteluun. Monimutkaisten ongelmien käsitteleminen kehittää epävarmuuden sietokykyä ja valmiutta toimia myös tilanteissa, joissa käytettävissä oleva informaatio on rajallista.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso hahmottaa filosofian näkökulman tietämiseen sekä tiedollisten käsitteiden ja teorioiden merkityksen kaikelle tietämiselle. Mielenpaineet tulee osata erotella tosiasiaväitteistä. Opiskelija ymmärtää myös kielen merkityksen todellisuuden hahmottamisessa. Opiskelija tuntee myös tieteellisen tutkimuksen, päättelyn ja selittämisen luonnetta.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa tarkastellaan kieleen, tietoon, todellisuuteen ja tieteeseen liittyviä filosofisia kysymyksiä erityisesti totuuden näkökulmasta.

7.5. Fysiikka (FY)

Oppiaine ja tehtävä

Fysiikan opetus tukee opiskelijan luonnontieteellisen ajattelun ja maailmankuvan kehittymistä osana monipuolista yleissivistystä. Opetus ohjaa opiskelijaa ymmärtämään fysiikan merkityksen jokapäiväisessä elämässä, ympäristössä, yhteiskunnassa ja teknologiassa. Opetuksessa perehdytään oppiaineen ja sen taustalla olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Opiskelijan luonnontieteellinen lukutaito kehittyy, mikä auttaa opiskelijaa arvioimaan kriittisesti erilaisia arjen valintoja sekä näkökulmia yhteiskunnallisessa keskustelussa. Fysiikan opetus antaa opiskelijalle valmiuksia menestyä jatko-opinnoissa luonnontieteellisillä ja luonnontieteitä soveltavilla aloilla sekä hyödyntää fysiikan osaamistaan työelämässä. Monipuolisilla oppimistilanteilla ja -ympäristöillä edistetään opiskelijoiden mahdollisuuksia oppia yhdenvertaisesti ja tasa-arvoisesti.

Fysiikan opetuksen tuella opiskelijan ymmärrys fysiikan käsitteistä rakentuu ja opiskelija ymmärtää niitä kvalitatiivisella ja kvantitatiivisella tasolla. Opiskelijan aikaisemmat kokemukset, uudet havainnot ja näkökulmat muokkautuvat johdonmukaiseksi käsitykseksi ympäröivästä todellisuudesta opiskelijoiden ja opettajien vuorovaikutuksessa ja fysiikan teorioiden avulla.

Fysiikan opetuksen lähtökohtana ovat ympäristöstä tehdyt havainnot. Kokeellisuus eri muodoissaan tukee käsitteiden omaksumista ja ymmärtämistä, tutkimisen taitojen oppimista sekä luonnontieteiden luonteen hahmottamista. Opiskelun edetessä tutkimisen taidot kehittyvät sekä kokonaisvaltaisesti että kunkin moduulin keskeisten sisältöjen osalta. Kokeellisessa työskentelyssä toimitaan työturvallisuutta noudattaen.

Laaja-alainen osaaminen

Fysiikan opetus ohjaa luonnontieteille ominaiseen ajatteluun, tiedonhankintaan, tietojen käyttämiseen, ideointiin, vuorovaikutukseen sekä tiedon luotettavuuden ja merkityksen arviointiin. Opetus kehittää **yhteiskunnallista osaamista** antamalla opiskelijalle valmiuksia osallistua yhteiskunnalliseen keskusteluun ja vaikuttaa yhteiseen päätöksentekoon.

Opiskelijoiden oma tutkimuksellinen työskentely kehittää työskentelyn ja yhteistyön taitoja, luovaa ja kriittistä ajattelua sekä innostaa opiskelijoita fysiikan opiskeluun. Opiskelija kehittää **vuorovaikutusosaamistaan** ja oppii pitkäjänteisyyttä sekä vastuunottamista omasta työskentelystään monipuolisten työtapojen avulla, esimerkiksi projektioppimisella ja ryhmässä työskentelemällä.

Opetus välittää kuvaa fysiikan merkityksestä kestäväen tulevaisuuden rakentamisessa: fysiikkaa tarvitaan uusien ratkaisujen kehittämisessä sekä ympäristön ja ihmisten hyvinvoinnin turvaamisessa niin paikallisesti, kansallisesti kuin kansainvälisestikin. Opetus ohjaa opiskelijaa ottamaan vastuuta omasta toiminnastaan ja ympäristöstä, käyttämään fysiikan osaamistaan kestäväen tulevaisuuden rakentamisessa sekä arvioimaan omia valintojaan luonnonvarojen kestäväen käytön, ympäristö- ja terveysvaikutusten sekä energiantuotantotapojen kannalta. Fysiikan opetus tukee näin **eettisyyttä ja ympäristöosaamista, globaali- ja kulttuuriosaamista** sekä **hyvinvointiosaamista**.

Fysiikan opintojen aikana harjoitellaan erilaisten tekstien kirjoittamista, kriittistä tulkittamista ja analysointia. Monilukutaitoa kehitetään tulkittamalla ja tuottamalla esimerkiksi kirjoitettua tekstiä, kuvia, videoita, taulukoita, kuvaajia tai kaavoja. **Monitieteinen ja luova osaaminen** saa tukea fysiikan opiskelusta myös tieto- ja viestintäteknologian osalta. Tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään muun muassa tiedon etsimiseen, kokeellisten havaintojen

keräämiseen, mittaustulosten käsittelyyn ja tulkitsemiseen, tuotosten laatimiseen ja esittämiseen sekä mallintamiseen ja simulointiin.

Tavoitteet

Fysiikan opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät fysiikan merkitykseen, arvoihin ja asenteisiin, tutkimisen taitoihin sekä fysiikan tietoihin ja niiden käyttämiseen. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Merkitys, arvot ja asenteet

Tavoitteena on, että opiskelija

- osaa arvioida fysiikan ja teknologian merkitystä yksilölle ja yhteiskunnalle
- tunnistaa fysiikan osaamistaan sekä kykenee asettamaan omia tavoitteitaan, kohtaamaan oppimishaasteitaan ja soveltamaan fysiikan opiskelustrategioita
- perehtyy fysiikan soveltamiseen monipuolisissa tilanteissa, kuten luonnossa, elinkeinoelämässä, järjestöissä tai tiedeyhteisöissä
- saa mahdollisuuksia perehtyä fysiikan sovelluksiin vierailujen, korkeakouluyhteistyön tai työelämäyhteistyön kautta paikallisella tai kansainvälisellä tasolla
- saa riittävät jatko-opintovalmiudet luonnontieteellisille ja fysiikkaa soveltaville aloille
- saa valmiuksia osallistua ympäristöä ja teknologiaa koskevaan keskusteluun ja päätöksentekoon.

Tutkimisen taidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa
- osaa muodostaa kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä ja kehittää kysymyksiä edelleen tutkimusten, ongelmanratkaisun tai muun toiminnan lähtökohdiksi
- osaa suunnitella ja toteuttaa kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa
- tunnistaa virhelähteiden vaikutuksen mittauksiin
- osaa käsitellä, tulkita ja esittää tutkimusten tuloksia sekä arvioida niitä ja koko tutkimusprosessia.

Fysiikan tiedot ja niiden käyttäminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää fysiikan keskeisiä käsitteitä johdonmukaisesti ja oikeissa yhteyksissä
- jäsentää käsitystään luonnon rakenteista ja ilmiöistä fysiikan käsitteiden ja periaatteiden avulla
- osaa ilmaista johtopäätöksiä ja näkökulmia fysiikalle ominaisilla tavoilla
- ymmärtää fysiikan ilmiöitä ja periaatteita teknologisten sovellusten taustalla
- osaa muodostaa, tulkita ja arvioida erilaisia malleja sekä käyttää niitä ja simulaatioita ilmiöiden kuvaamiseen ja ennusteiden tekemiseen
- osaa käyttää asianmukaisia ohjelmia mallintamisen, laskennallisten ja graafisten ratkaisujen sekä tulosten ilmaisemisen välineenä
- osaa käyttää monipuolisia tietolähteitä ja arvioida niitä kriittisesti fysiikan tietojensa avulla.

Osaamisen arviointi

Arviointi kohdistuu fysiikan yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisten sisältöjen hallintaa painottaen. Oppimisprosessin aikana annettu arviointi ja palaute tukevat opiskelijaa fysiikan osaamisensa tiedostamisessa ja kehittämisessä. Samalla opiskelija harjaantuu itsearviointiin.

Arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön sekä opiskelijan käsitteellisten ja menetelmällisten tietojen ja taitojen havainnointiin. Fysiikan tietoja ja niiden soveltamista voidaan osoittaa eri tavoin, kuten selittämällä, graafisesti mallintamalla ja matemaattisia malleja käyttämällä. Erilaisten tuotosten lisäksi arvioidaan opiskelijan työskentelyä, esimerkiksi kysymysten muodostamista, ongelmanratkaisuprosessin kuvaamista ja tutkimisen taitoja. Arvioinnissa otetaan huomioon taito työskennellä kokeellisesti, hankkia tietoa ja soveltaa sitä.

Opintojaksot

Fysiikka luonnontieteenä sekä osana yhteiskuntaa ja ympäristöä, 2 op (FY1FY2)

Opintojakson moduulit

- Fysiikka luonnontieteenä, 1 op (FY1), Pakollinen
- Fysiikka, ympäristö ja yhteiskunta, 1 op (FY2), Pakollinen

Tavoitteet

Fysiikka luonnontieteenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu fysiikkaan systemaattisena, kokeellisuuteen nojautuvana tieteenä
- tutustuu aineen rakenteen ja maailmankaikkeuden mittasuhteisiin
- tutustuu fysiikassa käytettäviin tiedonhankintamenetelmiin
- osaa suunnitella ja toteuttaa yksinkertaisia luonnontieteellisiä kokeita
- saa kokemuksia, jotka herättävät ja syventävät kiinnostusta fysiikkaa ja sen opiskelua kohtaan.

Fysiikka, ympäristö ja yhteiskunta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- perehtyy energiaan fysiikan keskeisenä käsitteenä
- tuntee eri energialajeja ja energiantuotantotapoja
- osaa vertailla eri energiantuotantotapoihin ja niiden ympäristövaikutuksiin liittyviä suuruusluokkia
- saa valmiuksia osallistua ympäristöä ja teknologiaa koskevaan keskusteluun ja päätöksentekoon kestävän energiatalouden näkökulmasta.

Paikallinen lisäys

- saa perustaidot mm. fysiikan opiskeluun lukiotasolla

Keskeiset sisällöt

Fysiikka luonnontieteenä

- suure ja yksikkö sekä SI-järjestelmä
- mittaaminen, tulosten kerääminen, niiden esittäminen graafisesti ja luotettavuuden arviointi
- graafinen malli ja lineaarinen malli
- yksinkertaisen kokeellisen tutkimuksen suunnitteleminen ja toteutus

Fysiikka, ympäristö ja yhteiskunta

- *energialajit, energian säilyminen ja muuntuminen*
- *energian tuotanto, teho, hyötysuhde ja energian siirtäminen*
- *energiantuotannon vaikutus ympäristöön ja ilmastomuutokseen*

Paikallinen lisäys

- tietokoneen käyttö työvälineenä

Paikallinen lisäys

Laaaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Fysiikalla on keskeinen merkitys tieteelliseen maailmankuvaan nojautuvan kulttuurin kehittymisessä. Opintojakson aikana vahvistetaan opiskelijan taitoa hahmottaa, miten luonnontieteellinen maailmankuva rakentuu kokeellisuuden pohjalta ja millaisia kulttuurisia rakenteita tämä edellyttää. Yhtenä esimerkkinä tällaisesta rakenteesta on SI-järjestelmä eli kansainvälinen yksikköjärjestelmä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Mittaaminen sekä tulosten kerääminen ja esittäminen graafisesti tutustuttavat opiskelijan erilaisiin tiedonhankinnan ja -esittämisen tapoihin. Samalla opiskelija vahvistaa kykyään arvioida tiedon luotettavuutta. Opintojakson keskeiset sisällöt muodostavat yhtenäisen polun yksittäisten mittausten keräämisen harjoittelemisesta kokonaisen luonnontieteellisen kokeen tuottamiseen. Opintojakson aikana tulee näin ollen perehdyttyä luontevasti fysiikan kokeelliseen rakenteeseen kaikilla eri tasoilla.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksossa käsitellään energiantuotannon vaikutuksia ympäristöön ja ilmastomuutokseen. Tämä auttaa opiskelijaa ymmärtämään, miksi ihmisen toiminta on sovitettava luonnonympäristöjen kantokykyyn sekä rajallisiin luonnonvaroihin ja niiden kestäväan käyttöön. Ymmärryksen pohjalta opiskelija saa valmiuksia perustella kantaansa energiantuotantoa koskevassa yhteiskunnallisessa keskustelussa fysiikan avulla.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksossa arvioidaan opiskelijan kykyjä hahmottaa fysiikka systemaattisena ja kokeellisuuteen nojautuvana tieteenä, joka tutkii ympäristöä kokonaisuutena aineen rakenneosasista aina maailmankaikkeuteen asti sekä valmiuksia suunnitella ja toteuttaa yksinkertaisia luonnontieteellisiä kokeita. Energian osalta arvioidaan opiskelijan ymmärrystä energiasta käsitteenä, eri energialajeina ja energiantuotantotapoina.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa tutustutaan fysiikkaan systemaattisena, kokeellisuuteen nojautuvana tieteenä ja harjoitellaan fysiikan opiskelulle ominaista työskentelyä, joka luo pohjan seuraaville fysiikan opintojaksoille. Opintojaksossa perehdytään energiaan fysiikan keskeisenä käsitteenä ja tutustutaan eri energialajeihin sekä tuotantotapoihin, mikä tuo mm. valmiuksia osallistua ympäristöä ja teknologiaa koskevaan keskusteluun ja päätöksentekoon kestäväan energiatalouden näkökulmasta.

Energia ja lämpö, 2 op (FY3)

Opintojakson moduulit

- Energia ja lämpö, 2 op (FY3), Valinnainen

Tavoitteet

Energia ja lämpö

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää ymmärrystään energiasta fysiikan keskeisenä käsitteenä
- osaa tutkia aineen termodynaamiseen tilaan ja olomuodon muutoksiin liittyviä ilmiöitä
- osaa soveltaa termodynamiikan käsitteitä ja malleja energiantuotannon ratkaisujen tarkastelussa ja kestäväen tulevaisuuden rakentamisessa
- tunnistaa energiatasapainon ja lämmönsiirtymisen merkityksen ilmastonmuutoksessa.

Paikallinen lisäys

- parantaa fysiikan opiskeluun keskeisesti liittyviä matemaattisia valmiuksia

Keskeiset sisällöt

Energia ja lämpö

- voima vuorovaikutuksen voimakkuuden mittana
- mekaaninen työ
- termodynaaminen systeemi ja tilanmuuttujat
- lämpötila, paine ja hydrostaattinen paine
- energian säilyminen, sisäenergia, energian siirtyminen ja lämpömäärä
- aineen lämpeneminen ja jäähtyminen sekä olomuodon muutokset
- lämpölaajeneminen
- kaasujen tilanmuutokset ja ideaalikaasun tilanyhtälö

Paikallinen lisäys

- tietokoneen käyttö työvälineenä

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Tieto- ja viestintäteknologisia taitoja käytetään muun muassa tiedon etsimiseen, kokeellisten havaintojen keräämiseen, mittaustulosten käsittelyyn ja tulkitsemiseen, tuotosten laatimiseen ja esittämiseen sekä mallintamiseen ja simulointiin. Keskeisten sisältöjen omaksumisen myötä opiskelija voi mm. kehittää kvantitatiivisia taitoja arvioida ja vertailla eri energiantuotantotapoja.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen vahvistuu, kun opiskelija tutustuu tutkimustietoon ja käytäntöihin, jotka liittyvät ilmastonmuutoksen hillitsemiseen. Perehtymällä kasvihuoneilmioon liittyviin fysiikan ilmiöihin ja periaatteisiin opiskelija saa valmiuksia ymmärtää, miten ihmisen toiminta vaikuttaa ilmakehän lämpenemiseen.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksossa arvioidaan opiskelijan kykyä tutkia ja ymmärtää aineen termodynaamiseen tilaan ja olomuodon muutoksiin liittyviä ilmiöitä käyttäen termodynamiikan käsitteitä ja malleja, joiden pohjalta yhteiskuntamme tekee ratkaisuja myös energian tuotannon suhteen rakentaen kestävää tulevaisuutta.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa syvennetään tietoa voimasta vuorovaikutuksen välittäjänä ja työn tekijänä. Tutustutaan termodynaamiseen systeemiin ja tilanmuuttujiin. Energian osalta tutustutaan syvemmin energian säilymiseen, sisäenergiaan, energian siirtymiseen, lämpö määrään, olomuodonmuutoksiin, lämpölaajenemiseen sekä kaasujen tilanmuutoksiin.

Voima ja liike, 2 op (FY4)

Opintojakson moduulit

- Voima ja liike, 2 op (FY4), Valinnainen

Tavoitteet

Voima ja liike

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa tutkia kokeellisesti voimaan ja liikkeeseen liittyviä ilmiöitä
- osaa tuottaa ja analysoida graafisia esityksiä mittausaineistosta
- ymmärtää säilymislakien merkityksen fysiikassa
- tuntee voimaan ja liikkeeseen liittyviä turvallisuusnäkökohtia.

Paikallinen lisäys

- syvennetään osaamista graafisessa mallintamisessa

Keskeiset sisällöt

Voima ja liike

- tasainen ja tasaisesti kiihtyvä suoraviivainen liike
- kappaleiden vuorovaikutus ja voima sekä Newtonin lait
- voimien yhteisvaikutus, voimakuvio ja liikeyhtälö
- paino ja kitka
- liike-energia, potentiaalienergia ja mekaaninen energia
- mekaanisen energian säilyminen ja mekaniikan energiaperiaate
- liikemäärä, impulssi, liikemäärän säilyminen ja yksiulotteiset törmäykset

Paikallinen lisäys

- tietokoneen käyttö työvälineenä

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Tasaista ja tasaisesti kiihtyvää suoraviivaista liikettä voidaan tutkia tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen kokeellisesti aina havaintojen keräämisestä mittaustulosten käsittelyyn ja tulkitsemiseen.

Hyvinvointiosaaminen

Turvallisuuskäsitteitä voidaan tarkastella esimerkiksi liikenteessä yhteiskunnan ja yksilön näkökulmista. Liikenneturvallisuuden kannalta keskeistä on mm. ymmärtää renkaiden ja tien välisen kitkan sekä ajonopeuden vaikutus pysähtymismatkaan. Newtonin lakien avulla on mahdollista ymmärtää turvavöiden ja -tyynyn merkitys törmäystilanteissa.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksossa arvioidaan opiskelijan kykyä tutkia kokeellisesti voimaan ja liikkeeseen liittyviä ilmiöitä, tuottaa ja analysoida graafisia esityksiä mittaustuloksista sekä ymmärtää säilymislakien merkityksestä fysiikassa.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa syvennetään osaamista tasaisesta ja tasaisesti kiihtyvistä suoraviivaisista liikkeistä, vuorovaikutuksista ja voimasta mekaniikan peruslakien näkökulmasta. Syvennetään tietoa mekaanisesta energiasta ja tutustutaan uusiin käsitteisiin liikemäärään, impulssiin sekä liikemäärän säilymiseen esim. yksiulotteisissa törmäyksissä. Vahvistetaan analysointiin liittyvää osaamista graafisissa esityksissä.

Jaksollinen liike ja aallot, 2 op (FY5)

Opintojakson moduulit

- Jaksollinen liike ja aallot, 2 op (FY5), Valinnainen

Tavoitteet

Jaksollinen liike ja aallot

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa mallintaa planetaarista liikettä ympyräliikkeenä
- perehtyy värähtely- ja aaltoliikkeen perusteisiin tutkimalla mekaanista värähtelyä ja ääntä
- osaa kuvata jaksollista liikettä fysikaalisilla ja matemaattisilla käsitteillä
- osaa mallintaa mekaanista värähtelyä ja ääntä jaksollisena liikkeenä.

Keskeiset sisällöt

Jaksollinen liike ja aallot

- momentti ja kappaleen kiertäminen
- tasapaino kiertämisen suhteen yksinkertaisissa tilanteissa
- tasainen ympyräliike ja normaalkiihtyvyys
- gravitaatiolaki ja planetaarinen liike
- jaksollinen liike, jaksonaika, taajuus ja amplitudi
- harmoninen voima ja värähtelyliike sekä harmonisen voiman potentiaalienergia
- mekaanisten aaltojen synty, eteneminen ja heijastuminen

- *mekaanisten aaltojen diffraktio ja interferenssi sekä seisovat aallot*
- *ääni aaltoliikkeenä, äänen intensiteettitaso, äänen ominaisuudet ja eteneminen*

Paikallinen lisäys

- tietokoneen käyttö työvälineenä

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Mekaaniseen värähtelyyn ja ääneen liittyvissä tutkimuksissa opiskelija harjaantuu käyttämään jaksollisen liikkeen fysikaalisia ja matemaattisia käsitteitä sekä mallintamaan värähtelyilmiöitä.

Hyvinvointiosaaminen

Mekaanisen värähtelyn ja aaltoliikkeen keskeisimpiä aihealueita on ääni. Opiskelija tutustuu äänen ominaisuuksiin ja siihen, miten mekaaninen aaltoliike synnyttää kuuloaistimuksen. Moduulissa voidaan tarkastella äänen fysikaalisten ominaisuuksien yhteyttä kuulovaurioihin. Tämän myötä opiskelijan on mahdollista esimerkiksi omaksua kestävästi hyvinvointiaan tukevia tapoja kuunnella musiikkia.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksossa arvioidaan opiskelijan kykyä mallintaa planetaarista liikettä ympyräliikkeenä, tutkia mekaanista värähtelyä ja ääntä, kuvata jaksollista liikettä fysikaalisilla ja matemaattisilla käsitteillä sekä mallintaa mekaanista värähtelyä ja ääntä jaksollisena liikkeenä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa tutustutaan voiman vääntövaikutukseen ja sen seurauksiin sekä mekaanisiin aaltoihin. Tutustutaan ympyräliikkeeseen ja opitaan mallintamaan planetaarista liikettä ympyräliikkeenä. Tutustutaan aaltojen syntyyn, etenemiseen ja heijastumiseen, diffraktioon, interferenssiin sekä seisoviin aaltoihin.

Sähkö, 2 op (FY6)

Opintojakson moduulit

- Sähkö, 2 op (FY6), Valinnainen

Tavoitteet

Sähkö

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa tutkia kokeellisesti sähköön liittyviä ilmiöitä ja tehdä sähköopin perusmittauksia*
- *osaa käyttää kentän ja potentiaalin käsitteitä sähkökentän kuvaamisessa*
- *tuntee sähkölaitteisiin ja sähköenergian siirtoon liittyviä turvallisuusnäkökohtia.*

Keskeiset sisällöt

Sähkö

- *jännite ja sähkövirta tasavirtapiireissä*
- *resistanssi ja Ohmin laki*
- *sähköteho ja Joulen laki*
- *vastusten kytkennät ja Kirchhoffin lait*
- *akut ja akun latauspiiri*
- *Coulombin laki ja homogeeninen sähkökenttä*
- *potentiaalienergia ja potentiaali homogeenisessa sähkökentässä*
- *kondensaattori ja kondensaattorin energia*
- *puolijohteet, diodi ja LED komponentteina virtapiirissä*
- *sähköturvallisuus: sulake, suojausluokitus ja läpilyöntilujuus*

Paikallinen lisäys

- tietokoneen käyttö työvälineenä

Paikallinen lisäys

Laaaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Fysiikalle ominaisten merkintöjen ja esittämistapojen harjoittelu kehittää monilukutaitoa ja kielitietoisuutta. Opintojakson aihepiiri on siten luonteva kohta yhteistyö- ja vuorovaikutustaitojen harjaannuttamiseen.

Hyvinvointiosaaminen

Tutkiessaan sähköön liittyviä ilmiöitä ja tehdessään sähköopin perusmittauksia opiskelija oppii huomioimaan sähköturvallisuutta. Sisäistäessään sähköturvallisuuden merkityksen opiskelija ymmärtää, mitkä sähkötyöt voi tehdä itse ja mihin tarvitaan ammattilaisen osaamista. Tällä turvataan sekä opiskelijan omaa että toisten hyvinvointia.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksossa arvioidaan opiskelijan kykyä tutkia kokeellisesti sähköön liittyviä ilmiöitä ja tehdä sähköopin perusmittauksia ja -laskuja sekä käyttää kentän ja potentiaalin käsitteitä sähkökentän kuvaamisessa.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa syvennetään sähköopin osaamista. Tutustutaan sähköopin peruskäsitteisiin ja lakeihin, jotka liittyvät sähköiseen vuorovaikutukseen, sähkövirtaan ja tasavirtapiireihin sekä komponentteihin. Tutustutaan Coulombin lakiin, homogeeniseen sähkökenttään, kondensaattoriin ja puolijohteisiin.

Sähkömagnetismi ja valo, 2 op (FY7)

Opintojakson moduulit

- Sähkömagnetismi ja valo, 2 op (FY7), Valinnainen

Tavoitteet

Sähkömagnetismi ja valo

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää induktioilmiön keskeisen merkityksen sähkömagnetismissa
- ymmärtää sähköenergian tuotannon ja siirron fysikaaliset perusteet ja merkityksen yhteiskunnan toiminnan kannalta
- tunnistaa sähkömagneettisen säteilyn lähteitä ja vaikutuksia
- ymmärtää valon sähkömagneettisena ilmiönä.

Keskeiset sisällöt

Sähkömagnetismi ja valo

- ferromagnetismi ja magneettinen dipoli
- magneettinen vuorovaikutus ja magneettikenttä
- varatun hiukkasen liike homogeenisessa sähkö- ja magneettikentässä
- virtajohtimen magneettikenttä ja kahden virtajohtimen välinen voima
- sähkömagneettinen induktio, Lenzin laki ja pyörrevirrat
- generaattori, vaihtovirran synty, muuntaja ja energian siirto sähkövirran avulla
- sähkömagneettinen säteily ja sen spektri sekä mustan kappaleen säteilyn spektri
- valon heijastuminen, taittuminen ja kokonaisheijastuminen
- valon interferenssi ja diffraktio
- valon polarisaatio kvalitatiivisesti

Paikallinen lisäys

- tietokoneen käyttö työvälineenä

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Keskeisten sisältöjen (generaattori, vaihtovirran synty, muuntaja ja energian siirto sähkövirran avulla) hallitseminen mahdollistaa sähköenergian tuotantoon liittyvään yhteiskunnalliseen keskusteluun osallistumisen.

Hyvinvointiosaaminen

Säteilyn vaikutuksista on keskeistä ymmärtää, että ne riippuvat säteilyn taajuudesta ja intensiteetistä ja ettei kaikki sähkömagneettinen säteily ole vaarallista. Tuntiessaan sähkömagneettisen säteilyn lähteet ja niiden vaikutukset opiskelija oppii toimimaan aktiivisesti oman ja toisten hyvinvoinnin ja turvallisuuden hyväksi.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksossa arvioidaan opiskelijan kykyä ymmärtää induktioilmiön keskeisen merkityksen sähkömagnetismissa, ymmärtää sähköenergian tuotannon ja siirron fysikaaliset perusteet ja merkityksen yhteiskunnan toiminnan kannalta, tunnistaa sähkömagneettisen säteilyn lähteitä ja vaikutuksia sekä ymmärtää valo sähkömagneettisena ilmiönä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa syvennetään osaamista magneettisesta vuorovaikutuksesta ja tutustutaan varatun hiukkasen liikkeeseen homogeenisessa sähkökentässä. Sähkömagneettisen induktion yhteydessä tutustutaan mm. pyörrevirtoihin, generaattoriin, vaihtovirtaan sekä muuntajan toimintaan. Opintojaksossa tutustutaan sähkömagneettiseen säteilyyn yleisesti sekä

syvällisemmin valoon mm. heijastumisen, taittumisen ja kokonaisheijastumisen, interferenssin, diffraktion ja polarisaation kautta.

Aine, säteily ja kvantittuminen, 2 op (FY8)

Opintojakson moduulit

- Aine, säteily ja kvantittuminen, 2 op (FY8), Valinnainen

Tavoitteet

Aine, säteily ja kvantittuminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee ionisoivan säteilyn vaikutukset ja tutustuu säteilyn turvalliseen käyttöön*
- *tutustuu kvanttifysiikkaan perustuvaan maailmankuvaan alkeishiukkasfysiikasta kosmologiaan*
- *ymmärtää kvantittumiseen perustuvan teknologian merkityksen nyky-yhteiskunnassa.*

Keskeiset sisällöt

Aine, säteily ja kvantittuminen

- *energian kvantittuminen aineen ja säteilyn vuorovaikutuksessa*
- *fotoni sähkömagneettisen säteilykentän kvanttina*
- *atomin rakenne, atomin elektronien kvanttitilat ja aaltomekaanisen atomimallin periaate*
- *kvantittumiseen perustuva teknologia: laser ja kvanttirakenteet*
- *atomiytimen rakenne ja muutokset, radioaktiivinen hajoaminen*
- *ydinreaktiot, massan ja energian ekvivalenssi, ytimen sidosenergia*
- *ydinvoima, fissio ja fuusio*
- *hajoamislaki*
- *ionisoivan säteilyn lajit ja biologiset vaikutukset sekä soveltaminen lääketieteessä ja teknologiassa*
- *hiukkasfysiikan standardimalli*
- *maailmankaikkeuden kehitys*

Paikallinen lisäys

- tietokoneen käyttö työvälineenä

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Oman ja toisten hyvinvoinnin kannalta opiskelijan on tärkeä ymmärtää, miksi ionisoivalla säteilyllä on haitallisia vaikutuksia. Opintojaksossa voidaan tutustua esimerkiksi siihen, miten ionisoivaa säteilyä käytetään lääketieteessä sekä diagnostisissa että hoitotarkoituksissa. Samalla voidaan selvittää, miten näissä toimenpiteissä pidetään huolta potilaan ja henkilökunnan turvallisuudesta.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Säteilyn kvantittumisen avulla on mahdollista selittää termisen säteilyn absorptio kasvihuonekaasuihin ja siten syventää opiskelijan ymmärrystä kasvihuoneilmioon liittyvistä fysikaalisista mekanismeista. Keskeisten sisältöjen omaksumisen myötä opiskelijan on

mahdollista osallistua yhteiskunnalliseen keskusteluun ydinvoimasta ja radioaktiivisten lähteiden säteilystä sekä tulkita käytyä keskustelua fysiikan näkökulmasta ja faktoihin pohjautuen.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksossa arvioidaan opiskelijan kykyä ymmärtää ionisoivan säteilyn vaikutuksia ja säteilyn turvallista käyttöä sekä kvanttifysiikkaan perustuvaa maailmankuvaa alkeishiukkasfysiikasta kosmologiaan.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa täydennetään klassisen fysiikan teoriaa modernilla fysiikalla. Tutustutaan kvanttifysiikkaan ja siihen perustuvaan maailmankuvaan alkeishiukkasfysiikasta kosmologiaan. Syvennetään ymmärrystä atomin rakenteesta, ionisoivasta säteilystä ja ydinreaktioista.

Fysiikan kokonaiskuva, 2 op (FY9)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- fysiikan opintojen kokonaiskuvan vahvistaminen
- vastaustekniikan kehittäminen

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- kerrataan fysiikan opintojaksojen sisältöjä
- vahvistetaan eri opintojaksojen välistä yhteyttä toisiinsa
- tietokoneen käyttö työvälineenä

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksossa nivotaan yhteen lukion opintojen sisällöt pyrkien luomaan niistä yhtenäinen kokonaisuus. Fysiikan opintojen kokonaiskuvan ymmärrys on merkittävässä roolissa yhteiskunnallisessa mielessä, sillä fysiikka tieteenalana antaa vahvan perustan monitieteelliselle sekä luovalle osaamiselle, jonka perusteella pystytään tekemään perusteltuja ja luonnonlakeihin pohjautuvia päätöksiä koskien niin nykypäivää kuin tulevaisuuttakin.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksossa arvioidaan opiskelijan ymmärrystä fysiikan lukio-opinnoista yhtenäisenä kokonaisuutena sekä kykyä ratkoa probleemia erityisesti fysikaalisesta näkökulmasta katsottuna.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa kerrataan ja vahvistetaan osaamista lukion fysiikan pakollisissa ja syventävissä opinnoissa. Pyritään luomaan yksittäisten opintojaksojen sijasta yhtenäinen kokonaiskuva

fysiikasta sekä kehittämään kykyä esittää asioita fysiikalle ominaisella tavalla. Opintojakso valmentaa opiskelijoita ylioppilaskirjoituksiin ja parantaa jatko-opintovalmiuksia.

7.6. Maantiede (GE)

Oppiaine ja tehtävä

Maantiede tarkastelee luonnon, ihmisen ja yhteiskunnan ilmiöitä ja vuorovaikutusta. Maantieteen opetuksen tehtävänä on avartaa opiskelijan maantieteellistä maailmankuvaa ja kehittää valmiuksia ymmärtää maailmanlaajuisia, alueellisia ja paikallisia ilmiöitä ja niiden ajallista muutosta sekä alueellisia ongelmia ja niiden ratkaisumahdollisuuksia.

Maantieteen opetus ohjaa opiskelijaa havaitsemaan muuttuvaan maailmaan vaikuttavia tekijöitä, muodostamaan perusteltuja näkemyksiä, ottamaan kantaa omassa ympäristössään, lähialueilla ja koko maailmassa tapahtuviin muutoksiin sekä toimimaan aktiivisesti luonnon ja ihmisen hyvinvoinnin edistämiseksi. Opetus harjaannuttaa opiskelijan osallistumis- ja vaikuttamistaitoja sekä tukee opiskelijaa kestävän tulevaisuuden rakentamisessa. Maantieteen opetus ohjaa opiskelijaa tiedostamaan luonnon ja ihmistoiminnan vuorovaikutusta sekä tarkastelemaan maailmaa muuttuvana ja kulttuurisesti monimuotoisena elinympäristönä.

Maantieteen opetuksessa integroituvat luonnontieteelliset ja humanistis-yhteiskuntatieteelliset aiheet. Opetus antaa opiskelijalle valmiuksia ympäristö- ja ihmisoikeuskysymysten tarkasteluun sekä tukee opiskelijan kasvua sivistyneeksi ja vastuulliseksi kansalaiseksi.

Nuorten elämismaailma sekä opiskelijan arkiset kokemukset ja havainnot ovat maantieteen opetuksen lähtökohta. Opetuksessa hyödynnetään monipuolisesti erilaisia oppimisympäristöjä. Tutkiva lähestymistapa ja geomedian käyttö auttavat opiskelijaa syventämään maantieteellistä ajattelua sekä ymmärtämään arkiympäristössä ja paikallisella, alueellisella ja maailmanlaajuisella tasolla tapahtuvia muutoksia. Geomedialla tarkoitetaan maantieteellisiä tiedonhankinta- ja esitystapoja, esimerkiksi kartoja, paikkatietoa, diagrammeja, kuvia, videoita, kirjallisia lähteitä, mediaa ja suullisia esityksiä. Geomedian monipuolinen käyttö tukee opiskelijaa maantieteellisen tiedon hankinnassa, analysoinnissa, tulkinnassa ja visuaalisessa esittämisessä. Ajankohtaisten uutisten käsittely opetuksessa kehittää opiskelijan maailmankuvan rakentumista ja kriittistä ajattelua sekä auttaa häntä ymmärtämään lähiympäristössä ja muualla maailmassa tapahtuvia muutoksia.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet toteutuvat yhdessä maantieteen tavoitteiden saavuttamisen kanssa.

Maantieteen opetuksessa tuetaan opiskelijan **hyvinvointi-** ja **vuorovaikutusosaamisen** kehittymistä. Maantieteen opetukselle ominaiset työskentelytavat ovat opiskelijalähtöisiä ja vuorovaikutteisia vaihtelevissa oppimisympäristöissä. Maantieteen opetuksessa korostuvat erityisesti sosiaaliset ja yhteistyötaidot sekä vastuunotto omasta ja muiden työskentelystä. Opiskelija saa ohjausta omien tavoitteiden asettamisessa sekä tukea ja kannustusta oppimisprosessin eri vaiheissa, mikä vahvistaa opiskelijan itsetuntemusta ja pitkäjänteisyyttä.

Maantieteen opetus harjaannuttaa opiskelijaa tutkimuksellisuuteen sekä **monitieteelliseen ja luovaan** työskentelyyn. Opetuksessa perehdytään maantieteen ja sitä lähellä olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Geomediataidot vahvistavat opiskelijan monilukutaitoa. Maantieteen opetus motivoi opiskelijaa luonnontieteelliseen ja humanistis-yhteiskuntatieteelliseen ajatteluun, tiedonhankintaan sekä tietojen kriittiseen analyysiin.

Maantieteen opetus antaa tietopohjan, jonka avulla opiskelija voi ottaa kantaa moniin ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin kysymyksiin ja kykenee kriittisyyteen seuratessaan mediaa. Opetus edistää opiskelijan ymmärrystä kestävästä kehityksestä aluesuunnittelun lähtökohdista ja antaa opiskelijalle valmiuksia osallistuvaan suunnitteluun. Opetus ohjaa opiskelijaa kestävästä tulevaisuudesta ja globaalin vastuun ymmärtämiseen aktiivisena yhteiskunnan jäsenenä, mikä vahvistaa **yhteiskunnallista osaamista**.

Maantieteen opiskelu vahvistaa opiskelijan **eettisyyttä ja ympäristöosaamista** monipuolisesti. Opetus lisää ymmärrystä kulttuurisesta monimuotoisuudesta ja luonnonympäristön merkityksestä. Maantieteen opetuksessa opiskelijalle välittyy kuva kestävästä elämäntavasta välttämättömyydestä. Opetus auttaa opiskelijaa soveltamaan maantieteellisiä tietoja ja taitoja omassa arkielämässä, eettisissä pohdinnoissa ja kestävässä kulutusvalinnoissa.

Maantieteen opetus syventää opiskelijan käsitystä ihmisoikeuksien merkityksestä, yhteiskunnan moninaisuudesta ja alueellisen identiteetin muodostumisesta tukien siten opiskelijan **globaali- ja kulttuuriosaamisen** kehittymistä. Maantieteelle on ominaista tarkastella ajankohtaisia maailmanlaajuisia ilmiöitä ja niiden vuorovaikutussuhteita. Maantiede tukee opiskelijan kansainvälisyysvalmiuksien ja tulevaisuuden taitojen rakentumista sekä kasvua sivistyneeksi ja avarakatseiseksi ihmiseksi.

Tavoitteet

Maantieteen opetuksessa vahvistetaan opiskelijan maantieteellistä ajattelua, syvennetään ilmiöiden ja prosessien ymmärtämistä sekä kehitetään monipuolisten taitojen hallintaa ja soveltamista. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Maantieteellinen ajattelu

Tavoitteena on, että opiskelija

- saa elämyksiä ja kokemuksia, jotka syventävät hänen kiinnostustaan maantieteeseen ja maantieteen tapaan hahmottaa ja tutkia maailmaa
- ymmärtää, mikä on ominaista maantieteelle tieteenalana ja mihin maantieteellistä osaamista tarvitaan arkielämässä, opiskelussa ja työelämässä
- osaa käyttää maantieteellisiä käsitteitä täsmällisesti ja ilmaista perusteltuja näkemyksiä maantieteelle ominaisella tavalla oikeissa yhteyksissä
- syventää maailman karttakuvan ja paikannimistön hallintaansa
- osaa tarkastella maailmaa eri lähtökohdista, kuten yksilön, yhteiskunnan ja ympäristön näkökulmista
- ymmärtää kestävästä elämäntavasta välttämättömyyden ja luonnonvarojen säästävän kiertotalouden merkityksen.

Maantieteelliset ilmiöt ja prosessit

Tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää luonnonmaantieteellisiä ilmiöitä ja prosesseja
- ymmärtää ihmismaantieteellisiä ilmiöitä ja prosesseja
- ymmärtää luonnon- ja ihmismaantieteellisten ilmiöiden ja prosessien vuorovaikutuksen.

Maantieteelliset taidot ja soveltaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- osaa havainnoida arkiympäristöjä ja tulkita maisemaa

- osaa vertailla ja analysoida luonnon ja ihmistoiminnan alueellisia ilmiöitä, rakenteita ja vuorovaikutussuhteita sekä niissä tapahtuvia muutoksia eri aluetasoilla
- osaa havainnoida, kuvata ja analysoida ihmisten hyvinvointia paikallisesti, alueellisesti ja maailmanlaajuisesti
- osaa pohtia ja arvioida mahdollisia ratkaisuja ympäristön muutoksiin ja ihmisen toiminnan aiheuttamiin muutoksiin
- ymmärtää, soveltaa ja analysoi maantieteellistä tietoa sekä hyödyntää monipuolisesti geomediala tiedon hankinnassa, arvioinnissa ja esittämisessä
- seuraa ajankohtaisia maailman tapahtumia ja osaa kriittisesti arvioida niihin vaikuttavia tekijöitä sekä mahdollisia seurauksia
- tuntee alueiden kehittämisen, osallistumisen ja vaikuttamisen keinoja
- saa valmiuksia toimia kantaaottavana ja kestävästä tulevaisuudesta edistävänä aktiivisena maailmankansalaisena.

Osaamisen arviointi

Maantieteen yleisten tavoitteiden saavuttamista arvioidaan moduulikohtaisten tavoitteiden ja keskeisten sisältöjen kautta. Oppimisprosessin aikana annettu arviointi ja palaute ohjaavat opiskelijaa tulemaan tietoisiksi omista työskentelytavoistaan ja kehittämään omaa osaamistaan. Arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen näyttöön sekä opiskelijan käsitteellisten ja menetelmällisten tietojen ja taitojen havainnointiin.

Maantieteen arvioinnin keskeisiä kohteita ovat maantieteellinen ajattelu, maantieteellisten ilmiöiden ja prosessien ymmärtäminen sekä maantieteellisten taitojen osaaminen ja soveltaminen. Opiskelija voi esittää maantieteellistä ajatteluaan ja tietoaan monipuolisilla menetelmin. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan kyky ymmärtää, soveltaa, analysoida, arvioida, havainnollistaa ja esittää maantieteellistä tietoa erilaisissa tilanteissa. Maantieteessä keskeisiä arvioitavia taitoja ovat karttojen luku- ja tulkintataito, graafiset esittämistaidot sekä muut geomediataidot. Opiskelija voi osoittaa arvioitavaa osaamista myös kenttätöillä sekä esitelmillä, tutkielmilla ja muilla tuotoksilla.

Opintojaksot

Maailma muutoksessa, 2 op (GE1)

Opintojakson moduulit

- Maailma muutoksessa, 2 op (GE1), Pakollinen

Tavoitteet

Maailma muutoksessa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää maantieteellistä maailmankuvaansa ja osaa käyttää paikannimistöä luontevasti tarkoituksenmukaisissa yhteyksissä
- osaa analysoida ympäristön muutosten syitä ja arvioida ympäristön muutosten seurauksia eri alueilla
- tuntee keinoja ja osaa selittää, millaisten ratkaisujen avulla ympäristön muutoksia voidaan hillitä tai vaikutuksia lieventää eri alueilla
- osaa analysoida ihmiskunnan muutosten syitä ja arvioida muutosten seurauksia eri alueilla
- tuntee keinoja ja osaa arvioida, miten ihmistoiminnan aiheuttamiin muutoksiin voidaan vaikuttaa eri alueilla
- tuntee kestävästä kehityksestä sitoumuksia sekä osaa käyttää näitä eettisten perustelujen pohjana
- osaa hankkia, analysoida ja esittää asianmukaista ja luotettavaa tietoa alueellisista kysymyksistä geomediala hyödyntäen

- osaa arvioida kriittisesti ajankohtaisia alueellisia uutisia ympäristön tai ihmiskunnan muutoksista eri medioissa.

Paikallinen lisäys

- ymmärtää, mitä seurauksia omasta ja muiden toiminnasta on ympäristölle
- osaa vertailla, mitä keinoja ja ratkaisuja eri maissa käytetään ympäristön muuttuessa

Keskeiset sisällöt

Maailma muutoksessa

Maantiede tieteenalana

- miten maantieteessä tarkastellaan ympäristöä ja maailmaa
- miten maantiedettä hyödynnetään työelämässä ja arjessa
- alueelliset ajankohtaiset uutiset

Ympäristön muutoksia ja niiden ratkaisukeinoja

- ilmastomuutosten mekanismit
- nykyisen ilmastomuutoksen syitä ja seurauksia
- kuivuus, aavikoituminen, myrskyt, tulvat
- ympäristön muutoksiin sopeutuminen ja niiden hillintä

Ihmiskunnan muutoksia

- väestön kasvun ja vaurastumisen maailmanlaajuiset ympäristövaikutukset
- puhtaan veden puute, nälkä
- hyvinvoinnin jakautuminen, köyhyys
- pakolaisuus
- kestävän kehityksen sitoumukset

Paikallinen lisäys

- maantieteen yhteydet työelämään
- mahdollisuuksien mukaan kansainvälisiin vierailuihin osallistuminen (tarvittaessa virtuaaliyhteyksin)
- paikalliset, kansalliset ja kansainväliset sitoumukset, kuten Agenda 2030

Paikallinen lisäys

Laaaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija tunnistaa omia vahvuuksiaan ja rakentaa samalla identiteettiään. Opetus lisää opiskelijan ymmärrystä maailman muutoksista, jolloin opiskelija saa valmiuksia tuleviin muutoksiin ja niiden hillintään. Opetuksen avulla vahvistetaan opiskelijan ymmärrystä kestävästä kehityksestä, kuten YK:n kestävä kehityksen toimintaohjelma Agenda 2030 sitoumuksista. Opiskelijan vuorovaikutusosaamisen taitoja vahvistetaan esimerkiksi tekemällä yhdessä esitelmiä, videoita ja projekteja. Yhdessä tekeminen herättää motivaatiota opiskella uutta monitieteisesti ja luovasti.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opetuksessa tutustutaan ympäristön muutoksiin ja pohditaan muutoksien ratkaisukeinoja globaalisesti ja paikallisesti. Opiskelija vertailee esimerkiksi kahden eri kehitystason alueen riskiä, pohtii näiden alueiden hiilijalanjälkiä ja tutustuu kestävä kehityksen mahdollisuuksiin.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Maailma muutoksessa -opintojakson arvioinnissa korostuvat globaalien riskien tunnistaminen ja analyysi siitä, mitkä tekijät vaikuttavat riskien syntyihin. Opintojakson arvioinnissa korostuu opiskelijan kyky ymmärtää luonnon ja ihmiskunnan riskien syitä, seurauksia ja niiden ratkaisuja. Opiskelija pystyy hallitsemaan maantieteen perusnimistöt ja tunnistaa yleisimmät ilmiöt sekä osaa käyttää hyödykseen geomedian, ts. tilastojen, tekstien tai karttojen tulkitseminen ja lähdekriittinen ajattelu kuuluvat opintojakson keskeisiin osaamisalueisiin. Opiskelija osaa ilmaista tietojaan ja taitojaan jäsentyneesti sekä suullisesti että kirjallisesti.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa opiskelija perehtyy muuttuvan maailman ja sen alueellisten ongelmien tarkasteluun. Opintojaksossa esitellään globaalit ympäristön riskit, syyt ja seuraukset sekä mahdollisuuksia hillitä, varautua, ennakoida ja sopeutua niihin. Opintojakson aikana seurataan ajankohtaisuutisointia eri puolilta maailmaa ja hahmotetaan globaaleja riskialueita sekä luonnonriskien, ympäristöriskien että ihmiskunnan riskien kannalta.

Sininen planeetta, 2 op (GE2)

Opintojakson moduulit

- Sininen planeetta, 2 op (GE2), Valinnainen

Tavoitteet

Sininen planeetta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää tarkoituksenmukaisesti luonnonmaantieteen peruskäsitteitä ja paikannimistöä
- osaa hankkia, analysoida, tulkita, arvioida ja esittää luonnonmaantieteellistä tietoa geomedian avulla
- osaa selittää Maan planetaarisuudesta johtuvia ilmiöitä ja perustella ilmiöiden vaikutuksia luonnon järjestelmiin
- osaa kuvata ja analysoida elottoman ja elollisen luonnon alueellisuutta maapallolla
- osaa tulkita kuvista ja kartoilta luonnonmaisemien rakennetta, syntyä ja kehitystä sekä selittää perustellen, miten ja miksi luonnonmaisemat muuttuvat
- osaa analysoida luonnonriskien syitä ja arvioida luonnonriskien seurauksia eri alueilla
- osaa selittää ja vertailla esimerkkien avulla, miten luonnonriskien seurauksia voidaan ennakoida tai vaikutuksia lieventää eri alueilla
- ymmärtää luonnonmaantieteellisen tiedon merkityksen yhteiskunnassa ja ihmisten arkielämässä.

Paikallinen lisäys

- osaa analysoida ja arvioida tapahtuvia luonnonilmiöitä omalla lähialueellaan ja muualla Suomessa
- ymmärtää, miten luonnonriskejä voi ennakoida ja vaikutuksia lieventää omalla alueella ja muualla Suomessa

Keskeiset sisällöt

Sininen planeetta

Luonnonmaantieteellinen ajattelu

- *luonnonmaantieteellisten kysymysten asettaminen, tiedon hankinta, analysointi, arviointi ja esittäminen*
- *luonnonmaantieteen tietolähteet ja tutkimusmenetelmät*

Ilmakehä ja vesikehä

- *ilmakehän rakenne ja tuulet, muutokset otsonikerroksessa*
- *veden kiertokulku, sateet ja meriveden liikkeet, ENSO ja NAO*
- *sää ja sen ennustaminen*
- *ilmastoalueet*

Kivikehä

- *maapallon rakenne ja kiviaineksen kierto*
- *endogeeniset ja eksogeeniset tapahtumat maanpinnan muokkaajina*
- *endogeeniset ja eksogeeniset ilmiöt riskeinä, keskeiset riskialueet, ennakointi ja niihin varautuminen*

Paikallinen lisäys

- oman lähialueen ja Suomen kehitys luonnonmaantieteen näkökulmasta
- luonnontekijöiden vaikutus Suomen luontoon
- mahdollisuuksien mukaan kansallisiin ja kansainvälisiin vierailuihin osallistuminen (tarvittaessa virtuaalilyhteyksin)

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksossa keskeisenä teemana ovat luonnonmaantieteen ja ympäristöosaamisen ilmiöt. Näitä havainnollistetaan geomedian keinoin. Ilmiöiden ja prosessin muutosten alueellisen ja ajallisen vaihtelun sekä niiden riippuvuussuhteiden ymmärtäminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen antavat opiskelijalle työkaluja kestävä tulevaisuuden edistämiseksi.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa havainnollistetaan luonnonmaantieteen ilmiöitä alue-esimerkkien avulla hyödyntäen esimerkiksi kuvia, videoita tai muuta geomediala. Opiskelija oppii käyttämään luonnonmaantieteen käsitteitä ja tieteellistä kieltä. Opiskelija vahvistaa luonnonmaantieteellistä ja ihmismaantieteellistä lukutaitoa esimerkiksi erilaisilla teemaan liittyvillä uutisilla.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Sininen planeetta -opintojakson arvioinnissa opiskelija osoittaa osaamistaan keskeisillä maantieteen taidoilla: karttojen luku- ja tulkintataito, graafiset esittämistaidot sekä muut geomediataidot. Opintojakson arvioinnissa korostuu opiskelijan kyky käyttää luonnonmaantieteen peruskäsitteitä ja paikannimistöä. Opiskelija pystyy selittämään Maan planetaarisuudesta johtuvia ilmiöitä ja perustelemaan ilmiöiden vaikutuksia luonnon järjestelmiin. Opiskelija osaa analysoida luonnonriskien syitä ja arvioida luonnonriskien seurauksia eri alueilla. Opiskelija ymmärtää luonnonmaantieteellisen tiedon merkityksen yhteiskunnassa ja ihmisten arkielämässä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa tarkastellaan luonnonmaantieteen ilmiöitä ja syvennetään ilma-, vesi- ja kivikehän rakenteen ja toiminnan tuntemusta. Keskeisenä näkökulmana ovat luonnossa tapahtuvat prosessit ja niihin liittyvät syy-seuraussuhteet sekä luonnonmaantieteellisen tiedon käyttö yhteiskunnassa ja arkielämässä. Opintojaksossa tutustutaan luonnonmaantieteen tutkimusmenetelmiin ja harjoitellaan geomedian hyväksi käyttäen tulkitsemaan luonnonmaisemia ja niiden syntyä.

Yhteinen maailma, 2 op (GE3)

Opintojakson moduulit

- Yhteinen maailma, 2 op (GE3), Valinnainen

Tavoitteet

Yhteinen maailma

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää tarkoituksenmukaisesti ihmismaantieteen käsitteitä ja paikannimistöä
- tunnistaa kulttuurisia piirteitä ja niiden eroja, arvostaa niiden moninaisuutta sekä ottaa toiminnassaan huomioon ihmisoikeudet
- osaa hankkia, analysoida, arvioida ja esittää ihmismaantieteellistä tietoa geomedian avulla
- osaa kuvata ja analysoida ihmistoiminnan alueellisia piirteitä sekä ihmisen ja luonnon välisiä riippuvuussuhteita eri aluetasoilla
- osaa analysoida luonnonvarojen ja ympäristön tarjoamien mahdollisuuksien vaikutusta ihmisen toimintaan sekä vertailla eri alueita
- osaa analysoida esimerkkien avulla ihmiskunnan riskien ja ympäristöriskien syitä ja arvioida niiden seurauksia sekä tunnistaa keinoja, miten riskien seurauksia voidaan hillitellä tai vaikutuksia lieventää eri alueilla
- ymmärtää ihmismaantieteellisen tiedon merkityksen yhteiskunnassa, ihmisten arkielämässä ja omassa toiminnassaan.

Paikallinen lisäys

- osaa arvioida ihmiskunnan ilmiöitä geomedian avulla
- ymmärtää ihmiskunnan alueellisia piirteitä ja niiden vuorovaikutusta

Keskeiset sisällöt

Yhteinen maailma

Ihmismaantieteellinen ajattelu

- ihmismaantieteellisten kysymysten asettaminen, tiedon hankinta, analysointi, arviointi ja esittäminen
- ihmismaantieteen tietolähteet ja tutkimusmenetelmät
- paikkojen kokeminen ja miellekartat

Väestö, asutus ja kulttuurit

- väestörakenne ja väestönmuutokset
- asutuksen sijoittuminen, muuttoliikkeet
- kulttuurien moninaisuus, alueellinen identiteetti ja ihmisoikeuksien toteutuminen, kuten alkuperäiskansojen asema

Kaupungit ja kaupungistuminen

- *maankäyttö ja rakennettu ympäristö*
- *kaupunkiympäristön muutokset ja ekokaupungit*

Tuotannon alueelliset piirteet ja luonnonvarojen kestävä käyttö

- *maa-, metsä- ja kalatalous*
- *kaivannaiset, energialähteet*
- *teollisuus*
- *kiertotalous*

Liikkuminen, palvelut ja vuorovaikutus

- *saavutettavuus, liikenneverkot ja matkailu*
- *globalisaatio*
- *innovaatioiden alueellinen leviäminen*

Paikallinen lisäys

- muuttoliikkeet, väestörakenne
- lähialueen maankäyttö ja rakentaminen
- globalisaatio, sen edut ja haitat eri alueilla ja aluetasoilla
- mahdollisuuksien mukaan kansallisiin ja kansainvälisiin vierailuihin osallistuminen (tarvittaessa virtuaaliyhteyksin)

Paikallinen lisäys

Laaaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Globalisaation ja muiden globaalien ilmiöiden kannalta keskeistä on ymmärtää valintojemme vaikutus, riippuvuussuhteet eri aluetasoilla ja vastuullisuuden näkökulmat. Opiskelija ymmärtää, että monet ilmiöt tapahtuvat globaalisti, oli kyse sitten muuttoliikkeistä, ravinnontuotannosta tai teollisuudesta. Opetuksessa käsitellään esimerkiksi ihmistoiminnan (esim. väestö) muutoksia, tuotannon alueellisia piirteitä ja näihin liittyviä riskejä sekä luonnonvarojen kestäväää käyttöä.

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson keskiössä on ymmärrys monimuotoisesta maailmasta. Tämä vahvistuu tutustuttaessa erilaisiin alueisiin ja ihmisiin geomedian, kuten karttojen, kuvien, kirjallisuuden tai videoiden, avulla sekä ryhmätyöskentelyllä ja keskusteluilla. Opiskelija ymmärtää puhtaan, terveellisen ja turvallisen elinympäristön merkityksen ihmisen kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Ihmiskunnassa tapahtuvat globaalit prosessit ovat keskeinen osa opintojakson sisältöjä. Väestökehitys, talouden rakenteet ja ekologiset kysymykset koskettavat kaikkia valtioita. Esimerkiksi biotalous ja uusiutuvat energialähteet voivat toimia ratkaisuina näihin kysymyksiin. Opintojakson aikana voidaan tutustua jatko-opintoaloihin ja uratarinoihin sekä tehdä yritysvierailuja yhteistyössä opinto-ohjaajan kanssa. Ihmismaantieteellisen tietämyksen ansiosta opiskelija harjaantuu ottamaan kantaa ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin kysymyksiin ja kykenee kriittisyyteen seurattaessaan mediaa.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Yhteinen maailma -opintojakson arvioinnissa opiskelija osoittaa osaamistaan ymmärtämällä, soveltamalla, analysoimalla, arvioimalla, havainnollistamalla ja esittämällä maantieteellistä tietoa erilaisissa tilanteissa. Opintojakson arvioinnissa korostuu opiskelijan kyky käyttää ihmismaantieteen käsitteitä ja paikannimistöä. Opiskelija pystyy tunnistamaan kulttuurisia piirteitä ja niiden eroja, arvostamaan niiden moninaisuutta sekä ottamaan toiminnassaan huomioon ihmisoikeudet. Opiskelija osaa kuvata ja analysoida ihmistoiminnan alueellisia piirteitä sekä ihmisen ja luonnon välisiä riippuvuussuhteita eri aluetasoilla. Opintojakson aikana analysoidaan esimerkkien avulla ihmiskunnan riskien ja ympäristöriskien syitä. Opiskelija osaa tunnistaa keinoja, miten riskien seurauksia voidaan hillitä tai vaikutuksia lieventää eri alueilla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa tarkastellaan ihmismaantieteen ilmiöitä ja syvennetään ihmistoiminnan alueellisten piirteiden tuntemusta sekä ihmisen ja luonnon välisiä riippuvuussuhteita. Keskeisenä näkökulmana on luonnonvarojen ja ympäristön tarjoamien mahdollisuuksien arviointi ihmistoiminnan kannalta. Opintojaksossa tutustutaan ihmismaantieteen tutkimusmenetelmiin ja harjoitellaan geomedialla hyväksi käyttäen tulkitsemaan ihmistoiminnan jäsentymistä maapallolla.

Geomedia - tutki, osallistu ja vaikuta, 2 op (GE4)

Opintojakson moduulit

- Geomedia – tutki, osallistu ja vaikuta, 2 op (GE4), Valinnainen

Tavoitteet

Geomedia – tutki, osallistu ja vaikuta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa asettaa maantieteellisiä kysymyksiä ja toteuttaa tutkimuksen tai osallistumis- ja vaikuttamisprojektin, jossa on paikallinen, alueellinen tai globaali ulottuvuus
- ymmärtää ja osaa selittää, miten geomedialla sovelletaan maantieteellisessä tutkimuksessa, omassa arjessa ja yhteiskunnan eri aloilla
- osaa hyödyntää paikkatietosovelluksia ja tietää niiden toimintaperiaatteita
- osaa havainnoida arkiympäristöjä, tulkita maisemaa ja karttoja sekä kuvata ja selittää luonnon ja ihmistoiminnan alueellisia ilmiöitä, rakenteita ja vuorovaikutussuhteita
- tuntee ja osaa kuvata aluesuunnittelun tavoitteet ja eri tasot sekä kansalaisten mahdollisuudet vaikuttaa oman ympäristönsä suunnitteluun ja kehittämiseen.

Paikallinen lisäys

- ymmärtää käytännön esimerkkejä tilanteista, joissa geomedialla käytetään (esimerkiksi reittioppaat, kuljetuspalvelut ja geomedialla vaikuttaminen)
- osaa käyttää geomedialla arjessa ja koulutyössä

Keskeiset sisällöt

Geomedia – tutki, osallistu ja vaikuta

Maantieteellinen tutkimus

- geomedian käyttö tutkimuksessa; kartografian ja paikkatiedon perusteet, kuvat, videot, diagrammit ja taulukot sekä muut alueellisen tiedon lähteet
- ongelmien asettaminen, tutkimusaineiston hankinta, käsittely, analysointi, tulkinta, arviointi, havainnollistaminen ja esittäminen
- luonnon- ja kulttuurimaisemien tulkinta karttojen, kuvien ja muun geomedian avulla
- geomedian käyttö arjessa, työelämässä ja kestävän tulevaisuuden edistämässä

Aluesuunnittelu ja osallistuvan suunnittelun periaatteet

- kaavoitus eri aluetasoilla
- osallistumisen keinot

Maantieteellinen tutkielma tai osallistumis- ja vaikuttamisprojekti (opiskelijan valinnan mukaan)

- näkökulma voi olla aluemaantieteellinen tai ilmiöpohjainen, keskeistä aiheen käsittelyssä on alueellisuus sekä ymmärrys ihmisen ja luonnon vuorovaikutuksesta
- tutkielma tai muu projekti laaditaan yksin tai ryhmässä

Paikallinen lisäys

- kaavoitusprosessin käsittely yleispiirteisesti hyödyntäen lähialueen esimerkkejä

Paikallinen lisäys

Laaaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelijat suunnittelevat ja toteuttavat maantieteellisen tutkielman (yksin tai ryhmässä), jossa on paikallinen, alueellinen tai globaali ulottuvuus. Opintojakson aikana vahvistetaan geomedian käyttöä tutkimuksessa ja vaikuttamisessa. Opintojakson aikana tehdyt näytöt vahvistavat jatko-opinnoissa ja työelämässä tarvittavia taitoja.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson keskiössä on oppiaineen vuorovaikutus muun ympäröivän yhteiskunnan kanssa, esimerkiksi aluesuunnittelun ja kaavoituksen kanssa. Opiskelija työskentelee yhteistyössä muiden kanssa. Hän ideoi yhdessä, jakaa osaamistaan ja vertaisoppii, jolloin ymmärrys omasta roolista ja vastuusta syvenee. Opiskelija tunnistaa omia vahvuuksiaan. Opiskelijassa herää motivaatio opiskella uutta monitieteisesti ja luovasti.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija vahvistaa luonnonmaantieteellistä ja ihmismaantieteellistä lukutaitoa sekä tutustuu niiden eri osa-alueisiin. Opiskelija osaa geomedian avulla tehdä oman tieteellisen tutkielman.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Geomedia - tutki, osallistu ja vaikuta -opintojakson arvioinnissa opiskelija ymmärtää ja osaa selittää, miten geomediaa sovelletaan maantieteellisessä tutkimuksessa, omassa arjessa ja yhteiskunnan eri aloilla. Opintojakson aikana opiskelija harjoittelee hyödyntämään paikkatietosovelluksia ja tietää niiden toimintaperiaatteita. Opiskelija pystyy kuvamaan aluesuunnittelun tavoitteet ja eri tasot. Opintojakson aikana opiskelija pystyy kuvaamaan, minkälaisia mahdollisuuksia kansalaisilla on vaikuttaa oman ympäristönsä suunnitteluun ja kehittämiseen.

Opiskelija osaa ilmaista tietojaan ja taitojaan jäsentyneesti sekä suullisesti että kirjallisesti. Opiskelija voi osoittaa arvioitavaa lisäosaamista myös esitelmillä, tutkielmilla ja muilla tuotoksilla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso perehdyttää aiemmilla kursseilla hankittujen tietojen ja taitojen soveltamiseen tutkielman laatimisessa. Opintojakson aikana havainnoidaan arkiympäristöjä, tulkitaan maisemaa

ja karttoja sekä kuvataan ja selitetään luonnon ja ihmistoiminnan alueellisia ilmiötä, rakenteita ja vuorovaikutussuhteita. Keskeisiä näkökulmia opintojaksolla ovat osallistuva suunnittelu, maailmanlaajuiset kehitystrendit ja geomedian käyttö tutkimuksessa ja vaikuttamisessa.

7.7. Historia (HI)

Oppiaine ja tehtävä

Historian opetus vahvistaa opiskelijan yleissivistystä ja edellytyksiä ymmärtää oman aikansa maailmaa sekä sen muutosprosesseja. Se antaa välineitä nykyisyyden ymmärtämiseen ja avaa näkökulmia tulevaisuuden kehityksen pohtimiseen. Kulttuurien tuntemusta edistävänä oppiaineena historia syventää yksilöllistä, kansallista, eurooppalaista ja globaalia identiteettiä sekä tukee opiskelijan kasvua aktiiviseksi ja moninaisuutta ymmärtäväksi yhteiskunnan jäseneksi.

Opetuksen lähtökohtana on historian luonne tieteenalana. Huomiota kiinnitetään historiallisen tiedon rakentumisen perusteisiin ja tiedon luotettavuuden kriittiseen arviointiin sekä ilmiöiden moniperspektiiviseen selittämiseen. Historian opiskelu kehittää kykyä hankkia tietoa, erottaa oleellinen tieto epäolennaisesta ja käsitellä laajoja tietokokonaisuuksia. Erityisenä tarkastelun kohteena ovat menneisyyden, nykyisyyden ja tulevaisuuden väliset riippuvuussuhteet sekä historian tiedon tulkinnallisuus ja sen käyttö yhteiskunnassa. Opetuksen tehtävänä on vahvistaa opiskelijan historiallista ajattelua. Historiallinen ajattelu koostuu historiatiedon tulkinnallisen luonteen ymmärtämisestä. Historian peruskäsitteiden, muutoksen ja jatkuvuuden sekä syyn ja seurauksen, hallinta on oleellinen osa historiallista ajattelua. Historialliseen ajatteluun kuuluu myös historian tekstitaitojen hallinta, kuten kyky analysoida menneisyyden toimijoiden tuottamia lähteitä ja arvioida niiden tuottajien tarkoitusperiä. Historialle ominainen tapa lukea ja tulkita lähteitä antaa valmiuksia arvioida tiedon luotettavuutta myös tämän päivän maailmassa.

Historian opetuksessa tarkastellaan nykyisyyteen johtanutta kehitystä, ihmisen ja ympäristön välistä suhdetta sekä kulttuurin, vallankäytön ja talouden vuorovaikutusta. Siinä perehdytään yksilön merkitykseen ja mahdollisuuksiin toimijana nyt ja tulevaisuudessa sekä pohditaan yksilöiden ja väestöryhmien toiminnan taustatekijöitä ja motiiveja historiallisissa konteksteissaan. Historian opetuksessa opiskelijat myös harjoittelevat historiallista empatiaa eli asettumista menneisyyden ihmisen asemaan kulloisessakin kontekstissa. Tarkoituksena on pyrkiä ymmärtämään menneisyyden ihmisten tekemiä ratkaisuja. Opetuksessa korostetaan ihmisoikeuksien, tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden merkitystä sekä demokratian ja kansainvälisen yhteistyön mahdollisuuksia oman aikamme ja tulevaisuuden haasteiden ratkaisemisessa. Suomen historiaa tarkastellaan maailmanhistorian taustaa vasten.

Laaja-alainen osaaminen

Historia tukee opiskelijan oman identiteetin kehittymistä ja kasvua eettiseen toimijuuteen. Se auttaa opiskelijaa kasvamaan sivistyneeksi ja avarakatseiseksi yhteiskunnan jäseneksi. Historian opetuksen tavoitteet toteutuvat linkittyen laaja-alaisen osaamisen tavoitteisiin.

*Historia vahvistaa opiskelijan **hyvinvointiosaamista** kehittämällä eettistä ajattelua, myötätuntoa ja valmiuksia ottaa muut ihmiset ja heidän näkökulmansa sekä tarpeensa huomioon. Oppiaine tukee oman identiteetin etsintää, auttaa jäsentämään minäkuvaa sekä edistää omien vahvuuksien tunnistamista ja hyödyntämistä. Lisäksi se syventää ymmärrystä hyvinvointiyhteiskuntien kehityksestä.*

Vuorovaikutusosaaminen näkyy historian opetuksessa oppiaineen tavoitteissa ja työskentelytavoissa. Historialle ominaiset työtavat ovat keskustelevia, opiskelijalähtöisiä ja vuorovaikutteisia. Opinnoissa on olennaista oppia kohtaamaan, ymmärtämään ja hyväksymään erilaisia ajattelu- ja työskentelytapoja. Toisten kuunteleminen ja ymmärtäminen sekä toisten

näkemyksiä arvostava argumentaatio edistävät oppimisen lisäksi sosiaalisia ja yhteistyötaitoja, kehittävät myötätuntotaitoja sekä vahvistavat kaikkien osallisuutta ja myönteistä oppimisilmapiiriä.

Historian oppiaineen lähtökohtana on oppia hyödyntämään ja arvioimaan kriittisesti erilaisia tietolähteitä ja niiden luotettavuutta sekä ymmärtämään ja arvostamaan tutkitun tiedon merkitystä. Opetuksessa opiskelija harjaantuu tuottamaan, yhdistelemään ja soveltamaan tietoa monialaisissa verkostoissa rohkeasti, luovasti ja tulevaisuuteen suunnaten. Historia vahvistaa monelta osin opiskelijan **monitieteisen ja luovan osaamisen** sekä monilukutaidon kehittymistä. Opetuksessa hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan yhteistyötä korkeakoulujen kanssa.

Historian opetuksessa korostetaan **yhteiskunnallista osaamista** tukevalla tavalla ihmisoikeuksien, tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden merkitystä. Demokratian, aktiivisen kansalaisuuden ja kansainvälisen yhteistyön moninaisia mahdollisuuksia tarkastellaan kestävän tulevaisuuden periaatteiden mukaisesti. Lähdekriittisyyden ja medialukutaidon vahvistaminen ovat oppiaineessa keskeisessä roolissa. Historian opiskelu auttaa opiskelijaa tulemaan tietoiseksi historian yhteiskunnallisesta ja poliittisesta käytöstä sekä tulkitsemaan ja arvioimaan sitä. Historiatietoisuus antaa pohjaa opiskelijan demokraattiselle osallistumiselle ja vaikuttamismahdollisuuksien kehittämiseksi.

Historian oppiaineessa tarkastellaan yksilön, luonnon ja yhteiskunnan välisten riippuvuussuhteiden muutosta pitkällä aikavälillä. Näitä käsitellään osana kestävää tulevaisuutta **eettisyyden ja ympäristöosaamisen** tavoitteiden mukaisesti. Historia syventää käsitystä siitä, miten yhteiskunnan nykyinen arvopohja on syntynyt, ja antaa valmiuksia moniulotteisten ilmiöiden ymmärtämiseen ja ratkaisemiseen humanistisesta näkökulmasta. Historiallinen empatia vahvistaa opiskelijan kykyä monipuoliseen eettiseen pohdintaan.

Kulttuurien ja kulttuuriperinnön tuntemusta vahvistavana oppiaineena historia syventää yksilöllistä, kansallista, eurooppalaista ja globaalia identiteettiä vahvistaen **globaali- ja kulttuuriosaamista**. Historian opetus tukee opiskelijan kasvua moninaisuutta ymmärtäväksi ja kansainvälisyyteen suuntautuneeksi yhteiskunnan vastuulliseksi jäseneksi. Historian oppiaineessa korostetaan jokaisen oikeutta omiin kulttuurisiin juuriinsa.

Tavoitteet

Historian opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät historialliseen ajatteluun: arvoihin, historiallisten ilmiöiden ymmärtämiseen sekä historiallisen tiedon hankkimiseen ja soveltamiseen. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Arvot

Tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee historian laaja-alaisuuden ja ymmärtää kulttuurien erilaisia ilmenemismuotoja ja niiden monimuotoisuutta
- saa valmiuksia muodostaa ihmisoikeuksia, tasa-arvoa, demokratiaa ja kestävää elämäntapaa arvostavan maailmankuvan sekä osaa toimia niitä edistävänä vastuullisena kansalaisena
- saa elämyksiä ja kokemuksia, jotka syventävät hänen kiinnostustaan historiaan ja ymmärtämään sen merkityksellisyydestä.

Historiallisten ilmiöiden ymmärtäminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee Suomen ja maailmanhistorian keskeisimpiä historiallisia prosesseja taustoineen ja seurauksineen sekä osaa arvioida niiden merkitystä ja vuorovaikutussuhdetta*
- *ymmärtää historian monitulkintaisuuden ja historiallisen tiedon rakentumisen periaatteet*
- *ymmärtää nykyhetken historiallisen kehityksen tuloksena ja tulevaisuuden lähtökohtana*
- *osaa analysoida historiallisia ilmiöitä ja arvioida ihmisten toimintaa eri aikoina kunkin ajan omista lähtökohdista*
- *kykenee suhteuttamaan oman aikansa ja itsensä historialliseen jatkumoon sekä syventämään historiatietoisuuttaan.*

Historiallisen tiedon hankkiminen ja soveltaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa etsiä, tulkita ja arvioida lähdekriittisesti erilaisia kirjallisia, tilastollisia ja kuvallisia lähteitä*
- *pystyy rakentamaan menneisyyttä koskevaa tietoa erilaisia tietolähteitä kriittisesti käyttäen*
- *osaa hyödyntää historiallista tietoa perustellun mielipiteen muodostamisessa ja arvioida kriittisesti historian käyttöä yhteiskunnallisen vaikuttamisen keinona sekä muissa yhteyksissä*
- *osaa soveltaa historian osaamistaan yhteiskunnallisten ja taloudellisten haasteiden arvioimiseen ja nähdä niihin liittyviä vaihtoehtoisia ratkaisukeinoja myös tulevaisuudessa.*

Osaamisen arviointi

Historian osaamisen arviointi kohdistuu historian yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä painottaen. Oppimisprosessin aikana annettu arviointipalaute auttaa opiskelijaa tulemaan tietoiseksi oppimisestaan ja työskentelytavoistaan sekä kehittämään omaa osaamistaan. Arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen osaamisen näyttöön sekä opiskelijan kykyyn soveltaa osaamistaan.

Historian arvioinnin keskeisiä kohteita ovat historian tiedonalalle ominaisten tietojen ja taitojen hallinta: kyky ymmärtää ajallista kehitystä, syy-yhteyksiä ja seurausvaikutuksia sekä taito hankkia informaatiota erilaisista lähteistä, erotella olennaista ja epäolennaista tietoa sekä arvioida historian ilmiöitä, tulkintoja ja historian tiedon käyttöä kriittisesti.

Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan taito ymmärtää, soveltaa, analysoida ja yhdistellä historiallista tietoa erilaisissa tilanteissa, kuten taito käyttää historiallista tietoa perustellun mielipiteen muodostamisen välineenä ja muodostaa tiedoistaan loogisia kokonaisuuksia.

Opintojaksot

Ihminen, ympäristö ja historia, 2 op (HI1)

Opintojakson moduulit

- Ihminen, ympäristö ja historia, 2 op (HI1), Pakollinen

Tavoitteet

Ihminen, ympäristö ja historia

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää ja tuottaa historian tiedonalalle ominaista asiatekstiä sekä hallitsee tilastojen lukutaidon*
- *ymmärtää historiallisen tiedon luonteen ja osaa käyttää historiallisia lähteitä sekä arvioida niitä kriittisesti*

- *tuntee eurooppalaisten yhteiskuntien ja globaalien talouden järjestelmän muodostumisen keskeiset prosessit*
- *ymmärtää nykypäivän taloudellisiin, yhteiskunnallisiin ja väestöllisiin ilmiöihin johtaneen kehityksen sekä osaa eritellä siihen vaikuttaneita tekijöitä*
- *osaa analysoida väestön, talouden ja yhteiskuntarakenteiden kehitystä ja riippuvaisuutta ympäristöstä*
- *osaa arvioida kriittisesti teknologian ja informaation muutoksen merkitystä ihmisten elinolojen muokkaajana.*

Paikallinen lisäys

- hallitsee opintojaksossa käsiteltyjen teemojen kronologisen järjestyksen pääpiirteittäin
- osaa laatia jäsennellyn vastauksen annetusta opintojakson teemasta

Keskeiset sisällöt

Ihminen, ympäristö ja historia

Historia tieteenalana

- *historian kehityslinjojen hahmottaminen ja sitominen aikaan*
- *historian tutkimusmenetelmät ja lähteiden käyttö*

Maatalous luomassa pohjaa yhteiskuntien kehitykselle

- *ihminen ympäristön muokkaajana eri aikoina*
- *maanviljely, työnjako ja kulttuurin synty*
- *väestönkasvu, yhteiskuntien ja valtioiden muodostuminen*
- *rahatalouden ja kaupan kehitys*

Maailmankaupan synty ja vuorovaikutuksen lisääntyminen

- *eurooppalaiset tutkivat ja valloittavat maailmaa*
- *kansainvälisen kaupan monipuolistuminen ja sen vaikutukset yhteiskuntaan ja ympäristöön*

Teollistuminen muuttaa ihmisen ja luonnon suhdetta

- *teollistumisen edellytykset ja vaikutukset yhteiskuntaan ja ympäristöön*
- *väestökehitys ja muuttoliikkeet*
- *jälkiteollinen yhteiskunta ja globaali talous*

Paikallinen lisäys

- opintojakson teemojen ja kehityskulkujen liittäminen nykypäivän ilmiöihin

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksossa käsitellään ihmisen ja ympäristön vuorovaikutusta sekä ihmisen aiheuttamia muutoksia eri alueiden ekosysteemeihin. Ympäristön ja ilmastoon muutosten tarkastelu antaa valmiuksia tarkastella tämän päivän yhteisöjen toiminnan perusteita.

Hyvinvointiosaaminen

Historian opiskelu auttaa suhteuttamaan muuttuvan maailman epävarmuutta ja asettamaan tämän päivän tapahtumia ja ilmiöitä laajempaan perspektiiviin. Historian kautta tarkasteltuna ihmiskunta on kokenut monenlaisia muutoksia ja kriisejä, esimerkiksi ilmasto-olojen,

luonnonmullistusten, sotien ja teknisen kehityksen muodossa. Näihin kaikkiin ihmiskunta on onnistunut sopeutumaan ja löytänyt ratkaisuja.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakso auttaa opiskelijaa ymmärtämään yhteiskuntien hallinnon ja yksilöiden välisen hierarkian rakentumista. Opiskelija hahmottaa muutoksen tapahtuvan ihmisten toiminnan seurauksena sekä ymmärtää omat mahdollisuutensa vaikuttaa tämän päivän ja tulevaisuuden yhteiskuntiin.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioinnissa korostuvat opiskelijan riittävä historian kronologian hallinta ja kyky hahmottaa laajoja syy-seuraussuhteita. Opiskelija tunnistaa ja osaa hyödyntää erilaisia historian lähdeaineistoja. Opiskelija osaa ilmaista tietojaan ja taitojaan jäsentyneesti sekä suullisesti että kirjallisesti.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso käsittelee ihmisen suhdetta ympäristöön ja yhteiskuntien kehitystä maanviljelyksen alusta nykyaikaan. Opintojakson aikana tutustutaan ihmisyyteen rakentumiseen ja hallintojärjestelmien kehitykseen sekä ympäristö- ja sosiaalishistorian teemoihin. Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija pystyy menneisyyden kehityskulkujen perusteella ymmärtämään nykyhetken taloudellisia, yhteiskunnallisia ja ekologisia kysymyksiä.

Kansainväliset suhteet, 2 op (HI2)

Opintojakson moduulit

- Kansainväliset suhteet, 2 op (HI2), Pakollinen

Tavoitteet

Kansainväliset suhteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee kansainvälisen politiikan peruskäsitteistön, toimintatavat ja keskeisimmät kehityslinjat*
- *osaa hyödyntää monipuolisia tietolähteitä ja tunnistaa tiedonvälitykseen liittyvää mielipidevaikuttamista eri aikoina*
- *osaa eritellä aatteiden ja taloudellisten eturistiriitojen merkityksen kansainvälisten suhteiden historiassa sekä pystyy arvioimaan niiden vaikutusta nykypäivään ja tulevaisuuteen*
- *osaa analysoida kansainvälisten yhteistyörakennelmien sekä vastakkainasettelujen syitä, vaikutuksia ja ratkaisumahdollisuuksia*
- *seuraa aktiivisesti mediaa ja osaa tarkastella kriittisesti kansainvälisiä kysymyksiä*
- *osaa eritellä ja arvioida historian käyttöä politiikan välineenä.*

Paikallinen lisäys

- ymmärtää lähihistorian kriisien ja ajankohtaisen kansainvälisen politiikan taustoja

Keskeiset sisällöt

Kansainväliset suhteet

Kansainvälisen politiikan perusteet

- *kansainvälinen politiikka tutkimuskohteena ja keskeiset käsitteet*
- *poliittiset ideologiat ja niiden vaikutus yhteiskuntiin ja kansainvälisiin suhteisiin*

Eurooppakeskeinen kansainvälinen järjestelmä

- *imperialismi politiikan, talouden ja kulttuurin ilmiönä*
- *maailmansotien syyt ja seuraukset*
- *demokratian ja totalitarismin vastakkainasettelu*
- *ihmisoikeuskysymykset, holokausti ja muut kansanmurhat*

Kaksinapaisesta moninapaiseen maailmaan

- *kylmän sodan supervaltakilpailu ja sen päättyminen*
- *dekolonisaation merkitys ja vaikutukset*
- *maailmanpolitiikka ja muuttuva vallan tasapaino*

Paikallinen lisäys

- *Neuvostoliiton ja Venäjän rooli 1900- ja 2000-luvun kansainvälisessä politiikassa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakso auttaa opiskelijaa ymmärtämään vuorovaikutusosaamisen merkitystä, sillä kansainvälisen politiikan kriisien synty ja toisaalta niiden ratkaisut ovat perustuneet valtioiden tai ihmisryhmien vuorovaikutukseen. Opintojakso käsittelee erilaisia tiedon tuottamis- ja julkaisutapoja sekä harjoittaa asiaperusteista argumentointia. Sananvapauden merkitys korostuu opintojakson aikana vertailtaessa lähihistorian ja nykypäivän yhteiskuntia.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakso käsittelee kansainvälisen politiikan ja yhteistyön rakentumista, minkä kautta se tuo perspektiiviä nykyiseen globalisoituneeseen maailmaan ja eri alueiden väliseen keskinäisriippuvuuteen. Opintojakso antaa käsityksen siitä, miten historian aikana käsitys ja suhtautuminen eri ihmisryhmiä ja kulttuureja kohtaan on vaihdellut.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arvioinnissa painottuu opiskelijalle muodostunut käsitys 1900- ja 2000-lukujen kansainvälisen politiikan päälinjoista ja keskeisimmistä tapahtumista. Näiden perusteella opiskelija pystyy ymmärtämään lähihistorian ja nykyhetken kansainvälisen politiikan tapahtumia. Opiskelija osaa tunnistaa, käyttää ja tulkita erilaisia historian lähteitä sekä muodostaa jäsentyneitä kirjallisia ja suullisia tuotoksia opintojakson teemoista.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso tarkastelee kansainvälisen politiikan keskeisiä ilmiöitä 1800-luvulta nykyhetkeen. Keskeisiä aihepiirejä ovat maailmansotien aika ja kylmän sodan kriisit, erilaisten ideologioiden ja poliittisten järjestelmien kilpailu sekä kansainvälisen yhteistyön ja organisaatioiden muodostuminen. Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija pystyy ymmärtämään lähihistorian ja nykyhetken kansainvälisen politiikan tapahtumia historian tapahtumien seurauksina.

Itsenäisen Suomen historia, 2 op (HI3)

Opintojakson moduulit

- Itsenäisen Suomen historia, 2 op (HI3), Pakollinen

Tavoitteet

Itsenäisen Suomen historia

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää Suomen valtiollisen kehityksen, kansainvälisen aseman ja yhteiskunnan muotoutumisen osana eurooppalaista ja kansainvälistä kehitystä
- tuntee suomalaisen kulttuurin, yhteiskunnan ja talouden keskeiset muutokset, ymmärtää niiden merkityksen 1860-luvulta nykypäivään ja osaa arvioida tulevaisuuden mahdollisuuksia
- ymmärtää talouden, yhteiskunnan, kulttuurielämän sekä aatteellisen ja valtiollisen elämän ilmiöiden keskinäisen riippuvuuden ennen ja nykyään
- pystyy arvioimaan Suomen historiasta tehtyjä tulkintoja ja niiden taustalla olevia vaikuttimia historiallisessa kontekstissaan
- osaa eritellä suomalaiseen identiteettiin ja kulttuuriin eri aikoina liitettyjä ominaisuuksia, mielikuvia ja ihanteita sekä niiden vaikutusta nykypäivän Suomeen.

Paikallinen lisäys

- ymmärtää autonomian ajan merkityksen ja näkymisen Helsingin valtiollisissa instituutioissa ja arkkitehtuurissa

Keskeiset sisällöt

Itsenäisen Suomen historia

Suomalaisen yhteiskunnan juuret

- Ruotsin ajan perintö ja autonomian merkitys Suomen ja suomalaisuuden rakentamisessa
- demografiset muutokset ja väestön moninaisuus
- suomalaisen yhteiskunnan modernisoituminen

Itsenäistynyt Suomi osana Eurooppaa

- itsenäistymisprosessi, sisällissota ja sen kansainvälinen konteksti
- eheyttämisen aika ja demokratian kriisi
- Suomi kansainvälisten kulttuurivirtausten osana

Suomi kansainvälisissä konflikteissa

- Suomi toisessa maailmansodassa
- kylmän sodan vaikutus suomalaiseen yhteiskuntaan ja politiikkaan

Kohti nykyistä Suomea

- yhteiskunnan ja talouden rakennemuutokset ja hyvinvointivaltio
- kulttuuri, tiede ja osaaminen
- kulttuurisesti monimuotoistuva Suomi kansainvälisen yhteisön jäsenenä

Paikallinen lisäys

- autonomian ajan ja venäläisen kulttuurin näkyvyys Helsingissä

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson sisällöissä korostuvat Suomen kehityksen vaiheet pohjoismaiseksi hyvinvointivaltioksi ja länsimaiseksi demokratiaksi. Opiskelija tulee tietoiseksi historian tapahtumista ja ilmiöistä, jotka edelleen vaikuttavat suomalaiseen identiteettiin.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson aikana opiskelija kehittää valmiuksiaan ymmärtää historiapolitiikan merkitystä 1900-luvun Suomen historian vaiheissa ja sen heijastumista nykypäivän Suomessa.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioinnissa painottuvat opiskelijan kyky hahmottaa autonomian ajan merkitys Suomen muodostumisessa itsenäiseksi valtioksi ja itsenäisen Suomen vaiheet sekä sen kehitys nykyaikaiseksi hyvinvointivaltioksi.

Opiskelija hahmottaa Suomen roolin kansainvälisessä politiikassa.

Opiskelija pystyy arvioimaan Suomen historiasta tehtyjä tulkintoja ja niiden taustalla olevia vaikuttimia historiallisessa kontekstissaan erilaisten lähteiden perusteella.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa käydään läpi Suomen liittäminen Venäjään autonomiseksi suurruhtinaskunnaksi ja Suomen kehittyminen osana Venäjän imperiumia. Opintojakson pääsisältönä ovat itsenäisen Suomen vaiheet itsenäistymisestä ja toisesta maailmansodasta omaa suuntaa etsiväksi valtioksi, joka liittyy länsimaisena hyvinvoinvaltiona EU:n jäseneksi.

Eurooppalainen ihminen, 2 op (HI4)

Opintojakson moduulit

- Eurooppalainen ihminen, 2 op (HI4), Valinnainen

Tavoitteet

Eurooppalainen ihminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee keskeisen länsimaisen kulttuuriperinnön ja osaa eritellä sen muodostumista vuorovaikutuksessa muiden kulttuuripiirien kanssa*
- *ymmärtää tieteen, taiteen, ihmiskuvan ja sukupuoliroolien muutoksen suhteessa yhteiskunnalliseen kehitykseen*
- *ymmärtää taiteen ja populaarikulttuurin merkityksen historiakäsityksen luomisessa*
- *osaa eritellä tieteen saavutusten merkitystä ja eri aikakausien maailmankuvia*
- *osaa arvioida erilaisten aatteiden kehitystä sekä niiden vaikutuksia ympäröivään maailmaan*
- *pystyy analysoimaan kulttuuria sen historiallisessa kontekstissa sekä ymmärtämään kulttuurin ja politiikan keskinäisen vuorovaikutuksen*
- *osaa tarkastella eurooppalaista kulttuuria osana kulttuurin globalisaatiota.*

Paikallinen lisäys

- pystyy hahmottamaan mistä eurooppalaisuus koostuu

Keskeiset sisällöt

Eurooppalainen ihminen

Eurooppalainen kulttuuri ja maailmankuvan rakentuminen

- *tiede, taide, uskonto ja media maailmankuvan muokkaajana ja välittäjänä*

Eurooppalaisen kulttuurin juuret

- *antiikin kulttuurien yleispiirteet*
- *demokratian ja tieteellisen ajattelun synty*
- *keskiajan kulttuuri ja kulttuuripiirien vuorovaikutus*

Yksilöllisen ajattelun ja tieteellisen maailmankuvan kehittyminen

- *tieteen ja taiteen kehitys uuden ajan alussa*
- *reformaatio ja tiedon vallankumous*
- *valistus, ihmisoikeuksien ja tasa-arvoajattelun syntyminen*
- *1800-luvun aatteet sekä kulttuuriset ja yhteiskunnalliset muutokset*

Kohti nykyaikaa

- *taide, populaarikulttuuri ja kulttuurin globalisoituminen*
- *tiede uskonnollisen maailmankuvan haastajana, edistysusko ja uhkakuvat*
- *demokratian ja tasa-arvoajattelun leviäminen sekä niiden vastavoimat*
- *tiedon määrän kasvu ja kulttuurin pirstaloituminen*
- *sukupuoliroolien murros*

Paikallinen lisäys

- opintojakson teemojen ja kehityskulkujen liittäminen nykypäivän Eurooppaan
- taiteen ja ihmiskuvan ihanne Neuvostoliiton sosialistisessa realismissa

Paikallinen lisäys

Laja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa painottuvat monenlaisten lähteiden käyttö ja niiden tulkinta lähdekritiikin keinoin. Opiskelijalle muodostuu käsitys siitä, miten eurooppalainen maailmakuva on muuttunut ajattelun ja tieteiden kehityksen kautta antiikista nykypäivään. Tämän tiedon valossa opintojakso tarjoaa perspektiiviä tarkastella ja ottaa kantaa nykymaailman muutostekijöihin.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson keskiössä ovat aatteiden ja taidesuuntausten heijastuminen ihmiskäsitykseen, esteettisyyteen sekä käsitykseen maailmasta. Eurooppalaisen kulttuuri- ja aateperinnön tuntemus tarjoaa opiskelijalle valmiuksia toimia globaalissa kontekstissa.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan taito ymmärtää eurooppalaisen kulttuurin kehitys taiteen, aatehistorian ja maailmankuvan näkökulmasta antiikista nykyaikaan.

Opiskelija pystyy tunnistamaan eurooppalaisen taide- ja aatehistorian tärkeimpien vaiheiden piirteet.

Opiskelija pystyy käyttämään erilaisia historian lähteitä vastauksia muodostaessaan.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa käydään läpi antiikin, keskiajan ja uuden ajan taidehistoriaa sekä maailmankuvan kehitystä. Lisäksi tutustutaan keskeisiin aatehistorian suuntauksiin ja tarkastellaan, miten ne ovat muovanneet eurooppalaisen ihmisen ajattelua. Opintojakso auttaa ymmärtämään nyky-Eurooppaa historian valossa.

Ruotsin itämaasta Suomeksi, 2 op (HI5)

Opintojakson moduulit

- Ruotsin itämaasta Suomeksi, 2 op (HI5), Valinnainen

Tavoitteet

Ruotsin itämaasta Suomeksi

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee Suomen alueen historiallisia lähteitä ja osaa arvioida niitä kriittisesti*
- *tuntee suomalaista, saamelaista ja muiden vähemmistöryhmien kulttuuriperintöä ja arjen historiaa*
- *hallitsee Suomen historialliset kehityslinjat sekä niiden yhteydet pohjoismaiseen kehitykseen ja Itämeren alueeseen*
- *kykenee yhdistämään historialliset kehityslinjat oman kotiseutunsa historiaan ja näkee kehityksen myös yksittäisen ihmisen kannalta*
- *osaa eritellä Suomen väestö-, sosiaali- ja taloushistoriallisen kehityksen*
- *osaa arvioida suomalaisen sivistyksen yhteydet länsimaiseen kulttuuriin*
- *osaa tarkastella Suomen historian käyttöä politiikassa ja identiteetin luomisessa.*

Paikallinen lisäys

- ymmärtää Ruotsin vallan ajan merkityksen Suomen valtiollisten rakenteiden ja kulttuurin perustana

Keskeiset sisällöt

Ruotsin itämaasta Suomeksi

Suomen alue esihistoriallisella ajalla

- *tutkimusmenetelmät ja lähteet*
- *käsitykset Suomen väestöryhmien alkuperästä*

Keskiaika

- *Itämeren alueen valtiollinen kehittyminen*
- *kirkollisen ja maallisen vallan muotoutuminen*
- *yhteiskunta, elinkeinot, elämäntapa ja kulttuuri*

Uusi aika

- *reformaatio ja vahvistuva hallitusvalta*
- *Ruotsin suurvaltapyrkimysten vaikutus Suomeen*
- *elämäntapa sääty- ja maatalousyhteiskunnassa*
- *Suomen aseman muutos ja uudistukset Ruotsin ajan lopulla*

Suomi osana Venäjää

- Suomen liittäminen Venäjään ja autonomian synty
- suomalaisen identiteetin luominen, sivistys, tiede ja taide

Paikallinen lisäys

- pääkaupunkiseudun historia opintojakson teemojen kautta
- mahdollisuus osallistua opintomatkalle Tukholmaan yhdessä RUB1+RUB2-opintojakson kanssa

Paikallinen lisäys

Laaaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakso käsittelee Suomen alueen historiaa Ruotsin ja Venäjän valtakuntien osana. Erityisesti Ruotsin vallan aikana luotiin pohja valtiollisille rakenteille, hallinnolle ja lainkäytön periaatteille sekä suomalaiselle kulttuurille. Näiden pohjalta Suomi liitettiin osaksi länsieurooppalaista kulttuuripiiriä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa harjoitellaan monipuolisesti erilaisten lähteiden käyttöä historian tutkimuksen perustana ja perehdytään historian aputieteisiin esimerkiksi arkeologian, geeniteknologian tai radiohiiliajoituksen kautta. Opintojakson aikana tehdään soveltuvien osien ja opiskelijoiden kanssa yhdessä sopien erilaisia tuotoksia, joissa he voivat käyttää luovuuttaan.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arvioinnissa painottuvat kronologian hahmottaminen, syy-seuraussuhteiden ymmärtäminen ja erilaisten lähdeaineistojen käytön hallinta. Opintojakson arviointi koostuu useammasta eri osa-alueesta, joiden toteuttamisesta ja sisällöistä sovitaan soveltuvien osien kanssa yhdessä opiskelijoiden kanssa.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso käsittelee Suomen alueen kehitystä osana Itämeren alueen historiaa esihistoriasta autonomian ajalle asti. Opintojakson aikana perehdytään erityisesti pääkaupunkiseudun historiaan. Opintojakson arviointi koostuu useammasta eri osa-alueesta, joiden toteuttamisesta ja sisällöistä sovitaan soveltuvien osien kanssa yhdessä opiskelijoiden kanssa. Opintojakson lopussa on mahdollisuus osallistua opintomatkalle Tukholmaan yhdessä RUB1+RUB2 -opintojakson kanssa.

Maailman kulttuurit kohtaavat, 2 op (HI6)

Opintojakson moduulit

- Maailman kulttuurit kohtaavat, 2 op (HI6), Valinnainen

Tavoitteet

Maailman kulttuurit kohtaavat

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää kulttuurien vuorovaikutusta koskevia teorioita ja käytänteitä

- tunnistaa kulttuuristen arvojen ja maailmankuvien ilmenemisen arkielämässä ja sosiaalisissa suhteissa
- osaa eritellä kulttuurien välistä vuorovaikutusta sekä historiallisessa että nykypäivän kontekstissa
- analysoi esimerkiksi taiteissa, uskonnossa ja sosiaalisissa rakenteissa esiintyviä kulttuurisia arvoja ja käytäntöjä
- erittelee kulttuurien moninaisuutta historiallisena osana eurooppalaista kulttuuria ja pystyy arvioimaan sille annettuja merkityksiä
- osaa kriittisesti eritellä ja arvioida kulttuurisia eroja koskevia väitteitä, eri kulttuureihin liitettyjä stereotypioita sekä kulttuurien vaikutusta yksilöön
- tuottaa yksin tai ryhmässä historiallista asiatekstiä käyttämällä monipuolisesti ja kriittisesti lähdeaineistoa.

Paikallinen lisäys

- ymmärtää historiallisten taustojen vaikutuksen nykypäivän globaaleissa rakenteissa ja ilmiöissä

Keskeiset sisällöt

Maailman kulttuurit kohtaavat

Kulttuurintutkimuksen perusteet ja käsitteet

- kulttuurit ja niiden vuorovaikutus

Moduulissa tarkasteltaviksi kohteiksi valitaan kaksi tai useampia kulttuureja seuraavilta alueilta:

- Aasian kulttuurit
- Afrikan kulttuurit
- arktiset kulttuurit
- Australian ja Oseanian alkuperäiskulttuurit
- Latinalaisen Amerikan kulttuurit
- Lähi-idän kulttuurit
- Pohjois-Amerikan alkuperäiskulttuurit.

Paikallinen lisäys

- opintojakson sisältöjen liittäminen osaksi ajankohtasia globaaleja ilmiöitä ja tapahtumia

Paikallinen lisäys

Laaaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakso käsittelee Euroopan ulkopuolisia kulttuureja ja sitä, miten eurooppalaisten asenteet niihin ovat muuttuneet eri aikoina. Historian opinnoissa painotetaan erilaisten kulttuuriperintöjen arvoa, mutta myös kannustetaan niiden kriittiseen reflektointiin ja moniperspektiiviseen suhtautumiseen. Historiallinen perspektiivi globalisaatioon, maailman verkottumiseen ja keskinäisiin riippuvuuksiin auttaa ymmärtämään tätä päivää ja suuntaamaan tulevaisuuteen.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson sisällöissä painottuvat eurooppalaisten kohtaaminen eri alueiden alkuperäisväestön kanssa ja tämän kohtaamisen aiheuttamat seuraamukset. Syy-seuraussuhteiden ymmärtäminen ja historiallisen empatian taitojen harjoittelu ovat luonteva osa opintojakson sisältöjä ja tavoitteita, joita voidaan toteuttaa niitä tukevilla työskentelymenetelmillä.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arvioinnissa painottuu syy-seuraussuhteiden ymmärtäminen ja erilaisten lähdeaineistojen käytön hallinta. Opiskelija tuntee kulttuurintutkimuksen peruskäsitteistöä (esimerkiksi etno/eurosentrisyys) ja pystyy tuottamaan yksin tai ryhmässä kulttuuriin ja historiaan liittyvää kriittistä sisältöä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso käsittelee Aasian, Australian, Afrikan ja Amerikan mantereiden alkuperäiskulttuureja ja niiden kohtaamista eurooppalaisten valtioiden kanssa. Opintojaksossa harjoitellaan myös kulttuurintutkimuksen peruskäsitteistöä, jossa erilaisia kulttuureja tutkitaan ja vertaillaan teoreettisemmin. Monipuolisiin historian lähteisiin tutustuminen ja niiden käytön harjoittelu painottuvat opintojaksossa. Opintojakson sisällöstä, painotuksista ja suoritustavoista voidaan sopia soveltuvin osin opiskelijoiden kanssa.

Venäjän ja Neuvostoliiton historia, 2 op (HI7)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- tuntee Venäjän historian tärkeimmät vaiheet
- ymmärtää Venäjän valtion synnyn ja kehityksen imperiumiksi
- ymmärtää ortodoksisen kirkon ja uskontojen merkityksen Venäjän historiassa
- tuntee Venäjällä ilmenneet vaihtelut suhtautumisessa itäiseen ja läntiseen kulttuuripiiriin (esim slavofilia ja zapadniki)
- tuntee sosialismin ja uusien aatteiden törmäyksen itsevaltiuden kanssa 1800-luvulla
- tuntee Venäjän vallankumoukset ja Neuvostoliiton synnyn
- ymmärtää Neuvostoliittoa ja sen erityispiirteitä yhteiskuntana
- tuntee sosialisten realismin taidemuotona
- ymmärtää käsitteen neuvostoihminen ja arkielämää Neuvostoliitossa
- tuntee Neuvostoliiton ja Suomen välisten suhteiden vaihtelut
- ymmärtää Neuvostoliiton hajoamisen ja sen yhteyden nyky-Venäjään

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Venäjän valtion synty
- Venäjän kehitys imperiumiksi
- Venäjän aatehistoriaa, erityisesti slavofiilisuus ja zapadniki
- Venäjän vallankumoukset
- Neuvostoliiton historia, sosialistinen realismi, neuvostoihminen käsitteenä sekä neuvostoihmisen arki
- Neuvostoliiton hajoaminen ja nyky-Venäjä
- Uskonnot Venäjällä ja Neuvostoliitossa
- Suomen ja Venäjän/Neuvostoliiton väliset suhteet

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson aikana opiskelija voi saada uusia näkökulmia omiin kulttuuriisiin juuriinsa, minkä lisäksi opintojakso kasvattaa lähestymään käsiteltäviä aiheita kansainvälisistä näkökulmista.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksossa korostuu ymmärrys siitä, että Venäjällä on eletty erilaisten hallintojärjestelmien alaisina: itsevaltiuden, kommunistisen diktatuurin, demokratian ja autoritatiivisen demokratian alaisuudessa. Opintojaksossa painottuu kyky ja harjaantuminen lähdekriittisyyteen ja medialukutaitoon.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelija ymmärtää Venäjän historian erityisyyden ja monimuotoisuuden.

Opiskelija pystyy selostamaan Venäjän historiassa ilmeneviä vaihteluita avoimesta suhtautumisesta länteen ja toisaalta Venäjän/Neuvostoliiton sulkeutumiseen länttä kohtaan eri ajankohtina.

Opiskelija hahmottaa Venäjän historian kronologian, syy- ja seuraussuhteet sekä kykenee erilaisten lähteaineistojen käyttöön tiedon muodostamisessa.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa tutustutaan Venäjän ja Neuvostoliiton historian eri aikakausiin ja erityispiirteisiin. Venäjän historiaa käydään läpi kronologisesti käsitellen myös aikakausia ja teemoja, jotka muuten eivät kuulu peruskoulun ja lukion oppisisältöihin.

Opintojaksossa tutustutaan eri ihmisryhmien arkielämään Venäjän ja Neuvostoliiton aikana, sekä pohditaan Suomen ja Venäjän suhteita eri aikoina.

Opintojakson sisällöistä ja painotuksista voidaan sopia opiskelijoiden kanssa soveltuvin osin heidän kiinnostuksensa mukaan opintojakson alussa.

7.8. Kemia (KE)

Oppiaine ja tehtävä

Kemian opetus tukee opiskelijan luonnontieteellisen ajattelun ja nykyaikaisen maailmankuvan kehittymistä osana monipuolista yleissivistystä. Se ohjaa ymmärtämään kemian ja sen sovellusten merkitystä jokapäiväisessä elämässä, yhteiskunnassa ja ympäristöhaasteiden ratkaisemisessa. Opetuksessa perehdytään oppiaineen ja sen taustalla olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Opiskelijan luonnontieteellinen lukutaito kehittyy, mikä auttaa opiskelijaa arvioimaan kriittisesti erilaisia arjen valintoja sekä näkökulmia yhteiskunnallisessa keskustelussa. Opetus herättää kiinnostusta kemian opiskelua ja kemian alan ammatteja kohtaan sekä antaa valmiuksia menestyä jatko-opinnoissa luonnontieteellisillä ja luonnontieteitä soveltavilla aloilla. Monipuolisilla oppimistilanteilla ja -ympäristöillä edistetään opiskelijoiden mahdollisuuksia oppia yhdenvertaisesti ja tasa-arvoisesti.

Kemian opetus tukee opiskelijan käsitteiden ja ilmiöiden ymmärtämistä siten, että niiden makroskooppinen, mikroskooppinen ja symbolinen taso muodostavat loogisen kokonaisuuden. Opiskelijan aikaisemmista kokemuksista ja havainnoista edetään ilmiöiden kuvaamiseen ja selittämiseen sekä aineen rakenteen ja kemiallisten reaktioiden mallintamiseen kemian merkkikielellä ja matemaattisesti.

Kemian opetuksessa käytetään vaihtelevia ja monipuolisia opetus- ja opiskelumenetelmiä, joilla kehitetään opiskelijan käsitteellistä ja menetelmällistä osaamista. Opetuksen keskeisiin lähtökohtiin kuuluu havainnointi ja tutkiminen. Kokeellisuus eri muodoissaan tukee käsitteiden omaksumista ja ymmärtämistä, tutkimisen taitojen oppimista ja luonnontieteiden luonteen hahmottamista. Kokeellisessa työskentelyssä toimitaan kemikaali-, jäte- ja työturvallisuuslainsäädännön mukaisesti. Opiskelijat harjaantuvat ottamaan vastuuta yhteisestä turvallisuudesta, jolloin myös työelämässä tarvittava turvallisuusosaaminen kehittyy.

Opiskelun edetessä tutkimisen taidot kehittyvät sekä kokonaisvaltaisesti että kunkin moduulin keskeisten sisältöjen osalta. Tutkimisen taitojen perustana on kysymysten ja havaintojen tekeminen. Mittaaminen, luokittelu ja muut tutkimisen taidot kehittyvät erilaisten menetelmien harjoittelun kautta. Myös opiskelijan tiedon käsittelyn ja esittämisen taidot karttuvat. Kokeellisen työn taidot etenevät kohti oman tutkimuksen suunnittelua. Samalla opiskelija oppii tekemään johtopäätöksiä sekä arvioimaan ja argumentoimaan tutkimuksen tuloksia.

Laa-ala-ainen osaaminen

Kemian opetuksessa opiskelija omaksuu tietoja ja taitoja, jotka auttavat ymmärtämään kemian merkityksen oman arjen, terveyden ja elinympäristön kannalta, mikä tukee **hyvinvointiosaamisen** tavoitteita. Opiskelijalle muodostuu kyky tehdä arkielämässään valintoja, jotka ovat suotuisia hänen oman henkilökohtaisen terveytensä, ympäristön ja yhteiskunnan hyvinvoinnin kannalta. Kemian opiskelumenetelmät tukevat työskentelyä, jossa opiskelija tunnistaa omat vahvuutensa ja asettaa itselleen tavoitteita. Suunnitelmallinen opiskelu on tärkeä arjen taito, joka vahvistaa opiskelijan jaksamista ja kehittää kykyä työskennellä myös muuttuvissa olosuhteissa.

Kemian opetuksen kokeellisuus ja opiskelijan oma tutkimuksellinen työskentely kehittävät työskentelyn ja yhteistyön taitoja sekä kriittistä ajattelua ja innostavat opiskelijaa kemian opiskeluun. Opiskelija kehittää **vuorovaikutusosaamistaan** ja oppii pitkäjänteisyyttä sekä vastuunottamista omasta työskentelystään monipuolisten työtapojen avulla, esimerkiksi projektioppimisella ja ryhmässä työskentelemällä.

Kemian opetuksessa tiedostetaan kemian täsmällisen kielenkäytön ja arkikielen välinen ero. Universaalia kemian kieltä lähestytään opiskelijan havaintojen ja arkikielen näkökulmasta. Kemiassa kielitietoisuuden ja kielitaidon merkitys näkyy erityisesti käsitteistön oppimisessa ja omien päätelmien selkeässä ja johdonmukaisessa perustelemissa.

Kemian opintojen aikana harjoitellaan erilaisten tekstien kirjoittamista, kriittistä tulkitsemista, argumentointia ja analysointia. Monilukutaitoa kehitetään tulkitsemalla ja tuottamalla esimerkiksi kirjoitettua kieltä, kuvia, videoita, malleja, simulaatioita, taulukoita ja kuvaajia tai kemian merkkikieltä. Kemiassa erityinen monilukutaidon muoto on kyky tulkita ja esittää symbolisia malleja ja submikroskooppisia kuvallisia malleja samoista ilmiöistä. Myös tieto- ja viestintäteknologia on osa nykyaikaista ja **monitieteistä osaamista** tukevaa kemian opetusta. Sitä käytetään muun muassa tiedon etsimiseen, kokeellisten havaintojen keräämiseen, mittaustulosten käsittelyyn ja tulkitsemiseen, tuotosten laatimiseen ja esittämiseen sekä mallintamiseen ja simulointiin. Tietokonepohjaisella mittausjärjestelmällä voidaan korvata perinteisiä välineitä, ja tutkimusaineistoa on mahdollista taltioida myös kuvina ja videoina.

Luonnontieteellisessä työskentelyssä **luova osaaminen** näkyy kykyä muodostaa kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä sekä soveltaa, arvioida, yhdistellä ja analysoida hankittuja tietoja. Tutkimuksellinen opiskelu ja ongelmanratkaisu edellyttävät luovaa lähestymistapaa ja kehittävät luovaa ajattelua.

Kemian opetus tukee opiskelijan **yhteiskunnallista osaamista** sekä **globaali- ja kulttuuriosaamista**. Opetus kehittää opiskelijan valmiuksia osallistua yhteiskunnalliseen keskusteluun ja yhteiseen päätöksentekoon syventämällä opiskelijan luonnontieteellistä ajattelua ja ymmärrystä tiedon luotettavuudesta, merkityksestä ja käytöstä. Luonnontieteellisen tiedon historiallinen kehitys avaa opiskelijalle näkymän sekä tieteellisen maailmankuvan kehitykseen että kemian merkitykseen yhteiskunnallisissa muutoksissa. Kemian innovaatioiden ja modernien sovellusten kautta opiskelija ymmärtää myös kemian merkityksen nyky-yhteiskunnassa,

teknologiassa ja työelämässä. Kemiaa tarvitaan uusien ratkaisujen kehittämisessä sekä ympäristön ja ihmisten hyvinvoinnin turvaamisessa niin paikallisesti, kansallisesti kuin kansainvälisestikin.

Kemian opetus vahvistaa **eettisyyttä ja ympäristöosaamista** syventämällä opiskelijan ymmärrystä erilaisista ympäristöongelmista ja niihin johtaneista syistä. Opetus ohjaa opiskelijaa ottamaan vastuuta omasta toiminnastaan sekä ympäristöstä, käyttämään kemian osaamistaan kestäväen tulevaisuuden rakentamisessa sekä arvioimaan omia valintojaan luonnonvarojen kestäväen käytön ja kiertotalouden kannalta. Opiskelija tunnistaa kemian tarjoamia ratkaisuja erilaisiin ympäristöhaasteisiin, kuten ilmastomuutokseen ja luonnonvarojen riittävyteen.

Tavoitteet

Kemian opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät kemian merkitykseen, arvoihin ja asenteisiin, tutkimisen taitoihin sekä kemian tietoihin ja niiden käyttämiseen. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Merkitys, arvot ja asenteet

Tavoitteena on, että opiskelija

- saa ohjausta kemian osaamisensa tunnistamisessa, omien tavoitteiden asettamisessa, oppimishaasteiden kohtaamisessa ja kemian opiskelustrategioiden soveltamisessa
- osaa arvioida kemian ja siihen liittyvien teknologioiden tarjoamia ratkaisuja sekä niiden merkitystä yksilön, ympäristön ja yhteiskunnan kannalta
- saa mahdollisuuksia perehtyä kemian sovelluksiin vierailujen, korkeakouluyhteistyön tai työelämäyhteistyön kautta paikallisella tai kansainvälisellä tasolla
- saa riittävät jatko-opintovalmiudet luonnontieteellisille ja kemiaa soveltaville aloille.

Tutkimisen taidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa yhteisöllisesti
- tuntee kemian turvalliset työskentelytavat ja osaa käsitellä syntyneet kemikaalijätteet asianmukaisesti
- osaa muodostaa kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä ja kehittää kysymyksiä edelleen tutkimusten ja ongelmanratkaisun lähtökohdiksi
- osaa toteuttaa kokeellisia tutkimuksia käyttäen kemialle tunnusomaisia työmenetelmiä
- osaa käsitellä, tulkita ja esittää tutkimusten tuloksia sekä analysoida ja arvioida niitä ja koko tutkimusprosessia.

Kemian tiedot ja niiden käyttäminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää ja soveltaa kemian keskeisiä käsitteitä
- osaa käyttää erilaisia malleja ilmiöiden kuvaamisessa ja selittämisessä sekä ennusteiden tekemisessä
- osaa käyttää monipuolisesti asianmukaisia ohjelmia mallintamisen, laskennallisten ja graafisten ratkaisujen sekä tulosten ilmaisemisen välineenä
- osaa käyttää monipuolisia tietolähteitä ja arvioida eri yhteyksissä esitettyä tietoa kriittisesti kemian osaamisensa avulla.

Osaamisen arviointi

Arviointi kohdistuu kemian yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisten sisältöjen hallintaa painottaen. Oppimisprosessin aikana annettu arviointi ja palaute sekä itsearviointi tukevat opiskelijaa kemian osaamisensa tiedostamisessa ja kehittämisessä.

Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan kyky ymmärtää, havainnollistaa ja esittää kemiallista tietoa. Kemiallisen tiedon soveltaminen, luonnontieteellisten lainalaisuuksien ja syy- ja seuraussuhteiden ymmärtäminen sekä kokonaisuuksien hahmottaminen ovat myös arvioinnin kohteita. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota opiskelijan taitoon arvioida tietoa kriittisesti.

Arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön ja opiskelijan käsitteellisten ja menetelmällisten tietojen ja taitojen havainnointiin. Kemiallisen tiedon ymmärtämistä ja soveltamista voidaan osoittaa eri tavoin. Erilaisten tuotosten lisäksi arvioidaan opiskelijan työskentelyä, kuten kysymysten muodostamista ja tutkimisen taitoja. Arvioinnissa otetaan huomioon taito työskennellä kokeellisesti, hankkia tietoa ja soveltaa sitä.

Opintojaksot

Kemia, minä ja kestävä tulevaisuus, 2 op (KE1KE2)

Opintojakson moduulit

- Kemia ja minä, 1 op (KE1), Pakollinen
- Kemia ja kestävä tulevaisuus, 1 op (KE2), Pakollinen

Tavoitteet

Kemia ja minä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- saa kokemuksia, jotka herättävät ja syventävät kiinnostusta kemiaa ja sen opiskelua kohtaan, ja tutustuu kemian alan ammatteihin ja jatko-opintomahdollisuuksiin
- saa valmiuksia osallistua kemiaan liittyvään yhteiskunnalliseen keskusteluun ja osaa arvioida tietolähteiden luotettavuutta
- oppii käyttämään jaksollista järjestelmää kemiallisen päättelyn apuna
- osaa käyttää ja soveltaa tietoa aineiden ominaisuuksista ja niiden turvallisuudesta arjen valinnoissa
- osaa tutkia kokeellisesti seoksen koostumusta ja pitoisuutta sekä ottaa huomioon työturvallisuusnäkökohdat.

Kemia ja kestävä tulevaisuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- saa kokemuksia, jotka herättävät ja syventävät kiinnostusta kemiaa ja sen opiskelua kohtaan, ja tutustuu kemian merkitykseen kestävä elämäntavan edistämässä
- tutustuu luonnontieteellisen tiedon luonteeseen ja sen kehittymiseen sekä tieteellisiin tapoihin tuottaa tietoa
- osaa tutkia aineen ominaisuuksia kokeellisesti
- osaa soveltaa aineen rakenteen malleja aineen ominaisuuksien vertailussa
- ymmärtää kemian merkityksen ympäristölle ja yhteiskunnalle ratkaisujen tarjoajana yhdessä muiden luonnontieteiden kanssa.

Paikallinen lisäys

- opiskelija oppii käyttämään laskinohjelmaa ainemäärä-, konsentraatio- ja pitoisuuslaskuissa

Keskeiset sisällöt

Kemia ja minä

- arjen aineiden turvallisuuden arviointi ja kemian merkitys omassa elämässä
- kemian merkitys työelämässä ja jatko-opinnoissa
- jaksollinen järjestelmä ja atomin rakenne elektronikuorimallin avulla
- puhtaat aineet, seokset ja erotusmenetelmät
- ainemäärä ja konsentraatio

Kemia ja kestävä tulevaisuus

- tutustuminen joihinkin esimerkkeihin kestävän elämäntavan edistämisessä luonnontieteissä
- aineen rakenteen mallien ja yhdisteen kaavan esittäminen
- alkuaineiden ja yhdisteiden vahvat ja heikot sidokset sekä poolisuus
- aineiden ominaisuuksien tutkiminen kokeellisesti ja selittäminen aineen rakenteen avulla

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija oppii arvioimaan erilaisten aineiden turvallista käyttöä ja käsittelyä.

Hyvinvointiosaamiseen kuuluu turvallisuus, joka ilmenee kokeellisen työn suunnittelussa ja toteutuksessa työturvallisuuskäsitteet huomioiden. Opiskelija voi tutustua esimerkinomaisesti jonkin aineen käyttöturvallisuustiedotteeseen.

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen kehittyy, kun tehdään kokeellinen työ parin kanssa tai pienryhmässä. Vuorovaikutusosaamista kehittävät myös keskustelut annetusta aiheesta tai annetuista tehtävistä.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Jatkuvassa opintojakson aikaisessa arvioinnissa korostuu seuraavien aiheiden ymmärtäminen: jaksollinen järjestelmä, atomin rakenteen esittäminen elektronikuorimallin avulla, puhtaat aineet ja seokset, erotusmenetelmät, ainemäärä, konsentraatio, yhdisteen kaavan esittäminen, vahvat ja heikot sidokset sekä poolisuus.

Arvioinnissa huomioidaan oppisisällön osaamisen lisäksi kokeellisen työskentelyn taidot ja laskinohjelman hallinta.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa tutustutaan kemian merkitykseen yhteiskunnassa, työelämässä ja jatko-opinnoissa. Tutustutaan kokeelliseen työskentelyyn kemiassa ja aineiden erotusmenetelmiin. Opitaan selittämään aineiden ominaisuuksia jaksollisen järjestelmän, elektronirakenteen sekä atomien ja molekyylien välisten sidosten avulla. Tutustutaan ainemäärän ja konsentraation käsitteisiin ja opitaan käsittelemään näitä laskennallisesti.

Molekyylit ja mallit, 2 op (KE3)

Opintojakson moduulit

- Molekyylit ja mallit, 2 op (KE3), Valinnainen

Tavoitteet

Molekyylit ja mallit

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää ja soveltaa tietoa hiilen yhdisteistä jokapäiväisen elämän ilmiöissä
- osaa soveltaa ainemäärän ja konsentraation käsitteitä
- osaa tutkia kokeellisesti ja erilaisia malleja käyttäen hiilen yhdisteitä
- ymmärtää, kuinka tieto hiiliyhdisteistä rakentuu kokeellisen toiminnan ja siihen kytkeytyvän mallintamisen kautta
- osaa käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa mallintamisen välineenä.

Keskeiset sisällöt

Molekyylit ja mallit

- liuoksen valmistus ja laimentaminen sekä standardisuoran sovittaminen pitoisuuden määrittämiseksi
- hiilivetyjen sekä hiilen happi- ja typpiyhdisteiden funktionaaliset ryhmät ja nimeämisen perusteet
- hapettuminen ja pelkistyminen hiilen happiyhdisteissä
- hiilen yhdisteiden rakenteiden mallintaminen ja ominaisuuksien selittäminen rakenteen avulla
- suhdekaavan ja molekyylikaavan selvittäminen laskennallisesti sekä rakenneisomeria
- kvanttimekaaninen atomimalli, hybridisaatio ja stereoisomeria hiiliyhdisteissä
- tutustuminen spektrien antamaan informaatioon aineen rakenteesta

Paikallinen lisäys

Laaaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Tieto- ja viestintäteknologia on osa nykyaikaista ja monitieteistä osaamista tukevaa kemian opetusta. Tieto- ja viestintäteknologiaa hyödynnetään esimerkiksi orgaanisten yhdisteiden rakenteiden mallintamisessa.

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson keskeisiin sisältöihin kuuluvien yhdisteryhmien sekä isomerian havainnollistamisessa voidaan käyttää esimerkkeinä tunnettuja lääkeaineita, kosmeettisia aineita ja fysiologisesti vaikuttavia aineita, kuten talidomidi, kofeiini, ibuprofeini ja vitamiinit.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Jatkuvassa opintojakson aikaisessa arvioinnissa korostuvat sisältöjen ymmärtämisen lisäksi kokeellisen työskentelyn taidot, erilaisten spektrien tulkinta sekä laskinohjelman ja ylioppilastutkinnossa käytettävän mallinnusohjelman hallinta.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa tutustutaan hiilen yhdisteisiin jokapäiväisen elämän ilmiöissä sekä tieto- ja viestintäteknologiaan mallintamisen välineenä. Tutustutaan hiilivetyjen sekä hiilen happi- ja typpiyhdisteiden funktionaalisiin ryhmiin ja nimeämisen perusteisiin. Opitaan selvittämään suhdekaava ja molekyylikaava laskennallisesti ja soveltamaan ainemäärän ja konsentraation käsitteitä.

Kemiallinen reaktio, 2 op (KE4)

Opintojakson moduulit

- Kemiallinen reaktio, 2 op (KE4), Valinnainen

Tavoitteet

Kemiallinen reaktio

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- saa kokonaiskuvan kemiallisten reaktioiden moninaisuudesta ja merkityksestä elinympäristössämme
- osaa käyttää ja soveltaa reaktioihin liittyviä käsitteitä jokapäiväisen elämän, ympäristön ja yhteiskunnan ilmiöissä sekä nykYTEknologian sovelluksissa
- osaa tutkia kemiallisia reaktioita kokeellisesti ja erilaisia malleja käyttäen
- ymmärtää aineen häviämättömyyden merkityksen kemiassa.

Paikallinen lisäys

- osaa kirjoittaa kemiallisten reaktioiden yhtälöitä tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen

Keskeiset sisällöt

Kemiallinen reaktio

- reaktioiden tutkiminen kokeellisesti sekä tutkimustulosten käsitteleminen, tulkitseminen ja esittäminen
- kemiallisen reaktion symbolinen ilmaisu ja tasapainottaminen, reaktiotuotteiden kaavat ja nimet
- saanto ja rajoittava tekijä kemiallisessa reaktiossa
- ideaalikaasun tilanyhtälö ja ainemäärä
- saostumis- ja hajoamisreaktio, palamisreaktio
- protolyysi, neutraloituminen ja titraus analyysimenetelmänä
- additio, eliminaatio, substituutio, kondensaatio ja hydrolyysi hiiliyhdisteissä sekä yleisimpien biomolekyylien muodostuminen
- polymeroitumisreaktiot, polymeerien ominaisuudet, käyttö ja elinkaari

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Kemiallisten reaktioiden tutkiminen, havaintojen tekeminen, mittaustulosten käsittely ja tulkinta sekä tulosten esittäminen tukevat luovan ajattelun kehittymistä.

Monitieteistä ilmiöiden tarkastelua voidaan vahvistaa tekemällä vierailuja korkeakouluihin tai yrityksiin tai hyödyntämällä asiantuntijavierailuja.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelijan ymmärrys kemiallisten reaktioiden merkityksestä elinympäristössämme kasvaa. Kemiallisten reaktioiden ymmärtäminen vahvistaa eettisyyttä ja ympäristöosaamista syventämällä opiskelijan tietoa erilaisista ympäristöongelmista ja niihin johtaneista syistä.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Jatkuvassa opintojakson aikaisessa arvioinnissa korostuu sisältöjen ymmärtämisen lisäksi laskinohjelman hallinta ja kemiallisten reaktioiden esittäminen ja kirjoittaminen ylioppilastutkinnossa käytettävän mallinnusohjelman avulla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa tutustutaan erilaisiin kemiallisiin reaktioihin. Opitaan kemiallisen reaktion symbolinen ilmaisu ja tasapainottaminen, reaktiotuotteiden kaavat ja nimet. Opitaan laskemaan saanto ja rajoittava tekijä kemiallisessa reaktiossa sekä ideaalikaasun tilanyhtälö.

Kemiallinen energia ja kiertotalous, 2 op (KE5)

Opintojakson moduulit

- Kemiallinen energia ja kiertotalous, 2 op (KE5), Valinnainen

Tavoitteet

Kemiallinen energia ja kiertotalous

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää kemiallisen energian varastoinnin ja hyödyntämisen periaatteita ja osaa perustella mielipiteitään keskustelussa energiaratkaisuista*
- *ymmärtää energian häviämättömyyden ja energianmuutokset kemiallisissa reaktioissa*
- *tuntee merkittävien metallien ominaisuuksia sekä valmistus- ja jalostusprosesseja ympäristövaikutuksineen*
- *osaa tutkia sähkökemian liittyviä ilmiöitä kokeellisesti ja kuvata niitä malleja käyttäen*
- *tuntee yhteiskunnassa merkittävien metallien kierrätyksen ja kiertotalouden periaatteet sekä niihin liittyviä ratkaisuja.*

Keskeiset sisällöt

Kemiallinen energia ja kiertotalous

- *reaktiossa sitoutuva tai vapautuva energia muodostumisentalpioiden, sidosenergioiden ja Hessin lain avulla*
- *reaktiosarja- ja seoslaskujen periaatteet*
- *hapetusluvut ja hapettumis-pelkistymisreaktiot*
- *metallien ominaisuuksia ja käyttökohteita, valmistus- ja jalostusprosesseja sekä riittävyys ja kierrätettävyyys*
- *sähkökemian keskeiset periaatteet: jännitesarja, normaalipotentiaali, kemiallinen pari, elektrolyysi ja kemiallisen energian varastointi*
- *luonnontieteelliseen tutkimukseen tutustuminen tai tutkimuksen tai ongelmanratkaisun ideointi ja suunnittelu*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksossa pohditaan erilaisia kemiaan liittyviä energiaratkaisuja (esim. auton käyttövoima – bensiini, vety, kaasu, etanoli, sähkö, hybridi).

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Eettisyyden ja ympäristöosaamisen vahvistamiseksi tarkastellaan kemian merkitystä eettisesti kestävämpien ratkaisujen tuottajana erilaisissa teollisuusprosesseissa, kierrätyksen tehostamisessa sekä uusiutuvan energian tuotannossa ja varastoinnissa. Opetuksessa esitellään Suomen kaivos- ja metalliteollisuutta pohtien sen hyötyjä ja toisaalta ympäristövaikutuksia.

Ympäristöosaamista vahvistetaan tarkastelemalla katalyyttien käyttöä kemiallisissa reaktioissa.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Jatkuvassa opintojakson aikaisessa arvioinnissa korostuvat sisältöjen ymmärtämisen lisäksi laskinohjelman hallinta sekä erilaisten mallien ja reaktioiden esittäminen tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa tutustutaan metallien ominaisuuksiin ja käyttökohteisiin, valmistukseen, jalostusprosesseihin, kierrätettävyyteen sekä sähkökemian keskeisiin periaatteisiin. Määritetään reaktiossa sitoutuva tai vapautuva energia muodostumisentalpioiden, sidosenergioiden ja Hessin lain avulla. Tutustutaan reaktiosarjoihin ja seoslaskujen periaatteisiin, hapetuslukuihin ja hapettumis-pelkistymisreaktioihin.

Kemiallinen tasapaino, 2 op (KE6)

Opintojakson moduulit

- Kemiallinen tasapaino, 2 op (KE6), Valinnainen

Tavoitteet

Kemiallinen tasapaino

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tunnistaa kemian merkityksen terveyteen ja ympäristöön liittyvien ongelmien ratkaisemisessa
- osaa tutkia kokeellisesti reaktionopeuteen ja kemialliseen tasapainoon liittyviä ilmiöitä
- osaa käyttää laskennallisia ja graafisia malleja reaktionopeuden ja kemiallisen tasapainon kuvaamisessa, selittämisessä ja ennusteiden tekemisessä
- osaa esittää tutkimustuloksia graafisesti ja arvioida tutkimustuloksia ja -prosessia
- tutustuu teollisuuden prosesseissa ja luonnossa tapahtuviin tasapainoreaktioihin ja niiden merkitykseen.

Keskeiset sisällöt

Kemiallinen tasapaino

- kemiallisen reaktion nopeus ja siihen vaikuttavat tekijät

- *homogeenisen tasapainon kvalitatiivinen ja kvantitatiivinen käsittely konsentraatioilla, tasapainotilaan vaikuttaminen*
- *hapot ja emäkset ja niihin liittyvät käsitteet sekä palamistuotteiden reaktiot vedessä*
- *happo-emästasapainon laskennallinen käsittely*
- *puskuriliuosten toimintaperiaate sekä elimistön ja luonnon puskurisysteemejä kvalitatiivisella tasolla*
- *reaktionopeuteen ja tasapainoreaktioihin liittyvien ilmiöiden tutkiminen kokeellisesti sekä ilmiöiden mallintaminen ja analysointi graafisesti tietokonesovelluksella*
- *tutustuminen kemian tarjoamiin mahdollisuuksiin jonkin terveyteen tai ympäristöön liittyvän ongelman ratkaisemisessa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa tarkastellaan esimerkiksi ammoniakksynteesiä, jota voidaan käyttää esimerkkinä monitahoisesta, monitieteisestä prosessista (tasapaino, nopeus, lämpötila, paine, prosessiolosuhteet).

Tieto- ja viestintäteknologisia taitoja harjoitetaan reaktionopeuden ja titrauskäyrien kuvaajien piirtämisessä ja tulkitsemisessa.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Eettisyyden ja ympäristöosaamisen laaja-alaisen tavoitteiden toteutumista voidaan vahvistaa esimerkiksi tarkastelemalla hiilidioksidin pitoisuuteen vaikuttavia tekijöitä ilmassa ja vedessä. Lisäksi voidaan tarkastella happamoitumisen syitä ja seurauksia sekä sen vähentämistä (typen ja rikin oksidit, neutralointi sekä kvalitatiivisesti että kvantitatiivisesti). Syventyvällä ymmärryksellä ja kestäväillä ympäristötoilla voidaan vaikuttaa ekosysteemin hyvinvointiin.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksossa syvennetään kemian ymmärrystä, jota tarvitaan ympäristön ja ihmisten hyvinvoinnin turvaamisessa niin paikallisesti, kansallisesti kuin kansainvälisesti.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Jatkuvassa opintojakson aikaisessa arvioinnissa korostuvat sisältöjen ymmärtämisen lisäksi laskinohjelman hallinta sekä reaktionopeuteen ja tasapainoreaktioihin liittyvien ilmiöiden mallintaminen ja analysointi graafisesti tietokonesovelluksella.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson keskeisenä sisältönä on erilaisiin tasapainoreaktioihin tutustuminen. Opitaan happo-emästasapainon laskennallinen käsittely ja puskuriliuosten toimintaperiaatteet. Tutustutaan tasapainoreaktioihin liittyvien ilmiöiden mallintamiseen ja analysointiin graafisesti tietokonesovelluksella.

Kemian laboratoriotyöt, 2 op (KE7)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- kemian kokeellisten työtapojen osaamisen vahvistaminen
- kokeellisen työskentelyn yhdistäminen lukion pakollisten ja syventävien opintojaksojen sisältöihin
- kemian ymmärtämisen syventäminen

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- tutkimustulosten teoreettinen ja laskennallinen käsittely
- kemian keskeiset reaktiot
- kemian keskeiset työmenetelmät
- työturvallisuus
- graafisten esitysten luominen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Yhteiskunnallista osaamista vahvistetaan tarkastelemalla kemian merkitystä työelämässä ja jatko-opinnoissa esimerkiksi tekemällä yritysvierailuja (myös virtuaalisesti) sekä tutustumalla jatko-opintoaloihin, joissa kemian osaamista tarvitaan.

Hyvinvointiosaaminen

Hyvinvointiosaamiseen kuuluu turvallisuus, joka ilmenee kokeellisten töiden suunnittelussa ja toteutuksessa työturvallisuuskäytäntöjen huomioimisena.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Aineiden ominaisuuksien tutkiminen kokeellisesti, tutkimuksen suunnittelu ja tutkitun tiedon käyttäminen edistävät luovan ajattelun kehittymistä.

Vuorovaikutusosaaminen

Työskentely pareittain ja pienryhmissä kehittää ja vahvistaa vuorovaikutustaitoja. Tuotosten (esim. tulos, johtopäätös, esitelmä) esittäminen koko ryhmälle tukee niin ajattelutaitojen kuin esiintymis- ja vuorovaikutustaitojen kehittymistä.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä. Arvioinnissa painottuu aktiivinen opetukseen osallistuminen, harjoitustöiden tekeminen, vierailukäynteihin osallistuminen sekä raportointi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla syvennetään pakollisten ja syventävien opintojaksojen teorian osaamista tekemällä keskeisiin aiheisiin liittyviä laboratoriotöitä. Opintojakson aikana voidaan tehdä myös vierailuja esimerkiksi korkeakoulujen, yritysten tai tutkimuslaitosten laboratorioihin. Opintojakson suoritus joko 2. tai 3. opiskeluvuotena.

7.9. Uskonto (KT)

Oppiaine ja tehtävä

Uskonnon opetuksen tehtävänä on tukea opiskelijaa uskontoihin ja katsomuksiin liittyvän laaja-alaisen yleissivistyksen muodostamisessa. Uskonnon opetuksessa perehdytään uskontoihin ja uskonnollisuuden ilmenemismuotoihin sekä uskonnottomuuteen. Opetuksessa uskontoja ja katsomuksia tarkastellaan osana kulttuuria, kulttuuriperintöä ja yhteiskuntaa sekä yksilön ja yhteisön elämää.

Opetus antaa monipuolista tietoa uskonnoista ja kehittää opiskelijan uskontoihin ja katsomuksiin liittyvää monilukutaitoa. Opiskelijaa ohjataan tarkastelemaan uskontoon liittyviä ilmiöitä analyyttisesti eri näkökulmista sekä soveltamaan ja arvioimaan lähdekriittisesti uskontoja koskevaa informaatiota. Uskonnon opetus antaa valmiuksia oman maailmankatsomuksen rakentamiseen sekä dialogiin, jota käydään sekä uskontojen ja katsomusten sisällä että niiden välillä. Uskonnon opetus ottaa erilaiset näkemykset huomioon, kunnioittaa yksilöllisiä vakaumuksia ja edistää ihmisoikeuksien toteutumista. Oppiaine tukee opiskelijan kasvua yhteiskunnan aktiiviseksi ja vastuulliseksi jäseneksi.

Opetuksessa käytetään tutkimustietoa, uskontojen omia lähteitä ja ajankohtaisia media-aineistoja. Opetuksessa perehdytään oppiaineen taustalla olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Oppiaineen tiedepohja on erityisesti teologiassa ja uskontotieteessä. Lisäksi opetuksessa hyödynnetään monipuolisesti uskontoihin liittyvää kulttuurin, yhteiskunnan ja taiteen tutkimusta.

Oppiaineen tehtävä ja moduulien tavoitteet huomioon ottaen opetusta voidaan toteuttaa yhteistyössä oppiaineen eri oppimäärien ja muiden oppiaineiden kanssa. Opetuksessa hyödynnetään monipuolisesti vuorovaikutteisia työtapoja sekä digitaalisia ja koulun ulkopuolisia oppimisympäristöjä ja asiantuntijoita. Opetuksessa tehdään mahdollisuuksien mukaan yhteistyötä korkeakoulujen kanssa.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet toteutuvat yhdessä uskonnon oppiaineen tavoitteiden kanssa.

Uskonnon opetus edistää **hyvinvointiosaamista** tukemalla opiskelijan itsetuntemusta sekä itsensä ja muiden arvostamista. Opetus antaa opiskelijalle aineksia ja välineitä oman identiteetin, elämäntietämisen ja maailmankatsomuksen rakentamiseen ja arviointiin.

Opetuksessa käytetään menetelmiä, jotka vahvistavat **vuorovaikutusosaamisen** tavoitteiden mukaisesti opiskelijan sosiaalisia taitoja sekä kykyä yhteistyöhön ja empatiaan. Oppiaineen opetus on kieli-, katsomus- ja kulttuuritietoista, ja se antaa opiskelijalle valmiuksia osallistua dialogiin, joka liittyy uskonnollisiin, katsomuksellisiin, eettisiin ja yhteiskunnallisiin kysymyksiin.

Monitieteinen ja luova osaaminen vahvistuu uskonnon opetuksessa monipuolisesti. Opetuksessa perehdytään uskonnoille ominaisiin käsitteisiin, kieleen ja symboliikkaan sekä eri tieteenalojen uskontoa koskeviin näkökulmiin. Opetus antaa valmiuksia uskontoja ja katsomuksia koskevan informaation lähdekriittiseen arviointiin. Opetuksessa vahvistetaan opiskelijan monilukutaitoa ja rohkaistaan tietojen ja taitojen luovaan soveltamiseen moninaisissa toimintaympäristöissä.

Uskonnon opetus tukee opiskelijan **yhteiskunnallista osaamista** vahvistamalla osallisuutta ja osallistumista. Opetus rohkaisee opiskelijaa toimimaan demokraattisen ja ihmisoikeuksia kunnioittavan yhteiskunnan ja erilaisten yhteisöjen vastuullisena jäsenenä. Oppiaine antaa valmiuksia toimia katsomuksellisesti ja kulttuurisesti moninaisissa työyhteisöissä. Kehittämällä opiskelijan uskontoihin ja katsomuksiin liittyvää ymmärrystä ja dialogitaitoja oppiaine antaa

valmiuksia rakentaa yhteiskuntarauhaa sekä ekologisesti, taloudellisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävää tulevaisuutta.

Uskonnon oppiaineessa tarkastellaan uskontojen eettisiä ulottuvuuksia ja rohkaistaan opiskelijaa pohtimaan omakohtaisesti arvoja ja eettisiä kysymyksiä **eettisyyden** tavoitteet huomioon ottaen. Opetuksessa tuetaan opiskelijan **ympäristöosaamista** lisäämällä ymmärrystä siitä, että uskonnoilla ja katsomuksilla eettisinä arvojärjestelminä on tärkeä merkitys ja rooli ekologisesti kestäväen tulevaisuuden rakentamisessa.

Globaali- ja kulttuuriosaamisen kehittäminen kytkeytyy vahvasti uskonnon oppiaineen keskeisiin tavoitteisiin. Uskonnon oppiaineessa tarkastellaan monipuolisesti uskontojen, kulttuurien ja yhteiskuntien vuorovaikutusta ja vahvistetaan näin ymmärrystä suomalaisesta, eurooppalaisesta ja globaalista kulttuuriperinnöstä ja niiden moninaisuudesta. Uskonnon opetus tarjoaa turvallisen tilan käsitellä yksilön, yhteisön ja suomalaisen yhteiskunnan suhteita sekä niihin liittyviä ajatuksia ja tunteita. Arvoja ja katsomuksia pohtivana oppiaineena uskonto rakentaa valmiuksia toimia moniarvoisissa globaaleissa toimintaympäristöissä sekä muuttuvissa media- ja teknologiaympäristöissä.

Tavoitteet

Uskonnon opetuksen tavoitteena on, että

opiskelija

- osaa hankkia, soveltaa, analysoida, arvioida ja esittää uskontoihin ja katsomuksiin liittyvää tietoa
- kehittää uskontoihin ja katsomuksiin liittyvää kulttuurista lukutaitoaan
- hallitsee uskonnollisiin ja eettisiin kysymyksiin liittyviä ajattelu- ja vuorovaikutustaitoja
- tuntee uskonnon tutkimuksen keskeisiä käsitteitä, näkökulmia ja menetelmiä
- perehtyy uskontojen historialliseen ja ajankohtaiseen merkitykseen sekä yhteiskunnan, kulttuurin ja uskonnon vuorovaikutukseen eri puolilla maailmaa
- perehtyy opiskeltavan uskonnon erityispiirteisiin Suomessa ja muualla maailmassa
- tunnistaa ja ymmärtää uskontojen sisäistä moninaisuutta
- ymmärtää uskonnon erityisluonnetta, esimerkiksi uskonnollisen kielen ja symboliikan erityispiirteitä, sekä tunnistaa ja osaa analysoida uskonnollisen ja tieteellisen tiedon ominaispiirteitä
- kehittää valmiuksia rakentaa ja jäsentää omaa maailmankatsomustaan ja kulttuuri-identiteettiään
- kehittää valmiuksia ymmärtää ihmisiä, joilla on erilainen vakaumus, sekä valmiuksia toimia moniarvoisissa, moniuskontoisissa ja kansainvälisissä toimintaympäristöissä
- ymmärtää ja kunnioittaa ihmisoikeuksia ja osaa tarkastella uskontoja ja katsomuksia ihmisoikeusnäkökulmasta
- kehittää valmiuksia rakentaa ekologisesti, taloudellisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävää tulevaisuutta sekä toimia yhteiskunnan aktiivisena ja vastuullisena jäsenenä.

Osaamisen arviointi

Uskonnon oppiaineessa arvioinnin tehtävänä on kannustaa opiskelijaa opiskelemaan ja oppimaan sekä antaa palautetta hänen oppimisprosessistaan ja osaamisestaan. Opetuksessa ohjataan ja tuetaan opiskelijaa oman oppimisprosessinsa pitkäjänteisessä suunnittelussa ja arvioinnissa. Arviointi on monipuolista, ja siihen kuuluu sekä oppimisprosessin aikainen palaute että opitun ja osaamisen arviointi. Arviointi kohdistuu laaja-alaisen osaamisen ja uskonnon oppiaineen yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisten sisältöjen hallintaa painottaen. Arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen näyttöön sekä opiskelijan uskonnolliseen ja katsomukselliseen yleissivistykseen liittyvien tietojen ja taitojen havainnointiin. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota käsitteiden ja kokonaisuuksien hallintaan,

tiedon soveltamiseen, analysointiin, arvioimiseen ja esittämiseen sekä tiedonhankintataitoihin ja työskentelyyn erilaisissa oppimistilanteissa.

7.9.1. Evankelisluterilainen uskonto (KT1)

Opintojaksot

Uskonto ilmiönä - juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä, 2 op (UE1)

Opintojakson moduulit

- Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä, 2 op (UE1), Pakollinen

Tavoitteet

Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa ja osaa analysoida maailman uskontotilannetta ja siihen vaikuttavia tekijöitä sekä uskontojen sisäistä monimuotoisuutta
- osaa jäsentää uskontoa ja uskonnottomuutta ilmiönä
- hahmottaa ja osaa analysoida juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin yhteisiä juuria, keskeisiä piirteitä, kulttuuriperintöä ja vaikutusta yhteiskuntaan sekä kehittää niihin liittyvää kulttuurista lukutaitoa
- kehittää valmiuksia toimia moniuskontoisissa ja monikulttuurisissa ympäristöissä ja työelämässä sekä keskustella uskontoihin liittyvistä ajankohtaisista kysymyksistä.

Paikallinen lisäys

- hahmottaa kristinuskon, juutalaisuuden ja islamin vaikutuksen Helsingin historiassa ja nykyaikana

Keskeiset sisällöt

Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä

- uskonto ilmiönä, uskonnon määrittely sekä uskonnon ja tieteen suhde
- maailman uskontotilanne, uskonnollisuuden ja uskonnottomuuden piirteitä nykyajassa sekä uskonnonvapaus ihmisoikeutena
- uskontojen merkitys kestävän tulevaisuuden rakentamisessa sekä muita ajankohtaisia uskontoihin ja katsomuksiin liittyviä kysymyksiä
- juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin kulttuuritausta, synty sekä niiden keskeiset ja yhteiset piirteet
- pyhien kirjojen synty, asema, käyttö ja tulkintatavat juutalaisuudessa, kristinuskossa ja islamissa
- juutalaisuuden ja islamin oppi, etiikka ja elämäntapa
- juutalaisuuden ja islamin sisäinen monimuotoisuus, suhde yhteiskuntaan sekä merkitys länsimaiselle kulttuurille

Paikallinen lisäys

- juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin näkyminen pääkaupunkiseudulla ja Suomessa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakso kehittää valmiuksia toimia moniuskontoisessa ja kulttuurisesti moninaisessa ympäristössä ja työelämässä sekä keskustella uskontoihin liittyvistä ajankohtaisista kysymyksistä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija hahmottaa ja osaa analysoida juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin yhteisiä juuria, keskeisiä piirteitä, kulttuuriperintöä ja vaikutusta yhteiskuntaan sekä kehittää niihin liittyvää kulttuurista lukutaitoa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija ymmärtää uskontotieteen ja teologian tieteinä opiskelujakson perustana.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelija osaa jäsentää uskontoa ilmiönä.

Opiskelija hahmottaa ja osaa analysoida juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin yhteisiä juuria, keskeisiä piirteitä, kulttuuriperintöä ja vaikutusta yhteiskuntaan sekä pystyy tulkitsemaan niihin liittyviä lähteitä.

Opiskelija pystyy osoittamaan käsiteltyjen uskontojen kulttuurisen merkityksen omassa ympäristössään ja uskontojen päävaikutusalueilla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa tutustutaan Lähi-Idän uskontoihin: juutalaisuuteen, kristinuskoon ja islamiin sekä niiden vaikutukseen yksilön ja yhteisöjen elämään. Opintojakossa käsitellään myös uskontoja tutkivia tieteitä.

Maailmanlaajuinen kristinusko, 2 op (UE2)

Opintojakson moduulit

- Maailmanlaajuinen kristinusko, 2 op (UE2), Pakollinen

Tavoitteet

Maailmanlaajuinen kristinusko

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa ja osaa analysoida kristinuskon merkitystä kulttuurin, yhteiskunnan ja yksilön näkökulmasta sekä kehittää kristinuskoon liittyvää kulttuurista lukutaitoa*
- *tuntee kristinuskon keskeiset suuntaukset ja niiden syntytaustan sekä pystyy vertailemaan niiden keskeisiä piirteitä*
- *perehtyy kristinuskon erilaisiin tulkintatapoihin ja ilmenemismuotoihin eri puolilla maailmaa*
- *osaa analysoida ja arvioida ajankohtaisia kristinuskoon liittyviä mediasisältöjä ja keskusteluja*
- *kehittää valmiuksia toimia moniarvoisissa toimintaympäristöissä*

Paikallinen lisäys

- tutustuu Venäjän ortodoksisen kirkon historiaan ja sen asemaan Venäjän/Neuvostoliiton historian eri vaiheissa

Keskeiset sisällöt

Maailmanlaajuinen kristinusko

- *kristinuskon asema ja vuorovaikutus ympäröivän kulttuurin kanssa eri puolilla maailmaa*
- *uskonnon asema sekä uskonnon ja valtion suhteet Euroopassa*
- *katolisen, ortodoksisen ja protestanttisen, erityisesti luterilaisen, kristillisyyden synty, erityispiirteet, eettinen ajattelu ja yhteiskunnalliset vaikutukset*
- *karismaattinen kristillisyyksi ilmiönä*
- *kristillisperäisten uskontojen pääpiirteet*
- *ekumenia ja uskontodialogi*
- *kristinusko ja ympäristökysymykset sekä muita ajankohtaisia kristinuskoon liittyviä kysymyksiä ja niiden taustoja*

Paikallinen lisäys

- Venäjän ortodoksinen kirkko ja sen asema Venäjän ja Neuvostoliiton historian eri vaiheissa

Paikallinen lisäys

Laaaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija hahmottaa ja osaa analysoida kristinuskon merkitystä kulttuurin, yhteiskunnan ja yksilön näkökulmasta sekä kehittää kristinuskoon liittyvää kulttuurista lukutaitoa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija hahmottaa kristinuskon vaikutuksen eri maanosissa sekä ymmärtää missä maanosissa kristinuskon kannatus kasvaa ja missä sekularisaatio voimistuu. Opiskelija tuntee kristinuskon keskeiset suuntaukset ja niiden syntytaustan sekä pystyy vertailemaan niiden keskeisiä piirteitä.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakso kehittää valmiuksia toimia moniuskontoisessa ja kulttuurisesti moninaisessa ympäristössä ja työelämässä sekä keskustella uskontoihin liittyvistä ajankohtaisista kysymyksistä.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelija pystyy hahmottamaan ja osaa analysoida kristinuskon merkitystä kulttuurin, yhteiskunnan ja yksilön näkökulmasta sekä kehittää kristinuskoon liittyvää kulttuurista lukutaitoa.

Opiskelija tuntee kristinuskon keskeiset suuntaukset ja niiden syntytaustan sekä pystyy vertailemaan niiden keskeisiä piirteitä erilaisten lähteiden perusteella sekä pystyy analysoimaan miten suuntaukset vaikuttavat yksilön uskonnollisiin kekeuksiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla käydään läpi kristinuskon synty, kehittyminen ja jakaantuminen eri kristillisiksi kirkkokunniksi, niiden opilliset painotukset sekä niiden kulttuurinen vaikutus tärkeimmillä kannatusalueillaan. Erityisesti tarkastellaan kristinuskoa globaalina, kaikissa maanosissa

vaikuttavana uskontona. Lisäksi tarkastellaan maallistumista ilmiönä ja toisaalta niitä maailman alueita, joissa kristinuskon kannatus kasvaa voimakkaasti.

Kaukoidän uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä, 2 op (UE3)

Opintojakson moduulit

- Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä, 2 op (UE3), Valinnainen

Tavoitteet

Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *perehtyy Intiassa, Kiinassa ja Japanissa syntyneisiin uskontoihin osana yksilön ja yhteisön elämää sekä niiden kulttuurisiin ja yhteiskunnallisiin vaikutuksiin*
- *tunnistaa ja osaa analysoida Intiassa, Kiinassa ja Japanissa kehittyneiden uskontojen ilmenemistä ja vaikutuksia länsimaissa*
- *hahmottaa ja osaa analysoida luonnonuskontojen nykytilannetta ja keskeisiä piirteitä*
- *hahmottaa ja osaa analysoida uusien uskonnollisten liikkeiden taustoja ja keskeisiä piirteitä*
- *kehittää uskontoihin liittyvää kulttuurista lukutaitoa ja valmiuksia toimia työelämässä ja kansainvälisissä toimintaympäristöissä*

Paikallinen lisäys

- *tunnistaa ja osaa analysoida Intiassa, Kiinassa ja Japanissa syntyneiden uskontojen vaikutuksia Suomessa*

Keskeiset sisällöt

Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä

- *hindulainen maailmankuva, elämäntapa ja etiikka, hindulaisuuden monimuotoisuus ja vaikutukset Intian kulttuuriin ja yhteiskuntaan sekä Intian nykypäivän uskontotilanne*
- *jainalaisuuden ja sikhiläisyyden keskeiset piirteet ja eettiset periaatteet*
- *buddhalainen elämäntapa ja etiikka sekä buddhalaisuuden opetukset, suuntaukset ja keskeiset vaikutukset Aasian kulttuureihin*
- *Kiinan vanhan kansanuskon, kungfutselaisuuden ja taolaisuuden keskeiset piirteet ja vaikutus kiinalaiseen ajatteluun ja yhteiskuntaan sekä Kiinan nykypäivän uskontotilanne*
- *shintolaisuuden keskeiset piirteet sekä uskontojen vaikutuksia kulttuuriin ja yhteiskuntaan Japanissa*
- *Intiassa, Kiinassa ja Japanissa kehittyneiden uskontojen vaikutuksia länsimaissa*
- *luonnonuskontojen ja vodou-sukuisten uskontojen keskeiset piirteet ja levinneisyys*
- *uusien uskonnollisten liikkeiden taustaa ja keskeisiä piirteitä*

Paikallinen lisäys

- *Intiassa syntyneiden uskontojen vaikutus Venäjällä*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksossa opiskelija oppii tunnistamaan ja analysoimaan Intiassa, Kiinassa ja Japanissa kehittyneiden uskontojen ilmenemistä ja vaikutuksia Kaukoidässä ja länsimaissa.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija kehittää uskontoihin liittyvää kulttuurista lukutaitoa ja valmiuksia toimia työelämässä ja kansainvälisissä toimintaympäristöissä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksossa opiskelija saa valmiuksia toimia moniarvoisissa toimintaympäristöissä.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelija pystyy osoittamaan ymmärtäneensä Kaukoidän uskontojen keskeisiä piirteitä sekä niiden perustan Kaukoidän yksilön, yhteiskunnan ja kokonaisten kulttuurien tavalle hamottaa maailmaa erilaisten lähteiden perusteella.

Opiskelija pystyy hahmottamaan Intiassa, Kiinassa ja Japanissa syntyneet uskonnot osana yksilön ja yhteisön elämää sekä niiden kulttuuriset ja yhteiskunnalliset vaikutukset.

Opiskelija pystyy hahmottamaan ja osaa analysoida länsimaissa vaikuttavien uusien uskonnollisten liikkeiden taustoja ja keskeisiä piirteitä.

Opiskelija pystyy osoittamaan uskontoihin liittyvää kulttuurista lukutaitoa.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa tutustutaan Intiassa syntyneisiin uskontoihin hindulaisuuteen ja buddhalaisuuteen, niiden uskomuksiin, ihmiskäsitykseen ja käsitykseen tuonpuoleisuudesta sekä niiden vaikutukseen levinneisyysalueiden yhteiskuntiin. Lisäksi kurssilla käsitellään Kiinan ja Japanin uskontoja avaimina kyseisten maiden kulttuurien ymmärtämiseen.

Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa, 2 op (UE4)

Opintojakson moduulit

- Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa, 2 op (UE4), Valinnainen

Tavoitteet

Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu monipuolisesti uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutukseen nyky-Suomessa sekä perehtyy uskontojen vaikutukseen ja merkitykseen julkisella, yksityisellä, kolmannella ja neljännellä sektorilla*
- *ymmärtää, että tietoa uskonnoista ja katsomuksista tarvitaan yhteiskuntaelämän eri osa-alueilla*
- *tunnistaa ja osaa analysoida muinaissuomalaisen uskontoperinteiden ja kristinuskon vaikutuksia suomalaisessa kulttuuriperinnössä*
- *osaa analysoida ja arvioida uskonnonvapauteen, uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutukseen sekä uskonnottomuuteen ja uskontokritiikkiin liittyvää ajankohtaista keskustelua*
- *kehittää valmiuksia osallistua uskonnollisia, katsomuksellisia ja yhteiskunnallisia kysymyksiä koskevaan dialogiin sekä osaa toimia kulttuuri- ja katsomustietoisena ja aktiivisena yhteiskunnan jäsenenä*

Paikallinen lisäys

- tutustuu Suomessa vakuttaviin kristillisiin vähemmistökirkkoihin sekä luterilaisen kirkon sisäisiin herätysliikkeisiin

Keskeiset sisällöt

Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa

- *Suomen uskontotilanne, suomalainen uskonnollisuus ja sekularisaatio*
- *uskonto ja uskonnolliset yhteisöt suomalaisessa ja yleiseurooppalaisessa lainsäädännössä, uskonnon- ja katsomuksenvapaus sekä yhdenvertaisuuteen ja syrjintään liittyvät kysymykset*
- *uskonnon merkitys ja näkyvyys julkisella sektorilla, politiikassa, työelämässä ja taloudessa, uskonnolliset yhteisöt kolmannen sektorin toimijoina sekä uskonto yksilöiden ja perheiden elämässä ja tapakulttuurissa huomioiden uskonnon rooli etnisten ja kielellisten vähemmistöjen elämässä Suomessa*
- *muinaissuomalaiset uskontoperinteet ja niiden merkitys suomalaisessa kulttuuriperinnössä sekä kristinuskon yhteiskunnan ja kulttuurin muokkaajana Suomessa eri aikoina*
- *uskonnottomuus, uskontokritiikki ja uskonnoton tapakulttuuri nykypäivän Suomessa*
- *uskontojen ja katsomusten välinen dialogi nykypäivän Suomessa*

Paikallinen lisäys

- Suomessa vaikuttavat kristilliset vähemmistökirkot sekä luterilaisen kirkon sisäiset herätysliikkeet

Paikallinen lisäys

Laaaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija oppii opintojakson aikana hahmottamaan ja analysoimaan kristinuskon merkitystä Suomessa kulttuurin, yhteiskunnan ja yksilön näkökulmasta sekä kehittää kristinuskoon liittyvää kulttuurista lukutaitoa. Opiskelija ymmärtää kristinuskon keskeisen perustan suomalaiselle kulttuurille.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija osaa hahmottaa kristinuskon keskeisen roolin suomalaisen kulttuurin perustana.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelija pystyy hahmottamaan uskonnon merkityksen Suomen historiassa ja nykyaikana.

Opiskelija kykenee osoittamaan valmiuksia osallistua uskonnollisia, katsomuksellisia ja yhteiskunnallisia kysymyksiä koskevaan dialogiin sekä osaa toimia kulttuuri- ja katsomustietoisena ja aktiivisena yhteiskunnan jäsenenä.

Kurssin arvioinnin osana voi olla myös observointitehtävä jostain opiskelijan valitsemasta uskonnollisesta yhteisöstä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aikana tutustutaan uskonnon ilmenemiseen Suomessa eri aikoina: muinaissuomalainen uskonto, kristinuskon keskiajalla, uudella ajalla ja nykyaikana. Erityisesti

kohdistetaan huomiota kristinuskoon keskeisenä rakenne- ja arvopohjana suomalaisessa kulttuurissa.

Kurssilla tutustutaan myös muihin Suomessa vaikuttaviin uskontoihin ja katsomuksiin sekä uskonnottomuuteen.

Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa, 2 op (UE5)

Opintojakson moduulit

- Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa, 2 op (UE5), Valinnainen

Tavoitteet

Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää ja osaa analysoida uskonnon ja taiteen suhdetta: taiteen ja arkkitehtuurin merkitystä uskonnoissa sekä uskontojen vaikutusta taiteen kehitykseen*
- *perehtyy siihen, miten uskonnollisen taiteen kautta ilmaistaan uskonnon, erityisesti kristinuskon, keskeisiä oppeja ja kertomuksia*
- *tunnistaa uskonnollista symboliikkaa ja perehtyy siihen, miten taiteessa ja populaarikulttuurissa käsitellään uskonnollisia teemoja*
- *harjaannuttaa taitoa tulkita uskontoon liittyviä ulottuvuuksia taiteen ja populaarikulttuurin eri muodoissa*

Paikallinen lisäys

- perehtyy taiteen ja uskonnon ilmenemiseen venäläisessä kulttuurissa ja pystyy ymmärtämään sen eroja länsimaiseen kulttuuriin

Keskeiset sisällöt

Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa

- *uskontojen ja taiteen vuorovaikutus, uskontojen merkitys taiteen kehityksessä*
- *uskonnollinen taide ja uskonnon ilmeneminen eri taidemuodoissa*
- *uskonnollisten tilojen arkkitehtuuri uskonnon ja sen erityispiirteiden kuvaajana*
- *uskonnollisia teemoja, symboliikkaa ja myyttejä eri taidemuodoissa ja populaarikulttuurissa*
- *Raamatun kertomusten ja kristillisen opin erilaisten tulkintojen tarkastelu taiteen eri muotojen avulla*

Paikallinen lisäys

- uskonnon ilmeneminen venäläisessä taiteessa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija osaa tulkita taiteissa ja populaarikulttuurissa ilmeneviä sakraaleja symboleita, Raamatun kertomuksia ja maailmanuskontojen ilmenismuotoja eri kulttuureissa.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelija ymmärtää, miten uskonnollisen taiteen kautta ilmaistaan uskontojen, erityisesti kristinuskon, keskeisiä oppeja ja kertomuksia.

Opiskelija ymmärtää ja osaa analysoida uskonnon ja taiteen suhdetta: taiteen ja arkkitehtuurin merkitystä uskonnoissa sekä uskontojen vaikutusta taiteen kehitykseen erilaisten lähteiden perusteella.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa tutustutaan kristinuskon ja yleensä uskonnon ilmenemiseen taiteissa eri aikakausina. Uskonnon ilmeneminen populaarikulttuurissa keskittyy nykyaikaan. Opintojaksossa käydään läpi laajasti eri taidemuotoja: arkkitehtuuria, kuvataidetta ja musiikkia. Opintojaksossa voidaan keskittyä myös opiskelijoita erityisesti kiinnostaviin teemoihin tai aihekokonaisuuksiin.

Uskonto, tiede ja media, 2 op (UE6)

Opintojakson moduulit

- Uskonto, tiede ja media, 2 op (UE6), Valinnainen

Tavoitteet

Uskonto, tiede ja media

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa uskonnon tutkimuksen näkökulmia ja menetelmiä eri tieteenaloilla sekä tuntee ajankohtaista tutkimusta*
- *tunnistaa ja osaa analysoida uskontoon liittyviä ajankohtaisia teemoja ja sisältöjä mediassa*
- *osaa analysoida uskonnon ja median välisiä suhteita sekä arvioida kriittisesti uskontoon liittyvää informaatiota ja sen lähteitä*
- *kehittää valmiuksia tuottaa ja esittää uskontoon liittyvää tietoa*

Paikallinen lisäys

- pystyy hahmottamaan, käsitteleekö media tasapuolisesti ja objektiivisesti eri uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä

Keskeiset sisällöt

Uskonto, tiede ja media

- *uskonnon tutkimuksen ajankohtaisia näkökulmia ja menetelmiä eri tieteenaloilla: uskontotieteen ja teologian eri tutkimusalat sekä taiteentutkimus, kulttuurintutkimus ja yhteiskuntatieteet*
- *uskonnollinen media ja median käyttö uskonnoissa*
- *uskonnollisen kielen ja kuvaston käyttö eri medioissa*
- *uskontojen mediajulkisuus*
- *uskontoilmiön käsittely mediassa, kuten uskontoihin liittyvät asenteet ja mielikuvat, uskontojen rooli konflikteissa ja rauhan rakentamisessa, uskonnot ja ympäristökysymykset, uskonnot ja eettiset kysymykset, uskontokritiikki*

Paikallinen lisäys

- uskonnon ja median suhde Venäjällä

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen**Yhteiskunnallinen osaaminen**

Opintojakso kehittää opiskelijan uskontoihin ja katsomuksiin liittyvää ymmärrystä ja dialogitaitoja sekä antaa valmiuksia rakentaa ihmisten kykyä ymmärtää toisiaan sekä suhtautua analyyttisesti ja kriittisesti mediaan.

Opintojakso keskittyy kehittämään opiskelijan media- ja uskonnonlukutaitoja.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija syventää opintojakson aikana kykyään ymmärtää tieteen ja uskonnon kysymyksenasettelun ja tehtävien eron maailmankuvaa ja maailmankatsomusta rakennettaessa.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelija pystyy osoittamaan kehittyneen median: sen tekstin, kuvien, painotusten ja käsiteltävien teemojen sekä median ohittamien aiheiden kriittisenä analysoijana.

Opiskelija tunnistaa ja osaa analysoida uskontoon liittyviä ajankohtaisia teemoja ja sisältöjä mediassa.

Opiskelija osaa analysoida uskonnon, tieteen ja median välisiä suhteita sekä arvioida kriittisesti uskontoon liittyvää informaatiota ja sen lähteitä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla tutustutaan, miten media käsittelee uskontoa, uskonnollisia liikkeitä ja uskonnon ilmenemismuotoja. Tavoitteena on laajentaa medialukutaitoa ja nimenomaan analyyttistä ja kriittistä suhtautumista mediaan.

7.9.2. Ortodoksinen uskonto (KT2)**Opintojaksot****Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä, 2 op (UO1)****Opintojakson moduulit**

- Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä, 2 op (UO1), Pakollinen

Tavoitteet

Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa ja osaa analysoida maailman uskontotilannetta ja siihen vaikuttavia tekijöitä sekä uskontojen monimuotoisuutta*
- *osaa jäsentää uskontoa ja uskonnottomuutta ilmiönä*
- *tuntee ortodoksisen kirkon opin synnyn sekä Raamatun ja tradition merkityksen ortodoksisessa kirkossa ja sen ihmiskuvassa*
- *hahmottaa ja osaa analysoida kristikunnan moninaisuuteen johtaneita syitä*

- *hahmottaa ja osaa analysoida juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin yhteisiä juuria, keskeisiä piirteitä, kohtaamisia historiassa sekä vaikutuksia kulttuuriperintöön ja yhteiskuntiin sekä kehittää näihin pohjautuvaa kulttuurista lukutaitoa*
- *kehittää valmiuksia toimia moniuskontoisessa ja kulttuurisesti moninaisessa ympäristössä ja työelämässä sekä valmiuksia keskustella uskontoihin liittyvistä ajankohtaisista kysymyksistä*

Paikallinen lisäys

- tutustuu teodikean ongelman ratkaisuihin abrahamilaisten uskontojen näkökulmasta

Keskeiset sisällöt

Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä

- *uskonnollisuus ja uskonnot yleisinhimillisenä ilmiönä*
- *maailman uskontotilanne, uskonnollisuuden ja uskonnottomuuden piirteitä nykyajassa sekä uskonnonvapaus ihmisoikeutena*
- *uskontojen merkitys kestävän tulevaisuuden rakentamisessa sekä muita ajankohtaisia uskontoihin ja katsomuksiin liittyviä kysymyksiä*
- *kristinuskon synty ja leviäminen, kirkolliskokoukset ortodoksisen kirkon opin, etiikan ja ihmiskuvan muotoutumisen perustana*
- *kristikunnan jakaantuminen ja sen vaikutukset*
- *juutalaisuuden ja islamin oppi, etiikka ja elämäntapa*
- *juutalaisuuden ja islamin sisäinen monimuotoisuus, suhde yhteiskuntaan sekä merkitys länsimaiselle kulttuurille*
- *pyhien kirjojen synty, asema, käyttö ja tulkintatavat juutalaisuudessa, kristinuskossa ja islamissa*
- *ortodoksisen kirkon, juutalaisuuden ja islamin kohtaamiset*

Paikallinen lisäys

- teodikean ongelman ratkaisumallien erot ja yhtäläisyydet abrahamilaisissa uskonnoissa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksossa opiskelijaa johdatetaan tuntemaan ja arvostamaan globaalia uskonnollista kulttuuriperintöä, ymmärtämään uskonnollista ja kulttuurista monimuotoisuutta sekä ihmisten ja yhteisöjen oikeutta kulttuuriseen identiteettiin. Abrahamilaisten uskontojen keskeisten oppien ja historian tuntemisen kautta hän kehittää niihin liittyvää kulttuurista lukutaitoaan sekä saa valmiuksia tarkastella uskontoihin liittyviä ajankohtaisia kysymyksiä.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksossa opiskelija saa käsityksen siitä, miten eettiset normistot eri uskonnoissa rakentuvat. Tämä mahdollistaa vertailun omiin eettisiin arvoihin sekä kehittää opiskelijan itseymmärrystä eettisiä valintoja tekemänä yksilönä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Tutustuttaessa maailman uskontotilanteeseen, uskonnonvapauteen sekä uskonnottomuuden, kristinuskon, juutalaisuuden ja islamin yhteiskunnallisiin vaikutuksiin opiskelijaa rohkaistaan ja opetetaan toimimaan demokraattisen ja ihmisoikeuksia kunnioittavan yhteiskunnan ja erilaisten yhteisöjen vastuullisena jäsenenä.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelija osaa jäsentää uskontoa ilmiönä sekä hahmottaa ja osaa analysoida lähi-idässä syntyneiden uskontojen yhteisiä juuria ja vaikutusta yhteiskuntaan. Opiskelija ymmärtää abrahamilaisten uskontojen jakaantumiseen johtaneita syitä ja seurauksia.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa perehdytään maailman uskontotilanteeseen sekä uskontojen monimuotoisuuteen. Keskeinen näkökulma on juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin yhteisten juurien, piirteiden ja kulttuuriperinteiden ymmärtäminen. Opintojaksossa pyritään tutkimaan Raamatun ja tradition merkitystä ortodoksisen kirkon opetuksessa ja sen ihmiskuvassa. Tärkeä kiinnostuksen kohde on myös uskonnon ja uskonnottomuuden ilmiö.

Ortodoksisuus maailmassa, 2 op (UO2)

Opintojakson moduulit

- Ortodoksisuus maailmassa, 2 op (UO2), Pakollinen

Tavoitteet

Ortodoksisuus maailmassa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa ortodoksisuuden apostolisen kirkon ja kirkkoisien perinteen jatkumona sekä luostarilaitoksen merkityksen ortodoksisen kirkon hengelliselle elämälle
- hahmottaa ja osaa analysoida kristinuskon historiallista kehitystä ortodoksisen kirkon, kulttuurin, yhteiskunnan ja yksilön näkökulmasta sekä kehittää ortodoksisuuteen ja muuhun kristinuskoon liittyvää kulttuurista lukutaitoa
- tutustuu ortodoksisiin paikalliskirkkoihin maailmassa ja tuntee niiden historiallista kehitystä ja sisäistä moninaisuutta
- tuntee kristinuskon keskeiset suuntaukset, niiden syntytaustan ja keskeiset piirteet sekä pystyy vertailemaan niitä
- tutustuu kirkkojen väliseen maailmanlaajuiseen yhteistyöhön
- kehittää valmiuksia toimia moniarvoisissa toimintaympäristöissä

Keskeiset sisällöt

Ortodoksisuus maailmassa

- ortodoksisen kirkon opillisten perusteiden sekä hengellisen elämän vaikutus kulttuuriin ja ihmisten arkeen
- ortodoksisen paikalliskirkkokäsitteen muodostuminen
- Bysantin kirkko ja luostarilaitos itäisen kristillisyyden lähteenä ja sen yhteiskunnalliset vaikutukset
- ortodoksiset kirkot Euroopassa ja muilla mantereilla sekä niiden paikalliset erityispiirteet
- orientaaliset ortodoksiset kirkot
- läntinen kristillisuus, katolinen kirkko, protestanttiset kirkot ja karismaattinen kristillisuus sekä niiden erityispiirteet, eettinen ajattelu ja yhteiskunnallinen vaikutus
- ajankohtaisia ortodoksisuuteen ja muuhun kristinuskoon liittyviä kysymyksiä ja niiden taustoja
- ortodoksiset kirkot ja ekumeeninen liike sekä uskontodialogi

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksossa tutustutaan ortodoksisen kirkon ja muiden kristillisten kirkkojen asemaan, kirkkojen ja valtioiden suhteisiin Euroopassa sekä kristinuskon vaikutukseen ympäröivään kulttuuriin. Näin opiskelija saa valmiuksia hahmottaa yksilöiden ja yhteisöjen erilaisia mahdollisuuksia ja asemaa demokraattisessa yhteiskunnassa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksossa tutustutaan ortodoksiseen ja muiden kristillisten kirkkojen kulttuuriperintöön ja opitaan ymmärtämään niiden kulttuurista moninaisuutta ja vaikutusta eri yhteiskuntiin ja kulttuureihin oppien arvostamaan niitä. Samalla opiskelija syventää tietojään ja ymmärrystään omasta identiteetistään sekä yhteiskunnan moninaisuudesta.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelija tuntee eri puolilla maailmaa olevien kristinuskon ja erityisesti ortodoksisuuden historiaa, eettistä opetusta ja kulttuurillisia ilmenemismuotoja. Opiskelija tutustuu kristillisten kirkkojen yhteyksiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa perehdytään ortodoksisen kirkon syntyyn, perinteeseen ja oppiin. Opintojaksossa tutustutaan ortodoksisiin paikalliskirkkoihin sekä orientaalsiin kirkkoihin ja niiden erityispiirteisiin. Tarkastelun kohteena on myös läntinen kristillisyyden, ekumenia ja uskontodialogi.

Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä, 2 op (UO3)

Opintojakson moduulit

- Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä, 2 op (UO3), Valinnainen

Tavoitteet

Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee maailman uskontoja osana yksilön ja yhteisön elämää sekä niiden paikallisia vaikutuksia kulttuuriin ja yhteiskuntaan sekä niiden suhdetta ortodoksiseen kirkkoon*
- *perehtyy Intiassa, Kiinassa ja Japanissa syntyneisiin uskontoihin osana yksilön ja yhteisön elämää sekä niiden kulttuurisiin ja yhteiskunnallisiin vaikutuksiin*
- *tunnistaa ja osaa analysoida Intiassa, Kiinassa ja Japanissa kehittyneiden uskontojen ilmenemistä ja vaikutuksia länsimaissa*
- *hahmottaa ja osaa analysoida luonnonuskontojen nykytilannetta ja keskeisiä piirteitä*
- *hahmottaa ja osaa analysoida uusien uskonnollisten liikkeiden taustoja ja keskeisiä piirteitä*
- *kehittää uskontoihin liittyvää kulttuurista lukutaitoa ja valmiuksia toimia työelämässä ja kansainvälisissä toimintaympäristöissä*

Keskeiset sisällöt

Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä

- hindulainen maailmankuva, elämäntapa ja etiikka sekä hindulaisuuden monimuotoisuus ja vaikutukset Intian kulttuuriin ja yhteiskuntaan, Intian nykypäivän uskontotilanne
- jainalaisuuden ja sikhiläisyyden keskeiset piirteet ja eettiset periaatteet
- buddhalainen elämäntapa ja etiikka sekä buddhalaisuuden opetukset, suuntaukset ja keskeiset vaikutukset Aasian kulttuureihin
- Kiinan vanhan kansanuskon, kungfutselaisuuden ja taolaisuuden keskeiset piirteet ja vaikutus kiinalaiseen ajatteluun ja yhteiskuntaan, Kiinan nykypäivän uskontotilanne
- shintolaisuus sekä uskontojen vaikutuksia kulttuuriin ja yhteiskuntaan Japanissa
- Intiassa, Kiinassa ja Japanissa kehittyneiden uskontojen vaikutuksia länsimaissa
- luonnonuskontojen ja vodou-sukuisten uskontojen keskeiset piirteet ja levinneisyys
- uusien uskonnollisten liikkeiden taustaa ja keskeisiä piirteitä

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija saa valmiuksia ymmärtää katsomusten roolia osana yksilöiden ja yhteisöjen elämää.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija rakentaa ymmärrystä maailman ja yhteiskunnan moninaisuudesta, jossa erilaiset identiteetit, kielet, uskonnot ja katsomukset elävät rinnakkain ja vuorovaikutuksessa keskenään.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksossa tutustutaan maailmalla esiintyviin uskontoihin ja niihin liittyvään etiikkaan sekä rooliin liittyen yksilöiden ja yhteisöjen elämäntapaan.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelija pystyy osoittamaan ymmärtäneensä Kaukoidän uskontojen ja luonnonuskontojen keskeisiä piirteitä sekä niiden perustan niitä harjoittavan yksilön, yhteiskunnan ja kokonaisten kulttuurien tavalle hahmottaa maailmaa erilaisten lähteiden perusteella. Opiskelija pystyy hahmottamaan ja osaa analysoida länsimaissa vaikuttavien uusien uskonnollisten liikkeiden taustoja ja keskeisiä piirteitä sekä pystyy osoittamaan uskontoihin liittyvää kulttuurista lukutaitoa.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa tutustutaan Intian, Kiinan ja Japanin uskontoperinteisiin ja niiden vaikutukseen aasialaisten kulttuurien muokkaajina sekä niiden ilmenemiseen ja vaikutukseen länsimaissa. Kartoitetaan myös edelleen vaikuttavien luonnonuskontojen tilaa ja pyritään tunnistamaan uskontojen kulttuuria muokkaavaa vaikutusta eri puolilla maailmaa.

Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa, 2 op (UO4)

Opintojakson moduulit

- Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa, 2 op (UO4), Valinnainen

Tavoitteet

Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee muinaissuomalaisista uskonnollista perinnettä sekä tunnistaa sen ilmenemisen suomalaisessa kulttuuriperinnössä
- tuntee ortodoksisen kirkon historialliset vaiheet Suomessa kristinuskon saapumisesta nykypäivään saakka
- tutustuu monipuolisesti uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutukseen osana Suomen valtiollista ja kansallista kehitystä
- tutustuu monipuolisesti uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutukseen nyky-Suomessa sekä perehtyy uskontojen vaikutukseen ja merkitykseen julkisella, yksityisellä, kolmannella ja neljännellä sektorilla
- ymmärtää, että tietoa uskonnoista ja katsomuksista tarvitaan yhteiskuntaelämän eri osa-alueilla
- osaa analysoida ja arvioida uskonnonvapauden sekä uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutukseen liittyvää ajankohtaista keskustelua
- kehittää taitojaan toimia aktiivisena kansalaisena ja yhteiskunnan jäsenenä
- kehittää valmiuksiaan osallistua uskontojen ja katsomusten väliseen dialogiin sekä osaa toimia kulttuuri- ja katsomustietoisena ja aktiivisena yhteiskunnan jäsenenä

Keskeiset sisällöt

Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa

- muinaissuomalaiset uskontoperinteet ja niiden ilmeneminen suomalaisessa kulttuuriperinnössä
- kristinuskon tulo Suomeen ja luostarien vaikutus ortodoksisuuteen Karjalassa
- ortodoksit lännen ja idän välissä, autonominen Suomen ortodoksinen kirkko ja suuntautuminen suomalaiseen yhteiskuntaan
- kielelliset ja kansalliset ortodoksiset vähemmistöt Suomessa
- luterilainen ja katolinen kirkko sekä muita uskonnollisia yhteisöjä Suomessa
- kristinusko suomalaisen yhteiskunnan ja kulttuurin muokkaajana Suomessa eri aikoina
- uskonnon merkitys ja näkyvyys julkisella sektorilla, politiikassa, työelämässä ja taloudessa, uskonnolliset yhteisöt kolmannen sektorin toimijoina sekä uskonto yksilöiden ja perheiden elämässä ja tapakulttuurissa
- uskonnon rooli etnisten ja kielellisten vähemmistöjen elämässä Suomessa
- uskontojen ja katsomusten välinen dialogi tämän päivän Suomessa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa kehitetään sosiaalisia vuorovaikutus- ja yhdessä oppimisen taitoja. Opiskelija perehtyy suomalaisen kristillisen ja katsomuksellisen kentän piirteisiin, kuten uskonnon ja uskonnottomuuden rooliin yksilöiden ja perheiden elämässä sekä uskonnon rooliin etnisten ja kulttuuristen vähemmistöjen elämässä. Samalla hän saa välineitä hahmottaa rakentavan vuorovaikutuksen ja kulttuurien välisen ymmärryksen merkitystä yhteiskunnan toiminnalle.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksossa opitaan käyttämään omaa osaamista itsensä ja yhteiskunnan hyväksi. Se antaa valmiuksia rakentaa kestävää ja oikeudenmukaista tulevaisuutta. Opiskelija oppii hahmottamaan kristinuskon keskeistä roolia suomalaisen kulttuurin ja arvomaailman perustana.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelija osaa hahmottaa uskonnon ja erityisesti ortodoksisuuden merkityksen ja aseman Suomen historiassa ja nykyaikana. Opiskelija kykenee osoittamaan valmiuksia osallistua uskonnollisia, katsomuksellisia ja yhteiskunnallisia kysymyksiä koskevaan dialogiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa perehdytään ortodoksisen kirkon historiaan ja nykypäivään sekä uskonnon merkitykseen suomalaisessa yhteiskunnassa ja kulttuuriperinnössä. Tarkastelun kohteina ovat myös luterilainen ja katolinen kirkko sekä uskonnolliset yhteisöt ja niiden toiminta Suomessa.

Ortodoksisuuden ja taiteen vuorovaikutus, 2 op (UO5)

Opintojakson moduulit

- Ortodoksisuuden ja taiteen vuorovaikutus, 2 op (UO5), Valinnainen

Tavoitteet

Ortodoksisuuden ja taiteen vuorovaikutus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa ja osaa analysoida yleisesti uskontojen ja taiteen suhdetta
- kehittää taitojaan tulkita uskonnollisen taiteen eri muotoja
- perehtyy taiteen eri muotojen ilmaisutapoihin ja siihen, miten niissä tuodaan esille uskontojen, erityisesti kristinuskon ja ortodoksisen kirkon, keskeistä opetusta
- tunnistaa ja tietää ortodoksisen ja muun kristillisen taiteen eri ilmaisumuotoja
- ymmärtää sakraalin ja uskonnollisen taiteen eron
- tutustuu uskonnolliseen symboliikkaan ja tunnistaa uskonnon vaikutuksen nykypäivän taiteessa ja kulttuurissa

Keskeiset sisällöt

Ortodoksisuuden ja taiteen vuorovaikutus

- uskontojen ja taiteen vuorovaikutus ja uskontojen merkitys taiteen kehityksessä
- uskonnollisia teemoja, symboliikkaa ja myyttejä eri taidemuodoissa
- ortodoksisen taiteen muodot: kirkkomusiikki, ikonitaide, arkkitehtuuri, hymnografia
- Raamatun kertomusten ja kristillisen opin tarkastelu taiteen eri muotojen avulla
- uskontojen ja erityisesti ortodoksisuuden ilmeneminen tämän päivän taiteessa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksossa kehitetään välineitä pohtia ja rakentaa omaa elämän- ja maailmankatsomusta taiteen ja kulttuurin kautta. Opintojaksossa opitaan hahmottamaan uskonnon, erityisesti ortodoksisuuden, ja taiteen välistä suhdetta ja siten laajennetaan näkemystä taiteen merkityksestä yksilölle, yhteisölle ja yhteiskunnalle.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksossa syvennetään uskontoihin kytkeytyvää kulttuuriperinnön tuntemusta. Opintojaksossa tutustutaan uskonnollisen taiteen symboliikkaan ja ilmaisumuotoihin eri kulttuureissa sekä historiallisesi että nykypäivänä.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelija ymmärtää, miten uskonnollisen taiteen kautta ilmaistaan uskontojen, erityisesti ortodoksisuuden, keskeisiä oppeja ja kertomuksia. Lisäksi opiskelija osaa analysoida uskonnon ja taiteen suhdetta: taiteen ja arkkitehtuurin merkitystä uskonnoissa sekä uskontojen vaikutusta taiteen kehitykseen.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa perehdytään uskonnon ja taiteen väliseen vuorovaikutukseen. Tarkastelun kohteena ovat erityisesti ortodoksisen kirkkotaiteen eri muodot sekä uskonnollinen symboliikka ja merkitys kirkon opetuksessa.

Ortodoksisuus, tiede ja media, 2 op (UO6)

Opintojakson moduulit

- Ortodoksisuus, tiede ja media, 2 op (UO6), Valinnainen

Tavoitteet

Ortodoksisuus, tiede ja media

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa analysoida ja arvioida uskonnon ja median välisiä suhteita
- osaa arvioida kriittisesti uskontoon liittyvää informaatiota ja sen lähteitä
- perehtyy ortodoksisuuden ja eri uskontojen kansalliseen ja kansainväliseen mediakuvaan
- perehtyy tieteen ja median esille tuomiin eettisiin kysymyksiin ortodoksisen kirkon perinteen ja etiikan näkökulmasta
- perehtyy tieteen ja ortodoksisen kirkon ihmiskuvaan
- hahmottaa uskonnon tutkimuksen näkökulmia ja menetelmiä eri tieteenaloilla sekä tuntee ortodoksiseen kirkkoon liittyvää ajankohtaista tutkimusta

Keskeiset sisällöt

Ortodoksisuus, tiede ja media

- uskonnollinen media ja median käyttö uskonnoissa
- uskonnollisen kielen ja symbolien käyttö eri medioissa
- uskontojen mediajulkisuus ja ortodoksisen kirkon mediamaaailma
- uskonnon käsittely mediassa, kuten uskontoihin liittyvät asenteet ja mielikuvat, uskontojen rooli konflikteissa ja rauhan rakentamisessa, uskonnot ja ympäristökysymykset, uskonnot ja eettiset kysymykset, uskontokritiikki
- tiede, media ja ortodoksisen kirkon eettinen opetus

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa opiskelija kehittää kykyään ymmärtää tieteen ja uskonnon kysymyksenasettelun ja tehtävien eron maailmankuvaa ja maailmankatsomusta rakennettaessa. Opintojaksossa opitaan analysoimaan median, tieteen ja ortodoksisuuden välistä suhdetta sekä kehittämään valmiuksia tuottaa ja esittää uskontoon liittyvää tietoa.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksossa opitaan tuntemaan eri uskontojen, erityisesti ortodoksisuuden, roolia ja näkökulmia bioeettisissä ja ympäristökysymyksissä. Lisäksi opitaan hahmottamaan ympäristökysymysten globaalia merkitystä.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelija pystyy osoittamaan kehittyneensä median, sen tekstin, kuvien, painotusten ja käsiteltävien teemojen sekä median ohittamien aiheiden kriittisenä analyysoijana. Opiskelija tunnistaa ja osaa analysoida etiikkaan ja uskontoon liittyviä ajankohtaisia teemoja ja sisältöjä mediassa sekä osaa arvioida kriittisesti uskontoon liittyvää informaatiota ja sen lähteitä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aikana tarkastellaan uskonnollisten teemojen esille tuomista tieteessä ja erilaisissa medioissa. Opintojakson aikana opiskelijalle muodostuu käsitys eri uskontojen ja erityisesti ortodoksisen kirkon mediamaailmasta. Opintojakso ohjaa opiskelijaa arvioimaan ortodoksisen kirkon ihmiskuvan ja tieteen välistä suhdetta sekä vahvistaa opiskelijan monilukutaitoa erilaisissa media- ja teknologiaympäristöissä.

7.10. Kuvataide (KU)

Oppiaine ja tehtävä

Kuvataide on visuaalista kulttuurikasvatusta, jossa opiskelija tutkii todellisuutta taiteen keinoin. Oppiaineen keskeisenä päämääränä on, että opiskelija ymmärtää kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin merkityksen omassa elämässään. Kokemukset, mielikuvitus ja tavoitteellinen työskentely luovat perustan moniaistiselle oppimiselle. Opetuksessa tarkastellaan taiteessa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviä esteettisiä, ekologisista ja eettisiä arvoja. Opiskelija vahvistaa aineettoman ja aineellisen kulttuuriperinnön tuntemustaan, joka tukee traditioiden välittymistä ja uudistumista. Opetuksella tuetaan laaja-alaisen yleissivistyksen rakentumista sekä aktiiviseen paikalliseen ja globaaliin toimijuuteen kasvamista. Opiskelijoille tarjotaan monipuolisia mahdollisuuksia tulevaisuuden jatko-opinto-, työelämä- ja kansainvälisyysvalmiuksien kehittämiseen. Opinnot antavat edellytyksiä luovan ja kriittisen ajattelun kehittämiseksi, elinympäristöön vaikuttamiselle ja kestävä elämäntavan edistämiseksi.

Kuvataiteen opetuksessa syvennetään opiskelijan visuaalisen kulttuurin monilukutaitoa ja kielitietoisuutta. Opiskelijat havainnoivat, tuottavat, tulkitsevat ja arvottavat kuvia hyödyntämällä visuaalisuutta ja muita tiedon tuottamisen tapoja. Eri tiedonalojen kielet avaavat opiskeltavaan ilmiöön uusia näkökulmia. Opetuksessa kannustetaan kulttuurisen osaamisen syventämiseen taiteiden- ja tieteidenvälisyyttä hyödyntäen. Opiskelija perehtyy erilaisiin taidekäsitteisiin. Opinnoissa tarkastellaan visuaalisen kulttuurin merkitystä yksilölle, yhteisölle ja yhteiskunnalle historian ja kulttuurin näkökulmista. Opiskelijaa ohjataan perustelemaan mielipiteitään ja näkemyksiään kuvataiteesta ja muusta visuaalisesta kulttuurista.

Kuvataiteen opetuksessa tutkitaan opiskelijoille tuttuja ja heille uusia visuaalisen kulttuurin teoksia, tuotteita ja ilmiöitä. Kuvilla tarkoitetaan kaksi- ja kolmiulotteisia teoksia ja tuotteita sekä niitä esittäviä jäljenteitä. Visuaalisen kulttuurin kenttään kuuluvat opiskelijoiden omaehtoisesti tekemät kuvat, luonto, rakennettu ympäristö, esineet, median kuvat ja taiteeksi määritetyt teokset. Opiskelijat osallistuvat sisältöjen ja ilmaisun keinojen valintaan. Opetuksessa tarjotaan edellytykset työtapojen ja opiskelu ympäristöjen monipuoliselle käytölle. Opiskelijaa kannustetaan välineiden, materiaalien ja ilmaisun keinojen kokeilemiseen sekä niiden luovaan soveltamiseen. Uudet teknologiat, mediaympäristöt ja audiovisuaalisen kulttuurin muodot ovat sekä tutkittavia ilmiöitä että kuvailmaisun välineitä. Opiskelijat perehtyvät ajankohtaisiin visuaalisen kulttuurin ilmiöihin ja toimintatapoihin sekä erilaisiin osallistumisen ja vaikuttamisen muotoihin. Opetuksessa

hyödynnetään monipuolisesti myös museoiden ja muiden kulttuuritoimijoiden tarjoamia mahdollisuuksia. Kuvataiteen lukio-opinnot luovat hyvän pohjan rakentaa omakohtaista ja elinikäistä suhdetta visuaaliseen kulttuuriin.

Laaja-alainen osaaminen

Kuvataiteen opinnot tukevat opiskelijan **hyvinvointiosaamista** kuvailmaisuun sisältyvien aistinautintojen, tunteiden ja henkilökohtaisten merkitysten avulla. Itselle merkityksellisen visuaalisen kulttuurin ymmärtäminen ja ilmaiseminen tukee identiteettien rakentumista, ihmisenä kasvua, hyvinvointia ja elinikäistä oppimista. Opinnot tarjoavat välineitä yksilöiden ja yhteisöjen kulttuurisen moninaisuuden kunnioittamiseen ja arvostamiseen. Opiskelijoita kannustetaan etsimään heitä itseään kiinnostavia kuvakulttuureja ja kuvailmaisun tapoja.

Kuvataiteen opinnoissa kehitetään **vuorovaikutusosaamista** rakentamalla dialogia ja ymmärrystä ihmisten välille erilaisia kuvakulttuureja tarkastelemalla, niitä jakamalla ja niistä keskustelemalla. Opinnot kehittävät yhteistoiminnallisia taitoja taiteelle ominaisen kokonaisvaltaisen työskentelyn avulla. Opiskelijat kehittävät vuorovaikutustaitojaan esimerkiksi visuaalisen kulttuurin kuvallisiin ja sanallisiin käsitteistöihin, kuvatyyppeihin ja kuvastoihin perehtymällä. Erilaisten kuvatulkinnan menetelmien soveltaminen kuvien analysoinnissa, arvioinnissa ja tuottamisessa luo valmiuksia merkitysten jakamiselle ja niistä keskustelemiselle.

Kuvataide syventää opiskelijan visuaalisen kulttuurin monilukutaitoa, jonka avulla myös **monitieteinen ja luova osaaminen** kehittyy. Taiteelle ominainen työskentely hyödyntää erilaisia tutkimisen, ilmaisemisen, esittämisen ja toiminnan tapoja. Opinnoissa kulttuurisia ilmiöitä tutkitaan visuaalisuutta ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttämällä. Kuvatulkinnassa tarkastellaan myös kuvan intertekstuaalisia viittauksia esimerkiksi lauluun, näytelmään tai toiseen kuvaan. Opiskelijat hyödyntävät eri taiteen- ja tieteenalojen näkökulmia heidän tuottaessaan ja tulkitessaan visuaalista kulttuuria.

Yhteiskunnallista osaamista syvennetään kuvataiteessa tutkimalla visuaalisen kulttuurin ilmentämiä arvoja ja merkityksiä esimerkiksi rakennetussa ympäristössä, esineissä, mediassa ja taiteessa. Opiskelijoita rohkaistaan ottamaan kantaa ja osallistumaan yhteiskunnalliseen keskusteluun sekä vaikuttamaan kestävän tulevaisuuden puolesta. Oppiaine tarjoaa mahdollisuuksia tarkastella demokratian ja perusoikeuksien tilaa, toteutumista ja kehitystä taiteen keinoin. Opiskelijat perehtyvät myös oikeudellisesti suojeltuihin etuihin, kuten tekijänoikeuksiin, sananvapauteen ja yksityisyyteen. Opinnoissa tutustutaan työelämän, kansalaistoiminnan ja jatko-opintojen tarjoamiin mahdollisuuksiin kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin näkökulmasta.

Kuvataiteen opinnoissa syvennetään **eettisyyttä ja ympäristöosaamista** tutkimalla ympäristön, yhteiskunnan ja globaalin maailman eettisiä ja ekologisia kysymyksiä kuvailmaisun keinoin. Opiskelijaa ohjataan pohtimaan omia valintojaan, ratkaisujaan ja tekojaan kestävän elämäntavan näkökulmasta. Opinnot syventävät osaamista erilaisten materiaalien ja teknologioiden kestävästä käytöstä. Opiskelijoita rohkaistaan paikalliseen ja globaaliin toimijuuteen kulttuurisesti, sosiaalisesti ja ekologisesti kestävässä kehityksessä liittyvissä kysymyksissä. Taiteellisen työskentelyn kautta avataan näköaloja vaihtoehtoihin tulevaisuuksiin.

Globaali- ja kulttuuriosaamista syvennetään kuvataiteessa tutkimalla todellisuuden kulttuurista monimuotoisuutta. Opiskelijoita kannustetaan rakentamaan identiteettiään sekä arvostamaan elinympäristöään ja sen kulttuuriperintöä. Kuvataiteessa tarkastellaan ja pohditaan omaa suhdetta yhteiskunnassa vallitsevaan kulttuuriin. Opiskelijaa ohjataan tutkimaan, miten visuaalinen kulttuuri heijastaa ja muokkaa yksilöitä, yhteisöjä ja maailmaa. Kulttuuriperintöä tarkastellaan globaalista, kansallisesta ja opiskelijan kulttuurisen taustan näkökulmasta. Opiskelijoita rohkaistaan käsittelemään kulttuuriseen moninaisuuteen ja globalisaatioon liittyviä ilmiöitä kuvallisessa työskentelyssä.

Tavoitteet

Kuvataiteen opetuksen yleiset tavoitteet on jäsennetty kolmeksi tavoitealueeksi: Kuvien merkitys, Osallisuus ja toimijuus sekä Ilmaisun ja tulkinnan taidot.

Kuvien merkitys

Tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää taiteen, ympäristön ja muun visuaalisen kulttuurin merkityksen omassa elämässään, yhteiskunnassa ja globaalissa maailmassa
- rakentaa kulttuuri-identiteettiään erilaisia kuvia tuottamalla ja tulkitsemalla
- kehittää valmiuksiaan ja vahvuuksiaan vastaanottaa, ymmärtää ja tuottaa aineellista ja aineetonta kulttuuriperintöä
- tulkitsee, millaisia esteettisiä, ekologisista ja eettisiä arvoja kuvataiteeseen ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin kytkeytyy
- tutkii kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin merkitystä yksilölle, yhteisölle ja yhteiskunnalle eri aikoina ja eri kulttuureissa
- ymmärtää aistinautintojen, mielikuvien, tunteiden ja luovan ajattelun merkityksen omalle oppimiselle ja hyvinvoinnille.

Osallisuus ja toimijuus

Tavoitteena on, että opiskelija

- ottaa kantaa kuvataiteesta ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviin arvoihin
- osaa soveltaa kuvallisen tuottamisen, viestinnän ja teknologian keinoja näkemysten esittämisessä, osallistumisessa ja vaikuttamisessa
- kehittää kriittistä ajatteluaan ympäristön havainnoinnissa ja omassa toiminnassa
- hyödyntää mielikuvia kuvallisessa ajattelussa, luomisprosessissa ja vaihtoehtoisten toimintatapojen kuvittelussa
- osaa käyttää tutkivaa lähestymistapaa suunnittelussa, työskentelyssä ja kuvailmaisussa
- ottaa toiminnassaan huomioon kulttuurisen moninaisuuden ja kestävän elämäntavan näkökulmia.

Ilmaisun ja tulkinnan taidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- osaa asettaa tavoitteita taiteelle ominaiselle tutkivalle, pitkäkestoiselle ja ilmiökeskeiselle työskentelylle ja oppimiselle
- syventää visuaalisen kulttuurin monilukutaitoa hyödyntämällä kuvien tekemisessä ja tulkinnassa erilaisia tietämisen tapoja
- kehittää kuvanlukutaitoa, medialukutaitoa ja ympäristönlukutaitoa visuaalisen kulttuurin tuottamisessa ja tulkinnassa
- syventää kuvailmaisun taitoja erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja toimintatapoja tarkoituksenmukaisesti käyttäen
- osaa tehdä ja tulkita kuvia liittämällä ne erilaisiin käsityksiin taiteesta
- tarkastelee kuvataidetta ja muuta visuaalista kulttuuria teoksen, tekijän, vastaanottajan ja yhteiskunnan näkökulmasta.

Osaamisen arviointi

Kuvataiteen opetuksessa arviointi on kannustavaa, pitkäkestoista, vuorovaikutteista ja opiskelijan kuvataiteellista osaamista kehittävää. Arviointi tukee opiskelijan omakohtaista suhdetta kuvataiteeseen ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin.

Arviointi kohdistuu kuvataiteen yleisten tavoitteiden ja moduulikohtaisten tavoitteiden saavuttamiseen sekä laaja-alaiseen osaamisen toteutumiseen kuvataiteessa. Monipuolinen arviointi edistää opiskelulle asetettujen tavoitteiden toteutumista kaikissa oppimisprosessin vaiheissa. Näin arvioinnilla tuetaan opiskelijan oppimaan oppimisen taitojen syventämistä. Arvioinnin kokonaisuuteen kuuluu myös itsearviointia ja vertaisarviointia.

Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan kuvataiteellisen osaamisen kehittyminen, erilaiset työskentelyprosessit ja työskentelyn tulokset. Arvioinnilla ohjataan työtapojen ja opiskeluympäristöjen tarkoituksenmukaiseen käyttöön yksin ja ryhmässä.

Opintojaksot

Omat kuvat, jaetut kulttuurit, 2 op (KU1)

Opintojakson moduulit

- Omat kuvat, jaetut kulttuurit, 2 op (KU1), Pakollinen

Tavoitteet

Omat kuvat, jaetut kulttuurit

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- havainnoi itselle ja muille merkityksellisiä kuvia sekä jakaa ajatteluaan kuvallisesti ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttäen
- käyttää erilaisia kuvailmaisun välineitä, materiaaleja, teknologioita ja lähestymistapoja itsenäisesti sekä ryhmän jäsenenä
- soveltaa visuaalisen viestinnän ja teknologian keinoja näkemysten esittämisessä sekä osallistumisessa ja vaikuttamisessa
- tutkii ja tulkitsee taidetta yksilön, yhteisön ja yhteiskunnan näkökulmista
- tutkii ja tulkitsee eri aikojen, kulttuurien ja yhteisöjen visuaalista kulttuuria
- tutkii ja tulkitsee kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin ajankohtaisia ilmiöitä
- ymmärtää kuvakulttuurien merkityksen omassa elämässään, yhteiskunnassa ja globaalissa maailmassa
- ymmärtää visuaalisen kulttuurin merkityksen kulttuurisen moninaisuuden ilmentäjänä, kulttuuriperinnön uudistamisessa ja kestäväen tulevaisuuden kannalta.

Paikallinen lisäys

- ymmärtää kulttuurisen taustan yhteyden omaan kuva-ajatteluunsa

Keskeiset sisällöt

Omat kuvat, jaetut kulttuurit

Omat kuvat

- opiskelijoiden omat kuvat sekä kuvakulttuurit, joihin he osallistuvat omaehtoisesti
- opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen kuvailmaisun lähtökohtana
- opiskelijoiden omien kuvien tarkasteleminen suhteessa taiteen kuviin ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin
- opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen tutkivan, pitkäkestoisen ja ilmiökeskeisen työskentelyn lähtökohtana

Taiteen ja ympäristön kuvat

- kuvan tuottamisen, muokkaamisen ja esittämisen keinoja taiteessa, ympäristössä ja mediassa
- kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin käsitteistöön ja kuvastoihin tutustuminen

- erilaisiin näkemyksiin taiteen tehtävistä ja muusta visuaalisesta kulttuurista tutustuminen
- kuvallisten, sanallisten ja muiden kuvatulkinna keinojen käyttäminen
- kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin ajankohtaisten ilmiöiden tutkiminen kuvailmaisussa
- vaikuttaminen ja osallistuminen kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin keinoin

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

KU1-opintojakso tukee opiskelijan hyvinvointiosaamista. Oman merkityksellisen visuaalisen kulttuurin ymmärtäminen ja ilmaiseminen tukee opiskelijan kasvua ihmisenä, hyvinvointia ja elinikäistä oppimista. Omakohtaisen työskentelyn myötä kuvailmaisuun sisältyvät aistinautinnot ja tunteet lisäävät opiskelijan itsetuntemusta ja identiteetin rakentumista ja siten rohkaisevat kokeilemaan ja etsimään itseä kiinnostavia kuvailmaisun muotoja. Opintojakso tukee opiskelijan omien vahvuuksien tunnistamista.

Vuorovaikutusosaaminen

Tutkimalla ja arvottamalla erilaisia kuvia, toimimalla yksin ja vuorovaikutuksessa muiden kanssa opiskelija harjaantuu vuorovaikutustaidoissa. Erilaisten kuvakulttuurien esille tuominen ja niistä keskusteleminen luo dialogia ja ymmärrystä, samalla kun harjaannutaan visuaalisen kulttuurin käsitteistössä sekä visuaalisten ilmiöiden sanallistamisessa. Opintojaksossa tuetaan tunne- ja empatiataitojen kehittymistä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Tässä opintojaksossa tuetaan suomalaisen, venäläisen, eurooppalaisen ja globaalin kulttuuriperinnön tuntemusta. Opinnoissa pyritään hyödyntämään Helsingin ja lähiseudun laajaa kulttuuri- ja kuvataidetarjontaa.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arvioinnissa korostuu opiskelijan oma monipuolinen kuvataiteellinen työskentely sekä kyky käyttää erilaisia kuvailmaisun välineitä, materiaaleja, teknologioita ja lähestymistapoja. Jaksossa painotetaan tutkivaa ja tulkitsevaa otetta eri aikojen taiteeseen ja visuaaliseen kulttuuriin ja niiden ajankohtaisiin ilmiöihin. Keskeistä on oppia ymmärtämään kuvakulttuurien merkitystä elämässä ja oman kulttuurin yhteyksiä omaan kuva-ajatteluun.

Opintojakso suositellaan suoritettavaksi lukio-opintojen alkuvaiheessa. Jaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aikana tehdään kuvia monin eri menetelmin ja eri materiaaleilla. Kuvailmaisun kehittämisen lähtökohtana ovat opiskelijoiden omat kuvat ja kuvakulttuurit. Jakson aikana tarkastellaan kuvia taiteessa, ympäristössä ja mediassa ja opiskellaan visuaalisen kulttuurin ja kuvataiteen käsitteistöä. Harjoitellaan tutkivaa, pitkäkestoista ja ilmiökeskeistä lähestymistapaa kuvallisessa työskentelyssä. Tutkitaan visuaalisen kulttuurin ajankohtaisia ilmiöitä ja kuvilla vaikuttamista ja osallistumista.

Ympäristön tilat, paikat ja ilmiöt, 2 op (KU2)

Opintojakson moduulit

- Ympäristön tilat, paikat ja ilmiöt, 2 op (KU2), Pakollinen

Tavoitteet

Ympäristön tilat, paikat ja ilmiöt

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- havainnoi itselle ja muille merkityksellisiä teoksia, tuotteita ja palveluita sekä digitaalisia, rakennettuja ja luonnon ympäristöjä
- perustelee ympäristöihin, tuotteisiin ja palveluihin liittyviä havaintojaan ja ajatteluaan kuvallisesti ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttäen
- tarkastelee ympäristön kuvien yhteyksiä omiin kuviinsa, taiteeseen ja kulttuuriperintöön
- soveltaa arkkitehtuurin, muotoilun ja tuotteistamisen prosesseja, teknologioita ja toimintatapoja kuvailmaisussaan itsenäisesti ja ryhmän jäsenenä
- tutkii ja tulkitsee rakennettua ympäristöä, tuotteita ja palveluja yhteiskuntakehityksen, oikeuksien ja kestävän tulevaisuuden näkökulmista
- kehittää osaamistaan ympäristön kuvien tekijänä, tulkitsijana, arvottajana ja toimijana
- ymmärtää visuaalisuuden merkityksiä tuotteiden, palveluiden ja arkkitehtuurin kestävässä suunnittelussa, viestinnässä ja käyttämisessä
- ymmärtää kuvilla vaikuttamisen ja osallistumisen mahdollisuuksia omassa elämässään esteettisesti, eettisesti ja ekologisesti kestävän tulevaisuuden kannalta.

Paikallinen lisäys

- ymmärtää ympäristön ja oman kulttuuriperintönsä yhteyksiä omaan kuvalliseen työskentelyyn

Keskeiset sisällöt

Ympäristön tilat, paikat ja ilmiöt

Omat kuvat

- opiskelijoiden omat kuvat sekä kuvakulttuurit, joihin he osallistuvat omaehtoisesti
- opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen kuvailmaisun lähtökohtana
- opiskelijoiden omien kuvien tarkasteleminen suhteessa ympäristön kuviin ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin
- opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen tutkivan, pitkäkestoisen ja ilmiökeskeisen työskentelyn lähtökohtana

Ympäristön kuvat

- kuvan tuottamisen, muokkaamisen ja esittämisen keinoja ympäristössä, mediassa ja taiteessa
- arkkitehtuurin, muotoilun ja median käsitteistöön ja kuvastoihin tutustuminen
- visuaalisen kulttuurin teosten liittäminen erilaisiin näkemyksiin taiteen tehtävistä ja muusta visuaalisesta kulttuurista
- kuvallisten, sanallisten ja muiden kuvatulkinnan keinojen käyttäminen
- ympäristön ajankohtaisten ilmiöiden tutkiminen kuvailmaisussa
- vaikuttaminen ja osallistuminen kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin keinoin

Paikallinen lisäys

- tutustuminen Helsingin ja pääkaupunkiseudun monipuoliseen arkkitehtuuriin ja ympäristösuunnitteluun sekä Helsingin ja lähiseudun laajaan taide- ja kulttuuritarjontaan.

- ympäristön ja oman kulttuuriperinnön yhteyksien tutkiminen kuvallisessa työskentelyssä

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakson aikana tutustutaan kestävään kehityksen ja kuluttajuuteen arkkitehtuurin ja muotoilun suunnitteluprosesseissa. Opiskelijaa tuetaan eettisiin valintoihin ja ympäristön huomioon ottamiseen kuluttajana.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson aikana hyödynnetään erityisesti Helsingin ja pääkaupunkiseudun monipuolista arkkitehtuuria ja ympäristösuunnittelua. Tutustumme myös Helsingin ja lähiseudun laajaan taide- ja kulttuuritarjontaan.

Hyvinvointiosaaminen

Opinnoissa vahvistetaan opiskelijoiden kykyä vaikuttaa oman ympäristönsä muokkaamiseen.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelijaa kannustetaan tulevaisuuden kannalta kestäviin ja luoviin ratkaisuihin ympäristön suunnittelussa ja muotoilussa. Tilaa, ympäristöä ja muotoilua tutkitaan monen eri tieteenalan näkökulmasta.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelijalle tarjotaan välineitä ympäristön suunnitteluun vaikuttamiseen.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arvioinnissa korostuu opiskelijan kyky havainnoida merkityksellisiä teoksia ja tuotteita sekä digitaalisia, rakennettuja ja luonnon ympäristöjä. Keskeistä opintojaksossa on oppia soveltamaan arkkitehtuurin, muotoilun ja tuotteistamisen prosesseja omassa kuvailmaisussa. Osaamisalueisiin kuuluu kehittää kuvilla vaikuttamisen ja osallistumisen mahdollisuuksia omassa elämässä esteettisesti, eettisesti ja ekologisesti kestävä tulevaisuuden kannalta. Arvioinnissa painotetaan opiskelijan taitoa ymmärtää ympäristön ja oman kulttuuriperinnön yhteyksiä omaan kuvalliseen työskentelyynsä.

Opintojakso suositellaan suoritettavaksi lukio-opintojen alkuvaiheessa. Jaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aikana tutustutaan monipuolisesti arkkitehtuuriin, muotoiluun ja ympäristön suunnitteluun sekä ympäristötaiteeseen. Keskeisenä sisältönä on ymmärtää arkkitehtuurin, muotoilun ja median käsitteistöä ja keskeistä kuvastoa. Omaehtoisen työskentelyn kautta tutkitaan ympäristön ajankohtaisia ilmiöitä ja opetellaan vaikuttamista ja osallistumista kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin keinoin.

Kuva viestii ja vaikuttaa, 2 op (KU3)

Opintojakson moduulit

- Kuva viestii ja vaikuttaa, 2 op (KU3), Valinnainen

Tavoitteet

Kuva viestii ja vaikuttaa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää omakohtaista suhdettaan digitaaliseen kuvaan, mediaan, taiteeseen ja teknologiaan ajattelun ja ilmaisun taitojaan kehittämällä
- laajentaa median, taiteen, teknologian ja audiovisuaalisen kulttuurin tuntemustaan perehtymällä erilaisiin ilmaisu-, tuotanto- ja esitystapoihin
- tutkii mediakulttuuria tuottaessaan ja tulkitessaan teoksia, tuotteita ja palveluja
- hyödyntää mediateknologian keinoja, työtapoja ja prosesseja suunnittelussa, vuorovaikutuksessa ja osallistumisessa itsenäisesti sekä osana ryhmää
- tulkitsee tiedon tuottamisen tapoja yhdisteleviä visuaalisen kulttuurin tuotteita ja niihin sisältyviä intertekstuaalisia suhteita
- tulkitsee mediaesityksiä ja taidetta teoksen, tekijän, yleisön ja yhteiskunnan näkökulmista
- ottaa kuvillaan kantaa mediassa, kuvataiteessa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviin arvoihin
- tutkii median ja taiteen kuvia identiteettien rakentamisen, kulttuuriperinnön välittämisen ja uudistamisen sekä kestävän tulevaisuuden näkökulmista.

Keskeiset sisällöt

Kuva viestii ja vaikuttaa

Omat kuvat

- opiskelijoille merkitykselliset kuvat sekä mediakulttuurit, joihin he osallistuvat omaehtoisesti
- opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen kuvailmaisun lähtökohtana
- opiskelijoiden omien kuvien tarkasteleminen suhteessa median kuviin ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin
- opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen tutkivan, pitkäkestoisen ja ilmiökeskeisen työskentelyn lähtökohtana

Median kuvat

- kuvan tuottaminen, muokkaaminen ja esittäminen digitaalisesti ja muilla keinoilla
- median, viestinnän ja taiteen käsitteistöön ja kuvastoihin perehtyminen
- mediaesitysten liittäminen erilaisiin näkemyksiin taiteen tehtävistä ja muusta visuaalisesta kulttuurista
- kuvallisten, sanallisten ja muiden kuvatulkinna keinojen soveltaminen
- opiskelijoille merkityksellisten kulttuuristen, yhteiskunnallisten ja globaalien ilmiöiden tutkiminen
- opiskelijoiden toimijuus mediassa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa

Paikallinen lisäys

- Kuvaviestinnän ja median visuaalisuuteen paneutuminen kielellistä lähtökohdista riippumatta.
- Kuvalukutaidon kehittäminen osana kulttuuristen ilmiöiden tutkimista erityisesti venäläistä ja suomalaista kuvakulttuuria rinnastamalla.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa paneudutaan kuvan kasvavaan merkitykseen nykyviestinnässä ja -vuorovaikutuksessa. Opiskelijan vuorovaikutustaidot kehittyvät tiimityöskentelyssä, jota monien kuvaviestien, muun muassa elokuvien ja pelien tekeminen vaatii.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija oppii kuvan merkityksen tehokkaana yhteiskunnallisena viestinnällisenä vaikuttajana.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arvioinnissa painottuu opiskelijan omakohtainen työskentely median, taiteen, teknologian ja audiovisuaalisen kulttuurin parissa. Keskeistä on oppia tulkitsemaan ja tutkimaan visuaalisen kulttuurin tuotteita sekä kehittää omaa osaamistaan mediateknologiassa. Keskeisiin osaamisalueisiin kuuluu kyky ottaa omilla kuvilla kantaa mediassa ja kuvataiteessa ilmeneviin arvoihin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aikana keskitytään median ilmiöihin ja kuviin. Opiskelija tutkii ja tekee monipuolisesti erilaisin keinoin viestiviä kuvia. Opiskelija voi syventyä esimerkiksi julistetaiteeseen, sarjakuvaan, valokuvataiteeseen, elokuvaan, mainonnan kuviin, graafiseen suunnitteluun ja viestintään tai brändeihin.

Opintojakso tukee vuorovaikutus- ja yhteiskunnallista osaamista, erityisesti kuvan vaikuttamisen keinojen kautta.

Taiteen monet maailmat, 2 op (KU4)

Opintojakson moduulit

- Taiteen monet maailmat, 2 op (KU4), Valinnainen

Tavoitteet

Taiteen monet maailmat

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutkii, tulkitsee ja arvottaa taiteen kuvien henkilökohtaisia ja yhteiskunnallisia merkityksiä*
- *syventää omakohtaista suhdettaan eri aikojen ja eri kulttuurien kuvailmaisuun*
- *syventää kuvailmaisun taitojaan omien tavoitteiden suuntaisesti itsenäisesti ja ryhmän jäsenenä*
- *soveltaa kuvan tekemisessä nykyaiteelle ominaisia ilmaisemisen, esittämisen ja toiminnan tapoja*
- *tulkitsee taidetta teoksen, tekijän, vastaanottajan, taiteen instituutioiden ja yhteiskunnan näkökulmista*
- *tutkii ilmaisussaan kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin ajankohtaisia ilmiöitä*
- *ottaa kuvillaan kantaa kuvataiteessa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviin arvoihin*
- *tutkii kuvataidetta ja muuta visuaalista kulttuuria identiteettien rakentamisen, kulttuuriperinnön välittämisen ja uudistamisen sekä kestävän tulevaisuuden näkökulmista.*

Keskeiset sisällöt

Taiteen monet maailmat

Omat kuvat

- opiskelijoille merkitykselliset kuvat sekä taiteen maailmat, joihin he osallistuvat omaehtoisesti
- opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen kuvailmaisun lähtökohtana
- opiskelijoiden omien kuvien tarkasteleminen suhteessa taiteen kuviin ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin
- opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen tutkivan, pitkäkestoisen ja ilmiökeskeisen työskentelyn lähtökohtana

Taiteen kuvat

- kuvan tekemisen, muokkaamisen ja esittämisen perinteiset ja uudet keinot
- taiteen käsitteistöön ja kuvastoihin perehtyminen
- eri aikoina ja eri kulttuureissa tuotettu taide tutkimuksen kohteena
- teosten liittäminen erilaisiin näkemyksiin taiteen tehtävistä ja muusta visuaalisesta kulttuurista
- kuvallisten, sanallisten ja muiden kuvatulkinnan keinojen soveltaminen
- opiskelijoille merkityksellisten kulttuuristen, yhteiskunnallisten ja globaalien ilmiöiden tutkiminen
- opiskelijoiden toimijuus kuvataiteessa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa

Paikallinen lisäys

- venäläisen ja suomalaisen kuvataidetradition eroja ja yhtäläisyyksiä, rinnastuksia ja vertailua taiteen aiheiden, tekijöiden ja sisältöjen suhteen.
- kuvataiteen rooli kunkin ajan yhteiskunnan peilinä ja vallan välineenä, esimerkkejä suomalaisesta ja venäläisestä taidehistoriasta

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opinnot tässä jaksossa lisäävät opiskelijan itsetuntemusta. Opiskelija oppii näkemään itsensä menneen ja nykyisen visuaalisen kulttuurin kokijana. Omakohtainen työskentely sitoutuu nykytaiteeseen ja nykyhetkeen.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opinnoissa vahvistetaan opiskelijan uteliaisuutta ja motivaatiota oppia. Oman kuvantekemisen kautta opiskelija oppii etsimään uusia merkityksiä ja yhdistelemään asioita uudennlaisilla tavoilla.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson aikana tarkastellaan kuvataiteen roolia kunkin ajan yhteiskunnan peilinä ja vallan välineenä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Taiteen historian ja nykytaiteen tuntemusta syvennetään. Opetuksessa nostetaan esiin venäläisen ja suomalaisen kuvataidetradition eroja ja yhtäläisyyksiä.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi voi painottua opiskelijan kykyyn hahmottaa taiteen historian eri aikakausia ja niille ominaisia tyylipiirteitä. Arviointi voi myös painottua opiskelijan omaan taiteelliseen tuottamiseen ja ilmaisuun. Opintojakson arvioinnissa korostuu opiskelijan kyky soveltaa kuvan tekemisessä nykyaiteelle ominaisia ilmaisemisen ja toiminnan tapoja. Keskeisiin osaamisalueisiin kuuluu taito työskennellä itsenäisesti ja ryhmän jäsenenä omien ilmaisutavoitteiden suuntaisesti.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla tutkitaan eri aikojen ja kulttuurien kuvia sekä kuvataiteilijan roolia yhteiskunnassa eri aikoina. Taiteen tuntemus ja tämän ajan ilmaisukeinot yhdistyvät omassa kuvailmaisussa. Omaa kuvallista työskentelyä kehitetään kohti pitkäjänteisempää, itsenäisempää ja luovempaa ilmaisua.

Syventävä kuvataide, 2 op (KU5)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- opiskelija tutkii taiteen sisältöjen, ilmiöiden ja toimintatapojen yhteyksiä omaan kuviin ja ympäristöön
- opiskelija syventää ja kehittää omaa kuvailmaisua ja taitojaan kuvantekijänä
- opiskelija saa valita itselleen soveltuvan tekniikan ja ilmaisutavan
- opiskelija soveltaa erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisun keinoja itsenäisessä ja yhteistoiminnallisessa kuvallisessa työskentelyssä
- opiskelija oppii ilmaisemaan havaintojaan, mielikuviaan ja ajatuksiaan monipuolisesti
- opiskelija harjaantuu tavoitteelliseen, teemalliseen ja prosessinomaiseen työskentelyyn ja itsearviointiin
- opiskelija saa työskentelystä omaa taiteellisesta oppimisprosessia tukevia esteettisiä elämyksiä ja oivalluksia

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opiskelija harjoittelee monipuolista kuvailmaisua ja eri tekniikoita: piirtämistä, maalaamista, taidegrafiikan tai kolmiulotteisen kuvan tekemistä, valokuvausta tai elokuvan tekemistä.
- Opiskelija voi valita yhden tai useamman seuraavista tekniikoista: erilaiset piirtimet ja maalaustekniikat (esim. hiili, pastelli, tussi, akvarelli, guassi, akryyli), eri painomenetelmät (esim. kohopaino, monotypia, serigrafia ja kankaanpainanta), keramiikkaa ja veistos (suunnittelu, muotoilu ja valmistus), oma valokuvausprojekti (kuvista portfolio tai näyttely), lyhytelokuva valitsemastaan aiheesta.
- Opiskelija voi käyttää apuna sähköisiä kuvan tuottamistapoja, kuvankäsittelyä valokuvailmaisussa ja editointia elokuvan tekemisessä. Tuotoksena voi olla pienimuotoinen näyttely, oma portfolio tai muu lopputyö.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opinnot edesauttavat opiskelijaa tunnistamaan omat vahvuutensa kuvataiteellisessa prosessissa ja toisaalta lisäävät kykyä itsenäiseen päämäärätietoiseen taiteelliseen työskentelyyn. Opiskelijan identiteetti vahvistuu kuvien tarkastelun ja kuvien tekemisen kautta.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakso vahvistaa opiskelijan uteliaisuutta ja motivaatiota oppia sekä etsiä merkityksiä ja yhdistellä asioita uudenvälisillä tavoilla oman kuvantekemisen kautta.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Suomalaisen, venäläisen, eurooppalaisen ja globaalin kulttuuriperinnön tuntemusta laajennetaan tässä opintojaksossa. Opintojakson aikana syvennetään taiteen historian ja nykytaiteen tuntemusta sekä hyödynnetään Helsingin ja lähiseudun laajaa taide- ja kulttuuritarjontaa.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Työskentely- ja oppimisprosessit ovat keskeisiä arvioinnissa. Opintojaksosta annetaan suorituserkintä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa opiskelija syventää taitojaan kuvantekijänä. Opiskelija valitsee itse aihealueensa ja voi syventyä valitsemiinsa tekniikoihin.

Venäjän kuvataide, 2 op (KU6)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- tutkii, tulkitsee ja arvottaa taiteen kuvien henkilökohtaisia ja yhteiskunnallisia merkityksiä
- syventää omakohtaista suhdettaan eri aikojen venäläiseen kuvataiteeseen
- syventää kuvailmaisun taitojaan omien tavoitteiden suuntaisesti itsenäisesti ja ryhmän jäsenenä
- soveltaa kuvan tekemisessä nykytaiteelle ominaisia ilmaisemisen, esittämisen ja toiminnan tapoja
- tulkitsee taidetta teoksen, tekijän, vastaanottajan, taiteen instituutioiden ja yhteiskunnan näkökulmista
- tutkii ilmaisussaan venäläisen kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin ajankohtaisia ilmiöitä
- tutkii venäläistä kuvataidetta ja muuta visuaalista kulttuuria identiteettien rakentamisen, kulttuuriperinnön välittämisen ja uudistamisen sekä kestävän tulevaisuuden näkökulmista.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- opiskelijoiden omien kuvien tarkasteleminen suhteessa taiteen kuviin ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin
- kuvan tekemisen, muokkaamisen ja esittämisen perinteiset ja uudet keinot
- taiteen käsitteistöön ja kuvastoihin perehtyminen
- eri aikoina venäläisessä ja suomalaisessa kulttuurissa tuotettu taide tutkimuksen kohteena
- teosten liittäminen erilaisiin näkemyksiin taiteen tehtävistä ja muusta visuaalisesta kulttuurista
- kuvallisten, sanallisten ja muiden kuvatulkinna keinojen soveltaminen
- opiskelijoille merkityksellisten kulttuuristen, yhteiskunnallisten ja globaalien ilmiöiden tutkiminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Venäjän taiteen historian ja nykyaikaisen taiteen tuntemusta syvennetään. Opetuksessa nostetaan esiin venäläisen ja suomalaisen kuvataidetradition eroja ja yhtäläisyyksiä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opinnoissa vahvistetaan opiskelijan uteliaisuutta ja motivaatiota oppia. Oman kuvantekemisen kautta opiskelija oppii etsimään uusia merkityksiä ja yhdistelemään asioita uudella tavalla.

Hyvinvointiosaaminen

Opinnot tässä jaksossa lisäävät opiskelijan itsetuntemusta. Opiskelija oppii näkemään itsensä menneen ja nykyisen visuaalisen kulttuurin kokijana. Omakohtainen työskentely sitoutuu nykytaiteeseen ja nykyhetkeen.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arvioinnissa painotetaan opiskelijan kuvataiteellista työskentelyä ja perehtymistä venäläiseen kuvataiteeseen. Keskeisiin osaamisalueisiin kuuluu venäläisen kuvataiteen tulkinta ja visuaalisen kulttuurin ilmiöiden tutkiminen. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso on osa kuvataiteen opintoja, jonka aikana työskennellään monipuolisesti ja tuotetaan kuvia eri menetelmin ja materiaalein. Jaksossa tutustutaan Venäjän kuvataiteeseen ja sen historiaan, tutkitaan kuuluisia taiteilijoita ja heidän teoksiaan. Suomen ja Venäjän kuvataiteen kehitystä rinnastetaan, etsitään yhtäläisyyksiä ja eroja. Jaksossa painottuu taidehistoriallisista teemoista juontuva omakohtainen kuvataiteellinen työskentely.

7.11. Lukiodiplomit (LD)

Oppiaine ja tehtävä

Paikallisessa opetussuunnitelmassa määriteltäviin opintojaksoihin voivat kuulua eri oppiaineryhmissä tai oppiaineissa suoritettavat lukiodiplomit. Lukiodiplomien tehtävänä on antaa opiskelijalle mahdollisuus osoittaa erityistä osaamistaan ja harrastuneisuuttaan pitkäkestoisen näytön avulla. Lukiodiplomi kuvaa monipuolisesti opiskelijan tavoitteellista työskentelyä, kehittyneitä taitoja ja syvällistä osaamista. Opiskelija tutkii ja ilmaisee kulttuurisesti moninaista todellisuutta eri oppiaineille ominaisin keinoin. Lukiodiplomin suorittaminen hyödyntää ja syventää lukio-opinnoissa kehittyvää laaja-alaista osaamista. Opiskelija ilmentää lukiodiplomillaan ajattelun, tuottamisen, tulkinnan ja arvottamisen taitojaan sekä omaehtoista harrastuneisuuttaan. Lukiodiplomi luo edellytyksiä oman ja toisten osallisuuden, toimijuuden ja kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin vahvistamiselle lukioyhteisössä.

Lukiodiplomeja on mahdollista suorittaa kotitaloudessa, kuvataiteessa, käsityössä, liikunnassa, mediassa, musiikissa, tanssissa ja teatterissa. Lukiodiplomin laajuus on kaksi opintopistettä. Lukiodiplomit tarjoavat opiskelijalle mahdollisuuden arvioida lukio-opintojen aikana karttunutta osaamistaan ja vahvuuksiaan jatko-opintojen näkökulmasta. Lukiodiplomit täydentävät lukion päättötodistuksen ja ylioppilastutkintotodistuksen osoittamaa osaamista.

Lukiodiplomeja on koulutuksen järjestäjän päätöksellä mahdollista suorittaa lukiossa yhdessä tai useammassa oppiaineryhmässä tai oppiaineessa. Lukiodiplomi voi sisältyä oppiaineen oppimäärän valinnaisiin opintoihin paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyllä tavalla. Opetushallitus antaa erilliset ohjeet kunkin lukiodiplomin suorittamisesta.

Paikallisessa opetussuunnitelmassa kuvataan koulutuksen järjestäjän tarjoamien lukiodiplomien osalta lukiodiplomien tehtävä, yleiset tavoitteet ja arviointi sekä tavoitteet ja keskeiset sisällöt lukiodiplomeittain kahden opintopisteen laajuisina opintojaksoina.

Laaja-alainen osaaminen

Tavoitteet

Lukiodiplomien opetuksen yleiset tavoitteet

Kaikkia lukiodiplomeja yhdistävinä tavoitteina on, että opiskelija

- asettaa lukiodiplomin suorittamiselle omat lähtökohdat ja tavoitteet
- työskentelee tavoitteellisella otteella itsenäisesti ja vuorovaikutuksessa toisten kanssa
- tutkii ja ilmaisee kulttuurista todellisuutta eri tiedonaloille ominaisilla tavoilla
- soveltaa lukioaikana karttunutta erityistä osaamista ja omaehtoista harrastuneisuutta
- hyödyntää ja syventää lukio-opinnoissa kehittyvää laaja-alaista osaamista
- valitsee tarkoituksenmukaisia opiskelu ympäristöjä, työtapoja ja ilmaisun keinoja
- arvioi asetettujen tavoitteiden saavuttamista, työskentelyä, lopputulosta ja kokonaisuutta
- vahvistaa omaa ja toisten osallisuutta, toimijuutta ja kokonaisvaltaista hyvinvointia lukioyhteisössä.

Osaamisen arviointi

Lukiodiplomin arviointi perustuu opiskelijan tai opiskelijoiden ryhmänä itsenäisesti toteuttamaan lukioaikaisen erityisen osaamisen ja harrastuneisuuden näyttöön. Opiskelijan toteuttama lukiodiplomi arvioidaan kokonaisuutena. Lukiodiplomin arvioinnissa annetaan palautetta lukiodiplomille asetettujen tavoitteiden saavuttamisesta. Lukiodiplomin arviointi on monipuolista ja luotettavaa, ja se vastaa opiskelijan oppiaineryhmässä tai oppiaineessa osoittamaa osaamisen tasoa. Lukiodiplomin suorittamiseen sisältyy opiskelijan itsearviointia.

Opintojaksot

Kotitalouden lukiodiplomi, 2 op (KOLD1)

Opintojakson moduulit

- Kotitalouden lukiodiplomi, 2 op (KOLD1), Valinnainen

Tavoitteet

Kotitalouden lukiodiplomi

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- antaa erityisen näytön lukioaikaisesta osaamisestaan ja ilmentää omaehtoista harrastuneisuuttaan kotitaloudessa
- osaa kertoa ja välittää lukiodiplomille asettamansa tavoitteet ja lähtökohdat
- antaa näytön kotitalouden osaamisesta osoittamalla tutkivaa ja soveltavaa opiskelua, vuorovaikutteista toimintaa, yhteisöllistä tiedon rakentamista ja osaamisen jakamista sekä kriittistä tiedon ja työskentelyn arviointia
- osaa tuottaa kokonaisuuden, jonka sisällön valinta, tehtäväidea sekä suunnittelu- ja toteutusprosessi tukevat toisiaan.

Keskeiset sisällöt

Kotitalouden lukiodiplomi

- perustuvat lukiodiplomille asetettuihin tavoitteisiin sekä opiskelijan valitsemaan teemaan, tehtäväideaan ja suunnittelu- ja toteutusprosessiin
- muodostuvat lukiodiplomityöstä, esseestä sekä itsearviointia ja kotitalouden tuntemusta kuvaavasta portfolioista, jotka arvioidaan annettujen kriteerien perusteella.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opiskelija tekee valitsemaansa teemaan liittyen lukiodiplomityön, johon liittyy työsuunnitelma ja työpäiväkirja sekä esseen kirjoittaminen. Portfolioon opiskelija kokoaa prosessiin liittyvän aineiston sekä myös edeltävät kotitalousalan opinnot. Kotitalouden lukiodiplomissa painottuvat erityisesti: prosessinomaisen opiskelun vahvistaminen, itsenäiseen työskentelyyn harjaantuminen, ongelmanratkaisukyvyn kehittyminen ja tiedonhallinta sekä tiedonkäsittely.

Kuvataiteen lukiodiplomi, 2 op (KULD2)

Opintojakson moduulit

- Kuvataiteen lukiodiplomi, 2 op (KULD2), Valinnainen

Tavoitteet

Kuvataiteen lukiodiplomi

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- antaa erityisen näytön lukioaikaisesta osaamisestaan ja harrastuneisuudestaan kuvataiteessa
- osoittaa kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin osaamistaan tuottamalla, tulkitsemalla ja arvottamalla monipuolisesti kuvia
- osaa kertoa ja välittää lukiodiplomille asettamansa tavoitteet ja lähtökohdat
- osaa tuottaa taiteellisen ja visuaalisen kokonaisuuden, jonka sisällön tuottamisen ja esittämisen tavat tukevat toisiaan
- osoittaa kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin tuntemusta
- osaa arvioida työskentelyprosessia ja teosta oman oppimisen näkökulmasta.

Keskeiset sisällöt

Kuvataiteen lukiodiplomi

- perustuvat lukiodiplomille asetettuihin tavoitteisiin sekä valittuun tehtävään, näkökulmaan ja toteutustapaan
- muodostuvat teoksesta sekä työskentelyprosessia, itsearviointia sekä kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin tuntemusta kuvaavasta portfolioista.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kuvataiteen lukiodiplomi suoritetaan ohjatusti ja itsenäisesti Opetushallituksen ohjeiden mukaan. Lukiodiplomijakson aikana opiskelijalla on mahdollisuus antaa näyttö lukioaikaisesta osaamisestaan ja harrastuneisuudestaan kuvataiteessa. Opiskelija toteuttaa itsenäisesti taiteellisen ja visuaalisen kokonaisuuden valitsemallaan tekniikalla. Diplomityöhön kuuluu oleellisena osana portfolio, jossa opiskelija osoittaa kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin tuntemusta sekä arvioi omaa työskentelyprosessiaan.

Musiikin lukiodiplomi, 2 op (MULD6)

Opintojakson moduulit

- Musiikin lukiodiplomi, 2 op (MULD6), Valinnainen

Tavoitteet

Musiikin lukiodiplomi

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- antaa lukioaikanaan näytön musiikillisesta erityisosaamisestaan ja erityisestä harrastuneisuudestaan musiikissa
- osoittaa musiikillista osaamistaan ja harrastuneisuuttaan valmistamalla musiikin taidollista ja tiedollista hallintaa osoittavan projektin tai kokoamalla näytesalkun lukioaikaisista musiikkiopinnoistaan ja toiminnastaan.

Keskeiset sisällöt

Musiikin lukiodiplomi

- opiskelijan musiikillinen omaelämäkerta, musiikkiprojekti tai musiikillinen näytesalkku, yhteenveto ja arvioitsijoiden lausunto
- erilaiset toteutustavat ja osa-alueet

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson vapaa kuvaus

Musiikin lukiodiplomissa osoitetaan oma musiikillinen harrastuneisuus ja erityisosaaminen projektin tai näytesalkun muodossa. Lukiodiplomi suoritetaan itsenäisesti ja ohjatusti valtakunnallisten ohjeiden mukaan. Opiskelija suunnittelee ja toteuttaa projektin tai näytesalkun sisällön itsenäisesti tai ryhmän osana. Diplomissa arvioidaan monipuolisesti asetettujen tavoitteiden perusteella. Arviointi sisältää myös itsearviointia.

Liikunnan lukiodiplomi, 2 op (LILD4)

Opintojakson moduulit

- Liikunnan lukiodiplomi, 2 op (LILD4), Valinnainen

Tavoitteet

Liikunnan lukiodiplomi

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- antaa erityisen näytön lukioaikaisesta osaamisestaan ja harrastuneisuudestaan liikunnassa
- pohtii monipuolisesti liikunnan merkitystä elämässään samalla kehittäen fyysistä toimintakykyään, liikunnallista erityisosaamistaan, harrastuneisuuttaan ja yhteistyökykyjään.

Keskeiset sisällöt

Liikunnan lukiodiplomi

- muodostuvat liikuntakykyisyyden, liikuntatietojen, erityisosaamisen, harrastuneisuuden ja yhteistyötaitojen sekä portfolion muodossa tehtävän itsearvioinnin muodostamasta kokonaisuudesta.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Liikunnan lukiodiplomiopintojaksossa opiskelija laajentaa osaamistaan fyysisestä suorituskyvystä ja sen osa-alueista. Liikunta auttaa ymmärtämään, miten toimintakyky vaikuttaa omaan fyysiseen, psyykkiseen ja sosiaaliseen hyvinvointiin.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Liikunnan lukiodiplomin arviointi perustuu Opetushallituksen ohjeistukseen. Liikunnan lukiodiplomin suorituksesta annetaan numeroarvosana asteikolla 4-10. Yleisarvosana muodostuu liikunnan lukiodiplomin osa-alueiden suorituksista. Kunkin osion painoarvo yleisarvosanan muodostumisessa on 25 prosenttia. Laadukkaalla portfoliolla voi vaikuttaa lopulliseen yleisarvosanaan korottavasti.

Opintojakson vapaa kuvaus

Liikunnan lukiodiplomi suoritetaan ohjatusti ja itsenäisesti Opetushallituksen ohjeiden mukaan. Lukiodiplomijakson aikana opiskelijalla on mahdollisuus antaa näyttö lukioaikaisesta osaamisestaan ja harrastuneisuudestaan liikunnassa. Liikunnan lukiodiplomin suorittamisen edellytyksenä on, että opiskelija on suorittanut vähintään neljä (4) lukion liikunnan opintojaksoa.

Liikunnan lukiodiplomiin kuuluu portfolio, johon opiskelija kokoaa liikuntakykyisyys- ja liikuntatiedot sekä harrastuneisuus- tai erityisosaamisen osiot. Liikuntakykyisyyttä mitataan fyysisen toimintakyvyn Move!-mittausosioilla ja liikuntatietojen osiossa opiskelija pohtii kokonaisvaltaisesti omaa liikuntasuhdettaan ja liikunnan merkitystä elämässä. Harrastuneisuudella tarkoitetaan lukioaikaista monipuolista liikunnan harrastamista, kun taas erityisosaamisosiossa opiskelijan kyvykkyyttä tarkastellaan yksittäisen suorituksen perusteella opiskelijan valitsemissa urheilulajissa. Näiden osioiden lisäksi liikunnan lukiodiplomiin kuuluvat myös yhteistyötaidot.

7.12. Liikunta (LI)

Oppiaine ja tehtävä

Liikunnan opetuksen tehtävänä on tukea opiskelijan hyvinvointia, kehitystä ja oppimista. Liikunnassa opetetaan taitoja ja tietoja, joiden avulla opiskelija pystyy arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään fyysistä, sosiaalista ja psyykkistä toimintakykyään. Opetuksen tavoitteena on ohjata opiskelijaa ottamaan vastuuta omasta fyysisestä aktiivisuudestaan sekä toiminta- ja opiskelukyvystään. Opetuksessa korostetaan kokonaisvaltaista hyvinvointia edistävän liikunnan merkitystä osana aktiivista elämäntapaa. Opiskelija rakentaa myönteistä kehosuhdetta ja minäkuvaavaa liikunnan avulla. Liikunnassa opiskelija kokee iloa, onnistumista ja liikunnallista pätevyyttä sekä oppii keinoja oman jaksamisen ylläpitämiseen ja kehittämiseen. Lukion liikunnassa edistetään kaikkien opiskelijoiden tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta.

Liikunnan tehtävää ja tavoitteita toteutetaan opettamalla monipuolisesti ja turvallisesti ottaen huomioon eri opiskeluympäristöjen ja vuodenaikojen tarjoamat mahdollisuudet. Opetuksessa käytetään erilaisia työtapoja ja menetelmiä, osallistetaan opiskelijoita toiminnan suunnitteluun ja arviointiin sekä ohjataan heitä ottamaan vastuuta omasta ja ryhmän toiminnasta ja turvallisuudesta.

Opetusryhmiä muodostettaessa otetaan huomioon opiskelijan oikeus fyysiseen, psyykkiseen ja sosiaaliseen turvallisuuteen. Oppimista tuetaan opetusta eriyttämällä ottaen huomioon opiskelijoiden yksilölliset lähtökohdat ja kehitystarpeet (lukiolaki 714/2018, 28 ja 29 §).

Laaja-alainen osaaminen

Liikunnan opetus vahvistaa opiskelijan motivaatiota, itseluottamusta ja pätevyyttä fyysiseen aktiivisuuteen sekä ymmärrystä elämänmittaisen liikunta-aktiivisuuden merkityksestä.

Liikunta tukee opiskelijan pitkäjänteisyyttä, sinnikkyyttä ja jaksamista vahvistaen **hyvinvointiosaamista** sekä laajemmin terveyttä ja hyvinvointia edistävää toimintakulttuuria. Liikunnassa toimintakyvyllä tarkoitetaan fyysisiä, sosiaalisia ja psyykkisiä edellytyksiä selvitä erilaisista arkielämään kuuluvista toiminnoista. Liikunnassa opetellaan pitämään huolta omasta toimintakyvystä sekä opitaan ymmärtämään, miten toimintakyky vaikuttaa omaan fyysiseen ja kognitiiviseen suorituskykyyn sekä hyvinvointiin.

Vuorovaikutusosaaminen kehittyy liikunnan opetuksen monipuolisten työtapojen ja menetelmien avulla. Vuorovaikutusosaamisen näkökulmasta on oleellista, että opiskelijan myönteistä minäkuva vahvistetaan niin, että hän oppii arvostamaan itseään. Hyvä vuorovaikutus edellyttää itsesäätelyn taitoja, kuten omien tunteiden tunnistamista, ymmärtämistä ja ilmaisun säätelystä. Näin liikunta oppiaineena edistää yhteisöllisyyttä, vastuullisuutta sekä fyysistä, sosiaalista ja psyykkistä turvallisuutta kouluyhteisössä laajemminkin.

Lukion liikunta on monitieteinen oppiaine, joka tarjoaa mahdollisuuksia eri tieteenalojen ja oppiaineiden, esimerkiksi terveystiedon, biologian, fysiikan ja musiikin, ymmärtämiseen. **Monitieteinen ja luova osaaminen** kehittyy liikunnan oppimistilanteissa, jotka ovat luonteeltaan ongelmanratkaisutilanteita. Liikunta kehittää aivoja ja niiden hyvinvointia monipuolisesti tukien yleistä opiskeluvireyttä ja oppimisedellytyksiä.

Opiskelijan hyvä toimintakyky vahvistaa niin opiskelu- kuin työelämävalmiuksia. **Yhteiskunnallista osaamista** vahvistetaan liikunnassa opettamalla opiskelijaa ottamaan vastuuta omasta ja yhteisestä toiminnasta ja sen turvallisuudesta sekä auttamalla ja avustamalla muita liikuntatunneilla. Parhaansa yrittäminen, ponnistelu ja pitkäjänteinen toiminta tavoitteiden saavuttamiseksi ovat niin liikunnan opiskelun kuin opiskelu- ja työelämänkin arkista ydintä. Liikunnassa opiskelijat kokevat yhteisöllisyyttä yhdessä tekemisen, keskinäisen kannustamisen, osallisuuden ja yhteiseen päämäärään pyrkimisen kautta.

Itsensä pitkäjänteinen kehittäminen, oman lihasvoiman käyttö sekä toisia kunnioittava toiminta ilmenevät **eettisyytenä ja ympäristöosaamisena**, joka toteutuu liikunnassa toimintana yhteiseksi hyväksi. Liikunnassa tuetaan opiskelijan myönteisiä sosiaalisia arvoja ja niiden mukaista toimintaa, kuten rehellisyyttä, vastuullisuutta ja oikeudenmukaisuutta. Opiskelija oppii tunnistamaan ympäristöä säästäviä ja kuormittavia liikuntamuotoja oppien esimerkiksi luontoliikunnassa eettisesti kestävään liikuntakulutukseen.

Liikunnan opetuksessa hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan hyvinvointi- ja liikuntateknologiaa sekä opitaan tiedon kriittistä tulkintaa ja turvallista toimintaa mediassa, kuten paikkatietojen julkaisuja ja suoritusten kuvaamista. Liikunta globaalina, yhteisenä ja kehollisena, kielenä yhdistää erilaiset ihmiset ja kulttuurit vahvistaen opiskelijoiden **globaali- ja kulttuuriosaamista**.

Tavoitteet

Liikunnan opetuksen tavoitteena on, että

opiskelija

- oppii soveltamaan liikuntataitoja ja -tietoja erilaisissa liikuntatehtävissä, -muodoissa ja -lajeissa eri vuodenaikoina ja eri olosuhteissa (kuten sisällä, ulkona ja vedessä)
- oppii arvioimaan fyysisiä ominaisuuksiaan (voima, kestävyys, liikkuvuus ja nopeus) sekä saadun tiedon pohjalta harjoittamaan niitä
- osaa tehdä perusteltuja valintoja fyysisen, sosiaalisen ja psyykkisen toimintakyvyn kehittämiseksi sekä fyysisen aktiivisuuden lisäämiseksi
- kehittää taitoa itsearviointiin (tavoitteenasettelu, suunnitelma ja toteutus tavoitteiden suuntaisesti sekä edistymisen arviointi)
- yrittää parhaansa suorittaen tehtävänsä tunnollisesti ja vastuullisesti, työskennellen aktiivisesti ja asiallisesti sekä kehittäen itseään pitkäjänteisesti
- toimii vuorovaikutustilanteissa toisia kunnioittavasti, oppii auttamaan ja avustamaan muita liikuntatunneilla, tukee yhteisöllisyyttä kannustamalla sekä antaa rakentavaa palautetta ja vertaisarviointia.

Osaamisen arviointi

Liikunnassa arvioinnin tehtävänä on tukea opiskelijan työskentelyä, oppimista ja osaamisen kehittymistä. Liikunnan arviointi perustuu opintojaksoissa määriteltyihin fyysisen, sosiaalisen ja psyykkisen toimintakyvyn tavoitteisiin. Arviointi koostuu oppimista ja työskentelyä edistävästä palautteesta sekä tavoitteiden toteutumista kuvaavasta arvioinnista. Arviointi perustuu jatkuvaan ja monipuoliseen näyttöön, ja siinä käytetään monipuolisesti opettaja-, vertais- ja itsearviointien eri muotoja. Arviointi ei kohdistu opiskelijan arvoihin, asenteisiin tai henkilökohtaisiin ominaisuuksiin. Fyysisten kunto-ominaisuuksien tasoa ei käytetä arvioinnin perusteena. Opiskelijan terveydentila ja erityistarpeet tulee ottaa huomioon liikunnan arvioinnissa siten, että opiskelijalla on mahdollisuus osoittaa parasta mahdollista osaamistaan tarvittaessa vaihtoehtoisin tavoin ja erityisjärjestelyin (lukiolaki 714/2018, 28 ja 29 §).

Opintojaksot

Hyvinvoiva lukiolainen, 4 op (LI1TE1)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Aktiivinen elämä, 2 op (LI2)

Opintojakson moduulit

- Aktiivinen elämä, 2 op (LI2), Pakollinen

Tavoitteet

Aktiivinen elämä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- arvioi fyysisiä ominaisuuksiaan (voima, kestävyys, liikkuvuus ja nopeus) sekä asettaa kehittämistavoitteita saadun tiedon pohjalta
- osaa tehdä oman toimintakyvyn ja ympäristön kannalta perusteltuja valintoja fyysisen toimintakyvyn kehittämiseksi ja fyysisen aktiivisuuden lisäämiseksi
- toimii vuorovaikutustilanteissa toisia kunnioittavasti, auttaa ja kannustaa muita liikuntatunneilla sekä antaa rakentavaa palautetta ja vertaisarviointia

- *yrittää parhaansa suorittaen tehtävänsä tunnollisesti ja vastuullisesti, työskennellen aktiivisesti ja asiallisesti sekä kehittäen itseään pitkäjänteisesti.*

Paikallinen lisäys

- osaa tehdä toimintakykyään ja hyvinvointiaan pitkällä aikavälillä edistäviä valintoja ja ymmärtää niiden tärkeyden
- osaa hyödyntää lähiympäristönsä liikuntamahdollisuuksia oman toimintakyvyn parantamiseksi

Keskeiset sisällöt

Aktiivinen elämä

- *fyysisten ominaisuuksien (voima, nopeus, kestävyys ja liikkuvuus) itsearviointi, ylläpito ja kehittäminen monipuolisesti liikkuen*
- *liikkuvuus ja kehonhuolto*
- *ergonomia liike- ja suoritustekniikoissa*
- *yhteistyötaitoja sekä yhteishenkeä kehittävät liikunnalliset pari- ja ryhmätehtävät*

Paikallinen lisäys

- käytetään hyödyksi lähialueen liikuntamahdollisuuksia ja arvioidaan niitä taloudellisuuden ja kestävä kehityksen näkökulmista
- sisä- ja ulkotiloissa erilaisia välineenkäsittely-, perusliikunta- ja kehonhallintataitoja edistäviä yksilö- ja ryhmätehtäviä
- mahdollisuuksien mukaan talviliikuntalajeihin tutustumista
- liikuntapäiväkirjan tekeminen ja analysointi

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija pystyy toimimaan oppitunnin aikana erilaisissa harjoitteissa vastuullisesti ja oikeudenmukaisesti. Opiskelija osaa ottaa huomioon omien liikuntaharrastustensa ympäristövaikutuksia ja toimia kestävä kehityksen edistämiseksi.

Hyvinvointiosaaminen

Aktiivinen elämä -opintojaksossa hyödynnetään aiemmin opittuja tietoja ja taitoja kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin ja toimintakyvyn ylläpitämiseksi ja kehittämiseksi.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa erilaisten pelien sekä ryhmä- ja pariharjoitusten aikana syvennetään yhteistyö-, tunne- ja vuorovaikutustaitoja.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Aktiivinen elämä -opintojakson arvioinnissa korostuvat opiskelijan aktiivinen ja asiallinen työskentely, itsensä kehittäminen omien tavoitteidensa pohjalta sekä tunnollinen ja vastuullinen toiminta tehtävien suorittamisessa (oppitunnit ja liikuntapäiväkirja). Arvioinnissa huomioidaan opiskelijan kehitys opintojakson alussa asettamiensa tavoitteidensa (voima, kestävyys, liikkuvuus

ja nopeus) pohjalta. Opiskelijan toiminta vuorovaikutustilanteissa sekä kyky antaa rakentavaa palautetta ja vertaisarviointia vaikuttavat opintojakson arviointiin.

Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti.

Opintojakson vapaa kuvaus

Yleisimpien pallopelien ja perusliikuntamuotojen taitoja syvennetään. Opiskelijoita ohjataan omatoimisuuteen fyysisen kunnon kehittämisessä ja ylläpitämisessä. Opintojakson sisältöön kuuluu lihaskuntoharjoittelu ja kehonhuolto sekä liikuntapäiväkirjan tekeminen. Liikuntamuotojen valintaan vaikuttaa eri vuodenaikojen tarjoamat mahdollisuudet.

Uudet mahdollisuudet, 2 op (LI3)

Opintojakson moduulit

- Uudet mahdollisuudet, 2 op (LI3), Valinnainen

Tavoitteet

Uudet mahdollisuudet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *harjoittaa ja soveltaa liikuntataitoja ja -tietoja monipuolisesti ja uusin tavoin*
- *harjaantuu kehon hallinnassa*
- *tunnistaa tunteitaan, toimii vuorovaikutustilanteissa toisia kunnioittaen sekä tukee yhteisöllisyyttä toisia auttaen ja kannustaen*
- *yrittää parhaansa suorittaen tehtävänsä tunnollisesti ja vastuullisesti, työskennellen aktiivisesti ja asiallisesti sekä kehittäen itseään pitkäjänteisesti.*

Paikallinen lisäys

- ymmärtää liikunnan ja urheilun merkityksen osana eri kulttuurien välistä vuorovaikutusta

Keskeiset sisällöt

Uudet mahdollisuudet

- *uusiin liikuntamuotoihin ja -lajeihin tutustuminen*
- *liikuntataitojen ja fyysisten ominaisuuksien monipuolinen ylläpito ja kehittäminen*

Paikallinen lisäys

- *tutustutaan uusiin liikuntamuotoihin ja -lajeihin ottaen huomioon eri vuodenaajat, liikuntaympäristöt sekä lähiliikuntamahdollisuudet.*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Uudet liikuntamuodot haastavat opiskelijan ongelmanratkaisutaitoja ja luovaa ajattelua. Uusien liikuntataitojen harjoittelu kehittää aivoja ja niiden hyvinvointia monipuolisesti, millä on opiskelijan oppimista ja opiskeluvireyttä edistäviä vaikutuksia.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksossa tarkastellaan liikunnan globaalia merkitystä ja erilaiset ihmiset ja kulttuurit yhdistävää vaikutusta erilaisissa liikuntaympäristöissä.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Uudet mahdollisuudet -opintojakson arvioinnissa korostuvat opiskelijan kyky hyödyntää ja soveltaa liikuntataitoja uusissa liikuntamuodoissa ja -ympäristöissä. Opiskelijan aktiivinen ja asiallinen työskentely ja itsensä kehittäminen sekä rakentava toiminta osana ryhmää eri liikuntatilanteissa vaikuttavat arviointiin.

Opintojakson voi suorittaa itsenäisesti.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson tavoitteena on tukea opiskelijan jaksamista ja lisätä opiskeluvireyttä uusien liikuntakokemusten kautta. Opintojakso koostuu useammasta eri liikuntamuodosta erilaisissa ympäristöissä. Tavoitteena on oman säännöllisen liikunnan edistäminen sekä uusien taitojen harjoittelu erityisesti kehon hallinnan osalta. Opettaja tarkentaa yhdessä opiskelijaryhmän kanssa opintojakson sisältöä.

Yhdessä liikkuen, 2 op (LI4)

Opintojakson moduulit

- Yhdessä liikkuen, 2 op (LI4), Valinnainen

Tavoitteet

Yhdessä liikkuen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *toimii yhdessä asetetun liikunnallisen tavoitteen saavuttamiseksi*
- *toimii vuorovaikutustilanteissa toisia kunnioittavasti, auttaa ja kannustaa muita liikuntatunneilla sekä antaa rakentavaa palautetta ja vertaisarviointia*
- *yrittää parhaansa suorittaen tehtävänsä tunnollisesti ja vastuullisesti, työskennellen aktiivisesti ja asiallisesti sekä kehittäen itseään pitkäjänteisesti.*

Paikallinen lisäys

- oppii toimimaan ryhmässä erilaisissa rooleissa ja luomaan kaikkien ryhmän jäsenien hyväksymiä ratkaisuja
- osallistuu aktiivisesti yhteistoiminnan suunnitteluun ja toteutukseen

Keskeiset sisällöt

Yhdessä liikkuen

- *yhdessä toteutettava liikunta, kuten vanhojenpäivän tanssit, luontoliikunta tai muut projektiluonteiset kokonaisuudet.*

Paikallinen lisäys

- erilaiset pallo- ja joukkuepelit

- yhteistoiminnalliset harjoitukset eri liikuntaympäristöissä vuodenajat huomioon ottaen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa harjoitellaan yhteisten päätösten tekemistä, mikä edellyttää hyviä vuorovaikutustaitoja sekä itsesäätelyn taitoja, kuten omien tunteiden tunnistamista, ymmärtämistä ja ilmaisun säätelyä.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksossa kehitetään opiskelijan taitoja ottaa muut huomioon päätöksenteossa ja erilaisissa pelitilanteissa. Rehellisyys, vastuullisuus ja oikeudenmukaisuus luovat kannustavaa ja rakentavaa ilmapiiriä oppitunneille.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Yhdessä liikkuen -opintojakson arvioinnissa korostuvat vuorovaikutustaidot, muiden huomioon ottaminen, aktiivinen ja asiallinen työskentely, muita kunnioittava käytös sekä parhaansa yrittäminen. Opintojakson arvioinnissa huomioidaan opiskelijan liikuntataidot ja niiden kehittyminen opintojakson liikuntamuodoissa.

Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson tavoitteena on edistää opiskelijoiden yhteisiä liikuntaharrastuksia. Työtavoissa painottuu opiskelijaryhmän yhteistoiminta. Opintojakson sisältöihin kuuluvat erilaiset palloilun joukkuelajit, luontoliikunta sekä muut yhteistoiminnalliset liikuntamuodot. Opintojakson tarkempi sisältö muodostetaan yhdessä opiskelijoiden kanssa. Työtavoissa painottuvat opiskelijaryhmän aktiivinen osallisuus ja yhteistoiminta.

Virkistystä liikunnasta, 2 op (LI5)

Opintojakson moduulit

- Virkistystä liikunnasta, 2 op (LI5), Valinnainen

Tavoitteet

Virkistystä liikunnasta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *arvioi omaa jaksamistaan ja vireyttään sekä osaa tehdä perusteltuja liikunnallisia valintoja toiminta- ja opiskelukyvyyn lisäämiseksi*
- *ymmärtää, miten liikunnan avulla voidaan edistää jaksamista ja opiskeluvireyttä*
- *osallistuu toimintaan asiallisesti, aktiivisesti ja yhteisöllisyyttä edistäen.*

Paikallinen lisäys

- perehtyy fyysisen ja psyykkisen toimintakyvyn kehittämiseen
- osaa suunnitella ja toteuttaa liikuntaohjelman oman toimintakykynsä kehittämiseksi

Keskeiset sisällöt

Virkistystä liikunnasta

- *virkistystä lisäävät liikuntamuodot*
- *rentoutus ja kehonhuolto*

Paikallinen lisäys

- oman liikuntaohjelman suunnittelu ja toteuttaminen
- monipuolisia liikuntatehtäviä yksin ja yhdessä muiden kanssa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Työskentelyn tavoitteena on havainnollistaa ja huomata liikunnan merkitys ihmisen kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille. Opintojaksossa korostetaan ihmisen elintapavalintojen merkitystä terveydelle sekä lyhyellä että pitkällä aikavälillä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson tavoitteena on yhdistää esimerkiksi terveystiedon, biologian, fysiikan ja musiikin oppeja liikuntaan. Opiskelija oppii pohtimaan ja yhdistämään eri oppiaineiden tietoja sekä käsittelemään niiden fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista merkitystä ihmiselle.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Virkistystä liikunnasta -opintojakson arvioinnissa korostuvat aktiivinen osallistuminen, vastuullinen ja yhteistyökykyinen työskentely. Arvioinnin keskeinen kohde on opiskelijan ymmärrys erilaisten liikuntamuotojen vaikutuksista fyysiseen, psyykkiseen ja sosiaaliseen hyvinvointiin, opiskeluvireyteen ja jaksamiseen. Opiskelijan opintojakson aikana suunnittelema ja toteuttama liikuntaohjelma painottuu arvioinnissa.

Opintojakson voi suorittaa itsenäisesti.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson tavoitteena on oman säännöllisen liikunnan tehostaminen, oman fyysisen ja psyykkisen kunnon kohottaminen ja seuraaminen sekä jatkuvan liikunnan harrastamisen merkityksen oivaltaminen. Monipuoliset liikuntatehtävät mahdollistavat liikunnallisen pätevyyden ja kehollisen ilmaisen kokemuksia. Opiskelija suunnittelee ja toteuttaa itselleen sopivan liikuntaohjelman. Ohjelman tavoitteena on löytää itselle sopivia liikuntatapoja, jotka lisäävät jaksamista arjessa ja edistävät opiskelijan hyvinvointia.

Vanhojen tanssit, 2 op (VATA)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on harjoittaa laaja-alaisesti opiskelijoiden tanssitaitoa. Siihen kuuluvat rytmikyvyn, askelten, ryhdin, tanssikuvioiden ja tilankäytön harjoittaminen sekä tanssimiseen liittyvät etiketti-säännöt, kuten tanssipartnerin huomioiminen.

- Tavoitteena on myös oppia asiallinen ja tyylikäs käyttäytyminen erilaisissa arki- ja juhlapäivien tilaisuuksissa.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojakson aikana valmistellaan vanhojen päivän tanssiesitys, joka koostuu erityylisten tansseista.
- Tanssiesitys esitetään koulun muille opiskelijoille ja oppilaille sekä läheisille.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Tanssien harjoittelu ja esityksen valmistelu edistävät yhteisöllisyyttä ja vastuullisuutta.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakson aikana keskeisessä roolissa on muita kunnioittava toiminta.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Vanhojen tanssit -opintojakson arvioinnissa painottuvat aktiivinen osallistuminen sekä ryhmän ja tanssipartnerin huomioiminen. Arvioinnissa huomioidaan laaja-alaisesti opiskelijoiden tanssitaito, jonka keskeisiä osia ovat rytmikyky, tanssikuvioiden ja tilankäytön hallitseminen sekä tanssimiseen liittyvät etiketti-säännöt.

Opintojakso arvioidaan suoritettu-merkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kurssin tavoitteena on harjoittaa laaja-alaisesti opiskelijoiden tanssitaitoa. Siihen kuuluvat rytmikyvyn, askelten, ryhdin, tanssikuvioiden ja tilankäytön harjoittaminen sekä tanssimiseen liittyvät etikettisäännöt, kuten tanssipartnerin huomioiminen. Tavoitteena on myös oppia asiallinen ja tyylikäs käyttäytyminen erilaisissa arki- ja juhlapäivien tilaisuuksissa. Kurssin aikana valmistellaan vanhojen päivän tanssiesitys, joka koostuu 12-15 erityylisten tanssista.

7.13. Matematiikka (MA)

Oppiaine ja tehtävä

Matematiikan opiskelu antaa opiskelijalle valmiudet ymmärtää, soveltaa ja tuottaa sekä arvioida matemaattisesti esitettyä tietoa. Opetus ohjaa opiskelijaa ymmärtämään matematiikan merkityksen aikamme kulttuurissa ja huomaamaan sen välttämättömyyden eri aloilla kuten tekniikassa, lääke-, talous-, yhteiskunta- ja luonnontieteissä sekä taiteissa. Matematiikan opetuksen tehtävänä on perehdyttää opiskelija matematiikan peruskäsitteisiin, perusideoihin ja rakenteisiin sekä ohjata käyttämään puhuttua, kirjoitettua ja muutoin ilmaistua matematiikkaa. Opetus kehittää laskemisen, luovan ajattelun sekä ilmiöiden mallintamisen, ennustamisen ja ongelmien ratkaisemisen taitoja.

Matematiikan opiskelussa opiskelija kehittyi hyödyntämään tietokoneohjelmistoja ja digitaalisia tiedonlähteitä oppimisessa, tutkimisessa sekä ongelmanratkaisussa. Hän myös oppii arvioimaan tietoteknisten välineiden hyödyllisyyttä ja käytön rajallisuutta.

Laaja-alainen osaaminen

Opetuksessa tutkitaan arkielämän ja matematiikan välisiä yhteyksiä sekä hyödynnetään mahdollisuuksia vahvistaa opiskelijan kiinnostusta, itsetuntoa ja tiedonhankintaprosesseja sekä kannustaa opiskelijaa kokeiluihin ja sinnikkääseen työskentelyyn. Matematiikassa opittavia taitoja sovelletaan omien tavoitteiden asettamisessa ja päätöksenteossa sekä pohditaan, kuinka matematiikan taitoja voidaan hyödyntää kestävässä kehityksessä ja ihmiskuntaan liittyvien ongelmien ratkaisussa. Näin vahvistetaan opiskelijan **yhteiskunnallista osaamista, eettistä ja ympäristöosaamista sekä hyvinvointiosaamista**.

Opetuksen lähtökohdat valitaan opiskelijoita kiinnostavista aiheista, ilmiöistä ja niihin liittyvistä ongelmista, joita voidaan ratkoa matematiikan avulla. Opetuksessa käytetään vaihtelevia työtapoja, joissa opiskelijat työskentelevät yksin ja yhdessä. Tällä vahvistetaan mm. **vuorovaikutusosaamista**. Opetustavat valitaan yhdessä opiskelijoiden kanssa. Opetustilanteet järjestetään siten, että ne herättävät opiskelijan tekemään havaintojensa pohjalta kysymyksiä, oletuksia ja päätelmiä sekä perustelemaan niitä.

Matematiikan opiskelu tukee **globaali- ja kulttuuriosaamisen** sekä **monitieteisen ja luovan osaamisen** laaja-alaisia tavoitteita. Opiskelijaa ohjataan ymmärtämään matematiikan merkitys erilaisissa kulttuureissa ja historian kehityksessä sekä sen luonne universaalina kielenä. Opiskelija oppii hahmottamaan matemaattisten käsitteiden merkityksiä ja tunnistamaan, kuinka ne liittyvät laajempiin kokonaisuuksiin sekä matematiikassa että muissa oppiaineissa. Opiskelijaa rohkaistaan käyttämään matematiikan kieltä ja merkintöjä sekä ajattelua tukevia kuvia, piirroksia ja välineitä. Opiskelijaa tuetaan taidossa siirtyä eri matemaattisen tiedon esitysmuodoista toiseen ilmiöiden mallintamisessa, ongelman ymmärtämisessä ja ratkaisemisessa sekä tuloksesta keskustelemisessä.

Tavoitteet

Matematiikan opetuksen yleisenä tavoitteena on, että

opiskelija

- saa myönteisiä oppimiskokemuksia, tottuu pitkäjänteiseen työskentelyyn ja oppii luottamaan omiin matemaattisiin kykyihinsä, taitoihinsa ja ajatteluunsa
- ymmärtää matematiikan sekä ainutlaatuisena itsenäisenä tieteenalana että käyttökelpoisena välineenä, kun mallinnetaan, hallitaan tai ennustetaan yhteiskunnan, talouden tai luonnon ilmiöitä
- rakentaa matemaattista pohjaa jatko-opinnoilleen
- harjaantuu käsittelemään tietoa matematiikalle ominaisella tavalla ja tottuu tekemään otaksumia, tutkimaan niiden oikeellisuutta, laatimaan perusteluja sekä arvioimaan perustelujen pätevyyttä ja tulosten yleistettävyyttä
- kykenee seuraamaan matemaattista esitystä, lukemaan matemaattista tekstiä, keskustelemaan matematiikasta, perustelemaan väitteitä ja arvioimaan eri muodoissa tarjottua informaatiota
- harjaantuu mallintamaan käytännön ongelmatilanteita ja hyödyntämään erilaisia ratkaisustrategioita
- rohkaistuu myös kokeilevaan ja tutkivaan toimintaan, ongelmien ratkaisujen keksimiseen ja selkeään esittämiseen
- osaa käyttää tarkoituksenmukaisia matemaattisia menetelmiä, ohjelmistoja ja tietolähteitä sekä ymmärtää ettei ohjelmiston tuottama tulos yksinään riitä osoittamaan, todistamaan tai perustelemaan väitettä.

Osaamisen arviointi

Monipuolisella arvioinnilla ja kannustavalla palautteella tuetaan opiskelijan matemaattisen ajattelun ja itseluottamuksen kehittymistä sekä ylläpidetään ja vahvistetaan opiskelumotivaatiota.

Arviointi ohjaa opiskelijaa kehittämään matematiikan osaamistaan ja ymmärtämistään sekä pitkäjänteisen työskentelyn taitojaan. Sillä autetaan opiskelijaa kehittämään matemaattisten ratkaisujen esittämistä, tuetaan häntä käsitteiden muodostamisprosessissa ja ohjataan oman työn arvioimiseen. Onnistunut palaute auttaa opiskelijaa huomaamaan vahvuutensa sekä sen, mitä ja miten tietoja ja taitoja tulisi edelleen kehittää.

Arvioinnissa kiinnitetään huomiota laskutaitoon, menetelmien valintaan, matemaattisen ajattelun ja ongelmanratkaisun taitoihin, päätelmien perustelemiseen ja analysoimiseen sekä ohjelmistojen valintaan ja käyttöön.

Oppimäärän vaihtaminen

Kun matematiikan oppimäärää vaihdetaan pitkästä lyhyeen, suoritettuja opintoja luetaan hyväksi seuraavalla tavalla:

Pitkän oppimäärän moduuli	Lyhyen oppimäärän moduuli
MAA2	MAB2
MAA3	MAB3
MAA6	MAB8
MAA8	MAB5
MAA9	MAB7

Muut pitkän oppimäärän mukaiset hyväksytyt suoritettut opinnot tai vaihdon yhteydessä moduuleista yli jääviä opintopisteitä vastaavat hyväksytysti suoritettut osaopinnot voivat olla lyhyen oppimäärän muita valinnaisia tai temaattisia opintoja paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla.

Opiskelijan siirtyessä pitkästä oppimäärästä lyhyeen oppimäärään tulee opiskelijalle hänen niin halutessa järjestää mahdollisuus lisänäyttöihin osaamistason toteamiseksi.

Kun opiskelija siirtyy lyhyestä oppimäärästä pitkään oppimäärään, häneltä voidaan edellyttää täydentäviä opintoja, ja tässä yhteydessä myös arvosana harkitaan uudelleen. Vaihdon yhteydessä moduuleista puuttumaan jäävät opintopisteet tulee suorittaa paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla.

Opiskelija voi opiskella myös toisen oppimäärän moduuleja oppimäärää vaihtamatta. Tällöin kyseiset moduulit voidaan lukea hyväksi opiskelijan varsinaisen oppimäärän muiksi valinnaisiksi tai temaattisiksi opinnoiksi paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla.

7.13.1. Matematiikan pitkä oppimäärä (MAA)

Opintojaksot

Funktiot ja yhtälöt 1, 3 op (MAA2)

Opintojakson moduulit

- Funktiot ja yhtälöt 1, 3 op (MAA2), Pakollinen

Tavoitteet

Funktiot ja yhtälöt 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu ilmiöiden matemaattiseen mallintamiseen polynomi-, rationaali- ja juurifunktioiden avulla, tuntee polynomi-, rationaali- ja juurifunktioiden ominaisuudet ja osaa ratkaista niihin liittyviä yhtälöitä sekä tietää polynomifunktion nollakohtien ja polynomin tekijöiden välisen yhteyden
- osaa ratkaista yksinkertaisia polynomiepäyhtälöitä
- osaa käyttää ohjelmistoja matemaattisessa mallintamisessa, polynomi-, rationaali- ja juurifunktioiden tutkimisessa sekä polynomi-, rationaali- ja juuriyhtälöiden ja polynomiepäyhtälöiden ratkaisemisessa sovellusten yhteydessä.

Keskeiset sisällöt

Funktiot ja yhtälöt 1

- polynomifunktio ja -yhtälö sekä polynomiepäyhtälö
- 2. asteen yhtälön ratkaisukaava
- polynomien tulo ja binomikaavat (summan neliö, summan ja erotuksen tulo)
- polynomien tekijät
- potenssifunktio ja potenssiyhtälö (eksponenttina positiivinen kokonaisluku)
- rationaalifunktiot ja -yhtälöt
- juurifunktiot ja -yhtälöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa opittuja taitoja voidaan hyödyntää lukiossa fysiikan ja kemian opinnoissa. Taitoja tarvitaan myös myöhemmin ammatillisen uran ja oman talouden hallinnassa.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arvosana perustuu monipuoliseen näyttöön siitä, miten opiskelija oppii käsittelemään polynomifunktioita, epäyhtälöitä, rationaali- ja juurifunktioita sekä rationaaliyhtälöitä. Arvosana kuvastaa, miten opiskelija on saavuttanut oppiaineen ja opintojakson tavoitteet, jotka on esitelty opintojakson alussa. Monipuoliseen näyttöön kuuluvat aktiivinen tuntityöskentely, kotitehtävien suoritus ajallaan ja kurssikokeen suorittaminen. Varsinaisen arvosanan lisäksi opiskelija voi saada tietoa omasta oppimisestaan opettajan kanssa käytävässä palautekeskustelussa, kirjallisella palautteella sekä itsearvioinnilla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aikana harjaannutaan käsittelemään polynomifunktioita ja epäyhtälöitä. Opitaan ratkaisemaan toisen asteen polynomiyhtälöitä ja tutkimaan ratkaisujen lukumäärää, sekä ratkaisemaan korkeamman asteen polynomiyhtälöiden erikoistapauksia. Opintojaksossa käsitellään myös rationaali- ja juurifunktioita sekä rationaaliyhtälöitä.

Geometria, 2 op (MAA3)

Opintojakson moduulit

- Geometria, 2 op (MAA3), Pakollinen

Tavoitteet

Geometria

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu hahmottamaan ja kuvaamaan tilaa ja muotoa koskevaa tietoa sekä kaksi- että kolmiulotteisissa tilanteissa
- osaa soveltaa yhdenmuotoisuutta, Pythagoraan lausetta sekä suora- ja vinokulmaisen kolmion trigonometriaa
- harjaantuu muotoilemaan, perustelemaan ja käyttämään geometrasta tietoa sisältäviä lauseita
- osaa käyttää ohjelmistoja tutkiessaan kuvioita ja kappaleita sekä niihin liittyvää geometriaa.

Keskeiset sisällöt

Geometria

- kuvioden ja kappaleiden yhdenmuotoisuus
- sini- ja kosinilause
- monikulmioihin liittyvien pituuksien, kulmien ja pinta-alojen laskeminen
- ympyrän ja sen osien ja siihen liittyvien suorien geometriaa
- suoraan lieriöön ja suoraan kartioon sekä palloon liittyvien pituuksien, pinta-alojen ja tilavuuksien laskeminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Kurssi kehittää opiskelijan kykyä hahmottaa arkkitehtuuria ja rakentamista.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arvosana kuvastaa, miten opiskelija on sisäistänyt opintojaksossa trigonometrian, Pythagoraan lauseen käytön, tasokuvioden ja kappaleiden pituuksien, kulmien, pinta-alojen ja tilavuuksien määrittämisen. Monipuoliseen näyttöön kuuluvat aktiivinen tuntityöskentely, kotitehtävien suoritus ajallaan ja kurssikokeen suorittaminen. Varsinaisen arvosanan lisäksi opiskelija voi saada tietoa omasta oppimisestaan opettajan kanssa käytävässä palautekeskustelussa, kirjallisella palautteella sekä itsearvioinnilla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa harjoitellaan trigonometriaa, Pythagoraan lauseen käyttöä, lasketaan tasokuvioden ja kappaleiden pituuksia, kulmia, pinta-aloja ja tilavuuksia sähköisiä apuvälineitä hyödyntäen. Opintojakson aikana voidaan tehdä pieni projektityö kuvataiteen moduulin KU2 kanssa.

Analyttinen geometria ja vektorit, 3 op (MAA4)

Opintojakson moduulit

- Analyttinen geometria ja vektorit, 3 op (MAA4), Pakollinen

Tavoitteet

Analyttinen geometria ja vektorit

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää, kuinka analyttinen geometria luo yhteyksiä geometrinen ja algebrallisten käsitteiden välille
- ymmärtää yhtälön geometrisen merkityksen
- osaa ratkaista muotoa $|f(x)| = a$ tai $|f(x)| = |g(x)|$ olevia itseisarvoyhtälöitä
- ymmärtää vektorikäsitteen ja perehtyy vektorilaskennan perusteisiin
- osaa tutkia kaksiulotteisen koordinaatiston pisteitä, etäisyyksiä ja kulmia vektoreiden avulla
- osaa ratkaista tasogeometrian ongelmia vektoreiden avulla
- osaa käyttää ohjelmistoja käyrien ja vektoreiden tutkimisessa sekä niihin liittyvissä sovelluksissa.

Keskeiset sisällöt

Analyttinen geometria ja vektorit

- käyrän yhtälö
- suoran, ympyrän ja paraabelin yhtälö
- yhtälöryhmä
- suorien yhdensuuntaisuus ja kohtisuoruus
- itseisarvoyhtälö
- pisteen etäisyys suorasta
- vektoreiden perusominaisuudet
- tason vektoreiden yhteen- ja vähennyslasku sekä tason vektorin kertominen luvulla
- tason vektoreiden pistetulo, tason vektoreiden välinen kulma

Paikallinen lisäys

Laaaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson sisältö tukee opiskelijaa fysiikan ilmiömaailman mallintamisessa.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arvosana perustuu monipuoliseen näyttöön siitä, miten opiskelija hallitsee vektorilaskennan, osaa käyttää tasokoordinaatistoa ja hahmottaa geometrinen ja algebrallisten käsitteiden yhteyden. Arvosana kuvastaa, miten opiskelija on saavuttanut oppiaineen ja kurssin tavoitteet, jotka on esitelty opintojakson alussa. Monipuoliseen näyttöön kuuluvat aktiivinen tuntityöskentely, kotitehtävien suoritus ajallaan ja kurssikokeen suorittaminen. Varsinaisen arvosanan lisäksi opiskelija voi saada tietoa omasta oppimisestaan opettajan kanssa käytävässä palautekeskustelussa, kirjallisella palautteella sekä itsearvioinnilla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Tämä opintojakso auttaa näkemään geometrinen ja algebrallisten käsitteiden välisiä yhteyksiä tasokoordinaatistoa hyväksikäyttäen. Opitaan vektorilaskentaa, joka tuo uusia näkökulmia geometrinen ongelmien ratkaisuun.

Funktiot ja yhtälöt 2, 2 op (MAA5)

Opintojakson moduulit

- Funktiot ja yhtälöt 2, 2 op (MAA5), Pakollinen

Tavoitteet

Funktiot ja yhtälöt 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu ilmiöiden matemaattiseen mallintamiseen sini- ja kosinifunktioiden sekä eksponentti- ja logaritmifunktioiden avulla
- tutkii sini- ja kosinifunktioita yksikköympyrän symmetrioiden avulla
- osaa ratkaista sellaisia trigonometrisia yhtälöitä, jotka ovat tyyppiä $\sin f(x) = a$ tai $\sin f(x) = \sin g(x)$
- osaa soveltaa sini- ja kosinifunktioiden yhteyttä $\sin^2 x + \cos^2 x = 1$
- tuntee eksponentti- ja logaritmifunktioiden ominaisuudet ja osaa ratkaista niihin liittyviä yhtälöitä
- osaa käyttää ohjelmistoja funktioiden tutkimisessa, yhtälöiden ratkaisemisessa ja sovellusten yhteydessä.

Paikallinen lisäys

- Opintojakso antaa matemaattiset valmiudet ymmärtää fysiikan soveltavissa kursseissa tarvittavia menetelmiä.

Keskeiset sisällöt

Funktiot ja yhtälöt 2

- suunnattu kulma ja radiaani
- yksikköympyrä
- sini- ja kosinifunktiot symmetria- ja jaksollisuusominaisuuksineen
- sini- ja kosiniyhtälöiden ratkaiseminen
- murtopotenssi ja sen yhteys juureen
- eksponenttifunktiot ja -yhtälöt
- logaritmi ja logaritmin laskusäännöt
- logaritmifunktiot ja -yhtälöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakso auttaa opiskelijaa ymmärtämään luonnon matemaattisia lainalaisuuksia.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arvosana kuvastaa, miten opiskelija hallitsee erilaisten ilmiöiden mallintamisen erilaisilla funktioilla. Monipuoliseen näyttöön kuuluu aktiivinen tuntityöskentely, kotitehtävien suoritus ajallaan ja kurssikokeen suorittaminen. Varsinaisen arvosanan lisäksi opiskelija voi saada tietoa omasta oppimisestaan opettajan kanssa käytävässä palautekeskustelussa, kirjallisella palautteella sekä itsearvioinnilla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa opitaan kuvaamaan ilmiöitä ja ongelmia matemaattisilla malleilla. Näitä malleja ovat mm. sini- ja kosinifunktiot sekä eksponentti- ja logaritmifunktiot.

Derivaatta, 3 op (MAA6)

Opintojakson moduulit

- Derivaatta, 3 op (MAA6), Pakollinen

Tavoitteet

Derivaatta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu ilmiöiden matemaattisten mallien käyttäytymiseen derivaatan avulla
- omaksuu havainnollisen käsityksen funktion raja-arvosta ja jatkuvuudesta
- ymmärtää derivaatan tulkinnan funktion muutosnopeutena
- kykenee määrittämään yksinkertaisten funktioiden derivaatat
- osaa derivoida yhdistettyjä funktioita
- hallitsee funktioiden kulun tutkimisen derivaatan avulla ja osaa määrittää niiden ääriarvot suljetulla välillä
- osaa käyttää ohjelmistoja raja-arvon, jatkuvuuden ja derivaatan tutkimisessa sovellusten yhteydessä.

Paikallinen lisäys

- Opintojakso lisää ymmärrystä hahmottaa fysiikan käsitteitä nopeus ja kiihtyvyys.

Keskeiset sisällöt

Derivaatta

- funktion raja-arvo, jatkuvuus ja derivaatta
- polynomi- ja rationaalifunktioiden sekä juurifunktion derivaatat
- sini- ja kosinifunktioiden sekä eksponentti- ja logaritmifunktioiden derivaatat • funktioiden tulon ja osamäärän derivaatta
- funktioiden tulon ja osamäärän derivaatta
- yhdistetty funktio ja sen derivointi
- funktion kulun tutkiminen ja ääriarvojen määrittäminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson sisältö vahvistaa opiskelijan ymmärrystä muutosnopeuden ja hetkellisen nopeuden määrittämisestä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Derivointitaitoja hyödynnetään talousmatematiikan ongelmissa.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arvosana perustuu monipuoliseen näyttöön. Arvosana kuvastaa, miten opiskelija on omaksunut erilaisten funktioiden derivointitaidot ja osaa soveltaa niitä ääriarvo-ongelmien ratkaisussa. Monipuoliseen näyttöön kuuluvat aktiivinen tuntityöskentely, kotitehtävien suoritus ajallaan ja kurssikokeen suorittaminen. Varsinaisen arvosanan lisäksi opiskelija voi saada tietoa omasta oppimisestaan opettajan kanssa käytävässä palautekeskustelussa, kirjallisella palautteella sekä itsearvioinnilla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opitaan derivoimaan ja käyttämään taitoa erilaisten funktioiden tulkitsemisessa teknisiä apuvälineitä hyödyntäen.

Integraalilaskenta, 2 op (MAA7)

Opintojakson moduulit

- Integraalilaskenta, 2 op (MAA7), Pakollinen

Tavoitteet

Integraalilaskenta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää integraalifunktion käsitteen ja oppii määrittämään yksinkertaisten funktioiden integraalifunktioita*
- *ymmärtää määrätyn integraalin käsitteen ja sen yhteyden pinta-alaan sekä tutustuu numeeriseen menetelmään määrätyn integraalin määrittämisessä*
- *osaa määrittää pinta-aloja ja tilavuuksia määrätyn integraalin avulla*
- *perehtyy integraalilaskennan sovelluksiin*
- *osaa käyttää ohjelmistoja funktion ominaisuuksien tutkimisessa, integraalifunktion määrittämisessä, määrätyn integraalin laskemisessa sovellusten yhteydessä sekä numeerisessa integroinnissa.*

Keskeiset sisällöt

Integraalilaskenta

- *integraalifunktio ja tärkeimpien alkeisfunktioiden integrointi*
- *määrätty integraali*
- *suorakaidesääntö*
- *pinta-alan ja tilavuuden laskeminen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa käsiteltävät sovellukset auttavat opiskelijaa lääketieteessä, tieteessä ja tekniikassa suureiden muuttumisen tutkimisessa ja pinta-alojen ja tilavuuksien laskemisessa.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksossa kiinnitetään erityistä huomiota integroinnin hallintaan sekä pinta-alojen ja tilavuuksien määrittämiseen integroimalla. Arvosana kuvastaa, miten opiskelija on saavuttanut oppiaineen ja opintojakson tavoitteet, jotka on esitelty jakson alussa. Monipuoliseen näyttöön kuuluvat aktiivinen tuntityöskentely, kotitehtävien suoritus ajallaan ja kurssikokeen suorittaminen. Varsinaisen arvosanan lisäksi opiskelija voi saada tietoa omasta oppimisestaan opettajan kanssa käytävässä palautekeskustelussa, kirjallisella palautteella sekä itsearvioinnilla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa opitaan integroimaan sekä määrittämään pinta-aloja ja tilavuuksia integroimalla.

Tilastot, 2 op (MAA8)

Opintojakson moduulit

- Tilastot ja todennäköisyys, 2 op (MAA8), Pakollinen

Tavoitteet

Tilastot ja todennäköisyys

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa havainnollistaa diskreettiä tilastollista jakaumaa sekä määrittää ja tulkita jakauman tunnuslukuja*
- *osaa havainnollistaa kahden muuttujan yhteisjakaumaa sekä määrittää korrelaatiokertoimen ja regressiokäyrän*
- *perehtyy kombinatorisiin menetelmiin*
- *perehtyy todennäköisyyden käsitteeseen ja laskusääntöihin*
- *ymmärtää diskreetin todennäköisyysjakauman käsitteen ja oppii määrittämään jakauman odotusarvon ja tulkitsemaan sitä*
- *osaa käyttää ohjelmistoja digitaalisessa muodossa olevan datan hakemisessa, käsittelyssä ja tutkimisessa sekä tilastollisen tiedon esittämisessä*
- *osaa hyödyntää ohjelmistoja jakaumien havainnollistamisessa, tunnuslukujen määrittämisessä sekä todennäköisyyksien laskemisessa.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson aikana voidaan toteuttaa poikkitieteellinen tilastollinen tutkimus toisen oppiaineen kanssa.

Keskeiset sisällöt

Tilastot ja todennäköisyys

- *keskiluvut ja keskihajonta*
- *korrelaatio ja lineaarinen regressio*
- *klassinen ja tilastollinen todennäköisyys*
- *permutaatiot ja kombinaatiot*
- *todennäköisyyden laskusäännöt*
- *binomijakauma*
- *diskreetti todennäköisyysjakauma*
- *diskreetin jakauman odotusarvo*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Osa opintojaksossa käsiteltävistä tilastoaineistoista liittyy ihmisen ja luonnon terveyteen ja hyvinvointiin.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Tilasto- ja todennäköisyyslaskennan taidot ovat välttämättömiä monilla eri yhteiskunnan osa-alueilla ja ammateissa. Niitä tarvitaan mm. vakuutustoiminnassa, sääennusteissa, tilastotieteessä ja fysiikassa.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arvosana perustuu monipuoliseen näyttöön. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota siihen, miten opiskelija osaa laatia ja analysoida frekvenssitaulukkoja ja niiden jakaumia sekä hallitsee klassisen ja tilastollisen todennäköisyyslaskennan perusteet. Monipuoliseen näyttöön kuuluvat aktiivinen tuntityöskentely, kotitehtävien suoritus ajallaan ja kurssikokeen suorittaminen. Varsinaisen arvosanan lisäksi opiskelija voi saada tietoa omasta oppimisestaan opettajan kanssa käytävässä palautekeskustelussa, kirjallisella palautteella sekä itsearvioinnilla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa otetaan haltuun tilastolliset peruskäsitteet ja opitaan laatimaan frekvenssitaulukkoja sekä niitä vastaavia kuvaajia. Todennäköisyyslaskennassa tutustutaan klassisen ja tilastollisen todennäköisyyslaskennan perusteisiin ja lopuksi hyödynnetään tilastolaskennan taitoja erilaisten todennäköisyysjakaumien laatimisessa.

3D-geometria, 2 op (MAA10)

Opintojakson moduulit

- 3D-geometria, 2 op (MAA10), Valinnainen

Tavoitteet

3D-geometria

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää vektorilaskennan tuntemustaan ja oppii käyttämään vektoreita kolmiulotteisessa avaruudessa*
- *oppii tutkimaan xyz-koordinaatiston pisteitä, suoria ja tasoja vektoreiden avulla*
- *vahvistaa avaruusgeometrian osaamistaan ääriarvosovellusten yhteydessä*
- *tutustuu kahden muuttujan funktioon*
- *osaa käyttää ohjelmistoja vektoreiden, suorien, tasojen ja pintojen havainnollistamisessa sekä vektorilaskennassa.*

Paikallinen lisäys

- Kurssi kehittää opiskelijan kolmiulotteista ajattelua.

Keskeiset sisällöt

3D-geometria

- vektoriesitys kolmiulotteisessa koordinaatistossa
- piste- ja ristitulo
- piste, suora ja taso avaruudessa
- kulma avaruudessa
- yhden muuttujan differentiaali- ja integraalilaskennan sovelluksia avaruusgeometriassa
- kahden muuttujan funktio ja pinta avaruudessa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakso tukee opiskelijan kolmiulotteisen maailman hahmotuskykyä.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arvioinnissa painotetaan opiskelijan kykyä mallintaa 3D-kappaleita vektoreiden avulla sekä avaruuskappaleisiin liittyvien ääriarvosovellusten osaamista. Monipuoliseen näyttöön kuuluvat aktiivinen tuntityöskentely, kotitehtävien suoritus ajallaan ja kurssikokeen suorittaminen. Varsinaisen arvosanan lisäksi opiskelija voi saada tietoa omasta oppimisestaan opettajan kanssa käytävässä palautekeskustelussa, kirjallisella palautteella sekä itsearvioinnilla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa keskitytään 3D-mallien havainnollistamiseen vektoreiden avulla.

Algoritmit ja lukuteoria, 2 op (MAA11)

Opintojakson moduulit

- Algoritmit ja lukuteoria, 2 op (MAA11), Valinnainen

Tavoitteet

Algoritmit ja lukuteoria

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tietää, mikä on algoritmi, sekä oppii tutkimaan, kuinka algoritmit toimivat
- oppii ohjelmoimaan yksinkertaisia algoritmeja
- perehtyy logiikan käsitteisiin
- hallitsee lukuteorian peruskäsitteet ja perehtyy alkulukujen ominaisuuksiin
- osaa tutkia kokonaislukujen jaollisuutta

Keskeiset sisällöt

Algoritmit ja lukuteoria

- algoritmisen ajattelun peruskäsitteet: peräkkäisyys, valinta ja toisto
- vuokaavio
- yksinkertaisten algoritmien, lajittelualgoritmien tai yhtälön numeerisen ratkaisuun liittyvän algoritmin ohjelmointi
- konnektiivit ja totuusarvot
- kokonaislukujen jaollisuus, jakoyhtälö ja kongruenssi
- Eukleideen algoritmi

- *aritmetiikan peruslause*

Paikallinen lisäys

Laaaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksossa harjoitellaan ohjelmointikieliä, joiden hallinta on osa nykyaikaista globaalia kehitystä.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi keskittyy ohjelmoinnin hallintaan tutkittaessa erilaisia lukujen ominaisuuksia ja algoritmeja.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa tutustutaan logiikan peruskäsitteisiin ja algoritmien käyttöön ohjelmoinnissa.

Analyysi ja jatkuva jakauma, 2 op (MAA12)

Opintojakson moduulit

- Analyysi ja jatkuva jakauma, 2 op (MAA12), Valinnainen

Tavoitteet

Analyysi ja jatkuva jakauma

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää ymmärrystään analyysin peruskäsitteistä*
- *osaa muodostaa ja tutkia aidosti monotonisten funktioiden käänteisfunktioita*
- *täydentää integraalilaskennan taitojaan*
- *perehtyy jatkuvan todennäköisyysjakauman käsitteeseen ja oppii soveltamaan normaalijakaumaa*
- *osaa käyttää ohjelmistoja funktion ominaisuuksien tutkimisessa ja epäoleellisten integraalien laskemisessa sovellusten yhteydessä.*

Keskeiset sisällöt

Analyysi ja jatkuva jakauma

- *paloittain määritelty funktio*
- *funktion jatkuvuuden ja derivoituvuuden tutkiminen*
- *jatkuvien ja derivoituvien funktioiden yleisiä ominaisuuksia*
- *käänteisfunktio*
- *funktioiden raja-arvot äärettömyydessä*
- *epäoleelliset integraalit*
- *jatkuvat jakaumat, normaalijakauma ja normittaminen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa syvennetään ja laajennetaan analyysiin liittyvien käsitteiden hallintaa ja menetelmiä, joita tullaan tarvitsemaan luonnontieteellisten aineiden jatko-opinnoissa.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arvioinnissa kiinnitetään erityistä huomiota funktioiden analysointitaitoihin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa syvennyttään funktioiden tarkempaan analysointiin aiemmin opitun tiedon pohjalta.

Abikertaus, 2 op (MAA13)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- opiskelija kertaa suorittamiensa kurssien sisältöjä mahdollisimman itsenäisesti työskennellen
- opiskelija valmistautuu samalla ylioppilaskirjoituksiin ja mahdollisiin matemaattis-luonnontieteellisiin jatko-opintoihin
- opiskelija harjaantuu matematiikalle ominaisen täsmällisen kielen ja digiohjelmien käytössä ja hioo vastaustekniikkaansa

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- lukion pakollisten kurssien sisällöt
- kerrattavia teemoja opiskelijan ja opetusryhmän tarpeiden mukaan
- vinkkejä ja ohjeita ylioppilaskirjoituksiin

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson aikana opiskelijat työskentelevät pääasiassa pareittain tai ryhmissä ja tukevat toinen toisiaan ylioppilaskirjoituksiin valmistautumisessa.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointiin vaikuttaa opiskelijan paneutuminen kertaukseen sekä pitkäjänteinen vuorovaikutteinen työskentely. Opintojakson arviointiin vaikuttaa myös menestyminen preliminäärikokeessa.

Opintojakson vapaa kuvaus

Tässä opintojaksossa kerrataan ohjatusti lukion pakollisten moduulien sisällöt, hiotaan vastaustekniikkaa ja valmistaudutaan matematiikan ylioppilaskirjoituksiin.

Taloustaidot A, 3 op (MAA9YH2)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

7.13.2. Matematiikan lyhyt oppimäärä (MAB)

Opintojaksot

Lausekkeet ja yhtälöt, 2 op (MAB2)

Opintojakson moduulit

- Lausekkeet ja yhtälöt, 2 op (MAB2), Pakollinen

Tavoitteet

Lausekkeet ja yhtälöt

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu käyttämään matematiikkaa ongelmien ratkaisemisessa ja oppii luottamaan omiin matemaattisiin kykyihinsä
- oppii muodostaa lausekkeita ja yhtälöitä annettuihin ongelmiin sekä ratkaisemaan yhtälöitä ja tulkitsemaan saatua ratkaisua
- osaa soveltaa lukujonoja ja niistä muodostettuja summia matemaattisten ongelmien ratkaisussa
- osaa käyttää ohjelmistoja polynomifunktion tutkimisessa, polynomi yhtälöihin ja polynomifunktioihin liittyvien sovellusten yhteydessä.

Keskeiset sisällöt

Lausekkeet ja yhtälöt

- ongelmien muotoileminen yhtälöiksi
- yhtälöiden ratkaiseminen
- ratkaisujen tulkinta ja arvioiminen
- toisen asteen polynomifunktio ja toisen asteen yhtälön ratkaiseminen
- aritmeettinen lukujono ja summa
- geometrinen lukujono ja summa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson aikana opiskeltavat lukujonot antavat pohjan taloustaitojaksossa tarvittavien menetelmien hallintaan.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa opittuja taitoja voidaan hyödyntää lukiossa fysiikan ja kemian opinnoissa. Taitoja tarvitaan myös myöhemmin ammatillisen uran ja oman talouden hallinnassa.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arvosana perustuu monipuoliseen näyttöön siitä, miten opiskelija oppii käsittelemään polynomifunktioita, yhtälöitä sekä aritmeettisia ja geometrisiä lukujonoja. Arvosana kuvastaa, miten opiskelija on saavuttanut oppiaineen ja opintojakson tavoitteet, jotka on esitelty jakson alussa. Monipuoliseen näyttöön kuuluvat aktiivinen tuntityöskentely, kotitehtävien suoritus ajallaan ja kurssikokeen suorittaminen. Varsinaisen arvosanan lisäksi opiskelija voi saada tietoa omasta oppimisestaan opettajan kanssa käytävässä palautekeskustelussa, kirjallisella palautteella sekä itsearvioinnilla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Tässä opintojaksossa harjoitellaan ensimmäisen ja toisen asteen yhtälöiden ratkaisua. Opitaan muodostamaan yhtälöitä sanallisista tehtävistä ja käyttämään sähköisiä apuvälineitä niiden ratkaisussa sekä polynomifunktioiden kuvaajan tulkitsemisessä. Opitaan tutkimaan aritmeettisia ja geometrisiä lukujonoja ja laskemaan niiden summia.

Geometria, 2 op (MAB3)

Opintojakson moduulit

- Geometria, 2 op (MAB3), Pakollinen

Tavoitteet

Geometria

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *harjaantuu tekemään havaintoja ja päätelmiä kuvioiden ja kappaleiden geometrisista ominaisuuksista*
- *vahvistaa tasokuvioiden ja kolmiulotteisten kappaleiden kuvien piirtämisen taitojaan*
- *osaa ratkaista käytännön ongelmia geometriaa hyväksi käyttäen*
- *osaa käyttää ohjelmistoja kuvioiden ja kappaleiden tutkimisessa sekä geometriaan liittyvien sovellusten yhteydessä.*

Paikallinen lisäys

- harjaantuu havaitsemaan kuvioiden ja kappaleiden ilmentymistä omassa elinympäristössä

Keskeiset sisällöt

Geometria

- *kuvioiden yhdenmuotoisuus*
- *suorakulmaisen kolmion trigonometria*
- *Pythagoraan lause ja Pythagoraan lauseen käänteislause*
- *kuvioiden ja kappaleiden pinta-alan ja tilavuuden määrittäminen*
- *geometrian menetelmien käyttö tasokoordinaatistossa*

Paikallinen lisäys

- geometria luonnossa, arkkitehtuurissa ja taiteessa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Geometria-moduuli voidaan toteuttaa samassa jaksossa kuvataiteen moduulin kanssa ja siten kehittää opiskelijan havainnointitaitoja ja kykyä soveltaa tietojään ympäristöön.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Kurssi vahvistaa opiskelijan kykyä hahmottaa arkkitehtuuria ja rakentamista.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arvosana kuvastaa, miten opiskelija on sisäistänyt opintojaksossa trigonometrian, Pythagoraan lauseen käytön, tasokuvioiden ja kappaleiden pituuksien, kulmien, pinta-alojen ja tilavuuksien määrittämisen. Monipuoliseen näyttöön kuuluvat aktiivinen tuntityöskentely, kotitehtävien suoritus ajallaan ja kurssikokeen suorittaminen. Varsinaisen arvosanan lisäksi opiskelija voi saada tietoa omasta oppimisestaan opettajan kanssa käytävässä palautekeskustelussa, kirjallisella palautteella sekä itsearvioinnilla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa harjoitellaan trigonometriaa, Pythagoraan lauseen käyttöä ja kuvioiden yhdenmuotoisuutta. Lasketaan tasokuvioiden ja avaruuskappaleiden pinta-aloja ja tilavuuksia sähköisiä apuvälineitä hyödyntäen. Opintojakson aikana voidaan tehdä pieni projektityö yhteistyössä kuvataiteen moduulin kanssa.

Matemaattisia malleja, 2 op (MAB4)

Opintojakson moduulit

- Matemaattisia malleja, 2 op (MAB4), Pakollinen

Tavoitteet

Matemaattisia malleja

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *näkee reaali maailman ilmiöissä säännönmukaisuuksia ja riippuvuuksia ja kuvaa niitä matemaattisilla malleilla*
- *arvioi lineaarisen ja eksponentiaalisen kasvun malleja muun muassa taulukkolaskentaohjelman avulla ja tekee ennusteita mallien avulla*
- *tottuu arvioimaan mallien hyvyttä ja käyttökelpoisuutta*
- *osaa käyttää ohjelmistoja mallintamisessa, polynomi- ja eksponenttifunktion ominaisuuksien tutkimisessa sekä polynomi- ja eksponenttiyhtälöiden ratkaisussa sovellusten yhteydessä.*

Paikallinen lisäys

- *osaa arvioida matemaattisesti esitetyn tiedon luotettavuutta ja sovellusala, kun tehdään ilmiötä koskevia tulkintoja ja ennusteita.*

Keskeiset sisällöt

Matemaattisia malleja

- lineaarisen ja eksponentiaalisen mallin soveltaminen
- eksponenttiyhtälön ratkaiseminen
- ennusteet ja mallin hyvyys

Paikallinen lisäys

- suoran kulmakerroin ja suoran yhtälön muodostaminen, suorien yhdensuuntaisuus ja kohtisuoruus
- eksponenttifunktion muodostaminen, sen kuvaajan piirtäminen ja tulkinta
- lineaarisen ja eksponentiaalisen mallin vertailu

Paikallinen lisäys

Laaaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakson sisältöjä voi yhdistää mm. maantieteen väestönkasvun ja biologian populaatiomalleihin ja tarkastella niiden kautta kulutuksen lisääntymistä ja maapallon luonnonvarojen riittävyyttä.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arvosana perustuu monipuoliseen näyttöön. Arvioinnissa painotetaan matemaattisten mallien hallintaa ja tulkintaa. Monipuoliseen näyttöön kuuluvat aktiivinen tuntityöskentely, kotitehtävien suoritus ajallaan ja kurssikokeen suorittaminen. Varsinaisen arvosanan lisäksi opiskelija voi saada tietoa omasta oppimisestaan opettajan kanssa käytävässä palautekeskustelussa, kirjallisella palautteella sekä itsearvioinnilla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa opitaan kuvaamaan ilmiöitä matemaattisilla malleilla, tulkitsemaan niitä ja tarkastelemaan tehtyjen ennusteiden mielekkyyttä.

Tilastot, 2 op (MAB5)

Opintojakson moduulit

- Tilastot ja todennäköisyys, 2 op (MAB5), Pakollinen

Tavoitteet

Tilastot ja todennäköisyys

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu käsittelemään, havainnollistamaan ja tulkitsemaan tilastollisia aineistoja
- perehtyy todennäköisyyslaskennan perusteisiin ja sitä havainnollistaviin malleihin
- osaa käyttää ohjelmistoja digitaalisessa muodossa olevan datan hakemisessa, käsittelyssä ja tutkimisessa sekä havaintoaineiston tunnuslukujen määrittämisessä ja todennäköisyyslaskennassa.

Keskeiset sisällöt

Tilastot ja todennäköisyys

- tilastoaineiston havainnollistaminen ja tunnuslukujen määrittäminen

- *regression ja korrelaation käsitteet*
- *havainto ja poikkeava havainto*
- *ennusteiden tekeminen*
- *todennäköisyyden käsite*
- *yhteen- ja kertolaskusääntö*
- *kombinaatiot ja tuloperiaate*
- *todennäköisyyslaskennan malleja*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakso ohjaa opiskelijaa arvioimaan tilastollisen tiedon luotettavuutta ja tilastointiin perustuvaa yhteiskunnallista vaikuttamista. Tilasto- ja todennäköisyystaidot ovat välttämättömiä monilla eri yhteiskunnan osa-alueilla ja ammateissa. Niitä tarvitaan mm. vakuutustoiminnassa, sääennusteissa, tilastotieteissä ja fysiikassa.

Hyvinvointiosaaminen

Osa opintojaksossa käsiteltävistä tilastoaineistoista liittyy ihmisen ja luonnon terveyteen ja hyvinvointiin.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioinnissa kiinnitetään huomiota siihen, miten opiskelija osaa laatia ja analysoida frekvenssitaulukkoja ja hallitsee klassisen ja tilastollisen todennäköisyyslaskennan perusteet. Monipuoliseen näyttöön kuuluvat aktiivinen tuntityöskentely, kotitehtävien suoritus ajallaan ja kurssikokeen suorittaminen. Varsinaisen arvosanan lisäksi opiskelija voi saada tietoa omasta oppimisestaan opettajan kanssa käytävässä palautekeskustelussa, kirjallisella palautteella sekä itsearvioinnilla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa käsitellään ja tulkitaan tilastoja ja opitaan todennäköisyyslaskennan perusteet. Opitaan käyttämään teknisiä apuvälineitä digitaalisessa muodossa olevan datan hakemisessa, käsittelyssä ja tutkimisessa sekä todennäköisyyslaskennassa.

Taloustaidot B, 4 op (MAB6MAB7YH2)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Matemaattinen analyysi, 2 op (MAB8)

Opintojakson moduulit

- Matemaattinen analyysi, 2 op (MAB8), Valinnainen

Tavoitteet

Matemaattinen analyysi

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tutkii funktion muutosnopeutta graafisin ja numeerisin menetelmin
- ymmärtää derivaatan tulkinnan funktion muutosnopeutena
- osaa tutkia polynomifunktion kulkua derivaatan avulla
- osaa määrittää sovellusten yhteydessä polynomifunktion suurimman ja pienimmän arvon
- osaa käyttää ohjelmistoja funktion kulun tutkimisessa sekä funktion derivaatan ja suljetun välin ääriarvojen määrittämisessä sovellusten yhteydessä.

Keskeiset sisällöt

Matemaattinen analyysi

- graafisia ja numeerisia menetelmiä
- polynomifunktion derivaatta
- polynomifunktion merkin ja kulun tutkiminen
- polynomifunktion suurimman ja pienimmän arvon määrittäminen suljetulla välillä
- funktion muutosnopeuden määrittäminen ohjelmistojen avulla

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson sisältö vahvistaa opiskelijan ymmärrystä muutosnopeuden ja hetkellisen nopeuden määrittämisestä.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arvosana perustuu monipuoliseen näyttöön. Arvosana kuvastaa, miten opiskelija on omaksunut erilaisten funktioiden derivoitaitaidot ja osaa soveltaa taitoa polynomifunktioiden tulkitsemisessa. Monipuoliseen näyttöön kuuluvat aktiivinen tuntityöskentely, kotitehtävien suoritus ajallaan ja kurssikokeen suorittaminen. Varsinaisen arvosanan lisäksi opiskelija voi saada tietoa omasta oppimisestaan opettajan kanssa käytävässä palautekeskustelussa, kirjallisella palautteella sekä itsearvioinnilla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opitaan derivoimaan ja käyttämään taitoa polynomifunktioiden tulkitsemisessa teknisiä apuvälineitä hyödyntäen.

Tilastolliset ja todennäköisyysjakaumat, 2 op (MAB9)

Opintojakson moduulit

- Tilastolliset ja todennäköisyysjakaumat, 2 op (MAB9), Valinnainen

Tavoitteet

Tilastolliset ja todennäköisyysjakaumat

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu normaalijakaumaan matemaattisena mallina
- tutustuu binomijakaumaan matemaattisena mallina
- vahvistaa ja monipuolistaa tilastojen käsittely- ja tutkimustaitojaan ohjelmistojen avulla

- tietää, kuinka lasketaan tilastollisiin jakaumiin liittyviä tunnuslukuja ja todennäköisyyksiä, ja osaa määrittää ne ohjelmistojen avulla
- ymmärtää luottamusvälin ja virhemarginaalin käsitteen ja osaa määrittää ne ohjelmistojen avulla.

Keskeiset sisällöt

Tilastolliset ja todennäköisyysjakaumat

- normaalijakauma ja jakauman normittamisen käsitteet (odotusarvo ja keskihajonta)
- toistokoe
- binomijakauma
- luottamusvälin ja virhemarginaalin käsite

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Moduuli voidaan toteuttaa tutkimus- ja projektitöiden muodossa yhdessä psykologian opintojakson kanssa.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arvosana perustuu monipuoliseen näyttöön. Arvosana kuvastaa, miten opiskelija on oppinut käsittelemään tilastoja määrittämällä tilastollisia tunnuslukuja ja todennäköisyyksiä jatkuvien jakaumien avulla. Monipuoliseen näyttöön kuuluvat aktiivinen tuntityöskentely, kotitehtävien suoritus ajallaan ja kurssikokeen suorittaminen. Varsinaisen arvosanan lisäksi opiskelija voi saada tietoa omasta oppimisestaan opettajan kanssa käytävässä palautekeskustelussa, kirjallisella palautteella sekä itsearvioinnilla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa vahvistetaan tilastojen käsittelytaitoja määrittämällä tilastollisia tunnuslukuja ja todennäköisyyksiä jatkuvien jakaumien avulla. Tilastolaskennan apuna käytetään digitaalisia ohjelmia.

Digimatematiikka, 2 op (MAB10)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija harjaantuu sujuvaan laskinohjelmien käyttöön peruslaskutoimitusten yhteydessä
- oppii piirtämään funktion kuvaajan sekä muuttamaan koordinaatiston asetuksia tilanteeseen sopivaksi
- oppii ratkaisemaan yhtälön, epäyhtälön ja yhtälöparin graafisesti ja symbolisesti
- oppii käyttämään laskimia ja matematiikan digitaalisia työvälineitä, kuten matikkaeditoria, geogebraa, taulukkolaskentaohjelmia ja todennäköisyyslaskuria
- oppii piirtämään yksinkertaisia mallikuvia ja tutkimaan niiden ominaisuuksia
- oppii piirtämään hajontakuvion, sovittamaan regressiosuoran ja määrittämään korrelaatiokertoimen
- oppii piirtämään ja tulkitsemaan sekä binomi- että normaalijakaumia

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- laskinohjelmat
- funktioiden piirtäminen ja tutkiminen geogebraalla
- yhtälöiden, epäyhtälöiden ja yhtälöparien ratkaisu laskimella ja geogebraalla
- matikkaeditorin sujuva käyttö
- taulukkolaskenta ja analyysi
- binomi- ja normaalijakaumien piirtäminen ja analyysi
- geometristen kuvien ja kappaleiden piirtäminen ja niiden ominaisuuksien tutkiminen

Paikallinen lisäys

Laaaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Matemaattisten apuvälineiden ja ohjelmien käyttö tukee erityisesti monitieteisen ja luovan osaamisen laaja-alaisia tavoitteita.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Hyväksytysti suoritetusta opintojaksosta annetaan suoritusmerkintä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Tämä kurssi antaa hyvät matemaattis-luonnontieteelliset digitaidot, joita tarvitaan niin matematiikan opinnoissa kuin myös jatko-opinnoissa ja oman talouden hallinnassa.

Abikertaus, 2 op (MAB11)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija kertaa suorittamiensa opintojaksojen sisältöjä mahdollisimman itsenäisesti työskennellen.
- Opiskelija valmistautuu samalla ylioppilaskirjoituksiin ja mahdollisiin matemaattisluonnontieteellisiin jatko-opintoihin.
- Opiskelija harjaantuu matematiikalle ominaisen täsmällisen kielen ja digiohjelmien käytössä ja hioo vastaustekniikkaansa.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- lukion pakollisten moduulien sisällöt
- kerrattavia teemoja opiskelijan ja opetusryhmän tarpeiden mukaan

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen**Vuorovaikutusosaaminen**

Opintojakson aikana opiskelijat työskentelevät pääasiassa pareittain tai ryhmissä ja tukevat toinen toisiaan ylioppilaskirjoituksiin valmistautumisessa.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointiin vaikuttavat opiskelijan paneutuminen kertaukseen ja pitkäjänteinen vuorovaikutteinen työskentely. Arviointiin vaikuttaa myös menestyminen preliminäärikokeessa.

Opintojakson vapaa kuvaus

Tässä opintojaksossa kerrataan ohjatusti lukion pakollisten moduulien sisällöt, hiotaan vastaustekniikkaa ja valmistaudutaan matematiikan ylioppilaskirjoituksiin.

7.13.3. Matematiikan yhteinen opintokokonaisuus (MAY)**Opintojaksot****Luvut ja yhtälöt, 2 op (MAY1)****Opintojakson moduulit**

- Luvut ja yhtälöt, 2 op (MAY1), Pakollinen

Tavoitteet

Luvut ja yhtälöt

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kertaa prosenttilaskennan periaatteet*
- *osaa käyttää verrannollisuutta ongelmanratkaisussa*
- *syventää murtolukujen laskutoimitusten osaamistaan*
- *kertaa potenssin laskusäännöt*
- *vahvistaa ymmärrystään funktion käsitteestä*
- *ymmärtää yhtälön ja yhtälöparin ratkaisemisen periaatteet*
- *oppii käyttämään ohjelmistoja funktion kuvaajan piirtämisessä, havainnoinnissa ja yhtälöiden ratkaisemisessa.*

Paikallinen lisäys

- pohtii matematiikan merkitystä yksilön ja yhteiskunnan näkökulmasta

Keskeiset sisällöt

Luvut ja yhtälöt

- *lukujoukot ja peruslaskutoimitukset*
- *luvun vastaluku, käänteisluku ja itseisarvo*
- *prosenttilaskenta*
- *potenssin laskusäännöt (eksponenttina kokonaisluku)*
- *suoraan ja kääntäen verrannollisuus*
- *funktio, kuvaajan piirto ja kuvaajan tulkinta*
- *ensimmäisen asteen yhtälön ratkaiseminen*

- yhtälöpari
- neliö- ja kuutiojuuri
- potenssifunktio ja potenssiyhtälö (asteluvut 2 ja 3)

Paikallinen lisäys

- suoraan ja kääntäen verrannollisten suureiden käyttö arjen tilanteissa

Paikallinen lisäys

Laaaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Laajennetaan opiskelijan tietämystä suomalaisten ja venäläisten matemaatikkojen merkityksestä tieteen kehitykselle.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson aikana opiskelijat tutustuvat toisiinsa työryhmissä työskentelyn avulla.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arvosana perustuu monipuoliseen näyttöön. Arvosana kuvastaa, miten opiskelija hallitsee peruslaskutoimitukset, prosenttilaskennan periaatteet, ymmärtää funktion käsitteen ja osaa ratkaista yhtälöitä ja yhtälöpareja. Monipuoliseen näyttöön kuuluvat aktiivinen tuntityöskentely, kotitehtävien suoritus ajallaan ja kurssikokeen suorittaminen. Varsinaisen arvosanan lisäksi opiskelija voi saada tietoa omasta oppimisestaan opettajan kanssa käytävässä palautekeskustelussa, kirjallisella palautteella sekä itsearviointilla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa kerrataan peruslaskutoimitukset, prosenttilaskennan periaatteet, vahvistetaan funktion käsitteen ymmärrystä sekä yhtälön ja yhtälöparin ratkaisutaitoja.

7.14. Musiikki (MU)

Oppiaine ja tehtävä

Lukiokoulutuksessa musiikin opetuksen tehtävänä on edistää opiskelijan aktiivista musiikillista toimintaa ja osallisuutta. Musiikin opetuksessa opiskelija tutustuu maailmaan moniaistisesti ja tutkii sitä etenkin kuulonvaraisesti. Hän syventää myönteistä suhdetta musiikkiin ja taiteelliseen ilmaisuun sekä pohtii niiden merkitystä elämässä.

Lukion musiikin opetus tarjoaa tilaisuuksia musiikillisten ilmaisutapojen kokeilemiseen, mielikuvituksen käyttöön ja taiteidenväliseen työskentelyyn. Luova tuottaminen ja uusien musiikillisten ratkaisujen etsiminen ovat prosesseja, jotka vaativat aikaa ja rauhaa ajatella. Ne kehittävät pitkäjänteisyyttä ja kykyä soveltaa opittua uusissa tilanteissa.

Musiikin opetuksen lähtökohtana ovat opiskelijoiden kokemukset ja musiikille antamat merkitykset. Omakohtainen musiikkisuhde vahvistaa itsetuntemusta ja kokonaisvaltaista hyvinvointia sekä musiikillisen identiteetin kehittymistä. Musiikin opetus myös syventää opiskelijan ymmärrystä musiikista yhteiskunnallisena ilmiönä. Musiikillinen ja muu taiteellinen työskentely

antavat valmiuksia musiikilliseen kansalaisaktiivisuuteen, kulttuuriseen ja yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen sekä median ja ääniympäristön kriittiseen tarkasteluun.

Musiikin opiskelu tukee oppimista ja yhteisöllisyyttä monin tavoin. Yhteismusisointi on ainutlaatuista ryhmätöimintää, joka vahvistaa vuorovaikutus- ja kommunikaatiotaitoja. Rakentava vuorovaikutus ja yhteensovittaminen avartavat opiskelijan näkemyksiä musiikista ja muista taiteista sekä kulttuurisista arvostuksista ja arvojärjestyksistä. Samalla kehittyvät muun muassa luovan ja kriittisen ajattelun taidot. Näitä taitoja opiskelija tarvitsee niin hyvän elämän rakentamisessa kuin eri alojen opinnoissa ja työtehtävissä.

Musiikkikäsitteiden merkitykset opitaan kehollisesti musiikillisessa toiminnassa auditiivisten, visuaalisten ja motoristen kokemusten kautta. Soivan äänimateriaalin lisäksi opetuksessa käytetään muun muassa puhetta, liikettä ja kuvia sekä erilaisia kirjoitettuja tekstejä, kuten nuotteja ja tabulatuureja.

Laaja-alainen osaaminen

Musiikin opiskelu on kokonaisvaltainen musiikillinen oppimisprosessi, jossa on kyse kehollisten, motoristen, kognitiivisten ja ilmaisutaitojen kehittämisestä sosiaalisessa vuorovaikutuksessa. Tämän lisäksi musiikilla oppiaineena on luonteva yhteys kaikkiin lukion laaja-alaisen osaamisen osa-alueisiin.

Musiikki on olennaiselta olemukseltaan yhteistoimintaa ja yhdessä tekemistä. Oppiaineena musiikki luo pohjaa **hyvinvointi-** ja **vuorovaikutustaitojen** sekä **eettisyyden** kehittymiselle. Se tarjoaa opiskelijoille mahdollisuuksia ymmärtää itseään ja muita ihmisiä sekä musiikin merkityksiä elämässä. Musiikkia opiskellessaan opiskelija oppii tunnistamaan vahvuuksiaan ja myös vielä harjoiteltavia taitoja. Musiikillisen ja muun taiteellisen toiminnan kautta opiskelijat harjaantuvat ymmärtämään muiden ajatuksia ja tunteita, mikä on edellytys myötätunnon kehittymiselle ja kyvylle asettua toisen asemaan.

Monipuolinen musiikin opetus kehittää opiskelijan **luovaa ja monitieteistä osaamista**. Musiikillinen toiminta ohjaa ymmärtämään, että mielikuvitus ja kyky kuvitteluun ovat tärkeitä inhimillisiä ominaisuuksia. Ne auttavat katsomaan asioita toisin, ajattelemaan uusilla tavoilla ja ratkomaan käytännön ongelmia. Kyky kuvitteluun on tärkeää myös **ympäristöosaamisen** kannalta. Ekologinen kuvittelukyky auttaa näkemään vaihtoehtoisia valinnan mahdollisuuksia ja punnitsemaan toiminnan seurauksia kestäväen elämäntavan näkökulmasta. Musiikin opetus vahvistaa esteettistä harkintakykyä ja auttaa hahmottamaan musiikin ja muiden tiedonalojen yhtymäkohtia. Olennaista taiteessa ja luovassa tuottamisessa on kuitenkin se, että ne auttavat näkemään toisissa täyden ihmisyyden taitoineen, tietoineen, kokemuksineen ja tunteineen.

Globaali- ja kulttuuriosaamisen sekä **yhteiskunnallisen osaamisen** kehittäminen kytkeytyy luontevasti musiikin opetuksen tavoitteisiin. Musiikki avaa näköalan ihmisenä olemiseen ja yhteiskuntaan. Musiikki ja muut taiteet avartavat ja laajentavat ajattelua, sisäistä katsetta, mikä auttaa näkemään esimerkiksi yli erilaisten raja-aitojen ja kohtaamaan konflikteja. Musiikillinen toiminta kehittää taitoa arvioida kriittisesti asioille annettuja ja ilmaisussa tuotettuja merkityksiä. Tällöin opiskelijoiden on mahdollista tarvittaessa vastustaa ajattelua, joka nojaa epädemokraattisiin arvoihin halventaen ihmisarvoa tai esimerkiksi muita kulttuureita. Musiikki opettaa opiskelijoita toimimaan vastuullisesti ja yhdessä yhteisen päämäärän hyväksi myös niiden kanssa, joiden lähtökohdat eroavat heidän omista lähtökohdista. Musiikin ja muun taiteen keinoin elämän vaikeidenkin aihepiirien käsittely on mahdollista.

Musiikki on kulttuurinen ilmiö ja myös musiikin tekemisen tavat ovat kulttuurisia. Siksi musiikin opiskelu syventää opiskelijoiden ymmärrystä niin oman maan kuin muiden maiden kulttuureista ja kulttuuriperinnoista. Näin musiikin opiskelu voi vahvistaa kulttuurisen moninaisuuden kunnioitusta ja ryhmien välistä dialogia.

Tavoitteet

Musiikin opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät musiikilliseen monipuolisuuteen, musiikilliseen luovaan ajatteluun, musiikin merkityksiin ja musiikilliseen vuorovaikutukseen sekä musiikin oppimiseen ja demokratiaan. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Musiikillinen monipuolisuus

Tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää edelleen musiikillista osaamistaan, kuten laulu-, soitto- ja kuuntelutaitoaan
- syventää musiikin eri tyyleihin, lajeihin ja historiaan liittyvää osaamistaan
- käyttää musiikkiteknologian mahdollisuuksia musiikin tekemisessä.

Musiikillinen luova ajattelu

Tavoitteena on, että opiskelija

- suhtautuu kiinnostuneesti ja uteliaasti musiikkiin sekä muuhun taiteelliseen ilmaisuun
- kokeilee rohkeasti uusia ja epätavallisiakin musiikillisia ideoita myös yhdessä muiden kanssa
- ymmärtää luovan prosessin luonnetta ja sietää keskeneräisyyttä.

Musiikin merkitys ja musiikillinen vuorovaikutus

Tavoitteena on, että opiskelija

- suhtautuu avoimesti ja arvostavasti eri kulttuureihin sekä käy dialogia musiikillisista kokemuksista
- oppii musiikin kautta suhtautumaan myötätuntoisesti monenlaisiin kokemuksiin ja elämäntilanteisiin
- osaa käyttää musiikkia hyvinvoinnin ylläpitämiseen ja edistämiseen
- huolehtii ääni- ja musisointiympäristön turvallisuudesta ja suojelee kuuloa.

Musiikin oppiminen ja demokratia

Tavoitteena on, että opiskelija

- tunnistaa musiikillisia vahvuuksiaan sekä rohkaistuu käyttämään ja kehittämään niitä
- asettaa tavoitteita musiikilliselle toiminnalleen ja kehittää toimintatapojaan
- osaa käyttää musiikillisia ja muita taiteellisia ilmaisukeinoja yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen
- ymmärtää ja tuntee vastuunsa sananvapautta, yksityisyyden suojaa ja tekijänoikeuksia koskeissa kysymyksissä.

Osaamisen arviointi

Musiikin opetuksessa arviointi tukee myönteisesti jokaisen opiskelijan musiikillisen osaamisen kehittymistä ja musiikkisuhteen syvenemistä. Oppimisprosessin aikana opiskelija saa ja antaa monipuolista palautetta, mikä ohjaa häntä arvioimaan ja edistämään omaa oppimistaan.

Luottamuksellisessa ja turvallisessa ilmapiirissä tapahtuva arviointi kohdistuu koko musiikinopiskelun prosessiin, musiikille ominaisten työskentelytapojen kehittymiseen ja opiskelulle asetettujen tavoitteiden toteutumiseen. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan lähtötaso sekä se, että opiskelijan osaaminen voi ilmetä millä tahansa musiikin osa-alueella.

Musiikissa arvioidaan opiskelijan musiikillista toimintaa koulussa ja erityisesti opintojaksojen aikana, ei hänen musikaalisuuttaan.

Opintojaksot

Intro - kaikki soimaan, 2 op (MU1)

Opintojakson moduulit

- Intro – kaikki soimaan, 2 op (MU1), Pakollinen

Tavoitteet

Intro – kaikki soimaan

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää äänenkäyttöään ja musisointitaitojaan
- uskaltaa käyttää musiikkia ilmaisunsa välineenä ja tuottaa musiikillisia ideoita
- harjaantuu hahmottamaan musiikin elementtejä kokemuksellisesti
- tutkii ja syventää omaa kuuntelusuhdettaan
- ymmärtää ja osaa soveltaa teknologian käyttömahdollisuuksia musiikissa
- ymmärtää musiikin merkityksiä ja merkityksellisyyttä elämässä ja yhteiskunnassa
- toimii edistämisen turvallisesta ääniympäristön syntymisestä.

Paikallinen lisäys

- pohtii omaa musiikillista identiteettiään ja musiikkikulttuurista taustaansa

Keskeiset sisällöt

Intro – kaikki soimaan

- monipuoliset äänenkäyttöä sekä laulu- ja yhteismusisointitaitoja kehittävät tehtävät ja ohjelmisto
- luovaan tuottamiseen ja taiteelliseen ilmaisuun rohkaisevat tehtävät
- musiikin merkitysten pohdintaan innostava kuuntelu- ja musisointiohjelmisto
- musiikkiteknologian monipuolisen hyödyntämisen mahdollisuudet
- mahdollisuuksien mukaan konserttikäyntejä ja tutustumista muihin taide- ja kulttuuripalveluihin

Paikallinen lisäys

- lisätään tietoa paikallisesta musiikkitoiminnasta

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson aikana opiskelija on mukana rakentamassa hyvinvoivaa musiikillista ryhmää luokassa sekä kehittää kokonaisvaltaista ymmärrystä musiikin hyvinvointivaikutuksista.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson aikana opiskelija kehittää vuorovaikutusosaamistaan toimimalla luovasti musiikillisen ryhmän jäsenenä.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arvioinnissa tarkastellaan opiskelijaa kokonaisvaltaisesti toimijana ja oppijana musiikillisessa yhteisössä. Arvioinnissa korostuu opiskelijan kyky osallistua musiikilliseen tekemiseen ryhmässä. Arvioinnissa painotetaan myös opiskelijan kykyä sanoittaa ajatuksiaan musiikkisuhteestaan ja musiikin merkityksistä elämässä ja yhteiskunnassa. Lisäksi arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan taidot käyttää musiikillista välineistöä turvallisesti. Opintojakso arvioidaan tuntiaktiivisuuden sekä tuntitehtävien ja muiden suoritteiden kokonaisuutena.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa syvennetään omaa henkilökohtaista musiikkisuhdetta ja kehitetään soitto-, laulu- ja musiikkiteknologiataitoja monipuolisen ohjelmiston avulla. Opintojaksossa rohkaistaan opiskelijaa taiteelliseen ja luovaan työskentelyyn sekä lisätään ymmärrystä musiikista kokonaisvaltaisesti.

Syke - soiva ilmaisu, 2 op (MU2)

Opintojakson moduulit

- Syke - soiva ilmaisu, 2 op (MU2), Pakollinen

Tavoitteet

Syke - soiva ilmaisu

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää osaamistaan itselleen mieluisissa musiikillisissa ilmaisutavoissa*
- *kehittää yhteismusisointitaitojaan ja taiteellista ilmaisuaan*
- *analysoi musiikin kulttuurisia piirteitä ja merkityksiä*
- *heittäytyy rohkeasti tuottamaan musiikillisia ideoita.*

Paikallinen lisäys

- oppii arvostamaan muiden opiskelijoiden musiikkikulttuurisia taustoja

Keskeiset sisällöt

Syke - soiva ilmaisu

- *musiikillisen osaamisen eri osa-alueita kehittävä ohjelmisto*
- *suomalaiset ja opiskelijoiden omat musiikkikulttuurit*
- *luovaa ajattelua ja taiteellista ilmaisua edistävät tehtävät myös teknologiaa hyödyntäen*

Paikallinen lisäys

- opiskelija valitsee itselleen tärkeän musiikillisen ilmaisutavan, johon syvenyy kurssilla
- opiskelijoiden omat musiikilliset ideat ja tuotokset

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Musiikillinen ilmaisu kasvaa ja kehittyy yhdessä muiden kanssa, osana musiikillista yhteisöä. Opintojaksossa on mahdollista jakaa omia musiikillisia ideoita ja tuottaa yhdessä luovaa materiaalia.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa kehitetään omaa luovaa ajattelua ja taiteellista ilmaisua.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksossa tutustutaan suomalaiseen musiikkikulttuuriperintöön ja opiskelijoiden omiin musiikillisiin kulttuuritaustoihin.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arvioinnissa tarkastellaan oppilasta kokonaisvaltaisesti toimijana ja oppijana musiikillisessa yhteisössä. Arvioinnissa korostuvat opiskelijan musiikillisen ilmaisun hallinta, aktiivisuus musiikin luovassa tuottamisessa sekä ymmärrys musiikin kulttuurisia merkityksiä kohtaan. Arvioinnissa otetaan huomioon myös taito kuunnella ja kommentoida kannustavasti muiden musiikillisia ja sanoitettuja kokemuksia. Opintojakso arvioidaan tuntiaktiivisuuden sekä tuntitehtävien ja muiden suoritteiden kokonaisuutena.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa syvennyttään omien musiikillisten ilmaisutapojen ja yhteismusisointitaitojen kehittämiseen monipuolisen ohjelmiston avulla. Ohjelmistossa otetaan huomioon suomalaiset musiikkikulttuurit ja opiskelijoiden omat musiikilliset kulttuuritaustat. Opintojaksossa harjoitellaan luovien musiikillisten ideoiden tuottamista esimerkiksi musiikkiteknologian avulla.

Genre - globaali uteliaisuus, 2 op (MU3)

Opintojakson moduulit

- Genre - globaali uteliaisuus, 2 op (MU3), Valinnainen

Tavoitteet

Genre - globaali uteliaisuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää musiikin kulttuurisidonnaisuutta ja kulttuurien välisiä kytköksiä*
- *suhtautuu uteliaasti ja perehtyy kokemuksellisesti itselleen uusiin musiikin lajeihin ja musiikkikulttuureihin*
- *hahmottaa itsensä osana globaalia musiikillista maailmaa*
- *tunnistaa omat lähtökohtansa sekä kulttuurien välisen vastavuoroisuuden haasteet ja mahdollisuudet.*

Keskeiset sisällöt

Genre - globaali uteliaisuus

- erilaiset musiikinlajit, musiikkityylit ja -kulttuurit sekä niihin kytkeytyvät merkitykset ja arvostukset
- musiikkikulttuurit kulttuurin osana
- monipuolinen työskentely erilaisten musiikkien kanssa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksossa tutustutaan erilaisiin musiikillisiin perinteisiin ja musiikkikulttuureihin. Opiskelija hahmottaa musiikin globaaleja ja paikallisia piirteitä sekä luo kytköksiä erilaisten kulttuurien välille. Opintojaksossa huomataan erilaisten rinnakkaisten ja sekoittuneiden kulttuurien rikkaus ja sekä opitaan arvostamaan kulttuurisen moninaisuuden luomia mahdollisuuksia.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksossa opitaan hahmottamaan musiikkiperinteet osana laajempaa ympäristöä ja perintöä. Opintojaksossa pohditaan musiikkikentän verkottuneisuutta ja pyritään hahmottamaan oma toimijuus, vastuu ja vaikuttamismahdollisuudet globaalissa maailmassa.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksossa opitaan hahmottamaan musiikkia kiinteänä osana yhteisöjen ja yhteiskuntien kulttuureja. Eri musiikkikulttuureihin tutustuminen lisää uteliaisuutta ja suvaitsevaisuutta uusia ja vieraita kulttuureja kohtaan.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arvioinnissa tarkastellaan oppilasta kokonaisvaltaisesti toimijana ja oppijana musiikillisessa yhteisössä. Arvioinnissa korostuu opiskelijan kyky oppia ja ymmärtää muiden kulttuurien musiikillisia piirteitä ja merkityksiä. Arvioinnissa otetaan huomioon myös opiskelijan musiikillisen ilmaisun hallinta erilaisia musiikkityylejä soittaessa ja lauletaessa. Opintojakso arvioidaan aktiivisuuden sekä tuntitehtävien ja muiden suoritteiden kokonaisuutena.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla tutustutaan opiskelijoille uusiin musiikinlajeihin, -tyyleihin ja -kulttuureihin. Opintojaksolla pyritään ymmärtämään musiikin kulttuurisia merkityksiä ja musiikkikulttuurien välisiä kytköksiä. Opintojaksolla käytetään monipuolisia työtapoja ja laaja-alaista ohjelmistoa.

Demo - luovasti yhdessä, 2 op (MU4)

Opintojakson moduulit

- Demo - luovasti yhdessä, 2 op (MU4), Valinnainen

Tavoitteet

Demo - luovasti yhdessä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää luovaa osaamistaan musiikillisessa tai taiteidenvälisessä prosessissa

- ottaa vastuuta ryhmän musiikillisesta toiminnasta
- syventää ymmärrystään musiikillisen vaikuttamisen ja vuorovaikutuksen tavoista
- hahmottaa musiikin suhdetta muihin taiteenlajeihin ja mediaan.

Keskeiset sisällöt

Demo - luovasti yhdessä

- moduulin tavoitteiden toteuttamistavan ja ohjelmiston opiskelijalähtöinen suunnittelu
- musiikillinen tai taiteidenvälinen ryhmän resurssien mukaan
- musiikin vaikuttavuus esimerkiksi vuorovaikutuksessa, lyriikassa ja muissa taiteissa, mediassa tai yhteiskunnassa

Paikallinen lisäys

- opintojakson aikana voidaan toteuttaa projekti esimerkiksi konsertin tai taiteidenvälisen yhteistyön muodossa

Paikallinen lisäys

Laja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa kehitetään omaa luovaa ajattelua ja taiteellista ilmaisua. Musiikkia lähestytään kokonaisvaltaisesti sen erilaisia ilmenemis- ja vaikuttamismuotoja tutkien. Opintojaksossa hyödynnetään musiikin luovaa tuottamista esimerkiksi muita taiteita apuna käyttäen.

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson sisältöjen kautta maailmankuvan avartuminen ja luova työskentely taiteen parissa lisäävät opiskelijan ja ryhmän hyvinvointia ja kulttuuritietoisuutta.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa kehitetään omaa aktiivista toimijuutta ryhmätyöskentelyssä musiikillisen toiminnan kautta.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arvioinnissa tarkastellaan oppilasta kokonaisvaltaisesti toimijana ja oppijana musiikillisessa yhteisössä. Arvioinnissa korostuu opiskelijan vastuunkanto ryhmän työskentelystä ja musiikillisesta toiminnasta. Arvioinnissa otetaan huomioon myös opiskelijan taito tuottaa musiikillisia luovia ideoita sekä kyky hahmottaa musiikkia osana muita taiteenlajeja ja mediaa. Opintojakso arvioidaan aktiivisuuden sekä tuntitehtävien ja muiden suoritteiden kokonaisuutena.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa tutustutaan musiikin monipuolisiin ilmenemismuotoihin yhteiskunnassa. Musiikkia tutkitaan yhteiskuntaan vaikuttavana taiteena, esimerkiksi yhteistyössä muiden taidealojen toimijoiden kanssa. Opintojakson sisältöjä suunnitellaan yhdessä ryhmän kanssa. Opintojaksossa voidaan toteuttaa yhdessä suunniteltu projekti.

Groove - yhtyesoitto, 2 op (MU5)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- opiskelija kehittää soittotaitojaan ja tekniikoitaan musisoivan ryhmän jäsenenä
- opiskelija rohkaistuu ilmaisemaan itseään musiikillisesti
- opiskelija tutustuu rytmimusiikin tyylilajeihin käytännön musisoimisen kautta

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- monipuolisesti ohjelmistoa rytmimusiikin eri tyylilajeista
- opintojakson osana myös opiskelijoiden omat sävellys- ja sovitusideat
- musiikkiteknologian mahdollisuudet osana yhtyesoittoa, esimerkiksi äänitallennus
- mahdollisuus valmistaa opintokokonaisuudesta konsertti tai esiintyä koulun eri tilaisuuksissa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa opitaan yhteisen musisoimisen, tekemisen ja osallistumisen kautta. Opintojaksossa luodaan hyväksyvä ja vuorovaikutteinen tutkiva ja oppiva ilmapiiri, jossa opiskelijan on luonnollista reflektoida omaa tekemistään sekä kannustaa muita. Opintojaksossa opiskelija saa kokemuksia yhteisöllisestä taiteentekemisestä omassa lukiossaan.

Hyvinvointiosaaminen

Yhtyesoitto- ja luovien muusikon taitojen rakentuminen nähdään osana opiskelijan kokonaisvaltaista hyvinvointia. Opintojaksossa luodaan perustaa niin luontevalla musiikillisella itseilmaisella kuin elinikäisellä, hyvinvointia tukevalle musiikkisuhteen rakentumiselle.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan arvosanalla hyväksytty (S) / hylätty (H). Arvioinnissa korostuu opiskelijan aktiivisuus ryhmässä, muiden kannustaminen sekä instrumentinhallinta.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla kehitetään ja syvennetään yhtyesoitto- ja vuorovaikutustaitoja sekä soittotekniikoita. Opintojaksolla tutustutaan rytmimusiikin eri tyylilajeihin käytännön musisoimisen kautta. Ryhmä voi vaikuttaa ohjelmiston valintaan sekä sovittaa ja säveltää materiaalia itse. Opintojakson aikana opiskelijoita rohkaistaan ilmaisemaan itseään musiikin kautta. Opintojaksolla valmistetaan mahdollisuuksien mukaan opintokokonaisuudesta konsertti tai muu esiintymiskokonaisuus. Jaksolla voidaan hyödyntää musiikkiteknologian tuomia mahdollisuuksia.

Sointi - yhtyelaulu, 2 op (MU6)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- opiskelija oppii vokaalimusiikin eri tyyilajeista käytännön musisoimisen kautta
- opiskelija oppii käyttämään ja huoltamaan omaa ääni- ja lauluinstrumenttiaan monipuolisesti
- opiskelija saa yleiskuvan ääni-instrumentin toiminnasta
- opiskelija oppii toimimaan laulavan yhtyeen jäsenenä
- opiskelija rohkaistuu ilmaisemaan itseään musiikillisesti

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- monipuolisesti säestyksellistä ja/tai säestyksetöntä vokaalimusiikkia
- ohjelmistossa voidaan hyödyntää esimerkiksi kansan- ja maailmanmusiikkia, rytmimusiikkia sekä klassisen musiikin vokaalimusiikkia
- materiaalina voi olla myös opiskelijoiden omia sävellys- ja sovitusideoita
- opintojaksossa voidaan hyödyntää opiskelijoiden omaa kielellistä osaamista ja laulutoivemateriaalia
- mahdollisuus valmistaa opintokokonaisuudesta konsertti tai esiintyä koulun eri tilaisuuksissa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa oppiminen perustuu yhteiseen musiikilliseen tekemiseen ja kokemiseen. Opintojaksossa opitaan toimimaan laulavan ryhmän jäsenenä sekä suhteuttamaan omaa äänenkäyttöä ja musisoimista muihin. Opintojaksossa opiskelija saa kokemuksia yhteisöllisestä taiteen tekemisestä omassa lukiossaan.

Hyvinvointiosaaminen

Lauluinstrumentin harjoittaminen sekä äänenhuollon perusteiden oppiminen nähdään osana opiskelijan kokonaisvaltaista hyvinvointia. Opintojaksossa luodaan perustaa niin luontevalle musiikilliselle itseilmaisulle kuin elinikäiselle, hyvinvointia tukevalle musiikkisuhteen rakentumiselle. Kokemukset yhdessä laulamisesta tuovat opiskelijalle voimavaroja kouluarjessa.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan arvosanalla hyväksytty (S) / hylätty (H). Arvioinnissa korostuvat opiskelijan aktiivisuus ryhmässä, muiden kannustaminen sekä oman äänenkäytön hallinta.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla hankitaan erilaisia kokemuksia yhtyelaulusta sekä kehitetään ja syvennetään lauluinstrumentin tuntemusta. Opintojaksolla tutustutaan vokaalimusiikin eri tyyilajeihin ja äänenhuollon perusteisiin käytännön musisoimisen kautta. Ryhmä voi vaikuttaa opintojakson ohjelmiston valintaan sekä sovittaa ja säveltää materiaalia itse. Opintojakson aikana opiskelijoita rohkaistaan ilmaisemaan itseään laulumusiikin kautta. Opintojaksolla valmistetaan mahdollisuuksien mukaan opintokokonaisuudesta konsertti tai muu esiintymiskokonaisuus. Opintojaksolla voidaan hyödyntää musiikkiteknologian tuomia mahdollisuuksia.

7.15. Opinto-ohjaus (OP)

Oppiaine ja tehtävä

Opinto-ohjauksen tehtävänä on tarjota opiskelijalle mahdollisuus hankkia sellaisia tietoja ja taitoja, joita hän tarvitsee elämässä, opiskelussa ja työelämässä. Opinto-ohjauksella tarkoitetaan toimia, joiden avulla opiskelija vahvistaa toimijuuttaan, toimintakykyään, oppimaan oppimistaan sekä urasuunnittelutaitojaan. Toimijuudella tarkoitetaan tässä yhteydessä opiskelijan kykyä rakentaa tulevaisuuttaan sekä taitoa tehdä opintoihin ja työuraan liittyviä päätöksiä. Opinto-ohjauksen avulla vahvistuu opiskelijan usko omiin mahdollisuuksiin saavuttaa asettamansa tavoitteet ja opiskelija luottaa selviytyvänsä muutostilanteista.

Opinto-ohjaus yhdistää lukiota yhteiskuntaan ja työelämään. Sen avulla edistetään oikeudenmukaisuuden, yhdenvertaisuuden, tasa-arvon ja osallisuuden toteutumista sekä ehkäistään syrjäytymistä koulutuksesta ja työelämästä. Sukupuolitietoisella ohjauksella pyritään purkamaan segregoituneita koulutus- ja työmarkkinoita. Opinto-ohjauksessa kehittyvät tiedot ja taidot edistävät osaavan työvoiman saatavuutta sekä osaamisen kysynnän ja tarjonnan yhteensovittamista tulevaisuuden työelämässä.

Laaja-alainen osaaminen

Opinto-ohjauksessa opiskelija oppii tietoja ja taitoa toimia vastuullisena kansalaisena ja osallistua aktiivisesti yhteiskunnan toimintaan. Hän omaksuu elinikäisen oppimisen taitoja, urasuunnittelutaitoja ja työelämävalmiuksia. Opiskelija pohtii toimintaansa ja työskentelee rakentavasti muiden kanssa. Opinto-ohjauksen avulla opiskelija kehittää **yhteiskunnallista** ja **vuorovaikutusosaamistaan**.

Opiskelija osaa opinto-ohjauksen tuella etsiä aktiivisesti tietoa, tarkastella sitä kriittisesti ja soveltaa sitä. Hän oppii kehittämään **hyvinvointiosaamistaan**. Opiskelija harjaantuu tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja oppii kohtaamaan epävarmuutta sekä hakemaan tarvittaessa ohjausta ja neuvontaa.

Opinto-ohjauksen avulla opiskelija kehittää **monitieteisen ja luovan osaamisen** tavoitteiden mukaista sinnikkyyttä, ongelmanratkaisukykyä ja uteliaisuutta uusia oppimismahdollisuuksia kohtaan. Hän kehittää **eettisen ja ympäristöosaamisen** sekä **globaali- ja kulttuuriosaamisen** tavoitteissa linjattua halua kehittyä mainittujen osaamisalueiden ja elämän eri osa-alueilla.

Tavoitteet

Opinto-ohjaus tukee opiskelijan uskoa tulevaisuuteen ja antaa hänelle rohkeutta vaikuttaa siihen.

Opinto-ohjauksen tavoitteena on, että

opiskelija

- löytää omat elinikäistä oppimista tukevat tapansa oppia
- saa tukea elämänsuunnitteluun ja -hallintaan sekä koulutukseen ja uravalintoihin liittyviin päätöksiin
- suunnittelee ja hallitsee ajankäyttöään
- osaa arvioida toimijuuttaan ja voimavarojaan, ohjaus- ja tuentarvettaan sekä ryhmätyö- ja vuorovaikutustaitojaan
- tunnistaa arvojen, uskomusten ja itselleen merkittävien ihmisten vaikutusta valintoihin ja päätöksiin
- oppii itsearviointitaitoja sekä osaa kartoittaa ja sanoittaa osaamistaan ja vahvuuksiaan

- tuntee keskeiset jatkokoulutuksiin, työelämään ja urasuunnitteluun liittyvät tietolähteet, ohjauspalvelut ja hakujärjestelmät sekä osaa käyttää niissä olevaa informaatiota urasuunnittelussa ja jatko-opintoihin hakeutumisessa
- oppii arvioimaan omien opiskelu- ja urasuunnittelutaitojensa kehittymistä
- harjaantuu arvioimaan tiedonhankintataitojaan ja tieto- ja viestintätekniikan taitojaan koulutus- ja työelämätiedon hankkimisessa
- kiinnittää huomiota taitoonsa tunnistaa eri tietolähteiden luotettavuutta ja tarkoituksenmukaisuutta omassa urasuunnittelussaan
- toimii ja arvioi toimintaansa digitaalisissa tai muissa ympäristöissä, joissa käydään urasuunnitteluun liittyvää keskustelua.

Osaamisen arviointi

Opinto-ohjauksesta ei anneta arvosanaa kuten muista oppiaineista, vaan opintojaksoista annetaan suoritusmerkinnät. Opinto-ohjauksessa arviointi perustuu opiskelijan itsearviointiin sekä vuorovaikutteeseen, ohjaavaan ja kannustavaan palautteeseen eri ohjaustoimien yhteydessä. Jokainen opiskelija asettaa itselleen omat tavoitteensa, joiden toteutumista ohjauksessa seurataan.

Opintojaksot

Minä opiskelijana, 2 op (OP01)

Opintojakson moduulit

- Minä opiskelijana, 2 op (OP1), Pakollinen

Tavoitteet

Minä opiskelijana

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tunnistaa ja osaa sanoittaa vahvuuksiaan, osaamistaan ja kiinnostuksen kohteitaan
- tuntee lukio-opintojen käytänteet ja opintojen rakenteen
- asettaa valintojaan tärkeysjärjestykseen suhteessa omiin suunnitelmiinsa
- osaa lukiossa tarvittavat opiskelutaidot ja -menetelmät sekä työtavat
- tunnistaa henkilökohtaisen opintosuunnitelman merkityksen urasuunnittelun kannalta
- osaa suunnitella opintojaan suhteessa ylioppilastutkinnon suorittamiseen liittyviin vaatimuksiin
- ymmärtää, miten tehdyt valinnat vaikuttavat mahdollisuuksiin hakeutua jatko-opintoihin
- osaa suunnitella ajankäyttönsä siten, että selviytyy opiskelun ja muun elämän vaatimuksista
- tunnistaa tapoja edistää hyvinvointiaan ja toimintakykyään.

Paikallinen lisäys

- omien opiskelutaitojen vahvistaminen
- lukion opiskeluhoollon palveluihin tutustuminen
- omien lukio-opintojen suunnittelu

Keskeiset sisällöt

Minä opiskelijana

- henkilökohtainen opintosuunnitelma: opiskelu-, ylioppilastutkinto- sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelma
- itsetuntemus ja omat vahvuudet sekä oman osaamisen monipuolinen tunnistaminen, kehittäminen ja dokumentointi

- *toimijuus, arjen- ja elämänhallintataidot, minäpystyvyys sekä toimintakyky*
- *hyvinvointi, opiskelukyky, tasapainoinen elämä*
- *opiskelu- ja tiedonhankintataidot, oppimaan oppiminen*
- *jatko-opintoihin ja tulevaisuuden suunnitteluun liittyvät tietolähteet, digitaaliset ohjauspalvelut ja hakujärjestelmät*
- *työelämään sekä toisen ja korkea-asteen koulutuspaikkoihin tutustuminen*
- *lukio-opintojen kannalta kulloinkin ajankohtaiset asiat*

Paikallinen lisäys

- henkilökohtaisen opintosuunnitelman laatiminen ja päivittäminen
- omien opiskelutaitojen ja oppimaan oppimisen taitojen vahvistaminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Minä opiskelijana -opintojaksossa opiskelija tutustuu lukioon toimintaympäristönä yhdessä muiden opiskelijoiden kanssa ja vahvistaa omaa **vuorovaikutusosaamistaan**.

Hyvinvointiosaaminen

Minä opiskelijana -opintojaksossa opiskelija vahvistaa **omaa hyvinvointiosaamistaan**. Opiskelija kehittää omia oppimaan oppimisen taitojaan ja pohtii omia vahvuuksiaan. Opiskelija vahvistaa ajanhallintataitojaan ja tutustuu lukion opiskelijapalveluihin.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Minä opiskelijana -opintojaksossa opiskelija kehittää omaa **monitieteistä ja luovaa osaamistaan**. Hän kehittää omia opiskelutaitojaan ja ongelmanratkaisukykyään.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Minä opiskelijana -opintojaksolla tutustutaan lukio-opintojen käytänteisiin, ylioppilastutkintoon ja lukion opiskelijapalveluihin sekä laaditaan henkilökohtainen opintosuunnitelma.

Jatko-opinnot, työelämä ja tulevaisuus, 2 op (OP02)

Opintojakson moduulit

- Jatko-opinnot, työelämä ja tulevaisuus, 2 op (OP2), Pakollinen

Tavoitteet

Jatko-opinnot, työelämä ja tulevaisuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa suunnitella tulevaisuuttaan sekä tuntee koulutusvaihtoehtoja ja työelämän mahdollisuuksia muuttuvassa maailmassa*

- syventää osaamistaan itsetuntemuksen sekä elämänsuunnittelu- ja elämänhallintataitojen osalta
- tunnistaa ja osaa sanoittaa sekä dokumentoida osaamistaan
- tuntee keskeiset työelämätaidot ja osaa arvioida osaamistaan suhteessa niihin
- tuntee työelämän ja työllistymisen eri muotoja sekä ymmärtää yhteiskunnan ja talouden muutosten merkityksen työllisyyden näkökulmasta
- tuntee yrittäjyyden eri muotoja ja osaa arvioida omaa suhdettaan yrittäjyyteen
- tuntee kansainvälisiä koulutus- ja työllistymisvaihtoehtoja
- osaa toimia monikulttuurisissa toimintaympäristöissä
- tuntee itsensä kannalta olennaiset jatkokoulutusvaihtoehdot ja niiden pääsyvaatimukset sekä valintaprosessit
- osaa hakea töitä ja tunnistaa erilaisia työllistymismahdollisuuksia.

Paikallinen lisäys

- työelämäntuntemuksen vahvistuminen
- korkeakouluihin ja erilaisiin jatko-opintomahdollisuuksiin tutustuminen
- korkeakoulujen valintaprosessin hahmottaminen

Keskeiset sisällöt

Jatko-opinnot, työelämä ja tulevaisuus

- henkilökohtaisen opinto-, ylioppilastutkinto- sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelman päivittäminen
- jatko-opintojen ja tulevaisuuden suunnittelu, jatko-opintoihin hakeutuminen Suomessa ja ulkomailla
- työelämä tietous ja -taidot, yrittäjyys muuttuvassa ja monimuotoisessa maailmassa
- työelämään sekä jatko-opintoihin tutustuminen ja kokemusten hankkiminen
- oman talouden hallinta, opintotuki ja asuminen
- oman hyvinvoinnin edistäminen
- tulevaisuuden ennakkointiosaaminen sekä kyky tunnistaa oppimistarpeensa suhteessa tulevaisuuden osaamistarpeisiin
- lukio-opintojen kannalta kulloinkin ajankohtaiset asiat

Paikallinen lisäys

- oman henkilökohtaisen opintosuunnitelman päivittäminen
- tutustuminen eri jatko-opintomahdollisuuksiin Suomessa ja ulkomailla
- tutustuminen työelämään työelämäkurkistuksen kautta

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Jatko-opinnot, työelämä ja tulevaisuus -opintojaksossa opiskelija vahvistaa **hyvinvointiosaamistaan**. Hän pohtii omia vahvuuksiaan ja vahvistaa elämänhallinnan taitojaan. Opiskelija rakentaa aktiivisesti suunnitelmaa tulevaisuudestaan.

Vuorovaikutusosaaminen

Jatko-opinnot, työelämä ja tulevaisuus -opintojaksossa opiskelija vahvistaa **vuorovaikutusosaamistaan**. Hän tutustuu työelämään ja erilaisiin jatko-opintomahdollisuuksiin yhdessä muiden opiskelijoiden kanssa.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Jatko-opinnot, työelämä ja tulevaisuus -opintojaksossa opiskelija kehittää työelämävalmiuksiaan. Hän tutustuu erilaisiin opiskelumahdollisuuksiin Suomessa ja ulkomailla. Hän vahvistaa **yhteiskunnallista osaamistaan** ja tutustuu yrittäjyyteen.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Jatko-opinnot, työelämä ja tulevaisuus -opintojaksossa opiskelija tutustuu erilaisiin kansainvälisiin opiskelumahdollisuuksiin ja vahvistaa näin **globaali- ja kulttuuriosaamistaan**.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Jatko-opinnot, työelämä ja tulevaisuus -opintojaksolla tutustutaan erilaisiin jatko-opintomahdollisuuksiin, korkeakouluihin sekä työelämään. Opintojaksolla päivitetään oma ylioppilastutkinto- ja jatko-opintosuunnitelma.

Tutorina toimiminen lukiossa, 2 op (OP03)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- opintojaksolla valmistaudutaan tutorina toimimiseen Suomalais-venäläisen koulun lukiossa
- lukion ensimmäisen vuosikurssin opiskelijoiden perehdyttäminen lukio-opintojen käytänteisiin
- lukion ja opiskelijoiden yhteisöllisyyden ja hyvän opiskeluilmapiirin lisääminen

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- lukion markkinointiin ja esittelytilaisuuksiin osallistuminen mahdollisuuksien mukaan
- tapahtumien suunnittelu ja toteuttaminen ensimmäisen vuosikurssin opiskelijoille
- lukion aloittavien opiskelijoiden ohjaus ja avustaminen lukio-opintojen käytänteisiin liittyvissä asioissa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija kehittää opintojaksolla omaa vuorovaikutusosaamistaan toimiessaan yhteistyössä muiden tutoreiden, opettajien sekä uusien opiskelijoiden kanssa.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija tunnistaa omia vahvuuksiaan tutorina ja vahvistaa ymmärrystään opiskelijoiden hyvinvoinnin ja yhteisöllisyyden merkityksestä lukiossa.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (S).

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla valmistaudutaan toimimaan tutorina Suomalais-venäläisen koulun lukiossa. Tutorit suunnittelevat ja toteuttavat tapahtumia lukion ensimmäisen vuosikurssin opiskelijoille sekä osallistuvat mahdollisuuksien mukaan lukion markkinointiin. Tavoitteena on lisätä koulun yhteisöllisyyttä ja hyvää opiskeluilmapiiriä sekä perehdyttää uudet opiskelijat lukio-opintoihin.

7.16. Psykologia (PS)

Oppiaine ja tehtävä

Psykologian tehtävä on antaa opiskelijalle valmiuksia havainnoida, ymmärtää ja arvioida ihmisen psyykkistä toimintaa ja siihen vaikuttavia sosiaalisia, kulttuurisia ja biologisia tekijöitä. Opetuksessa perehdytään psykologian tieteenalan kieleen, käsitteisiin ja tapoihin rakentaa tietoa. Oppiaineen sisällöt perustuvat tutkimustietoon, joka tuodaan lähelle opiskelijaa kytkemällä se ihmisen toiminnan ja arjen ilmiöiden ymmärtämiseen. Psykologian moninäkökulmaisuus sekä empiirinen ja reflektiivinen ote kehittävät laajasti opiskelijan ajattelun taitoja. Opiskelijaa ohjataan ymmärtämään psyykkisten, biologisten, sosiaalisten ja kulttuuristen tekijöiden välistä vuorovaikutusta ja vastavuoroista riippuvuutta sekä vahvistamaan taitoa arvioida ja soveltaa oppimaansa.

Psykologian opetuksessa käytetään monipuolisia ja opiskelijaa aktivoivia menetelmiä sekä hyödynnetään digitaalisuuden ja erilaisten oppimisympäristöjen mahdollisuuksia. Psykologiassa on luontevaa tehdä yhteistyötä eri oppiaineiden kanssa. Psykologian oppiaineeseen sisältyviä ilmiöitä tarkastellaan erityisesti biologiassa, terveystiedossa, opinto-ohjauksessa, filosofiassa, uskonnossa ja elämänkatsomustiedossa kullekin oppiaineelle ominaisella tavalla. Opetuksessa tehdään mahdollisuuksien mukaan yhteistyötä yliopistojen ja korkeakoulujen kanssa.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet toteutuvat yhdessä psykologian oppiaineen tavoitteiden kanssa.

Hyvinvointiosaamisen näkökulmasta psykologian tiedot ja taidot tukevat itsetuntemusta, itsensä kehittämistä, muiden ihmisten ymmärtämistä sekä psyykkisen hyvinvoinnin ylläpitämistä. Psykologian opetus tukee opiskelijan identiteetin rakentamista ja antaa valmiuksia tarkastella omaa psyykkistä hyvinvointia sekä tehdä sitä tukevia ratkaisuja. Psykologian tietojen pohjalta opiskelija saa välineitä ymmärtää sosiaalisten suhteiden, tunteiden säätelytaitojen ja resilienssin merkitystä kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin ylläpitämisessä ja palauttamisessa.

*Psykologian opetuksessa käytetään dialogisia ja reflektiivisiä menetelmiä, jotka vahvistavat opiskelijan **vuorovaikutusosaamista**. Psykologian opiskelu kehittää taitoja tunnistaa sosiaalisessa vuorovaikutuksessa tärkeitä tunteita niin itsessä kuin muissa. Psykologian opetus kehittää valmiuksia rakentamaan viestintään sekä ymmärrystä empatian merkityksestä sosiaalisissa suhteissa.*

*Psykologian opiskelu tukee laajasti opiskelijan **monitieteistä ja luovaa osaamista**. Perehtyminen oppimisen psykologiaan antaa opiskelijalle valmiuksia tiedostaa, arvioida ja kehittää omia oppimisen taitojaan. Psykologiassa ihmisen toimintaa tarkastellaan monipuolisesti luonnontieteellisestä, yhteiskuntatieteellisestä ja käyttäytymistieteellisestä*

näkökulmasta. Ihmisen tiedonkäsittelyn rajoitusten ja mahdollisuuksien käsittely tukee kriittisen ajattelun kehittymistä ja monilukutaitoa. Oppiaineen soveltava luonne luo perustaa luovalle tiedonkäsittelylle.

Psykologian opiskelu kehittää opiskelijan itsetuntemusta, mikä tukee urasuunnittelua, työelämävalmiuksia ja muuta **yhteiskunnallista osaamista**. Psykologian opiskelu antaa valmiuksia ymmärtää esimerkiksi pystyvyysuskomusten, itsensä kehittämisen ja tavoitteiden asettamisen merkitystä yritteliään asenteen taustalla.

Psykologian opiskelu antaa välineitä ymmärtää ihmisten arvojen, asenteiden ja käyttäytymisen eroja **eettisissä** kysymyksissä. Psykologian sisällöt lisäävät ymmärrystä maailmankuvan merkityksestä ihmisen ajattelulle ja toiminnalle tukien **ympäristöosaamisen** kehittymistä.

Psykologia antaa tutkimustietoon perustuvia näkökulmia siihen, mikä ihmisyydessä on universaalia ja mikä kulttuurisidonnaista. Psykologian opiskelu kehittää valmiuksia ymmärtää yksilöiden välisiä eroja ja kulttuurien moninaisuutta ja kehittää siten **globaali- ja kulttuuriosaamista**.

Tavoitteet

Psykologian opetuksen yleisenä tavoitteena on, että

opiskelija

- hahmottaa tutkimustiedon pohjalta ihmisen toiminnan kokonaisuutena, joka perustuu psyykkisten, biologisten, sosiaalisten ja kulttuuristen tekijöiden vuorovaikutukseen
- hallitsee psykologian keskeisiä käsitteitä ja kysymyksenasetteluja sekä osaa perustella väitteitä psykologian tietojen ja näkökulmien pohjalta
- osaa hankkia psykologista tietoa eri tietolähteistä ja kykenee arvioimaan tiedon luotettavuutta ja pätevyyttä
- pystyy arvioimaan psykologisen tutkimuksen mahdollisuuksia, rajoituksia ja eettisiä näkökulmia sekä hallitsee tutkimustiedon soveltamisen ja kriittisen ajattelun taitoja
- ymmärtää psykologista tietoa siten, että pystyy soveltamaan tietoaan oman hyvinvointinsa edistämiseen, ihmissuhteidensa ja vuorovaikutustaitojensa vahvistamiseen sekä omien opiskelu- ja ajattelutaitojensa kehittämiseen
- osaa hyödyntää ja soveltaa psykologian tietoja laaja-alaisen ilmiöiden jäsentämiseen ja kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämiseen.

Osaamisen arviointi

Psykologian oppiaineessa arvioinnin tehtävänä on tukea opiskelijan oppimista sekä antaa palautetta oppimisprosessista ja osaamisesta. Arvioinnin avulla opiskelijaa kannustetaan ajattelun taitojen monipuoliseen kehittämiseen. Arviointiin kuuluu sekä oppimisprosessin aikainen palaute että opitun ja osaamisen arviointi. Arviointi kohdistuu laaja-alaisen osaamisen ja psykologian yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisten sisältöjen hallintaa painottaen. Arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen näyttöön, ja siinä kiinnitetään huomiota sekä opiskelijan tiedolliseen että tiedonkäsittelyn osaamiseen. Tiedollisessa osaamisessa kiinnitetään huomiota psykologisen tiedon ja käsitteistön hallintaan. Tiedonkäsittelyn osaamisen arvioinnissa painottuu taito analysoida, soveltaa ja arvioida psykologista tietoa ja tutkimuksia. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota myös tiedon hankinnan ja esittämisen taitoihin.

Opintojaksot

Toimiva ja oppiva ihminen, 2 op (PS1)

Opintojakson moduulit

- Toimiva ja oppiva ihminen, 2 op (PS1), Pakollinen

Tavoitteet

Toimiva ja oppiva ihminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää, millainen tiede psykologia on ja että psykologinen tieto perustuu tutkimuksiin
- osaa kuvailla tieteellisen ajattelun peruspiirteitä psykologian näkökulmasta
- osaa selittää tietoisien ja ei-tietoisien toiminnan luonnetta ja eroja
- osaa eritellä ihmisen toimintaan liittyviä psyykkisiä, biologisia, sosiaalisia ja kulttuurisia tekijöitä
- tutustuu johonkin hyvinvoinnin ilmiöön psyykkisestä, biologisesta, sosiaalisesta ja kulttuurisesta näkökulmasta
- osaa eritellä oppimiseen liittyviä psyykkisiä, biologisia, sosiaalisia ja kulttuurisia tekijöitä sekä arvioida ja kehittää tämän tiedon pohjalta omaa oppimistaan ja opiskeluaan.

Paikallinen lisäys

- oivaltaa psykologian aiheiden linkittymisen arkipäivän ilmiöihin
- ymmärtää psykologisten ilmiöiden moniulotteisuuden ja sen, että ihmisen käyttäytymisen syistä on monia erilaisia näkemyksiä ja teorioita

Keskeiset sisällöt

Toimiva ja oppiva ihminen

Ihmisen toiminnan tarkastelu psykologian näkökulmista

- psyykkinen näkökulma: perustietoa tiedonkäsittelystä, motiiveista ja tunteista
- biologinen näkökulma: perustietoa hermoston toiminnasta ja evoluutiopsykologian lähestymistavasta
- sosiaalinen näkökulma: perustietoa sosialisatiosta ja tilannetekijöistä
- kulttuurinen näkökulma: esimerkkejä kulttuurien eroista ja yhtäläisyyksistä
- tietoinen ja ei-tietoinen toiminta

Oppiminen ja opiskelu psykologian näkökulmista

- psyykkinen näkökulma: ehdollistuminen, perustietoa työmuistin ja säilömuistin toiminnasta, sisäiset mallit, oppimisstrategiat, metakognitio, tavoiteorientaatiot ja pystyvyysuskomukset
- biologinen näkökulma: aivojen plastisuus ja unen vaikutus oppimiseen
- sosiaalinen ja kulttuurinen näkökulma: esimerkkejä oppimisen sosiaalisuudesta ja erilaisista oppimiskulttuureista

Psykologinen tutkimus

- tieteellinen tieto ja arkitieto
- tieteellisen tutkimuksen prosessi
- otoksen ja perusjoukon merkitys tutkimuksen arvioinnissa
- psykologisen tutkimuksen eettiset periaatteet
- esimerkkejä laadullisista ja määrällisistä psykologian tutkimuksista

Paikallinen lisäys

- psyykkisen, biologisen, sosiaalisen ja kulttuurisen näkökulman yhteenkietoutuminen ihmisen toiminnassa
- psyykkiset, biologiset, sosiaaliset ja kulttuuriset tekijät opiskelijan omassa elämässä
- oman oppimisen reflektointi

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaamista vahvistaa opintojakson sisällöistä etenkin ihmisen käyttäytymisen sosiaalisen ja kulttuurisen ulottuvuuden tarkastelu. Opiskelija omaksuu tietoa kulttuurien eroista ja niiden vaikutuksista ihmisen käyttäytymiseen ja toimintaan, mikä vahvistaa taitoa toimia erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Lisäksi opiskelija ymmärtää sosiaalisuuden ja vuorovaikutuksen merkityksen oppimisen kannalta.

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksolla jokainen opiskelija perehtyy johonkin hyvinvoinnin ilmiöön, mikä kasvattaa syvällistä ja kokonaisvaltaista ymmärrystä ihmisen hyvinvointiin vaikuttavista tekijöistä. Myös ihmisen toiminnan eri näkökulmien, psyykkisen, biologisen, sosiaalisen ja kulttuurisen, opiskelu antaa opiskelijalle monipuolisia keinoja havainnoida omaan hyvinvointiinsa vaikuttavia tekijöitä. Hyvinvointiosaamista lisäävät myös oppimisstrategioiden ja metakognitiivisten taitojen opiskelu, sillä opiskelija voi niiden kautta ideoida ja luoda itselleen sopivia opiskelukäytänteitä ja -taitoja.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Ihmisen toiminnan tarkastelu kulttuurisesta näkökulmasta antaa opiskelijalle perustietoa kulttuurin merkityksestä ihmisen elämässä. Opintojakso voi tarjota opiskelijalle tietoa esimerkiksi siitä, miten individualistisen tai kollektivistisen kulttuurin keskuudessa eläminen voi vaikuttaa yksilön toimintaan. Esimerkit erilaisten kulttuuristen tekijöiden vaikutuksista ihmisen toimintaan voivat parhaimmillaan lisätä muiden kulttuurien ymmärtämistä ja suvaitsevaisuutta.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson oppimiseen liittyvät sisällöt tukevat monitieteistä ja luovaa osaamista. Opiskelijan on mahdollista omaksua sellaisia edullisia opiskelukäytänteitä ja -taitoja, joista on hyötyä myös muiden oppiaineiden opiskelussa. Monitieteistä osaamista lisää myös tieteellisen tutkimuksen perusteiden opiskelu. Aihepiiriä lähestytään psykologian näkökulmasta, mutta samalla opiskelija saa yleispätevää tietoa siitä, miten tieteellinen tutkimus toteutetaan ja miten tieteellistä tietoa ja teorioita muodostetaan.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi ja opiskelijan saama palaute koskee sekä tiedollista osaamista että taitoa soveltaa tietoa. Sen tarkoituksena on ohjata opiskelijaa yhä taitavamaksi tiedon käyttäjäksi. Lisäksi opiskelija pohtii omia tavoitteitaan ja reflektoi niiden toteutumista opintojakson aikana. Opintojaksolla arvioidaan erityisesti sitä, kuinka hyvin opiskelija osaa soveltaa oppimaansa teorian tietoa todelliseen elämään ja ihmisen käyttäytymiseen. Keskeisiä arvioitavia taitoja ovat ihmisen kokonaisvaltaisen toiminnan, tieteellisen tiedon erityispiirteiden ja rakentumisen sekä oppimisen psykologisen näkökulman ymmärtäminen.

Opintojakson vapaa kuvaus

Psykologian ensimmäinen opintojakso perehdyttää opiskelijaa siihen, millainen tieteenala psykologia on ja millaisia aiheita se käsittelee. Opiskelija saa tietoa siitä, kuinka tieteellistä tietoa saavutetaan ja miten se eroaa arkitiedosta. Samalla opintojakso havainnollistaa opiskelijalle, että psykologian teemat linkittyvät vahvasti tavallisiin arkielämän ilmiöihin.

Kehittyvä ihminen, 2 op (PS2)

Opintojakson moduulit

- Kehittyvä ihminen, 2 op (PS2), Valinnainen

Tavoitteet

Kehittyvä ihminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa eritellä ihmisen yksilölliseen kehitykseen vaikuttavia tekijöitä ja niiden keskinäistä vuorovaikutusta*
- *osaa selittää, miten hermoston kypsyminen ja muovautuminen heijastuvat psyykkiseen kehitykseen sikiökaudelta läpi elämänkulun*
- *osaa kuvailla lapsuus- ja nuoruusiän sosioemotionaalista ja kognitiivista kehitystä sekä soveltaa niihin liittyvää teoria- ja tutkimustietoa*
- *osaa antaa esimerkkejä sosialisointin ja kulttuurin vaikutuksesta ihmisen kehitykseen*
- *ymmärtää kokonaisvaltaisesti kehityksen yksilöllisyyttä ja jatkuvuutta*
- *perehtyy nuoruusiän psykologiaan ja pohtii aikuisuuteen siirtymiseen liittyviä tekijöitä*
- *osaa soveltaa kehityspsykologista tietoa itsensä ja muiden ihmisten ymmärtämiseen ja vuorovaikutustaitojensa kehittämiseen*
- *osaa kuvailla, miten ihmisen kehitystä tutkitaan.*

Paikallinen lisäys

- oivaltaa yksilölliseen kehitykseen vaikuttavien tekijöiden rikkauden ja moninaisuuden
- ymmärtää sosiaalisten kontaktien ja vuorovaikutuksen merkityksen ihmisen tasapainoiselle kehitykselle
- hahmottaa, mitkä asiat yksilön kehityksessä määräytyvät yksilöstä riippumatta sekä miten ja missä määrin kehitykseen voi itse vaikuttaa

Keskeiset sisällöt

Kehittyvä ihminen

Hermoston kehitys psyykkisten toimintojen näkökulmasta elämänkulun aikana

- *perimän merkitys*
- *kypsyminen ja oppiminen*
- *herkkyyskaudet*
- *plastisuuden merkitys kehityksessä*

Tunne-elämän ja vuorovaikutuksen kehitys lapsuudessa ja nuoruudessa

- *varhainen vuorovaikutus ja kiintymyssuhteet*
- *temperamentti*
- *minuus ja minäkäsitys*
- *tunteet, tunnetaidot ja tunteiden säätely*
- *vertaissuhteet ja sosiaaliset taidot*

Kognitiivinen kehitys lapsuudessa ja nuoruudessa

- *kieli ja ajattelu*
- *toiminnanohjaus*

Identiteetin muuttuvuus elämäntien aikana

- *henkilökohtainen identiteetti*
- *sosiaalinen identiteetti*
- *kulttuuri-identiteetti ja etninen identiteetti*
- *sukupuoli- ja seksuaali-identiteetti, sukupuolen ja seksuaalisen suuntautumisen moninaisuus*

Kehityksen yksilöllisyys ja jatkuvuus

- *erilaisia kehityspolkuja varhaislapsuudesta aikuisuuteen*
- *vanhemmuuden ja kasvu ympäristön merkitys*

Psykologinen tutkimus

- *kaksos- ja adoptiotutkimus*
- *pitkittäis- ja poikittaistutkimus*
- *esimerkkejä havainnointia hyödyntävistä tutkimuksista*

Paikallinen lisäys

- *kosketuksen ja läheisyyden merkitys tasapainoiselle kehitykselle*
- *oman kehityksen tarkastelu kehityopsykologisen tiedon valossa*
- *monikielisen lapsen kielen kehitys*

Paikallinen lisäys

Laja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelijan yhteiskunnallinen osaaminen lisääntyy, kun hän saa tietoa kehityksestä elämäntien eri vaiheissa. Tätä tietoa on mahdollista hyödyntää lukuisissa eri ammateissa.

Vuorovaikutusosaaminen

Tutustuminen yksilölliseen kehitykseen ja siihen vaikuttaviin tekijöihin lisää ihmisten erilaisuuden ymmärtämistä ja tukee näin opiskelijan vuorovaikutusosaamista.

Hyvinvointiosaaminen

Oman kehityksen eri osa-alueiden ja niihin vaikuttavien tekijöiden tunteminen ja ymmärtäminen tukevat hyvinvointiosaamista. Opintojakso tarjoaa opiskelijalle tietoa siitä, mihin kehityksen osa-alueisiin on mahdollista itse vaikuttaa, minkä myötä opiskelija voi pyrkiä vahvistamaan omaa hyvinvointiaan. Toisaalta opintojakso valottaa myös sitä, mitkä kehityksen osa-alueet ovat esimerkiksi perimän ohjaamia, mikä voi auttaa ymmärtämään ja hyväksymään oman elämän yksilöllisiä kehityskulkuja ja niiden syitä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelijan globaali- ja kulttuuriosaaminen kehittyy, kun hän oppii erottamaan perimän ja toisaalta ympäristön vaikutuksia kehitykseen. Opintojakso perehdyttää opiskelijaa esimerkiksi kasvu ympäristön, sosialisointin ja kulttuurin merkitykseen yksilön kehityksen kannalta.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arvioinnissa painottuu opiskelijan tiedollinen osaaminen ja taito soveltaa tietoa. Lisäksi opiskelijaa pyritään osallistamaan itse omien oppimistavoitteidensa asettamiseen ja niiden toteutumisen arvioimiseen. Opintojaksolla arvioidaan erityisesti opiskelijan taitoa soveltaa opittuja kehityspsykologisia teorioita ja käsitteitä omaan ja muiden ihmisten kehitykseen. Lisäksi arviointi keskittyy siihen, kuinka hyvin opiskelija on omaksunut kehityksen eri osa-alueet ja niiden vaikutuksen toisiinsa. Keskeistä arvioinnissa on myös seuraavien teemojen ymmärtäminen: perimän ja ympäristön merkitys, kehitykseen vaikuttavat tekijät ja kehityksen jatkuvuus.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla tarkastellaan ihmisen kehitystä ja sen jatkuvuutta koko elämänkaaren ajan. Kehityksen eri osa-alueiden ohella pohditaan kehitykseen vaikuttavia tekijöitä. Yhtenä keskeisenä teemana on esimerkiksi nuoruuden kehitys, joten opiskelija saa avaimia oman kehitysvaiheensa tarkastelemiseen ja ymmärtämiseen.

Tietoa käsittelevä ihminen, 2 op (PS3)

Opintojakson moduulit

- Tietoa käsittelevä ihminen, 2 op (PS3), Valinnainen

Tavoitteet

Tietoa käsittelevä ihminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tunnistaa kognitiivista toimintaa ohjaavia yleisiä periaatteita ja osaa soveltaa niitä kognitiivisten ilmiöiden tarkastelemiseen*
- *osaa selittää, miten havaitseminen, tarkkaavaisuus ja muisti ovat yhteydessä ihmisen muuhun tiedonkäsittelyyn*
- *ymmärtää kielen merkitystä ihmisen toiminnalle*
- *ymmärtää päätöksenteon kognitiivista perustaa*
- *tunnistaa joitakin yleisimpiä kognitiivisen toiminnan häiriöitä*
- *ymmärtää plastisuuden merkityksen ja hermoverkkojen toiminnan pääperiaatteet psyykkisen toiminnan perustana*
- *osaa kuvailla havaitsemiseen, tarkkaavaisuuteen, muistiin ja kielellisiin toimintoihin liittyvää aivotoimintaa*
- *osaa suunnitella ja esitellä yksinkertaisen kokeellisen tutkimuksen ja arvioida menetelmään liittyviä vahvuuksia ja heikkouksia.*

Paikallinen lisäys

- *ymmärtää peruseriaatteet siitä, miten hermoston toiminnasta ja sen yhteydestä kognitiivisiin toimintoihin saadaan tietoa*
- *oivaltaa, miten omat kognitiiviset prosessit toimivat, vaikuttavat elämään ja toteutuvat elämän eri osa-alueilla, esimerkiksi oppimisessa*
- *ymmärtää monikielisyteen liittyviä hermostollisia ja kognitiivisia pääperiaatteita*

Keskeiset sisällöt

Tietoa käsittelevä ihminen

Tiedonkäsittelyn yleisiä periaatteita

- ärsykelähtöinen ja skeemalähtöinen tiedonkäsittely
- tietoinen ja ei-tietoinen tiedonkäsittely

Havaitseminen ja tarkkaavaisuus

- sisäiset mallit ja havaintokehä
- havaitseminen, perustietoa erityisesti näönvaraisesta havaitsemisesta sekä sen hermostollisesta perustasta
- tahaton ja tahdonalainen tarkkaavaisuus
- perustietoa tarkkaavaisuuden hermostollisesta perustasta
- esimerkkejä tarkkaavaisuushäiriöistä

Muisti

- työmuistin ja säilömuistin toiminta
- muistin rekonstruktivisuus ja unohtaminen
- perustietoa muistin hermostollisesta perustasta
- esimerkkejä aivoperäisistä muistihäiriöistä

Kieli

- kielellisten toimintojen merkitys tiedonkäsittelyssä
- perustietoa kielellisten toimintojen hermostollisesta perustasta
- esimerkkejä aivoperäisistä kielellisistä häiriöistä

Päätöksenteko

- nopea ja hidas ajattelu
- esimerkkejä kognitiivisista vinoumista ja heuristiikoista

Aivojen rakenne ja hermostollinen toiminta

- hermoston ja aivojen päärakenteet
- hermosolun ja synapsin toiminta
- tiedon kulku hermoverkoissa
- plastisuus
- esimerkkejä neuropsykologisesta kuntoutuksesta

Kognitiivisen psykologian ja neuropsykologian tutkimusmenetelmät

- kokeellisen tutkimuksen periaatteet
- esimerkkejä tapaustutkimuksista
- esimerkkejä aivotutkimusmenetelmiä hyödyntävistä tutkimuksista
- kokeellisen tutkimuksen suunnittelu

Paikallinen lisäys

- kognitiiviset prosessit ja niiden merkitys ihmisen elämässä
- joidenkin välittäjäaineiden toiminta ja vaikutukset
- omien kognitiivisten prosessien tarkastelu
- monikielisyteen liittyvät hermostolliset ja kognitiiviset tekijät

Paikallinen lisäys

Laaaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksoon kuuluvien, ajatteluun ja päätöksentekoon liittyvien sisältöjen opiskeleminen lisää opiskelijan yhteiskunnallista osaamista. Näiden aihekokonaisuuksien perusmekanismien ymmärtäminen vahvistaa opiskelijan taitoa toimia aktiivisena yhteiskunnan jäsenenä.

Hyvinvointiosaaminen

Hyvinvointiosaaminen vahvistuu, kun opiskelija oppii hermoston toiminnan perusteita ja oivaltaa niiden yhteyksiä kognitiivisiin, mutta myös muihin psyykkisiin sekä sosiaalisiin toimintoihin. Opintojakso tarjoaa opiskelijalle esimerkkejä siitä, miten ihmisen biologinen puoli vaikuttaa jokapäiväiseen elämään ja kokonaisvaltaiseen hyvinvointiin. Kognitiivisten toimintojen, esimerkiksi muistin, tunteminen auttaa opiskelijaa myös tehostamaan niitä omassa arjessaan.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksolla käsitellään aiheita, joilla on kosketuspintaa biologian ja terveystiedon sisältöjen kanssa. Näin opiskelijan monitieteinen ja luova osaaminen vahvistuu.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla arvioinnin keskeisenä tehtävänä on auttaa opiskelijaa löytämään yhteyksiä hermoston rakenteen ja toiminnan, kognitiivisten toimintojen ja oman elämänsä välillä. Opiskelija saa opintojaksolla arvosanan lisäksi sanallista palautetta ja reflektoi myös omaa oppimistaan. Opintojaksolla arvioidaan erityisesti kognitiivisten perustoimintojen ja niiden hermostollisen perustan oppimista sekä opiskelijan kykyä soveltaa näitä sisältöjä arkielämään. Lisäksi arvioidaan hermoston tärkeimpien rakenteiden oppimista.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla tutustutaan neuropsykologian ja kognitiivisen psykologian aihepiireihin. Ihmisen tiedonkäsittelyä tarkastellaan perehtymällä havaitsemiseen, tarkkaavaisuuteen, muistiin, kieleen ja päätöstentekoon kognitiivisina prosesseina. Opintojakso tarjoaa opiskelijalle myös tietoa aivojen rakenteesta ja toiminnasta tiedonkäsittelyn perustana.

Tunteet ja mielenterveys, 2 op (PS4)

Opintojakson moduulit

- Tunteet ja mielenterveys, 2 op (PS4), Valinnainen

Tavoitteet

Tunteet ja mielenterveys

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa selittää tunteiden muodostumista ja niiden kulttuurisidonnaisuutta*
- *ymmärtää tunteiden merkityksen ihmisen kognitiiviseen toimintaan, vuorovaikutukseen ja psyykkiseen hyvinvointiin sekä saa valmiuksia soveltaa tätä tietoa itseymmärryksen ja vuorovaikutuksen välineenä*
- *osaa selittää mielenterveyteen ja psyykkiseen hyvinvointiin vaikuttavia tekijöitä sekä soveltaa tätä tietoa oman ja muiden hyvinvoinnin edistämiseen*
- *tunnistaa yleisimpiä mielenterveyden ongelmia ja mielenterveyshäiriöitä*
- *osaa pohtia mielenterveyden ja sen häiriöiden määrittelyn tulkinnanvaraisuutta ja yhteiskunnallisia ulottuvuuksia*
- *osaa kuvailla biologisia, psyykkisiä, sosiaalisia ja kulttuurisidonnaisia tekijöitä mielenterveyshäiriöiden taustalla ja hoidossa*
- *syventyy yhden mielenterveyshäiriön syihin, oireisiin ja hoitoon.*

Paikallinen lisäys

- ymmärtää, mitä tunnetaidoilla tarkoitetaan ja miten niitä voi kehittää
- ymmärtää mielenterveyden häiriöiden yleisyyttä Suomessa ja maailmalla
- oivaltaa, että mielenterveyden ongelmat ovat osa tavallista elämää eikä niitä tarvitse hävetä
- tarkastelee omia tunteitaan ja psyykkistä hyvinvointiaan

Keskeiset sisällöt

Tunteet ja mielenterveys

Tunteiden psykologia

- *tunteiden muodostuminen: tunnereaktio ja tunnekokemus*
- *perustietoa tunteiden ja niiden säätelyn hermostollisesta perustasta*
- *tunteiden universaalisuus ja kulttuurisidonnaisuus*
- *tunteiden merkitys kognitiivista toimintaa ja sosiaalista vuorovaikutusta ohjaavina tekijöinä*
- *tunteiden säätely hyvinvoinnin osatekijänä*

Psyykinen hyvinvointi ja psyykkisen tasapainon ylläpitäminen

- *hallintakeinojen ja defenssien merkitys*
- *resilienssin merkitys hyvinvoinnille*
- *nukkumisen ja vuorokausirytmien merkitys psyykkiselle toiminnalle*
- *keskeiset unen laatuun vaikuttavat tekijät*
- *stressin aiheuttajia, vaikutuksia ja säätelykeinoja*
- *kriisit psyykkisen tasapainon uhkana ja niistä selviytyminen*

Mielenterveys

- *mielenterveys käsitteenä*
- *yleisimpien mielenterveyshäiriöiden luokittelu ja tietoa niiden tyypillisistä oireista*
- *esimerkkejä mielenterveyden ongelmien ja -häiriöiden syntyä selittävästä biologisista, psyykkisistä ja sosiaalisista sekä kulttuurisista taustatekijöistä*
- *esimerkkejä mielenterveyden ongelmien ja häiriöiden biologisista ja psykososiaalisista hoitomuodoista sekä erilaisista psykoterapian toteutustavoista*
- *esimerkkejä ajankohtaisesta mielenterveyshäiriöihin liittyvästä yhteiskunnallisesta keskustelusta*

Psykologinen tutkimus

- *ei-kokeellinen tutkimus: korrelatiivinen ja kuvaileva tutkimus*
- *esimerkkejä fysiologisia mittausten menetelmiä hyödyntävistä tutkimuksista*

Paikallinen lisäys

- *tunnetaitojen määrittely ja kehittäminen*
- *tunteiden tutkiminen*
- *biologisten ja sosiaalisten tekijöiden merkitys psyykkiselle hyvinvoinnille soveltuvin osin*
- *mielenterveyden häiriöt nuoruudessa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakso tukee yhteiskunnallista osaamista vahvistamalla työelämävalmiuksia, joita ovat esimerkiksi resilienssin kokemus, kyky säädellä stressiä ja oman psyykkisen hyvinvoinnin

ylläpitäminen. Opintojakso tarjoaa myös esimerkkejä mielenterveyden häiriöistä käytävästä yhteiskunnallisesta keskustelusta.

Vuorovaikutusosaaminen

Omien ja toisten tunteiden syiden ja perusteiden ymmärtäminen antaa opiskelijalle valmiuksia erilaisissa vuorovaikutustilanteissa toimimiseen. Omien ja toisen ihmisen tunnetilojen ymmärtäminen voi edistää myös empatiakyvyn kehittymistä. Opintojakso tarjoaa opiskelijalle tieteellistä, neutraalia tietoa mielenterveyden häiriöistä ja niiden yleisyydestä, mikä edistää erilaisuuden ymmärtämistä ja suvaitsevaisuutta.

Hyvinvointiosaaminen

Hyvinvointiosaaminen on koko opintojakson keskiössä. Opiskelija saa tietoa tunteista ja niiden muodostumisesta sekä keinoista säädellä tunteita. Myös resilienssin käsitteen avaaminen opintojaksolla voi tarjota opiskelijalle oivalluksia siitä, miten omaa resilienssiä voi pyrkiä vahvistamaan. Niin ikään opintojakson sisältöihin kuuluvat stressin säätelyn ja kriisesistä selviytymisen keinot ovat keskeinen osa hyvinvointiosaamista. Mielenterveyden häiriöitä käsittelevä osuus voi auttaa opiskelijaa ymmärtämään, että mielenterveyden ongelmat ovat melko tavallisia eikä niitä tarvitse piilotella tai hävetä. Opiskelija saa myös tietoa siitä, kuinka erilaisia mielenterveyden ongelmia ja häiriöitä voidaan hoitaa.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arvioinnin tehtävänä on kartoittaa opiskelijan tiedollista osaamista sekä taitoa soveltaa opittua tietoa arkielämän ilmiöihin. Opiskelija saa arvosanan ohella opintojaksolla sanallista palautetta, jonka tarkoituksena on ohjata opiskelijaa yhä paremmaksi tiedon soveltajaksi ja esittäjäksi sekä taitavammaksi ajattelijaksi. Opiskelija osallistuu myös itse arviointiin. Arviointi keskittyy erityisesti siihen, kuinka hyvin opiskelija omaksuu perustietoa tunteista ja niiden kokemisen mekanismeista sekä erilaisista mielenterveyden häiriöistä ja niiden hoitomuodoista. Lisäksi arvioidaan sitä, kuinka hyvin opiskelija hahmottaa tunteisiin, psyykkiseen hyvinvointiin ja mielenterveyden häiriöihin vaikuttavia moninaisia tekijöitä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso perehdyttää opiskelijan tunteiden psykologiaan ja psyykkiseen hyvinvointiin. Lisäksi opintojaksolla käsitellään mielenterveyden häiriöitä ja niiden hoitoa. Opiskelija saa tietoa esimerkiksi tunnekokemuksen syntymekanismeista, tunteiden merkityksestä ihmisen jokapäiväisessä toiminnassa, stressistä, unesta ja mielenterveyden häiriöiden moninaisuudesta, syistä, oireista ja hoidosta.

Yksilöllinen ja yhteisöllinen ihminen, 2 op (PS5)

Opintojakson moduulit

- Yksilöllinen ja yhteisöllinen ihminen, 2 op (PS5), Valinnainen

Tavoitteet

Yksilöllinen ja yhteisöllinen ihminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa kuvailla yksilöllisten ominaisuuksien eroja ja niiden geneettistä perustaa*

- osaa tarkastella persoonallisuutta kokonaisuutena eri näkökulmista ja soveltaa tätä tietoa omien vahvuuksien ja kehittämiskohteiden tunnistamisessa
- osaa kuvailla yksilöllisiä eroja älykkydessä ja luovuudessa
- osaa tarkastella sosiaalisen ympäristön ja kulttuurin merkitystä yksilön toimintaan
- ymmärtää ihmisen toimintaa persoonallisuuden, sosiaalisen ympäristön ja kulttuurin vuorovaikutuksen näkökulmasta
- osaa soveltaa psykologian tietoja erilaisuuden ymmärtämiseen ja kestäväen tulevaisuuden rakentamiseen
- osaa kuvailla ja arvioida yksilöllisten erojen tutkimuksen psykologisia arviointimenetelmiä.

Paikallinen lisäys

- ymmärtää persoonallisuuden pysyvyyteen ja muuttuvuuteen liittyvää kysymyksenasettelua
- oppii joitakin persoonallisuuden kehittymiseen ja muovautumiseen vaikuttavia tekijöitä
- oivaltaa yksilöllisten, sosiaalisten ja kulttuuristen tekijöiden vaikutusta omaan elämään

Keskeiset sisällöt

Yksilöllinen ja yhteisöllinen ihminen

Perimän, kulttuurin ja sosiaalisen ympäristön merkitys persoonallisuuden kehittymiseen

- persoonallisuuden pysyvyys ja muuttuvuus
- perustietoa käyttäytymisgenetiikasta

Persoonallisuuden tarkastelu eri näkökulmista

- temperamentti
- piirreteoreettinen näkökulma
- motivaatio
- yksilölliset tulkinta- ja toimintatyylit
- identiteetin ja persoonallisuuden narratiivinen tarkastelu

Älykkyys ja luovuus osana ihmisen toimintaa

- älykkyuden määritelmiä
- älykkyuden mittaaminen ja siihen liittyvät haasteet
- perimän ja ympäristön vuorovaikutus älykkyudessa
- luovuuden määritelmiä ja luovuuteen liittyviä tekijöitä

Kulttuurin ja sosiaalisen ympäristön vaikutus ihmisen toimintaan

- tiedonkäsittely sosiaalisissa tilanteissa: stereotyyppien, attribuutioiden, asenteiden ja ennakkoluulojen muodostuminen
- esimerkkejä sosiaalisuuden hermostollisesta perustasta
- ryhmän merkitys yksilölle ja ryhmien väliset suhteet
- tilannetekijöiden vaikutus yksilöön ja ryhmään
- kulttuurien eri ulottuvuuksia
- esimerkkejä kulttuurin vaikutuksesta ajatteluun ja käyttäytymiseen
- esimerkkejä yksilöiden ja yhteisöjen toiminnasta kestäväen tulevaisuuden rakentamisessa

Psykologinen tutkimus

- yksilöllisten erojen tutkiminen
- persoonallisuuden ja älykkyuden arviointimenetelmät
- reliabiliteetti ja validiteetti
- esimerkkejä kyselyjä, haastatteluja ja testejä hyödyntävistä tutkimuksista
- esimerkkejä sosiaalipsykologian tutkimuksista

Paikallinen lisäys

- sosiaalipsykologian tutkimusten eettisyyden arviointi
- oman temperamentin ja persoonallisuuden tarkastelu
- erilaiset sosiaaliset tekijät ja niiden merkitys omassa elämässä

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Sosiaalipsykologian teemojen opiskelu vahvistaa opiskelijan yhteiskunnallista osaamista. Opintojaksolla käsitellään merkittäviä yhteiskunnallisia teemoja, esimerkiksi stereotypioita, asenteita ja ennakkoluuloja. Niiden tarkastelu sosiaalipsykologisesta näkökulmasta auttaa opiskelijaa ymmärtämään ilmiöiden taustoja ja syitä. Samalla opiskelija voi saada oivalluksia esimerkiksi ennakkoluulojen vähentämisen keinoista.

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaamista tukevat opintojaksolla niin ihmisen yksilöllisyyteen kuin yhteisöllisyyteenkin liittyvien aiheiden tarkastelu. Ihmisten yksilöllisyyden syiden ja taustatekijöiden opiskelu voi auttaa opiskelijaa ymmärtämään ja hyväksymään erilaisuutta, mikä mahdollistaa myös suvaitsevaisuuden lisääntymisen. Vuorovaikutusosaamista lisää myös opintojaksoon kuuluvien sosiaalipsykologian teemojen, kuten ennakkoluulojen ja stereotyyppien, opiskelu.

Hyvinvointiosaaminen

Hyvinvointiosaaminen kehittyy, kun opiskelija tarkastelee esimerkiksi temperamentin ja persoonallisuuden käsitteitä ja ymmärtää niiden merkityksen oman yksilöllisyytensä rakentajina. Itsetuntemuksen lisääntyminen tukee näin hyvinvointiosaamista.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Sosiaalipsykologian käsitteiden, kuten esimerkiksi stereotyyppien, asenteiden ja ennakkoluulojen opiskelu ja niiden syntymekanismien ymmärtäminen vahvistavat opiskelijan globaali- ja kulttuuriosaamista. Opintojaksolla käsitellään myös kulttuurien eri ulottuvuuksia, mikä niin ikään vahvistaa tätä laaja-alaisen osaamisen osa-aluetta.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksolla nostetaan esiin yksilöiden ja yhteisöjen toiminta kestävän tulevaisuuden rakentamisessa. Opiskelijalle voi kehittyä laajempi kuva siitä, minkälainen hänen oma panoksensa ja ympäröivän yhteisön panos voi olla kestävän tulevaisuuden turvaajina.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksolla käsitellään älykkyyttä ja luovuutta sekä niihin vaikuttavia tekijöitä. Opiskelija saa kuvaa siitä, miten ja missä määrin hän voi itse vaikuttaa älykkyyteensä ja luovuuteensa, mikä vahvistaa myös monitieteistä ja luovaa osaamista. Opintojaksolla opiskeltavien reliabiliteetin ja validiteetin käsitteiden tunteminen on hyödyllistä kaikkien tieteenalojen näkökulmasta.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksossa arvioidaan erityisesti sitä, kuinka hyvin opiskelija hallitsee persoonallisuus- ja sosiaalipsykologian keskeiset käsitteet ja teoriat ja osaa soveltaa niitä arkielämän ilmiöiden kuvaamiseen ja selittämiseen. Sosiaalipsykologian tutkimuksia käsiteltäessä opiskelija saa palautetta kyvystään analysoida tutkimusten lähtökohtia ja tuloksia sekä niiden eettisyyttä. Opiskelija reflektoi opintojakson aikana myös itse omaa opiskeluaan ja oppimistaan. Arviointi keskittyy siihen, kuinka hyvin opiskelija hahmottaa erilaisia persoonallisuutta ja ihmisten yksilöllisyyttä selittäviä tekijöitä sekä erilaisten sosiaalisten ilmiöiden ja tilanteiden vaikutusta ihmisen käyttäytymiseen.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla keskitytään persoonallisuuspsykologian ja sosiaalipsykologian aihepiireihin. Keskeisinä teemoina ovat siis ihmisten yksilöllisyys ja yhteisöllisyys sekä erilaiset tavat selittää ihmisen persoonallisuutta. Lisäksi pohditaan persoonallisuuden pysyvyyttä ja muuttuvuutta sekä älykkyyteen ja luovuuteen liittyviä aiheita. Sosiaalipsykologian osuudessa tarkastellaan sosiaalisten ja kulttuuristen tekijöiden vaikutusta ihmisen toimintaan.

7.17. Terveystieto (TE)

Oppiaine ja tehtävä

Terveystieto on monitieteinen oppiaine, jonka tehtävänä on opiskelijan terveysosaamisen kehittäminen. Terveysosaaminen ilmenee asiatietojen ja käsitteiden hallintana, terveyteen liittyvinä taitoina, kykynä itsenäiseen kriittiseen ajatteluun, itsetuntemuksen syventymisenä sekä eettisenä vastuullisuutena. Se mahdollistaa terveyden laaja-alaisuuden hahmottamisen sekä antaa valmiuksia tunnistaa ja muokata tekijöitä, jotka mahdollistavat opiskelijan oman ja muiden ihmisten terveyden sekä ympäristön terveellisyyden arvostamisen, edistämisen ja ylläpitämisen. Terveys ymmärretään fyysisenä, psyykkisenä ja sosiaalisena hyvinvointina sekä toimintakykynä. Oppiaineen arvopohja rakentuu elämän kunnioittamisen, ihmisoikeuksien mukaisen arvokkaan elämän, tasa-arvon, yhdenvertaisuuden, vastuullisuuden ja aktiivisen kansalaisuuden perustalle.

Opetuksessa haastetaan tarkastelemaan terveyttä, turvallisuutta, terveyden edistämistä ja sairauksien ehkäisyä sekä näihin liittyviä ilmiöitä moniulotteisina kokonaisuuksina yksilön, yhteisön ja yhteiskunnan sekä globaalin maailman näkökulmasta. Olennaista on ohjata opiskelijaa ymmärtämään terveyttä voimavarana, jonka pohjalta monet muut arkielämän toiminnot rakentuvat. Opetuksessa perehdytään oppiaineen taustalla olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Opetuksen tarkoituksena on tukea opiskelijan valmiuksia yksilölliseen ja yhteisölliseen tiedon hankintaan, rakentamiseen ja käyttämiseen sekä taitoa arvioida kriittisesti terveyteen liittyvää tietoa ja viestintää. Oppiaineen tehtävänä on myös kehittää opiskelijan valmiuksia omien terveyteen liittyvien valintojen ja tottumusten taustalla vaikuttavien tekijöiden analysointiin ja seurausten arviointiin sekä itselle sopivien oppimisen tapojen tunnistamiseen. Opetuksessa kehitetään opiskelijan kykyä tarkastella monipuolisesti terveyteen ja sairauteen liittyviä eettisiä ja oikeudellisia kysymyksiä. Lisäksi terveyden osalta edistetään valmiuksia tarkoituksenmukaisten ja perusteltujen valintojen tekemiseen sekä omien voimavarojen ja kestäväen tulevaisuuden rakentamiseen.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alainen osaaminen toteutuu terveystiedon opetuksessa monipuolisesti ja auttaa siten osaltaan opiskelijaa kehittymään tasapainoiseksi ja sivistyneeksi ihmiseksi.

*Terveystiedon opetus tuottaa **hyvinvointiosaamista** kehittämällä ymmärrystä keskeisistä hyvinvointiin liittyvistä yksilöllisistä, yhteisöllisistä ja yhteiskunnallisista edellytyksistä sekä lisäämällä valmiuksia oman ja muiden terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen. Terveystiedossa kehitetään opiskelijan itsetuntemusta, mikä auttaa tunnistamaan omia vahvuuksia ja rakentamaan identiteettiä.*

Vuorovaikutusosaaminen kehittyy terveystiedossa sekä oppiaineen sisältöjen että käytettävien opetusmenetelmien avulla. Opetuksessa käsitellään mielen hyvinvointiin liittyviä tekijöitä, kuten tunne- ja vuorovaikutustaitoja. Yhteisöllinen tiedonrakentaminen edistää sosiaalisia taitoja ja kykyä yhteistyöhön.

Eri tieteenaloihin perustuvana oppiaineena terveystiedolle on luontevaa kehittää **monitieteistä ja luovaa osaamista**. Terveystiedossa opiskelija ohjataan yhdistelemään eri tieteenalojen tuottamaa tietoa ja muodostamaan näin itselle uutta tietoa. Oppiaine sisältää tavoitteita, jotka ohjaavat tiedon soveltamiseen ja kriittiseen tulkintaan. Terveystiedon tavoitteet tukevat myös oppimisen säätelyä ohjaamalla opiskelijaa löytämään itselle sopivia oppimisen tapoja ja pohtimaan oppiaineen aihepiirien merkitystä itselle.

Oppiaineen tavoitteet ja arvoperusta ohjaavat opiskelijaa pohtimaan esimerkiksi turvallisen ympäristön edellytyksiä, terveyden eriarvoisuutta sekä elintapavalintojen seurauksia. Näiden aihepiirien tarkastelu tuottaa aineksia turvallisen, oikeudenmukaisen ja kestävä tulevaisuuden hahmottamiseen ja kehittävät siten **yhteiskunnallista osaamista**.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen näkyy terveystiedon opetuksessa erilaisten ympäristöjen terveysvaikutuksiin liittyvien omien kulutustottumusten analysointina ja seurausten arviointina sekä eettisten kysymysten ratkomisena.

Terveystiedossa etsitään selityksiä erilaisten terveyskulttuurien ilmiöiden syntymiselle ja arvioidaan niiden merkitystä. Lisäksi tarkastellaan globaaleja terveyskysymyksiä ja niihin vaikuttamista. Tällaisten aihepiirien käsittely vahvistaa osaltaan **globaali- ja kulttuuriosaamista**.

Tavoitteet

Terveystiedon opetuksen tavoitteena on, että

opiskelija

- pystyy luomaan kokonaiskuvaa terveydestä ja sen yksilöllisistä, yhteisöllisistä, yhteiskunnallisista ja globaaleista edellytyksistä, pystyy tekemään perusteltuja ehdotuksia siitä, miten omaa, muiden ihmisten sekä ympäristön terveyttä ja turvallisuutta voidaan ylläpitää tai edistää, sekä osaa käyttää terveystiedon käsitteitä asianmukaisesti
- osaa hakea tietoa eri lähteistä, soveltaa ja analysoida terveyteen liittyvää tietoa sekä arvioida tiedon luotettavuutta ja pätevyyttä, ymmärtää tieteellisen tiedon ja arkitiedon eron terveyden ja sairauksien riskien, syiden, vaikutusmekanismien ja seurausten selittämisessä sekä osaa perustella näkemyksiään tutkimustiedon avulla
- osaa analysoida ja arvioida omien tarpeiden, käsitysten, kokemusten, asenteiden ja arvojen ohjaavaa vaikutusta terveyteen liittyvissä valinnoissa sekä omien elintapojen ja kulutustottumusten vaikutuksia terveyteen ja ympäristöön
- osaa analysoida terveyteen ja sairauksiin liittyviä eettisiä kysymyksiä sekä kestävä kehityksen edellytyksiä ja vaikutuksia terveyteen
- osaa valita itselle sopivia ja tilanteen kannalta tarkoituksenmukaisia oppimisen tapoja sekä osaa asettaa tavoitteita omalle oppimiselleen ja pystyy arvioimaan niiden saavuttamista realistisesti.

Osaamisen arviointi

Arvioinnin tehtävänä on tukea oppimista sekä antaa opiskelijalle tietoa hänen edistymisestään ja oppimistuloksistaan. Arviointi perustuu oppiaineen tavoitteista johdettuihin kriteereihin, ja se koostuu monipuolisesta oppimisprosessin aikaisesta ja osaamisen summatiivisesta arvioinnista sisältäen myös itse- ja vertaisarviointia. Kriteerien avaaminen opiskelijoille opintojakson alussa sekä opintojakson aikana suoritettu arviointi ja palaute auttavat opiskelijaa suuntaamaan oppimistaan.

Arviointi kohdistuu oppimäärän asiatietojen hallintaan ja käsitteiden täsmälliseen käyttöön, opiskelijan tiedonhankintataitoihin sekä kykyyn soveltaa, analysoida, arvioida ja yhdistellä terveyttä ja sairauksia koskevaa tietoa sekä rakentaa sille perusteluja. Arvioinnissa otetaan huomioon myös opiskelijan kyky tarkastella monipuolisesti terveyteen ja sairauksiin liittyviä eettisiä kysymyksiä. Lisäksi arvioinnissa huomioidaan opiskelijan kyky asettaa oppimistavoitteita ja arvioida niiden saavuttamista. Arviointi ei saa kohdistua opiskelijan arvoihin, asenteisiin, terveystietämiseen tai muihin henkilökohtaisiin ominaisuuksiin sinänsä, vaan arviointi keskittyy opiskelijan valmiuksiin analysoida, arvioida sekä perustella näkemyksiään ja erilaisia terveystottumuksia.

Opintojaksot

Hyvinvoiva lukiolainen, 4 op (LI1TE1)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Terveys ja ympäristö, 2 op (TE2)

Opintojakson moduulit

- Terveys ja ympäristö, 2 op (TE2), Valinnainen

Tavoitteet

Terveys ja ympäristö

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tietää tutkimustiedon hankkimisen periaatteista ja tutkimusprosessin vaiheista sekä osaa soveltaa näitä tietoja ja kuvata perustellen, miten terveyteen, terveystietämiseen ja toimintakykyyn liittyvistä aiheista voidaan saada luotettavaa ja monipuolista tutkimustietoa
- osaa hakea tietoa ja pystyy vertailemaan eri lähteiden luotettavuutta
- osaa kuvata terveystietämisen muotoja ja vaikutuskeinoja sekä analysoida terveystietämisen merkitystä ihmisten terveystietämiselle ja terveydelle
- osaa esitellä ja analysoida fyysisen ja psykososiaalisen ympäristön yhteyksiä ja vaikutuksia terveydelle sekä arvioida omien elintapojen ja kulutustottumusten merkitystä ympäristön terveydelle ja terveystietämiselle
- osaa eritellä riippuvuuden muotoja ja niiden syntyyn vaikuttavia tekijöitä sekä analysoida riippuvuuksiin liittyviä terveystietämis- ja muita haittoja.

Paikallinen lisäys

- osaa vertailla eri kulttuurien terveystietämistä sekä terveystietämistä

Keskeiset sisällöt

Terveys ja ympäristö

Terveyteen liittyvän tiedon hankinta, arviointi ja tulkinta

- tieteellinen tieto ja arkitieto, ajattelun vinoumia, tutkimusprosessin vaiheet, tutkimustiedon luotettavuuden arviointi
- terveystietämisen muotoja ja vaikutuskeinoja, terveystietämisen merkityksen ja luotettavuuden arviointi

Ympäristön terveystietäminen ja turvallisuus

- *rakennetun ympäristön, luonnonympäristön ja psykososiaalisen ympäristön yhteyksiä ja vaikutuksia terveyteen*
- *kestävä kehitys ja terveys*
- *ympäristöjen turvallisuus ja väkivallan ehkäisy*
- *työhyvinvointi*

Mielihyvä ja riippuvuus

- *riippuvuuteen vaikuttavat biologiset, psyykkiset ja sosiaaliset mekanismit*
- *keskeiset aine- ja toiminnalliset riippuvuudet, riippuvuuksien syitä ja ehkäisykeinoja, riippuvuuksien aiheuttamia haittoja*

Paikallinen lisäys

- projektityö, jossa tarkastellaan esimerkiksi ympäristön vaikutusta terveyteen tai valinnaista terveyskäyttäytymisen osa-aluetta

Paikallinen lisäys

Laaaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksossa tarkastellaan terveysviestintää sekä ympäristöterveyttä globaalista näkökulmasta. Opintojaksolla analysoidaan ja arvioidaan terveyskysymyksiä, -viestintää ja -tutkimusta eri yhteiskunnissa ja kulttuureissa.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Terveystiedon opetuksessa analysoidaan kestävän kehityksen tavoitteiden vaikutuksia ihmisen terveyteen. Pohditaan, miten opiskelija pystyy esimerkiksi omilla kulutustottumuksillaan vaikuttamaan ympäristön hyvinvointiin.

Hyvinvointiosaaminen

Terveys ja ympäristö -opintojakso ohjaa pohtimaan mielihyvän ja riippuvuuksien vaikutusta terveydelle. Opintojakso kehittää opiskelijan itsetuntemusta ja tukee terveyttä edistävissä valinnoissa.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakso ohjaa pohtimaan turvallisen ja elinvoimaisen ympäristön edellytyksiä mm. väkivallan ehkäisyn ja kestävän kehityksen näkökulmista. Opiskelija ymmärtää, että yksilö voi omilla valinnoillaan vaikuttaa terveellisen ja turvallisen ympäristön syntymiseen.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arvioinnissa korostuvat opiskelijan kyky lukea ja analysoida eri terveysviestinnän muotoja, kuten terveystutkimuksia ja niiden vaikutuskeinoja. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan kyky analysoida, arvioida ja vertailla erilaisten ympäristöjen vaikutuksia ja yhteyksiä ihmisten terveyteen. Lähdekriittinen ajattelu, terveysviestinnän sekä tutkimustiedon luotettavuuden arviointi ovat myös keskeinen osa arviointia. Opiskelija osaa esitellä riippuvuuden eri muotoja ja analysoida riippuvuuksien syntyyn vaikuttavia syitä, niiden aiheuttamia haittoja sekä ehkäisykeinoja riippuvuuksiin. Opintojaksolla tarkastellaan opiskelijan kykyä ilmaista osaamistaan sekä suullisesti että kirjallisesti.

Opintojakson vapaa kuvaus

Terveys ja ympäristö opintojaksolla perehdytään ympäristön moninaisiin vaikutuksiin ihmisen kokonaisvaltaisessa terveydessä. Opintojaksolla tarkastellaan kestävä kehityksen sekä ympäristöjen turvallisuuden merkitystä ihmisten terveyden eri osa-alueisiin. Keskeisessä roolissa on myös lähdekriittinen ote terveysviestintään ja erityisesti terveystutkimukseen tutustuminen. Opintojaksolla tutustutaan myös mielihyvän kokemukseen ja sen vaikutusmekanismeihin erilaisten riippuvuuksien synnyssä.

Terveys ja yhteiskunta, 2 op (TE3)

Opintojakson moduulit

- Terveys ja yhteiskunta, 2 op (TE3), Valinnainen

Tavoitteet

Terveys ja yhteiskunta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa kuvata ja analysoida yhteiskunnallisten olosuhteiden, sosiaali- ja terveystalouden ja muun yhteiskuntapolitiikan, tieteen sekä teknologian muutosta, kehitystä ja yhteyksiä väestön terveyteen*
- *pystyy erittelemään keskeisten tarttumattomien ja tartuntatautien riskitekijöitä, esittämään perusteltuja ratkaisuja näiden ehkäisemiseksi sekä arvioimaan sairauksien ja tautien merkitystä yksilölle ja yhteiskunnalle sekä elintapojen vaikutuksia tarttumattomien ja tartuntatautien näkökulmasta*
- *osaa esitellä perustellen, mihin sosiaali- tai terveystalouteen yksilö voi hakeutua erilaisissa tilanteissa, arvioida kriittisesti palvelujen järjestämistä ja tuottamista sekä arvioida sosiaali- ja terveystalouden, itsehoito- ja omahoito- merkitystä terveydelle*
- *osaa analysoida terveyteen ja sairauksiin liittyviä eettisiä kysymyksiä, kuvata ja arvioida terveyteen ja terveyden eriarvoisuuteen vaikuttavia tekijöitä Suomessa ja globaalisti sekä analysoida terveyserojen kaventamiseen vaikuttavia tekijöitä.*

Paikallinen lisäys

- tutustuu lähialueen eri palveluntarjoajien sosiaali- ja terveystalouteen

Keskeiset sisällöt

Terveys ja yhteiskunta

Terveyden edistäminen ja sairauksien ehkäisy eri aikakausina

- *terveyskasityksiä ja sairauksien selitysmalleja*
- *keskeisiä väestöjen terveyteen vaikuttaneita yhteiskunnallisia, tieteeseen ja teknologiaan liittyviä tekijöitä*
- *tulevaisuuden terveyshaasteita ja mahdollisuuksia*

Sairaudet ja hoito

- *epidemiologinen siirtymä, keskeiset tarttumattomat ja tartuntataudit*
- *sosiaali- ja terveystalouden järjestäminen, tuottaminen ja käyttäminen*
- *itsehoito ja omahoito*

Eettiset kysymykset

- *eettisen analysoinnin näkökulmia: hyveet, seuraukset, oikeudet, velvollisuudet, motiivit, arvot ja normit*

- keskeisiä terveyteen ja sairauksiin liittyviä eettisiä ja oikeudellisia kysymyksiä kuten hedelmöityshoidot, abortti, elintapoihin liittyvä vapaus ja vastuu, seulonnat, geeniteknologia, eutanasia
- terveydenhuollon eettiset periaatteet, potilaan oikeudet, priorisointi
- terveys ja terveyden eriarvoisuus Suomessa ja globaalisti sekä niihin vaikuttaminen

Paikallinen lisäys

- lähialueen sosiaali- ja terveystalvelujen tarjoajat (julkinen, yksityinen ja kolmas sektori)

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Terveystieto yhdistelee muita tieteenaloja, joiden kautta tarkastellaan opintojakson aikana esimerkiksi terveys- ja sairauskäsityksen muutoksia sekä terveystalvelujen järjestämistä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Terveyden ja hyvinvoinnin polarisoituminen sekä Suomessa että globaalisti ovat opintojakson keskeisiä sisältöjä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Terveys ja yhteiskunta -opintojaksolla ohjataan opiskelijaa pohtimaan terveyden eriarvoisuuteen vaikuttavia tekijöitä sekä elintapavalintojen seurauksia yksilön ja yhteiskunnan näkökulmasta. Aihepiireinä tarkastellaan esimerkiksi terveystalvelujen järjestämiseen, tarttumattomien tautien syntyyn sekä potilaan oikeuksiin liittyviä kysymyksiä. Näin lisätään opiskelijan yhteiskunnallista osaamista.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Erilaisten eettisten kysymysten tarkastelu on keskeinen osa useissa terveyteen ja sairauteen liittyvissä kysymyksissä. Esimerkiksi ihmisen henkeen, ihmisoikeuksiin, rokotteisiin ja terveydenhuollon priorisointiin liittyvät kysymykset nousevat esille opintojakson aikana.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arvioinnissa korostuvat kyky analysoida ja arvioida esimerkkien avulla yhteiskunnallisten olosuhteiden, yhteiskuntapolitiikan, tieteen sekä teknologian muutosta, kehitystä ja yhteyksiä väestön terveyteen. Arvioinnissa huomioidaan eettisten kysymysten analysointi sekä arviointi erityisesti terveyden eriarvoisuuteen vaikuttavista näkökulmista Suomessa ja globaalisti. Opiskelijan taitoa eritellä keskeisten tarttumattomien ja tartuntatautien riskitekijöitä, esittää perusteltuja ratkaisuja näiden ehkäisemiseksi sekä arvioida sairauksien ja tautien merkitystä arvioidaan opintojakson aikana. Opintojakson lopulla arvioidaan opiskelijan kykyä esitellä, mihin sosiaali- tai terveystalveluihin yksilö voi hakeutua erilaisissa tilanteissa, arvioida kriittisesti talvelujen järjestämistä ja tuottamista sekä analysoida sosiaali- ja terveystalvelujen, itsehoidon ja omahoidon merkitystä terveydelle Suomessa. Opintojakson aikana opiskelija ilmaisee osaamistaan sekä suullisesti että kirjallisesti.

Opintojakson vapaa kuvaus

Terveys ja yhteiskunta -opintojakson aikana tutustutaan, miten historian saatossa on erilaisista terveys- ja sairauskäsityksistä päädytty nykyaikaiseen tietoon terveydestä, ja pohditaan terveyden ja lääketieteen tulevaisuuden näkymiä. Opintojaksolla korostuvat eettinen ja oikeudellinen pohdinta sekä suomalaisen terveystalouden, -tieteen ja -teknologian tarkastelu, analysointi ja arviointi. Terveys ja yhteiskunta -opintojaksolla analysoidaan terveyskäyttäytymiseen ja terveyseroihin vaikuttavia tekijöitä Suomessa ja maailmalla sekä sitä, miten niihin voidaan vaikuttaa.

7.18. Ruotsi (TKRU)

Oppiaine ja tehtävä

Kieliaineet ovat sekä taito- ja välineaineita että oma tiedonalansa. Kieltenopetus syventää perusopetuksen aikana saavutettua eri kielten taitoa, kielikasvatusta ja kielitietoisuuden kehittämistä.

Toinen kotimainen kieli ruotsi on osa lukion kielikasvatusta, joka pyrkii tunnistamaan ja tekemään näkyväksi lukion kaikkia kieliaineita yhdistäviä tehtäviä ja toisaalta kielten roolia opetuksessa ja oppimisessa ylipäätään. Lukion kieltenopetuksessa kehitetään opiskelijan monikielistä kompetenssia, joka koostuu äidinkielen, kansalliskielten ja vieraiden kielten sekä niiden murteiden ja rekistereiden eritasoisesta hallinnasta. Kielikasvatus vahvistaa opiskelijan kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä, monilukutaidon kehittymistä sekä taitoja toimia eri kieliyhteisöissä. Opiskelijaa rohkaistaan käyttämään eri kieliä monipuolisesti kielitaidon eri osa-alueet huomioon ottaen ja kaikkea kielitaitoa arvostaen.

Ruotsin kielen opiskelu perustuu laajaan tekstikäsitteeseen, jonka mukaan tekstit ovat monimuotoisia, esimerkiksi kirjoitettuja, puhuttuja, visuaalisia, audiovisuaalisia tai näiden ilmaisumuotojen yhdistelmiä. Oppiaineelle tyypilliset tekstit voivat olla kertovia, kuvaavia, pohtivia, ohjaavia tai kantaa ottavia tekstejä, fiktiivisiä tai asiatekstejä sekä arkisia tai institutionaalisia, erilaisia keskustelutaitoja vaativia tilanteita.

Ruotsin kielen opetuksen tehtävä on kehittää opiskelijan ruotsin kielen taitoa monipuolisesti. Monipuolinen kielitaito kehittyy erilaisten tekstien ja tekstilajien tulkitsemisesta ja tuottamisesta. Opiskelija etenee perustaidoista laaja-alaisuuteen ja arkikielestä kohti akateemisempaa kielitaitoa. Opiskelijaa ohjataan kehittämään eri kielten taitoaan, laajentamaan monikielistä kompetenssiaan ja kehittämään metakielellisiä taitojaan, joilla tarkoitetaan kykyä hahmottaa ja hyödyntää tietoa kielestä, kielen rakenteista ja funktioista sekä kielten välisistä yhteyksistä. Opiskelija harjaantuu laaja-alaiseen kielenkäyttöön vaihtelevissa teksti- ja asiayhteyksissä. Opiskelija oppii hankkimaan, muokkaamaan, tuottamaan ja jakamaan sekä arvioimaan ja arvottamaan tietoa.

Laaja-alainen osaaminen

Toisen kotimaisen kielen ruotsin opetuksessa käsitellään teemoja, joiden avulla oppiminen tuodaan osaksi lukio-opiskelun asiakokonaisuuksien hallintaa ja oppiainerajat ylittävää työskentelyä. Toisen kotimaisen kielen eri oppimäärät toimivat yhteistyössä sekä toistensa että vieraiden kielten eri oppimäärien ja eri oppiaineiden kanssa. Samalla rakennetaan ymmärrystä ja yhteyksiä lukion ulkopuolelle sekä lukiota seuraaviin elämänvaiheisiin, opintoihin ja työelämään. Väline- ja taitoaineina kielet tarjoavat työkaluja laaja-alaisen osaamisen taitojen tunnistamiseen, harjoittamiseen, kehittämiseen ja omaksumiseen sekä arvojen ja asenteiden tarkasteluun. Kieltenopetuksen taustalla on myös omat tiedon- ja tieteenalansa, joiden ulottuvuuksia, kuten sosiolingvistiikkaa, kognitiivista kielitiedettä tai tekstintutkimusta, voi hyödyntää laaja-alaisen asiakokonaisuuksien tarkastelussa.

Laaja-alaisen osaamisen alueet tarjoavat opetuksessa käsiteltäviä sisältöjä, tavoitteita toiminnalle sekä perusteita erilaisten oppimisympäristöjen, työtapojen tai -menetelmien valinnalle. Toisen kotimaisen kielen opetuksessa laaja-alainen osaaminen näyttäytyy muun muassa miksi-kysymyksinä ja syy-seuraussuhteiden pohtimisena. Kielet tarjoavat mahdollisuuden kehittää luovaa toimintaa eri opiskelutapoja kokeillen, mutta myös älyllisyydestä ja kielen estetiikasta nauttien.

Toisen kotimaisen kielen opiskelun kautta tarkastellaan yksilön ja yhteisön identiteettien rakentumista ja ryhmässä toimimista. Kaikkea opiskelijoiden kielitaitoa arvostetaan ja pyritään hyödyntämään, mikä mahdollistaa opiskelijan **hyvinvointi-** ja **vuorovaikutusosaamisen** sekä minäpystyvyyden kasvattamisen. Empatia, hyvät tavat ja rakentavan vuorovaikutuksen (mediaatio) elementit ilmentyvät kaikissa kieliaineissa osana laaja-alaista osaamista. Rakentavan vuorovaikutuksen tekijöitä tutkimalla ja sen taitoja omaksumalla opiskelija syventää ymmärrystään toiseudesta ja harjaantuu rakentamaan ymmärrystä tilanteissa, joissa sitä ei kielellisistä tai kulttuurista syistä ole.

Opiskelija kehittää kielenopiskelutaitojaan tunnistamalla itselleen sopivia strategioita oppia toista kotimaista kieltä ja arvioimalla oman oppimisensa edistymistä. Häntä ohjataan ymmärtämään monipuolisen kielitaidon merkitys jatko-opinnoissa ja työelämässä sekä kieli-identiteetin rakentamisessa.

Eri tieteen- ja tiedonaloja sekä taiteita yhdistävänä oppiaineena kielet avaavat yhtymäkohtia muihin oppiaineisiin sekä **monitieteiseen ja luovaan osaamiseen**. Temaattiset opinnot ja oppiainerajat ylittävät opintokokonaisuudet kannustavat opiskelijaa hyödyntämään eri kielten vähäistäkin taitoaan ja monikielistä kompetenssiaan. Tärkeää on asiakokonaisuuksien, kysymysten ja ratkaisujen työstäminen vuorovaikutuksessa muiden kanssa. Opetuksessa tavoitellaan tilanteita, joissa opiskelija pääsee turvallisesti haastamaan oman osaamisensa rajoja. Toisen kotimaisen kielen opiskelu ja osaaminen avaavat mahdollisuuksia päästä käsiksi monenlaisiin diskursseihin, tietoihin, tietolähteisiin ja taidemuotoihin. Samalla voidaan kyseenalaistaa vakiintuneita käytänteitä ja hakea uusia, luovia tarkastelukulmia sekä tunnistaa ja ymmärtää monimuotoisuutta. Kieltenopetuksessa tavoitteena on ajattelun- ja analysointitaitojen kehittäminen käyttämällä monipuolisia ja opiskelijakeskeisiä menetelmiä sekä tarjoamalla merkityksellisiä, avoimia ja riittävän haastavia tehtäviä.

Toisen kotimaisen kielen opiskelu vahvistaa opiskelijan **yhteiskunnallista osaamista**. Opetus antaa kielellisiä ja kulttuurisia valmiuksia sekä eväitä osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen yhteiskunnassa ja kansainvälisessä maailmassa. Samalla rakennetaan yhteyksiä demokratiakasvatukseen ja tasa-arvonäkökulmiin sekä kieliä koskeviin pohdintoihin, kuten enemmistö- tai vähemmistökysymyksiin, kielipolitiikkaan tai kielidiversiteetin vähenemiseen. Toisen kotimaisen kielen ruotsin opintojen mahdollistamat taidot ja kontaktit helpottavat opiskelijan siirtymistä jatko-opintoihin, työelämään ja kansalaisaktiivisuutta edellyttäviin tehtäviin.

Toisen kotimaisen kielen opinnot vahvistavat **eettisyyttä ja ympäristöosaamista** mahdollistamalla myötäelämisen ja ongelmien ymmärtämisen oman kielen asettamia rajoja laajemmin. Globaalit ympäristökysymykset, kuten ilmastonmuutos, luonnon monimuotoisuuden väheneminen sekä kestäättömät kulutustottumukset, ovat yksilöön ja yhteisöihin vaikuttavia ongelmia. Opintojen aikana vahvistetaan taitoja ja haetaan kontakteja yhteisten ratkaisujen etsimiseksi ja työstämiseksi. Tiedon hakemisen ja tuottamisen lisäksi opiskelijaa ohjataan pohtimaan asenteiden ja arvojen merkitystä sekä kehittämään vastuuntuntoaan ja taitoaan toimia rakentavasti eri yhteyksissä.

Globaali- ja kulttuuriosaamisen osalta toisen kotimaisen kielen ruotsin opinnoissa vahvistetaan opiskelijan uteliaisuutta, motivaatiota ja taitoa toimia kulttuurisesti ja kielellisesti moninaisissa ympäristöissä ja yhteyksissä. Monipuolinen kielitaito ja ymmärrys toisen kotimaisen kielen käyttökelpoisuudesta kansallisessa, pohjoismaisessa ja kansainvälisessä yhteistyössä sekä globaalien kysymysten tarkastelussa syventävät opiskelijan maailmankansalaisen taitoja ja

tarjoavat mahdollisuuksia monenkeskiseen, luovaan yhteistyöhön. Kieliopinnot vahvistavat kulttuuriperintöjen tuntemista ja tarjoavat luontevasti eri näkökulmia asioiden tarkasteluun.

Tavoitteet

Kieli ja oppimäärä	Taito toimia vuorovaikutuksessa (suluissa perusopetuksen päättövaiheessa asetetut taitotasotavoitteet)	Taito tulkita tekstejä (suluissa perusopetuksen päättövaiheessa asetetut taitotasotavoitteet)	Taito tuottaa tekstejä (suluissa perusopetuksen päättövaiheessa asetetut taitotasotavoitteet)
A-oppimäärä	B2.1 (A2.2)	B2.1 (A2.2)	B1.2 (A2.1)
B1-oppimäärä	B1.1 (A1.3)	B1.1 (A1.3)	B1.1 (A1.3)
B3-oppimäärä	A2.2	A2.2	A2.1
Äidinkielenomainen oppimäärä	B2.2 (B1.2)	B2.2 (B1.2)	B2.2 (B1.2)

Ruotsin opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät kulttuuriseen ja kielelliseen moninaisuuteen, opiskelutaitoihin sekä vuorovaikutustaitoihin ja tekstin tulkinta- ja tuottamistaitoihin. Tavoitealueittain yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Kulttuurinen ja kielellinen moninaisuus

Tavoitteena on, että opiskelija

- rohkaistuu ruotsin kielen käyttäjänä ja toimijana kielellisesti ja kulttuurisesti moninaisessa maailmassa kansallisissa, pohjoismaisissa, eurooppalaisissa sekä globaaleissa kohtaamisissa, joissa ruotsin kielen hyödyntäminen on mahdollista ja joissa tavoitteena ei ole äidinkielenään ruotsia puhuvan tasoinen kielitaito vaan rakentavan vuorovaikutuksen ja keskinäisen ymmärryksen kasvattaminen
- ymmärtää ruotsin kielen merkityksen Suomen toisena kansalliskielenä
- osoittaa tietoa, taitoa ja tahtoa toimia rakentavasti ja luovasti ruotsin kielellä
- kokee kielellisen repertuaarinsa kasvattamisen mielekkääksi.

Opiskelutaidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- osaa asettaa tavoitteita ja arvioida kehittymistään osana jatkuvaa oppimisprosessia
- tunnistaa omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohtiaan kielenoppijana
- osaa käyttää tehokkaasti erilaisia kielenopiskelustrategioita ja työvälineitä
- muodostaa käsityksen kielitaidon jatkuvasta kehittämisestä myös lukio-opintojen päättymisen jälkeen.

Vuorovaikutustaidot, tekstin tulkinta- ja tuottamistaidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu ja rohkaistuu käyttämään ruotsin kieltä laaja-alaisesti ja monipuolisesti
- saa kokemuksia monenlaisista ruotsinkielisistä opiskelu- ja kielenkäyttöympäristöistä

- osaa suhteuttaa omaa osaamistaan tavoitteeksi asetettuihin kehittyvän kielitaidon kuvausasteikon taitotasoihin (liite 2) alla olevan taulukon mukaisesti sekä asettaa omia tavoitteitaan, arvioida taitojensa kehittymistä ja kehittää niitä edelleen.

Osaamisen arviointi

Arviointi

Arvioinnin tehtävä toisessa kotimaisessa kielessä ruotsissa on tukea opiskelijan kehittymistä ruotsin kielellä toimijana. Monipuolinen arviointi ja onnistunut, kannustava palaute tukevat opiskelijan minäpystyvyyttä ja vahvistavat opiskelumotivaatiota.

Arviointi ja muu palautteen antaminen kohdistuvat oppimäärän tavoitteiden mukaiseen osaamiseen ja keskeisten sisältöjen hallintaan. Itse- ja vertaisarviointia käytetään oman ja ryhmän osaamisen sekä oppimisprosessin ymmärtämiseksi ja kehittämiseksi.

Arvioinnin kohteena ovat opiskelijan vuorovaikutusosaaminen, tekstin tulkinta- ja vuorovaikutustaidot sekä kulttuurisen ja kielellisen moninaisuuden tavoitealueeseen kytketty osaaminen. Arvioinnin kohteena ovat myös opiskelijan opiskelutaidot, kuten opiskelustrategioiden kehittämisen taidot sekä oppimisen edistämistä tukevat työskentelytaidot.

Arvioinnin tukena, opettajan työvälineenä sekä opiskelijan itse- ja vertaisarvioinnin välineenä käytetään soveltuvin osin eurooppalaiseen viitekehykseen (CEFR) perustuvaa kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa (liite 2). Arvioinnin tukena voidaan myös hyödyntää toisen kotimaisen kielen ruotsin taidon sertifiointiin tarkoitettuja kansallisesti tunnustettuja tutkintojärjestelmiä.

Opintojen alkuvaiheessa palautteenannossa painottuu opiskelijan taito kehittää kielenopiskelutaitojaan. Opintojen edetessä kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa voidaan hyödyntää enenevästi opiskelijan vuorovaikutus-, tulkinta- ja tuottamistaitojen tasoa määriteltäessä.

Arvosanan muodostamisessa otetaan systemaattisesti huomioon kaikki tavoitealueet, mukaan lukien opiskelutaitojen kehittämiseen liittyvät tavoitteet, joskin opintojaksokohtaiset painotukset voivat vaihdella.

Suullisen kielitaidon arviointi

Kielten opetuksessa opiskelijalta arvioidaan kielitaidon muiden osa-alueiden lisäksi suullinen kielitaito. Suullista kielitaitoa voidaan arvioida erillisellä kokeella. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 4 mom.)

Lukiokoulutuksen oppimäärän suorittaneelle opiskelijalle annetaan päättötodistus. Lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimäärän suorittamisesta annetaan todistus. – – [Lukiolain 39 §:n] 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen todistusten liitteenä annetaan lisäksi erillinen todistus lukiodiplomin ja suullisen kielitaidon kokeen suorittamisesta. (Lukiolaki 714/2018, 39 § 3 mom.)

Toisen kotimaisen kielen ruotsin pakollisten ja valinnaisten opintojen aikana arvioidaan myös opiskelijan suullista kielitaitoa.

Valinnaisiin opintoihin kuuluvan toisen kotimaisen kielen ruotsin A-oppimäärän moduulin 8, B1-oppimäärän moduulin 6 sekä äidinkielenomaisen ruotsin oppimäärän moduulin 8 opintojen aikana suullisen kielitaidon arviointi perustuu opintojen aikaisiin näyttöihin sekä Opetushallituksen tuottamasta suullisen kielitaidon kokeesta tai Opetushallituksen tuottaman erillisen ohjeistuksen mukaisesti annetuista näytöistä saatuun arvosanaan. Kyseisistä moduuleista koostuvien opintojaksojen arvioinnin edellytykset täyttyvät, kun opiskelija on antanut opintojakson

suorittamiseksi sovitut näytöt ja suorittanut Opetushallituksen tuottaman erillisen kokeen tai antanut Opetushallituksen erillisen ohjeistuksen mukaiset näytöt.

B3-oppimäärän osalta opiskelijan suullista kielitaitoa arvioidaan Opetushallituksen tuottaman erillisen ohjeistuksen mukaisesti.

Opintoihin kuuluva suullisen kielitaidon kokeen suoritus tai muut Opetushallituksen ohjeistuksen mukaiset näytöt arvioidaan ruotsin kielelle ja asianomaiselle oppimäärälle lukion opetussuunnitelman perusteissa asetettuja tavoitteita vasten.

Opetushallituksen tuottamasta suullisen kielitaidon kokeesta tai erillisen ohjeistuksen mukaisista näytöistä annetaan erillinen todistus lukion päättötodistuksen liitteenä.

7.18.1. Ruotsi, B1-oppimäärä (TKRUB1)

Oppiaine ja tehtävä

Laaja-alainen osaaminen

Opintojaksot

Opiskelutaidot, kieli-identiteetti ja ruotsin kieli arjessani, 4 op (RUB11RUB12)

Opintojakson moduulit

- Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 1 op (RUB11), Pakollinen
- Ruotsin kieli arjessani, 3 op (RUB12), Pakollinen

Tavoitteet

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tunnistaa olemassa olevaa kielitaitoaan ja omia vahvuuksiaan
- rohkaistuu käyttämään ruotsin taitoaan arkipäiväisissä vuorovaikutustilanteissa painottaen suullista viestintää
- kehittää omia opiskelustrategioitaan ja vuorovaikutustaitojaan ja löytää itselle sopivia työtapoja
- syventää tietämystään suomen ja ruotsin kielten vaikutuksesta toisiinsa sekä Suomessa vallitsevista kieliolosuhteista
- pystyy suhteuttamaan ruotsin kielen osaamistaan oppimäärän opiskelulle määritellyyn taitotasoon B1.1.

Ruotsin kieli arjessani

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa kertoa ruotsiksi omasta elämästään, ihmissuhteistaan ja lähiympäristöstään eri tilanteissa erilaisia viestintäkanavia käyttäen
- kehittää keskustelu- ja kuuntelutaitojaan ruotsiksi
- kehittää palautteen antamisen ja vastaanottamisen sekä osaamisensa arvioinnin taitoja.

Keskeiset sisällöt

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

- opiskelijan kieliprofiilin laatiminen tai täydentäminen sekä omien tavoitteiden asettaminen

- *kielitietoisuus, monikielisyys, kielten väliset suhteet*
- *omaa oppimista edistävien työkalujen löytäminen ja hyödyntäminen*

Ruotsin kieli arjessani

- *ruotsin kielen käyttö opiskelijan arkipäivään liittyvissä vuorovaikutustilanteissa*
- *oma elämä, ihmissuhteet ja lähiympäristö*
- *yksilön ja yhteisön hyvinvointi*
- *ääntämisen harjaannuttaminen*

Paikallinen lisäys

- peruskoulun kieliopin kertaaminen
- mahdollisuus osallistua opintomatkalle Tukholmaan

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelutaidot, kieli-identiteetti ja ruotsin kieli arjessani -opintojakso ohjaa opiskelijoita tunnistamaan omat vahvuutensa ja myös haasteensa ruotsin kielen opinnoissaan. Kurssilla tuetaan opiskelijaa kielenopiskelutaitojen kehittämisessä ohjaamalla häntä tunnistamaan hänelle parhaiten sopivia opiskelustrategioita sekä kehittämään rakentavan vuorovaikutuksen taitojaan.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelutaidot, kieli-identiteetti ja ruotsin kieli arjessani -opintojakso kannustaa opiskelijaa käyttämään kieltä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa sekä kehittämään omia suullisia ja kirjallisia vuorovaikutustaitojaan.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arvioinnissa korostuu opiskelijan kyky arvioida omaa kielitaidon tasoaan, asettaa tavoitteita kielen opiskelulle sekä käyttää kieltä suullisesti ja kirjallisesti liittyen opintojakson aihepiireihin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa kehitetään omia kielenopiskelutaitoja, analysoidaan omaa kielitaidon tasoa ja asetetaan tavoitteita ruotsin kielen opiskelulle. Opintojaksossa kerrataan ja vahvistetaan peruskoulun keskeisiä kieliopin rakenteita, harjaannutetaan ääntämistä, tunnistetaan erilaisia tekstilajeja sekä harjoitellaan suullista ja kirjallista kielenkäyttöä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Opiskelijalla on mahdollisuus osallistua opintomatkalle Tukholmaan suoritettuaan hyväksytysti Opiskelutaidot, kieli-identiteetti ja ruotsin kieli arjessani -opintojakson sekä historian opintojakson Ruotsin itämaasta Suomeksi.

Kulttuuri ja mediat, 2 op (RUB13)

Opintojakson moduulit

- Kulttuuri ja mediat, 2 op (RUB13), Pakollinen

Tavoitteet

Kulttuuri ja mediat

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee suomenruotsalaisia, ruotsalaisia ja muita pohjoismaisia kulttuuri-ilmiöitä
- tuntee ruotsinkielisiä medioita
- osaa hyödyntää ruotsinkielisiä lähteitä tiedonhaussa
- pystyy seuraamaan ruotsinkielisiä uutistekstejä ja ymmärtää pääasiat niistä.

Keskeiset sisällöt

Kulttuuri ja mediat

- suomenruotsalaiset ja muut pohjoismaiset kulttuuri-ilmiöt
- ruotsinkieliset mediat
- opiskelijoita kiinnostavat ajankohtaiset aiheet ruotsiksi

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Kulttuuri ja mediat -opintojaksossa vahvistetaan opiskelijan uteliaisuutta, motivaatiota ja taitoa toimia kulttuurisesti ja kielellisesti moninaisissa ympäristöissä ja yhteyksissä. Opiskelija tutustuu suomenruotsalaisiin ja muihin pohjoismaisiin kulttuuri-ilmiöihin ja ruotsinkielisiin medioihin ja opettelee hyödyntymään niitä tietolähteinä.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arvioinnissa korostuu opiskelijan kyky tulkita tekstejä, jotka liittyvät opintojakson aihepiireihin sekä hyödyntää niitä tietolähteinä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa kehitetään opiskelijan tietämystä suomenruotsalaisista ja muista pohjoismaisista kulttuuri-ilmiöistä. Opintojaksossa tutustutaan ruotsinkielisiin medioihin ja opetellaan hyödyntämään niitä tietolähteinä sekä tutustutaan opiskelijoita kiinnostaviin ajankohtaisiin aiheisiin ruotsiksi.

Ympäristömme, 2 op (RUB14)

Opintojakson moduulit

- Ympäristömme, 2 op (RUB14), Pakollinen

Tavoitteet

Ympäristömme

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa tulkita erilaisia tekstejä, jotka käsittelevät maailman erilaisia elinympäristöjä, kulttuureja ja yhteiskuntia

- harjoittaa erityisesti kirjallisia tekstintuottamistaitojaan aiheena mielipiteen ilmaisu
- pystyy tuottamaan lyhyen ohjatun tekstin moduulin aihepiiristä.

Keskeiset sisällöt

Ympäristömme

- *kulttuurinen moninaisuus*
- *erilaiset elinympäristöt*
- *ajankohtaiset yhteiskunnalliset aiheet nuorten näkökulmasta*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Ympäristömme -opintojakso antaa valmiuksia osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen yhteiskunnassa ja kansainvälisessä maailmassa ympäristöön liittyvissä kysymyksissä.

Vuorovaikutusosaaminen

Ympäristömme -opintojakso antaa valmiuksia ja vahvistaa opiskelijan taitoja ilmaista mielipiteensä ruotsiksi niin suullisessa kuin kirjallisessa vuorovaikutustilanteessa.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Ympäristömme -opintojakso tarkastelee globaaleja ympäristökysymyksiä, asenteita ja vastuuntuntoa ympäristökysymyksissä.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arvioinnissa korostuu opiskelijan taito tuottaa ohjatusti sekä tulkita erilaisia tekstejä, jotka käsittelevät maailman erilaisia elinympäristöjä, kulttuureja ja yhteiskuntia.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa rakennetaan opiskelijan valmiuksia tulla maailmankansalaiseksi, joka pystyy osallistumaan ympäristöasioista käytäviin keskusteluihin ruotsiksi. Opintojaksossa tarkastellaan ympäristöön liittyviä kysymyksiä ja pohditaan niitä myös omassa elämänpiirissään sekä harjoitellaan ympäristöteemoihin liittyvää suullista sekä kirjallista vuorovaikutusta.

Opiskelu- ja työelämä, 2 op (RUB15)

Opintojakson moduulit

- Opiskelu- ja työelämä, 2 op (RUB15), Pakollinen

Tavoitteet

Opiskelu- ja työelämä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *rohkaistuu ruotsin kielen käyttäjänä erilaisissa opiskeluun ja työntekoon liittyvissä vuorovaikutustilanteissa*
- *kehittää tietämystään tekstilajeista, jotka liittyvät keskeisesti nuoren opiskeluun, työelämään ja itsenäistymiseen*
- *pohtii jatko-opintojaan, urasuunnitelmiaan sekä valmiuksiaan elinikäiseen oppimiseen.*

Keskeiset sisällöt

Opiskelu- ja työelämä

- *opiskelu, ammatit ja työelämä opiskelijan ja yhteiskunnan näkökulmasta*
- *tulevaisuuden suunnitelmat*
- *vuorovaikutustilanteet ja tekstit, jotka liittyvät jatko-opiskeluun ja työelämään*
- *itsenäistyvän nuoren elämänhallinta*
- *kieliprofiilin täydentäminen tulevaisuuden tarpeita varten*
- *erilaisten hakemusten laatiminen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelu- ja työelämä -opintojaksossa tarkastellaan omaa kielitaitoa ja sen tuomia mahdollisuuksia kansallisessa, pohjoismaisessa sekä kansainvälisessä yhteistyössä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelu- ja työelämä -opintojakso kannustaa opiskelijaa käyttämään kielitaitoaan uuden tiedon hankkimiseen sekä avaa mahdollisuuksia päästä käsiksi erilaisiin työ- ja opiskeluelämään liittyviin diskursseihin.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelu- ja työelämä -opintojakso antaa kielellisiä sekä kulttuurisia valmiuksia ja eväitä osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen yhteiskunnassa ja kansainvälisessä maailmassa jatko-opintoihin ja työelämään liittyvissä yhteyksissä.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arvioinnissa korostuu opiskelijan taito käyttää ruotsin kieltä erilaisissa opiskeluun ja työntekoon liittyvissä vuorovaikutustilanteissa.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa kehitetään opiskelijan tietämystä sanastosta, tekstilajeista ja vuorovaikutustilanteista, jotka liittyvät keskeisesti nuoren opiskeluun, työelämään ja itsenäistymiseen. Opintojaksossa tunnistetaan ja tuotetaan erilaisia opiskeluun ja työelämään liittyviä tekstilajeja sekä harjoitellaan suullista kielenkäyttöä aihepiiriin liittyvissä vuorovaikutustilanteissa. Opintojaksossa laaditaan erilaisia hakemuksia sekä täydennetään kieliprofiilia tulevaisuuden tarpeita varten.

Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (RUB16)

Opintojakson moduulit

- Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (RUB16), Valinnainen

Tavoitteet

Viesti ja vaikuta puhuen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *vankentaa puhumisen sujuvuutta*
- *tuottaa valmistelua edellyttävän suullisen esityksen*
- *tiedostaa suullisen osaamisensa tason ja kehittämistarpeensa ja saa tästä palautetta.*

Keskeiset sisällöt

Viesti ja vaikuta puhuen

- *vuorovaikutustilanteet, dialogin rakentaminen*
- *puhumisen eri piirteet*
- *aitojen ruotsinkielisten kontaktien monipuolinen tarjoaminen opiskelijalle erilaisissa ympäristöissä*

Paikallinen lisäys

- syventää ymmärrystään suullisesti esitettävien tekstilajien ominaispiirteistä

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Viesti ja vaikuta puhuen -opintojakso syventää opiskelijan rakentavan vuorovaikutuksen taitoja.

Vuorovaikutusosaaminen

Viesti ja vaikuta puhuen -opintojakso vahvistaa opiskelijan taitoja toimia erilaisissa suullisissa vuorovaikutustilanteissa.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arvioinnissa korostuu opiskelijan kyky tuottaa ruotsin kieltä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa sekä kyky valmistella ja esittää ruotsinkielisiä suullisia tekstilajeja.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa syvennetään taitoa tuottaa ruotsin kieltä suullisesti, ymmärtää puhuttua kieltä ja rakentaa dialogia erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Opintojaksossa vahvistetaan puhumisen sujuvuutta sekä harjoitellaan valmistelua edellyttävää suullista tuottamista.

Kestävä elämäntapa, 2 op (RUB17)

Opintojakson moduulit

- Kestävä elämäntapa, 2 op (RUB17), Valinnainen

Tavoitteet

Kestävä elämäntapa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää taitoaan tulkita ja tuottaa ruotsin kieltä erilaisissa kirjallisissa vuorovaikutustilanteissa ja erilaisille yleisöille
- laajentaa sosiaalisen median tuntemustaan käyttäen ruotsin kieltä
- tutustuu kansallisissa kielitutkinnoissa vaadittavaan ruotsin taidon osaamiseen.

Keskeiset sisällöt

Kestävä elämäntapa

- *kestävä kehitys ja elämäntapa erityisesti opiskelijan näkökulmasta*
- *eettisyys ja vastuullisuus sosiaalisen median käytössä, sananvapaus*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Kestävä elämäntapa -opintojaksossa syvennetään ymmärrystä asenteista ja vastuunotosta kestävässä elämäntavassa.

Vuorovaikutusosaaminen

Kestävä elämäntapa -opintojaksossa tarkastellaan kestävä elämäntavan edistämiseen liittyviä kysymyksiä opiskelijan omassa elämässä ja elinympäristössä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Kestävä elämäntapa -opintojaksossa vahvistetaan opiskelijan tietoisuutta toisen kotimaisen kielen käyttökelpoisuudesta kansallisessa, pohjoismaisessa ja kansainvälisessä yhteistyössä sekä globaalien kysymysten tarkastelussa ja syvennetään opiskelijan maailmankansalaisen taitoja.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arvioinnissa korostuu opiskelijan kyky tulkita ja tuottaa ruotsin kieltä erilaisissa kirjallisissa vuorovaikutustilanteissa ja erilaisille yleisöille.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso antaa valmiuksia osallistua kestävä elämäntapaan liittyviin keskusteluihin ruotsin kielellä. Lisäksi opiskelija tulee tietoiseksi kestävä elämäntavan vaikutuksista ja pystyy tutkimaan sitä myös omassa elämänpiirissään. Opintojaksossa opiskelija laajentaa sosiaalisen median tuntemustaan ruotsin kielellä huomioiden eettisyyden ja vastuullisuuden sosiaalisen median käytössä.

Ruotsin kielen abikertaus, 2 op (RUB18)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- vahvistaa toisen kotimaisen kielen (ruotsi) keskipitkän oppimäärän opintojaksojen keskeisen kieliopin hallintaa
- vahvistaa toisen kotimaisen kielen (ruotsi) keskipitkän oppimäärän opintojaksojen aihepiirien sanaston hallintaa
- vahvistaa opiskelijan kuullun- ja luetunymmärtämisen taitoja
- vahvistaa opiskelijan taitoja tuottaa erilaisia tekstilajeja
- kehittää opiskelijan opiskelutaitoja

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- toisen kotimaisen kielen (ruotsi) keskipitkän oppimäärän opintojaksojen kieliopin, sanaston ja rakenteiden, kuullun- ja luetun ymmärtämisen sekä kirjallisen tuottamisen kertaus
- opiskelijan omien taitojen ja tietojen vahvistaminen
- opiskelijan luottamuksen lisääminen omaan osaamiseen
- kokonaisvaltainen valmistautuminen ylioppilaskokeeseen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Ruotsin kielen abikertaus -opintojakso vahvistaa opiskelijan oppimistaitojen kehittämistä varsinkin ruotsin kielen kannalta. Opintojakso kannustaa opiskelijaa tilanteisiin, joissa hän pääsee turvallisesti haastamaan oman osaamisensa rajoja.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arvioinnissa korostuu opiskelijan taito ymmärtää puhuttua ruotsin kieltä sekä käyttää kieltä kirjallisesti. Toisen kotimaisen kielen (ruotsi) keskipitkän oppimäärän opintojaksojen keskeisen sanaston ja kieliopin hallinta, erilaisten tekstilajien tuottaminen sekä kuullunymmärtämisen taidot kuuluvat opintojakson keskeisiin osaamisalueisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa valmistaudutaan toisen kotimaisen kielen (ruotsi) keskipitkän oppimäärän ylioppilaskirjoituksiin kertaamalla oppimäärän aikaisempien opintojaksojen aihepiirejä, sanastoa ja kielioppia huomioiden opiskelijoiden tarpeita ja toiveita. Opintojaksossa harjoitellaan ylioppilaskirjoitusten eri tehtävätyyppejä ja harjaannutetaan kielitaidon eri osa-alueita.

7.19. Temaattiset opinnot (TO)

Oppiaine ja tehtävä

Lukiokoulutuksen oppimäärä voi sisältää laaja-alaista osaamista kehittäviä temaattisia opintoja. Temaattisten opintojen tavoitteet ja sisällöt päätetään paikallisessa opetussuunnitelmassa.

Laaja-alainen osaaminen

Opintojaksot

Yhdessä kohti kansainvälisyyttä, 2 op (TO1)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- opiskelija saa mahdollisuuden luoda ystävyssuhteita ja ryhmäytyä uusien opiskelijakavereidensa kanssa
- opiskelija tutustuu Pietarin kaupunkiin julkisia liikennevälineitä käyttäen
- opiskelija pyrkii toimimaan ja selviämään aidoissa asiointitilanteissa kohdekielellä
- opiskelija valmistaa matkasta ennakko-ohjeiden mukaisen tuotoksen

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- kohdekaupungin nähtävyyksiä ja kulttuurikohteita
- sekaryhmissä suoritettavat ennakotehtävät, matkaraportti tai yhteinen tuotos matkakohteista
- autenttiset arjen asiointitilanteet

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelijat saavat mahdollisuuden harjoitella venäjän kieltä ja venäläiseen kulttuuriin liittyviä kohteliaita tapoja aidoissa viestintätilanteissa ja erilaisissa kohtaamisissa. Asiointi venäjän kielellä erilaisissa arjen tilanteissa sekä vapaamuotoisemmissa tilanteissa vertaisoppijoiden ja mahdollisuuksien mukaan myös paikallisten ikätoverien kanssa kehittävät rakentavaa vuorovaikutusta.

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksolla on hyvä mahdollisuus tutustua ja luoda ystävyssuhteita uusiin lukio-opinnot aloittaneisiin ikätovereihin luontevasti matkavalmisteluiden ja itse matkan aikana erilaisten pari- ja ryhmätöiden muodossa. Hyvinvointia lisää myös kokemus selviytymisestä vähäiselläkin kielitaidolla. Tällä on parhaimmillaan minäpystyvyyttä ja kielen opiskeluun suuntautuvaa motivaatiota kasvattava vaikutus.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelijat saavat kokemuksia venäläisestä tapakulttuurista aidoissa tilanteissa. Venäjän kielen opiskelu ja käyttö erilaisissa tilanteissa lisäävät opiskelijoiden ymmärrystä kielitaidon merkityksestä esimerkiksi kansainvälisessä yhteistyössä. Aito kokemus venäjän kielen käyttämisestä ja osaamisesta ruokkii opiskelijoiden käsitystä itsestään maailmankansalaisina.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioinnissa korostuu kyky toimia erilaisissa viestintätilanteissa ja osana ryhmää. Keskeiseen osaamisalueeseen kuuluu myös oman tuotoksen esittely yksin tai ryhmässä. Arvioidaan suorituserityksellä hyväksytty/hylätty.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aikana tutustutaan yhdessä uusien opiskelijakavereiden kanssa matkakohteen nähtävyyksiin, arkkitehtuuriin ja elämään. Matkalla opiskelijat pääsevät käyttämään venäjän kieltä mahdollisimman aidoissa tilanteissa. Tutustutaan paikalliseen kulttuuriin ja tavataan mahdollisuuksien mukaan samanikäisiä venäjää opiskelevia nuoria. Matkaan valmistaudutaan etukäteen, tehdään yhteistyössä muiden kanssa ennalta sovittuja tehtäviä ja esitellään matkaan liittyvä tuotos.

Venäjän kieli maailmalla, 2 op (TO2)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- opiskelija tutustuu Moskovan miljoonakaupunkiin julkisia liikennevälineitä käyttäen
- opiskelija osallistuu oman taitotason mukaiseen venäjän kielen opetukseen moskovalaisessa oppilaitoksessa
- opiskelija toimii venäjän kielellä autenttisissa tilanteissa
- opiskelija harjoittelee itsenäistä opiskelijaelämää

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- matkakohteen nähtävyyksiä ja kulttuurikohteita
- matkaraportti
- venäjän kielen opetusta omassa tasoryhmässä mahdollisuuksien mukaan
- mahdollisuuksien mukaan opiskelijatapaamisia ja yritysvierailuja
- arjen asiointitilanteet
- henkilökohtaisen kieliprofiilin täydentäminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelijat tutustuvat opiskelijaelämään ja samalla opettelevat kansainvälisyystaitoja monikulttuurisessa ympäristössä. Opiskelijat syventävät arjen tilanteiden kautta ymmärrystään paikallisesta tapakulttuurista. Venäjän kielen opiskelu ja käyttö erilaisissa tilanteissa lisäävät opiskelijoiden ymmärrystä kielitaidon merkityksestä esimerkiksi kansainvälisessä yhteistyössä. Aito kokemus venäjän kielen osaamisesta vahvistaa opiskelijoiden käsitystä itsestään maailmankansalaisina.

Hyvinvointiosaaminen

Venäjän kielen käyttäminen ja sillä selviytyminen kasvattaa kokemusta minäpystyvyydestä ja vahvistaa opiskelijoiden kieli-identiteettiä. Opiskelijalle tarjoutuu mahdollisuus käytännön kautta huomata kielen käyttämisen olevan edellytys sen oppimiselle. Kokemus omasta osaamisesta luo osaltaan hyvinvointia ja lisää motivaatiota venäjän kielen opiskeluun niin formaalina kielenä ja oppimisen kohteena kuin sen käyttämiseen viestinnän välineenä.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelijat harjoittelevat aidoissa viestintätilanteissa ja erilaisissa kohtaamisissa venäläiseen kulttuuriin liittyviä hyviä tapoja. Lisäksi asiointi arjen tilanteissa, oppimistilanteissa ja vapaamuotoisemmissa tilanteissa luovat mahdollisuuden harjoitella rakentavaa vuorovaikutusta.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arvioinnissa korostuu kyky käyttää kieltä ja käyttäytyä asianmukaisesti aidoissa viestintätilanteissa. *Opintojakso arvioidaan arvosanalla hyväksytty tai hylätty. Kieliharjoittelun voi suorittaa myös omatoimisilla opinnoilla vaihto-ohjelmien kautta.*

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso Venäjän kieli maailmalla suoritetaan kielimatkana. Matkaan liittyy venäjän kielen opintoja mahdollisuuksien mukaan paikallisten opettajien johdolla, paikalliseen arkeen tutustumista ja sen havainnoimista sekä tutustumista kulttuurikohteisiin. Opintojaksolla asioidaan erilaisissa arkielämän tilanteissa (esimerkiksi asiointi kaupassa, kieliharjoitteluun ja asumiseen sekä elämiseen liittyvä asiointi, matkustaminen julkisilla liikennevälineillä) opittuja kieliä käyttäen. Opintojakson aikana syvennetään tietoa historiasta ja taiteesta vierailuilla museoissa, näyttelyissä tai erilaisissa kulttuuritapahtumissa. Lisäksi opintojakson aikana voidaan tehdä oppilaitos- ja yritysvierailuja. Kieliharjoittelu lisätään omaan kieliprofiiliin.

7.20. Vieraat kielet (VK)

Oppiaine ja tehtävä

Kieliaineet ovat sekä taito- ja välineaineita että oma tiedonalansa. Kieltenopetus syventää perusopetuksen aikana saavutettua eri kielten taitoa, kielikasvatusta ja kielitietoisuuden kehittämistä.

Vieraat kielet ovat osa lukion kielikasvatusta, joka pyrkii tunnistamaan ja tekemään näkyväksi lukion kaikkia kieliaineita yhdistäviä tehtäviä ja toisaalta kielten roolia opetuksessa ja oppimisessa ylipäätään. Lukion kieltenopetuksessa kehitetään opiskelijan monikielistä kompetenssia, joka koostuu äidinkielen, kansalliskielten ja vieraiden kielten sekä niiden murteiden ja rekistereiden eritasoisesta hallinnasta. Kielikasvatus vahvistaa opiskelijan kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä, monilukutaidon kehittymistä sekä taitoja toimia eri kieliyhteisöissä. Opiskelijaa rohkaistaan käyttämään eri kieliä monipuolisesti kielitaidon eri osa-alueet huomioon ottaen ja kaikkea kielitaitoa arvostaen.

Vieraiden kielten opiskelu perustuu laajaan tekstikäsitteeseen, jonka mukaan tekstit ovat monimuotoisia, esimerkiksi kirjoitettuja, puhuttuja, visuaalisia, audiovisuaalisia tai näiden ilmaisumuotojen yhdistelmiä. Oppiaineelle tyypilliset tekstit voivat olla kertovia, kuvaavia, pohtivia,

ohjaavia tai kantaa ottavia tekstejä, fiktiivisiä tai asiatekstejä sekä arkisia tai institutionaalisia, erilaisia keskustelutaitoja vaativia tilanteita.

Vieraiden kielten opetuksen tehtävä on kehittää opiskelijan kunkin opiskeltavan kielen taitoa monipuolisesti. Monipuolinen kielitaito kehittyy erilaisten tekstien ja tekstilajien tulkitsemisesta ja tuottamisesta. Opiskelija etenee perustaidoista laaja-alaisuuteen ja arkikielestä kohti akateemisempaa kielitaitoa. Opiskelijaa ohjataan kehittämään eri kielten taitoaan, laajentamaan monikielistä kompetenssiaan sekä kehittämään metakielellisiä taitojaan, joilla tarkoitetaan kykyä hahmottaa ja hyödyntää tietoa kielestä, kielen rakenteista ja funktioista sekä kielten välisistä yhteyksistä. Opiskelija harjaantuu laaja-alaiseen kielenkäyttöön vaihtelevissa teksti- ja asiayhteyksissä. Opiskelija oppii hankkimaan, muokkaamaan, tuottamaan ja jakamaan sekä arvioimaan ja arvottamaan tietoa.

Koodit

Vieraiden kielten opintojen koodit muodostuvat kielten kirjaintunnusten, oppimäärien tasotunnusten ja moduulinumeroiden mukaan. Vieraista kielistä käytetään seuraavia kirjaintunnuksia.

EN = englannin kieli

LA = latinan kieli

RA = ranskan kieli

SM = saamen kieli

SA = saksan kieli

VE = venäjän kieli

IA = italian kieli

EA = espanjan kieli

PO = portugalin kieli

KI = kiinan kieli

JP = japanin kieli

AR = arabian kieli

KX = muu kieli

Lukion opetussuunnitelman perusteissa vieraiden kielten kirjaintunnuksena käytetään tunnusta VK lukuun ottamatta englannin, saamen ja latinan kieltä. Aasian ja Afrikan kielistä lukion opetussuunnitelman perusteissa käytetään kirjaintunnistetta VKAA. Paikallisessa opetussuunnitelmassa näiden tunnusten tilalla käytetään kullekin kielelle määritettyjä, yllä lueteltuja kirjaintunnuksia.

Laaja-alainen osaaminen

Vieraissa kielissä käsitellään teemoja, joiden avulla kieltenoppiminen tuodaan osaksi lukio-opiskelun asiakokonaisuuksien hallintaa ja oppiainerajat ylittävää työskentelyä. Vieraan kielen eri oppimäärät toimivat yhteistyössä sekä toistensa että eri oppiaineiden kanssa. Samalla rakennetaan ymmärrystä ja yhteyksiä lukion ulkopuolelle sekä lukiota seuraaviin elämänvaiheisiin, opintoihin ja työelämään. Väline- ja taitoaineina kielet tarjoavat työkaluja laaja-alaisen osaamisen taitojen tunnistamiseen, harjoittamiseen, kehittämiseen ja omaksumiseen sekä arvojen ja asenteiden tarkasteluun. Kieltenopetuksen taustalla on myös omat tiedon- ja tieteenalansa, jonka ulottuvuuksia, kuten sosiolingvistiikkaa, kognitiivista kielitiedettä tai tekstintutkimusta, voi hyödyntää laaja-alaisen asiakokonaisuuksien tarkastelussa. Laaja-alaisen osaamisen alueet

tarjoavat opetuksessa käsiteltäviä sisältöjä, tavoitteita toiminnalle sekä perusteita erilaisten oppimisympäristöjen, työtapojen tai -menetelmien valinnalle. Vieraiden kielten opetuksessa laaja-alainen osaaminen näyttäytyy muun muassa miksi-kysymyksinä ja syy-seuraussuhteiden pohtimisena. Kielet tarjoavat mahdollisuuden kehittää luovaa toimintaa eri opiskelutapoja kokeillen, mutta myös älyllisyydestä ja kielen estetiikasta nauttien.

Vieraiden kielten opiskelun kautta tarkastellaan yksilön ja yhteisön identiteettien rakentumista ja ryhmässä toimimista. Kaikkea opiskelijoiden kielitaitoa arvostetaan ja pyritään hyödyntämään, mikä mahdollistaa opiskelijan **hyvinvointi- ja vuorovaikutusosaamisen** sekä minäpystyvyyden kasvattamisen. Empatia, hyvät tavat ja rakentavan vuorovaikutuksen (mediaatio) elementit ilmentyvät kaikissa kieliaineissa osana laaja-alaista osaamista. Rakentavan vuorovaikutuksen tekijöitä tutkimalla ja sen taitoja omaksumalla opiskelija syventää ymmärrystään toiseudesta ja harjaantuu rakentamaan ymmärrystä tilanteissa, joissa sitä ei kielellisistä tai kulttuurista syistä ole.

Opiskelija kehittää kielenopiskelutaitojaan tunnistamalla itselleen sopivia strategioita oppia kieliä ja arvioimalla oman oppimisensa edistymistä. Häntä ohjataan ymmärtämään monipuolisen kielitaidon merkitys jatko-opinnoissa ja työelämässä sekä kieli-identiteetin rakentamisessa.

Eri tieteen- ja tiedonaloja sekä taiteita yhdistävänä oppiaineena kielet avaavat yhtymäkohtia muihin oppiaineisiin sekä **monitieteiseen ja luovaan osaamiseen**. Temaattiset opinnot ja oppiainerajat ylittävät opintokokonaisuudet kannustavat opiskelijaa hyödyntämään eri kielten vähäistäkin taitoaan ja monikielistä kompetenssiaan. Tärkeää on asiakokonaisuuksien, kysymysten ja ratkaisujen työstäminen vuorovaikutuksessa muiden kanssa. Opetuksessa tavoitellaan tilanteita, joissa opiskelija pääsee turvallisesti haastamaan oman osaamisensa rajoja. Vieraiden kielten opiskelu ja osaaminen avaa mahdollisuuksia päästä käsiksi monenlaisiin diskursseihin, tietoihin, tietolähteisiin ja taidemuotoihin. Samalla voidaan kyseenalaistaa vakiintuneita käytänteitä ja hakea uusia, luovia tarkastelukulmia sekä tunnistaa ja ymmärtää monimuotoisuutta. Kieltenopetuksessa tavoitteena on ajattelun- ja analysointitaitojen kehittäminen käyttämällä monipuolisia ja opiskelijakeskeisiä menetelmiä ja tarjoamalla merkityksellisiä, avoimia ja riittävän haastavia tehtäviä.

Vieraiden kielten opiskelu vahvistaa opiskelijan **yhteiskunnallista osaamista**. Opetus antaa kielellisiä ja kulttuurisia valmiuksia ja eväitä osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen yhteiskunnassa ja kansainvälisessä maailmassa. Samalla rakennetaan yhteyksiä demokratiakasvatukseen ja tasa-arvonäkökulmiin sekä kieliä koskeviin pohdintoihin, kuten enemmistö- tai vähemmistökysymyksiin, kielipolitiikkaan tai kielidiversiteetin vähenemiseen. Kieliopinnot mahdollistavat taidot ja kontaktit helpottavat opiskelijan siirtymistä jatko-opintoihin, työelämään ja kansalaisaktiivisuutta edellyttäviin tehtäviin.

Kieliopinnot vahvistavat **eettisyyttä ja ympäristöosaamista** mahdollistamalla myötäelämisen ja ongelmien ymmärtämisen oman kielen asettamia rajoja laajemmin. Globaalit ympäristökysymykset, kuten ilmastonmuutos, luonnon monimuotoisuuden väheneminen ja kestäättömät kulutustottumukset, ovat yksilön ja yhteisöihin vaikuttavia ongelmia. Opintojen aikana vahvistetaan taitoja ja haetaan kontakteja yhteisten ratkaisujen etsimiseksi ja työstämiseksi. Tiedon hakemisen ja tuottamisen lisäksi opiskelijaa ohjataan pohtimaan asenteiden ja arvojen merkitystä ja kehittämään vastuuntuntoaan sekä taitoaan toimia rakentavasti eri yhteyksissä.

Globaali- ja kulttuuriosaamisen osalta vieraiden kielten opetuksessa vahvistetaan opiskelijan uteliaisuutta, motivaatiota ja taitoa toimia kulttuurisesti ja kielellisesti moninaisissa ympäristöissä ja yhteyksissä. Monipuolinen kielitaito ja ymmärrys kielitaidon käyttökelpoisuudesta kansainvälisessä yhteistyössä ja globaalien kysymysten tarkastelussa syventävät opiskelijan maailmankansalaisen taitoja ja tarjoavat mahdollisuuksia monenkeskiseen, luovaan yhteistyöhön. Kieliopinnot vahvistavat kulttuuriperintöjen tuntemista ja tarjoavat luontevasti eri näkökulmia asioiden tarkasteluun.

Tavoitteet

Vieraiden kielten opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät kulttuuriseen ja kielelliseen moninaisuuteen, opiskelutaitoihin sekä vuorovaikutus- ja tekstin tulkinta- ja tuottamistaitoihin. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Kulttuurinen ja kielellinen moninaisuus

Tavoitteena on, että opiskelija

- *rohkaistuu kielenkäyttäjänä globaalissa maailmassa, jossa tavoitteena ei ole esimerkiksi äidinkielen kielenkäyttäjän tasoinen kielitaito vaan rakentavan vuorovaikutuksen ja keskinäisen ymmärryksen kasvattaminen*
- *osoittaa tietoa, taitoa ja tahtoa toimia rakentavasti kulttuurisesti monimuotoisessa maailmassa*
- *kokee kielellisen repertuaarinsa kasvattamisen mielekkääksi.*

Opiskelutaidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa asettaa tavoitteita ja arvioida kehittymistään osana jatkuvaa oppimisprosessia*
- *tunnistaa omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohtiaan kielenoppijana*
- *osaa käyttää tehokkaasti erilaisia kielenopiskelustrategioita ja työvälineitä*
- *muodostaa käsityksen kielitaidon jatkuvasta kehittämisestä myös lukio-opintojen päättymisen jälkeen.*

Vuorovaikutustaidot, tekstin tulkinta- ja tuottamistaidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- *harjaantuu ja rohkaistuu käyttämään kieltä laaja-alaisesti ja monipuolisesti*
- *saa kokemuksia monenlaisista kohdekielisistä opiskelu- ja kielenkäyttöympäristöistä*
- *osaa suhteuttaa omaa osaamistaan tavoitteeksi asetettuihin kehittyvän kielitaidon kuvausasteikon taitotasoihin (liite 2) ohessa olevan taulukon mukaisesti sekä asettaa omia tavoitteitaan, arvioida taitojensa kehittymistä ja kehittää niitä edelleen.*

Osaamisen arviointi

Kehittyvän kielitaidon kuvausasteikon taitotasotavoitteet oppimäärittäin

Kieli ja oppimäärä	Taito toimia vuorovaikutuksessa (suluissa perusopetuksen päättövaiheessa asetetut taitotasotavoitteet)	Taito tulkita tekstejä (suluissa perusopetuksen päättövaiheessa asetetut taitotasotavoitteet)	Taito tuottaa tekstejä (suluissa perusopetuksen päättövaiheessa asetetut taitotasotavoitteet)
Englanti, A-oppimäärä	B2.1 (B1.1)	B2.1 (B1.1)	B2.1 (B1.1)
Aasian ja Afrikan kielet, A-oppimäärä	A2.2–B1.1 (A2.1)	A2.2–B1.1 (A2.1)	A2.2–B1.1 (A2.1)
Muut kielet, A-oppimäärä	B1.2 (A2.2)	B1.2 (A2.2)	B1.2 (A2.2)
Englanti, B1-oppimäärä	B1.2	B1.2	B1.2
Muut kielet, B1-oppimäärä	B1.1 (A1.3)	B1.1 (A1.3)	B1.1 (A1.3)
Englanti, B2-oppimäärä	B1.1	B1.1	B1.1
Muut kielet, B2-oppimäärä	A2.2 (A1.3)	A2.2 (A1.3)	A2.2 (A1.2)
Englanti, B3-oppimäärä	B1.1	B1.1	A2.2
Aasian ja Afrikan kielet, B3-oppimäärä	A2.1	A2.1 (puhuttu teksti) A1.3 (kirjoitettu teksti)	A2.1 (puhuttu teksti) A1.3 (kirjoitettu teksti)
Muut kielet, B3-oppimäärä	A2.1	A2.1	A2.1

Arvioinnin tehtävä vieraissa kielissä on tukea opiskelijan kehittymistä vieraalla kielellä toimijana. Monipuolinen arviointi ja onnistunut, kannustava palaute tukevat opiskelijan minäpystyvyyttä ja vahvistavat opiskelumotivaatiota.

Arviointi ja muu palautteen antaminen kohdistuvat oppimäärän tavoitteiden mukaiseen osaamiseen ja keskeisten sisältöjen hallintaan. Itse- ja vertaisarviointia käytetään oman ja ryhmän osaamisen sekä oppimisprosessin ymmärtämiseksi ja kehittämiseksi.

Arvioinnin kohteena ovat opiskelijan vuorovaikutusosaaminen, tekstin tulkinta- ja tuottamistaidot sekä kulttuurisen ja kielellisen moninaisuuden tavoitealueeseen kytketty osaaminen. Arvioinnin kohteena ovat myös opiskelijan opiskelutaidot, kuten opiskelustrategioiden kehittämisen taidot sekä oppimisen edistämistä tukevat työskentelytaidot.

Arvioinnin tukena, opettajan työvälineenä sekä opiskelijan itse- ja vertaisarvioinnin välineenä käytetään soveltuvin osin eurooppalaiseen viitekehykseen (CEFR) perustuvaa kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa (liite 2). Arvioinnin tukena voidaan myös hyödyntää vieraan kielen taidon sertifiointiin tarkoitettuja kansainvälisesti tunnustettuja tutkintojärjestelmiä, jotka on linkitetty eurooppalaisen viitekehyksen kuusiportaiseen taitotasosteikkoon.

Opintojen alkuvaiheessa palautteenannossa painottuu opiskelijan taito kehittää kielenopiskelutaitojaan. Opintojen edetessä kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa voidaan hyödyntää enenevästi opiskelijan vuorovaikutus-, tulkinta- ja tuottamistaitojen tasoa määriteltäessä.

Arvosanan muodostamisessa otetaan systemaattisesti huomioon kaikki tavoitealueet, mukaan lukien opiskelutaitojen kehittämiseen liittyvät tavoitteet, joskin opintojaksokohtaiset painotukset voivat vaihdella.

Suullisen kielitaidon arviointi

Kielten opetuksessa opiskelijalta arvioidaan kielitaidon muiden osa-alueiden lisäksi suullinen kielitaito. Suullista kielitaitoa voidaan arvioida erillisellä kokeella. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 4 mom.)

Lukiokoulutuksen oppimäärän suorittaneelle opiskelijalle annetaan päättötodistus. Lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimäärän suorittamisesta annetaan todistus. – – [Lukiolain 39 §:n] 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen todistusten liitteenä annetaan lisäksi erillinen todistus lukiodiplomin ja suullisen kielitaidon kokeen suorittamisesta. (Lukiolaki 714/2018, 39 § 3 mom.)

Vieraiden kielten pakollisten ja valinnaisten opintojen aikana arvioidaan myös opiskelijan suullista kielitaitoa.

Valinnaisiin opintoihin kuuluvan vieraiden kielten A-oppimäärän moduulin 8 ja B1-oppimäärän moduulin 6 opintojen aikana suullisen kielitaidon arviointi perustuu opintojen aikaisiin näyttöihin sekä Opetushallituksen tuottamasta suullisesta kokeesta tai Opetushallituksen tuottaman erillisen ohjeistuksen mukaisesti annetuista näytöistä saatuun arvosanaan. Kyseisistä moduuleista koostuvien opintojaksojen arvioinnin edellytykset täyttyvät, kun opiskelija on antanut opintojakson suorittamiseksi sovitut näytöt ja suorittanut Opetushallituksen tuottaman erillisen kokeen tai antanut Opetushallituksen erillisen ohjeistuksen mukaiset näytöt.

Latinan kieltä lukuun ottamatta B2- ja B3-oppimäärien osalta opiskelijan suullista kielitaitoa arvioidaan Opetushallituksen tuottaman erillisen ohjeistuksen mukaisesti.

Opintoihin kuuluva suullisen kielitaidon kokeen suoritus tai muut Opetushallituksen ohjeistuksen mukaiset näytöt arvioidaan asianomaiselle kielelle ja oppimäärälle lukion opetussuunnitelman perusteissa asetettuja tavoitteita vasten.

Opetushallituksen tuottamasta suullisen kielitaidon kokeesta tai erillisen ohjeistuksen mukaisista näytöistä annetaan erillinen todistus lukion päättötodistuksen liitteenä.

7.20.1. Saksan kieli, B3-oppimäärä (SAB3)

Oppiaine ja tehtävä

Oppimäärän erityisenä tehtävänä on rohkaista opiskelijaa laajentamaan kielellistä repertuaariaan sekä kannustaa opiskelijaa jatkuvaan kielenopiskeluun ja jatkamaan kieliopintoja myös lukion jälkeen osana elinikäisen oppimisen polkua. Tehtävänä on vahvistaa opiskelijan kieli- ja kulttuuriosaamista kohdekielen näkökulmasta. Opetus ohjaa tarkastelemaan, miten uuden kielen oppiminen lisää ymmärrystä ajattelun ja kielen välisestä yhteydestä.

Oppimäärän opetus painottuu etenkin alkuvaiheessa suulliseen kielitaitoon, mutta oppimäärän tehtävä on auttaa opiskelijaa näkemään, miten vähäiselläkin kielitaidolla on mahdollista

tutustua kieli- ja kulttuurialueen tekstimaailmoihin sekä tiedon- ja tieteenaloihin. Uusi kieli avaa myös mahdollisuuksia eri kielillä tapahtuvaan jatkokoulutukseen ja lisää työelämävalmiuksia. Oppimäärän tehtävänä on myös rohkaista opiskelijaa hahmottamaan, miten uuden kielen oppiminen tukee muuta oppimista.

Opintojaksot

Perustason alkeet 1, 2 op (SAB31)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 1, 2 op (VKB31), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa uuden kielen suhteen aiemmin opiskelemiinsa tai osaamiinsa kieliin sekä hyödyntää omaa kielellistä repertuaariaan
- löytää itselleen sopivia keinoja oppia ja opiskella kieltä
- hahmottaa kohdekielen aseman maailmassa
- pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1 tavoitteiden mukaisesti.

Paikallinen lisäys

- Opiskelija harjoittelee vuorovaikutusta arkeen liittyvissä tilanteissa.
- Opiskelija oppii näissä tilanteissa tarvittavia viestintästrategioita.
- Opiskelija oppii tuottamaan ja tunnistamaan saksan kielelle tyypillistä ääntämystä.

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 1

- rutiininomaiset viestintätilanteet
- keskeisimmät viestintästrategiat
- tavallisimmat kohteliaisuuteen liittyvät ilmaukset

Paikallinen lisäys

- omien tavoitteiden asettaminen saksan opiskelulle
- henkilökohtaisen kieliprofiilin täydentäminen
- kielitietoisuutta herättelevät aktiviteetit

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa pohditaan laajan kielitaidon merkitystä omassa elämässä ja tulevaisuudessa sekä monipuolistetaan vuorovaikutustaitoja eri viestintäkanavia käyttäen.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksossa tarkastellaan saksan kielen asemaa eurooppalaisessa lähihistoriassa sekä nykytilanteessa.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Perustason alkeet 1- opintojakson arvioinnissa korostuvat vuorovaikutus sekä kyky käyttää saksan kieltä suullisesti ja kirjallisesti taitotasolla A1.1. Keskeisiä arvioinnin kohteita ovat arkipäiväisten viestintätilanteiden osaaminen ja ääntämisen perusteiden hallinta. Opintojakson arvioinnissa korostuvat myös opiskelijan kyky arvioida omaa kielitaidon tasoaan ja asettaa tavoitteita saksan kielen opiskelulle.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa aloitetaan tutustuminen saksan kieleen ja saksankieliseen kulttuurialueeseen. Uuden kielen oppiminen on mahdollisuus oppia myös uutta maailmasta. Jaksossa vertaillaan uutta kieltä aikaisemmin opittuihin kieliin ja kehitetään omia kielenoppimistaitoja. Opintojaksot on suoritettava numerojärjestyksessä.

Perustason alkeet 2, 2 op (SA32)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 2, 2 op (VKB32), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1–A1.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija syventää ja laajentaa osaamistaan niin suullisesti kuin kirjallisestikin tavanomaisissa arjen vuorovaikutustilanteissa.

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 2

- *oman lähipiirin ja arjen kuvailu*
- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa*
- *tavanomaiset asiointitilanteet*

Paikallinen lisäys

- *matkustamiseen liittyvät tilanteet*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa kiinnitetään huomiota sosiaalisten koodien mahdollisiin eroavuuksiin vuorovaikutuksessa. Harjoitellaan pienimuotoista kirjallista viestintää. Lisäksi harjoitellaan edelleen selviytymistä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa taitotasolla A1.1-A1.2. Laajennetaan saksan osaamista ja viestintää kulttuurien välisissä kohtaamisissa Suomessa ja ulkomailla.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Perustason alkeet 2- opintojakson arvioinnissa korostuvat erilaisten vuorovaikutustilanteiden hallinta sekä kyky käyttää saksaa sekä suullisesti että kirjallisesti taitotasolla A1.1-A1.2. Keskeisiä arvioinnin kohteita ovat erilaisten viestintätilanteiden ja perusrakenteiden hallinta sekä riittävä ääntämisen hallinta, jotta tulee ymmärretyksi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aihepiireinä ovat oman lähipiirin ja arjen kuvailu sekä sen sosiaaliset kohtaamiset. Lisäksi opitaan asioimaan saksan kielellä tavanomaisissa tilanteissa. Syvennetään edellisen opintojakson asioita.

Perustason alkeet 3, 2 op (SAB33)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 3, 2 op (VKB33), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija pystyy kertomaan omista tuntemuksistaan, suunnitelmistaan ja tekemisistään.
- Opiskelija syventää peruskieliopin rakenteiden hallintaa.
- Opiskelija ymmärtää kirjallisia viestejä ja ohjeita sekä pystyy myös itse tuottamaan kirjallisesti lyhyitä tekstejä.

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 3

- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa, tavanomaiset asiointitilanteet*
- *vapaa-ajan vietto ja harrastukset*
- *koulu*

Paikallinen lisäys

- vahvistetaan opintojen alkeisvaiheen kielitaitoa ja laajennetaan sitä

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa harjoitellaan suullisia ja kirjallisia vuorovaikutustaitoja erilaisissa tilanteissa eri viestintäkanavia käyttäen. Kannustetaan omakohtaisen kielitaidon kehittämiseen ja luovuuteen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksossa hyödynnetään aihepiirejä ja tilanteita, jotka liittyvät nuorten jokapäiväiseen elämään, kouluun, ihmissuhteisiin, kiinnostuksen kohteisiin, vapaa-ajan viettoon ja harrastuksiin. Opintojakson myötä kasvava kielitaito lisää oman elämänhallinnan tunnetta.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Perustason alkeet 3- opintojakson arvioinnissa korostuu kyky käyttää saksaa sekä suullisesti että kirjallisesti taitotasolla A1.2. Keskeisiä arvioinnin kohteita ovat erilaisten viestintätilanteiden kirjallinen ja suullinen hallinta sekä kieliovin perusrakenteiden riittävä osaaminen.

Opintojakson vapaa kuvaus

Harjoitellaan taitoa muotoilla mielipiteitä ja käydä merkitysneuvotteluja arkipäiväiseen elämään liittyvistä asioista. Tutustutaan erilaisiin hyvinvointiin, ihmissuhteisiin ja elämänvaiheisiin liittyviin teksteihin ja harjoitellaan keskustelemaan niihin liittyvistä asioista. Lisäksi laajennetaan kielen perusrakenteiden tuntemusta.

Perustaso 1, 2 op (SAB34)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 1, 2 op (VKB34), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tutustuu tarkemmin saksankielisiin maihin ja niiden arkeen.
- Opiskelija hankkii tietoa saksalaisuudesta Saksan rajojen ulkopuolella.
- Opiskelija osaa kertoa suomalaisuudesta, Suomen luonnosta, juhlista, arjesta ja ruoasta saksaksi.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 1

- *kohdekielen maantieteellinen levinneisyys, variantit*
- *Suomi kohdekielellä opiskelun näkökulmasta*
- *arjen tavat ja traditiot sekä kulttuurierojen vertailua*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakso kannustaa ja ohjaa opiskelijaa kansainväliseen yhteistyöhön sekä vuorovaikutukseen.

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakso kannustaa opiskelijaa tutkimaan rakentavan vuorovaikutuksen osa-alueita. Opintojakso syventää opiskelijan ymmärrystä toiseudesta. Lisäksi opiskelija harjaantuu erilaisiin vuorovaikutustilanteisiin.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksossa tutustutaan Suomeen saksaksi ja saksalaisuuden näkökulmasta. Lisäksi tuetaan ja lisätään opiskelijan uteliaisuutta ja motivaatiota vieraita kulttuureja kohtaan. Opiskelija oppii maailmankansalaisen taitoja.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Perustaso 1- opintojakson arvioinnissa korostuu viestinnän kulttuurinen sopivuus. Arvioinnin kohteena ovat vuorovaikutustaidot, tekstien tulkinta- ja tuottamistaidot. Menetelmiksi sopivat esitelmät, projektit ja erilaiset muut tuotokset.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa tutustutaan saksalaisen kielialueen kulttuuri-ilmiöihin ja medioihin ajankohtaisesta ja nuoria kiinnostavasta näkökulmasta. Opitaan lisää kulttuurienvälisestä viestinnästä ja kommunikaatiosta sekä vahvistetaan monilukutaitoa.

Perustaso 2, 2 op (SAB35)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 2, 2 op (VKB35), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3–A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija opettelee ilmaisemaan mielipiteitään ja tunteitaan.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 2

- *hyvinvointi ja terveys*
- *eri elämänvaiheet*

Paikallinen lisäys

- itseilmaisu identiteetin rakentumisessa kielitaidon mukaisella tavalla

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakso tukee opiskelijaa tunnistamaan itselleen sopivia strategioita oppia kieliä ja arvioimaan omaa edistymistään. Lisäksi opintojakso syventää opiskelijan omaa identiteettiä ja hyvinvointia.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakso vahvistaa opiskelijan tekstien tulkintaan liittyviä strategioita. Lisäksi opintojakso syventää opiskelijan tuottamistaitoja saksan kielellä.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Perustaso 2 -opintojaksossa arvioinnin keskeisenä kohteena on kyky ilmaista mielipiteitä ja tunteita suullisesti ja kirjallisesti sekä tulkita tekstejä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa syvennetään saksan kielen taitoja keskusteluissa ja harjoitellaan mielipiteen ilmaisemista hyvinvoinnista, ihmissuhteista, elämänvaiheista ja teknologiasta.

Perustaso 3, 2 op (SAB36)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 3, 2 op (VKB36), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tutustuu saksankielisten maiden kulttuureihin laajasti.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 3

- *eri kulttuurialueita kieli- ja kulttuurialueelta*
- *ajankohtaiset kulttuurialueet*
- *luova toiminta opiskelijoiden oman mielenkiinnon perusteella*

Paikallinen lisäys

- saksankielisten maiden kulttuurien moninaisuus

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakso kannustaa opiskelijaa haastamaan oman osaamisensa rajoja turvallisessa ympäristössä. Lisäksi opintojakso syventää opiskelijan ymmärrystä mahdollisuuksista, joita saksan kielen opiskelu ja osaaminen avaa, mikä auttaa opiskelijaa pääsemään käsiksi monenlaisiin diskursseihin, tietoihin, tietolähteisiin ja kulttuurimuotoihin.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakso vahvistaa kulttuuriperintöjen ja kulttuurin tuntemista ja tarjoaa eri näkökulmia asioiden tarkasteluun saksankielisten maiden moninaisuudessa.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Perustaso 3 -opintojakson arvioinnin pohjana ovat opiskelijan erilaiset kulttuuriaiheiset tuotokset, jotka voivat olla sekä kirjallisia että suullisia. Lisäksi arvioinnissa korostuu kielen hallinta viestin välittämiseksi taitotason A2.1 vaatimusten mukaisesti.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa vahvistetaan monilukutaitoa. Tutustutaan saksankielisen kielialueen kulttuuri-ilmiöihin ja medioihin ajankohtaisesta ja nuoria kiinnostavasta näkökulmasta.

Perustaso 4, 2 op (SAB37)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 4, 2 op (VKB37), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 4

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tutustuu kansainväliseen yhteistyöhön, vapaaehtoistyöhön tai työelämään.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 4

- *opiskelu koulussa sekä mahdolliset jatko-opinnot ja työelämä*
- *tulevaisuudensuunnitelmat*

Paikallinen lisäys

- kansainvälinen yhteistyö ja vapaaehtoisjärjestöt
- henkilökohtaisen kieliprofiilin päivittäminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen**Yhteiskunnallinen osaaminen**

Opintojakso antaa kielellisiä ja kulttuurisia valmiuksia ja eväitä osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen yhteiskunnassa ja kansainvälisessä maailmassa.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakso ohjaa opiskelijaa ymmärtämään monipuolisen kielitaidon merkityksen jatko-opinnoissa ja työelämässä sekä kieli-identiteetin rakentamisessa.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Perustaso 4 -opintojaksossa korostuu erilaisten jatko-opintojen ja työelämän vuorovaikutustilanteiden hallinta.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso antaa valmiudet selviytyä saksan kielellä kouluun, myöhempään opiskeluun, työelämään sekä tulevaisuudensuunnitelmiin liittyvissä tilanteissa tarvittaessa sekä suullisesti että kirjallisesti.

Perustaso 5, 2 op (SA38)**Opintojakson moduulit**

- Perustaso 5, 2 op (VKB38), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 5

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tutustuu saksankieliseen mediaan.
- Opiskelija syventää kriittistä ajatteluaan.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 5

- *ajankohtaiset aiheet*
- *kohdekieliset mediat*
- *lähdekritiikki*

Paikallinen lisäys

- tutustuminen eri saksankielisten maiden medioihin

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksossa ohjataan opiskelijaa hakemaan ja tuottamaan tietoa. Lisäksi opintojakso kannustaa opiskelijaa pohtimaan asenteiden ja arvojen merkitystä sekä suhtautumaan hankkimaansa tietoon kriittisesti.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksossa rakennetaan yhteyksiä demokratiakasvatukseen ja tasa-arvonäkökulmiin sekä pohdintoihin kielen merkityksestä kansalaisille.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa tutkitaan rakentavan vuorovaikutuksen tekijöitä ja omaksutaan taitoja, jotka auttavat ymmärtämään toiseutta.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Perustaso 5 -opintojakson arvioinnin pohjana ovat opiskelijan suulliset ja kirjalliset tuotokset, jotka käsittelevät ajankohtaisia aiheita myös lähdekriittisesti.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso tutustuttaa opiskelijan ajankohtaisiin aiheisiin ja saksankielisten maiden medioihin, joita opiskelija harjaantuu tutkimaan kriittisesti.

7.20.2. Venäjän kieli, B3-oppimäärä (VEB3)

Oppiaine ja tehtävä

Oppimäärän erityisenä tehtävänä on rohkaista opiskelijaa laajentamaan kielellistä repertuaariaan sekä kannustaa opiskelijaa jatkuvaan kieltenopiskeluun ja jatkamaan kieliopintoja myös lukion jälkeen osana elinikäisen oppimisen polkua. Tehtävänä on vahvistaa opiskelijan kieli- ja kulttuuriosaamista kohdekielen näkökulmasta. Opetus ohjaa tarkastelemaan, miten uuden kielen oppiminen lisää ymmärrystä ajattelun ja kielen välisestä yhteydestä.

Oppimäärän opetus painottuu etenkin alkuvaiheessa suulliseen kielitaitoon, mutta oppimäärän tehtävä on auttaa opiskelijaa näkemään, miten vähäiselläkin kielitaidolla on mahdollista tutustua kieli- ja kulttuurialueen tekstimaailmoihin sekä tiedon- ja tieteenaloihin. Uusi kieli avaa myös mahdollisuuksia eri kielillä tapahtuvaan jatkokoulutukseen ja lisää työelämävalmiuksia. Oppimäärän tehtävänä on myös rohkaista opiskelijaa hahmottamaan, miten uuden kielen oppiminen tukee muuta oppimista.

Opintojaksot

Perustason alkeet 1. A:sta Я:han, 2 op (VEB31)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 1, 2 op (VKB31), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa uuden kielen suhteen aiemmin opiskelemiinsa tai osaamiinsa kieliin sekä hyödyntää omaa kielellistä repertuaariaan
- löytää itselleen sopivia keinoja oppia ja opiskella kieltä
- hahmottaa kohdekielen aseman maailmassa
- pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1 tavoitteiden mukaisesti.

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tutustuu uuteen kieliympäristöön sekä tutkii kielen oppimisen mahdollisuuksia kielilukiomme arkielämässä.
- Opiskelija selviytyy viestintäkumppanin tukemana rutiininomaisesta viestintätilanteesta.
- Opiskelija pyrkii ääntämään venäjää ymmärrettävästi ja harjoittelee ilmaisemaan itseään erilaisissa viestintätilanteissa.
- Opiskelija tuntee venäjän kielen kirjainjärjestelmän.

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 1

- rutiininomaiset viestintätilanteet
- keskeisimmät viestintästrategiat
- tavallisimmat kohteliaisuuteen liittyvät ilmaukset

Paikallinen lisäys

- Pietarin kaupunkielämä
- henkilökohtaisen kieliprofilin täydentäminen
- kielitietoisuutta herättelevät aktiviteetit

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Perustason alkeet -opintojaksossa tutustutaan opiskeltavan venäjän kielen asemaan maailmassa ja hahmotetaan sen suhde opiskelijoiden aiemmin opiskelemiin tai osaamiin kieliin.

Vuorovaikutusosaaminen

Perustason alkeet -opintojaksossa harjoitellaan rakentavaa vuorovaikutusta arkeen liittyvissä tilanteissa ja niissä tarvittavia viestintästrategioita.

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksossa asetetaan tavoitteita uuden kielen oppimiselle ja pohditaan kielitaidon merkitystä omassa elämässä.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioinnissa korostuu vuorovaikutus. Keskeisiä arvioinnin kohteita ovat ääntäminen, kirjainjärjestelmän osaaminen sekä rutiininomaisten viestintätilanteiden hallinta tason A1.1. mukaisesti.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aikana opiskellaan venäjän kielen aakkoset sekä suullisesti että kirjallisesti. Opintojakson aikana opetellaan käyttämään keskeisiä kohteliasuusfraaseja. Harjoitellaan lyhyesti esittelemään itsensä, tutustutaan venäjän kieliopin alkeisiin ja opetellaan rohkeaa kielenkäyttöä. Opintojaksot on suoritettava numerojärjestyksessä.

Perustason alkeet 2. Kohtaamisia, 2 op (VEB32)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 2, 2 op (VKB32), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1–A1.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija ymmärtää harjoiteltua, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää muutaman sanan mittaista kirjoitettua tekstiä ja mukautettua puhetta.
- Opiskelija poimii tekstistä pääasiat.
- Opiskelija osaa käyttää muutamia kaikkein yleisimpiä kielelle ominaisia kohteliaisuuden ilmauksia rutiininomaisissa sosiaalisissa tilanteissa.

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 2

- *oman lähipiirin ja arjen kuvailu*
- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa*
- *tavanomaiset asiointitilanteet*

Paikallinen lisäys

- tavalliset kohtaamiset sosiaalisissa arkielämän tilanteissa, kuten kahvilassa ja kaupassa asiointi ja uusiin ihmisiin tutustuminen.
- Pietari kieli- ja kulttuuriympäristönä
- Venäjä kartalla

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson aikana harjoitellaan ryhmässä toimimista ja selviytymistä pienelläkin kielitaidolla erilaisissa vuorovaikutustilanteissa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksossa hyödynnetään kokemuksia Venäjällä matkustamisesta ja tietoutta venäläisistä kaupungeista.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioinnissa korostuvat opiskelijan vuorovaikutusosaaminen sekä tekstin tulkinta- ja tuottamistaidot.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa harjoitellaan matkustamisesta kertomista ja asioimista arkitilanteissa. Tutustutaan Venäjän isoihin kaupunkeihin ja kaupunkielämään. Vahvistetaan kompensatiokeinojen ja muiden viestintästrategioiden käyttöä.

Perustason alkeet 3. Jokapäiväistä elämää, 2 op (VEB33)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 3, 2 op (VKB33), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija selviytyy etukäteen harjoitelluista sosiaalisen kohtaamisen tilanteista tilannesidonnaisia ja vakiintuneita ilmauksia käyttäen.
- Opiskelija osaa perussanastoa sekä keskeistä sanastoa ja rakenteita.
- Opiskelija pystyy kertomaan tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuväriä ja kirjoittamaan muutaman lyhyen lauseen harjoitelluista aiheista.

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 3

- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa, tavanomaiset asiointitilanteet*
- *vapaa-ajan vietto ja harrastukset*
- *koulu*

Paikallinen lisäys

- arjen rutiininomaiset tilanteet
- koulupäivän kulku

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson aikana opiskelijan ymmärrys vuorovaikutustaitojen moninaisuudesta lisääntyy.

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksossa tavanomaisista kohtaamisesta selviytyminen uudella kielellä vahvistaa kieli-identiteettiä ja lisää oman elämänhallinnan tunnetta.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioinnissa korostuu opinnoissa ja työskentelytaidoissa edistyminen. Keskeisiä osaamisalueita ovat tilannesidonnoisessa vuorovaikutuksessa toimiminen sekä rakenteiden hallinta A1.2. tason mukaisesti.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aikana harjoitellaan vuorovaikutustaitoja. Opiskellaan kertomaan jokapäiväisestä elämästä, koulunkäynnistä, kiinnostuksen kohteista, vapaa-ajan vietosta ja harrastuksista. Syvennetään keskeisen sanaston ja rakenteiden osaamista.

Perustaso 1. Maassa maan tavalla, 2 op (VEB34)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 1, 2 op (VKB34), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija ymmärtää kulttuurisidonnoisia eroavaisuuksia vuorovaikutuksessa.
- Opiskelija pystyy kertomaan suppeasti arkielämästä.
- Opiskelija pystyy reagoimaan pienimuotoiseen kirjalliseen viestintään.
- Opiskelija hallitsee perussanastoa ja rakenteita.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 1

- *kohdekielen maantieteellinen levinneisyys, variantit*
- *Suomi kohdekielellä opiskelun näkökulmasta*
- *arjen tavat ja traditiot sekä kulttuurierojen vertailua*

Paikallinen lisäys

- venäjän kielen levinnäisyys ja käyttö
- pienimuotoinen esitys Suomesta venäjäksi
- juhlaperinteet Suomessa ja Venäjällä

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutuksen kulttuurisidonnaisuus ja siihen erityisesti liittyvä kielenkäyttö lisää ymmärrystä myös toiseudesta.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Venäjänkielisen kulttuuriperinnön tuntemus tarjoaa eri näkökulmia asioiden tarkasteluun.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioinnissa korostuu viestinnän kulttuurinen sopivuus. Arvioinnin kohteena ovat vuorovaikutustaidot, tekstien tulkinta- ja tuottamistaidot sekä venäläisen kulttuurin keskeisimpien piirteiden tietämys.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa harjoitellaan pienimuotoista viestintää erilaisissa kulttuurisissa yhteyksissä. Vertaillaan suomalaista ja venäläistä arkielämää sekä juhlaperinteitä. Syvennetään perussanaston ja -rakenteiden tuntemusta.

Perustaso 2. Voi hyvin, 2 op (VEB35)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 2, 2 op (VKB35), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3–A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tutustuu erilaisiin viestintäkanaviin.
- Opiskelija osaa ilmaista mielipiteensä.
- Opiskelija pystyy kertomaan ihmiselämänsä kaaresta.
- Opiskelija osaa rajallisen määrän lyhyitä, ulkoa opeteltuja ilmauksia, keskeistä sanastoa ja perustason lauserakenteita ja pystyy kertomaan kirjallisesti ja suullisesti arjestaan.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 2

- *hyvinvointi ja terveys*

- *eri elämänvaiheet*

Paikallinen lisäys

- henkilökohtaisen kieliprofiilin täydentäminen

Paikallinen lisäys

Laaaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakso auttaa opiskelijaa tunnistamaan itselleen sopivia strategioita oppia kieliä ja arvioimaan omaa edistymistään.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakso syventää opiskelijan tuottamistaitoja venäjän kielellä. Taito muotoilla omia mielipiteitä ja käydä merkitysneuvotteluja arkipäiväiseen elämään liittyvistä asioista vahvistuu.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioinnissa korostuvat kielikäytännöt erilaisissa vuorovaikutustilanteissa ja viestintästrategioiden käyttö. Arvioinnin painopistealueina on mielipiteen muotoilu sekä suullisesti että kirjallisesti ja tekstien ydinsisällön ymmärtäminen.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aikana harjoitellaan suullista ja kirjallista viestintää eri viestintäkanavissa (esimerkiksi tekstiviesti, sähköposti, Wilma-viesti). Painotetaan erityisesti oman mielipiteen muodostamista ja ilmaisemista. Keskeisiä teemoja ovat arkeen ja hyvinvointiin liittyvät asiat.

Perustaso 3. Kulttuuri-ilmiot, 2 op (VEB36)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 3, 2 op (VKB36), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tutustuu venäläisiin kulttuuri-ilmioihin nuorten näkökulmasta.
- Opiskelija ylläpitää kommunikointia tutuissa viestintätilanteissa.
- Opiskelija saavuttaa kielitaitotason edellyttämän sanaston ja rakenteiden hallinnan.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 3

- *eri kulttuurialueita kieli- ja kulttuurialueelta*
- *ajankohtaiset kulttuurialueet*
- *luova toiminta opiskelijoiden oman mielenkiinnon perusteella*

Paikallinen lisäys

- kulttuuritapahtumat Venäjällä
- kulttuurisanastoa venäjäksi

Paikallinen lisäys

Laaaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa suhtautuminen ennakkoluulottomasti kulttuuri-ilmiöihin ja uusien näkökulmien etsiminen niiden tarkasteluun kehittää monilukutaitoa ja luovaa ajattelua. Opiskelijakeskeiset työtävät tarjoavat aineksia ajattelutaitojen kehittämiseen. Venäjän kielen opiskelu auttaa opiskelijaa pääsemään käsiksi monenlaisiin diskursseihin, tietoihin, tietolähteisiin ja kulttuurimuotoihin.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Kieliopinnot vahvistavat venäläisen kulttuuriperinnön tuntemista erilaisissa konteksteissa ja tarjoavat luontevasti eri näkökulmia asioiden tarkasteluun.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioinnissa korostuvat kulttuurisanaston hallinta sekä kielitaitotason edellyttämän sanaston ja rakenteiden hallinta. Arvioinnissa on keskeistä ymmärtää tekstin pääajatus. Vuorovaikutustaitojen arvioinnissa huomiota kiinnitetään reagointiosaamiseen.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aikana keskustellaan kulttuurista nuorten näkökulmasta. Opintojaksolla syvennetään kulttuurisanastoa ja opetellaan kertomaan omista kulttuuriin liittyvistä kiinnostuksen kohteista sekä suosittelemaan esimerkiksi kirjoja, elokuvia ja kulttuuritapahtumia. Vahvistetaan perussanaston ja -rakenteiden hallintaa.

Perustaso 4. Opiskelu, työ ja tulevaisuus, 2 op (VEB37)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 4, 2 op (VKB37), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 4

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija osaa kertoa lukio-opintojen jälkeisistä suunnitelmistaan.
- Opiskelija selviytyy työnhakuun liittyvistä tilanteista.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 4

- *opiskelu koulussa sekä mahdolliset jatko-opinnot ja työelämä*
- *tulevaisuudensuunnitelmat*

Paikallinen lisäys

- ansioluettelo venäjän kielellä
- esittely itsestä opiskelijana ja työntekijänä

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakso ohjaa opiskelijaa ymmärtämään monipuolisen kielitaidon merkityksen jatko-opinnoissa ja työelämässä sekä kieli-identiteetin rakentamisessa omien vahvuuksien tunnistamisen kautta.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakso antaa kielellisiä ja kulttuurisia valmiuksia ja eväitä osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen yhteiskunnassa ja kansainvälisessä maailmassa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Monipuolinen kielenkäyttö ja ymmärrys venäjän kielen käyttökelpoisuudesta kansainvälisessä yhteistyössä syventävät opiskelijan maailmankansalaisen taitoja.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana arvioinnissa korostuu tekstien tuottamistaidot. Arvioinnissa on keskeistä tilanteen mukainen kielenkäyttö.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aikana harjoitellaan kuvailemaan itseä opiskelijana ja työntekijänä. Syvennetään sanaston ja rakenteiden hallintaa. Keskeisenä teemana ovat tulevaisuuden suunnitelmat.

Perustaso 5. Päivän puheenaiheet, 2 op (VEB38)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 5, 2 op (VKB38), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 5

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.

Paikallinen lisäys

- Opiskelija osaa kirjallista viestintää asiayhteyteen sopivalla tavalla.
- Opiskelija osaa kertoa omaan elämäänsä liittyvistä ja ajankohtaisista teemoista.
- Opiskelija hallitsee taitotason mukaista sanastoa ja rakenteita.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 5

- ajankohtaiset aiheet
- kohdekieliset mediat
- lähdekritiikki

Paikallinen lisäys

- ajankohtaisiin aihepiireihin liittyvää venäjänkielistä sanastoa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakso kannustaa opiskelijaa pohtimaan asenteiden ja arvojen merkitystä sekä suhtautumaan hankkimaansa tietoon kriittisesti.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksossa rakennetaan yhteyksiä demokratiakasvatukseen ja tasa-arvonäkökulmiin sekä pohdintoihin kielen merkityksestä kansalaisille.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arvioinnissa korostuu kulttuurisensitiivinen viestinnällisyys erilaisissa asiayhteyksissä, ajankohtaisen sanaston tuntemus ja taitotason mukaisen sanaston ja rakenteiden osaaminen.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aikana käsitellään ajankohtaisia yhteiskunnallisia teemoja, syvennetään taitotason mukaisen sanaston ja rakenteiden hallintaa.

10 näkökulmaa Venäjään, 2 op (VEB39)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija kiinnostuu Venäjästä laajasti.
- Opiskelija syventää ymmärrystään Venäjään liittyvistä erilaisista ilmiöistä.

- Opiskelija kiinnostuu venäjän kielestä ja kulttuurista erilaisten näkökulmien kautta.
- Opiskelija pyrkii ajattelemaan kriittisesti ja objektiivisesti sekä harjaantuu muodostamaan omia perusteltuja mielipiteitä Venäjään liittyen.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- erilaiset asiantuntijavierailut
- oman näkökulman esittely (esim. essee, esitelmä, kirja- tai elokuva-arvostelu, suullinen esitys)
- omien mielenkiinnon kohteiden käsittely yhdessä ja vuorovaikutteisesti
- argumentoinnin harjoittelua ja lähdekriittisyyden syventämistä

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija muodostaa käsityksen Venäjästä ja venäläisyydestä kokonaisuutena esimerkiksi historian, yhteiskunnan, talouden, kulttuurin, ympäristön ja maantieteen näkökulmista. Opintojaksolla pyritään argumentoimaan ja etsimään perusteluja omille mielipiteille.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksolla pyritään lisäämään ymmärrystä venäjän kielen ja kulttuuriosaamisen laajoista käyttömahdollisuuksista maailmassa.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arvioinnissa korostuu objektiivista ja kriittistä ajattelua hyödyntävät argumentointitavat. Opintojakson arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijoiden erilaiset kulttuuriset ja kielelliset lähtökohdat.

Opintojakson vapaa kuvaus

10 näkökulmaa Venäjään -opintojaksossa tutustutaan venäläiseen yhteiskuntaan eri näkökulmista, joiden valintaan opiskelijat voivat myös itse vaikuttaa. Opintojakson aikana voidaan käydä erilaisilla vierailuilla, kutsua eri alojen asiantuntijoita vierailuille sekä tehdä yhteistyötä eri oppiaineiden välillä. Opintojakson aikana opiskelijat esittelevät myös oman näkökulmansa, jonka he ovat muodostaneet erilaisia lähteitä käyttäen.

Venäläisen kulttuurin rikkaudet, 2 op (VEB310)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija kiinnostuu venäläisestä kulttuurista mahdollisimman laajasti.
- Opiskelija tutustuu traditioiden ja perinteiden kautta venäläiseen arkeen.
- Opiskelija laatii esityksen häntä kiinnostavasta kulttuuri-ilmiöstä.
- Opiskelija kasvattaa sanavarastoaan opintojaksolla käsiteltävien teemojen kautta.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- erilaiset asiantuntijavierailut tai käynnit kulttuurikohteissa
- oman tuotoksen esittely
- teemasanastojen laatiminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksolla vahvistetaan opiskelijan uteliaisuutta venäläistä kulttuuria kohtaan ja herätellään sen kautta motivaatiota venäjän kielen opiskeluun.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksolla tarkastellaan venäläistä kulttuuria eri näkökulmista ja haetaan tätä kautta uusia näkökulmia sen ymmärtämiseen.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arvioinnissa korostuvat opiskelijan oman tuotoksen laatiminen ja sen suullinen esittely.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa tutustutaan mahdollisimman laajasti venäläiseen kulttuuriin. Kulttuurikäsitettä tarkastellaan tapakulttuurin, korkeakulttuurin ja nykykulttuurin näkökulmista sekä pohditaan kulttuurin asemaa venäläisessä yhteiskunnassa. Opintojakson aikana tutustutaan oman kiinnostuksen mukaan venäläisen kulttuurin osa-alueisiin. Mahdollisuuksien mukaan opintojakson aikana hyödynnetään meneillään olevia kulttuuritapahtumia.

Venäläisen median monet kasvot, 2 op (VEB311)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tutustuu venäläisen median monimuotoiseen maailmaan.
- Opiskelija pyrkii kehittämään kriittistä medialukutaitoa.
- Opiskelija pyrkii analysoimaan mediaa ja tuottamaan omia sisältöjä.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- venäläisen median eri muotoihin tutustuminen (lehdistö, Internet, sosiaalinen media, TV)
- argumentoinnin harjoittelua ja lähdekriittisyyden syventämistä

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Venäjänkielistä mediaympäristöä tarkastellessa vahvistetaan opiskelijan uteliaisuutta ja ymmärrystä tämän päivän elämästä ja kulttuurista.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksolla tavoitellaan pääsyä monenlaisiin mediadiskursseihin, joiden tarkastelu vuorovaikutuksessa muiden kanssa haastaa turvallisesti opiskelijoiden omaa osaamista.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi

Venäläisen median monet kasvot -opintojakson arvioinnissa korostuu opiskelijan kyky analysoida median monimuotoisuutta. Erilaisten tekstilajien tunnistaminen kuuluu opintojakson keskeisiin osaamisalueisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla tutustutaan venäläisen median monimuotoisuuteen ja pyritään kehittämään kriittistä medialukutaitoa. Opintojaksolla voidaan järjestää asiantuntijavierailuja. Tutustutaan mediaan laajasti ajankohtaisista ja nuoria kiinnostavista näkökulmista ja käsitellään niitä yhdessä ja vuorovaikutteisesti.

Venäjän kielen abikertaus, 2 op (VEB312)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija vahvistaa venäjän kielen keskeisen sanaston ja rakenteiden hallintaa omien toiveidensa ja tarpeidensa mukaan.
- Opiskelija tutustuu ylioppilaskokeen tehtävänantoihin ja vaatimuksiin.
- Opiskelija kerta lukion opintojaksojen sanastoa suullisesti ja kirjallisesti.
- Opiskelija vahvistaa luottamustaan omaan osaamiseensa.
- Opiskelija valmistautuu ylioppilaskokeeseen.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- keskeisten rakenteiden kertaus
- eri aihepiirien sanaston kertaus ja syventäminen
- kuullun ja luetun ymmärtämisen harjoittelu
- kirjallisen tuottamisen vahvistaminen
- preliminäärikoe

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson aikana vahvistetaan opiskelijoiden itsetuntoa ja varmuutta heidän omasta osaamisestaan ja vahvuuksistaan. Ohjataan opiskelijoita itsenäiseen opiskeluun ja vastuunottoon.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa harjoitellaan tuottamaan erilaisia tekstiä ja rohkaistaan käyttämään erilaisia strategioita tekstien luomiseen ja tulkitsemiseen.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arvioinnissa korostuu taitotason mukainen osaaminen. Opintojakson arvioinnissa huomioidaan preliminäärikokeen suoritus.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aikana valmistaudutaan ylioppilaskirjoituksiin. Kerrataan keskeisien aihepiirien sanastoa ja rakenteita. Harjoitellaan ylioppilaskirjoitusten eri tehtävätyyppejä ja kielen eri osaluueita (kirjoittamista, kuuntelua, luettua, sanastoa ja rakenteita).

Liikevenäjä, 2 op (VEB313)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija hankkii tietoa Venäjään liittyvästä liiketoiminnasta.
- Opiskelija harjoittelee venäjän suullista tuottamista erilaisissa yrityselämään liittyvissä tilanteissa.
- Opiskelija oppii liikevenäjän sanastoa.
- Opiskelija syventää venäläisen tapakulttuurin tuntemusta.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- yritysvierailut
- suulliset liikeneuvottelua muistuttavat tilanteet
- venäjänkielinen ansioluettelo
- haastattelu ja esitelmä
- simuloitu työhaastattelu

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Ymmärrys venäjän kielen käyttökelpoisuudesta yrityselämässä ja kansainvälisessä yhteistyössä syventää maailmankansalaisen taitoja.

Vuorovaikutusosaaminen

Kasvatetaan käsitystä itsestä venäjän kielen osaajana työelämässä. Keskeistä ovat hyvät tavat ja rakentava vuorovaikutus erilaisissa yrityselämään liittyvissä tilanteissa.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arvioinnissa korostuu vuorovaikutus erilaisissa virallisia liike-elämän tilanteita muistuttavissa tilanteissa. Keskeistä osaamista on yritysvierailun pohjalta laadittu esitys, venäjänkielinen ansioluettelo ja työhakemus. Opintojakso arvioidaan arvosanalla hyväksytty tai hylätty.

Opintojakson vapaa kuvaus

Työelämälähtöisen opintojakson aikana tutustutaan lähinnä Venäjän ja Suomen väliseen kaupankäyntiin ja siihen liittyvään yritysmaailmaan. Opintojaksossa tutustutaan venäjän kielen osaamisen merkitykseen kansainvälisessä liiketoiminnassa. Opintojaksossa tehdään yritysvierailuja ja kutsutaan kaupan alan asiantuntijoita vieraiksi oppitunneille. Harjoitellaan liikevenäjän sanastoa käytännön tilanteissa. Vierailaan yrityksissä, tehdään haastattelu ja esitellään tästä syntyvä tuotos sekä laaditaan venäjänkielinen ansioluettelo.

7.20.3. Vieraat kielet, englanti, A-oppimäärä (VKENA1)

Oppiaine ja tehtävä

Laaja-alainen osaaminen

Opintojaksot

Opiskelutaidot, kieli-identiteetti ja globaali maailma, 4 op (ENA1ENA2)

Opintojakson moduulit

- Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 1 op (ENA1), Pakollinen
- Englanti globaalina kielenä, 3 op (ENA2), Pakollinen

Tavoitteet

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *rohkaistuu kehittämään kielitaitoaan*
- *syventää käsitystään kielitietoisuudesta ja monikielisyydestä*
- *analysoi ja kehittää taitoaan käyttää itse- ja vertaisarviointia oppimista tukevana menetelmänä*
- *monipuolistaa kielenopiskelutaitojaan*
- *oppii hyödyntämään tarkoituksenmukaisia kielenopiskelun apuvälineitä*
- *pystyy suhteuttamaan osaamistaan taitotasoon B2.1.*

Englanti globaalina kielenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tunnistaa tapoja kehittää rakentavaa vuorovaikutusta*
- *kehittää rakentavan vuorovaikutuksen strategioitaan ja ongelmanratkaisutaitojaan*
- *vahvistaa vuorovaikutuksessa toimimisen taitojaan sekä kielellistä itsetuntoaan*

- syventää tietoaan englannin asemasta kulttuurisen ja kielellisen monimuotoisuuden näkökulmasta.

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tunnistaa ja tuottaa erilaisia englannin kielen tekstilajeja
- Opiskelija ymmärtää englannin kielen sisäisiä variantteja sekä kielen käytön rekistereitä

Keskeiset sisällöt

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

- henkilökohtaisen kieliprofiilin laatiminen
- tavoitteiden asettelu kielten opiskelulle
- monikielisyys voimavarana
- erilaisiin teksti- ja tyylilajeihin tutustuminen
- tutustuminen, arkitiedon vaihtaminen ja vuorovaikutusosaamisen vahvistaminen

Englanti globaalina kielenä

- englanti äidinkielenä, toisena kielenä, virallisena kielenä, globaalina kielenä
- kansainvälisyys arjessa ja lähiympäristöissä, liikkuvuus
- kansainväliset suhteet
- rakentava vuorovaikutus, merkitysneuvottelut ja kielentäminen hyvinvoinnin ja itsetunnon rakentajana
- puhujien eri taustat ja statusvaikutukset
- äänteiden muodostuminen ja puheen tuottaminen; englannin variantteja ja vertailua muihin kieliin
- viestintätäytyli erilaisissa medioissa

Paikallinen lisäys

- perusopetuksen keskeisen kieliopin kertaus ja vahvistaminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelutaidot, kieli-identiteetti ja globaali maailma -opintopakso kannustaa opiskelijaa käyttämään kieltä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa sekä kehittämään omia suullisia ja kirjallisia vuorovaikutustaitoja.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelutaidot, kieli-identiteetti ja globaali maailma -opintopakso syventää ymmärrystä englannin asemasta globaalissa maailmassa, kielen eri rekistereistä sekä kielellisistä variaatioista.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelutaidot, kieli-identiteetti ja globaali maailma -opintopakso ohjaa opiskelijoita tunnistamaan omat vahvuutensa ja myös haasteensa englannin kielen opinnoissaan. Opintopaksolla tuetaan opiskelijaa kielenopiskelutaitojen kehittämisessä ohjaamalla häntä tunnistamaan hänelle parhaiten sopivia opiskelustrategioita sekä kehittämään rakentavan vuorovaikutuksen taitojaan.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelutaidot, kieli-identiteetti ja globaali maailma -opintojakson arvioinnissa korostuu opiskelijan kyky arvioida omaa kielitasoaan, asettaa tavoitteita kielen opiskelulle sekä käyttää kieltä suullisesti ja kirjallisesti. Perusopetuksen kieliopin hallinta, erilaisten tekstilajien tunnistaminen ja tuottaminen sekä suulliset vuorovaikutustaidot kuuluvat opintojakson keskeisiin osaamisalueisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opiskelutaidot, kieli-identiteetti ja globaali maailma -opintojaksossa kehitetään omia kielenopiskelutaitoja, analysoidaan omaa kielitasoa ja asetetaan tavoitteita englannin kielen opiskelulle. Opintojaksossa kerrataan ja vahvistetaan perusopetuksen keskeisiä kieliopin rakenteita, tunnistetaan ja tuotetaan erilaisia englannin kielen tekstilajeja sekä harjoitellaan suullista ja kirjallista kielenkäyttöä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Tämä opintojakso suoritetaan ensimmäisenä A-englannin opintojaksoista.

Englannin kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op (ENA3)

Opintojakson moduulit

- Englannin kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op (ENA3), Pakollinen

Tavoitteet

Englannin kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tekee omia tulkintoja erilaisista aihepiiriin liittyvistä teksteistä
- pystyy tuottamaan tekstejä monipuolisesti itselle tärkeistä kulttuuriaiheista ja -ilmiöistä
- vahvistaa taitoaan käyttää reflektointia kielenoppimisen välineenä.

Paikallinen lisäys

- Opiskelija vahvistaa monilukutaitoa
- Opiskelija syventää ymmärrystään erilaisten englanninkielisten tekstilajien ominaispiirteistä

Keskeiset sisällöt

Englannin kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä

- luova toiminta
- kulttuurin ja taiteen merkitys yksilölle ja yhteisölle
- itseilmaisu identiteetin rakentumisessa

Paikallinen lisäys

- tekstilajien tulkinta ja kriittinen arviointi

Paikallinen lisäys

Laaaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Englannin kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä -opintojakso vahvistaa opiskelijan englanninkielisten kulttuuriperintöjen tuntemusta

Monitieteinen ja luova osaaminen

Englannin kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä -opintojakso vahvistaa opiskelijan tuntemusta englannin kielestä erilaisten taidemuotojen kielenä ja antaa valmiuksia tekstilajien tulkitsemisessa ja kriittisessä arvoinnissa

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Englannin kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä -opintojakson arvioinnissa korostuu opiskelijan kyky tulkita ja tuottaa erilaisia englanninkieliselle kulttuurille ominaisia tekstilajeja. Tekstilajien tunnistaminen, monipuolinen kirjallinen ilmaistutaito sekä suulliset vuorovaikutustaidot kuuluvat opintojakson keskeisiin osaamisalueisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Englannin kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä -opintojaksossa tutkitaan englannin kieltä kulttuurin ja erilaisten taidelajien kielenä. Opintojaksossa vahvistetaan erityisesti kirjalliseen tuottamiseen tarvittavia kieliopin rakenteita sekä syvennetään ymmärrystä erilaisten tekstilajien ominaispiirteistä ja harjoitellaan suullista esiintymistä. Aihepiireinä ovat erilaiset kulttuuriset ilmiöt sekä luova toiminta. Tämä opintojakso suoritetaan ensimmäisen opintojakson jälkeen, ennen seuraavia opintojaksoja.

Englannin kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (ENA4)

Opintojakson moduulit

- Englannin kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (ENA4), Pakollinen

Tavoitteet

Englannin kieli vaikuttamisen välineenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu medioissa esillä oleviin ajankohtaisiin aiheisiin ja niiden taustoihin*
- *kehittää taitojaan ilmaista ja arvioida mielipiteitä sekä argumentoida tiedon perusteella*
- *hyödyntää erilaisia tietolähteitä, oppimisympäristöjä ja tapoja tuottaa tekstejä hankkiakseen, yhdistääkseen, muokatakseen, esittääkseen ja arvioidakseen tietoa.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija rohkaistuu esittämään omia mielipiteitään ja perustelujaan englanniksi
- Opiskelija osallistuu keskusteluihin rakentavasti
- Opiskelija osaa arvioida lähteiden luotettavuutta

Keskeiset sisällöt

Englannin kieli vaikuttamisen välineenä

- *vaikuttaminen kansalaisyhteiskunnassa*
- *ihmisoikeuskysymykset, tasa-arvo*
- *yksilön vastuut ja velvollisuudet, sananvapaus*
- *neuvottelemisen taidot (arkiset–institutionaaliset)*
- *median rooli asenteiden muokkaajana*

Paikallinen lisäys

- suulliset ja kirjalliset yhteiskunnallisen keskustelun keinot

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Englannin kieli vaikuttamisen välineenä -opintojakso edistää rakentavan vuorovaikutuksen tekijöitä syventämällä opiskelijan ymmärrystä toiseudesta. Lisäksi opintojakso harjaannuttaa opiskelijaa neuvottelutaitojen ja argumentoinnin kehittämisessä, jotta hän pystyy paremmin vaikuttamaan yhteiskunnan aktiivisena jäsenenä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Englannin kieli vaikuttamisen välineenä -opintojakso antaa kielellisiä ja kulttuurisia valmiuksia ja eväitä osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen yhteiskunnassa ja kansainvälisessä maailmassa. Samalla rakennetaan yhteyksiä demokratiakasvatukseen ja tasa-arvonäkökulmiin sekä kieliä koskeviin pohdintoihin yhteiskunnassa, kuten enemmistö- tai vähemmistökysymyksiin.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Englannin kieli vaikuttamisen välineenä -opintojakso vahvistaa opiskelijan uteliaisuutta, motivaatiota ja taitoa toimia kulttuurisesti ja kielellisesti moninaisissa ympäristöissä ja yhteyksissä yhteiskunnassa. Monipuolinen kielitaito ja ymmärrys kielitaidon käyttökelpoisuudesta yhteiskunnassa ja yhteiskunnallisten ja globaalienkin kysymysten ratkaisemisessa syventävät opiskelijan ongelmanratkaisutaitoja ja tarjoavat mahdollisuuksia pohtia omia asenteita, arvoja ja vastuuntuntoa.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Englannin kieli vaikuttamisen välineenä -opintojakson arvioinnissa korostuu opiskelijan vuorovaikutusosaaminen erilaisissa yhteiskunnallisissa tilanteissa. Opiskelijan suulliset ja kirjalliset taidot ilmaista ja arvioida mielipiteitä sekä argumentoida hankitun tiedon perusteella ovat myös arvioinnin kohteena.

Opintojakson vapaa kuvaus

Englannin kieli vaikuttamisen välineenä -opintojaksolla opiskelijalle annetaan valmiuksia toimia yhteiskunnan täysivaltaisena jäsenenä myös englannin kielellä. Opintojaksolla harjoitellaan rakentavaa yhteiskunnallista keskustelua, oman mielipiteen esittämistä yhteiskunnallisista asioista sekä kirjallisesti että suullisesti.

Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (ENA5)

Opintojakson moduulit

- Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (ENA5), Pakollinen

Tavoitteet

Kestävä tulevaisuus ja tiede

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii käyttämään asiayhteyteen sopivia lukustrategioita ja tiivistämisen taitoja

- *kehittää taitojaan raportoida jäsennellysti havainnoista itseään kiinnostavista aiheista yksin ja ryhmässä*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija kehittää taitojaan arvioida ja hyödyntää tiedon lähteitä

Keskeiset sisällöt

Kestävä tulevaisuus ja tiede

- *opiskelijoita kiinnostavat tiedon- ja tieteenalat*
- *erilaiset tulevaisuudenvisiot*
- *kestävää tulevaisuutta rakentavat innovaatiot; mahdollisuudet ratkaista monimutkaisia ongelmia*
- *yleistajuiset tekstit, lähdekriittisyys*
- *englanti tieteen kielenä, tieteellisen tekstin piirteet*

Paikallinen lisäys

- tieteellinen lähestymistapa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Kestävä tulevaisuus ja tiede -opintojaksolla opiskelija tutustuu tieteelliseen lähestymistapaan ja raportointiin englannin kielellä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson aikana pyritään syventämään opiskelijan ymmärrystä tieteen roolista nyky-yhteiskunnassa, ja näin antamaan opiskelijoille uudenlaisia valmiuksia ja eväitä osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen tieteen keinoin.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksolla opiskelijat tarkastelevat globaaleja ympäristökysymyksiä ja erilaisia tulevaisuuden skenaarioita, mikä ohjaa heitä pohtimaan asenteiden ja arvojen merkitystä ja kehittämään vastuuntuntoaan sekä taitoaan toimia rakentavasti eri yhteyksissä.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Kestävä tulevaisuus ja tiede -opintojakson arvioinnissa korostuu sen aihepiirien tekstien tiivistäminen ja tuottaminen sekä kirjallinen ja suullinen raportointi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kestävä tulevaisuus ja tiede -opintojaksossa tutkitaan englannin kieltä tieteen kielenä ja syvennetään ymmärrystä tieteellisten tekstilajien ominaispiirteistä. Tieteellistä lähestymistapaa ja raportointia harjoitellaan kirjallisesti sekä suullisesti. Opintojakson aihepiirit koostuvat eri tiedon- ja tieteenaloista, tulevaisuudenvisioiden ja kestävän tulevaisuuden innovaatioista.

Englannin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (ENA6)

Opintojakson moduulit

- Englannin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (ENA6), Pakollinen

Tavoitteet

Englannin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- vahvistaa tietämystään tekstilajeista, jotka ovat tyypillisiä mahdollisille jatko-opinto- tai urasuunnitelmille*
- rohkaistuu englannin kielen käyttäjänä erilaisissa opiskeluun ja työntekoon liittyvissä vuorovaikutustilanteissa*
- kehittää taitoaan ilmaista itseään muodollisemmissa asiayhteyksissä.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tuottaa jatko-opintoihin ja työelämään liittyviä muodollisempia tekstejä

Keskeiset sisällöt

Englannin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä

- jatko-opinto- ja urasuunnitelmat; urajoustavuus*
- kieliprofiilin täydentäminen tulevaisuuden tarpeita varten*
- kansalliset tai kansainväliset yhteisöt tai yritykset työnantajina*
- itsenäistyvän, työelämään astuvan nuoren arjen ja talouden hallinta*

Paikallinen lisäys

- työnhakuprosessi

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Englannin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä -opintojakso syventää rakentavan vuorovaikutuksen taitoja ja ryhmän aktiivisena jäsenenä toimimista kehittämällä opiskelijan taitoja neuvottelussa, argumentoinnissa ja palautteen antamisessa.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakso antaa opiskelijalle kielellisiä ja kulttuurisia valmiuksia toimia aktiivisesti yhteiskunnan ja erilaisten työ- sekä sosiaalisten yhteisöjen täysipainoisena jäsenenä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakso antaa valmiuksia ja ymmärrystä monikulttuurisessa maailmassa toimimiseen ja taitoja ilmaista itseään kansainvälisissä, varsinkin muodollisemmissa konteksteissa.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Englannin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä -opintojakson arvioinnissa korostuu opiskelijan kyky tuottaa opiskelu- ja työelämälle ominaisia tekstilajeja sekä ilmaista itseään näissä vuorovaikutustilanteissa.

Opintojakson vapaa kuvaus

Englannin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä -opintojaksossa tutustutaan opiskelu- ja työelämälle tyypillisiin tekstilajeihin ja vuorovaikutustilanteisiin. Opintojakson keskeisiin aihepiireihin kuuluu arki ja talous itsenäistyvän nuoren elämässä, opiskelu ja työelämä sekä kieliprofiilin päivitys jatko-opintoja ja työelämää varten.

Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (ENA7)

Opintojakson moduulit

- Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (ENA7), Valinnainen

Tavoitteet

Ympäristö ja kestävä elämäntapa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *vahvistaa tiedonhakutaitojaan erityisesti lähdekritiikin näkökulmasta*
- *kehittää ajattelun taitojaan hyödyntämällä kielitaitoaan erilaisten syy-seuraussuhteiden analysoimiseksi*
- *osallistuu myös laajempiin suullisiin tai kirjallisiin vuorovaikutustilanteisiin.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tulee tietoiseksi omasta toiminnastaan kestävä elämäntavan näkökulmasta
- Opiskelija hallitsee riittävästi aihepiirin sanastoa kyetäkseen vuorovaikutukseen englanniksi sekä pystyäkseen etsimään ja käsittelemään tietoa
- Opiskelija osaa ottaa kantaa globaaleihin ympäristökysymyksiin suullisesti ja kirjallisesti

Keskeiset sisällöt

Ympäristö ja kestävä elämäntapa

- *globaalit ympäristökysymykset, esimerkiksi ilmastonmuutos*
- *kestävä elämäntapa opiskelijan omassa elinympäristössä*
- *esimerkkejä kansainvälisistä sopimuksista tai sopimusneuvotteluista*
- *ratkaisukeskeisyys*

Paikallinen lisäys

- yhteiskunnan rooli kestävässä kehityksessä

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Ympäristö ja kestävä elämäntapa -opintojakso kannustaa opiskelijaa edistämään kestävä elämäntapaa hänen omassa elämässään ja elinympäristössään.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Ympäristö ja kestävä elämäntapa -opintojakso syventää opiskelijan tietämystä globaaleista ympäristökysymyksistä, auttaa häntä tarkistamaan omia asenteitaan ja kannustaa lisäämään opiskelijan omaa vastuuntuntoa ympäristökysymyksissä ja kestävässä elämäntavassa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Ympäristö ja kestävä elämäntapa -opintojakso lisää opiskelijan tietoisuutta kansalaisaktiivisuudesta, kansalaisjärjestöistä ja niiden merkityksestä kestävässä elämäntavassa vaalijoina.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Ympäristö ja kestävä elämäntapa -opintojakson arvioinnissa korostuu opiskelijan kyky hallita aihepiiriin sanastoa englanniksi, kyky osallistua suulliseen vuorovaikutukseen aihepiiriin liittyen sekä kyky ottaa kantaa ympäristökysymyksiin sekä suullisesti että kirjallisesti. Lisäksi arvioidaan opiskelijan kyky hakea aihepiiriin liittyvää tietoa lähdekriittisesti.

Opintojakson vapaa kuvaus

Ympäristö ja kestävä elämäntapa -opintojaksolla hankitaan valmiuksia tulla maailmankansalaiseksi, joka pystyy osallistumaan globaaleista ympäristöasioista käytäviin keskusteluihin englanniksi. Lisäksi perehdytään ympäristöasioihin ja tutkitaan niitä yhteiskunnassaa ja opiskelijan omassa elinpiirissä.

Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (ENA8)

Opintojakson moduulit

- Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (ENA8), Valinnainen

Tavoitteet

Viesti ja vaikuta puhuen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää ymmärrystään suullisiin vuorovaikutustilanteisiin vaikuttavista tekijöistä*
- *vahvistaa suullisen vuorovaikutuksen taitojaan*
- *vahvistaa taitoaan ymmärtää kielen eri variantteja*
- *harjoittelee valmistelua edellyttävää suullista tuottamista.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija rohkaistuu käyttämään englannin kieltä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa
- Opiskelija syventää ymmärrystään suullisesti esitettävien tekstilajien ominaispiirteistä

Keskeiset sisällöt

Viesti ja vaikuta puhuen

- *puhumisen eri piirteet*
- *englannin käyttäjien erilaisten taustojen ja eri äidinkielten vaikutus puhetilanteisiin*
- *dialogisuus*

- *oppimäärän pakollisten opintojen aikana käsitellyt aiheet ja niiden täydentäminen opiskelijoiden tarpeiden mukaan*

Paikallinen lisäys

- suullisesti esitettävien tekstilajien tuottaminen ja arvioiminen
- kieliprofiilin täydentäminen

Paikallinen lisäys

Laja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Viesti ja vaikuta puhuen -opintojakso syventää opiskelijan rakentavan vuorovaikutuksen taitoja. Opiskelija harjaantuu rakentamaan ymmärrystä kielellisesti tai kulttuurisesti haastavissa tilanteissa käyttämällä erilaisia kompensatiostrategioita.

Gloaali- ja kulttuuriosaaminen

Viesti ja vaikuta puhuen -opintojakso syventää opiskelijan ymmärrystä englannin kielen käyttäjien erilaisten taustojen ja eri äidinkielten vaikutuksista puhetilanteisiin sekä vahvistaa opiskelijan maailmankansalaisen taitoja.

Vuorovaikutusosaaminen

Viesti ja vaikuta puhuen -opintojakso vahvistaa opiskelijan taitoja toimia rakentavasti erilaisissa suullisissa vuorovaikutustilanteissa sekä ylläpitää keskustelua.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Viesti ja vaikuta puhuen -opintojakson arvioinnissa korostuu opiskelijan kyky valmistella ja esittää englanninkielisiä suullisesti esitettäviä tekstilajeja. Tekstilajien ominaispiirteiden tunnistaminen, monipuolinen suullinen ilmaistutaito sekä vuorovaikutustaidot kuuluvat opintojakson keskeisiin osaamisalueisiin. Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti.

Opintojakson vapaa kuvaus

Viesti ja vaikuta puhuen -opintojaksossa syvennetään taitoa tuottaa englannin kieltä suullisesti, ymmärtää puhuttua kieltä ja rakentaa dialogia erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Opintojaksossa vahvistetaan puhumisen sujuvuutta sekä harjoitellaan valmistelua edellyttävää suullista tuottamista. Opintojakson aikana kerrataan oppimäärän pakollisissa opintojaksoissa käsiteltyjä aihepiirejä ja täydennetään niitä opiskelijan tarpeen mukaan. Opintojakson lopussa opiskelija suorittaa Opetushallituksen tuottaman erillisen kokeen ja saa siitä erillisen todistuksen.

Englannin kielen abikertaus, 2 op (ENA9)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija vahvistaa lukion A-englannin opintojaksojen keskeisen kieliopin hallintaa ottamalla huomioon myös opiskelijoiden toiveet ja tarpeet
- Opiskelija syventää A-englannin ylioppilaskokeen tyypillisten tekstilajien tunnistamisen, tulkinnan ja tuottamisen taitoja

- Opiskelija kehittää korkeakouluopinnoissa ja työelämässä vaadittavaa kielitaitoa
- Opiskelija vahvistaa lukion A-englannin opintojaksojen aihepiirien sanaston hallintaa suullisesti ja kirjallisesti
- Opiskelija parantaa osaamistaan kaikilla ylioppilaskokeen eri osa-alueilla

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- englannin kielen tekstilajien keskeiset piirteet
- A-englannin kieliopin, sanaston ja rakenteiden, kuullun- ja luetun ymmärtämisen sekä kirjallisen tuottamisen kertaus
- opiskelijan omien taitojen ja tietojen vahvistaminen
- opiskelijan luottamuksen lisääminen omaan osaamiseen
- kokonaisvaltainen valmistautuminen ylioppilaskokeeseen myös kunkin opiskelijan omat tarpeet huomioon ottaen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Englannin abikertaus -opintojakso vahvistaa opiskelijan oppimistaitojen kehittämistä varsinkin englannin kielen kannalta. Opintojakso kannustaa opiskelijaa tilanteisiin, joissa hän pääsee turvallisesti haastamaan oman osaamisensa rajoja.

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson aikana vahvistetaan opiskelijan itsetuntoa ja varmuutta omasta osaamisestaan ja vahvuuksistaan. Ohjataan opiskelijaa itsenäiseen opiskeluun ja vastuunottoon.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Englannin kielen abikertaus -opintojakson arvioinnissa korostuu opiskelijan taito ymmärtää puhuttua englannin kieltä sekä käyttää kieltä kirjallisesti. A-englannin opintojaksojen keskeisen kieliopin hallinta, erilaisten tekstilajien tunnistaminen ja tuottaminen sekä kuullunymmärtämisen taidot kuuluvat opintojakson keskeisiin osaamisalueisiin. Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti.

Opintojakson vapaa kuvaus

Englannin kielen abikertaus -opintojakso valmistaa opiskelijaa A-englannin ylioppilaskirjoituksiin kertaamalla oppimäärän aikaisempien opintojaksojen aihepiirejä, sanastoa ja kielioppia. Opintojakson suunnitelmaa laadittaessa otetaan kunkin opiskelijan tarpeet huomioon. Harjoitellaan ylioppilaskirjoitusten eri tehtävätyyppejä ja kielen eri osa-alueita. Opintojakso suositellaan suoritettavaksi mahdollisimman lähellä englannin ylioppilaskirjoituksiin osallistumisen ajankohtaa.

7.20.4. Ranskan kieli, B3-oppimäärä (RAB3)

Oppiaine ja tehtävä

Oppimäärän erityisenä tehtävänä on rohkaista opiskelijaa laajentamaan kielellistä repertuaariaan sekä kannustaa opiskelijaa jatkuvaan kielenopiskeluun ja jatkamaan kieliopintoja myös lukion jälkeen osana elinikäisen oppimisen polkua. Tehtävänä on vahvistaa opiskelijan kieli- ja

kulttuuriosaamista kohdekielen näkökulmasta. Opetus ohjaa tarkastelemaan, miten uuden kielen oppiminen lisää ymmärrystä ajattelun ja kielen välisestä yhteydestä.

Oppimäärän opetus painottuu etenkin alkuvaiheessa suulliseen kielitaitoon, mutta oppimäärän tehtävä on auttaa opiskelijaa näkemään, miten vähäiselläkin kielitaidolla on mahdollista tutustua kieli- ja kulttuurialueen tekstimaailmoihin sekä tiedon- ja tieteenaloihin. Uusi kieli avaa myös mahdollisuuksia eri kielillä tapahtuvaan jatkokoulutukseen ja lisää työelämävalmiuksia. Oppimäärän tehtävänä on myös rohkaista opiskelijaa hahmottamaan, miten uuden kielen oppiminen tukee muuta oppimista.

Opintojaksot

Perustason alkeet 1, 2 op (RAB31)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 1, 2 op (VKB31), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa uuden kielen suhteen aiemmin opiskelemiinsa tai osaamiinsa kieliin sekä hyödyntää omaa kielellistä repertuaariaan*
- *löytää itselleen sopivia keinoja oppia ja opiskella kieltä*
- *hahmottaa kohdekielen aseman maailmassa*
- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija harjoittelee vuorovaikutusta arkeen liittyvissä tilanteissa
- Opiskelija oppii näissä tilanteissa tarvittavia viestintästrategioita
- Opiskelija oppii tunnistamaan ja tuottamaan ranskan kielelle tyypillistä ääntämistä

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 1

- *rutiininomaiset viestintätilanteet*
- *keskeisimmät viestintästrategiat*
- *tavallisimmat kohteliaisuuteen liittyvät ilmaukset*

Paikallinen lisäys

- omien tavoitteiden asettaminen ranskan opiskelulle
- kielitietoisuutta herättelevät aktiviteetit
- henkilökohtaisen kieliprofilin täydentäminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakso ohjaa opiskelijaa tunnistamaan omat vahvuutensa kielen oppimisessa ja auttaa häntä soveltamaan niitä ranskan opiskelussa. Opintojakson aikana opiskelijaa tuetaan kielienopiskelutaitojen edelleen kehittämisessä.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakso kannustaa opiskelijaa käyttämään kieltä erilaisissa jokapäiväiseen arkeen liittyvissä vuorovaikutustilanteissa sekä harjoittelemaan niissä tarvittavia viestintästrategioita. Opintojakso auttaa myös opiskelijaa kehittämään alkeistason suullista ja kirjallista vuorovaikutustaitoaan. Opintojaksossa pohditaan myös laajan kielitaidon merkitystä omassa elämässä ja tulevaisuudessa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakso tutustuttaa opiskelijan uuteen kieleen, ranskaan ja sen kulttuuriin sekä ranskan kielen asemaan maailmassa. Opintojakso lisää opiskelijan kielitietoisuutta suhteessa opiskelijan muihin opiskelemiin ja osaamiin kieliin.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Perustason alkeet 1 -opintojakson arvioinnissa korostuu vuorovaikutus sekä kyky käyttää ranskan kieltä suullisesti ja kirjallisesti taitotasolla A1.1. Keskeisiä arvioinnin kohteita ovat arkipäiväisten viestintätilanteiden osaaminen ja ääntämisen perusteiden hallinta. Opintojakson arvioinnissa korostuu myös opiskelijan kyky arvioida omaa kielitaidon tasoaan ja asettaa tavoitteita ranskan kielen opiskelulle.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa aloitetaan tutustuminen ranskan kieleen ja ranskankieliseen kulttuurialueeseen. Uuden kielen oppiminen on mahdollisuus oppia myös uutta maailmasta. Lisäksi opintojaksossa pohditaan ranskan kielen merkitystä opiskelijalle ja hänen muiden osaamiensa kielten suhdetta uuteen kieleen. Samalla asetetaan tavoitteet ranskan opiskelulle ja arvioidaan ja kehitetään omia kielenoppimistaitoja. Opintojakso antaa perustaitoja ja -tietoja selviämiseen ranskaksi arjen tavanomaisissa viestintä- ja vuorovaikutustilanteissa sekä suullisesti että kirjallisesti. Opintojaksot on suoritettava numerojärjestyksessä.

Perustason alkeet 2, 2 op (RAB32)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 2, 2 op (VKB32), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1–A1.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija syventää ja laajentaa osaamistaan niin suullisesti kuin kirjallisestikin tavanomaisissa arjen vuorovaikutustilanteissa sekä matkustamiseen liittyvissä tilanteissa

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 2

- *oman lähipiirin ja arjen kuvailu*

- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa*
- *tavanomaiset asiointitilanteet*

Paikallinen lisäys

- tavanomaisia vuorovaikutus- ja asiointitilanteita, joita kohtaa matkustaessa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa kiinnitetään huomiota sosiaalisten koodien mahdollisiin eroavuuksiin vuorovaikutuksessa. Harjoitellaan pienimuotoista kirjallista viestintää. Lisäksi harjoitellaan edelleen selviytymistä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa taitotasolla A1.1-A1.2. Laajennetaan ranskan osaamista ja viestintää kulttuurien välisissä kohtaamisissa Suomessa ja ulkomaila.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Vahvistetaan opiskelijan taitoa ja motivaatiota toimia ranskankielisessä ympäristössä ja kulttuurissa. Jatketaan tutustumista ranskankielisiin maihin.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Perustason alkeet 2 -opintojakson arvioinnissa korostuu erilaisten vuorovaikutustilanteiden hallinta sekä kyky käyttää ranskaa sekä suullisesti että kirjallisesti taitotasolla A1.1-A1.2. Keskeisiä arvioinnin kohteita ovat erilaisten viestintätilanteiden ja perusrakenteiden hallinta sekä riittävä ääntämisen hallinta, jotta tulee ymmärretyksi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla kartutetaan opiskelijan ranskan kielen tietoa ja taitoa erilaisissa arjen viestintätilanteissa sekä suullisesti että kirjallisesti. Lisäksi harjoitellaan erilaisia asioimiseen liittyviä vuorovaikutustilanteita ottaen huomioon opiskelijan taitotason. Syvennetään edellisen opintojakson asioita.

Perustason alkeet 3, 2 op (RAB33)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 3, 2 op (VKB33), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija pystyy kertomaan omista tuntemuksistaan, suunnitelmistaan ja tekemisistään
- Opiskelija syventää peruskieliopin rakenteiden hallintaa

- Opiskelija ymmärtää kirjallisia viestejä ja ohjeita sekä pystyy myös itse tuottamaan kirjallisesti lyhyitä tekstejä

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 3

- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa, tavanomaiset asiointitilanteet*
- *vapaa-ajan vietto ja harrastukset*
- *koulu*

Paikallinen lisäys

- alkeisvaiheen kielitaidon laajentaminen

Paikallinen lisäys

Laaaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksossa hyödynnetään aihepiirejä ja tilanteita, jotka liittyvät nuorten jokapäiväiseen elämään, kouluun, ihmissuhteisiin, kiinnostuksen kohteisiin, vapaa-ajan viettoon ja harrastuksiin. Opintojakson myötä kasvava kielitaito lisää oman elämänhallinnan tunnetta.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa harjoitellaan suullisia ja kirjallisia vuorovaikutustaitoja erilaisissa tilanteissa eri viestintäkanavia käyttäen. Kannustetaan omakohtaisen kielitaidon kehittämiseen ja luovuuteen

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Perustason alkeet 3 -opintojakson arvioinnissa korostuu kyky käyttää ranskaa sekä suullisesti että kirjallisesti taitotasolla A1.2. Keskeisiä arvioinnin kohteita ovat erilaisten viestintätilanteiden kirjallinen ja suullinen hallinta sekä kielioopin perusrakenteiden riittävä osaaminen.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla tutustutaan erilaisiin hyvinvointia, ihmissuhteita ja elämänvaiheita käsitteleviin teksteihin ja harjaannutaan keskustelemaan niihin liittyvistä asioista. Opintojakson aikana kerrytetään valmiuksia kertoa sekä suullisesti että kirjallisesti jokapäiväisestä elämästä. Lisäksi laajennetaan perusrakenteiden tuntemusta ja hallintaa.

Perustaso 1, 2 op (RAB34)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 1, 2 op (VKB34), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tutustuu tarkemmin ranskankielisiin maihin ja niiden arkeen
- Opiskelija hankkii tietoa frankofoniasta
- Opiskelija osaa kertoa suomalaisuudesta ja perusasioita Suomesta ranskaksi

Keskeiset sisällöt

Perustaso 1

- *kohdekielen maantieteellinen levinneisyys, variantit*
- *Suomi kohdekielellä opiskelun näkökulmasta*
- *arjen tavat ja traditiot sekä kulttuurierojen vertailua*

Paikallinen lisäys

Laaaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakso kannustaa ja ohjaa opiskelijaa kansainväliseen yhteistyöhön sekä vuorovaikutukseen.

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakso kannustaa opiskelijaa tutkimaan rakentavan vuorovaikutuksen osa-alueita. Opintojakso syventää opiskelijan ymmärrystä toiseudesta. Lisäksi opiskelija harjaantuu erilaisiin vuorovaikutustilanteisiin.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksossa tutustutaan Suomeen ranskaksi ja ranskalaisuuden näkökulmasta. Lisäksi tuetaan ja lisätään opiskelijan uteliaisuutta ja motivaatiota vieraita kulttuureja kohtaan. Opiskelija oppii maailmankansalaisen taitoja.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Perustaso 1 -opintojakson arvioinnissa korostuu viestinnän kulttuurinen sopivuus. Arvioinnin kohteena ovat vuorovaikutustaidot, tekstien tulkinta- ja tuottamistaidot vaihtelevia arviointimenetelmiä käyttäen. Arviointi on vuorovaikutteista.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa tutustutaan Suomeen sekä frankofoniaan, ranskalaisen kielialueen kulttuuri-ilmiöihin ja medioihin ajankohtaisesta ja nuoria kiinnostavasta näkökulmasta. Opintojaksolla syvennyttään kulttuurienväliseen viestintään ja kommunikaatioon sekä vahvistetaan monilukutaitoa.

Perustaso 2, 2 op (RAB35)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 2, 2 op (VKB35), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3–A2.1 tavoitteiden mukaisesti.

Paikallinen lisäys

- Opiskelija lisää tietoisuuttaan erilaisista elämäntavoista
- Opiskelija syventää tietämystään omasta hyvinvoinnistaan ja identiteetistään ranskan kielellä

Keskeiset sisällöt

Perustaso 2

- hyvinvointi ja terveys
- eri elämänvaiheet

Paikallinen lisäys

- itseilmaisu identiteetin rakentumisessa kielitaidon mukaisella tavalla

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakso tukee opiskelijaa tunnistamaan itselleen sopivia strategioita oppia kieliä ja arvioimaan omaa edistymistään. Lisäksi opintojakso syventää opiskelijan omaa identiteettiä ja hyvinvointia.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakso vahvistaa opiskelijan tekstien tulkintaan liittyviä strategioita. Lisäksi opintojakso syventää opiskelijan tuottamistaitoja ranskan kielellä.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Perustaso 2 -opintojakson keskeisenä arvioinnin kohteena on kyky ilmaista mielipiteitä ja tunteita suullisesti ja kirjallisesti. Lisäksi arvioinnissa korostuu kyky tulkita tekstejä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa syvennetään ranskan kielen taitoja keskusteluissa. Lisäksi harjoitellaan mielipiteen ilmaisemista hyvinvoinnista, ihmissuhteista, elämänvaiheista ja teknologiasta niin suullisesti kuin kirjallisesti.

Perustaso 3, 2 op (RAB36)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 3, 2 op (VKB36), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tutustuu ranskankielisten maiden kulttuureihin laajasti

Keskeiset sisällöt

Perustaso 3

- eri kulttuurialueita kieli- ja kulttuurialueelta
- ajankohtaiset kulttuurialueet
- luova toiminta opiskelijoiden oman mielenkiinnon perusteella

Paikallinen lisäys

- ranskankielisten maiden kulttuurien moninaisuus

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakso vahvistaa kulttuuriperintöjen ja kulttuurin tuntemista ja tarjoaa eri näkökulmia asioiden tarkasteluun ranskankielisten maiden moninaisuudessa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakso kannustaa opiskelijaa haastamaan oman osaamisensa rajoja turvallisessa ympäristössä. Lisäksi opintojakso syventää opiskelijan ymmärrystä mahdollisuuksista, joita ranskan kielen opiskelu ja osaaminen avaa, mikä auttaa opiskelijaa pääsemään käsiksi monenlaisiin diskursseihin, tietoihin, tietolähteisiin ja kulttuurimuotoihin.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Perustaso 3 -opintojakson arvioinnin pohjana on opiskelijan erilaiset kulttuurialueiset tuotokset, jotka voivat olla sekä kirjallisia että suullisia. Lisäksi arvioinnissa korostuu kielen hallinta viestin välittämiseksi taitotason A2.1 vaatimusten mukaisesti.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa vahvistetaan monilukutaitoa. Tutustutaan ranskankielisen kielialueen kulttuuri-ilmiöihin ja medioihin ajankohtaisesta ja nuoria kiinnostavasta näkökulmasta.

Perustaso 4, 2 op (RAB37)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 4, 2 op (VKB37), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 4

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tutustuu kansainväliseen yhteistyöhön, vapaaehtoistyöhön tai työelämään

Keskeiset sisällöt

Perustaso 4

- opiskelu koulussa sekä mahdolliset jatko-opinnot ja työelämä
- tulevaisuudensuunnitelmat

Paikallinen lisäys

- kansainvälinen yhteistyö ja vapaaehtoisjärjestöt
- henkilökohtaisen kieliprofiilin päivittäminen

Paikallinen lisäys

Laaaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakso ohjaa opiskelijaa ymmärtämään monipuolisen kielitaidon merkityksen jatko-opinnoissa ja työelämässä sekä kieli-identiteetin rakentamisessa.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakso antaa kielellisiä ja kulttuurisia valmiuksia ja eväitä osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen yhteiskunnassa ja kansainvälisessä maailmassa.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Perustaso 4 -opintojakson arvioinnissa korostuu erilaisten jatko-opintojen ja työelämän vuorovaikutustilanteiden hallinta.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso antaa opiskelijalle valmiudet selviytyä ranskan kielellä kouluun, myöhempään opiskeluun, työelämään sekä tulevaisuudensuunnitelmiin liittyvissä tilanteissa tarvittaessa sekä suullisesti että kirjallisesti. Opintojakson aikana päivitetään myös henkilökohtaista kieliprofiilia.

Perustaso 5, 2 op (RAB38)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 5, 2 op (VKB38), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 5

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tutustuu ranskankieliseen mediaan
- Opiskelija syventää kriittistä ajatteluaan

Keskeiset sisällöt

Perustaso 5

- *ajankohtaiset aiheet*
- *kohdekieliset mediat*
- *lähdekritiikki*

Paikallinen lisäys

- tutustuminen eri ranskankielisten maiden medioihin

Paikallinen lisäys

Laaaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksossa rakennetaan yhteyksiä demokratiakasvatukseen ja tasa-arvonäkökulmiin sekä pohdintoihin kielen merkityksestä kansalaisille.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa tutkitaan rakentavan vuorovaikutuksen tekijöitä ja omaksutaan taitoja, jotka auttavat ymmärtämään toiseutta.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksossa ohjataan opiskelijaa hakemaan ja tuottamaan tietoa. Lisäksi opintojakso kannustaa opiskelijaa pohtimaan asenteiden ja arvojen merkitystä ja suhtautumaan hankkimaansa tietoon kriittisesti.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Perustaso 5 -opintojakson arvioinnin pohjana ovat opiskelijan suulliset ja kirjalliset tuotokset, jotka käsittelevät ajankohtaisia aiheita myös lähdekriittisesti.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla tutustutaan ajankohtaisiin aiheisiin ja ranskankielisten maiden medioihin, joita harjaannutaan tutkimaan kriittisesti.

7.20.5. Englannin kieli, B1-oppimäärä (ENB1)

Oppiaine ja tehtävä

Lukioasetuksen (810/2018) 13 §:n mukaan opiskelijan on mahdollista opiskella vierasta kieltä myös B1-oppimääränä, mikäli lukioasetuksen mukaiset edellytykset A-kielen opiskelusta sekä toisen kotimaisen kielen opiskelusta täyttyvät. Vieraan kielen B1-oppimäärän opetussuunnitelma laaditaan paikallisesti toisen kotimaisen kielen B1-oppimäärän opetussuunnitelman perusteita soveltaen.

Opintojaksot

Opiskelutaidot, kieli-identiteetti ja englannin kieli arjessani, 4 op (ENB1ENB2)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- tunnistaa olemassa olevaa kielitaitoaan ja omia vahvuuksiaan
- rohkaistuu käyttämään englannin taitoaan arkipäiväisissä vuorovaikutustilanteissa painottaen suullista viestintää
- kehittää omia opiskelustrategioitaan ja vuorovaikutustaitojaan ja löytää itselle sopivia työtapoja
- syventää tietoisuuttaan englannin ja oman äidinkielenensä vaikutuksesta toisiinsa
- pystyy suhteuttamaan englannin kielen osaamistaan oppimäärän opiskelulle määriteltyyn taitotasoon B1.1.
- osaa kertoa englanniksi omasta elämästään, ihmissuhteistaan ja lähiympäristöstään eri tilanteissa erilaisia viestintäkanavia käyttäen
- kehittää keskustelu- ja kuuntelutaitojaan englanniksi
- kehittää palautteen antamisen ja vastaanottamisen sekä osaamisensa arvioinnin taitoja
- pystyy tunnistamaan erilaisia englannin kielen tekstilajeja
- oppii hyödyntämään tarkoituksenmukaisia kielenopiskelun apuvälineitä

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- henkilökohtaisen kieliprofiilin laatiminen tai täydentäminen sekä omien tavoitteiden asettaminen
- kielitietoisuutta herättelevät aktiviteetit, monikielisyys, kielten väliset suhteet
- omaa oppimista edistävien työkalujen löytäminen ja hyödyntäminen
- englannin kielen käyttö opiskelijan arkipäivään liittyvissä vuorovaikutustilanteissa
- oma elämä, ihmissuhteet ja lähiympäristö
- yksilön ja yhteisön hyvinvointi
- ääntämisen harjaannuttaminen
- englannin asema kulttuurisen ja kielellisen monimuotoisuuden näkökulmasta
- perusopetuksen keskeisen kieliopin kertaus ja vahvistaminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelutaidot, kieli-identiteetti ja englannin kieli arjessani -opintojakso ohjaa opiskelijoita tunnistamaan omat vahvuutensa ja myös haasteensa englannin kielen opinnoissaan. Opintojaksossa tuetaan opiskelijaa kielenopiskelutaitojen kehittämisessä ohjaamalla häntä

tunnistamaan hänelle parhaiten sopivia opiskelustrategioita sekä kehittämään rakentavan vuorovaikutuksen taitojaan.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelutaidot, kieli-identiteetti ja englannin kieli arjessani -opintojakso kannustaa opiskelijaa käyttämään kieltä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa sekä kehittämään omia suullisia ja kirjallisia vuorovaikutustaitoja.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelutaidot, kieli-identiteetti ja englannin kieli arjessani -opintojakson arvioinnissa korostuu opiskelijan kyky arvioida omaa kielitasoaan, asettaa tavoitteita kielen opiskelulle sekä käyttää kieltä suullisesti ja kirjallisesti. Perusopetuksen kieliopin hallinta kuuluu opintojakson keskeisiin osaamisalueisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa kehitetään omia kielenopiskelutaitoja, analysoidaan omaa kielitasoa ja asetetaan tavoitteita englannin kielen opiskelulle. Opintojaksossa kerrataan ja vahvistetaan perusopetuksen keskeisiä kieliopin rakenteita, tunnistetaan erilaisia englannin kielen tekstilajeja sekä harjoitellaan suullista ja kirjallista kielenkäyttöä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Tämä opintojakso suoritetaan ensimmäisenä B-englannin opintojaksoista.

Kulttuuri ja mediat, 2 op (ENB3)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- tuntee englanninkielisen maailman kulttuuri-ilmiöitä
- tuntee englanninkielisiä medioita
- osaa hyödyntää englanninkielisiä lähteitä tiedonhaussa
- pystyy seuraamaan englanninkielisiä uutistekstejä ja ymmärtää pääasiat niistä
- pystyy tuottamaan tekstejä itselle tärkeistä kulttuuriaiheista ja -ilmiöistä
- vahvistaa ymmärrystä erilaisten englanninkielisten tekstilajien ominaispiirteistä
- syventää opiskelijan monilukutaitoa

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- englanninkielisen maailman kulttuuri-ilmiöt
- englanninkieliset mediat
- opiskelijoita kiinnostavat ajankohtaiset aiheet englanniksi
- kulttuurin ja taiteen merkitys yksilölle ja yhteisölle
- tekstilajien tulkinta ja kriittinen arviointi

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Kulttuuri ja mediat -opintojakso vahvistaa opiskelijan englanninkielisten kulttuuriperintöjen tuntemusta sekä kielen asemasta kansainvälisessä toiminnassa

Monitieteinen ja luova osaaminen

Kulttuuri ja mediat -opintojakso vahvistaa opiskelijan tuntemusta englannin kielestä erilaisten taidemuotojen kielenä ja antaa valmiuksia erilaisten englanninkielisten kulttuuriin ja mediaan liittyvien tekstilajien tuottamiseen.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelutaidot, kieli-identiteetti ja globaali maailma -opintojakson arvioinnissa korostuu opiskelijan kyky tunnistaa ja tuottaa erilaisia englanninkieliselle kulttuurille ominaisia tekstilajeja. Kulttuuriin ja mediaan liittyvän sanaston hallinta, kirjallinen ilmaistutaito sekä suulliset vuorovaikutustaidot kuuluvat opintojakson keskeisiin osaamisalueisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kulttuuri ja mediat -opintojaksossa tutkitaan englannin kieltä kulttuurin ja median kielenä. Opintojaksossa vahvistetaan erityisesti kirjalliseen tuottamiseen tarvittavia kieliopin rakenteita sekä syvennetään ymmärrystä erilaisten tekstilajien ominaispiirteistä. Aihepiireinä ovat erilaiset englanninkieliset kulttuuriset ilmiöt sekä mediat.

Ympäristömme, 2 op (ENB4)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- osaa tulkita erilaisia tekstejä, jotka käsittelevät maailman erilaisia elinympäristöjä, kulttuureja ja yhteiskuntia
- harjoittaa erityisesti kirjallisia tekstintuottamistaitojaan aiheena mielipiteenilmaisu
- pystyy tuottamaan lyhyen ohjatun tekstin yhteiskunnallisesta aihepiiristä
- rohkaistuu esittämään omia mielipiteitään ja perustelujaan englanniksi
- osaa arvioida lähteiden luotettavuutta

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- kulttuurinen moninaisuus
- erilaiset elinympäristöt
- ihmisoikeuskysymykset, tasa-arvo
- ajankohtaiset yhteiskunnalliset aiheet nuorten näkökulmasta
- vaikuttaminen kansalaisyhteiskunnassa
- suulliset ja kirjalliset yhteiskunnallisen keskustelun keinot

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Ympäristömme -opintopakso antaa kielellisiä ja kulttuurisia valmiuksia ja eväitä osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen yhteiskunnassa ja kansainvälisessä maailmassa.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Ympäristömme -opintopakso vahvistaa opiskelijan uteliaisuutta, motivaatiota ja taitoa toimia kulttuurisesti ja kielellisesti moninaisissa ympäristöissä ja yhteyksissä yhteiskunnassa. Monipuolinen kielitaito ja ymmärrys kielitaidon käyttökelpoisuudesta yhteiskunnassa ja yhteiskunnallisten ja globaalienkin kysymysten ratkaisemisessa syventävät opiskelijan ongelmanratkaisutaitoja ja tarjoavat mahdollisuuksia pohtia omia asenteitaan, arvoaan ja vastuuntuntoaan.

Vuorovaikutusosaaminen

Ympäristömme -opintopakso edistää rakentavan vuorovaikutuksen tekijöitä syventämällä opiskelijan ymmärrystä toiseudesta. Lisäksi opintopakso harjaannuttaa opiskelijaa neuvottelutaitojen ja argumentoinnin kehittämisessä, jotta hän pystyy paremmin vaikuttamaan yhteiskunnan aktiivisena jäsenenä.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Ympäristömme -opintopaketin arvioinnissa korostuu opiskelijan kyky hallita aihepiiriin sanastoa englanniksi ja kyky osallistua yhteiskunnallisiin keskusteluihin suullisesti sekä kirjallisesti.

Opintopaketin vapaa kuvaus

Ympäristömme -opintopakso antaa opiskelijalle valmiuksia toimia yhteiskunnan jäsenenä myös englannin kielellä. Opiskelija pystyy osallistumaan rakentavasti yhteiskunnalliseen keskusteluun ja esittämään mielipiteitään ja perustelujaan sekä kirjallisesti että suullisesti yhteiskunnallisista asioista.

Opiskelu- ja työelämä, 2 op (ENB5)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- rohkaistuu englannin kielen käyttäjänä erilaisissa opiskeluun ja työntekoon liittyvissä vuorovaikutustilanteissa
- kehittää tietämystään tekstilajeista, jotka liittyvät keskeisesti nuoren opiskeluun, työelämään ja itsenäistymiseen
- pohtii jatko-opintojaan, urasuunnitelmiaan sekä valmiuksiaan elinikäiseen oppimiseen
- kehittää taitoaan ilmaista itseään muodollisemmissa asiayhteyksissä
- osaa kertoa omista vahvuuksistaan, toiveistaan ja näkemyksistään englanniksi

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- opiskelu, ammatit ja työelämä opiskelijan ja yhteiskunnan näkökulmasta
- tulevaisuuden suunnitelmat

- vuorovaikutustilanteet ja tekstit, jotka liittyvät jatko-opiskeluun ja työelämään
- itsenäistyvän nuoren elämänhallinta
- kieliprofiilin täydentäminen tulevaisuuden tarpeita varten
- erilaisten hakemusten laatiminen
- kansalliset tai kansainväliset yhteisöt tai yritykset työnantajina

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelu- ja työelämä -opintojaksossa tarkastellaan omaa kielitaitoa osana globaalia maailmaa ja sen tarjoamia kansainvälisiä mahdollisuuksia sekä vahvistetaan maailmankansalaisen taitoja.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelu- ja työelämä -opintojakso kannustaa opiskelijaa käyttämään kielitaitoaan uuden tiedon hankkimiseen sekä avaa mahdollisuuksia päästä käsiksi erilaisiin työ- ja opiskeluelämään liittyviin diskursseihin.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelu- ja työelämä -opintojakso antaa kielellisiä ja kulttuurisia valmiuksia ja eväitä osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen yhteiskunnassa ja kansainvälisessä maailmassa jatko-opintoihin ja työelämään liittyvissä yhteyksissä.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelu- ja työelämä -opintojakson arvioinnissa korostuu opiskelijan kyky tunnistaa ja tuottaa erilaisia opiskelu- ja työelämään liittyviä tekstilajeja kirjallisena ja suullisena. Aihepiiriin sanaston hallinta, kirjallinen ilmaisutaito sekä suulliset vuorovaikutustaidot kuuluvat opintojakson keskeisiin osaamisalueisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opiskelu- ja työelämä -opintojaksossa kehitetään opiskelijan tietämystä sanastoista, tekstilajeista ja vuorovaikutustilanteista, jotka liittyvät keskeisesti nuoren opiskeluun, työelämään ja itsenäistymiseen. Opintojaksossa tunnistetaan ja tuotetaan erilaisia opiskeluun- ja työelämään liittyviä tekstilajeja sekä harjoitellaan suullista kielenkäyttöä aihepiiriin liittyvissä vuorovaikutustilanteissa.

Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (ENB6)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- vankentaa puhumisen sujuvuutta
- tuottaa valmistelua edellyttävän suullisen esityksen
- tiedostaa suullisen osaamisensa tason ja kehittämistarpeensa ja saa tästä palautetta.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- vuorovaikutustilanteet, dialogin rakentaminen
- puhumisen eri piirteet
- aitojen englanninkielisten kontaktien monipuolinen tarjoaminen opiskelijalle erilaisissa ympäristöissä
- kieliprofiilin täydentäminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Viesti ja vaikuta puhuen -opintojakso syventää opiskelijan rakentavan vuorovaikutuksen taitoja. Opiskelija harjaantuu rakentamaan ymmärrystä kielellisesti tai kulttuurisesti haastavissa tilanteissa sekä käyttämään erilaisia kompensatiostrategioita.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Viesti ja vaikuta puhuen -opintojakso syventää opiskelijan ymmärrystä englannin kielen käyttäjien erilaisten taustojen ja eri äidinkielten vaikutuksista puhetilanteisiin sekä vahvistaa opiskelijan maailmankansalaisen taitoja.

Vuorovaikutusosaaminen

Viesti ja vaikuta puhuen -opintojakso vahvistaa opiskelijan taitoja toimia erilaisissa suullisissa vuorovaikutustilanteissa vahvistamalla hänen rakentavan vuorovaikutuksen taitojaan.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Viesti ja vaikuta puhuen -opintojakson arvioinnissa korostuu opiskelijan kyky valmistella ja esittää englanninkielisiä suullisia tekstilajeja. Erilaisten tekstilajien ominaispiirteiden tunnistaminen, monipuolinen suullinen ilmaistutaito sekä vuorovaikutustaidot kuuluvat opintojakson keskeisiin osaamisalueisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Viesti ja vaikuta puhuen -opintojaksossa syvennetään taitoa tuottaa englannin kieltä suullisesti, ymmärtää puhuttua kieltä ja rakentaa dialogia erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Opintojaksossa vahvistetaan puhumisen sujuvuutta sekä harjoitellaan valmistelua edellyttävää suullista tuottamista. Opintojakson aikana kerrataan oppimäärän pakollisissa opintojaksoissa käsiteltyjä aihepiirejä ja täydennetään niitä opiskelijan tarpeen mukaan.

Kestävä elämäntapa, 2 op (ENB7)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- syventää taitoaan tulkita ja tuottaa englannin kieltä erilaisissa kirjallisissa vuorovaikutustilanteissa ja erilaisille yleisöille
- laajentaa sosiaalisen median tuntemustaan käyttäen englannin kieltä
- tutustuu kansallisissa kielitutkinnoissa vaadittavaan englannin taidon osaamiseen.

- osaa ottaa kantaa globaaleihin ympäristökysymyksiin suullisesti ja kirjallisesti
- hallitsee riittävästi aihepiirin sanastoa kyetäkseen vuorovaikutukseen englanniksi sekä pystyäkseen etsimään ja käsittelemään tietoa
- tulee tietoiseksi omasta toiminnastaan kestävän elämäntavan näkökulmasta

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- kestävä kehitys ja elämäntapa erityisesti opiskelijan näkökulmasta
- eettisyys ja vastuullisuus sosiaalisen median käytössä, sananvapaus
- opiskelijan tietoisuuden lisääminen omasta kestävästä elämäntavastaan

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Kestävä elämäntapa -opintojaksossa syvennetään ymmärrystä asenteista ja vastuunnosta kestävässä elämäntavassa ja ympäristökysymyksissä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Kestävä elämäntapa -opintojaksossa vahvistetaan opiskelijan tietoisuutta kansalaisaktiivisuudesta, kansalaisjärjestöistä ja niiden merkityksestä kestävän elämäntavan ja ympäristön vaalijoina.

Hyvinvointiosaaminen

Kestävä elämäntapa -opintojaksossa tarkastellaan kestävän elämäntavan edistämiseen liittyviä kysymyksiä opiskelijan omassa elämässä ja elinympäristössä.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Kestävä elämäntapa -opintojakson arvioinnissa korostuvat opiskelijan kyky hallita aihepiirin sanastoa englanniksi, kyky osallistua suulliseen vuorovaikutukseen aihepiiriin liittyen sekä kyky ottaa kantaa kestävään elämäntapaan ja ympäristöön liittyviin kysymyksiin kirjallisesti.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kestävä elämäntapa -opintojaksolla kehitetään maailmankansalaisuustaitoja, joiden avulla opiskelija pystyy osallistumaan globaalisti kestävään elämäntapaan ja ympäristöön liittyviin keskusteluihin englannin kielellä. Lisäksi opintojaksolla pohditaan kestävän elämäntavan vaikutuksia ja tutkitaan sitä opiskelijan omassa elämänpiirissä.

7.20.6. Japanin kieli, B3-oppimäärä (JPB3)

Oppiaine ja tehtävä

Aasian ja Afrikan kielillä tarkoitetaan maailman valtakieliä, kuten japania, kiinaa ja arabiaa, joissa käytetään monenlaisia kirjoitusjärjestelmiä.

Oppimäärän erityisenä tehtävänä on rohkaista opiskelijaa laajentamaan kielellistä repertuaariaan sekä kannustaa opiskelijaa jatkuvaan kielenopiskeluun ja jatkamaan kieliopintoja myös lukion jälkeen osana elinikäisen oppimisen polkua. Tehtävänä on vahvistaa opiskelijan kieli- ja kulttuuriosaamista kohdekielen näkökulmasta. Opetus ohjaa tarkastelemaan, miten uuden kielen oppiminen lisää ymmärrystä ajattelun ja kielen välisestä yhteydestä. Opetus auttaa opiskelijaa muodostamaan käsityksen kohdekielen eurooppalaisista kielistä poikkeavista erityispiirteistä sekä kehittämään kohdekielen kirjoitusmerkistön hallinnassa.

Oppimäärän opetus painottuu etenkin alkuvaiheessa suullisen kielitaitoon, mutta oppimäärän tehtävä on auttaa opiskelijaa näkemään, miten vähäiselläkin kielitaidolla on mahdollista tutustua kieli- ja kulttuurialueen tekstimaailmoihin sekä tieteen- ja tiedonaloihin. Uusi kieli avaa myös mahdollisuuksia eri kielillä tapahtuvaan jatkokoulutukseen ja lisää työelämävalmiuksia. Oppimäärän tehtävänä on myös rohkaista opiskelijaa hahmottamaan, miten uuden kielen oppiminen tukee muuta oppimista.

Opintojaksot

Tutustutaan Japaniin, 2 op (JPB31)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 1, 2 op (VKAAB31), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa uuden kielen suhteen aiemmin opiskelemiinsa tai osaamiinsa kieliin ja hyödyntää omaa kielellistä repertuaariaan*
- *löytää itselleen sopivia keinoja oppia ja opiskella kieltä*
- *hahmottaa kohdekielen aseman maailmassa*
- *tutustuu vähitellen kirjaimistoon ja kirjoitusmerkkeihin ja harjoittelee niiden tunnistamista ja lukemista*
- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tunnistaa hiragana-kirjoitusmerkkejä.
- Opiskelija osaa kirjoittaa hiragana-kirjoitusmerkkejä.
- Opiskelija osaa esitellä itsensä.
- Opiskelija oppii tuottamaan ja tunnistamaan japanin kielelle tyypillistä ääntämystä.

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 1

- *rutiininomaiset viestintätilanteet*
- *keskeisimmät viestintästrategiat*
- *tavallisimmat kohteliaisuuteen liittyvät ilmaukset*

Paikallinen lisäys

- omien tavoitteiden asettaminen japanin opiskelulle
- itsensä esitleminen
- perhe
- harrastukset

- hiragana-kirjoitusmerkistö
- henkilökohtaisen kieliprofiilin täydentäminen
- kielitietoisuutta herättelevät aktiviteetit

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa pohditaan laajan kielitaidon merkitystä omassa elämässä ja tulevaisuudessa sekä monipuolistetaan vuorovaikutustaitoja eri viestintäkanavia käyttäen.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksossa tarkastellaan japanin kielen asemaa historiassa sekä nykytilanteessa ja lisätään kulttuurituntemusta tutustumalla uuteen kulttuuriin sekä sen tapoihin ja perinteisiin.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioinnissa korostuu arkinen vuorovaikutus sekä kyky käyttää japanin kieltä suullisesti ja kirjallisesti taitotasolla A1.1. Keskeisiä arvioinnin kohteita ovat arkipäiväisten viestintätilanteiden osaaminen, yksinkertaisimpien rutiininomaisten ilmausten ja eleiden hallitseminen, ääntämisen perusteiden hallinta ja hiragana-kirjoitusmerkkien tunnistaminen sekä kirjoittaminen. Opintojakson arvioinnissa korostuu myös opiskelijan kyky arvioida omaa kielitaidon tasoaan ja asettaa tavoitteita japanin kielen opiskelulle.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa aloitetaan tutustuminen japanin kieleen ja kulttuuriin. Jaksossa harjoitellaan arkisia vuorovaikutustilanteita, hiragana-kirjoitusmerkkien tunnistamista sekä kirjoittamista, vertaillaan japania aikaisemmin opittuihin kieliin ja kehitetään omia kielenoppimistaitoja ja -strategioita. Aihepiirit koostuvat pääasiassa itsensä esittelystä, perheestä, harrastuksista ja opiskelijoiden kanssa yhdessä valikoiduista japanilaisen kulttuurin ilmentymistä.

Arkielämää, 2 op (JPB32)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 2, 2 op (VKAAB32), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.2 (puhuttu kieli) ja A1.1 (kirjoitettu kieli) tavoitteiden mukaisesti*
- *harjoittelee kirjoittamaan lisää*
- *tutustuu mahdollisuuksien mukaan siihen, kuinka kieltä kirjoitetaan digitaalisilla työvälineillä.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija syventää ja laajentaa osaamistaan suullisesti ja kirjallisesti tavanomaisissa arjen vuorovaikutustilanteissa.
- Opiskelija tunnistaa ja osaa kirjoittaa hiragana-kirjoitusmerkit.
- Opiskelija tunnistaa ja osaa kirjoittaa katakana-kirjoitusmerkkejä.
- Opiskelija tunnistaa muutamia yleisimpiä kanji-kirjoitusmerkkejä.
- Opiskelija ymmärtää tuttavallisemman ja kohteliaamman kielen erot.

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 2

- *oman lähipiirin ja arjen kuvailu*
- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa*
- *tavanomaiset asiointitilanteet*

Paikallinen lisäys

- katakana-kirjoitusmerkistö
- valikoidut kulttuuriaiheet

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa kiinnitetään huomiota hyvät tavat huomioonottavaan, rakentavaan vuorovaikutukseen sekä sosiaalisten koodien mahdollisiin eroavuuksiin vuorovaikutuksessa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksossa syvennetään ja laajennetaan kieli- ja kulttuurituntemusta, jotta opiskelijat kykenevät toimimaan erilaisissa arkisissa ympäristöissä tarkoituksenmukaisemmin niin kielellisesti kuin kulttuurisestikin.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioinnissa korostuvat erilaisten arkisten vuorovaikutustilanteiden hallinta sekä kyky käyttää japania - lähinnä suullisesti mutta myös osin kirjallisesti - taitotasolla A1.1-A1.2. Keskeisiä arvioinnin kohteita ovat erilaisten viestintätilanteiden ja perusrakenteiden hallinta sekä riittävä ääntämisen hallinta, jotta tulee ymmärretyksi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa opitaan asioimaan japanin kielellä tavanomaisissa arkisissa tilanteissa. Aihepiireinä ovat oman lähipiirin ja arjen kuvailu sekä sen sosiaaliset kohtaamiset. Syvennetään edellisen opintojakson asioita. Jatketaan hiragana-kirjoitusmerkkien harjoittelua ja tuodaan sen rinnalle katakana-kirjoitusmerkkien tunnistaminen ja kirjoittaminen.

7.20.7. Venäjän kieli ja kulttuuri (VEA)

Opintojaksot

Opiskelutaidot, kieli-identiteetti ja vuorovaikutus globaalissa maailmassa, 4 op (VEA01VEA02)

Opintojakson moduulit

- Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 1 op (VKA1), Pakollinen
- Kieli globaalissa maailmassa ja vuorovaikutusosaaminen, 3 op (VKA2), Pakollinen

Tavoitteet

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- rohkaistuu kehittämään kielitaitoaan
- syventää käsitystään kielitietoisuudesta ja monikielisyydestä
- soveltaa ja kehittää kieltenopiskelustrategioitaan sekä itse- ja vertaisarviointitaitoja
- oppii hyödyntämään tarkoituksenmukaisia kielenopiskelun apuvälineitä
- pystyy suhteuttamaan osaamistaan kohdekielen oppimäärän opiskelulle määritellyyn taitotasoon (ks. taulukko).

Kieli globaalissa maailmassa ja vuorovaikutusosaaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tunnistaa tapoja kehittää rakentavaa vuorovaikutusta
- kehittää rakentavan vuorovaikutuksen strategioitaan ja ongelmanratkaisutaitojaan
- vahvistaa vuorovaikutuksessa toimimisen taitojaan sekä kielellistä itsetuntoaan
- syventää tietoaan kohdekielen asemasta kulttuurisen ja kielellisen monimuotoisuuden näkökulmasta.

Paikallinen lisäys

- Opiskelija rohkaistuu käyttämään venäjän kieltä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa.
- Opiskelija ymmärtää kieli-identiteetin merkityksen.

Keskeiset sisällöt

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

- kohdekieli porttina sukulaiskielten oppimiseen ja osaamiseen
- tavoitteiden asettelu kohdekielen opiskelulle
- oman kieliprofiilin laatiminen tai täydentäminen kohdekielen näkökulmasta
- monikielisyys voimavarana
- erilaisiin teksti- ja tyylilajeihin tutustuminen
- toisiin tutustuminen, arkitiedon vaihtaminen ja vuorovaikutusosaamisen vahvistaminen keskustellen

Kieli globaalissa maailmassa ja vuorovaikutusosaaminen

- kansainvälisyys arjessa ja lähiympäristöissä, liikkuvuus
- rakentava vuorovaikutus, merkitysneuvottelut ja kielentäminen hyvinvoinnin ja itsetunnon rakentajana
- puhujien eri taustat ja statusvaikutukset
- kohdekielen äänteiden muodostuminen ja puheen tuottaminen; kohdekielen variantit ja vertailua muihin kieliin
- viestintätäylyt erilaisissa medioissa

Paikallinen lisäys

- venäjän kieli maailman kielenä
- Venäjä monikulttuurisena maana
- henkilökohtaisen kieliprofilin täydentäminen
- kielitietoisuutta herättelevät aktiviteetit

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa syvennetään opiskelijan ymmärrystä rakentavasta vuorovaikutuksesta, mikä edellyttää aktiivista osallistumista viestintätilanteissa. Ohjataan opiskelijaa hyödyntämään kielitaitotonsa mukaista kielenkäyttöympäristöä, vuorovaikutus- ja viestintätilanteita ja aineistoa.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelijoita ohjataan tunnistamaan omat vahvuutensa ja myös haasteensa venäjän kielen opinnoissaan. Tuetaan opiskelijaa kielenopiskelutaitojen kehittämisessä ohjaamalla häntä tunnistamaan hänelle parhaiten sopivia opiskelustrategioita.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson aikana syvennetään ymmärrystä kielitaidon ja kulttuuritiedon tarpeellisuudesta alati muuttuvassa globaalissa maailmassa. Opiskelijaa ohjataan aidosti arvostamaan kaksikielisyyden tuomaa rikkautta.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelutaidot, kieli-identiteetti ja vuorovaikutus globaalissa maailmassa -opintojakson arvioinnissa korostuvat opiskelijan kyky arvioida omaa kielitasoaan, asettaa tavoitteita kielen opiskelulle sekä käyttää kieltä suullisesti ja kirjallisesti erilaisissa viestintätilanteissa. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan venäjän kielen lähtö- ja kehitystaso.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opiskelutaidot, kieli-identiteetti ja vuorovaikutus globaalissa maailmassa -opintojaksossa korostuvat opiskelijan kyky tunnistaa oma kielitaitotonsa ja kielitaitonsa kehittämiseen liittyvät haasteensa. Opintojaksossa ohjataan opiskelijaa ottamaan vastuuta omien kieliopintojensa etenemisestä ja jatkuvasta kehittämisestä täydentämällä hehenkilökohtaista kieliprofiilia. Opintojakson aikana harjoitellaan ja totutellaan käyttämään venäjän kieltä oman taitotason mukaisesti ja mahdollisimman paljon erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Opintojakson aikana täydennetään henkilökohtaista kieliprofiilia.

Venäjän kieli ja kulttuuri luovan ilmaisuuden välineenä, 2 op (VEA03)

Opintojakson moduulit

- Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisuuden välineenä, 2 op (VKA3), Pakollinen

Tavoitteet

Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tekee omia tulkintoja erilaisista aihepiiriin liittyvistä teksteistä*
- *pystyy tuottamaan tekstejä kuvaillen itselleen tärkeitä kulttuuriaihteita tai -ilmiöitä*
- *vahvistaa taitoa käyttää reflektointia kielenoppimisen välineenä.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija pystyy analysoimaan ja vertailemaan erilaisia kulttuurikäsityksiä.
- Opiskelija tutustuu Venäjän kulttuurin merkittäviin taiteilijoihin ja teoksiin.
- Opiskelija tutustuu venäläiseen elämäntapaan ja kansallisperinteisiin.

Keskeiset sisällöt

Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä

- *luova toiminta*
- *kulttuurin ja taiteen merkitys yksilölle ja yhteisölle*
- *itseilmaisu identiteetin rakentumisessa*

Paikallinen lisäys

- oma tuotos
- kulttuurien välinen dialogi

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Venäjän kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä -opintojakso vahvistaa opiskelijan Venäjän kulttuurin tuntemusta. Omien juurien tuntemus suhteessa muihin kulttuureihin auttaa vahvistamaan omaa kieli- ja kulttuuri-identiteettiään ja arvostamaan muita kulttuureja.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Venäjän kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä -opintojakso vahvistaa opiskelijan kiinnostusta tutustua erilaisiin taidemuotoihin venäjän kielellä ja antaa valmiuksia eri taidelajien tulkitsemisessa ja kriittisessä arvioinnissa oman kielitaitotasonsa mukaisesti.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Venäjän kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä -opintojakson arvioinnissa korostuu opiskelijan kyky tulkita ja tuottaa erilaisia venäjänkieliselle kulttuurille ominaisia tekstejä. Erilaisten tekstilajien tunnistaminen, monipuolinen kirjallinen ilmaistutaito sekä suulliset vuorovaikutustaidot kuuluvat opintojakson keskeisiin osaamisalueisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Venäjän kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä -opintojakson aikana pohditaan erilaisia kulttuurikäsityksiä. Opintojaksolla tutustutaan laajasti venäläiseen kulttuuriin opiskelijan oman kiinnostuksen pohjalta. Opintojakson aikana harjoitellaan erityisesti monilukutaitoa eri tekstilajeja

tutkien ja analysoiden. Aihepiireinä ovat erilaiset kulttuuriset ilmiöt, venäjänkielinen media sekä luova toiminta. Mahdollisuuksien mukaan hyödynnetään meneillään olevia kulttuuritapahtumia.

Venäjän kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (VEA04)

Opintojakson moduulit

- Kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (VKA4), Pakollinen

Tavoitteet

Kieli vaikuttamisen välineenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu medioissa esillä oleviin ajankohtaisiin aiheisiin*
- *kehittää taitojaan ilmaista ja arvioida mielipiteitä sekä argumentoida tiedon perusteella*
- *hyödyntää erilaisia tietolähteitä, oppimisympäristöjä tai tapoja tuottaa tekstejä.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija osaa viestiä venäjän kielellä omaan elämään liittyvistä ajankohtaisista teemoista.
- Opiskelija tunnistaa kielellä vaikuttamisen keinoja.

Keskeiset sisällöt

Kieli vaikuttamisen välineenä

- *vaikuttaminen kansalaisyhteiskunnassa*
- *ihmisoikeuskysymykset, tasa-arvo*
- *yksilön vastuut ja velvollisuudet, sananvapaus*
- *neuvottelemisen taidot (arkiset–institutionaaliset)*
- *median rooli asenteiden muokkaajana*

Paikallinen lisäys

- *mediakriittisyys*

Paikallinen lisäys

Laaaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Venäjän kielen ja kulttuurin opiskelu antaa enemmän valmiuksia toimia aktiivisena kansalaisena yhteiskunnassa ja kansainvälisessä maailmassa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Venäjän kielen opiskelu ja osaaminen rikastaa maailmankuvaa ja avaa mahdollisuuksia tutustua monenlaisiin tietolähteisiin.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Venäjän kieli vaikuttamisen välineenä -opintojakson arvioinnissa korostuu opiskelijan kyky ilmaista ja arvioida mielipiteitä sekä tuoda esille omia näkemyksiään niitä argumentoiden.

Opintojakson keskeisiin osaamisalueisiin kuuluvat erilaisten tekstien tuottaminen ja tietolähteiden kriittinen käyttö.

Opintojakson vapaa kuvaus

Venäjän kieli vaikuttamisen välineenä -opintojaksossa kehitetään tiedonhankintataitoja ja kriittistä lukutaitoa sekä harjoitellaan aktiivista vaikuttamista venäjän kielellä. Opintojaksossa tutustutaan erilaisiin ajankohtaisista ilmiöistä käytäviin keskusteluihin erityisesti aktiivisen kansalaisuuden näkökulmasta. Pohditaan yksilöiden ja yhteisöjen vastuita ja toimintamahdollisuuksia, kuten ihmisoikeuskysymyksiä ja vaikuttamismahdollisuuksia kansalaisyhteiskunnassa.

Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (VEA05)

Opintojakson moduulit

- Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (VKA5), Pakollinen

Tavoitteet

Kestävä tulevaisuus ja tiede

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii käyttämään asiayhteyteen sopivia lukustrategioita ja harjoittelee tiivistämisen taitoja
- kehittää taitojaan kertoa havainnoista itseään kiinnostavista aiheista yksin ja ryhmässä.

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tunnistaa tieteellisen tekstin ja sen rakenteen.

Keskeiset sisällöt

Kestävä tulevaisuus ja tiede

- opiskelijoita kiinnostavat tiedon- ja tieteenalat
- erilaiset tulevaisuudenvisiot
- kestävää tulevaisuutta rakentavat innovaatiot; mahdollisuudet ratkaista monimutkaisia ongelmia
- yleistajuiset tekstit, lähdekriittisyys, esimerkkejä tieteellisistä teksteistä

Paikallinen lisäys

- venäläiset tiedehenkilöt
- tulevaisuuden ammatit, energiamuodot, ruoka

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Tiedon hakemisen ja tuottamisen lisäksi opiskelijaa ohjataan pohtimaan asenteiden ja arvojen merkitystä tieteellisissä yhteyksissä. Opiskelija pohtii vastuullisuutta kestäväen tulevaisuuden hyväksi.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija ymmärtää kestävä elämäntavan merkityksen tulevaisuudelleen. Venäjän kielen opiskelu ja osaaminen mahdollistaa myös pääsyn sukulaiskielisiin diskursseihin ja tietoihin.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Kestävä tulevaisuus ja tiede -opintojakson arvioinnissa korostuu opiskelijan kyky käyttää sopivia lukustrategioita ja kehittää havainnointitaitojaan. Keskeisiä osaamisalueita ovat tieteellisten tekstien tunnistaminen ja niistä ydinkohtien poimiminen.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa syvennetään tekstin tulkinnan ja tuottamisen sekä tiedonhankinnan taitoja hakemalla tietoa opiskelijoita kiinnostavista tiedon- ja tieteenaloista. Opetellaan kertomaan ja jakamaan omia tietoon perustuvia näkökantoja ja tekemään niistä johtopäätöksiä. Pohditaan erilaisia tulevaisuudenvisionaatioita erityisesti teknologian ja digitalisaation näkökulmasta.

Venäjän kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (VEA06)

Opintojakson moduulit

- Kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (VKA6), Pakollinen

Tavoitteet

Kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- vahvistaa tietämystään tekstilajeista, jotka ovat tyypillisiä mahdollisille jatko-opinto- tai urasuunnitelmille
- rohkaistuu kohdekielen käyttäjänä erilaisissa opiskeluun ja työntekoon liittyvissä vuorovaikutustilanteissa
- kehittää taitoaan ilmaista itseään myös muodollisissa asiayhteyksissä.

Paikallinen lisäys

- Opiskelija vahvistaa ymmärrystään venäjän kielen merkityksestä jatko-opinnoissa ja työelämässä.
- Opiskelija kehittää itseopiskelutaitojaan.

Keskeiset sisällöt

Kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä

- jatko-opinto- ja urasuunnitelmat; urajoustavuus
- kieliprofiilin täydentäminen tulevaisuuden tarpeita varten
- kansalliset tai kansainväliset yhteisöt tai yritykset työnantajina
- itsenäistyvän, työelämäänsä astuvan nuoren arjen ja talouden hallinta

Paikallinen lisäys

- yhteistyö Helsingin yliopiston Kielten osaston kanssa
- asiantuntijavierailut yritysten kanssa
- alumnitapaamiset

- tulevaisuuden ammatit

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelijaa ohjataan ymmärtämään venäjän kielen ja kulttuuritaitojen merkitys jatko-opinnoissa ja työelämässä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Venäjän kielen opinnoissa saavutetut taidot ja kontaktit helpottavat opiskelijan siirtymistä jatko-opintoihin, työelämään ja kansalaisaktiivisuutta edellyttäviin tehtäviin.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Venäjän kieli jatko-opinnoissa -opintojakson arvioinnissa korostuvat opiskelijan kyky tunnistaa erilaisia jatko-opiskelun ja työelämän tekstilajeja ja käyttää venäjän kieltä ja soveltaa kulttuuritaitoja erilaisissa jatko-opiskeluun ja työelämään liittyvissä vuorovaikutustilanteissa. Keskeisenä osaamisalueena on kyky asettaa omia tavoitteita venäjän kielen kehittämiseksi ja ylläpitämiseksi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Venäjän kieli jatko-opinnoissa -opintojakson aikana syvennetään käsitystä kielitaidosta jatko-opinnoissa sekä työelämätaidona. Tutustutaan tekstilajeihin, joita opiskelijat kohtaavat mahdollisissa jatko-opinnoissa tai työelämässä. Pohditaan jatko-opinto- tai urasuunnitelmia ja työntekoa myös kansainvälisessä kontekstissa. Käsitellään talousasioita, jotka liittyvät itsenäistyvän, työelämään astuvan nuoren elämänpiiriin. Mahdollisuuksien mukaan tehdään yhteistyötä korkeakoulujen, yritysten ja erilaisten järjestöjen kanssa.

Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (VEA07)

Opintojakson moduulit

- Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (VKA7), Valinnainen

Tavoitteet

Ympäristö ja kestävä elämäntapa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *vahvistaa tiedonhakutaitojaan erityisesti lähdekritiikin näkökulmasta*
- *kehittää ajattelun taitojaan hyödyntämällä kielitaitoaan erilaisten syy-seuraussuhteiden analysoimiseksi*
- *osallistuu myös laajempiin suullisiin tai kirjallisiin vuorovaikutustilanteisiin.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija pohtii asenteiden ja arvojen merkitystä.
- Opiskelija kehittää vastuuntuntoaan sekä taitoaan toimia rakentavasti eri yhteyksissä.

Keskeiset sisällöt

Ympäristö ja kestävä elämäntapa

- globaalit ympäristökysymykset, esimerkiksi ilmastonmuutos
- kestävä elämäntapa opiskelijan omassa elinpiirissä
- esimerkkejä kansainvälisistä sopimuksista tai sopimusneuvotteluista
- ratkaisukeskeisyys

Paikallinen lisäys

- Venäjän luonto ja ekologia
- Suomen ja Venäjän välinen yhteistyö ympäristöongelmien ratkaisemisessa
- ihmisen elämäntavan vaikutus ympäristöön

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelijaa ohjataan ymmärtämään kestävä elämäntavan merkitys ihmisen hyvinvoinnille.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakson aikana opiskelija vahvistaa taitoja yhteisten ratkaisujen etsimiseksi ja työstämiseksi. Tiedon hakemisen ja tuottamisen lisäksi opiskelijaa ohjataan pohtimaan asenteiden ja arvojen merkitystä ja kehittämään vastuuntuntoaan sekä taitoaan toimia rakentavasti eri yhteyksissä.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Ympäristö ja kestävä elämäntapa -opintojakson arvioinnissa korostuu opiskelijan kyky ymmärtää asenteiden, arvojen ja oman vastuun merkitystä. Keskeisiin osaamisalueisiin kuuluvat tiedonhakutaidot erityisesti lähdekritiikin näkökulmasta sekä taidot toimia rakentavasti eri yhteyksissä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Ympäristö ja kestävä elämäntapa -opintojakson aikana vahvistetaan opiskelijan tiedonhakutaitoja sekä syvennetään taitoa tulkita ja tuottaa venäjän kieltä erilaisissa kirjallisissa ja suullisissa vuorovaikutustilanteissa. Opintojaksossa käsitellään eri tekstilajien tekstejä, kuten fiktiivisiä tai ei-fiktiivisiä, kertovia, kuvaavia, pohtivia, ohjaavia tai kantaa ottavia tekstejä. Opintojakson aikana käsitellään erilaisia aiheita ekologisen, taloudellisen sekä sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävä elämäntavan näkökulmasta ottaen huomioon opiskelijoiden tarpeet tai kiinnostuksen kohteet.

Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (VEA08)

Opintojakson moduulit

- Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (VKA8), Valinnainen

Tavoitteet

Viesti ja vaikuta puhuen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää ymmärrystään suullisiin vuorovaikutustilanteisiin vaikuttavista tekijöistä
- vahvistaa suullisen vuorovaikutuksen taitojaan
- vahvistaa taitoaan ymmärtää kielen eri variantteja
- harjoittelee valmistelua edellyttävää suullista tuottamista.

Paikallinen lisäys

- Opiskelija rohkaistuu käyttämään venäjän kieltä erilaisissa suullisissa vuorovaikutustilanteissa.
- Opiskelija syventää ymmärrystään suullisesti esitettävien tekstilajien ominaispiirteistä.

Keskeiset sisällöt

Viesti ja vaikuta puhuen

- *puhumisen eri piirteet*
- *kohdekielen käyttäjien erilaisten taustojen ja eri äidinkielen vaikutus puhetilanteisiin*
- *dialogisuus*
- *oppimäärän pakollisten opintojen aikana käsitellyt aiheet ja niiden täydentäminen opiskelijoiden tarpeiden mukaan*

Paikallinen lisäys

- erilaisten suullisesti esitettävien tekstilajien tuottaminen
- henkilökohtaisen kieliprofiilin täydentäminen

Paikallinen lisäys

Laaaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa harjoitellaan toimimaan suullisesti myös sellaisissa vuorovaikutustilanteissa, jotka eivät ole kieli- ja kulttuuritaustasta johtuen entuudestaan tuttuja.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Viesti ja vaikuta puhuen -opintojakson arvioinnissa korostuu opiskelijan kyky valmistella ja esittää venäjänkielisiä suullisia tekstilajeja. Erilaisten tekstilajien ominaispiirteiden tunnistaminen, monipuolinen suullinen ilmaistutaito sekä vuorovaikutustaidot kuuluvat opintojakson keskeisiin osaamisalueisiin. Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti.

Opintojakson vapaa kuvaus

Viesti ja vaikuta puhuen -opintojaksossa syvennetään taitoa tuottaa kieltä suullisesti, taitoa ymmärtää puhuttua kieltä ja rakentaa dialogia. Vankennetaan puhumisen sujuvuutta sekä harjoitellaan valmistelua edellyttävää suullista tuottamista. Kerrataan oppimäärän pakollisilla opintojaksoilla käsitellyjä aihepiirejä, ja niitä täydennetään opiskelijoiden tarpeiden mukaan. Opintojakson lopussa opiskelija suorittaa Opetushallituksen tuottaman erillisen kokeen ja saa siitä erillisen todistuksen.

Venäläisen kirjallisuuden helmet, 2 op (VEA09)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tutustuu venäläiseen kirjallisuuteen ja Venäjän kulttuurihistorian keskeisiin vaiheisiin.
- Opiskelija pohtii kirjallisuuden merkitystä nykyihmisen elämässä.
- Opiskelija ymmärtää kirjallisuuden roolin historiallisessa kontekstissa.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- tärkeimpiin teoksiin ja kirjailijoihin tutustuminen
- erilaisten tekstilajien käsittely
- oma tuotos

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Vahvistetaan venäläisen kulttuuriperinnön tuntemista ja pohditaan sen vaikutusta ihmiseen ja yhteiskuntaan ennen ja nyt.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Venäläisen kirjallisuuden helmet -opintojakson arvioinnissa korostuu kyky ymmärtää venäläisen kirjallisuuden kulttuurihistoriallista vaikutusta. Keskeisiin osaamisalueisiin kuuluvat tärkeimpien vaiheiden ja erilaisten tekstilajien tunteminen venäläisessä kirjallisuudessa.

Opintojakson vapaa kuvaus

Venäläisen kirjallisuuden helmet -opintojakson aikana tutustutaan venäläisen kirjallisuuden helmiin. Opintojaksossa pohditaan venäläisen kirjallisuuden kulttuurihistoriallista vaikutusta ja käsitellään erilaisia ja eri tyyliä tekstejä sekä valmistetaan oma tuotos. Mahdollisuuksien mukaan opintojakson aikana käytetään hyödyksi meneillään olevia kulttuuritapahtumia.

10 näkökulmaa Venäjään, 2 op (VEA10)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija kiinnostuu Venäjästä laajasti.
- Opiskelija syventää ymmärrystään Venäjään liittyvistä erilaisista ilmiöistä.
- Opiskelija kiinnostuu venäjän kielestä ja kulttuurista erilaisten näkökulmien kautta.
- Opiskelija pyrkii ajattelemaan kriittisesti ja objektiivisesti sekä harjaantuu muodostamaan omia perusteltuja mielipiteitään Venäjään liittyen.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- erilaiset asiantuntijavierailut
- oma tuotos (esim. essee, esitelmä, kirja- tai elokuva-arvostelu, suullinen esitys)
- argumentoinnin harjoittelua ja lähdekriittisyyden syventämistä
- omien mielenkiinnon kohteiden käsittelyä yhdessä ja vuorovaikutteisesti

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija muodostaa käsityksen Venäjästä ja venäläisyydestä kokonaisuutena esimerkiksi historian, yhteiskunnan, talouden, kulttuurin, ympäristön ja maantieteen näkökulmista. Opintojaksolla pyritään argumentoimaan ja etsimään perusteluja omille mielipiteille.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksolla pyritään lisäämään ymmärrystä venäjän kielen ja kulttuuriosaamisen laajoista käyttömahdollisuuksista maailmassa.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

10 näkökulmaa Venäjään -opintojakson arvioinnissa korostuu objektiivista ja kriittistä ajattelua hyödyntävät argumentointitavat. Opintojakson arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijoiden erilaiset kulttuuriset ja kielelliset lähtökohdat.

Opintojakson vapaa kuvaus

10 näkökulmaa Venäjään -opintojaksolla tutustutaan venäläiseen yhteiskuntaan eri näkökulmista, joiden valintaan opiskelijat voivat itse vaikuttaa. Opintojakson aikana voidaan käydä erilaisilla vierailuilla, kutsua eri alojen asiantuntijoita sekä tehdä yhteistyötä eri oppiaineiden välillä. Opintojakson aikana opiskelijat esittelevät oman näkökulmansa, jonka he ovat muodostaneet erilaisia lähteitä käyttäen.

Venäläisen median monet kasvot, 2 op (VEA11)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tutustuu venäläisen median monimuotoiseen maailmaan.
- Opiskelija kehittää kriittistä medialukutaitoa.
- Opiskelija analysoi mediaa ja tuottaa omia sisältöjä.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Venäläisen median eri muotoihin tutustuminen (lehdistö, Internet, sosiaalinen media, TV)
- erilaiset asiantuntijaluennot
- oma tuotos
- argumentoinnin harjoittelua ja lähdekriittisyyden syventämistä
- henkilökohtaisen kieliprofiilin täydentäminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Venäjänkielistä mediaympäristöä tarkastellessa vahvistetaan opiskelijan uteliaisuutta ja ymmärrystä tämän päivän elämästä ja kulttuurista.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksolla tavoitellaan pääsyä monenlaisiin venäjänkielisiin mediadiskursseihin, tietolähteisiin ja taidemuotoihin sekä kehitetään taitoa tulkita, tuottaa ja arvioida erilaisia diskursseja ja niiden ilmaisutapoja.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksolla opetellaan ottamaan kantaa erilaisiin yhteiskunnallisiin ilmiöihin.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Venäläisen median monet kasvot -opintojakson arvioinnissa korostuvat opiskelijan kyky analysoida median monimuotoisuutta ja tuottaa omaa sisältöä. Erilaisten tekstilajien tunnistaminen ja tuottaminen, kriittinen lähestymistapa mediaan ja analysointi sekä suulliset vuorovaikutustaidot kuuluvat opintojakson keskeisiin osaamisalueisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Venäläisen median monet kasvot -opintojaksossa tutustutaan venäläisen median monimuotoisuuteen, kehitetään kriittistä medialukutaitoa ja tuotetaan omia sisältöjä. Opintojaksolla voidaan järjestää asiantuntijavierailuja. Tutustutaan mediaan laajasti ajankohtaisista ja nuoria kiinnostavista näkökulmista ja käsitellään niitä yhdessä ja vuorovaikutteisesti. Opintojaksolla täydennetään henkilökohtaista kieliprofiilia.

Venäjän kielen abikertaus, 2 op (VEA12)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija vahvistaa venäjän kielen keskeisen sanaston ja rakenteiden hallintaa omien toiveidensa ja tarpeidensa mukaan.
- Opiskelija tutustuu ylioppilaskokeen tehtävänantoihin ja vaatimuksiin.
- Opiskelija kertaa lukion opintojaksojen sanastoa suullisesti ja kirjallisesti.
- Opiskelija vahvistaa luottamustaan omaan osaamiseensa.
- Opiskelija valmistautuu ylioppilaskokeeseen.
- Opiskelija valmistautuu pitämään yllä venäjän kielen taitoaan jatko-opintoja ja työelämää varten.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- opiskelijan omien taitojen ja tietojen vahvistaminen
- kokonaisvaltainen valmistautuminen ylioppilaskokeeseen myös kunkin opiskelijan omat tarpeet huomioon ottaen
- venäjän kielen tekstilajien keskeiset piirteet

- sanaston ja rakenteiden, kuullun- ja luetun ymmärtämisen sekä kirjallisen tuottamisen kertaus
- preliminäärikoe

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson aikana vahvistetaan opiskelijoiden itsetuntoa ja varmuutta omasta osaamisestaan ja vahvuuksistaan. Ohjataan opiskelijoita itsenäiseen opiskeluun ja vastuunottoon.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksolla harjoitellaan tuottamaan erilaisia tekstejä ja rohkaistaan käyttämään erilaisia strategioita tekstien luomiseen ja tulkitsemiseen.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Venäjän kielen abikertaus -opintojakson arvioinnissa korostuvat opiskelijan taito ymmärtää puhuttua venäjän kieltä sekä käyttää kieltä kirjallisesti. Erilaisten tekstilajien tunnistaminen ja tuottaminen sekä kuullunymmärtämisen taidot kuuluvat opintojakson keskeisiin osaamisalueisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Venäjän kielen abikertaus -opintojaksolla valmistaudutaan A-venäjän ylioppilaskirjoituksiin kertaamalla oppimäärän aikaisempien opintojaksojen aihepiirejä, sanastoa ja rakenteita. Opintojaksosuunnitelmaa laadittaessa otetaan kunkin opiskelijan tarpeet huomioon. Harjoitellaan ylioppilaskirjoitusten eri tehtävätyyppejä ja kielen eri osa-alueita. Opintojakson aikana käydään läpi erilaisia opiskelustrategioita ja ohjataan opiskelijaa aktiiviseen itsenäiseen opiskeluun ja venäjän kielen elinikäiseen ylläpitämiseen myös tulevaisuudessa.

Liikevenäjä, 2 op (VEA13)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija hankkii tietoa Venäjään liittyvästä liiketoiminnasta.
- Opiskelija harjoittelee venäjän suullista tuottamista erilaisissa yrityselämään liittyvissä tilanteissa.
- Opiskelija oppii liikevenäjän sanastoa.
- Opiskelija syventää venäläisen tapakulttuurin tuntemusta.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- yritysvierailut
- suulliset liikeneuvottelua muistuttavat tilanteet
- venäjänkielinen ansioluettelo
- haastattelu ja esitelmä
- simuloitu työhaastattelu

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Kasvatetaan käsitystä itsestä venäjän kielen osaajana työelämässä. Keskeistä ovat hyvät tavat ja rakentava vuorovaikutus erilaisissa yrityselämään liittyvissä tilanteissa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Ymmärrys venäjän kielen käyttökelpoisuudesta yrityselämässä ja kansainvälisessä yhteistyössä syventää maailmankansalaisen taitoja.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Liikevenäjä-opintojakson arvioinnissa korostuu vuorovaikutus erilaisissa virallisia liike-elämän tilanteita muistuttavissa tilanteissa. Keskeistä osaamista on yritysvierailun pohjalta laadittu esitys, venäjänkielinen ansioluettelo ja työhakemus oman kielitaitotason mukaan. Opintojakso arvioidaan arvosanalla hyväksytty tai hylätty.

Opintojakson vapaa kuvaus

Työelämälähtöisen Liikevenäjä-opintojakson aikana tutustutaan lähinnä Venäjän ja Suomen väliseen kaupankäyntiin ja siihen liittyvään yritysmaailmaan. Opintojaksolla tehdään yritysvierailuja ja kutsutaan kaupan alan asiantuntijoita vieraiksi oppitunneille. Harjoitellaan liikevenäjän sanastoa käytännön tilanteissa. Vierailaan yrityksissä, tehdään haastattelu ja esitellään tästä syntyvä tuotos omalla kielitaitotasolla. Laaditaan venäjänkielinen ansioluettelo.

7.21. Venäjän kieli ja kulttuuri (VEA)

Opintojaksot

Opiskelutaidot, kieli-identiteetti ja vuorovaikutus globaalissa maailmassa, 4 op (VEA01VEA02)

Opintojakson moduulit

- Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 1 op (VKA1), Pakollinen
- Kieli globaalissa maailmassa ja vuorovaikutusosaaminen, 3 op (VKA2), Pakollinen

Tavoitteet

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *rohkaistuu kehittämään kielitaitoaan*
- *syventää käsitystään kielitietoisuudesta ja monikielisyydestä*
- *soveltaa ja kehittää kieltenopiskelustrategioitaan sekä itse- ja vertaisarviointitaitoja*
- *oppii hyödyntämään tarkoituksenmukaisia kieltenopiskelun apuvälineitä*
- *pystyy suhteuttamaan osaamistaan kohdekielen oppimäärän opiskelulle määriteltyyn taitotasoon (ks. taulukko).*

Kieli globaalissa maailmassa ja vuorovaikutusosaaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tunnistaa tapoja kehittää rakentavaa vuorovaikutusta*
- *kehittää rakentavan vuorovaikutuksen strategioitaan ja ongelmanratkaisutaitojaan*
- *vahvistaa vuorovaikutuksessa toimimisen taitojaan sekä kielellistä itsetuntoaan*
- *syventää tietoaan kohdekielen asemasta kulttuurisen ja kielellisen monimuotoisuuden näkökulmasta.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija rohkaistuu käyttämään venäjän kieltä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa.
- Opiskelija ymmärtää kieli-identiteetin merkityksen.

Keskeiset sisällöt

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

- *kohdekieli porttina sukulaiskielten oppimiseen ja osaamiseen*
- *tavoitteiden asettelu kohdekielen opiskelulle*
- *oman kieliprofiilin laatiminen tai täydentäminen kohdekielen näkökulmasta*
- *monikielisyys voimavarana*
- *erilaisiin teksti- ja tyyllilajeihin tutustuminen*
- *toisiin tutustuminen, arkitiedon vaihtaminen ja vuorovaikutusosaamisen vahvistaminen keskustellen*

Kieli globaalissa maailmassa ja vuorovaikutusosaaminen

- *kansainvälisyys arjessa ja lähiympäristöissä, liikkuvuus*
- *rakentava vuorovaikutus, merkitysneuvottelut ja kielentäminen hyvinvoinnin ja itsetunnon rakentajana*
- *puhujien eri taustat ja statusvaikutukset*
- *kohdekielen äänteiden muodostuminen ja puheen tuottaminen; kohdekielen variantit ja vertailua muihin kieliin*
- *viestintätyyli erilaisissa medioissa*

Paikallinen lisäys

- venäjän kieli maailman kielenä
- Venäjä monikulttuurisena maana
- henkilökohtaisen kieliprofiilin täydentäminen
- kielitietoisuutta herättelevät aktiviteetit

Paikallinen lisäys

Laaaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa syvennetään opiskelijan ymmärrystä rakentavasta vuorovaikutuksesta, mikä edellyttää aktiivista osallistumista viestintätilanteissa. Ohjataan opiskelijaa hyödyntämään kielitaitotasonsa mukaista kielenkäyttöympäristöä, vuorovaikutus- ja viestintätilanteita ja aineistoa.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelijoita ohjataan tunnistamaan omat vahvuutensa ja myös haasteensa venäjän kielen opinnoissaan. Tuetaan opiskelijaa kielenopiskelutaitojen kehittämisessä ohjaamalla häntä tunnistamaan hänelle parhaiten sopivia opiskelustrategioita.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson aikana syvennetään ymmärrystä kielitaidon ja kulttuuritiedon tarpeellisuudesta alati muuttuvassa globaalissa maailmassa. Opiskelijaa ohjataan aidosti arvostamaan kaksikielisuuden tuomaa rikkautta.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelutaidot, kieli-identiteetti ja vuorovaikutus globaalissa maailmassa -opintojakson arvioinnissa korostuvat opiskelijan kyky arvioida omaa kielitasoaan, asettaa tavoitteita kielen opiskelulle sekä käyttää kieltä suullisesti ja kirjallisesti erilaisissa viestintätilanteissa. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan venäjän kielen lähtö- ja kehitystaso.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opiskelutaidot, kieli-identiteetti ja vuorovaikutus globaalissa maailmassa -opintojaksossa korostuvat opiskelijan kyky tunnistaa oma kielitaitotasoa ja kielitaitonsa kehittämiseen liittyvät haasteensa. Opintojaksossa ohjataan opiskelijaa ottamaan vastuuta omien kieliopintojensa etenemisestä ja jatkuvasta kehittämisestä täydentämällä hehenkilökohtaista kieliprofiilia. Opintojakson aikana harjoitellaan ja totutellaan käyttämään venäjän kieltä oman taitotason mukaisesti ja mahdollisimman paljon erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Opintojakson aikana täydennetään henkilökohtaista kieliprofiilia.

Venäjän kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op (VEA03)

Opintojakson moduulit

- Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op (VKA3), Pakollinen

Tavoitteet

Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tekee omia tulkintoja erilaisista aihepiiriin liittyvistä teksteistä*
- *pystyy tuottamaan tekstejä kuvaillen itselleen tärkeitä kulttuuriaihteita tai -ilmiöitä*
- *vahvistaa taitoa käyttää reflektointia kielenoppimisen välineenä.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija pystyy analysoimaan ja vertailemaan erilaisia kulttuurikäsitteitä.
- Opiskelija tutustuu Venäjän kulttuurin merkittäviin taiteilijoihin ja teoksiin.
- Opiskelija tutustuu venäläiseen elämäntapaan ja kansallisperinteisiin.

Keskeiset sisällöt

Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä

- luova toiminta
- kulttuurin ja taiteen merkitys yksilölle ja yhteisölle
- itseilmaisu identiteetin rakentumisessa

Paikallinen lisäys

- oma tuotos
- kulttuurien välinen dialogi

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Venäjän kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä -opintojakso vahvistaa opiskelijan Venäjän kulttuurin tuntemusta. Omien juurien tuntemus suhteessa muihin kulttuureihin auttaa vahvistamaan omaa kieli- ja kulttuuri-identiteettiään ja arvostamaan muita kulttuureja.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Venäjän kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä -opintojakso vahvistaa opiskelijan kiinnostusta tutustua erilaisiin taidemuotoihin venäjän kielellä ja antaa valmiuksia eri taidelajien tulkitsemisessa ja kriittisessä arvioinnissa oman kielitaitotasonsa mukaisesti.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Venäjän kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä -opintojakson arvioinnissa korostuu opiskelijan kyky tulkita ja tuottaa erilaisia venäjänkieliselle kulttuurille ominaisia tekstejä. Erilaisten tekstilajien tunnistaminen, monipuolinen kirjallinen ilmaistutaito sekä suulliset vuorovaikutustaidot kuuluvat opintojakson keskeisiin osaamisalueisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Venäjän kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä -opintojakson aikana pohditaan erilaisia kulttuurikäsitteitä. Opintojaksolla tutustutaan laajasti venäläiseen kulttuuriin opiskelijan oman kiinnostuksen pohjalta. Opintojakson aikana harjoitellaan erityisesti monilukutaitoa eri tekstilajeja tutkien ja analysoiden. Aihepiireinä ovat erilaiset kulttuuriset ilmiöt, venäjänkielinen media sekä luova toiminta. Mahdollisuuksien mukaan hyödynnetään meneillään olevia kulttuuritapahtumia.

Venäjän kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (VEA04)

Opintojakson moduulit

- Kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (VKA4), Pakollinen

Tavoitteet

Kieli vaikuttamisen välineenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu medioissa esillä oleviin ajankohtaisiin aiheisiin

- *kehittää taitojaan ilmaista ja arvioida mielipiteitä sekä argumentoida tiedon perusteella*
- *hyödyntää erilaisia tietolähteitä, oppimisympäristöjä tai tapoja tuottaa tekstejä.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija osaa viestiä venäjän kielellä omaan elämään liittyvistä ajankohtaisista teemoista.
- Opiskelija tunnistaa kielellä vaikuttamisen keinoja.

Keskeiset sisällöt

Kieli vaikuttamisen välineenä

- *vaikuttaminen kansalaisyhteiskunnassa*
- *ihmisoikeuskysymykset, tasa-arvo*
- *yksilön vastuut ja velvollisuudet, sananvapaus*
- *neuvottelemisen taidot (arkiset–institutionaaliset)*
- *median rooli asenteiden muokkaajana*

Paikallinen lisäys

- mediakriittisyys

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Venäjän kielen ja kulttuurin opiskelu antaa enemmän valmiuksia toimia aktiivisena kansalaisena yhteiskunnassa ja kansainvälisessä maailmassa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Venäjän kielen opiskelu ja osaaminen rikastaa maailmankuvaa ja avaa mahdollisuuksia tutustua monenlaisiin tietolähteisiin.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Venäjän kieli vaikuttamisen välineenä -opintojakson arvioinnissa korostuu opiskelijan kyky ilmaista ja arvioida mielipiteitä sekä tuoda esille omia näkemyksiään niitä argumentoiden. Opintojakson keskeisiin osaamisalueisiin kuuluvat erilaisten tekstien tuottaminen ja tietolähteiden kriittinen käyttö.

Opintojakson vapaa kuvaus

Venäjän kieli vaikuttamisen välineenä -opintojaksossa kehitetään tiedonhankintataitoja ja kriittistä lukutaitoa sekä harjoitellaan aktiivista vaikuttamista venäjän kielellä. Opintojaksossa tutustutaan erilaisiin ajankohtaisista ilmiöistä käytäviin keskusteluihin erityisesti aktiivisen kansalaisuuden näkökulmasta. Pohditaan yksilöiden ja yhteisöjen vastuita ja toimintamahdollisuuksia, kuten ihmisoikeuskysymyksiä ja vaikuttamismahdollisuuksia kansalaisyhteiskunnassa.

Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (VEA05)

Opintojakson moduulit

- Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (VKA5), Pakollinen

Tavoitteet

Kestävä tulevaisuus ja tiede

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii käyttämään asiayhteyteen sopivia lukustrategioita ja harjoittelee tiivistämisen taitoja
- kehittää taitojaan kertoa havainnoista itseään kiinnostavista aiheista yksin ja ryhmässä.

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tunnistaa tieteellisen tekstin ja sen rakenteen.

Keskeiset sisällöt

Kestävä tulevaisuus ja tiede

- opiskelijoita kiinnostavat tiedon- ja tieteenalat
- erilaiset tulevaisuudenvisiot
- kestävää tulevaisuutta rakentavat innovaatiot; mahdollisuudet ratkaista monimutkaisia ongelmia
- yleistajuiset tekstit, lähdekriittisyys, esimerkkejä tieteellisistä teksteistä

Paikallinen lisäys

- venäläiset tiedehenkilöt
- tulevaisuuden ammatit, energiamuodot, ruoka

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Tiedon hakemisen ja tuottamisen lisäksi opiskelijaa ohjataan pohtimaan asenteiden ja arvojen merkitystä tieteellisissä yhteyksissä. Opiskelija pohtii vastuullisuutta kestäväen tulevaisuuden hyväksi.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija ymmärtää kestäväen elämäntavan merkityksen tulevaisuudelleen. Venäjän kielen opiskelu ja osaaminen mahdollistaa myös pääsyn sukulaiskielisiin diskursseihin ja tietoihin.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Kestävä tulevaisuus ja tiede -opintojakson arvioinnissa korostuu opiskelijan kyky käyttää sopivia lukustrategioita ja kehittää havainnointitaitojaan. Keskeisiä osaamisalueita ovat tieteellisten tekstien tunnistaminen ja niistä ydinkohtien poimiminen.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa syvennetään tekstin tulkinnan ja tuottamisen sekä tiedonhankinnan taitoja hakemalla tietoa opiskelijoita kiinnostavista tiedon- ja tieteenaloista. Opetellaan kertomaan ja jakamaan omia tietoon perustuvia näkökantoja ja tekemään niistä johtopäätöksiä. Pohditaan erilaisia tulevaisuudenvisionaatioita erityisesti teknologian ja digitalisaation näkökulmasta.

Venäjän kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (VEA06)

Opintojakson moduulit

- Kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (VKA6), Pakollinen

Tavoitteet

Kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- vahvistaa tietämystään tekstilajeista, jotka ovat tyypillisiä mahdollisille jatko-opinto- tai urasuunnitelmille
- rohkaistuu kohdekielen käyttäjänä erilaisissa opiskeluun ja työntekoon liittyvissä vuorovaikutustilanteissa
- kehittää taitoaan ilmaista itseään myös muodollisissa asiayhteyksissä.

Paikallinen lisäys

- Opiskelija vahvistaa ymmärrystään venäjän kielen merkityksestä jatko-opinnoissa ja työelämässä.
- Opiskelija kehittää itseopiskelutaitojaan.

Keskeiset sisällöt

Kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä

- jatko-opinto- ja urasuunnitelmat; urajoustavuus
- kieliprofiilin täydentäminen tulevaisuuden tarpeita varten
- kansalliset tai kansainväliset yhteisöt tai yritykset työnantajina
- itsenäistyvän, työelämäänsä astuvan nuoren arjen ja talouden hallinta

Paikallinen lisäys

- yhteistyö Helsingin yliopiston Kielten osaston kanssa
- asiantuntijavierailut yritysten kanssa
- alumnitapaamiset
- tulevaisuuden ammatit

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelijaa ohjataan ymmärtämään venäjän kielen ja kulttuuritaitojen merkitys jatko-opinnoissa ja työelämässä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Venäjän kielen opinnoissa saavutetut taidot ja kontaktit helpottavat opiskelijan siirtymistä jatko-opintoihin, työelämään ja kansalaisaktiivisuutta edellyttäviin tehtäviin.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Venäjän kieli jatko-opinnoissa -opintojakson arvioinnissa korostuvat opiskelijan kyky tunnistaa erilaisia jatko-opiskelun ja työelämän tekstilajeja ja käyttää venäjän kieltä ja soveltaa kulttuuritaitoja erilaisissa jatko-opiskeluun ja työelämään liittyvissä vuorovaikutustilanteissa. Keskeisenä osaamisalueena on kyky asettaa omia tavoitteita venäjän kielen kehittämiseksi ja ylläpitämiseksi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Venäjän kieli jatko-opinnoissa -opintojakson aikana syvennetään käsitystä kielitaidosta jatko-opinnoissa sekä työelämätaidona. Tutustutaan tekstilajeihin, joita opiskelijat kohtaavat mahdollisissa jatko-opinnoissa tai työelämässä. Pohditaan jatko-opinto- tai urasuunnitelmia ja työntekoa myös kansainvälisessä kontekstissa. Käsitellään talousasioita, jotka liittyvät itsenäistyvän, työelämään astuvan nuoren elämänpiiriin. Mahdollisuuksien mukaan tehdään yhteistyötä korkeakoulujen, yritysten ja erilaisten järjestöjen kanssa.

Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (VEA07)

Opintojakson moduulit

- Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (VKA7), Valinnainen

Tavoitteet

Ympäristö ja kestävä elämäntapa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *vahvistaa tiedonhakutaitojaan erityisesti lähdekritiikin näkökulmasta*
- *kehittää ajattelun taitojaan hyödyntämällä kielitaitoaan erilaisten syy-seuraussuhteiden analysoimiseksi*
- *osallistuu myös laajempiin suullisiin tai kirjallisiin vuorovaikutustilanteisiin.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija pohtii asenteiden ja arvojen merkitystä.
- Opiskelija kehittää vastuuntuntoaan sekä taitoaan toimia rakentavasti eri yhteyksissä.

Keskeiset sisällöt

Ympäristö ja kestävä elämäntapa

- *globaalit ympäristökysymykset, esimerkiksi ilmastonmuutos*
- *kestävä elämäntapa opiskelijan omassa elinpiirissä*
- *esimerkkejä kansainvälisistä sopimuksista tai sopimusneuvotteluista*
- *ratkaisukeskeisyys*

Paikallinen lisäys

- Venäjän luonto ja ekologia

- Suomen ja Venäjän välinen yhteistyö ympäristöongelmien ratkaisemisessa
- ihmisen elämäntavan vaikutus ympäristöön

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelijaa ohjataan ymmärtämään kestävä elämäntavan merkitys ihmisen hyvinvoinnille.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakson aikana opiskelija vahvistaa taitoja yhteisten ratkaisujen etsimiseksi ja työstämiseksi. Tiedon hakemisen ja tuottamisen lisäksi opiskelijaa ohjataan pohtimaan asenteiden ja arvojen merkitystä ja kehittämään vastuuntuntoaan sekä taitoaan toimia rakentavasti eri yhteyksissä.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Ympäristö ja kestävä elämäntapa -opintojakson arvioinnissa korostuu opiskelijan kyky ymmärtää asenteiden, arvojen ja oman vastuun merkitystä. Keskeisiin osaamisalueisiin kuuluvat tiedonhakutaidot erityisesti lähdekritiikin näkökulmasta sekä taidot toimia rakentavasti eri yhteyksissä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Ympäristö ja kestävä elämäntapa -opintojakson aikana vahvistetaan opiskelijan tiedonhakutaitoja sekä syvennetään taitoa tulkita ja tuottaa venäjän kieltä erilaisissa kirjallisissa ja suullisissa vuorovaikutustilanteissa. Opintojaksossa käsitellään eri tekstilajien tekstejä, kuten fiktiivisiä tai ei-fiktiivisiä, kertovia, kuvaavia, pohtivia, ohjaavia tai kantaa ottavia tekstejä. Opintojakson aikana käsitellään erilaisia aiheita ekologisen, taloudellisen sekä sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävä elämäntavan näkökulmasta ottaen huomioon opiskelijoiden tarpeet tai kiinnostuksen kohteet.

Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (VEA08)

Opintojakson moduulit

- Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (VKA8), Valinnainen

Tavoitteet

Viesti ja vaikuta puhuen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää ymmärrystään suullisiin vuorovaikutustilanteisiin vaikuttavista tekijöistä*
- *vahvistaa suullisen vuorovaikutuksen taitojaan*
- *vahvistaa taitoaan ymmärtää kielen eri variantteja*
- *harjoittelee valmistelua edellyttävää suullista tuottamista.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija rohkaistuu käyttämään venäjän kieltä erilaisissa suullisissa vuorovaikutustilanteissa.
- Opiskelija syventää ymmärrystään suullisesti esitettävien tekstilajien ominaispiirteistä.

Keskeiset sisällöt

Viesti ja vaikuta puhuen

- *puhumisen eri piirteet*
- *kohdekielen käyttäjien erilaisten taustojen ja eri äidinkielen vaikutus puhetilanteisiin*
- *dialogisuus*
- *oppimäärän pakollisten opintojen aikana käsitellyt aiheet ja niiden täydentäminen opiskelijoiden tarpeiden mukaan*

Paikallinen lisäys

- erilaisten suullisesti esitettävien tekstilajien tuottaminen
- henkilökohtaisen kieliprofiilin täydentäminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa harjoitellaan toimimaan suullisesti myös sellaisissa vuorovaikutustilanteissa, jotka eivät ole kieli- ja kulttuuritaustasta johtuen entuudestaan tuttuja.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Viesti ja vaikuta puhuen -opintojakson arvioinnissa korostuu opiskelijan kyky valmistella ja esittää venäjänkielisiä suullisia tekstilajeja. Erilaisten tekstilajien ominaispiirteiden tunnistaminen, monipuolinen suullinen ilmaistutaito sekä vuorovaikutustaidot kuuluvat opintojakson keskeisiin osaamisalueisiin. Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti.

Opintojakson vapaa kuvaus

Viesti ja vaikuta puhuen -opintojaksossa syvennetään taitoa tuottaa kieltä suullisesti, taitoa ymmärtää puhuttua kieltä ja rakentaa dialogia. Vankennetaan puhumisen sujuvuutta sekä harjoitellaan valmistelua edellyttävää suullista tuottamista. Kerrataan oppimäärän pakollisilla opintojaksoilla käsiteltyjä aihepiirejä, ja niitä täydennetään opiskelijoiden tarpeiden mukaan. Opintojakson lopussa opiskelija suorittaa Opetushallituksen tuottaman erillisen kokeen ja saa siitä erillisen todistuksen.

Venäläisen kirjallisuuden helmet, 2 op (VEA09)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tutustuu venäläiseen kirjallisuuteen ja Venäjän kulttuurihistorian keskeisiin vaiheisiin.
- Opiskelija pohtii kirjallisuuden merkitystä nykyihmisen elämässä.
- Opiskelija ymmärtää kirjallisuuden roolin historiallisessa kontekstissa.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- tärkeimpiin teoksiin ja kirjailijoihin tutustuminen
- erilaisten tekstilajien käsittely

- oma tuotos

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Vahvistetaan venäläisen kulttuuriperinnön tuntemista ja pohditaan sen vaikutusta ihmiseen ja yhteiskuntaan ennen ja nyt.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Venäläisen kirjallisuuden helmet -opintojakson arvioinnissa korostuu kyky ymmärtää venäläisen kirjallisuuden kulttuurihistoriallista vaikutusta. Keskeisiin osaamisalueisiin kuuluvat tärkeimpien vaiheiden ja erilaisten tekstilajien tunteminen venäläisessä kirjallisuudessa.

Opintojakson vapaa kuvaus

Venäläisen kirjallisuuden helmet -opintojakson aikana tutustutaan venäläisen kirjallisuuden helmiin. Opintojaksossa pohditaan venäläisen kirjallisuuden kulttuurihistoriallista vaikutusta ja käsitellään erilaisia ja eri tyyliä tekstejä sekä valmistetaan oma tuotos. Mahdollisuuksien mukaan opintojakson aikana käytetään hyödyksi meneillään olevia kulttuuritapahtumia.

10 näkökulmaa Venäjään, 2 op (VEA10)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija kiinnostuu Venäjästä laajasti.
- Opiskelija syventää ymmärrystään Venäjään liittyvistä erilaisista ilmiöistä.
- Opiskelija kiinnostuu venäjän kielestä ja kulttuurista erilaisten näkökulmien kautta.
- Opiskelija pyrkii ajattelemaan kriittisesti ja objektiivisesti sekä harjaantuu muodostamaan omia perusteltuja mielipiteitään Venäjään liittyen.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- erilaiset asiantuntijavierailut
- oma tuotos (esim. essee, esitelmä, kirja- tai elokuva-arvostelu, suullinen esitys)
- argumentoinnin harjoittelua ja lähdekriittisyyden syventämistä
- omien mielenkiinnon kohteiden käsittelyä yhdessä ja vuorovaikutteisesti

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija muodostaa käsityksen Venäjästä ja venäläisyydestä kokonaisuutena esimerkiksi historian, yhteiskunnan, talouden, kulttuurin, ympäristön ja maantieteen näkökulmista. Opintojaksolla pyritään argumentoimaan ja etsimään perusteluja omille mielipiteille.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksolla pyritään lisäämään ymmärrystä venäjän kielen ja kulttuuriosaamisen laajoista käyttömahdollisuuksista maailmassa.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

10 näkökulmaa Venäjään -opintojakson arvioinnissa korostuu objektiivista ja kriittistä ajattelua hyödyntävät argumentointitavat. Opintojakson arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijoiden erilaiset kulttuuriset ja kielelliset lähtökohdat.

Opintojakson vapaa kuvaus

10 näkökulmaa Venäjään -opintojaksolla tutustutaan venäläiseen yhteiskuntaan eri näkökulmista, joiden valintaan opiskelijat voivat myös itse vaikuttaa. Opintojakson aikana voidaan käydä erilaisilla vierailuilla, kutsua eri alojen asiantuntijoita sekä tehdä yhteistyötä eri oppiaineiden välillä. Opintojakson aikana opiskelijat esittelevät oman näkökulmansa, jonka he ovat muodostaneet erilaisia lähteitä käyttäen.

Venäläisen median monet kasvot, 2 op (VEA11)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tutustuu venäläisen median monimuotoiseen maailmaan.
- Opiskelija kehittää kriittistä medialukutaitoa.
- Opiskelija analysoi mediaa ja tuottaa omia sisältöjä.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Venäläisen median eri muotoihin tutustuminen (lehdistö, Internet, sosiaalinen media, TV)
- erilaiset asiantuntijaluennot
- oma tuotos
- argumentoinnin harjoittelua ja lähdekriittisyyden syventämistä
- henkilökohtaisen kieliprofiilin täydentäminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Venäjänkielistä mediaympäristöä tarkastellessa vahvistetaan opiskelijan uteliaisuutta ja ymmärrystä tämän päivän elämästä ja kulttuurista.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksolla tavoitellaan pääsyä monenlaisiin venäjänkielisiin mediadiskursseihin, tietolähteisiin ja taidemuotoihin sekä kehitetään taitoa tulkita, tuottaa ja arvioida erilaisia diskursseja ja niiden ilmaisutapoja.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksolla opetellaan ottamaan kantaa erilaisiin yhteiskunnallisiin ilmiöihin.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Venäläisen median monet kasvot -opintojakson arvioinnissa korostuvat opiskelijan kyky analysoida median monimuotoisuutta ja tuottaa omaa sisältöä. Erilaisten tekstilajien tunnistaminen ja tuottaminen, kriittinen lähestymistapa mediaan ja analysointi sekä suulliset vuorovaikutustaidot kuuluvat opintojakson keskeisiin osaamisalueisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Venäläisen median monet kasvot -opintojaksossa tutustutaan venäläisen median monimuotoisuuteen, kehitetään kriittistä medialukutaitoa ja tuotetaan omia sisältöjä. Opintojaksolla voidaan järjestää asiantuntijavierailuja. Tutustutaan mediaan laajasti ajankohtaisista ja nuoria kiinnostavista näkökulmista ja käsitellään niitä yhdessä ja vuorovaikutteisesti. Opintojaksolla täydennetään henkilökohtaista kieliprofiilia.

Venäjän kielen abikertaus, 2 op (VEA12)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija vahvistaa venäjän kielen keskeisen sanaston ja rakenteiden hallintaa omien toiveidensa ja tarpeidensa mukaan.
- Opiskelija tutustuu ylioppilaskokeen tehtävänantoihin ja vaatimuksiin.
- Opiskelija kertaa lukion opintojaksojen sanastoa suullisesti ja kirjallisesti.
- Opiskelija vahvistaa luottamustaan omaan osaamiseensa.
- Opiskelija valmistautuu ylioppilaskokeeseen.
- Opiskelija valmistautuu pitämään yllä venäjän kielen taitoaan jatko-opintoja ja työelämää varten.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- opiskelijan omien taitojen ja tietojen vahvistaminen
- kokonaisvaltainen valmistautuminen ylioppilaskokeeseen myös kunkin opiskelijan omat tarpeet huomioon ottaen
- venäjän kielen tekstilajien keskeiset piirteet
- sanaston ja rakenteiden, kuullun- ja luetun ymmärtämisen sekä kirjallisen tuottamisen kertaus
- preliminäärikoe

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson aikana vahvistetaan opiskelijoiden itsetuntoa ja varmuutta omasta osaamisestaan ja vahvuuksistaan. Ohjataan opiskelijoita itsenäiseen opiskeluun ja vastuunottoon.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksolla harjoitellaan tuottamaan erilaisia tekstejä ja rohkaistaan käyttämään erilaisia strategioita tekstien luomiseen ja tulkitsemiseen.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Venäjän kielen abikertaus -opintojakson arvioinnissa korostuvat opiskelijan taito ymmärtää puhuttua venäjän kieltä sekä käyttää kieltä kirjallisesti. Erilaisten tekstilajien tunnistaminen ja tuottaminen sekä kuullunymmärtämisen taidot kuuluvat opintojakson keskeisiin osaamisalueisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Venäjän kielen abikertaus -opintojaksolla valmistaudutaan A-venäjän ylioppilaskirjoituksiin kertaamalla oppimäärän aikaisempien opintojaksojen aihepiirejä, sanastoa ja rakenteita. Opintojaksosuunnitelmaa laadittaessa otetaan kunkin opiskelijan tarpeet huomioon. Harjoitellaan ylioppilaskirjoitusten eri tehtävätyyppejä ja kielen eri osa-alueita. Opintojakson aikana käydään läpi erilaisia opiskelustrategioita ja ohjataan opiskelijaa aktiiviseen itsenäiseen opiskeluun ja venäjän kielen elinikäiseen ylläpitämiseen myös tulevaisuudessa.

Liikevenäjä, 2 op (VEA13)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija hankkii tietoa Venäjään liittyvästä liiketoiminnasta.
- Opiskelija harjoittelee venäjän suullista tuottamista erilaisissa yrityselämään liittyvissä tilanteissa.
- Opiskelija oppii liikevenäjän sanastoa.
- Opiskelija syventää venäläisen tapakulttuurin tuntemusta.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- yritysvierailut
- suulliset liikeneuvottelua muistuttavat tilanteet
- venäjänkielinen ansioluettelo
- haastattelu ja esitelmä
- simuloitu työhaastattelu

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Kasvatetaan käsitystä itsestä venäjän kielen osaajana työelämässä. Keskeistä ovat hyvät tavat ja rakentava vuorovaikutus erilaisissa yrityselämään liittyvissä tilanteissa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Ymmärrys venäjän kielen käyttökelpoisuudesta yrityselämässä ja kansainvälisessä yhteistyössä syventää maailmankansalaisen taitoja.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Liikevenäjä-opintojakson arvioinnissa korostuu vuorovaikutus erilaisissa virallisia liike-elämän tilanteita muistuttavissa tilanteissa. Keskeistä osaamista on yritysvierailun pohjalta laadittu esitys, venäjänkielinen ansioluettelo ja työhakemus oman kielitaitotason mukaan. Opintojakso arvioidaan arvosanalla hyväksytty tai hylätty.

Opintojakson vapaa kuvaus

Työelämälähtöisen Liikevenäjä-opintojakson aikana tutustutaan lähinnä Venäjän ja Suomen väliseen kaupankäyntiin ja siihen liittyvään yritysmaailmaan. Opintojaksolla tehdään yritysvierailuja ja kutsutaan kaupan alan asiantuntijoita vieraiksi oppitunneille. Harjoitellaan liikevenäjän sanastoa käytännön tilanteissa. Vierailaan yrityksissä, tehdään haastattelu ja esitellään tästä syntyvä tuotos omalla kielitaitotasolla. Laaditaan venäjänkielinen ansioluettelo.

7.22. Yhteiskuntaoppi (YH)

Oppiaine ja tehtävä

Yhteiskuntaopin opetus syventää opiskelijan käsitystä ympäröivästä yhteiskunnasta ja antaa hänelle valmiuksia kasvaa yhteiskunnallisista asioista kiinnostuneeksi aktiiviseksi ja osallistuvaksi kansalaiseksi. Kansalaisyhteiskuntaa, yhteiskunnan rakenteita ja keskeisiä ilmiöitä sekä valtaa, taloutta ja vaikuttamista tarkastellaan suomalaisesta, eurooppalaisesta ja globaalista näkökulmasta. Yhteiskuntaoppi rakentuu eri yhteiskuntatieteiden ja oikeustieteen sisällöistä.

Yhteiskuntaoppi luo opiskelijalle edellytyksiä kriittiseen ajankohtaisten ilmiöiden tutkimiseen, niiden arviointiin sekä tulevien kehityssuuntien ja vaihtoehtojen pohdintaan. Lisäksi se vahvistaa opiskelijan talousosaamista ja oikeudellista ymmärrystä sekä kannustaa aktiiviseen yhteiskunnalliseen osallistumiseen. Lähtökohtana on omakohtaisen kiinnostuksen herättäminen yhteiskunnallisiin asioihin ja maailman tapahtumiin. Erityistä huomiota kiinnitetään yhteiskunnallisen ajattelun taitoihin, kuten monipuoliseen tiedon hankintaan, tiedon ja tilastollisten aineistojen kriittiseen tulkintaan sekä keskustelu- ja argumentointitaitoihin.

Yhteiskuntaopin opetuksen arvopohjassa korostuvat demokratian peruslähtökohdat, kuten tasa-arvo, sosiaalinen vastuu, ihmisoikeuksien kunnioittaminen, mielipiteen vapaus ja aktiivinen kansalaisuus sekä työn ja yrittäjyyden arvostaminen.

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskuntaoppi tukee opiskelijan oman identiteetin kehittymistä ja kasvua eettisesti toimivaksi, aktiiviseksi ja vastuuntuntoiseksi demokraattisen yhteiskunnan jäseneksi.

Yhteiskuntaoppi kehittää opiskelijan **hyvinvointiosaamista** vahvistamalla oman elämän ja taloudenhallinnan taitoja sekä syventämällä oikeudellista ymmärrystä. Oppiaine syventää opiskelijan sosiaalisia taitoja ja kykyä yhteistyöhön sekä aktiiviseen yhteiskunnalliseen osallistumiseen ja demokraattiseen vaikuttamiseen yhteisen hyvinvoinnin edistämiseksi tukien **vuorovaikutusosaamisen** tavoitteiden saavuttamista.

Yhteiskuntaoppi kehittää opiskelijan monilukutaitoa digiajassa vahvistamalla hänen kykyään valita, tulkita kriittisesti ja soveltaa tutkimuspohjaista tietoa. Se vahvistaa yhteiskunnallisia ja kriittisiä teksti- ja argumentointitaitoja. Oppiaine rohkaisee opiskelijaa toimimaan monialaisessa yhteistyössä sekä yhdistelemään asioita uudenlaisella tavalla jatkuvan oppimisen periaatteen sekä **monitieteisen ja luovan osaamisen** tavoitteiden mukaisesti. Yhteiskuntaopin opetuksessa hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan korkeakouluyhteistyötä.

Yhteiskunnallisen osaamisen ydinoppiaineena yhteiskuntaoppi edistää opiskelijan edellytyksiä kriittiseen ajankohtaisten ilmiöiden tutkimiseen ja arviointiin. Opiskelijaa harjaannutetaan toimimaan monitulkintaisen informaation ja informaatiovaikuttamisen maailmassa. Oppiaine syventää opiskelijan monipuolista yhteiskunnallista osaamista vahvistamalla demokratiataitoja. Se kannustaa osallistumaan yhteiskunnalliseen toimintaan ja vaikuttamaan turvallisen, oikeudenmukaisen ja kestävän tulevaisuuden edistämiseen Suomen ja EU:n kansalaisena sekä globaalisti. Oppiaine vahvistaa oma-aloitteisuutta, yrittäjämäistä asennetta sekä jatko-opinto- ja työelämävalmiuksia.

Yhteiskuntaoppi korostaa yksilön arvolähtöistä ja eettistä toimintaa yhteiseksi hyväksi sosiaalinen vastuu mukaan lukien. Oppiaine syventää ymmärrystä kiertotalouden periaatteista ja kestävästä kuluttajuudesta lähiympäristössä ja globaalisti. Näin yhteiskuntaoppi vahvistaa opiskelijan **eettisyyttä ja ympäristöosaamista**.

Yhteiskuntaoppi tukee opiskelijan **globaali- ja kulttuuriosaamista** vahvistamalla kansainvälisyysvalmiuksia ja maailmankansalaisen asennetta sekä syventämällä ymmärrystä kulttuurisesta ja katsomuksellisesta moninaisuudesta. Oppiaine harjaannuttaa opiskelijaa eettiseen toimijuuteen globaalissa media- ja teknologiaympäristössä.

Tavoitteet

Yhteiskuntaopin opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät yhteiskuntaopin merkitykseen, arvoihin ja asenteisiin, yhteiskunnallisten ilmiöiden ymmärtämiseen sekä yhteiskunnallisen tiedon hankkimiseen ja soveltamiseen. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Merkitys, arvot ja asenteet

Tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy rakentamaan vastuuntuntoisen, demokraattisen, tasa-arvoa kunnioittavan ja moninaisuutta ymmärtävän yhteiskuntakäsityksen
- ymmärtää omien yhteiskunnallisten käsitystensä muodostumiseen vaikuttavia tekijöitä
- motivoituu syventämään kiinnostustaan yhteiskunnallisiin kysymyksiin ja ymmärrystään niiden merkityksellisyydestä.

Yhteiskunnallisten ilmiöiden ymmärtäminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee yhteiskuntaa koskevan tiedon muodostumisen perusteet sekä hallitsee keskeisen yhteiskunnallisen ja taloudellisen käsitteistön
- tuntee Suomen yhteiskuntajärjestelmän, oikeusjärjestelmän ja talouselämän perusteet ja toimintatavat ja niiden taustalla vaikuttaneen historiallisen kehityskulun sekä osaa suhteuttaa ne eurooppalaisiin ja kansainvälisiin yhteyksiin
- ymmärtää vaikutusmahdollisuutensa muuttuvan demokraattisen yhteiskunnan jäsenenä paikallisella, valtakunnallisella ja kansainvälisellä tasolla ja on motivoitunut toimimaan aktiivisena ja vastuullisena kansalaisena kestäväen kehityksen mukaisesti.

Yhteiskunnallisen tiedon hankkiminen ja soveltaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy hankkimaan monipuolista yhteiskunnallista ja taloudellista ajankohtaista aineistoa eri lähteistä myös tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen sekä tulkitsemaan ja arvioimaan kriittisesti sanallista, kuvallista ja tilastollista informaatiota
- osaa muodostaa monipuolisesti perusteltuja näkemyksiä arvosidonnaisista ja kiistanalaisista yhteiskunnallisista ja taloudellisista kysymyksistä
- osaa eritellä moniulotteisten yhteiskunnallisten ilmiöiden välisiä yhteyksiä, vertailla yhteiskunnallisen ja taloudellisen kehityksen vaihtoehtoja sekä arvioida yhteiskunnallisten päätös- ja toimintavaihtoehtojen erilaisia motiiveja ja vaikutuksia eri väestöryhmien ja ympäristön kannalta.

Osaamisen arviointi

Osaamisen arviointi kohdistuu yhteiskuntaopin yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä painottaen. Oppimisprosessin aikana annettu arviointipalaute tukee opiskelijaa tulemaan tietoiseksi oppimisestaan ja osaamisestaan sekä kehittämään omia työskentelytapojaan yhteiskunnalliselle ajattelulle ominaisten tietojen ja taitojen saavuttamiseksi.

Yhteiskuntaopin arvioinnin keskeisiä kohteita ovat yhteiskunnalliselle ajattelulle ja toiminnalle keskeisten tietojen ja taitojen hallinta: taito ymmärtää yhteiskuntaa koskevan tiedon rakentumisen periaatteita, yhteiskunnan ja talouden ilmiöitä sekä niiden syitä ja vaikutuksia sekä arvioida kriittisesti yhteiskuntaa ja taloutta sekä niiden kehitystä koskevia tulkintoja ja ratkaisuvaihtoehtoja.

Arviointi kohdistuu yhteiskunnallisen tiedon käsittelyn taitoihin, kuten taitoon hakea tietoa erilaisista lähteistä, erotella olennainen tieto epäolennaisesta sekä käyttää sitä perustellun mielipiteen muodostamisen välineenä. Arvioinnissa otetaan huomioon taidot hankkia, ymmärtää, analysoida, arvioida ja soveltaa yhteiskunnallista tietoa, muodostaa siitä jäsentyneitä kokonaisuuksia sekä tuottaa oppiaineelle ominaista asiatekstiä. Arviointi perustuu monipuoliseen osaamisen näyttöön sekä opiskelijan kykyyn soveltaa oppimaansa.

Opintojaksot

Suomalainen yhteiskunta, 2 op (YH1)

Opintojakson moduulit

- Suomalainen yhteiskunta, 2 op (YH1), Pakollinen

Tavoitteet

Suomalainen yhteiskunta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa lukea ja tuottaa oppiaineelle ominaista asiatekstiä

- ymmärtää suomalaisen yhteiskuntarakenteen perusteet
- tuntee kansalaisen perusoikeudet, vaikuttamiskeinot ja -mahdollisuudet, osaa toimia aktiivisena kansalaisena sekä kiinnostuu yhteiskunnallisesta osallistumisesta
- tuntee hyvinvointivaltion ja oikeusvaltion perusteet ja pystyy vertailemaan erilaisia hyvinvointimalleja Pohjoismaissa, Euroopassa ja muualla maailmassa
- osaa tarkastella ja arvioida median välityksellä tapahtuvaa yhteiskunnallista vaikuttamista
- pystyy tarkastelemaan demokratian mahdollisuuksia ja haasteita analyyttisesti erilaisista näkökulmista
- osaa arvioida kriittisesti yhteiskunnallista tietoa ja yhteiskunnallisten päätösten perusteita paikallisella ja valtiollisella tasolla sekä niiden vaikutuksia eri väestöryhmien ja yhteiskunnallisten toimijoiden kannalta
- osaa suunnitella tarkoituksenmukaisia keinoja käyttävää poliittista kansalaisvaikuttamista paikallisten, kansallisten ja kansainvälisten kysymysten ratkaisemisessa.

Paikallinen lisäys

- tunnistaa suomalaisen yhteiskunnan ajankohtaisia ilmiöitä ja toimijoita
- pystyy etsimään ja analysoimaan yhteiskuntaan liittyvää tietoa ja muodostamaan siitä näkemyksensä
- osaa esittää perustellun mielipiteensä ja keskustella siitä erilaisia näkökulmia kunnioittaen
- ymmärtää ihmisoikeuksien, kansalaisen perusoikeuksien ja oikeusvaltioperiaatteen merkityksen länsimaisen demokratian perustana.

Keskeiset sisällöt

Suomalainen yhteiskunta

Suomen yhteiskunnan rakenne

- Suomen väestön demografinen ja sosiaalinen rakenne
- väestörakenteen muutoksiin vaikuttavat tekijät

Demokratia ja oikeusvaltio

- ihmisoikeudet, kansalaisen perusoikeudet ja velvollisuudet
- oikeuslaitos sekä tuomio- ja järjestysvalta

Hyvinvointi ja tasa-arvo

- yhteiskunnallinen tasa-arvo, yhdenvertaisuus ja oikeudenmukaisuus
- pohjoismaisen hyvinvointivaltion tehtävät, edut ja haasteet

Valta, osallistuminen ja vaikuttaminen

- yhteiskunnallisen vallankäytön muodot, demokraattinen päätöksenteko ja suomalainen sopimusyhteiskunta
- kansalaisen vaikuttamiskeinot ja aktiivisen kansalaisuuden merkitys
- Suomen paikallinen ja valtiollinen päätöksentekojärjestelmä
- median muuttuva merkitys ja mediavaikuttaminen

Paikallinen lisäys

- suomalaista yhteiskuntaa ja poliittista järjestelmää verrataan sopivissa yhteyksissä muiden maiden vastaaviin järjestelmiin

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Suomalainen yhteiskunta -opintojakson keskiössä on yhteiskunnallinen osaaminen. Opintojakso auttaa opiskelijaa ymmärtämään yhteiskunnan rakennetta ja tulevaisuuden mahdollisia kehityskulkuja. Poliittisen järjestelmän ja omien vaikutusmahdollisuuksien tunteminen auttaa hahmottamaan keinoja vaikuttaa tämän päivän ja tulevaisuuden yhteiskuntiin.

Hyvinvointiosaaminen

Suomalainen yhteiskunta -opintojakso tukee opiskelijaa oman identiteetin rakentamista ja tuo esille identiteettien moninaisuuden suomalaisessa yhteiskunnassa. Opintojakso ohjaa pohtimaan erilaisia mahdollisuuksia yhteiskunnan järjestämiseksi sekä yksilön ja yhteiskunnan roolia oman hyvinvoinnin mahdollistajana.

Vuorovaikutusosaaminen

Suomalainen yhteiskunta -opintojakso kannustaa opiskelijaa etsimään ja tuottamaan yhteiskunnallista tietoa ja muodostamaan siitä oman näkemyksensä. Opintojakso kannustaa tarkastelemaan suomalaisen yhteiskunnan ilmiötä eri näkökulmista ja argumenttoimaan niistä asiaperustaisesti.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Suomainen yhteiskunta -opintojakso vahvistaa ymmärrystä siitä, kuinka yhteiskunta toimii kokonaisuutena. Kansalaisten valinnat, poliittinen päätöksenteko ja talous muodostavat kokonaisuuden, jonka toiminta vaikuttaa kestävän kehityksen tavoitteiden toteutumiseen.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Suomalainen yhteiskunta -opintojakso tarkastelee globalisaation vaikutuksia suomalaiselle yhteiskunnalle ihmisoikeuksien, demokratian, politiikan ja identiteetin rakentumisen näkökulmista.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Suomalainen yhteiskunta -opintojakson arvioinnissa korostuvat opiskelijan kyky ymmärtää yhteiskunnallisen ilmiön syitä ja seurauksia sekä esittää ja arvioida ratkaisuja yhteiskunnallisiin kysymyksiin. Erilaisten yhteiskunnallisten aineistojen, kuten tilastojen, tekstien tai karttojen tulkitseminen ja lähdekriittinen ajattelu kuuluvat opintojakson keskeisiin osaamisalueisiin. Tekemistään arvioista ja tulkinnoista opiskelija pystyy viestimään jäsentyneesti sekä suullisella että kirjallisella tavalla.

Osaamisen arviointi ei kohdistu opiskelijan henkilökohtaiseen näkemykseen tai mielipiteeseen, joskin on huomioitava että opintojakson sisällöt ja tavoitteet perustuvat suomalaisen yhteiskunnan lainsäädännön ja oikeusvaltion periaatteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Suomalainen yhteiskunta -opintojakso on läpileikkaus yhteiskunnan perusrakenteisiin ja valtion toimintaan sekä kansalaisen asemaan ja vaikuttamiskeinoihin Suomessa. Keskeisiä aihekokonaisuuksia ovat Suomea koskevat väestötieteelliset erityispiirteet, demokratia ja perusoikeuksien merkitys, valta ja vaikuttaminen sekä osallistuminen yhteiskunnalliseen toimintaan. Opintojakson aikana painottuu ajankohtaisten asioiden seuraaminen ja niiden merkityksen ymmärtäminen tulevaisuuden Suomelle.

Taloustaidot A, 3 op (MAA9YH2)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Taloustaidot B, 4 op (MAB6MAB7YH2)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Suomi, Eurooppa ja muuttuva maailma, 2 op (YH3)

Opintojakson moduulit

- Suomi, Eurooppa ja muuttuva maailma, 2 op (YH3), Pakollinen

Tavoitteet

Suomi, Eurooppa ja muuttuva maailma

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa laaja-alaisesti globalisaatiota ja Suomen asemaa osana sitä
- ymmärtää eurooppalaista ja kansainvälisiin sopimuksiin perustuvaa yhteistyötä ja verkottumista
- tuntee Euroopan unionin toimintaa sekä osaa hankkia ja arvioida kriittisesti sitä koskevaa tietoa
- ymmärtää vaikutusmahdollisuutensa ja osaa toimia EU- ja globaalikansalaisena
- osaa eritellä globalisaation ja Euroopan yhdentymisen tarjoamia etuja ja haittoja oman elämänsä ja Suomen taloudellisen ja poliittisen järjestelmän kannalta
- osaa eritellä ja arvioida kansalaisten turvallisuuteen ja kansainväliseen turvallisuusympäristöön liittyviä muutoksia, uhkia ja niiden ratkaisumahdollisuuksia.

Paikallinen lisäys

- tuntee ja ymmärtää ajankohtaisen kansainvälisen politiikan ja globaalin talouden kysymyksiä

Keskeiset sisällöt

Suomi, Eurooppa ja muuttuva maailma

Globaalit haasteet, globalisaatio ja verkottuminen

- ympäristö, ilmastonmuutos, väestö ja kestävä tulevaisuus
- kansainvälisen yhteistyön toimijat ja mahdollisuudet
- Suomi ja Pohjoismaat osana globaaleja verkostoja
- kansalaisuus ja vaikuttaminen Euroopassa ja globaalisti

Eurooppalaisuus ja Euroopan yhdentyminen

- eurooppalainen identiteetti, arvot ja yhteiskuntien moninaisuus
- Suomi osana EU:n päätöksentekoa
- EU:n talous- ja aluepolitiikka
- EU globaalina toimijana

Turvallisuus muuttuvassa toimintaympäristössä

- paikallinen ja kansallinen turvallisuus
- Suomen ja EU:n turvallisuuspolitiikka
- muuttuvat turvallisuusuhat ja niiden ratkaisumahdollisuudet

Paikallinen lisäys

- EU:n merkitys Suomen poliittisessa järjestelmässä, taloudessa ja turvallisuuspolitiikassa

Paikallinen lisäys

Laaaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson keskeisenä teemana on eurooppalaisuuden ja Euroopan unionin rakentuminen sekä globaalin kansalaisuuden tuomat mahdollisuudet, vastuut ja haasteet. Euroopan unionin merkityksen hahmottaminen Suomen poliittisessa, taloudellisessa ja turvallisuuspoliittisessa järjestelmässä on tärkeä osa opintojakson sisältöjä ja tavoitteita.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksossa painottuu globaalin talouden ja kansainvälisen yhteistyön rakentuminen sekä merkitys nykyhetkelle. Globaalien toimijoiden, kuten kansainvälisten talousjärjestöjen toiminta, maailmankaupan rakenteet ja valtioiden erilaiset asemat sen osana syventävät opiskelijan ymmärrystä talouden eettisissä ja ympäristökysymyksissä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakso käsittelee globalisaation syntyä, sen hyötyjä ja haittoja ihmiskunnalle. Ymmärtämällä erilaisten yhteiskuntien toimintaa ja riippuvuussuhdetta globaalissa maailmassa opiskelija pystyy ymmärtämään kansainvälisen politiikan ja talouden taustoja ja nykytilaa.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioinnissa korostuu opiskelijan kyky ymmärtää globalisaatioon ja turvallisuuteen liittyviä muutoksia, uhkia ja ratkaisumahdollisuuksia. Lisäksi opiskelija pystyy hahmottamaan Euroopan unionin toiminnan ja eurooppalaisen identiteetin rakentumisen peruseräpäätteet. Opintojakson aikana harjoitellaan erilaisten yhteiskuntatieteellisten aineistojen käyttöä, joista opiskelija osaa tehdä tulkintoja, johtopäätöksiä ja sijoittaa ne kontekstiinsa.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso käsittelee Suomea osana Euroopan unionia ja globaalia maailmaa, jossa yhteiset mahdollisuudet ja haasteet vaativat valtioiden välistä yhteistyötä. Opintojakson keskiössä ovat globalisaation tuomat uhat ja mahdollisuudet ihmiskunnalle, ilmastonmuutokseen ja kestävään elämäntapaan liittyvät kysymykset sekä turvallisuuspolitiikan uudenlaiset näkökulmat.

Lakitieto, 2 op (YH4)

Opintojakson moduulit

- Lakitieto, 2 op (YH4), Valinnainen

Tavoitteet

Lakitieto

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee Suomen oikeusjärjestyksen ja ymmärtää sen toimintaa ohjaavat oikeudellisen ajattelun periaatteet*
- *osaa etsiä oikeudellisen tiedon lähteitä, tulkita niitä ja soveltaa niiden antamaa tietoa*
- *tuntee oikeutensa ja velvollisuutensa kansalaisena, työntekijänä ja kuluttajana sekä osaa soveltaa tätä tietoa tavanomaisia oikeusasioita koskeviin kysymyksiin*
- *osaa eritellä oikeudellisia kysymyksiä koskevaa julkista keskustelua ja arvioida siinä esitettyjä näkemyksiä.*

Paikallinen lisäys

- *tuntee länsimaisen oikeusjärjestyksen ja -käytännön periaatteet ja arvot*

Keskeiset sisällöt

Lakitieto

Oikeusjärjestyksen perusteet

- *juridiikan peruskäsitteet ja perusoikeudet*
- *oikeudellisen tiedon lähteet ja niiden käyttö*
- *oikeus ja oikeudenmukaisuus yhteiskunnallisena ilmiönä*
- *oikeusjärjestys ja tuomioistuinlaitos*

Kansalaisten yleisimpien oikeustoimien perusteet seuraavilla alueilla

- *sopimus- ja vahingonkorvausoikeus*
- *perhe- ja jäämistöoikeus*
- *varallisuus oikeus*
- *tekijänoikeudet ja kuluttajaoikeus*
- *työoikeus*
- *asumiseen liittyvä sopimusoikeus*
- *hallinto-oikeus ja hyvä hallintotapa*
- *prosessi- ja rikosoikeus*
- *ympäristöoikeus*

Paikallinen lisäys

- *ajankohtaisten oikeustapausten ja oikeustieteeseen liittyvän uutisoinnin seuraaminen*
- *eri valtioiden oikeusjärjestyksen ja -käytäntöiden käsittely soveltuvien osin*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Lakitiedon opintojakso auttaa hahmottamaan suomalaisen yhteiskunnan perusrakenteita sekä yhteiskunnan pelisääntöjä. Opintojakso tarjoaa suuntaviivoja yleisimpien arkielämän oikeusasioiden hahmottamiseen.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson sisällöissä korostuu Suomen perustuslain keskeiset piirteet, jotka suojaavat kansalaisen perusoikeuksia, oikeusvaltiota ja demokratiaa. Soveltuvien osin käsitellään myös muiden valtioiden oikeuskäytäntöjä, jolloin suomalaisen oikeusjärjestelmän erityispiirteet tulevat selvemmin esille.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arvioinnissa korostuu Suomen oikeusjärjestelmän rakenteiden tunteminen sekä kyky argumentoida oikeudellisia käsitteitä käyttäen. Opiskelija osaa soveltaa opintojakson aikana hankkimiaan tietoja arkielämän tilanteissa ja tuntee tavallisimpien oikeuskäytänteiden periaatteet.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa perehdytään Suomen oikeusjärjestyksen ja oikeuden käytön perusasioihin. Opintojen aikana tutustutaan oikeudellisen tiedon lähteisiin, paneudutaan tavallisten oikeusasioiden hoitamiseen ja seurataan aihepiirin ajankohtaista uutisointia. Mahdollisuuksien mukaan tehdään vierailu käräjäoikeuteen.

7.23. Reaaliaineiden abikertaus (REA)

Tavoitteet

Opintojaksot

Reaaliaineiden abikertaus, 2 op (REA)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- lukion opintojaksojen sisältöjen kertaaminen ja hallinta
- vastaustekniikan hiominen ja harjoittelu
- eri opintojaksojen tietojen ja taitojen yhdistäminen ja soveltaminen

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- oppiaineen opintojaksojen sisällöt
- vastaustekniikan taidot ja harjoittaminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa paneudutaan oppiaineen opintojaksojen keskeisiin tietoihin ja taitoihin sekä harjoitellaan niiden yhdistämistä hyviksi vastauksiksi. Opintojaksossa kannustetaan itsenäiseen ajatteluun sekä hyödyntämään muiden oppiaineiden tietoja ja ajankohtaisia asioita vastattaessa ylioppilaskokeen kysymyksiin.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioinnissa tarkastellaan, kuinka opiskelija hallitsee oppiaineen opintojaksojen sisällöt ja osaa yhdistellä niitä. Erityistä huomiota kiinnitetään vastaustekniikkaan, jossa vastauksen jäsentelyn ja esimerkiksi aineiston käytön tulee olla sujuvaa.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa paneudutaan kirjoitettavan reaaliaineen opintojaksojen keskeisiin tietoihin ja taitoihin sekä harjoitellaan niiden yhdistämistä hyviksi vastauksiksi. Erityistä huomiota kiinnitetään vastaustekniikkaan ylioppilaskokeessa.

7.24. Kotitalous (KOT)

Oppiaine ja tehtävä

Vahvistaa opiskelijoiden näkemystä arjen rakentumisesta ja monimuotoisuudesta sekä harjaannuttaa soveltamaan opiskeltuja tietoja ja taitoja itsenäiseen asumiseen

Tavoitteet

Opiskelija pystyy arvioimaan omaa arjen hallintaa ja omia voimavarojaan itsenäisen elämän ja asumisen suhteen.

Opiskelija osaa soveltaa kurssin aikana hankittuja tietoja ja taitoja oman hyvinvoinnin tukemisessa.

Opiskelija ymmärtää omien elintapatottumustensa vaikutuksen elämäänsä ja ympäristöönsä.

Osaamisen arviointi

Oppimisen arviointi on monimuotoista, ohjaavaa ja kannustavaa. Opiskelijat saavat palautetta taidostaan toimia eri asiayhteyksissä ja toteuttaessaan opintojakson tehtäviä.

Ajattelua tuetaan ohjaamalla oppilaita pohtimaan tapaansa hahmottaa ja käsitellä omaa ympäristöä.

Laaja-alaiset osaamiset

Hyvinvointiosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksot

Opiskelijaelämää omassa kodissa, 2 op (KOT1)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Tavoitteena on että opiskelija ymmärtää arjen hallinnan, kuluttamisen ja terveellisen ravinnon merkityksen ja näiden tasapainon merkityksen

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- tunnistaa oman arjen hallintaan liittyvät seikat
- tuntee erilaiset asumismuodot ja niille osoitetut tukimuodot
- omaa perustiedot rahankäytön hallintaan
- tiedostaa monipuolisen ruokavalion merkityksen hyvinvoinnille
- ymmärtää kestävä kehityksen merkityksen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Yhteistyö- ja vuorovaikutustaitoja harjoitellaan työskentelemällä ryhmissä erilaisissa käytännön tilanteissa, joissa opiskelijalla on mahdollisuus syventää sosiaalisia taitojaan.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelijan hyvinvointia vahvistetaan omien voimavarojen käytön ja ymmärtämisen kautta. Tuetaan opiskelijan halua ottaa vastuu omasta elämästään. Syvennetään tietämystä monipuolisesta ravinnosta ja sen merkityksestä yksilön ja perheen hyvinvoinnille.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakson teemoissa korostuu yksilön toiminta kestävä kehityksen ja oman kulutuksen pohdinnan kautta.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija perehtyy omaan rooliinsa yhteiskunnan jäsenenä ja osana eurooppalaista kulttuuriperimää. Laajennetaan opiskelijoiden tietämystä suomalaisesta ja venäläisestä ruokakulttuurista.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arvioinnissa korostuu opiskelijan taitojen kehittyminen itsenäiseen työskentelyyn ja asumiseen. Opiskelija osaa hakea tietoa ja apua itsenäisen elämän solmukohtien ratkaisemiseen.

Opiskelija tunnistaa mahdollisuutensa kantaa vastuuta arjen elämään liittyvistä ratkaisuksistaan ja päätöksistään

Kurssi arvioidaan suoritusmerkinnällä S hyväksytty H hylätty

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aikana käsitellään itsenäistymistä, omaan kotiin muuttoa, talouden pyörittämistä ja arjen hallintaa sekä valmistetaan kukkarolle sopivaa, maukasta ja ravitsevaa ruokaa.

7.25. UNESCO-koulutoiminta (UNE)

Opintojaksot

UNESCO-koulutoiminta, 2 op (UNE1)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tulee tietoiseksi globaalin vastuun ja kestävän kehityksen kysymyksistä.
- Opiskelija kasvaa kohti maailmankansalaisuutta.
- Opiskelija tulee osalliseksi Suomalais-venäläisen koulun lukion UNESCO-koulutoiminnasta.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Tehdään yhteistyötä järjestöjen kanssa.
- Kutsutaan asiantuntijavieraita ja tehdään vierailuja.
- Tehdään vapaaehtoistyötä.
- Osallistutaan UNESCO-koulujen ajankohtaisiin hankkeisiin.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija tulee tietoiseksi globaalin vastuun merkityksestä ja omasta roolistaan lähiympäristössä ja maailmassa. Hän kasvaa kohti maailmankansalaisuutta.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija pohtii eettisiä kysymyksiä ja ympäristöhaasteita ja toimii näiden asioiden hyväksi esimerkiksi vapaaehtoistyössä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija tutustuu ympäristö- ja kansalaisjärjestöjen toimintaan ja ymmärtää niiden roolin osana yhteiskuntaa. Opiskelija oppii tuntemaan erilaisten YK:n järjestöjen toimintaa.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan S-merkinnällä (hyväksytty).

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa tutustutaan globaalin vastuun ja kestävän kehityksen kysymyksiin ja toteutetaan UNESCO-koulutoimintaa Suomalais-venäläisen koulun lukiossa.

7.26. Tietotekniikka (TVT)

Laaja-alaiset osaamiset

Hyvinvointiosaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksot

Lukiolaisen TVT-taidot, 1 op (TVT1)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- tutustutaan lukiossa käytettäviin tietotekniisiin laitteisiin, sovelluksiin ja sähköisiin oppimisympäristöihin
- aloitetaan sähköisissä ylioppilaskirjoituksissa käytettävien sovellusten ja käyttöjärjestelmän harjoittelu
- opitaan perusvalmiudet tietotekniikan käyttöön opiskelussa
- opitaan ratkaisumalleja tietotekniikkaan liittyvissä ongelmatapauksissa

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- tietokoneiden perusteet
- sähköiset oppimisympäristöt
- sähköiset koeympäristöt
- tekstinkäsittely, taulukkolaskenta ja esitysgrafiikka
- tekijänoikeudet
- tietoturva
- yksityisyys

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Lukiolaisen TVT-taidot -opintojaksossa harjoitellaan tehokasta ja asiantuntevaa sähköisten laitteiden ja ohjelmistojen opiskelukäyttöä sekä syvennetään ja laajennetaan tietämystä erilaisista tietoyhteiskuntaan ja tietotekniikkaan liittyvistä ongelmista sekä näiden ratkaisumalleista. Näiden avulla hankitaan valmiuksia ja taitoja jatko-opiskelua ja työelämää varten.

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksossa pohditaan omaa tietotekniikan käyttöä ja sen vaikutusta omaan hyvinvointiin ja elämään.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Lukiolaisen TVT-taidot opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä S, joka myönnetään oppimateriaaleihin perustuvien tuntikohtaisten tehtävien hyväksytystä suorittamisesta.

Opintojakson vapaa kuvaus

Lukiolaisen TVT-taidot opintojaksolla harjoitellaan opiskeluun tarkoitettujen sähköisten laitteiden ja ohjelmistojen entistä tehokkaampaa ja asiantuntevampaa käyttöä. Syvennetään ja laajennetaan myös tietämystä erilaisista tietoyhteiskunnan ja tietotekniikan kysymyksistä sekä niiden ratkaisuksista. Lisäksi pohditaan omaa suhdetta tietoteknisiin laitteisiin ja mitkä niiden vaikutukset opiskelijan omaan elämään ovat.

7.27. Integraatio-opintojaksot

Hyvinvoiva lukiolainen, 4 op (LI1TE1)

Oppiaineet

- Liikunta
- Terveystieto

Opintojakson moduulit

- Oppiva liikkuja, 2 op (LI1), Pakollinen
- Terveys voimavarana, 2 op (TE1), Pakollinen

Tavoitteet

Oppiva liikkuja

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- soveltaa liikuntataitoja ja -tietoja erilaisissa liikuntatehtävissä, -muodoissa ja -lajeissa eri vuodenaikoina ja eri olosuhteissa (kuten sisällä, ulkona ja vedessä)
- osaa toimia vuorovaikutustilanteissa toisia kunnioittavasti, auttaa ja kannustaa muita liikuntatunneilla sekä antaa rakentavaa palautetta ja vertaisarviointia
- yrittää parhaansa suorittaen tehtävänsä tunnollisesti ja vastuullisesti, työskennellen aktiivisesti ja asiallisesti sekä kehittämällä itseään pitkäjänteisesti.

Terveys voimavarana

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy kuvailemaan ja jäsentelemään keskeisiä ihmisen voimavaroja ja terveyttä määrittäviä tekijöitä sekä analysoimaan niiden yhteyksiä ja vaikutusmekanismeja terveyteen
- osaa selittää erilaisten terveystieteiden ilmiöiden muodostumista ja arvioida niiden merkitystä terveydelle sekä soveltaa keskeisiä sosiaalipsykologisia malleja ja teorioita elintapojen omaksumisen selittämisessä
- tunnistaa omiin elintapoihinsa vaikuttavia tekijöitä ja pystyy arvioimaan elintapavalintojen merkitystä omalle ja lähiympäristön terveydelle sekä antamaan perusteltuja ehdotuksia siitä, miten terveyttä edistäviä elintapoja voidaan ylläpitää ja vaarantavia ehkäistä.

Paikallinen lisäys

- opiskelija pystyy soveltamaan hankittua terveysosaamista oman hyvinvointinsa, omien liikuntataitojensa ja fyysisen toimintakykynsä kehittämiseksi
- opiskelija tunnistaa liikunnan opiskeluhuvinvointia edistävän vaikutuksen

Keskeiset sisällöt

Oppiva liikkuja

- liikuntataitojen soveltaminen erilaisissa opetusryhmän yhteisissä liikuntatehtävissä, -muodoissa ja -lajeissa opiskeluympäristön mahdollisuuksia (kesä-, talvi-, luonto- ja vesiliikunta) sekä sisä- ja ulkoliikuntaa monipuolisesti toteuttaen
- opetusryhmän yhteistyötaitoja ja yhteishenkeä kehittävät liikuntatehtävät ja -leikit sekä pelit

Terveys voimavarana

Terveyden kokonaisvaltaisuus

- terveyttä määrittävät keskeiset tekijät ja niiden vaikutusmekanismit
- terveyttä ja elintapoja selittävät keskeiset sosiaalipsykologiset teorat ja mallit: suunnitellun käyttäytymisen teoria, sosiaalis-kognitiivinen teoria, terveysuskomusmalli, muutosvaihemalli
- terveystieteellisiä ilmiöitä: terveyden arvostamisen ja käyttäytymisen välinen ristiriita, medikalisaatio ja terveyteen sairastuminen, elintapoihin puuttuminen, uskomus- eli vaihtoehtohoidot

Kehon ja mielen hyvinvoinnin keskeiset perusteet

- terveyttä edistävä ravinto, liikunta, lepo, uni sekä painonhallinta
- seksuaalisuus, seksuaaliterveys, seksuaalioikeudet
- mielenterveyttä suojaavat yksilölliset, yhteisölliset ja yhteiskunnalliset tekijät, stressi ja kriisit mielenterveyttä kuormittavina tekijöinä, keinoja kuormituksen hallintaan
- opiskeluhyvinvointi

Paikallinen lisäys

- vuosikurssin yhteishenkeä ja tutustumista edistävät tehtävät ja sisällöt
- elintapojen, erityisesti liikunnan, opiskeluhyvinvointia edistävä vaikutus
- fyysisen toimintakyvyn osa-alueen kehittämissuunnitelma

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakso tukee opiskelijan hyvinvointia ja lisää hänen voimavarojaan lukio-opintojen alussa. Terveystiedossa opittua hyvinvointiosaamista sovelletaan liikunnassa.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa kehitetään tunne- ja vuorovaikutustaitoja sekä vahvistetaan opiskelijan myönteistä minäkuvausta monipuolisten työtapojen ja menetelmien avulla.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi jakautuu moduuleittain.

Oppiva liikkuja (LI1) -moduulin osalta arviointiin vaikuttavat opiskelijan aktiivinen ja asiallinen työskentely sekä tunnollinen ja vastuullinen toiminta tehtävien suorittamisessa. Liikunnan opiskelun yhteisöllisen olemuksen takia opiskelijan käytös vuorovaikutustilanteissa sekä muita kannustava ja tukeva toiminta ryhmässä huomioidaan arvioinnissa.

Arviointiin vaikuttavat opiskelijan liikuntataidot sekä niiden kehitys opintojakson aikana eri liikuntamuodoissa ja

-ympäristöissä. Oppiva liikkuja -moduulin arvioinnissa tarkastellaan opintojaksolla tehtävän fyysisen toimintakyvyn osa-alueen kehittämissuunnitelman toteutusta käytännössä.

Terveys voimavarana (TE1) -moduulin arvioinnissa kiinnitetään huomiota opiskelijan kykyyn hallita terveyden kokonaisvaltaisuutta sekä kehon ja mielen hyvinvoinnin keskeisiä periaatteita. Keskeisten asiasisältöjen soveltaminen, analysointi, arviointi ja yhdisteleminen monipuolisesti eri terveyteen ja sairauksiin liittyvissä ilmiöissä osoittaa opiskelijan asiaosaamista sekä tiedonkäsittelytaitoa. Arvioinnissa tarkastellaan opiskelijan kykyä käsitellä monipuolisesti terveyteen ja sairauksiin liittyviä eettisiä kysymyksiä.

Opintojakson aikana erilaisten tehtävien avulla arvoidaan opiskelijan kykyä esittää jäsenneltyjä ja perusteltuja näkemyksiä sekä suullisesti että kirjallisesti. Fyysisen toimintakyvyn osa-alueen kehittämissuunnitelman toteutettavuuden arviointi liikunta- ja hyvinvointitietojen pohjalta toteutetaan osana Terveys voimavarana -moduulin arviointia.

Hyvinvoiva lukiolainen -opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti.

Opintojakson vapaa kuvaus

Hyvinvoiva lukiolainen -opintojaksossa perehdytään tietojen sekä taitojen osalta oman hyvinvoinnin tukemiseen lukio-opintojen alussa. Opintojaksossa käytetään ryhmätyö- ja vuorovaikutustaitoja edistäviä työtapoja sekä liikuntamuotoja. Liikunnan tunneilla sovelletaan elintavoista sekä kehon ja mielen hyvinvoinnista opittuja asioita käytännön tasolla. Terveystiedossa opiskelija syventää osaamistaan terveyttä määrittävistä tekijöistä sekä niiden vaikutusmekanismeista. Terveystiedossa keskeisiä sisältöjä ovat esimerkiksi terveyttä edistävät elintavat, seksuaalisuus, mielenterveyttä suojaavat ja kuormittavat tekijät sekä opiskeluhuvinvointi.

Taloustaidot A, 3 op (MAA9YH2)

Oppiaineet

- Matematiikan pitkä oppimäärä
- Yhteiskuntaoppi

Opintojakson moduulit

- Talousmatematiikka, 1 op (MAA9), Pakollinen
- Taloustieto, 2 op (YH2), Pakollinen

Tavoitteet

Talousmatematiikka

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii hyödyntämään matemaattisia valmiuksiaan resurssien riittävyyteen, talouden suunnitteluun, yrittäjyyteen ja kannattavuuden laskentaan
- soveltaa lukujonojen kaavoja talouteen liittyvissä matemaattisissa ongelmissa
- oppii sovittamaan taloudellisiin tilanteisiin matemaattisia malleja ja ymmärtää niiden rajoitukset
- osaa hyödyntää ohjelmistoja laskelmien tekemisessä ja sovellusten yhteydessä.

Taloustieto

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää talouteen liittyviä uutisia ja kiinnostuu seuraamaan niitä
- tuntee kansantaloustieteen käsitteet ja peruslähtökohdat
- osaa tulkita talouteen liittyviä tilastoja ja kuvioita
- ymmärtää työn ja yrittäjyyden merkityksen taloudessa ja yhteiskunnassa
- osaa tehdä perusteltuja taloudellisia päätöksiä sekä hallita ja suunnitella omaa talouttaan

- osaa tarkastella taloudellisia kysymyksiä myös eettiseltä kannalta ymmärtäen Suomen kytkeytymisen globaaliin talouteen
- osaa arvioida kriittisesti taloutta koskevassa keskustelussa esitettyjä argumentteja sekä analysoida talouspoliittisten ratkaisujen erilaisia vaihtoehtoja, niiden taustoja ja vaikutuksia.

Paikallinen lisäys

- osaa halutessaan toteuttaa tutkimushankkeen, jossa perehtyy valitsemaansa talouden teemaan laaja-alaisemmin

Keskeiset sisällöt

Talousmatematiikka

- aritmeettinen ja geometrinen lukujono ja niiden summat
- korkolaskut: koron korko, nykyarvo ja diskonttaus
- talletukset ja lainat
- taloudellisiin tilanteisiin soveltuvia matemaattisia malleja, joissa hyödynnetään lukujonoja ja summia

Taloustieto

Kansantalous ja sen toimijat

- talouden peruskäsitteet ja taloutta koskevan tiedon luonne ja muodostuminen
- kansantalouden kiertokulku sekä kotitalouksien, yritysten ja kansantalouden vuorovaikutus
- oman talouden hoito: säästäminen, kuluttaminen ja velkaantuminen

Markkinat, suhdanteet ja talouselämä

- vapaa kilpailu ja hinnanmuodostus markkinoilla
- työ, yrittäjyys ja yritykset
- Suomi globaalin talouden osana
- rahoitusmarkkinat, säästäminen, sijoittaminen ja riskien hallinta
- talouden häiriöt, suhdannevaihtelut, niiden taustat ja seuraukset

Talouspolitiikka

- kestävä talouskasvun lähtökohdat, edut ja ongelmat
- julkinen talous ja sen tasapaino
- talouspolitiikan toimijat, keinot ja haasteet

Paikallinen lisäys

- globaalin ja Suomen talouden ajankohtaiset ilmiöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Taloustiedon opiskelu auttaa ymmärtämään, että taloudellinen kehitys on ihmisten toiminnan seurausta sekä hahmottamaan omat mahdollisuudet vaikuttaa tämän päivän ja tulevaisuuden talouteen (muutos ja jatkuvuus). Opiskelija ymmärtää, että taloudelliset päätökset ovat valintoja, jotka perustuvat erilaisiin näkökulmiin. Talouden ja politiikan vuorovaikutus on keskeinen tekijä opiskelijan hahmottaessa suomalaista yhteiskuntaa ja globaaleja rakenteita.

Vuorovaikutusosaaminen

Taloudellinen toiminta on keskeinen osa ihmisyhteisöjen toimintaa ja vuorovaikutusta. Opintojaksossa korostuvat talouden, politiikan ja muun yhteiskunnan väliset vuorovaikutussuhteet, joihin globalisaatio tuo oman lisänsä. Opintojakso paneutuu Suomen asemaan tässä kokonaisuudessa ja yksilön mahdollisuuksiin toimia osana suurempaa kokonaisuutta. Opetuksessa painotetaan monipuolisia tiedontuottamis- ja ilmaisutapoja sekä harjoitellaan asiaperusteista argumentointia.

Hyvinvointiosaaminen

Yhteiskunnan ja talouden toiminnan ymmärtäminen edistää yksilön omaa hyvinvointia. Ymmärrys taloussuhdanteiden, verotuksen, säästämisen ja sijoittamisen perusasioista lisää oman talouden hahmottamista. Kyky huolehtia omasta henkilökohtaisesta taloudesta ja keinot vaikuttaa siihen ovat yksilön hyvinvoinnin keskeisiä osatekijöitä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Taloustieto tarkastelee laajasti globalisaation vaikutuksia talouteen ja yhteiskuntaan, joita ovat esimerkiksi kansainvälistyvä työelämä, kansantalouksien ja yritysten välinen keskinäisriippuvuus sekä globaali tulonjako. Tämän kokonaisuuden hahmottaminen ja kyky toimia siinä edellyttävät riittävien talouden perusrakenteiden tuntemisen lisäksi ihmisten välisen globaali- ja vuorovaikutusosaamisen taitoja.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Taloustieto vahvistaa ymmärrystä siitä, kuinka taloudelliset päätökset ja yhteiskunnalliset rakenteet voivat estää tai mahdollistaa kestävä elämäntavan. Oppiaineena taloustieto painottaa kestävä kehityksen yhteiskunnallisia ulottuvuuksia ja taloudellisten päätösten yhteyttä kestävä yhteiskunnan rakentamiseen, esimerkiksi talouskasvun mahdollisuudet ja rajat, talouden ympäristövaikutukset sekä kiertotalous.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Taloustiedon opiskelun lähtökohtana on tutkitun tiedon arvostaminen ja ymmärtäminen, joiden pohjalta pystyy muodostamaan perusteltuja tulkintoja ja päätelmiä. Yhteiskunnallinen tieto ei ole mielipidekysymys, vaan yhteiskuntaopin oppiaineessa tulkinnan tulee perustua käytettävissä olevaan evidenssiin ja tieteenalojen tapoihin rakentaa tietoa. Kielitietoisuus tarkoittaa, että jokainen opettaja on oman oppiaineensa kielen ja käsitteiden opettaja. Vastuullinen kansalainen kykenee osallistumaan ja tulkitsemaan taloudellista keskustelua. Opinnoissa harjoitellaan eri tieteenaloille tyypillisiä tekstitaitoja, esimerkiksi tilastojen ja kuvioiden lukemista, tulkitsemista ja tuottamista sekä taloustieteellistä kieltä ja käsitteistöä.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arvioinnissa painottuu talousjärjestelmän keskeisten rakenteiden tuntemus ja kyky hahmottaa kansantalouden eri osatekijöiden rooli talouden toimijoina. Arvioinnissa huomioidaan opiskelijan kyky ymmärtää verojen, sijoitusten ja lainojen vaikutus omaan talouteen sekä indeksien merkitys hintoihin ja palkkoihin. Opiskelija tuntee talouden keskeiset käsitteet ja osaa käyttää niitä kontekstissaan, sekä pystyy tulkitsemaan tilastollista, kirjallista ja kuvallista lähteaineistoa talouden ilmiöihin liittyen.

Opintojakson vapaa kuvaus

Taloustieteisiin pohjautuva opintojakso johdattaa opiskelijaa ymmärtämään talouden toimintaperiaatteita ja ajankohtaista talouspoliittista keskustelua. Opintojaksossa käsitellään mikro- ja makrotalouden kysymyksiä kotitalouksien, yritysten ja julkisen talouden näkökulmista. Lisäksi perehdytään verotukseen, valuuttoihin, indekseihin, rahanarvon muutoksiin, korkolaskentaan, talletuksiin ja lainoihin. Opintojakson aikana tutustutaan talouden ja politiikan kytköksiin sekä työnteon ja yrittämisen merkitykseen hyvinvointivaltion rahoittamisessa, sekä taloudellisiin tilanteisiin liittyviin matemaattisiin malleihin. Lisäksi tarkastellaan talouden ja ympäristön suhdetta kestävä kehityksen näkökulmasta.

Taloustaidot B, 4 op (MAB6MAB7YH2)

Oppiaineet

- Matematiikan lyhyt oppimäärä
- Yhteiskuntaoppi

Opintojakson moduulit

- Talousmatematiikan alkeet, 1 op (MAB6), Pakollinen
- Talousmatematiikka, 1 op (MAB7), Pakollinen
- Taloustieto, 2 op (YH2), Pakollinen

Tavoitteet

Talousmatematiikan alkeet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- hallitsee talousmatematiikan peruskäsitteet ja -taidot
- syventää prosenttilaskennan taitojaan
- oppii kuvaamaan talouselämän asioiden kehittymistä
- osaa käyttää tietolähteitä ja ohjelmistoja laskelmien tekemisessä sovellusten yhteydessä.

Talousmatematiikka

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii hyödyntämään matemaattisia valmiuksiaan resurssien riittävyyteen, talouden suunnitteluun, yrittäjyyteen ja kannattavuuden laskentaan
- soveltaa lukujonojen kaavoja talouteen liittyvissä matemaattisissa ongelmissa
- oppii sovittamaan taloudellisiin tilanteisiin matemaattisia malleja ja ymmärtää niiden rajoitukset
- osaa hyödyntää ohjelmistoja laskelmien tekemisessä ja sovellusten yhteydessä.

Taloustieto

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää talouteen liittyviä uutisia ja kiinnostuu seuraamaan niitä
- tuntee kansantaloustieteen käsitteet ja peruslähtökohdat
- osaa tulkita talouteen liittyviä tilastoja ja kuvioita
- ymmärtää työnteon ja yrittäjyyden merkityksen taloudessa ja yhteiskunnassa
- osaa tehdä perusteltuja taloudellisia päätöksiä sekä hallita ja suunnitella omaa talouttaan
- osaa tarkastella taloudellisia kysymyksiä myös eettiseltä kannalta ymmärtäen Suomen kytkeytymisen globaaliin talouteen
- osaa arvioida kriittisesti taloutta koskevassa keskustelussa esitettyjä argumentteja sekä analysoida talouspoliittisten ratkaisujen erilaisia vaihtoehtoja, niiden taustoja ja vaikutuksia.

Paikallinen lisäys

- osaa halutessaan toteuttaa tutkimushankkeen, jossa perehtyy valitsemaansa talouden teemaan laaja-alaisemmin

Keskeiset sisällöt

Talousmatematiikan alkeet

- *suhteellinen osuus, vertailu, muutoksen laskeminen*
- *indeksi*
- *korkokäsite, yksinkertainen korko*
- *verotus*
- *valuutat*

Talousmatematiikka

- *aritmeettinen ja geometrinen lukujono ja niiden summat*
- *korkolaskut: koron korko, nykyarvo ja diskonttaus*
- *talletukset ja lainat*
- *taloudellisiin tilanteisiin soveltuvia matemaattisia malleja, joissa hyödynnetään lukujonoja ja summia*

Taloustieto

Kansantalous ja sen toimijat

- *talouden peruskäsitteet ja taloutta koskevan tiedon luonne ja muodostuminen*
- *kansantalouden kiertokulku sekä kotitalouksien, yritysten ja kansantalouden vuorovaikutus*
- *oman talouden hoito: säästäminen, kuluttaminen ja velkaantuminen*

Markkinat, suhdanteet ja talouselämä

- *vapaa kilpailu ja hinnanmuodostus markkinoilla*
- *työ, yrittäjyys ja yritykset*
- *Suomi globaalin talouden osana*
- *rahoitusmarkkinat, säästäminen, sijoittaminen ja riskien hallinta*
- *talouden häiriöt, suhdannevaihtelut, niiden taustat ja seuraukset*

Talouspolitiikka

- *kestävän talouskasvun lähtökohdat, edut ja ongelmat*
- *julkinen talous ja sen tasapaino*
- *talouspolitiikan toimijat, keinot ja haasteet*

Paikallinen lisäys

- globaalin ja Suomen talouden ajankohtaiset ilmiöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Taloustiedon opiskelu auttaa ymmärtämään, että taloudellinen kehitys on ihmisten toiminnan seurausta sekä hahmottamaan omat mahdollisuudet vaikuttaa tämän päivän ja tulevaisuuden talouteen (muutos ja jatkuvuus). Opiskelija ymmärtää, että taloudelliset päätökset ovat valintoja, jotka perustuvat erilaisiin näkökulmiin. Talouden ja politiikan vuorovaikutus on keskeinen tekijä opiskelijan hahmottaessa suomalaista yhteiskuntaa ja globaaleja rakenteita.

Vuorovaikutusosaaminen

Taloudellinen toiminta on keskeinen osa ihmisyhteisöjen toimintaa ja vuorovaikutusta. Opintojaksossa korostuvat talouden, politiikan ja muun yhteiskunnan väliset vuorovaikutussuhteet, joihin globalisaatio tuo oman lisänsä. Opintojakso paneutuu Suomen asemaan tässä kokonaisuudessa ja yksilön mahdollisuuksiin toimia osana suurempaa kokonaisuutta. Opetuksessa painotetaan monipuolisia tiedontuottamis- ja ilmaisutapoja sekä harjoitellaan asiaperusteista argumentointia.

Hyvinvointiosaaminen

Yhteiskunnan ja talouden toiminnan ymmärtäminen edistää yksilön omaa hyvinvointia. Ymmärrys taloussuhdanteiden, verotuksen, säästämisen ja sijoittamisen perusasioista lisää oman talouden hahmottamista. Kyky huolehtia omasta henkilökohtaisesta taloudesta ja keinot vaikuttaa siihen ovat yksilön hyvinvoinnin keskeisiä osatekijöitä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Taloustieto tarkastelee laajasti globalisaation vaikutuksia talouteen ja yhteiskuntaan, joita ovat esimerkiksi kansainvälistyvä työelämä, kansantalouksien ja yritysten välinen keskinäisriippuvuus sekä globaali tulonjako. Tämän kokonaisuuden hahmottaminen ja kyky toimia siinä edellyttää riittävän talouden perusrakenteiden tuntemisen lisäksi ihmisten välisen globaali- ja vuorovaikutusosaamisen taitoja.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Taloustieto vahvistaa ymmärrystä siitä, kuinka taloudelliset päätökset ja yhteiskunnalliset rakenteet voivat estää tai mahdollistaa kestävä elämäntavan. Oppiaineena taloustieto painottaa kestävä kehityksen yhteiskunnallisia ulottuvuuksia ja taloudellisten päätösten yhteyttä kestävä yhteiskunnan rakentamiseen, esimerkiksi talouskasvun mahdollisuudet ja rajat, talouden ympäristövaikutukset sekä kiertotalous.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Taloustiedon opiskelun lähtökohtana ovat tutkitun tiedon arvostaminen ja ymmärtäminen, joiden pohjalta pystyy muodostamaan perusteltuja tulkintoja ja päätelmiä. Yhteiskunnallinen tieto ei ole mielipidekysymys, vaan yhteiskuntaopin oppiaineessa tulkinnan tulee perustua käytettävissä olevaan evidenssiin ja tieteenalojen tapoihin rakentaa tietoa. Kielitietoisuus tarkoittaa, että jokainen opettaja on oman oppiaineensa kielen ja käsitteiden opettaja. Vastuullinen kansalainen kykenee osallistumaan ja tulkitsemaan taloudellista keskustelua. Opinnoissa harjoitellaan eri tieteenaloille tyypillisiä tekstitaitoja, esimerkiksi tilastojen ja kuvioiden lukemista, tulkitsemista ja tuottamista sekä taloustieteellinen kieltä ja käsitteistöä.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arvioinnissa painottuu talousjärjestelmän keskeisten rakenteiden tuntemus ja kyky hahmottaa kansantalouden eri osatekijöiden rooli talouden toimijoina. Arvioinnissa huomioidaan opiskelijan kyky ymmärtää verojen, sijoitusten ja lainojen vaikutus omaan talouteen sekä indeksien merkitys hintoihin ja palkkoihin. Opiskelija tuntee talouden keskeiset käsitteet ja osaa käyttää niitä kontekstissaan, sekä pystyy tulkitsemaan tilastollista, kirjallista ja kuvallista lähteaineistoa talouden ilmiöihin liittyen.

Opintojakson vapaa kuvaus

Taloustieteisiin pohjautuva opintojakso johdattaa opiskelijaa ymmärtämään talouden toimintaperiaatteita ja ajankohtaista talouspoliittista keskustelua. Opintojaksossa käsitellään mikro- ja makrotalouden kysymyksiä kotitalouksien, yritysten ja julkisen talouden näkökulmista. Lisäksi perehdytään verotukseen, valuuttoihin, indekseihin, rahanarvon muutoksiin, korkolaskentaan, talletuksiin ja lainoihin. Opintojakson aikana tutustutaan talouden ja politiikan kytköksiin sekä työnteon ja yrittämisen merkitykseen hyvinvointivaltion rahoittamisessa, sekä taloudellisiin tilanteisiin liittyviin matemaattisiin malleihin. Lisäksi tarkastellaan talouden ja ympäristön suhdetta kestäväen kehityksen näkökulmasta.

8. Liitteet

8.1. Valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta

Valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta 810/2018

8.2. Kehittyvän kielitaidon tasojen kuvausasteikko

Kuvausasteikko on Suomessa laadittu sovellus asteikoista, jotka sisältyvät Euroopan neuvoston toimesta kehitettyyn Kielten oppimisen, opettamisen ja arvioinnin yhteiseen eurooppalaiseen viitekehykseen.

KEHITTYVÄN KIELITAIDON TASOJEN KUVAUSASTEIKKO					
Taito-taso	Taito toimia vuorovaikutuksessa			Taito tulkita tekstejä	Taito tuottaa tekstejä
	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Viestintästrategioiden käyttö	Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Tekstien tulkintataidot	Tekstien tuottamistaidot
A1.1	Opiskelija selviytyy satunnaisesti viestintäkumppanin tukemana muutamasta, kaikkein yleisimmin toistuvasta ja rutiininomaisesta viestintätilanteesta.	Opiskelija tarvitsee paljon keinoja (esim. eleet, piirtäminen, sanastot, netti). Opiskelija osaa joskus sanoilla tai päätellä yksittäisten sanojen merkityksiä asiayhteyden, yleistiedon tai muun kielitaitonsa perusteella. Opiskelija osaa ilmaista, onko ymmärtänyt.	Opiskelija osaa käyttää muutamia kielelle ja kulttuurille tyypillisimpiä kohteliaisuuden ilmauksia (tervehtiminen, hyvästely, kiittäminen) joissakin kaikkein rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.	Opiskelija ymmärtää vähäisen määrän yksittäisiä puhuttuja ja kirjoitettuja sanoja ja ilmauksia. Opiskelija tuntee kirjainjärjestelmän tai hyvin rajoitettua määrän kirjoitusmerkkejä.	Opiskelija osaa ilmaista itseään puheessa hyvin suppeasti käyttäen harjoiteltuja sanoja ja opeteltuja vakioilmaisuja. Opiskelija ääntää joitakin harjoiteltuja ilmauksia ymmärrettävästi ja osaa kirjoittaa joitakin erillisiä sanoja ja sanontoja.
A1.2	Opiskelija selviytyy satunnaisesti yleisimmin toistuvista, rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen vielä enimmäkseen viestintäkumppanin	Opiskelija tukeutuu viestinnässään kaikkein keskeisiin sanoihin ja ilmauksiin. Opiskelija tarvitsee paljon keinoja. Opiskelija osaa pyytää toistamista tai hidastamista.	Opiskelija osaa käyttää muutamia kaikkein yleisimpiä kielelle ominaisia kohteliaisuuden ilmauksia rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.	Opiskelija ymmärtää harjoiteltua, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää muutaman sanan mittaista kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta. Opiskelija tunnistaa tekstistä yksittäisiä tietoja.	Opiskelija pystyy kertomaan joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittaa muutaman lyhyen lauseen harjoitelluista aiheista. Opiskelija ääntää useimmat harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi ja hallitsee hyvin suppean

					perussanaston, muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen ja peruskieliopin aineksia.
A1.3	Opiskelija selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaniin.	Opiskelija osallistuu viestintään, mutta tarvitsee edelleen usein apukeinoja. Opiskelija osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin, tai muunlaisella minimipalautteella. Opiskelija joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.	Opiskelija osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.	Opiskelija ymmärtää yksinkertaista, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukemana. Opiskelija pystyy löytämään tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon lyhyestä tekstistä.	Opiskelija osaa rajallisen määrän lyhyitä, ulkoa opeteltuja ilmauksia, keskeistä sanastoa ja perustason lauserakenteita. Opiskelija pystyy kertomaan arkisista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittamaan yksinkertaisia viestejä ja ääntää harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi.
A2.1	Opiskelija pystyy vaihtamaan ajatuksia tai tietoja tutuissa ja jokapäiväisissä tilanteissa sekä toisinaan ylläpitämään viestintätilannetta.	Opiskelija osallistuu enenevässä määrin viestintään turvautuen harvemmin ei-kielellisiin ilmaisuihin. Opiskelija joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä melko usein ja osaa jonkin verran soveltaa viestintäkumppanin ilmaisuja.	Opiskelija selviytyy lyhyistä sosiaalisista tilanteista ja osaa käyttää yleisimpiä kohteliaita tervehdyksiä ja puhuttelumuotoja esittää kohteliaasti esimerkiksi pyyntöjä, kutsuja, ehdotuksia ja anteeksipyyntöjä sekä vastata sellaisiin.	Opiskelija ymmärtää helppoja, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sekä selkeää puhetta sisältäviä tekstejä. Opiskelija ymmärtää lyhyiden, yksinkertaisten itseään kiinnostavien viestien ydinsällön ja tekstin pääajatuksen tuttua	Opiskelija pystyy kertomaan jokapäiväisistä ja konkreettisista sekä itselleen tärkeistä asioista käyttäen yksinkertaisia lauseita ja konkreettista sanastoa. Opiskelija osaa helposti ennakoitavan perussanaston ja monia keskeisimpiä rakenteita.

		omassa viestinnässään		sanastoa sisältävästä, ennakoitavasta tekstistä. Opiskelija pystyy hyvin yksinkertaiseen päättelyyn asiayhteyden tukemana.	Opiskelija osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.
A2.2	Opiskelija selviää kohtalaisesti monenlaisista jokapäiväisistä viestintätilanteista ja pystyy enenevässä määrin olemaan aloitteellinen viestintätilanteissa.	Opiskelija osallistuu enenevässä määrin viestintään käyttäen tarvittaessa vakiosanontoja pyytäessään tarkennusta avainsanoista.	Opiskelija osaa käyttää kieltä yksinkertaisella tavalla kaikkein keskeisiin tarkoituksiin, kuten tiedonvaihtoon sekä mielipiteiden ja asenteiden asianmukaiseen ilmaisemiseen.	Opiskelija pystyy seuraamaan hyvin summittaisesti selväpiirteisen asiapuheen pääkohtia, tunnistaa usein ympärillään käytävän keskustelun aiheen, ymmärtää pääasiat tuttua sanastoa sisältävästä yleiskielisestä tekstistä tai hitaasta puheesta.	Opiskelija osaa kuvata luettelomaisesti (ikäkaudelleen tyypillisiä) jokapäiväiseen elämään liittyviä asioita käyttäen tavallista sanastoa ja joitakin idiomattisia ilmauksia sekä perustason rakenteita ja joskus hiukan vaativampiakin.
Kehittyvä peruskielitaito		Opiskelija joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä silloin tällöin. Opiskelija käyttää esim. lähikäsitettä tai yleisempää käsitettä, kun ei tiedä täsmällistä (koira/eläin tai talo/mökki).	Opiskelija pystyy keskustelemaan kohteliaasti käyttäen tavanomaisia ilmauksia ja perustason viestintärutiineja.	Opiskelija osaa päätellä tuntemattomien sanojen merkityksiä asiayhteydestä.	Opiskelija osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.
B1.1	Opiskelija pystyy viestimään, osallistumaan keskusteluihin ja ilmaisemaan mielipiteitään melko vaivattomasti jokapäiväisissä viestintätilanteissa.	Opiskelija pystyy jossain määrin olemaan aloitteellinen viestinnän eri vaiheissa ja osaa varmistaa, onko viestintäkumppani ymmärtänyt viestin.	Opiskelija osoittaa tuntevansa tärkeimmät kohteliaisuussäännöt. Opiskelija pystyy ottamaan vuorovaikutukseen huomioon joitakin tärkeimpiä kulttuurisiin käytänteisiin liittyviä näkökohtia.	Opiskelija ymmärtää pääasiat ja joitakin yksityiskohtia selkeästä ja lähes normaalitempoisesta yleiskielisestä puheesta tai kirjoitetusta tekstistä.	Opiskelija osaa kertoa ydinkohdat ja myös hiukan yksityiskohtia erilaisista jokapäiväiseen elämään liittyvistä itseään kiinnostavista todellisista tai kuvitteellisista aiheista.
Toimiva peruskielitaito		Opiskelija osaa kiertää tai korvata		Opiskelija ymmärtää yhteisen	Opiskelija käyttää melko

		tuntemattoman sanan tai muotoilla viestinsä uudelleen. Opiskelija pystyy neuvottelemaan tuntemattomien ilmauksien merkityksistä.		kokemukseen tai yleistietoon perustuvaa puhetta tai kirjoitettua tekstiä. Opiskelija löytää pääajatuksia, avainsanat ja tärkeitä yksityiskohtia myös valmistautumatta	laajaa sanastoa ja rakennevalikoimaa sekä joitakin yleisiä fraaseja ja idiomeja. Opiskelija osaa soveltaa useita ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.
B1.2	Opiskelija pystyy osallistumaan viestintään melko vaivattomasti myös joissakin vaativammissa viestintätilanteissa kuten viestittäessä ajankohtaisesta tapahtumasta.	Opiskelija pystyy olemaan aloitteellinen tuttua aihetta käsittelevässä vuorovaikutustilanteesta käyttäen sopivaa ilmausta. Opiskelija pystyy korjaamaan väärinymmärryksiä melko luontevasti ja neuvottelemaan myös melko mutkikkaiden asioiden merkityksestä.	Opiskelija osaa käyttää erilaisiin tarkoituksiin kieltä, joka ei ole liian antaessa eikä liian muodollista. Opiskelija tuntee tärkeimmät kohteliaisuussäännöt ja toimii niiden mukaisesti. Opiskelija pystyy ottamaan vuorovaikutuksen huomioon tärkeimpiä kulttuurisiin käytänteisiin liittyviä näkökohtia.	Opiskelija ymmärtää selväpiirteistä asiatieta sisältävää puhetta tutuista tai melko yleisistä aiheista ja selviää myös jonkin verran päätelyä vaativista teksteistä. Opiskelija ymmärtää pääkohdat ja tärkeimmät yksityiskohdat ympärillään käytävästä laajemmasta muodollisesta tai epämuodollisesta keskustelusta.	Opiskelija osaa kertoa tavallisista, konkreettisista aiheista kuvaillen, eritellen ja vertaillen. Opiskelija ilmaisee itseään suhteellisen vaivattomasti ja pystyy kirjoittamaan henkilökohtaisia ja julkisempiakin viestejä ja ilmaisemaan ajatuksiaan myös joistakin kuvitteellisista aiheista. Opiskelija käyttää kohtalaisen laajaa sanastoa ja tavallisia idiomeja sekä monenlaisia rakenteita ja mutkikkaitakin lauseita. Opiskelija hallitsee ääntämisen perussäännöt muissakin kuin

					harjoitelluissa ilmauksissa.
B2.1	Opiskelija pystyy viestimään sujuvasti myös joissakin itselleen uusissa viestintätilanteissa, joissa käytetään joskus käsitteellistä, mutta kuitenkin selkeää kieltä.	Opiskelija pystyy tuomaan oman kantansa esille ja toisinaan käyttämään vakiofraaseja, kuten ”Tuo on vaikea kysymys” voittaakseen itselleen aikaa. Opiskelija pystyy neuvottelemaan myös mutkikkaiden asioiden ja käsitteiden merkityksestä. Opiskelija pystyy tarkkailemaan omaa ymmärtämistään ja viestintäänsä sekä korjaamaan kieltään.	Opiskelija pyrkii ilmaisemaan ajatuksiaan asianmukaisesti ja viestintäkumppanin kunnioittaen ottaen huomioon erilaisten tilanteiden asettamat vaatimukset.	Opiskelija ymmärtää asiallisesti ja kielellisesti monimutkaisista puhetta tai kirjoitettua tekstiä. Opiskelija pystyy seuraamaan laajaa puhetta ja monimutkaista argumentointia sekä ilmaisemaan kuulemastaan pääkohdat. Opiskelija ymmärtää suuren osan ympärillään käydystä keskustelusta. Opiskelija ymmärtää monenlaisia kirjoitettuja tekstejä, jotka voivat käsitellä myös abstrakteja aiheita ja joissa on tosiasioita, asenteita ja mielipiteitä.	Opiskelija osaa ilmaista kohtuullisen selkeästi ja täsmällisesti itseään monista kokemuspäiriinsä liittyvistä asioista käyttäen monipuolisia rakenteita ja laajahkoa sanastoa, johon sisältyy myös idiomaattisia ja käsitteellisiä ilmauksia. Opiskelija pystyy osallistumaan myös melko muodollisiin keskusteluihin ja hallitsee kohtalaisen laajan sanaston ja vaativiakin lauserakenteita. Ääntäminen on selkeää, sanojen pääpaino oikealla tavulla ja puhe sisältää joitakin kohdekielelle tyypillisiä intonaatiomalleja.
B2.2	Opiskelija pystyy käyttämään kieltä monenlaisissa myös itselleen uusissa viestintätilanteissa, joissa tarvitaan	Opiskelija pyrkii antamaan palautetta, esittämään täydentäviä näkökohtia tai johtopäätöksiä. Opiskelija pystyy	Opiskelija pystyy ilmaisemaan ajatuksiaan luontevasti, selkeästi ja kohteliaasti sekä muodollisessa että	Opiskelija ymmärtää elävää tai tallennettua selkeästi ja jäsennettyä yleiskielistä puhetta kaikenlaisissa tilanteissa ja	Opiskelija osaa ilmaista itseään varmasti, selkeästi ja kohteliaasti. Hän hallitsee laajasti kielelliset keinot ilmaista

	monipuolista kieltä.	edistämään viestinnän sujumista sekä tarvittaessa käyttämään kiertoilmaisuja ja pystyy neuvottelemaan myös mutkikkaiden asioiden ja käsitteiden merkityksestä. Opiskelija osaa käyttää ymmärtämistä tukevia strategioita, kuten pääkohtien poimimista ja esimerkiksi tekemään muistiinpanoja kuulemastaan.	epämuodollisessa tilanteessa ja valitsemaan kielenkäyttötavan tilanteiden ja niihin osallistuvien henkilöiden mukaan.	ymmärtää jonkin verran myös vieraita kielimuotoja. Opiskelija pystyy lukemaan eri tarkoituksiin laadittuja kompleksisia tekstejä ja tiivistämään niiden pääkohdat. Hän pystyy tunnistamaan asenteita ja arvioimaan kriittisesti kuulemaansa ja/tai lukemaansa.	konkreetteja ja käsitteellisiä sekä tuttuja ja tuntemattomia aiheita. Opiskelija osaa viestiä spontaanisti ja kirjoittaa selkeän ja jäsentyneen tekstin. Ääntäminen on hyvin selkeää, sanojen pääpaino on oikealla tavulla ja puhe sisältää joitakin kohdekielelle tyypillisiä intonaatiomalleja.
C1.1	Opiskelija pystyy vuorovaikutukseen monipuolisesti, sujuvasti ja täsmällisesti kaikenlaisissa viestintätilanteissa.	Opiskelija ottaa huomioon kontekstista ja vastuuta viestinnän etenemisestä. Opiskelija osaa muotoilla uudelleen, mitä haluaa ilmaista sekä pystyy perääntymään, kun kohtaa vaikeuksia, ja käyttää taitavasti kieleen tai kontekstiin liittyviä vihjeitä tehdessään johtopäätöksiä tai ennakoidessaan tulevaa.	Opiskelija pystyy käyttämään kieltä joustavasti ja tehokkaasti sosiaalisiin tarkoituksiin sekä ilmaisemaan tunnetiloja, epäsuoria viittauksia, esim. ironiaa ja leikkimielisyyttä.	Opiskelija ymmärtää yksityiskohtaisesti myös pitempiä esityksiä tutuista ja yleisistä aiheista, vaikka puhe ei olisikaan selkeästi jäsenneiltyä ja sisältäisi idiomaattisia ilmauksia tai rekisterin vaihdoksia. Opiskelija ymmärtää yksityiskohtaisesti monipolvisia käsitteellisiä kirjoitettuja tekstejä ja pystyy yhdistämään tietoa monimutkaisista teksteistä.	Opiskelija osaa ilmaista itseään sujuvasti, täsmällisesti ja jäsentyneesti monenlaisista aiheista tai pitkäkhön, valmistellun esityksen. Opiskelija pystyy kirjoittamaan hyvin jäsentyneitä tekstejä monimutkaisista aiheista varmalla, persoonallisella tyyllillä. Opiskelijan kielellinen ilmaisuväarsasto on hyvin laaja. Ääntäminen on luontevaa ja vaivatonta.

					kuunnella. Puherytmi ja intonaatio ovat kohdekielelle tyypilliset.

8.3. Ohje: Lukiokoulutusta täydentävän saamen kielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi

7.11. OPH-2264-2019

Opetushallitus antaa liitteenä olevan ohjeen lukiokoulutusta täydentävän saamen kielen opetuksen tavoitteista, keskeisistä sisällöistä ja opiskelijan oppimisen arvioinnista. Ohje koskee erillisrahoitettuna järjestettävää lukiokoulutusta täydentävää saamen kielen opetusta (opetusministeriön asetus vieraskielisten sekä saamenkielisten ja romanikielisten oppilaiden täydentävään opetukseen perusopetuksessa ja lukiokoulutuksessa myönnettävän valtionavustuksen perusteista 1777/2009).

Tämä ohje korvaa Lukion opetussuunnitelman perusteiden 2015 (Opetushallituksen määräys 60/011/2015) liitteenä 3 olevan ohjeen.

Opetus järjestetään tämän ohjeen mukaisesti 1.8.2021 lukien.

	Pääjohtaja	Olli-Pekka Heinonen
	Opetusneuvos	Petri Lehtikainen

8.3.1. Lukiokoulutusta täydentävän saamen kielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi

Opetushallituksen ohje nro 2264-2019.

Suomen perustuslain mukaan jokaisella Suomessa asuvalla on oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan. Saamen kielen opetuksen tarkoituksena on tukea opiskelijan aktiivista monikielisyttä sekä kiinnostusta kielitaidon elinikäiseen kehittämiseen. Saamen kielen opetus tukee opiskelijan osallisuutta sekä oman kieli- ja kulttuuriyhteisönsä että suomalaisen kieli- ja kulttuuriyhteisön aktiivisena ja tasapainoisena jäsenenä ja globaalina toimijana. Saamen kielen opetuksessa tehdään yhteistyötä suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän ja muiden oppiaineiden opetuksen kanssa.

Kielikasvatus vahvistaa opiskelijan kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä, monilukutaidon kehittymistä sekä sosiaalistumista kieliyhteisöön. Kielikasvatus auttaa opiskelijaa myös rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiään. Tavoitteena on oppia tunnistamaan ja arvostamaan kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta sekä kielellisiä oikeuksia omassa arjessa ja laajemmin yhteiskunnassa.

Opiskelussa otetaan huomioon opiskelijoiden lähtökohdat ja kielitaito. Opiskelussa hyödynnetään vaihtelevia opiskeluympäristöjä, kuten kirjastoja, teattereita ja museoita sekä muita kulttuurilaitoksia. Opiskelija hyödyntää opiskelussa myös omaa kieliyhteisöään, omia

kielenkäyttö- ja tekstiympäristöjään sekä kouluyhteisön ja muiden yhteisöjen kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta. Opiskelussa käytetään opiskelijoille riittävän haastavia, merkityksellisiä, kokemuksellisia sekä luovuutta kehittäviä aineistoja ja menetelmiä.

Tavoitteet ja sisällöt on määritelty koko lukiokoulutuksen ajan kaksi opetustuntia viikossa annettavaa saamen kielen opetusta varten. Koulutuksen järjestäjä laatii paikallisen opetussuunnitelman, jolloin opetuksen tavoitteet määritellään ja sisällöt valitaan huomioiden saamen kielen erityispiirteet. Saamen kielen opetussuunnitelmat voidaan laatia myös koulutuksen järjestäjien yhteistyönä.

Opetuksen tehtävä

Saamen kielen opetus ohjaa monipuoliseen itsensä ilmaisemiseen, vuorovaikutustaitojen kehittämiseen, aktiiviseen tiedonhankintaan, tiedon kriittiseen käsittelyyn, tekstien tulkintaan ja eettiseen pohdintaan. Opetuksen tehtävänä on tukea ja kehittää opiskelijan kielitietoisuutta. Opiskelijan arvostus saamen kieltä kohtaan syvenee, ja hän motivoituu kehittämään edelleen saamen kielen taitoaan.

Opetuksessa yhdistyvät kieli-, kirjallisuus- ja kulttuurintutkimuksen ilmiöt. Opiskelijan saamen kielen tuntemus ja monipuolinen käyttö laajenevat, ja hän oppii tuntemaan kielialueensa juuria ja kehittää taitoaan vertailla kielen eri piirteitä muiden osaamiensa kielten kanssa. Opiskelija laajentaa sana- ja käsitevarantoaan ja kehittää monilukutaitoaan. Hän kehittää taitoaan hyödyntää saamenkielisiä tekstejä ja tuottaa tekstejä eri tarkoituksiin. Opiskelijan tuntemus oman kulttuurialueensa kirjallisuudesta, kertomaperinteestä, visuaalisesta kulttuurista, musiikista ja draamasta syvenee.

Opetuksen tavoitteet

Lukiokoulutusta täydentävän saamen kielen opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät opiskelijan vuorovaikutusosaamiseen, tekstien tulkitsemisen taitoihin, tekstien tuottamisen taitoihin sekä kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittymiseen. Tavoitealueittain yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Vuorovaikutusosaaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy tavoitteelliseen, tarkoituksenmukaiseen ja eettiseen vuorovaikutukseen niin esiintymis- kuin ryhmäviestintätilanteissakin sekä osaa analysoida, arvioida ja kehittää omaa vuorovaikutusosaamistaan
- osaa analysoida ja arvioida erilaisia vuorovaikutustilanteita ja -suhteita, niihin liittyviä vuorovaikutusilmiöitä ja -taitoja sekä niihin liittyvää etiikkaa.

Tekstien tulkitseminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa analysoida ja arvioida monimuotoisia tekstejä, kuten asia- ja mediatekstejä, kirjallisuutta ja puhuttuja tekstejä, tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista, ja hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä tekstien analyysissä
- kehittää kauno- ja tietokirjallisuuden tulkitsevan ja elämyksellisen lukemisen taitojaan, syventää ymmärrystään kirjallisuuden keinoista ja hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä kirjallisuuden analyysissä
- osaa kriittisesti arvioida erilaisia tiedonlähteitä sekä niiden tarkoituksiperiä, luotettavuutta ja käytettävyyttä.

Tekstien tuottaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa hyödyntää ja tuottaa monimuotoisia tekstejä tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista, ja osaa ilmaista ja perustella ajatuksiaan sekä käyttää tilanteeseen sopivaa kieltä ja ilmaisutapoja
- hallitsee tekstien tuottamisen prosessin eri vaiheet, osaa reflektoida omia tekstien tuottamisen prosessejaan ja antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä hyödyntää sitä tekstien tuottamisessa
- vahvistaa yleiskielen ja sen normien sekä kirjoitetun ja puhutun kielen konventioiden hallintaa, käyttää lähteitä tarkoituksenmukaisella tavalla sekä ymmärtää ja noudattaa tekijänoikeuksia.

Kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittyminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää kielen ja tiedonalojen kielen merkityksen oppimiselle ja ajattelulle sekä kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden merkityksen identiteeteille
- syventää tietojaan saamen kielen rakenteista, sanavarannosta, eri rekistereistä, ilmaisun keinoista ja sävyistä, niiden luomista merkityksistä sekä kirjallisuudesta ja muista kulttuurituotteista
- tutustuu saamen kielten kokonaisuuteen ja ymmärtää oman asemansa saamen kielen säilyttäjänä.

Arviointi

Arvioinnin tehtävänä on edistää ja tukea oppimista sekä tehdä näkyväksi osaamisen eri ulottuvuuksia ja opiskelijan taitojen karttumista. Palautteen antaminen ja arviointi kytkeytyvät oppimäärän yleisistä tavoitteista johdettuihin moduulikohtaisiin tavoitteisiin. Moduulikohtaiset tavoitteet muodostavat paikallisten opintojaksojen tavoitteet tai yhdistyvät sellaisiksi. Arvioinnin tulee olla monipuolista, avointa, oikeudenmukaista, osallistavaa, kannustavaa ja itsearviointiin ohjaavaa. Oppimisen ja osaamisen arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä, kuten havainnointia ja erilaisia näyttöjä.

Opintojakson aikainen arviointi voi koostua esimerkiksi palautteen antamisesta, itsearvioinnista ja vertaisarvioinnista, jotka tukevat opiskelijaa osaamisensa kehittämisessä oppimisprosessin aikana. Arviointivuorovaikutuksen ja palautteen sekä itsearviointitaitojen avulla opiskelija kehittää käsitystä itsestään puhujana, kuuntelijana sekä tekstien tuottajana ja tulkitsijana.

Opintojakson lopussa tehtävä arviointi perustuu sen sisältämien moduulien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakson tavoitteisiin voi sisältyä moduulien tavoitteiden lisäksi myös paikallisesti määriteltyjä laaja-alaisen osaamisen tavoitteita. Opintojakson alussa tavoitteet kerrotaan opiskelijoille, jotta sekä opettaja että opiskelijat voivat seurata opinnoissa edistymistä. Opintojakson arviointiin vaikuttavat monipuoliset näytöt, kuten kirjalliset, suulliset ja mahdolliset muut tuotokset, sekä aktiivinen työskentely opintojakson aikana. Jos opintojakso koostuu useammasta saman oppimäärän moduulista, annetaan niistä yksi arvosana.

Opinnot

SÄI1 Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa tuottaa, tulkita ja arvioida erilaisia, monimuotoisia saamenkielisiä tekstejä ja niiden rakenteita ja ilmaisutapoja
- rohkaistuu kirjoittajana ja hallitsee kirjoittamisprosessin eri vaiheet
- osaa käyttää muita tekstejä oman kirjoittamisen pohjana
- syventää käsitystä itsestään tekstien tulkitsijana ja tuottajana sekä palautteen antajana ja vastaanottajana.

Keskeiset sisällöt

- keskeiset tekstilajit: kertovat, kuvaavat, ohjaavat, kantaa ottavat ja pohtivat tekstit sekä niiden yhdistelmät
- tekstien kohderyhmät, tekstikokonaisuuden rakentuminen; tekstin tavoitteen, kontekstien, sisällön, rakenteen, ilmaisutapojen ja näkökulmien analyysi
- erilajisten tekstien tuottamisen prosessi yksin ja yhdessä sekä tekstien pohjalta kirjoittaminen, referointi ja kommentointi
- tekstien moniäänisyys ja intertekstuaalisuus
- kielen- ja tekstinhuoltoa

SÄI2 Kieli- ja tekstitietoisuus (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kieli- ja tekstitietoisuuttaan
- syventää ymmärrystään kielestä ja teksteistä merkityksiä rakentavina kokonaisuuksina
- ymmärtää saamen kielten kokonaisuuden maailman kielten joukossa sekä kulttuurikontaktien vaikutuksen.

Keskeiset sisällöt

- saamen kieli ja identiteetti, kielen vaihtelu, kielten vertailu, kielten asema, kielten elinvoimaisuus ja uhanalaisuus
- kielipolitiikka, yksi- ja monikielisyys, kieli-ideologiat, kielenohjailun periaatteet
- monilukutaidon käsite, tekstilajin käsite, laaja tekstikäsite

SÄI3 Vuorovaikutus 1 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- lisää viestintärohkeuttaan ja syventää viestijäkuvaansa sekä käsitystään kielestä ja identiteetistä
- syventää ryhmäviestintätaitojaan ja oppii analysoimaan ja arvioimaan ryhmäviestinnän ilmiöitä
- oppii tarkastelemaan kielen ja nonverbaalisten keinojen merkitystä ja tilanteista vaihtelua eri vuorovaikutustilanteissa.

Keskeiset sisällöt

- oman vuorovaikutusosaamisen reflektointi, palautteen antaminen ja vastaanottaminen, kuuntelutaidot sekä tavoitteellinen ja rakentava osallistuminen ryhmän vuorovaikutukseen
- vuorovaikutustilanteiden analyysi, keskustelun rakentuminen, merkitysneuvottelu, kieli ja nonverbaalinen viestintä
- kieli ja identiteetti sekä kielen tilanteinen vaihtelu

SÄI4 Kirjallisuus 1 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää ja monipuolistaa lukemisen tapojaan
- tuntee saamenkielisen kauno- ja tietokirjallisuuden sekä elokuvan lajeja ja ilmaisukeinoja
- monipuolistaa taitoaan lukea, analysoida ja tulkita saamelaisten tuottamaa tai saamelaisista kertovaa kirjallisuutta tarkoituksenmukaista lähestymistapaa ja käsitteistöä hyödyntäen
- oppii tuntemaan saamelaisten historiaa sekä aineellista ja aineetonta kulttuuriperintöä.

Keskeiset sisällöt

- kirjallisuuden tehtäviä ja lukemisen tapoja, erityisesti elämyksellinen ja kokemuksellinen lukeminen ja kirjoittaminen
- kirjallisuuden keskeisiä lajeja, ilmaisukeinoja ja analyysin käsitteitä
- kertomus ja kertomuksellisuus kauno- ja tietokirjallisuudessa, myyttiset kertomukset, joiku ja lauluperinne
- monimuotoisten tekstien kerronta, esimerkiksi teatteriesityksen, elokuvan ja musiikin kerronta

SÄI5 Tekstien tulkinta 1 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää kriittistä lukutaitoaan, erityisesti medialukutaitoaan
- oppii tulkitsemaan monimuotoisia saamenkielisiä tekstejä ja analysoimaan niiden ilmaisutapoja sekä vuorovaikutusta, myös saamelaisuuden näkökulmasta
- ymmärtää median toimintatapoja, median merkityksen identiteettien rakentumisessa ja median roolin yhteiskunnallisena vaikuttajana
- osaa perustella monipuolisesti näkemyksiään, ymmärtää toisen esittämiä perusteluja ja osaa arvioida niitä sekä osaa suhtautua rakentavasti eriäviin näkemyksiin.

Keskeiset sisällöt

- sananvapaus, mediakritiikki, mediaetiikka
- vaikuttamisen kielelliset ja audiovisuaaliset keinot sekä argumentoinnin tavat ja retoriset keinot
- tekstien ideologisuuden tunnistaminen, mielipiteen ja tutkimustiedon erot, vähemmistöjen ja vähemmistökielien näkyvyys mediassa
- lähdekritiikki, tiedonhankinta ja tiedonhallinta, tekijänoikeudet
- puhuttujen ja kirjoitettujen kantaa ottavien ja vaikuttavien tekstien analysointia ja tuottamista

SÄI6 Kirjoittaminen 1 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- rohkaistuu kirjoittajana ja syventää saamenkielisen kirjoitusprosessin hallinnan taitojaan
- osaa käyttää muita saamenkielisiä tekstejä oman kirjoittamisen pohjana ja arvioida tekstien luotettavuutta
- syventää käsitystään tekstin rakenteen, kielen ja ilmaisutapojen vaikutuksesta tekstin merkityksiin.

Keskeiset sisällöt

- kirjoittaminen prosessina: ideointi, aiheen rajaaminen sekä näkökulman valinta; jäsentely, muokkaaminen ja viimeistely; palautteen antaminen ja vastaanottaminen
- tekstien pohjalta kirjoittaminen, kielen- ja tekstinhuolto
- tekstin omaäänisyyttä tukevia sanataideharjoituksia

SÄI7 Vuorovaikutus 2 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- lisää esiintymisrohketta ja ymmärrystä esiintymisjännityksestä
- kehittää esiintymistaitojaan sekä kykyään tuottaa erilaisia puhuttuja tekstejä myös digitaalisissa ympäristöissä
- syventää kykyään analysoida ja arvioida puhuttuja tekstejä ja audiovisuaalista viestintää.

Keskeiset sisällöt

- esiintymisjännitys ja vireystila, esiintymisen vuorovaikutteisuus ja yleisön vastuu
- saamenkielisen vuorovaikutuksen erityispiirteet
- puheenvuoron rakentaminen ja esittäminen yksin, ryhmässä tai audiovisuaalisena tekstinä; kohdentamisen, kontaktin, havainnollistamisen ja ilmaisun taidot
- vuorovaikutustaidot ja -etiikka eri viestintäkanavissa, esimerkiksi sosiaalisessa mediassa
- puhuttujen ja audiovisuaalisten tekstien analysointi ja arviointi

SÄI8 Kirjallisuus 2 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- lisää saamenkielisen kirjallisuuden tuntemustaan ja oppii tarkastelemaan kaunokirjallisuutta myös osana muuttuvaa yhteiskuntaa
- ymmärtää eri kontekstien merkityksen kirjallisuuden tulkinnassa
- osaa analysoida kotimaista ja ulkomaista saamelaisien tuottamaa tai saamelaisista kertovaa kirjallisuutta ja muuta taidetta osana kulttuurikontekstia.

Keskeiset sisällöt

- saamenkielisen kirjallisuuden tutkimista eri konteksteissaan: tekijän ja lajin konteksti, historiallinen ja kulttuurinen konteksti, poliittinen ja yhteiskunnallinen konteksti
- tekstien tarkastelua eri näkökulmista, kuten ihmiskuvan, identiteettien, maailmankuvan sekä arvo- ja aatemaailman muutosten näkökulmasta
- saamenkielinen, saamelaisien tuottama ja saamelaisista kertova kirjallisuus monimuotoisena, moniäänisenä ja monikielisenä ilmiönä

Todistukset

Opiskelijalle annetaan osallistumistodistus lukiokoulutusta täydentävän saamen kielen opiskelusta. Todistukseen merkitään opetettava kieli, opetuksen laajuus ja sanallinen arvio tai numeroarvosana koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla. Muuten noudatetaan lukion opetussuunnitelman perusteiden määräyksiä todistuksiin merkittävistä tiedoista.

8.4. Ohje: Lukiokoulutusta täydentävän romanikielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi

7.11. OPH-2265-2019

Opetushallitus antaa liitteenä olevan ohjeen lukiokoulutusta täydentävän romanikielen opetuksen tavoitteista, keskeisistä sisällöistä ja opiskelijan oppimisen arvioinnista. Ohje koskee erillisrahoitettuna järjestettävää lukiokoulutusta täydentävää romanikielen opetusta (opetusministeriön asetus vieraskielisten sekä saamenkielisten ja romanikielisten oppilaiden täydentävään opetukseen perusopetuksessa ja lukiokoulutuksessa myönnettävän valtionavustuksen perusteista 1777/2009).

Tämä ohje korvaa Lukion opetussuunnitelman perusteiden 2015 (Opetushallituksen määräys 60/011/2015) liitteenä 4 olevan ohjeen.

Opetus järjestetään tämän ohjeen mukaisesti 1.8.2021 lukien.

	Pääjohtaja	Olli-Pekka Heinonen
	Opetusneuvos	Petri Lehikoinen

8.4.1. Lukiokoulutusta täydentävän romanikielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi

Opetushallituksen ohje nro 2265-2019.

Suomen perustuslain mukaan jokaisella Suomessa asuvalla on oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan. Romanikielen opetuksen tarkoituksena on tukea opiskelijan aktiivista monikielisyyttä sekä kiinnostusta kielitaidon elinikäiseen kehittämiseen. Romanikielen opetus tukee opiskelijan osallisuutta sekä oman kieli- ja kulttuuriyhteisönsä että suomalaisen kieli- ja kulttuuriyhteisön aktiivisena ja tasapainoisena jäsenenä ja globaalina toimijana. Romanikielen opetuksessa tehdään yhteistyötä suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän ja muiden oppiaineiden opetuksen kanssa.

Kielikasvatus vahvistaa opiskelijan kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä, monilukutaidon kehittymistä sekä sosiaalistumista kieliyhteisöön. Kielikasvatus auttaa opiskelijaa myös rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiään. Tavoitteena on oppia tunnistamaan ja arvostamaan kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta sekä kielellisiä oikeuksia omassa arjessa ja laajemmin yhteiskunnassa.

Opiskelussa otetaan huomioon opiskelijoiden lähtökohdat ja kielitaito. Opiskelussa hyödynnetään vaihtelevia opiskeluympäristöjä, kuten kirjastoja, teattereita ja museoita sekä muita kulttuurilaitoksia. Opiskelija hyödyntää opiskelussa myös omaa kieliyhteisöään, omia kielenkäyttö- ja tekstiympäristöjään sekä kouluyhteisön ja muiden yhteisöjen kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta. Opiskelussa käytetään opiskelijoille riittävän haastavia, merkityksellisiä, kokemuksellisia sekä luovuutta kehittäviä aineistoja ja menetelmiä.

Tavoitteet ja sisällöt on määritelty koko lukiokoulutuksen ajan kaksi opetustuntia viikossa annettavaa romanikielen opetusta varten. Koulutuksen järjestäjä laatii paikallisen opetussuunnitelman, jolloin opetuksen tavoitteet määritellään ja sisällöt valitaan huomioiden

romanikielen erityispiirteet. Romanikielen opetussuunnitelmat voidaan laatia myös koulutuksen järjestäjien yhteistyönä.

Opetuksen tehtävä

Romanikielen opetus ohjaa monipuoliseen itsensä ilmaisemiseen, vuorovaikutustaitojen kehittämiseen, aktiiviseen tiedonhankintaan, tiedon kriittiseen käsittelyyn, tekstien tulkintaan ja eettiseen pohdintaan. Opetuksen tehtävänä on tukea ja kehittää opiskelijan kielitietoisuutta. Opiskelijan arvostus romanikieltä kohtaan syvenee, ja hän motivoituu kehittämään edelleen romanikielen taitoaan.

Opetuksessa yhdistyvät kieli-, kirjallisuus- ja kulttuurintutkimuksen ilmiöt. Opiskelijan romanikielen tuntemus ja monipuolinen käyttö laajenevat, ja hän oppii tuntemaan kielialueensa juuria ja kehittää taitoaan vertailla kielen eri piirteitä muiden osaamiensa kielten kanssa. Opiskelija laajentaa sana- ja käsitevarantoaan ja kehittää monilukutaitoaan. Opiskelija kehittää taitoaan hyödyntää romanikielisiä tekstejä ja tuottaa tekstejä eri tarkoituksiin. Opiskelijan tuntemus oman kulttuurinsa kirjallisuudesta, kertomaperinteestä, visuaalisesta kulttuurista, musiikista ja draamasta syvenee.

Opetuksen tavoitteet

Lukiokoulutusta täydentävän romanikielen opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät opiskelijan vuorovaikutusosaamiseen, tekstien tulkitsemisen taitoihin, tekstien tuottamisen taitoihin sekä kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittymiseen. Tavoitealueittain yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Vuorovaikutusosaaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy tavoitteelliseen, tarkoituksenmukaiseen ja eettiseen vuorovaikutukseen niin esiintymis- kuin ryhmäviestintätilanteissakin sekä osaa analysoida, arvioida ja kehittää omaa vuorovaikutusosaamistaan
- osaa analysoida ja arvioida erilaisia vuorovaikutustilanteita ja -suhteita, niihin liittyviä vuorovaikutusilmiöitä ja -taitoja sekä niihin liittyvää etiikkaa.

Tekstien tulkitseminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa analysoida ja arvioida monimuotoisia tekstejä, kuten asia- ja mediatekstejä, kirjallisuutta ja puhuttuja tekstejä, tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista, ja hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä tekstien analyysissä
- kehittää kauno- ja tietokirjallisuuden tulkitsevan ja elämyksellisen lukemisen taitojaan, syventää ymmärrystään kirjallisuuden keinoista ja hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä kirjallisuuden analyysissä
- osaa kriittisesti arvioida erilaisia tiedonlähteitä sekä niiden tarkoituksiperiä, luotettavuutta ja käytettävyyttä.

Tekstien tuottaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa hyödyntää ja tuottaa monimuotoisia tekstejä tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista, ja osaa ilmaista ja perustella ajatuksiaan sekä käyttää tilanteeseen sopivaa kieltä ja ilmaisutapoja

- hallitsee tekstien tuottamisen prosessin eri vaiheet, osaa reflektoida omia tekstin tuottamisen prosessejaan ja antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä hyödyntää sitä tekstien tuottamisessa
- vahvistaa yleiskielen, standardisoidun romanikielen ja sen normien sekä kirjoitetun ja puhutun kielen konventioiden hallintaa, käyttää lähteitä tarkoituksenmukaisella tavalla sekä ymmärtää ja noudattaa tekijänoikeuksia.

Kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittyminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää kielen ja tiedonalojen kielen merkityksen oppimiselle ja ajattelulle sekä kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden merkityksen identiteeteille
- syventää tietoaan Suomen romanikielen rakenteista, sanavarannosta, eri rekistereistä, ilmaisun keinoista ja sävyistä, niiden luomista merkityksistä sekä kirjallisuudesta ja muista kulttuurituotteista
- tutustuu eri puolilla maailmaa puhuttaviin romanikielen murteisiin ja ymmärtää oman asemansa Suomen romanikielen säilyttäjänä.

Arviointi

Arvioinnin tehtävänä on edistää ja tukea oppimista sekä tehdä näkyväksi osaamisen eri ulottuvuuksia ja opiskelijan taitojen karttumista. Palautteen antaminen ja arviointi kytkeytyvät oppimäärän yleisistä tavoitteista johdettuihin moduulikohtaisiin tavoitteisiin. Moduulikohtaiset tavoitteet muodostavat paikallisten opintojaksojen tavoitteet tai yhdistyvät sellaisiksi. Arvioinnin tulee olla monipuolista, avointa, oikeudenmukaista, osallistavaa, kannustavaa ja itsearviointiin ohjaavaa. Oppimisen ja osaamisen arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä, kuten havainnointia ja erilaisia näyttöjä.

Opintojakson aikainen arviointi voi koostua esimerkiksi palautteen antamisesta, itsearvioinnista ja vertaisarvioinnista, jotka tukevat opiskelijaa osaamisensa kehittämisessä oppimisprosessin aikana. Arviointivuorovaikutuksen ja palautteen sekä itsearviointitaitojen avulla opiskelija kehittää käsitystä itsestään puhujana, kuuntelijana sekä tekstien tuottajana ja tulkitsijana.

Opintojakson lopussa tehtävä arviointi perustuu sen sisältämien moduulien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakson tavoitteisiin voi sisältyä moduulien tavoitteiden lisäksi myös paikallisesti määriteltyjä laaja-alaisen osaamisen tavoitteita. Opintojakson alussa tavoitteet kerrotaan opiskelijoille, jotta sekä opettaja että opiskelijat voivat seurata opinnoissa edistymistä. Opintojakson arviointiin vaikuttavat monipuoliset näytöt, kuten kirjalliset, suulliset ja mahdolliset muut tuotokset, sekä aktiivinen työskentely opintojakson aikana. Jos opintojakso koostuu useammasta saman oppimäärän moduulista, annetaan niistä yksi arvosana.

Opinnot

RÄI1 Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa tuottaa, tulkita ja arvioida erilaisia, monimuotoisia romanikielisiä tekstejä ja niiden rakenteita ja ilmaisutapoja
- rohkaistuu kirjoittajana ja hallitsee kirjoittamisprosessin eri vaiheet
- osaa käyttää muita tekstejä oman kirjoittamisen pohjana
- syventää käsitystä itsestään tekstien tulkitsijana ja tuottajana sekä palautteen antajana ja vastaanottajana.

Keskeiset sisällöt

- keskeiset tekstilajit: kertovat, kuvaavat, ohjaavat, kantaa ottavat ja pohtivat tekstit sekä niiden yhdistelmät
- tekstien kohderyhmät, tekstikokonaisuuden rakentuminen; tekstin tavoitteen, kontekstien, sisällön, rakenteen, ilmaisutapojen ja näkökulmien analyysi
- erilajisten tekstien tuottamisen prosessi yksin ja yhdessä sekä tekstien pohjalta kirjoittaminen, referointi ja kommentointi
- tekstien moniäänisyys ja intertekstuaalisuus
- kielen- ja tekstinhuoltoa

RÄI2 Kieli- ja tekstitietoisuus (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kieli- ja tekstitietoisuuttaan
- syventää ymmärrystään kielestä ja teksteistä merkityksiä rakentavina kokonaisuuksina
- ymmärtää romanikielen kokonaisuuden maailman kielten joukossa sekä kulttuurikontaktien vaikutuksen.

Keskeiset sisällöt

- romanikieli ja identiteetti, kielen vaihtelu, kielten vertailu, kielten asema, kielten elinvoimaisuus ja uhanalaisuus
- kielipolitiikka, yksi- ja monikielisyys, kieli-ideologiat, kielenohjailun periaatteet
- monilukutaidon käsite, tekstilajin käsite, laaja tekstikäsitys

RÄI3 Vuorovaikutus 1 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- lisää viestintärohkeuttaan ja syventää viestijäkuvaansa sekä käsitystään kielestä ja identiteetistä
- syventää ryhmäviestintätaitojaan ja oppii analysoimaan ja arvioimaan ryhmäviestinnän ilmiöitä
- oppii tarkastelemaan kielen ja nonverbaalisten keinojen merkitystä ja tilanteista vaihtelua eri vuorovaikutustilanteissa.

Keskeiset sisällöt

- oman vuorovaikutusosaamisen reflektointi, palautteen antaminen ja vastaanottaminen, kuuntelutaidot sekä tavoitteellinen ja rakentava osallistuminen ryhmän vuorovaikutukseen
- vuorovaikutustilanteiden analyysi, keskustelun rakentuminen, merkitysneuvottelu, kieli ja nonverbaalinen viestintä
- kieli ja identiteetti sekä kielen tilanteinen vaihtelu

RÄI4 Kirjallisuus 1 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää ja monipuolistaa lukemisen tapojaan
- tuntee romanikielisen kauno- ja tietokirjallisuuden sekä elokuvan lajeja ja ilmaisukeinoja

- monipuolistaa taitoaan lukea, analysoida ja tulkita romanien tuottamaa tai romaneista kertovaa kirjallisuutta tarkoituksenmukaista lähestymistapaa ja käsitteistöä hyödyntäen
- oppii tuntemaan romanien historiaa sekä aineellista ja aineetonta kulttuuriperintöä.

Keskeiset sisällöt

- kirjallisuuden tehtäviä ja lukemisen tapoja, erityisesti elämyksellinen ja kokemuksellinen lukeminen ja kirjoittaminen
- kirjallisuuden keskeisiä lajeja, ilmaisukeinoja ja analyysin käsitteitä
- kertomus ja kertomuksellisuus kauno- ja tietokirjallisuudessa, myyttiset kertomukset, laululyriikka
- monimuotoisten tekstien kerronta, esimerkiksi teatteriesityksen, elokuvan ja musiikin kerronta

RÄI5 Tekstien tulkinta 1 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää kriittistä lukutaitoaan, erityisesti medialukutaitoaan
- oppii tulkitsemaan monimuotoisia romanikielisiä tekstejä ja analysoimaan niiden ilmaisutapoja sekä vuorovaikutusta, myös romanikulttuurin näkökulmasta
- ymmärtää median toimintatapoja, median merkityksen identiteettien rakentumisessa ja median roolin yhteiskunnallisena vaikuttajana
- osaa perustella monipuolisesti näkemyksiään, ymmärtää toisen esittämiä perusteluja ja osaa arvioida niitä sekä osaa suhtautua rakentavasti eriäviin näkemyksiin.

Keskeiset sisällöt

- sananvapaus, mediakritiikki, mediaetiikka
- vaikuttamisen kielelliset ja audiovisuaaliset keinot sekä argumentoinnin tavat ja retoriset keinot
- tekstien ideologisuuden tunnistaminen, mielipiteen ja tutkimustiedon erot, vähemmistöjen ja vähemmistökielten näkyvyys mediassa
- lähdekritiikki, tiedonhankinta ja tiedonhallinta, tekijänoikeudet
- puhuttujen ja kirjoitettujen kantaa ottavien ja vaikuttavien tekstien analysointia ja tuottamista

RÄI6 Kirjoittaminen 1 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- rohkaistuu kirjoittajana ja syventää romanikielisen kirjoitusprosessin hallinnan taitojaan
- osaa käyttää muita romanikielisiä tekstejä oman kirjoittamisen pohjana ja arvioida tekstien luotettavuutta
- syventää käsitystään tekstin rakenteen, kielen ja ilmaisutapojen vaikutuksesta tekstin merkityksiin.

Keskeiset sisällöt

- kirjoittaminen prosessina: ideointi, aiheen rajaaminen sekä näkökulman valinta; jäsentely, muokkaaminen ja viimeistely; palautteen antaminen ja vastaanottaminen
- tekstien pohjalta kirjoittaminen, kielen- ja tekstinhuoltoa
- tekstin omaäänisyyttä tukevia sanataideharjoituksia

RÄI7 Vuorovaikutus 2 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- lisää esiintymisrohkeuttaan ja ymmärrystään esiintymisjännityksestä
- kehittää esiintymistaitojaan ja kykyään tuottaa erilaisia puhuttuja tekstejä myös digitaalisissa ympäristöissä
- syventää kykyään analysoida ja arvioida puhuttuja tekstejä ja audiovisuaalista viestintää.

Keskeiset sisällöt

- esiintymisjännitys ja vireystila, esiintymisen vuorovaikutteisuus ja yleisön vastuu
- romanikielisen vuorovaikutuksen erityispiirteet
- puheenvuoron rakentaminen ja esittäminen yksin, ryhmässä tai audiovisuaalisena tekstinä; kohdentamisen, kontaktin, havainnollistamisen ja ilmaisun taidot
- vuorovaikutustaidot ja -etiikka eri viestintäkanavissa, esimerkiksi sosiaalisessa mediassa
- puhuttujen ja audiovisuaalisten tekstien analysointi ja arviointi

RÄI8 Kirjallisuus 2 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- lisää romanikielisen kirjallisuuden tuntemustaan ja oppii tarkastelemaan kaunokirjallisuutta myös osana muuttuvaa yhteiskuntaa
- ymmärtää eri kontekstien merkityksen kirjallisuuden tulkinnassa
- osaa analysoida kotimaista ja ulkomaista romanien tuottamaa tai romaneista kertovaa kirjallisuutta ja muuta taidetta osana kulttuurikontekstia.

Keskeiset sisällöt

- romanikielisen kirjallisuuden tutkimista eri konteksteissaan: tekijän ja lajin konteksti, historiallinen ja kulttuurinen konteksti, poliittinen ja yhteiskunnallinen konteksti
- tekstien tarkastelua eri näkökulmista, kuten ihmiskuvan, identiteettien, maailmankuvan sekä arvo- ja aatemaailman muutosten näkökulmasta
- romanikielinen, romanien tuottama ja romaneista kertova kirjallisuus monimuotoisena, moniäänisenä ja monikielisenä ilmiönä

Todistukset

Opiskelijalle annetaan osallistumistodistus lukiokoulutusta täydentävän romanikielen opiskelusta. Todistukseen merkitään opetettava kieli, opetuksen laajuus ja sanallinen arvio tai numeroarvosana koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla. Muuten noudatetaan lukion opetussuunnitelman perusteiden määräyksiä todistuksiin merkittävistä tiedoista.

8.5. Ohje: Lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi

7.11.2019 OPH-2266-2019

Opetushallitus antaa liitteenä olevan ohjeen lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tavoitteista, keskeisistä sisällöistä ja opiskelijan oppimisen arvioinnista. Ohje koskee erillisrahoitettuna järjestettävää lukiokoulutusta täydentävää opiskelijan oman äidinkielen opetusta (opetusministeriön asetus vieraskielisten sekä saamenkielisten ja romanikielisten oppilaiden täydentävään opetukseen perusopetuksessa ja lukiokoulutuksessa myönnettävän valtionavustuksen perusteista 1777/2009).

Tämä ohje korvaa Lukion opetussuunnitelman perusteiden 2015 (Opetushallituksen määräys 60/011/2015) liitteenä 5 olevan ohjeen.

Opetus järjestetään tämän ohjeen mukaisesti 1.8.2021 lukien.

	Pääjohtaja	Olli-Pekka Heinonen
	Opetusneuvos	Petri Lehikoinen

8.5.1. Lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi

Opetushallituksen ohje nro 2266-2019.

Suomen perustuslain mukaan jokaisella Suomessa asuvalla on oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan. Opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tarkoituksena on tukea opiskelijan aktiivista monikielisyttä sekä kiinnostusta kielitaidon elinikäiseen kehittämiseen. Opiskelijan oman äidinkielen opetus tukee opiskelijan osallisuutta sekä oman kieli- ja kulttuuriyhteisönsä että suomalaisen kieli- ja kulttuuriyhteisön aktiivisena ja tasapainoisena jäsenenä ja globaalina toimijana. Opiskelijan oman äidinkielen opetuksessa tehdään yhteistyötä suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän ja muiden oppiaineiden opetuksen kanssa.

Kielikasvatus vahvistaa opiskelijan kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä, monilukutaidon kehittymistä sekä sosiaalistumista kieliyhteisöön. Kielikasvatus auttaa opiskelijaa myös rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiään. Tavoitteena on oppia tunnistamaan ja arvostamaan kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta sekä kielellisiä oikeuksia omassa arjessa ja laajemmin yhteiskunnassa.

Opiskelussa otetaan huomioon opiskelijoiden lähtökohdat ja kielitaito. Opiskelussa hyödynnetään vaihtelevia opiskeluympäristöjä, kuten kirjastoja, teattereita ja museoita sekä muita kulttuurilaitoksia. Opiskelija hyödyntää opiskelussa myös omaa kieliyhteisöään, omia kielenkäyttö- ja tekstiympäristöjään sekä kouluyhteisön ja muiden yhteisöjen kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta. Opiskelussa käytetään opiskelijoille riittävän haastavia, merkityksellisiä, kokemuksellisia sekä luovuutta kehittäviä aineistoja ja menetelmiä.

Tämä ohje on laadittu kaikille niille kielille, joita opetetaan opiskelijan omana äidinkielenä. Tavoitteet ja sisällöt on määritelty koko lukiokoulutuksen ajan kaksi opetustuntia viikossa annettavaa opiskelijan oman äidinkielen opetusta varten. Koulutuksen järjestäjä laatii paikallisen opetussuunnitelman, jolloin opetuksen tavoitteet määritellään ja sisällöt valitaan huomioiden opetettavan kielen erityispiirteet, muun muassa kirjoitusjärjestelmä. Opetussuunnitelma voidaan laatia myös koulutuksen järjestäjien yhteistyönä.

Opetuksen tehtävä

Opiskelijan oman äidinkielen opetus ohjaa monipuoliseen itsensä ilmaisemiseen, vuorovaikutustaitojen kehittämiseen, aktiiviseen tiedonhankintaan, tiedon kriittiseen käsittelyyn, tekstien tulkintaan ja eettiseen pohdintaan. Opetuksen tehtävänä on tukea ja kehittää opiskelijan kielitietoisuutta. Opiskelijan arvostus omaa äidinkieltään kohtaan syvenee, ja hän motivoituu kehittämään edelleen omaa äidinkielen taitoaan.

Opetuksessa yhdistyvät kieli-, kirjallisuus- ja kulttuurintutkimuksen ilmiöt. Opiskelijan oman äidinkielen tuntemus ja monipuolinen käyttö laajenevat, ja hän oppii tuntemaan kielialueensa juuria ja kehittää taitoaan vertailla kielen eri piirteitä muiden osaamiensa kielten kanssa. Opiskelija laajentaa sana- ja käsitevarantoaan ja kehittää monilukutaitoaan. Hän kehittää taitoaan hyödyntää omakielisiä tekstejä ja tuottaa tekstejä eri tarkoituksiin. Opiskelijan tuntemus oman kulttuurialueensa kirjallisuudesta, kertomaperinteestä, visuaalisesta kulttuurista, musiikista ja draamasta syvenee.

Opetuksen tavoitteet

Lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät opiskelijan vuorovaikutusosaamiseen, tekstien tulkitsemisen taitoihin, tekstien tuottamisen taitoihin sekä kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittymiseen. Tavoitealueittain yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Vuorovaikutusosaaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy tavoitteelliseen, tarkoituksenmukaiseen ja eettiseen vuorovaikutukseen niin esiintymis- kuin ryhmäviestintätilanteissakin sekä osaa analysoida, arvioida ja kehittää omaa vuorovaikutusosaamistaan
- osaa analysoida ja arvioida erilaisia vuorovaikutustilanteita ja -suhteita, niihin liittyviä vuorovaikutusilmiöitä ja -taitoja sekä niihin liittyvää etiikkaa.

Tekstien tulkitseminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa analysoida ja arvioida monimuotoisia tekstejä, kuten asia- ja mediatekstejä, kirjallisuutta ja puhuttuja tekstejä, tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista, ja hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä tekstien analyysissä
- kehittää kauno- ja tietokirjallisuuden tulkitsevan ja elämyksellisen lukemisen taitojaan, syventää ymmärrystään kirjallisuuden keinoista ja hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä kirjallisuuden analyysissä
- osaa kriittisesti arvioida erilaisia tiedonlähteitä sekä niiden tarkoituksiperiä, luotettavuutta ja käytettävyyttä.

Tekstien tuottaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa hyödyntää ja tuottaa monimuotoisia tekstejä tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista, ja osaa ilmaista ja perustella ajatuksiaan sekä käyttää tilanteeseen sopivaa kieltä ja ilmaisutapoja
- hallitsee tekstien tuottamisen prosessin eri vaiheet, osaa reflektoida omia tekstin tuottamisen prosessejaan ja antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä hyödyntää sitä tekstien tuottamisessa
- vahvistaa yleiskielen ja sen normien sekä kirjoitetun ja puhutun kielen konventioiden hallintaa, käyttää lähteitä tarkoituksenmukaisella tavalla sekä ymmärtää ja noudattaa tekijänoikeuksia.

Kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittyminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää kielen ja tiedonalojen kielen merkityksen oppimiselle ja ajattelulle sekä kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden merkityksen identiteeteille
- syventää tietojaan oman äidinkielen rakenteista, sanavarannosta, eri rekistereistä, ilmaisun keinoista ja sävyistä, niiden luomista merkityksistä sekä kirjallisuudesta ja muista kulttuurituotteista.

Arviointi

Arvioinnin tehtävänä on edistää ja tukea oppimista sekä tehdä näkyväksi osaamisen eri ulottuvuuksia ja opiskelijan taitojen karttumista. Palautteen antaminen ja arviointi kytkeytyvät oppimäärän yleisistä tavoitteista johdettuihin moduulikohtaisiin tavoitteisiin. Moduulikohtaiset tavoitteet muodostavat paikallisten opintojaksojen tavoitteet tai yhdistyvät sellaisiksi. Arvioinnin tulee olla monipuolista, avointa, oikeudenmukaista, osallistavaa, kannustavaa ja itsearviointiin ohjaavaa. Oppimisen ja osaamisen arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä, kuten havainnointia ja erilaisia näyttöjä.

Opintojakson aikainen arviointi voi koostua esimerkiksi palautteen antamisesta, itsearvioinnista ja vertaisarvioinnista, jotka tukevat opiskelijaa osaamisensa kehittämisessä oppimisprosessin aikana. Arviointivuorovaikutuksen ja palautteen sekä itsearviointitaitojen avulla opiskelija kehittää käsitystä itsestään puhujana, kuuntelijana sekä tekstien tuottajana ja tulkitsijana.

Opintojakson lopussa tehtävä arviointi perustuu sen sisältämien moduulien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakson tavoitteisiin voi sisältyä moduulien tavoitteiden lisäksi myös paikallisesti määriteltäviä laaja-alaisen osaamisen tavoitteita. Opintojakson alussa tavoitteet kerrotaan opiskelijoille, jotta sekä opettaja että opiskelijat voivat seurata opinnoissa edistymistä. Opintojakson arviointiin vaikuttavat monipuoliset näytöt, kuten kirjalliset, suulliset ja mahdolliset muut tuotokset, sekä aktiivinen työskentely opintojakson aikana. Jos opintojakso koostuu useammasta saman oppimäärän moduulista, annetaan niistä yksi arvosana.

Opinnot

OÄI1 Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa tuottaa, tulkita ja arvioida erilaisia, monimuotoisia tekstejä ja niiden rakenteita ja ilmaisutapoja
- rohkaistuu kirjoittajana ja hallitsee kirjoittamisprosessin eri vaiheet
- osaa käyttää muita tekstejä oman kirjoittamisen pohjana
- syventää käsitystä itsestään tekstien tulkitsijana ja tuottajana sekä palautteen antajana ja vastaanottajana.

Keskeiset sisällöt

- keskeiset tekstilajit: kertovat, kuvaavat, ohjaavat, kantaa ottavat ja pohtivat tekstit sekä niiden yhdistelmät
- tekstien kohderyhmät, tekstikokonaisuuden rakentuminen; tekstin tavoitteen, kontekstien, sisällön, rakenteen, ilmaisutapojen ja näkökulmien analyysi
- erilaisten tekstien tuottamisen prosessi yksin ja yhdessä sekä tekstien pohjalta kirjoittaminen, referointi ja kommentointi
- tekstien moniäänisyys ja intertekstuaalisuus

- kielen- ja tekstinhuoltoa

OÄI2 Kieli- ja tekstitietoisuus (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kieli- ja tekstitietoisuuttaan
- syventää ymmärrystään omasta äidinkielestä ja teksteistä merkityksiä rakentavina kokonaisuuksina.

Keskeiset sisällöt

- äidinkieli ja identiteetti, kielen vaihtelu, kielten vertailu, kielten asema, kielten elinvoimaisuus ja uhanalaisuus
- kielipolitiikka, yksi- ja monikielisyys, kieli-ideologiat, kielenohjailun periaatteet
- monilukutaidon käsite, tekstilajin käsite, laaja tekstikäsitte

OÄI3 Vuorovaikutus 1 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- lisää viestintärohketta ja syventää viestijäkuvaansa sekä käsitystään kielestä ja identiteetistä
- syventää ryhmäviestintätaitojaan ja oppii analysoimaan ja arvioimaan ryhmäviestinnän ilmiöitä
- oppii tarkastelemaan kielen ja nonverbaalisten keinojen merkitystä ja tilanteista vaihtelua eri vuorovaikutustilanteissa.

Keskeiset sisällöt

- oman vuorovaikutusosaamisen reflektointi, palautteen antaminen ja vastaanottaminen, kuuntelutaidot sekä tavoitteellinen ja rakentava osallistuminen ryhmän vuorovaikutukseen
- vuorovaikutustilanteiden analyysi, keskustelun rakentuminen, merkitysneuvottelu, kieli ja nonverbaalinen viestintä
- kieli ja identiteetti sekä kielen tilanteinen vaihtelu

OÄI4 Kirjallisuus 1 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää ja monipuolistaa lukemisen tapojaan
- tuntee omakielisen kauno- ja tietokirjallisuuden sekä elokuvan lajeja ja ilmaisukeinoja
- monipuolistaa taitoaan lukea, analysoida ja tulkita monimuotoista kirjallisuutta tarkoituksenmukaista lähestymistapaa ja käsitteistöä hyödyntäen
- oppii tuntemaan omaa aineellista ja aineetonta kulttuuriperintöä.

Keskeiset sisällöt

- kirjallisuuden tehtäviä ja lukemisen tapoja, erityisesti elämyksellinen ja kokemuksellinen lukeminen ja kirjoittaminen
- kirjallisuuden keskeisiä lajeja, ilmaisukeinoja ja analyysin käsitteitä
- kertomus ja kertomuksellisuus kauno- ja tietokirjallisuudessa

- monimuotoisten tekstien kerronta, esimerkiksi teatteriesityksen, elokuvan ja musiikin kerronta

OÄI5 Tekstien tulkinta 1 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää kriittistä lukutaitoaan, erityisesti medialukutaitoaan
- oppii tulkitsemaan monimuotoisia tekstejä ja analysoimaan niiden ilmaisutapoja sekä vuorovaikutusta
- ymmärtää median toimintatapoja, median merkityksen identiteettien rakentumisessa ja median roolin yhteiskunnallisena vaikuttajana
- osaa perustella monipuolisesti näkemyksiään, ymmärtää toisen esittämiä perusteluja ja osaa arvioida niitä sekä osaa suhtautua rakentavasti eriäviin näkemyksiin.

Keskeiset sisällöt

- sananvapaus, mediakritiikki, mediaetiikka
- vaikuttamisen kielelliset ja audiovisuaaliset keinot sekä argumentoinnin tavat ja retoriset keinot
- tekstien ideologisuuden tunnistaminen, mielipiteen ja tutkimustiedon erot, vähemmistöjen ja vähemmistökielten näkyvyys mediassa
- lähdekritiikki, tiedonhankinta ja tiedonhallinta, tekijänoikeudet
- puhuttujen ja kirjoitettujen kantaa ottavien ja vaikuttavien tekstien analysointia ja tuottamista

OÄI6 Kirjoittaminen 1 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- rohkaistuu kirjoittajana ja syventää omakielisen kirjoitusprosessin hallinnan taitojaan
- osaa käyttää muita omakielisiä tekstejä oman kirjoittamisen pohjana ja arvioida tekstien luotettavuutta
- syventää käsitystään tekstin rakenteen, kielen ja ilmaisutapojen vaikutuksesta tekstin merkityksiin.

Keskeiset sisällöt

- kirjoittaminen prosessina: ideointi, aiheen rajaaminen sekä näkökulman valinta; jäsentely, muokkaaminen ja viimeistely; palautteen antaminen ja vastaanottaminen
- tekstien pohjalta kirjoittaminen, kielen- ja tekstinhuoltoa
- tekstin omaäänisyyttä tukevia sanataideharjoituksia

OÄI7 Vuorovaikutus 2 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- lisää esiintymisroheuttaan ja ymmärrystään esiintymisjännityksestä
- kehittää esiintymistaitojaan ja kykyään tuottaa erilaisia puhuttuja tekstejä myös digitaalisissa ympäristöissä
- syventää kykyään analysoida ja arvioida puhuttuja tekstejä ja audiovisuaalista viestintää.

Keskeiset sisällöt

- esiintymisjännitys ja vireystila, esiintymisen vuorovaikutteisuus ja yleisön vastuu
- puheenvuoron rakentaminen ja esittäminen yksin, ryhmässä tai audiovisuaalisena tekstinä; kohdentamisen, kontaktin, havainnollistamisen ja ilmaisun taidot
- vuorovaikutustaidot ja -etiikka eri viestintäkanavissa, esimerkiksi sosiaalisessa mediassa
- puhuttujen ja audiovisuaalisten tekstien analysointi ja arviointi

OÄI8 Kirjallisuus 2 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- lisää omakielisen kirjallisuuden tuntemustaan ja oppii tarkastelemaan kaunokirjallisuutta myös osana muuttuvaa yhteiskuntaa
- ymmärtää eri kontekstien merkityksen kirjallisuuden tulkinnassa.

Keskeiset sisällöt

- omakielisen kirjallisuuden tutkimista eri konteksteissaan: tekijän ja lajin konteksti, historiallinen ja kulttuurinen konteksti, poliittinen ja yhteiskunnallinen konteksti
- tekstien tarkastelua eri näkökulmista, kuten ihmiskuvan, identiteettien, maailmankuvan sekä arvo- ja aatemaailman muutosten näkökulmasta
- kirjallisuus monimuotoisena, moniäänisenä ja monikielisenä ilmiönä

Todistukset

Opiskelijalle annetaan osallistumistodistus lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opiskelusta. Todistukseen merkitään opetettava kieli, opetuksen laajuus ja sanallinen arvio tai numeroarvosana koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla. Muuten noudatetaan lukion opetussuunnitelman perusteiden määräyksiä todistuksiin merkittävistä tiedoista.

8.6. Suunnitelma opiskelijan suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä

SUUNNITELMA OPISKELIJAN SUOJAAMISEKSI KIUZAAMISELTA, HÄIRINNÄLTÄ JA VÄKIVALLALTA

1. Käsitteiden määrittely

1.1 Kiusaaminen ja väkivalta

Kiusaaminen on opiskelijaan tai opiskelijaryhmään kohdistuvaa sanallista tai fyysistä negatiivista toimintaa. Kiusaaminen voi olla hetkellistä, toistuvaa tai pitkään jatkuvaa.

Suoralla kiusaamisella tarkoitetaan fyysistä tai sanallista satuttamista. Fyysinen satuttaminen voi olla esimerkiksi lyömistä, tönimistä tai potkimista. Toisen henkilön omaisuuden tai koulutöiden varastaminen tai tuhoaminen on myös suoraa kiusaamista.

Epäsuoralla kiusaamisella tarkoitetaan toisen henkilön satuttamista kiertoteitse esimerkiksi sulkemalla pois joukosta. Epäsuora kiusaaminen voi olla esimerkiksi perättömien tietojen tai vahingollisten juorujen levittämistä tai selän takana arvostelemista.

Epäsuora kiusaaminen on usein vaikeasti havaittavaa. Se voi olla esimerkiksi vihjailemista tai monimerkityksellisiä viestejä, joiden todellinen merkitys aukeaa vain tietyille opiskelijaryhmälle, sekä vuorovaikutussääntöjen rikkomista, kuten tervehtimättä tai vastaamatta jättämistä. Lähtökohtana kiusaamisessa pidetään kiusatuksi joutuneen omia kokemuksia. Kiusaaja ei välttämättä tunnista kiusaavansa.

Kiusaamista on:

Fyysisen koskemattomuuden loukkaaminen ja väkivalta

lyöminen, potkiminen, töniminen, nipistely, kamppaaminen, esineillä heittäminen, hiuksista vetäminen; väkivalta, joka naamioidaan leikiksi

Henkinen väkivalta

pilkkaaminen, eristäminen muista, haukkuminen, matkiminen, naurunalaiseksi tekeminen, syrjään jättäminen, toisten yllyttäminen yhtä vastaan, pettäminen, juorujen levittäminen, ilmeily, huokailu, merkitsevien silmäysten vaihtaminen toisten kanssa, pilkallinen nauru, rahan kiristäminen jne.

Vallankäyttö

uhkaaminen, kiristäminen, muista eristäminen, tekoihin pakottaminen, pelottelu, uhkailu, väärin neuvominen.

Haitanteko

tavaroiden piilottelu ja tavaroiden luvatta ottaminen, yksin jättäminen, omaisuuden tahallinen tuhoaminen, yhteisen toiminnan ulkopuolelle jättäminen, toisen nimissä toimiminen

Kiusaaminen voi tapahtua eri ympäristöissä, myös sosiaalisessa mediassa. Kaikki epämiellyttävältä tuntuva kohtelu ei kuitenkaan ole kiusaamista. Riidat ja erimielisyydet kuuluvat ihmisten väliseen kanssakäymiseen, eivätkä ne ole kiusaamista. Riidat ja erimielisyydet eroavat kiusaamisesta siinä, että ne ovat yleensä ohimeneviä ja hetkellisiä, eikä niiden kohteeksi joudu jatkuvasti yksi ja sama opiskelija. Kiusoittelu tai raju leikki eivät ole kiusaamista, jos niihin osallistuvat opiskelijat ovat asiasta samaa mieltä ja se on kaikkien mielestä hauskaa.

1.2 Häirintä

Häirintä on epäasiallista kohtelua, josta voi olla vaaraa tai haittaa turvallisuudelle tai terveydelle. Häirintä voi olla myös seksuaalista tai sukupuoleen kohdistuvaa häirintää. Seksuaalinen häirintä on ei-toivottua yksipuolista huomiota, joka liittyy sukupuoleen. Häirintä voi tapahtua myös sosiaalisessa mediassa tai puhelimen välityksellä. Sukupuolinen huomio muuttuu häirinnäksi silloin, kun sitä jatketaan, vaikka huomion kohde ilmaisisi sen olevan epämiellyttävää. Huomion kohteena olevan henkilön oma tuntemus ja kokemus on määrittelevät, onko huomio seksuaalista häirintää vai ei.

Seksuaalista häirintää ovat esimerkiksi

- sukupuolisesti vihjailevat eleet tai ilmeet, sukupuoliseen suuntautumiseen liittyvät nimittelyt
- kaksimieliset puheet tai vitsit
- vartaloa, pukeutumista tai yksityiselämää koskevat asiattomat huomautukset tai kysymykset
- seksuaalisesti värityneet tekstit tai kuvat tai viestit sosiaalisessa mediassa
- häiritsevä fyysinen koskettelu
- sukupuoliyhteyttä tai muuta sukupuolista kanssakäymistä koskevat ehdotukset tai vaatimukset

Neutraali koskettaminen, tervehtiminen tai esimerkiksi onnitteluhalaus eivät ole seksuaalista häirintää, ei myöskään asiallinen keskustelu seksuaalisuuteen liittyvistä asioista.

Sukupuoleen perustuva häirintä on henkilön sukupuoleen liittyvää ei-toivottua käytöstä, joka ei ole luonteeltaan seksuaalista. Se voi olla esimerkiksi toiseen sukupuoleen kohdistuvaa alentavaa ja kielteistä kielenkäyttöä tai toisen sukupuolen halventamista.

2. Ehkäiseminen

Kiusaamisen ehkäisemisen lähtökohta on koulun johdon ja kaikkien työntekijöiden asenne: kiusaamista, häirintää tai väkivaltaa ei hyväksytä sen missään muodossa. Kaikkien koulussa työskentelevien tulee olla sitoutuneita puuttumaan kiusaamis- tai häirintätilanteisiin heti niitä havaitessaan

Kiusaamista, väkivaltaa ja häirintää ehkäistään lisäämällä opiskelijoiden hyvinvointia. Hyvinvointia edistää opiskelijoiden osallisuus. Lukio-opintojen alussa kiinnitetään huomiota ryhmäytykseen ja ryhmän ilmapiirin muodostumiseen. Tavoitteena on positiivinen asenne ryhmään kuulumiseen ja siinä toimimiseen. Opiskelijoita kannustetaan yksilöllisyyteen ja ohjataan erilaisuuden hyväksymiseen. Ryhmä sitoutetaan yhteisiin sääntöihin. Ryhmäytyminen jatkuu koko lukio-opintojen ajan.

Koulun järjestyssäännöt käydään läpi kaikkien opiskelijoiden kanssa. Suunnitelma opiskelijan suojaamiseksi kiusaamiselta, häirinnältä ja väkivallalta esitellään opiskelijoille ja siitä keskustellaan. Opiskelijoiden oikeus saada apua kiusatuksi tai häirityksi tullessaan tehdään tutuksi.

Lukion ja ohjausryhmien ilmapiiriä seurataan esimerkiksi erilaisten kyselyiden avulla sekä lukion yhteisöllisissä opiskelijahuoltokokouksissa. Kouluterveyskyselyn tuloksia käsitellään myös yhdessä opiskelijoiden kanssa.

3. Kuinka menetellään, jos kiusaamista, häirintää tai väkivaltaa esiintyy

Koulu voi puuttua kiusaamiseen, häirintään ja väkivaltaan, kun se tapahtuu koulun alueella ja koulupäivän aikana tai koulun järjestämässä tilaisuudessa tai opintoretellä tai -matkalla.

Jokainen kiusaamista, väkivaltaa tai häirintää havainnut on velvollinen ottamaan asian puheeksi, jotta asiaa voidaan selvittää huolellisesti. Jos opiskelija tulee kertomaan jollekulle koulun aikuiselle kiusaamisesta, aikuinen on velvollinen viemään asiaa eteenpäin kiusaamisen loppumiseksi. Opiskelijoiden, joita asia koskee, tulee olla tietoisia asian käsittelystä. Jokainen puheeksi otettu kiusaamistapaus on tutkittava, ja sen selvittäminen on aloitettava mahdollisimman nopeasti. Kaikkia osapuolia on kuultava.

Kiusaamis- ja häirintätapauksia voidaan käsitellä seuraavan mallin mukaisesti:

1. Kiusaamista tai häirintää havainnut tai siitä tiedon saanut opettaja tai koulun henkilökunnan jäsen huolehtii, että tapausta lähdetään selvittämään. Tapausta lähtee selvittämään kiusatun tai kiusaajan ryhmänohjaaja, apulaisrehtori tai muu sovittu henkilö.
2. Ryhmänohjaaja (tai muu sovittu henkilö) keskustelee asianosaisten kanssa ensin erikseen ja sitten yhdessä ja selvittää tilanteen kulun. Tapahtumat kirjataan ylös ja sovitaan seurannasta ja sovittelusta. Jos kyseessä on vakavampi ja pitkään jatkunut toistuva kiusaaminen, otetaan opiskeluhuollon työntekijöitä mukaan asian käsittelyyn. Tarvittaessa opiskelijan tuen tarpeen selvittämiseksi kootaan monialainen asiantuntijaryhmä.
3. Tapauksesta kerätään tietoa haastattelemalla muita asiasta tietäviä opettajia ja muita asianosaisia, jotka ovat oppilaitoksen henkilökuntaa tai opiskelijoita.
4. Tapauksen käsittelijät tapaavat kunkin osapuolen yksilökeskusteluissa. Tavoitteena on, että jokaisen näkökulma tulee esiin. Tässä yhteydessä sovitaan alaikäisten kanssa yhteydenotosta huoltajiin ja aikataulusta.
5. Järjestetään eri osapuolten yhteinen asian käsittely, jonka tavoitteena on sopiminen (anteeksipyyntö ja anteeksiantaminen). Tarvittaessa tehdään kirjallinen sopimus, jonka osapuolet allekirjoittavat.
6. Sovitaan seurantatapaamisten ajankohdat, joissa tarkistetaan, onko kiusaaminen loppunut.
7. Jos kiusaaminen ei lopu, otetaan käyttöön oppilaitoksen kurinpitokeinot ja pyydetään apua muilta viranomaisilta. Jos kiusaaminen täyttää rikoksen tunnusmerkit, kiusaamisesta tehdään rikosilmoitus.
8. Kaikki käydyt keskustelut ja tapaamiset kirjataan muistioksi ja säilytetään samoin kuin opiskeluhuoltokertomukset.

9. Kaikille osapuolille tarjotaan tarvittaessa opiskeluhuollollista yksilötukea (opiskeluterveydenhuollon palveluja, psykologi- ja kuraattoripalveluja sekä monialaista yksilökohtaista opiskeluhoitoa).

Jos opiskelija käyttäytyy väkivaltaisesti tai uhkaavasti, toimitaan Suomalais-venäläisen koulun turvallisuus- ja pelastussuunnitelmassa kuvatulla tavalla. Tarvittaessa noudatetaan koulun suunnitelmaa kurinpitokeinojen käyttämisestä.

4. Suunnitelman päivittäminen ja toteutumisen seuranta

Suunnitelma päivitetään ja arvioidaan säännöllisesti. Se käydään läpi vuosittain henkilöstön kanssa. Kaikki koulun uudet työntekijät tutustuvat suunnitelmaan perehdyttämisen yhteydessä.

Suunnitelman toteutumista seurataan lukuvuoden aikana. Siitä kerätään kirjallista palautetta henkilöstöltä ja opiskelijoilta.

9. Suomalais-venäläisen koulun lukion kieliohjelma

Suomalais-venäläisen koulun lukion vieraiden kielten tarjonta moduuleina								
Moduulit	Englanti A1	Venäjä A1	Englanti B1	Ruotsi B1	Venäjä B3	Saksa B3	Ranska B3	Japani B3
24								
23								
22								
21								
20								
19								
18								
17								
16								
15								
14								
13								
12								
11								
10								
9								
8								
7								
6								
5								
4								
3								
2								
1								

10. Suomalais-venäläisen koulun lukion tuntijako

Suomalais-venäläinen koulu

LUKIO-OPETUKSEN TUNTIJAKO, LOPS2021

Oppiaine	Pakolliset opintopisteinä	opinnot	Valinnaiset opintopisteinä	opinnot
Äidinkieli ja kirjallisuus, suomen kieli	12		8	
Suomi toisena kielenä	12		8	
A-kieli, venäjä	12		12 + 2	
A-kieli, englanti	12		6	
B1-kieli, ruotsi	10		6	
B-kieli, englanti	10		4	
B2- ja B3-kieli, saksa			16	
B2- ja B3-kieli, ranska			16	
B3-kieli, venäjä			24 + 2	
Matematiikka				
yhteiset opinnot	2			
lyhyt oppimäärä	10		8	
pitkä oppimäärä	18		8	
Biologia	4		6	
Maantiede	2		6	
Fysiikka	2		14	
Kemia	2		10	
Filosofia	4		4	
Psykologia	2		8	
Historia	6		8	
Yhteiskuntaoppi	6		2	
Uskonto/elämäkatsomustieto	4		8	
Terveystieto	2		4	
Liikunta	4		8	
Musiikki	2 - 4		8	
Kuvataide	2 - 4		8	
Opinto-ohjaus	4			
Temaattiset opinnot			4	
Pakolliset opinnot yhteensä	94 - 102			
Valtakunnalliset valinnaiset opinnot vähintään			20	
Opinnot yhteensä vähintään	150			